CHIRIL TRICOLICI

CALIMERA

ROMAN

CR

CHIRIL TRICOLICI

CALIMERA !

CHIRIL TRICOLICI

Calimera!

roman de călătorie

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ
1981

Coperta de Done Stan

1

Nimic nu mă scoate mai repede şi mai bine din gînduri, nu mă deconectează, nu mă relaxează mai eficient ca volanul. Nu numai pentru că îmi dă o voluptate aparte ; şoseaua mă absoarbe, conducerea maşinii mă implică total. Şi astfel, cele ce se întîmplaseră în ultimele zile şi mai ales în orele acelei dimineţi m-au însoţit doar un timp foarte scurt. Apoi, tot ce-mi spuneam era că voi scrie o carte, o carte al cărei erou fusesem fără să vreau. Pentru ea, pentru cartea aceasta, mă duceam pe litoral.

Sezonul nu începuse, eram sigur că voi găsi o casă potrivită, o casă cu două sau cel mult trei camere, fără extinderi în curte, ca să am linişte şi în iulie sau august, cînd la „2 Mai" ai şansa să dai nas în nas cu toate cunoştinţele care în Bucureşti nu-ţi ies în cale cu anii. Şi de-aici toate cele şi tot restul... Normal, oamenii vin la mare să se odihnească, să se distreze — sigur, fără excese —, nu să lucreze.

Umblam cu mintea prin curţile sătenilor din „2 Mai" cînd l-am auzit pe Max dînd drumul unui „ham-ham" scurt şi mai ales enervat ; o notă de iritare răzbise clar din lătratul lui. M-am uitat să văd ce s-a putut întîmpla, ce l-a putut deranja. Stătea de parcă nu el lătrase cu puţin înainte.

— Măi şmecherie, umbli cu şomoioage de paie ? !

Şi-a întors mutrişoara şi m-a privit întrebător şi mirat, ba chiar uşor revoltat, ca şi cînd mi-ar fi spus : „Ce, ai iluzii auditive ? !" A scos după aceea un soi de mormăit, ca o vorbă spusă în barbă, şi, luîndu-şi privirile de pe mine, şi le-a trimis cu preocupare, cu vădită preocupare, asupra

şoselei : trebuie, vezi Doamne, să fie atent la cele ce se întîmplă în faţă. De puteai crede că în grija lui se afla maşina, el se găsea la volan, în timp ce eu eram doar un biet ajutor de şofer.

La naiba, foxterierul dăduse în grandomanie ! Boala asta face ravagii în ultima vreme şi, iată, ea a trecut chiar la căţei.

Încă de la plecarea din Bucureşti se instalase ferm pe fotoliul din faţă, proptit în pernă ca cioara înfiptă-n par ; aerul de gravitate îl păstrase tot drumul, dar eu, preocupat de ale mele, nu-i dădusem prea multă atenţie. Cînd sărise lîngă mine de pe canapeaua din spate, îmi spusesem, datorită felului cum o făcuse, că voise astfel să-mi zică : „Să n-avem discuţii, nu iei nici o autostopistă pe drum, locul ăsta e numai al meu !“. Apoi, văzîndu-l stînd nemişcat şi tăcut, îl lăudasem în gînd că-i cuminte şi nu mă distrage de la condus. Trebuie însă să spun că nu rareori mă încercase senzaţia că am lîngă mine un personaj plin de importanţă, deprins de mult cu puterea înaltelor funcţii. Ba chiar îl văzusem parcă ţinîndu-se cu mîna de brăţara portierei.

Dar ceea ce mi-a dat cu adevărat de gîndit a fost atitudinea lui la staţia de benzină de la intrarea în Constanţa. Instalîndu-mă la unul din rînduri, şi cum aveam de aşteptat, m-am grăbit să şterg parbrizul încețoșat de musculiţele strivite pe el. Ei bine, în loc să-mi acorde recunoscător o privire, pentru că începusem cu partea lui de parbriz, trecea în revistă, cu ochi ironici şi dispreţuitori, maşinile instalate pe partea cealaltă a pompei, după care, guşindu-se de parcă ar fi fost coborît cu hîrzobul din cer — de, era într-o Lamborghini Espada ! — a adoptat o poziţie de plictisită, de princiar plictisită aşteptare.

Pe dată nu i-am spus nimic, dar după ce-am aflat — de la Bucureşti plecasem cu plinul făcut cu o zi înainte — că se scumpise benzina (prima scumpire), l-am trimis dracului pe canapeaua din spate : Espada şi fără scumpirea benzinei e sărăcie curată, să nu se mai curcănească degeaba !

Modul acesta de comportare a foxterierului constituia ceva inedit pentru mine căci, în cele cîteva săptămîni

de cînd îmi căzuse pe cap la Sinaia, se arătase dacă nu chiar modest, în orice caz plin de decență.

Ieșisem din Tuzla, autostrada era complet liberă, întorcîndu-mă i-am zis, admonestîndu-l cu degetul :

— Potaie, ai fost probabil cîine de circ, de circ ambulant, călătoreai înghesuit cu alți căței într-un furgon, și-acum, văzîndu-te într-o Lamborghini Espada, faci pe nababul ! Unde crezi că te trezești ? Ce-a fost cu aerul ăla de dispreț boieresc față de mașinile obișnuite ?

Și, vorbindu-i, m-am întrebat dacă nu cumva Max bănuiește sau poate are chiar certitudinea că în cartea pe care mă duceam s-o scriu la „2 Mai" el va fi unul din personaje. Zicîndu-și, deci, că va intra în literatură, i-a și mirosit a istorie ! Și nu m-am putut abține să nu izbucnesc :

— Amice, erou de roman *eu* te fac ! Știi ce-a spus Platon !... Așa că nu-ți bîrliga coada !

N-am continuat, o tablă indicatoare de preselecție spre Costinești m-a făcut deodată să-mi spun că n-ar strica să încerc mai întîi în această comună. O amică fusese într-o vară și nu dusese lipsă de pește. A fost gîndul care a trimis piciorul pe frînă — la „2 Mai", singura speranță rămăseseră undițarii.

Într-o vară mă abătusem din curiozitate la Costinești și tot ce-mi rămăsese în minte era copertina unui viitor restaurant, o copertină ce sugera zborul, o copertină ca o aripă încordată de pescăruș sau, mai curînd, ca un „zmeu" gata să se înalțe, tras de-o sfoară, în aer. Am căutat-o din priviri, știind cum domina plaja, dar n-am reușit s-o găsesc : Costineștiul se transformase într-o adevărată stațiune. Crescuse mult spre sud, astfel că satul nu fusese afectat. Strada principală, încadrată cu pomi și bogate tufe de trandafiri, casele arătoase, curțile îngrijite, pline de flori mi-au făcut o bună impresie și am parcat.

Înainte de a-mi căuta o gazdă, am zis să fac o scurtă prospecție, să văd ce și cum. Pe terasa unei cofetării se bea pepsi, bere, cafea. Era curățel, galantarele pline, lume cît să stai doar cîteva minute la rînd... Ceva mai încolo, în direcția plajei, într-o gheretă mai mare, se vindea pîine și, tot aici, o vitrină frigorifică expunea sticle cu lapte și

borcane cu iaurt. Iaurt la acea oră a după-amiezii era un semn din cele mai bune !

Dar cele mai multe puncte le-a marcat în favoarea sa Costineştiul, alături, în magazinul alimentar cu autoservire. Mă uitam şi nu-mi venea să cred ochilor : la raionul de mezeluri — salam de Sibiu, crenvurşti, crenvurşti, nu poliş, micuţi, subţirei, crenvurşti adevăraţi, şi mai ales şuncă adevărată, şuncă de Praga, nu din alte alea, şuncă din pulpă de porc. Hotărîrea era luată — rămîneam cu Max în Costineşti. Numai să nu-i vină cuiva ideea, vorba lui A.E. Baconsky, de-a îmbunătăţi lucrurile.

Cumpărasem de toate, şi cînd să depun pachetele în portbagaj — în habitaclu se găsea Max, iar el, văzîndu-mă sosind cu braţele încărcate, abandonase grandomania şi începuse să se şerpuiască năvalnic —, mi-am dat seama că viitoarea mea gazdă va trebui să aibă neapărat frigider. Acţionasem sub impulsul psihologiei de-a cumpăra cînd găseşti.

În prima curte în care am intrat, cu garaj şi casă nouă în formă de vilă (aveam să aflu mai tîrziu că e a unei somităţi locale şi nu închiria camere), n-a răspuns nimeni la apelurile mele. Ieşind în stradă, am văzut puţin mai departe un grup de femei stînd de vorbă şi una dintre ele m-a întrebat pe cine caut. „Nu-i nimeni acasă, sînt plecaţi la Constanţa“, mi-a zis, informată.

M-am apropiat şi le-am spus ce căutam.

— Pentru cît timp ? s-a interesat grăbit şi ferindu-şi privirea cea care mă chestionase.

— Pentru două-trei luni.

Era un răspuns adevărat şi mai ales un răspuns de o sută de puncte, mi-am dat seama după luminiţele de bucurie din privirile cu care m-a cercetat scurt, încercînd să-şi ascundă surprinderea.

— Poftiţi să v-arăt, s-a oferit şi s-a desprins de grup, ca şi cînd i-ar fi fost teamă să nu-i ia alta înainte.

Era chiar casa lîngă care ne aflam. O casă clădită solid, în fundul curţii, plină cu flori, fusese amenajat gospodăreşte şi un garaj de scînduri ; porţiunea de lîngă casă era betonată, sub pomi se aflau două mese, prima din ele avea fixată, prin mijlocul ei, ca la restaurantele de vară, o umbrelă multicoloră...

Din antreu am trecut în altul mai mărişor, un fel de hol, apoi în prima cameră dinspre stradă. Divan-studio pentru două persoane, şifonier, două fotolii, şi mai ales o masă care întrecea toate aşteptările mele, aşezată în dreptul ferestrei. Pe lada studioului văzusem o veioză...

— Frigider aveţi ? m-am interesat cu gîndul la ceea ce cumpărasem.

— Ei, na... Sigur c-avem ! a zis uşor ofensată, adică cum să n-aibă ei frigider ? ! E-n garaj, că la bucătărie se face prea cald. Să vedeţi şi bucătăria, m-a îndemnat. Că mai tîrziu o să vină probabil şi doamna...

— N-o să vină, pentru că nu-s însurat.

Femeia a vrut să spună ceva, dar s-a abţinut. A făcut-o însă în aşa fel încît să văd că ea s-a cenzurat. Voia să afle fără să întrebe şi mă îndemna astfel, prin reprimarea afişată, să vorbesc singur, să-i spun, să-i spun eu cine sînt şi ce fac, adică eu n-am serviciu, cum vine asta că voi sta două-trei luni, cînd toţi sezoniştii nu stau decît două sau cel mult trei săptămîni ? ! Eram un chiriaş nesperat, mai ales că-i ocupam o cameră încă la începutul lui iunie.

Am privit bucătăria din prag. Era destul de spaţioasă, o ordine desăvîrşită, aragazul sclipea, fereastra şi uşa aveau plase împotriva muştelor.

— Cîte camere daţi cu chirie ? am întrebat, cu gîndul la liniştea mea din perioada de vîrf a sezonului.

— Trei. Aia pe care v-am arătat-o şi altele două. Mai dădeam una, dar băiatul cel mic s-a însurat de cîteva luni. E maistru în portul cel nou din Mangalia. Şi l-a tras şi pe soţu' acolo. Că soţu' a fost tractorist şi dacă a fost tractorist i-au dat o macara în primire. E şi cîştigul mai bun... Sînt şi opt ore... Le-ai lucrat — vii acasă. Nu te scoate ziua şi noaptea pe cîmp. Că la ţară întotdeauna a fost muncă multă şi bani mai puţini.

— Şi pentru cameră cît cereţi ?

— Păi cît să cer ? Cît se cere... Că dumneavoastră aţi mai stat probabil la Costineşti, nu veniţi prima dată ! Să v-arăt şi instalaţia pentru duş, a zis, invitîndu-mă s-o urmez.

Ştiam de la „2 Mai" cam ce reprezintă o asemenea instalaţie — un bazin cu apă la înălţime şi o cabină improvizată din scînduri ; eram bucuros că exista. Dar cînd am

ajuns în spatele garajului și am văzut, în cabina podită, două robinete deasupra cărora se afla cîte o inscripție „Apă caldă“, „Apă rece“ am rămas de-a dreptul uimit.

— Apă caldă de unde ? am întrebat-o mirat.

— Păi asta e ! Ia uitați-vă pe acoperișul garajului ! m-a îndemnat, trăgîndu-se cu spatele pentru a face loc privirii.

Era o treabă simplă și ingenioasă : pe tabla acoperișului fusese montată în bătaia soarelui o serpentină vopsită în roșu, luată, cum mi-a explicat gazda, de la cazanul unei locomotive scoasă la reformă și destinată fierului vechi. Țeava n-avea însă o desfășurare prea mare și ca volum nu putea conține o cantitate suficientă de apă, așa că mi-am exprimat îndoiala cu privire la capacitatea ei de a servi scopului dat.

— Păi la bere cum se-ntîmplă ? De-o răcește cu serpentina cînd o servește la halbă ? Berea trece prin serpentină și se răcește cum îi gheața în care-i serpentina băgată. Așa-i și aici. Trebuie să adaugi apă rece, altfel n-o poți suferi de fierbinte ce-i.

Femeia era foarte mîndră de ce-i dăduse prin cap soțului ei cînd nici nu fusese vorba de „criza asta mondială de combustibil“, a drăcuit pe cei care au „scornit“ criza, că de azi, cu noul preț al benzinei, nu-ți mai dă mîna să scoți mașina din curte și se-aude c-o s-o mai scumpească o dată, și ce se-aude aia se-ntîmplă, așa s-a auzit și de scumpirea asta de-acu.

În timp ce vorbea, pentru că tot mă găseam în vecinătatea celor două closete — umblînd prin lume să văd și să știu, am ajuns și la părerea că W.C.-urile publice vorbesc cel mai bine despre gradul de civilizație al unui popor — am aruncat o privire în unul din ele. Recipient de porțelan cu piciorul îngropat în pardoseala de ciment, colac, hîrtie igienică...

În cele din urmă, gazda mi-a spus prețul camerei, 45 de lei pe zi, asta dacă e așa cum am zis, că voi sta două-trei luni. M-am declarat de acord și, la cererea ei, i-am dat buletinul de identitate și i-am plătit înainte pe o lună, ca să facă „cele cuvenite cu O.N.T.-ul, degeaba crede lumea că-i rămîn ei toți banii“.

Lamborghini Espada a intrigat gazda în și mai mare măsură, dar femeia nu s-a mirat și nici n-a întrebat ;

adică de ce să se mire și să-ntrebe, ce, ea nu știe ce mașini există pe lume, ea n-a mai văzut mașini, a văzut ea mașini fel de fel. Aștepta tăcută și, după cum mi-am dat seama, bosumflată, să descarc bagajele din mașină. Mă întrebam cărui fapt se datora atitudinea asta a ei, ce-a deranjat-o, pentru că ea fusese aceea care îmi arătase locul unde să parchez mașina în curte, cînd am auzit-o bodogănind :

— Să spun drept, mie c-aveți cîine nu-mi place. Dacă știam c-aveți cîine... Oameni cu cîini și copii nu primesc, să fie cine-o fi și oricît ar plăti. Rup florile, se joacă cu mingea, fac gălăgie... De nu se mai odihnește nimeni în casă.

— În privința asta să nu aveți nici o grijă, uitați-vă la el cît poate fi de cuminte !

Max era însă mai curînd impertinent. Cu toate că lăsasem deschisă portiera de la volan, el, păstrînd același aer de măreție, continua să rămînă înfipt pe fotoliu, de parcă, adus la reședința-i de vară, aștepta să-l invit să coboare, după care să-l urmez în casă, cărîndu-i bagajele. Să nu fi fost plecată maică-mea la Govora, nu pupa el marea, fir-ar el de cățel ! Și sînt convins că, la întoarcere, nu l-aș mai fi găsit : maniacă a curățeniei, mama l-ar fi dat de suflet cuiva, din pricina asta n-am avut niciodată cîini sau pisici.

Gazda a scos un mormăit de neîncredere, a vrut să zică ceva, dar n-am lăsat-o și i-am luat-o înainte :

— Spuneți-mi, dați cumva și pensiune ? Mă interesează doar masa de prînz și nu sînt nici mîncăcios și nici năzuros. La restaurant se pierde o grămadă de timp...

— Nu, nu dau, a zis cu pornire.

— Drept să spun, mi-a plăcut cum mirosea în bucătărie mîncarea, sînteți, cu siguranță, o foarte bună gospodină ; cunoști omul de cum te uiți la el !

— Nu dau, că-i bătaie mare de cap, și-a îmbunătățit ea în mod evident tonul. Și noi și-așa sîntem patru la masă. Soțu' e pretențios, nu-i din ăla să-i pui o ciorbă în față și-un felul doi din te miri ce. Masa-i la el cu dichis !... Pusă ca la restaurant. Față de masă, tacîmuri, șervețel, șervețel de pînză, nu de hîrtie, că cine știe, zice, cum s-o umbla cu ele și pe unde zac și se pune tot praful pe care-l

ridică ăia cu mătura şi tu te ştergi, zice, cu ele la gură. Şi ia să nu fie solniţa pe masă !... Vara, o brînză şi o roşie la ţuică, iarna serveşte un mezel... Păhăruţul cu ţuică şi-un pahar, două cu vin — asta se ştie ! Bine, ţuica şi vinul îs ale noastre, c-avem o palmă de vie în spate... Roşiile-s tot ale noastre...

— Da' peşte se găseşte în sat ? am adus-o la oile mele.

— Noi nici în ochi să nu-l vedem ! Nici eu, nici soţu', nici copiii. Numai noră-mea asta mică mai poftește, că-i moldoveancă.

— Da' de găsit se găsește ?

— Dacă ştii la cine să-l cauţi, se găseşte.

— Mă-nvăţaţi dumneavoastră...

— Păi, învăţătura nu-i alta decît cherhanaua. Vă sculaţi mai devreme, să fiţi acolo la şapte, cînd vin pescarii din larg...

— Departe ?

— Vreo doi kilometri. Da' aia la care o să vă trimit să serviţi masa de prînz... E tot pe strada asta, după alimentara aia mică pe colţ, să-ntrebaţi de Tarsiţa. Tarsiţa Bălabaş. Găteşte gustos — aşa o laudă lumea —, îi curată şi are mereu peşte. Pe cine am trimis a fost mulţumit. Acu nu ştiu... Anu trecut dădea cu douăzeci de lei masa, da' zicea că nu-i mai convine. Că dacă, încet-încet, se scumpesc toate, că aţi văzut benzina cît s-a făcut, şi se scumpesc ele şi care n-au fost date în ziar, că statu' aşa-i : îţi dă c-o mînă şi cu două îţi ia, o cere şi ea douăzeci şi cinci.

A deschis portiţa un bărbat bine clădit, în jur de cincizeci de ani, şi după felul cum a intrat nu putea fi decît stăpînul casei. A dat bună-ziua şi şi-a văzut mai departe de drum, ca şi cum ar fi spus că închiriatul camerelor e problema femeii, el nu se amestecă în asemenea treburi, nu-s de demnitatea lui asemenea lucruri.

— Să vorbiţi cu ea, cu Tarsiţa, să vorbiţi încă de azi dacă vreţi să mîncaţi de mîine la ea. A patra casă după ce treceţi colţul alimentării, a mai zis gazda şi s-a grăbit după soţ.

Instalarea mi-a luat vreo jumătate de oră. Am aranjat pe masă toate cele necesare scrisului şi după un duş care a făcut să dispară oboseala celor cinci ore de drum — din

cauza unui soare cam mincinos al acelui sfîrşit de după-amiază, despre o baie în mare nici nu putea fi vorba (şi totuşi apa venită prin serpentină fusese fierbinte) —, am pornit cu Max în recunoaştere.

De la început, staţiunea crescuse ceva mai modest, cu bungalow-uri din lemn, înşirate pe o parte a lacului amenajat pentru sporturi nautice. Apoi au fost construite bungalow-uri din piatră, o adevărată pădure de bungalow-uri, şi erau în curs de finisare cîteva hoteluri cu opt şi zece etaje. Alei asfaltate duceau spre săli de mese, spre un teatru de vară, spre discoteci, săli cu jocuri mecanice... Studenţii şi elevii nu luaseră încă vacanţă, dar staţiunea, după cum arăta forfota de pe alei, era ocupată la capacitatea ei maximă de cazare, cu tineri şi tinere din întreprinderi, sosiţi, desigur, prin B.T.T.

Venisem din curiozitate aici ; interesul meu viza de fapt plaja din dreptul satului, aşa că am făcut drum de întoarcere pe malul mării. Plaja nu era cu nimic mai prejos decît cea de la „2 Mai" şi avea infinit mai multe dotări. În apropiere de sat, am descoperit printre copaci copertina cu pricina — clădirea restaurantului fusese de mult ridicată. Şi am dat peste o nouă poartă cu paznic.

Porţile erau ale unui gard de vreo doi metri înălţime, cu plasă de sîrmă, prinsă de stîlpi îngropaţi în ciment, şi se întindea tocmai din capătul celălalt al staţiunii. Mă mai întîlnisem cu el, era un gard parcă de lagăr, am încercat să-i ghicesc rostul — se cheltuise atîta fier, ciment şi bănet — dar n-am reuşit. Aşa cum n-am reuşit să deslușesc sensul porţilor zăvorîte cu lacăte, al paznicilor în uniforme ce stăteau la umbră pe un scăunel, căci lumea ieşea şi intra în voie prin nişte portiţe alăturate. N-am rezistat şi m-am adresat paznicului, întrebîndu-l dacă-i interzis cumva de trecut.

— Cum o să fie ? !

— Atunci matale de ce stai aici ?

— Păi dacă iau leafă... Dacă iau leafă nu trebuie să stau ? ! Trebuie, nu ? !

L-am servit c-o ţigară, am luat şi eu una şi am continuat în timp ce i-o aprindeam pe a lui :

— Păziţi să nu intre maşini ?

— Cum să intre, dacă poarta are lacătu' pus !...
— Atunci care ar fi rostul dumitale ?
— Ca să nu se întîmple nimic.
— Ce să se-ntîmple, tataie ?
— Să sară cineva gardul, de pildă.
— De ce-ar sări cînd portița-i deschisă ? ! Portițele astea se încuie vreodată ?
— Nț, a negat.
— Dar gardul ?... Rostul lui care-i ? De ce l-or fi ridicat ?
— Păi cine să știe ? !...
— Și sînteți mulți paznici care au gardul ăsta așa, în primire ?
— Sîntem, a zis și, părîndu-i parcă rău de răspuns, s-a încontrat deodată : Da dumneata cine ești de-ntrebi ?
— Întreb și eu să pricep... Întrebi, nu ? cînd singur nu te poți dumiri !

Ceva mai încolo am aflat un nou restaurant, de data aceasta cu autoservire, dar fiind abia început de sezon, funcționa pînă una alta ca berărie. Am dat apoi peste o altă poartă și peste un alt paznic. Printre pomi fuseseră construite bungalow-uri cu etaj, ca niște mini-hoteluri... Încă o poartă, încă un paznic, și un nou restaurant, „Doina", un local cu pretenții.

Dintre cuburile de sticlă ce înscriau pe înălțime numele restaurantului fusese spart, și spart rămăsese, exact cel cu litera „D", dar în rest totul părea foarte în regulă. Mi-a plăcut atmosfera, mi-a plăcut că de pe terasa lui, împrejmuită cu un gărduleț din piatră de calcar, se vedea marea.

Am revenit acolo pe înserate. În răstimp, am rezolvat cu Tarsița problema mesei de prînz, am scris două scrisori, mi-am pus treningul și, ducîndu-mă la poștă să expediez scrisorile, am alergat pe șoseaua ce duce spre autostradă, treabă pe care aveam s-o fac aproape seară de seară, ca absolut necesară după atîtea ore de stat pe scaunul mesei de lucru.

Mîncasem, mă gîndeam, cu o bere în față, cum aveam să încep cartea, cînd atenția mi-a fost atrasă de doi oameni în vîrstă ce se aflau nu departe de mine. Bărbatul părea trecut de 65 de ani, ea, desigur soția, nu arăta cu mult

mai puţin. Cînd i-am văzut intrînd mi-am imaginat cum vor sta într-o tăcere cvasitotală, întreruptă doar pentru a-şi plasa mici răutăţi, izvorîte din acreala unei căsnicii de mult plicticoase. Nu era aşa, rîdeau amîndoi cu o poftă molipsitoare, tocmai asta îmi şi atrăsese atenţia.

I-am observat discret. La început am crezut că-şi povestesc reciproc anecdote, pentru că vorbeau cînd unul, cînd celălalt ; dar cîte anecdote noi putea să spună un soţ celuilalt ? Atunci ce-şi povesteau, ce-şi tot spuneau încît să le provoace rîsul întruna ? Erau înalţi şi zvelţi, purtau amîndoi pulovere largi care le dădeau o ţinută sportivă ; ar fi trebuit să remarc asta, chiar dacă fusesem preocupat de-ale mele, de cum îşi făcuseră apariţia în local.

În partea închisă a restaurantului, o minte cu spirit comercial organizase o discotecă şi în loc să stea goală, din lipsă de clienţi cu buzunare ceva mai pline de bani, sala se umplea încă de la opt seara, cînd se deschidea discoteca. Amatorii de dans erau în special tinerii cazaţi în bungalow-urile din imediata vecinătate, în marea lor majoritate cehoslovaci, R.D.G.-işti, polonezi, îi văzusem cînd veniseră grup după grup. Ei bine, după ce-au făcut plata, cei doi s-au îndreptat şi ei spre discotecă.

Mi-a plăcut asta şi în curînd i-am urmat. Intrarea nu se plătea, dar erai obligat să consumi băuturi scumpe, cu etichete străine ; nu pot să spun că mă dau în vînt după ele, chiar dacă desigilez sticla cu propria-mi mînă. Nu i-am spus-o chelnerului, m-am făcut înţeles şi omul mi-a adus vin disimulat într-un pahar-sondă şi tot în pahare din astea înalte — apă minerală şi cuburi de gheaţă. În zadar am încercat să reperez perechea după care venisem, mai-marii localului puteau fi premiaţi pentru modul exemplar cum respectau consemnul de-a economisi energia electrică.

Singurul pus bine în lumină era disc-jockey-ul aflat la pupitru şi am avut surpriza să văd în persoana lui pe fratele mai mic al unui prieten. Terminase Psihologia, îl ştiam făcîndu-şi pasionat meseria într-o mare uzină bucureşteană... Şi mi-am zis că optase pentru proiectata căsătorie şi deci pentru plecarea în Israel cu viitoarea soţie.

M-am dus la pupitru și cum nu văzusem încă un disc-jockey la lucru, am urcat pe podium să-l asist.

— Ce naiba cauţi aici ? a izbucnit, fără voia mea, întrebarea.

Mi-a făcut semn să tac, pentru că se aude totul în microfon. La terminarea bucăţii a conectat instalaţia pe magnetofon și, coborînd, mi-a zis că „i-au dat papucii de la uzină".

— Dar spuneai că n-ai ce să cauţi acolo cu ea ! ? Că nu pleci din ţară ! ?

— Nu din cauza asta. Au zis pur și simplu că nu mai au nevoie de mine. Cînd au văzut că-mi iau în serios meseria, m-au pus pe făraș. Și-acu' le distrez pe nemţoaicele astea care dansează între ele.

— Chiar, asta ce mai vrea să-nsemne ? m-am mirat, pentru că numai în Uniunea Sovietică mai văzusem dansînd fete cu fete.

— Vrea să-nsemne că dacă n-aș fi făcut pe disc-jockey-ul în studenţie, umblam acum pe la forţele de muncă să-mi găsesc un serviciu.

Uitîndu-mă după chelner ca să-i spun să aducă un pahar pentru Dinu, am zărit perechea în vîrstă dansînd mai retras, chiar în marginea aceea a ringului. Se mișcau reţinut, cu elegantă discreţie, dar o privire atentă îţi dezvăluia că muzica „Disco" e foarte apropiată de inima lor. Iată, mi-am zis, doi oameni care știu că se poate îmbătrîni și frumos, că se poate îmbătrîni tinereşte.

Aveam să-i mai întîlnesc de cîteva ori cu diverse prilejuri și de fiecare dată am făcut tot felul de presupuneri în legătură cu profesiunea lor. Într-o seară i-am revăzut pe terasa restaurantului „Doina", la gîndul că vor pleca în curînd din Costinești mi-am pregătit la repezeală o mică stratagemă și m-am dus la ei.

— Nu vă supăraţi, sînteţi sculptorul Dorobanţu, nu ? am zis, pentru că de obicei oamenilor nu le displace cînd sînt confundaţi cu somităţi din lumea artistică.

— Dacă doriţi un autograf, să ştiţi că n-am luat cu mine nici o lucrare, a spus prietenos și s-a grăbit să adauge : Nu, nu sînt sculptorul Dorobanţu. Iar dacă vă par cunoscut, înseamnă că m-aţi văzut într-o sală de judecată. Am fost judecător. Sau întrebarea dumneavoastră

e doar un pretext, un pretext ca să-mi invitaţi soţia la dans ? Vă rog, puteţi să dansaţi, a încuviinţat şi a făcut un gest în direcţia ei.

Am invitat-o. De cîteva zile pe terasă cînta o orchestră. În timpul dansului, am întrebat-o dacă a lucrat şi ea tot în justiţie. Mi-a zis că nu, a fost contabilă-şefă într-o întreprindere din industria lemnului. Cînd m-am întors de pe ring, fostul judecător ne-a primit cu un zîmbet de satisfacţie ghidușă.

— Ei, Ana, ce zici cum i-am făcut-o domnului ? ! şi-a izbucnit în rîs că mi-o făcuse.

— Nu mi-aţi făcut-o deloc ! am protestat. Doamna e-o dansatoare excelentă !

— Dar sînt mai înaltă şi-n plus, băbătie ! A fost de tot hazul pentru ăştia din jur ! a adăugat, amuzîndu-se.

2

Eram mulţumit, lucrul mergea binişor, îmi plăcea cum ieşea cartea şi respectam riguros programul pe care mi-l impusesem. Mai existau şi abateri, ele se cam înmulţiseră în ultima vreme — de, oameni sîntem — o abatere trebuia să fac şi în după-amiaza aceea. Ortansa îmi spusese că i-ar face plăcere o plimbare cu maşina prin staţiunile litoralului ; avea probabil nostalgia locurilor pe unde fusese în trecute vacanţe. Era cazul deci să mă simt, să-i fac şi ei hatîrul acesta, mai ales că fata era cît se poate de înţelegătoare, nu mă sîcîia cu tot felul de chestii. Seara mergeam de obicei să dansăm şi tot restul, dar ziua rămînea singură, căci eu dispăream de pe plajă cînd grupul lor abia se instala şi nu reapăream decît seara tîrziu.

De cînd parcasem la sosire Espada n-o mai mişcasem din loc şi cum îl ştiam pe Max mare amator de plimbări

cu mașina, am zis să-l iau și pe el, să-l recompensez în acest fel pentru privațiunile la care eram nevoit să-l supun după stabilirea la Costinești.

Ca să n-o supăr pe gazdă, mai ales că solicitanți pentru camere erau acum berechet, țineam foxterierul tot timpul în casă și nu-l scoteam decît pentru a face alături de mine pas alergător pe șosea. Era foarte puțin. Dar cel mai mult îmi părea că suferă Max din pricina puținelor mele ore de plajă. Nu-mi închipuisem că poate să-i placă atît de mult apa, s-ar fi jucat la marginea ei ore în șir. Și, curios, după ce se usca, părul scurt, creț, căpăta strălucire, petele de negru și castaniu, în loc să se estompeze din pricina sării, deveneau și mai intense.

Dimineața se instala lîngă ușă și de acolo, deoarece îi interzisesem să latre, mă dojenea cu privirea, ca și cînd mi-ar fi zis că pierd nepermis de mult timp cu făcutul cafelei. Plecam și, odată ieșit pe portiță, devenea iar grandoman. Ridica boticul de i se făcea o cută la ceafă, pășea în față și pînă la plajă n-ar fi întors capul indiferent de ce s-ar fi întîmplat. Cînd să ne întoarcem însă acasă, o mai mare nenorocire nici că se putea. Se oprea pe drum și lătra de-ai fi zis că mă strigă. Dacă mă prefăceam că nu-l aud, insista pînă mă întorceam să văd ce dorește și atunci o lua înapoi în direcția plajei.

În mașină Max a stat tot timpul bosumflat și nu s-a arătat măcar preocupat de construcțiile litoralului, așa cum face de obicei cînd trecem prin vreun oraș și cînd aleargă de la o fereastră la alta, ca și cum n-ar vrea să-i scape nimic. Era supărat că-l expediasem pe canapeaua din spate cînd o invitasem pe Ortansa să urce. Știam că n-o agrea, dar s-o mîrîie era prea de tot ! În definitiv, ce voia ?

La întoarcerea din Mamaia am hotărît să opresc la Constanța, ca să-mi tratez prietena cu *pizza*, pentru că trebuie să știți, oameni buni, că sînt un bărbat atent cu femeile. N-am putut însă traduce în fapt intenția mea, pentru că la pizzerie am găsit o coadă ce începea din stradă. Este singura din oraș — dacă *pizza* e atît de căutată, nu înțeleg de ce nu sînt deschise încă două-trei pizzerii, materie primă avem, slavă Domnului, nu trebuie s-o aducem de peste ocean... Chiar nu vrea nimeni să ne ia

banii ! ? Nu se gîndeşte nimeni să adauge la preţul pîinii, rămas acelaşi de aproape 30 de ani (ceea ce e foarte bine !) venituri din produse atît de uşor de făcut ! ?

Ne-am întors aşadar în Piaţa Ovidiu, unde îmi parcasem maşina, şi un incident mi-a adus în minte o întîmplare cu un publicist polonez.

*

Sosise în ţară pe baza unui schimb între redacţii şi cum, ca răspuns la vizita lui, s-a hotărît să plec eu în Polonia, l-am însoţit tot timpul. Era un om instruit, un intelectual subţire, vorbea cîteva limbi, îl găseam plăcut şi simpatic.

La cîteva zile de la sosirea lui, împrietenindu-ne, am întîrziat ceva mai mult într-o grădină de vară, l-am condus pînă la intrarea hotelului „Ambasador", unde era cazat, şi aici ne-am despărţit. Cînd să mă îndepărtez, un amic m-a strigat de pe partea cealaltă a străzii. Am traversat şi în timp ce stăteam de vorbă la colţ, în faţa bufetului „Lido", l-am văzut deodată pe Wojciech ieşind din hotel şi pornind energic în direcţia Universităţii.

Faptul m-a intrigat. Unde dracu se ducea la unu şi ceva noaptea ? Şi m-am luat după el. Apropiindu-se de fostul restaurant „Dunărea", a trecut pe trotuarul respectiv şi a intrat în local. Pe dată mi-am zis că îl trage la băutură şi nu ştiam ce să fac. Dar dacă era aşa, de ce nu se dusese la restaurantul hotelului ? În timp ce îmi puneam întrebări, l-am văzut părăsind localul şi luînd-o iarăşi pe stradă. De data aceasta cu paşi şi mai grăbiţi. Ei fir-ar să fie ! mi-am zis. Ceea ce m-a intrigat însă şi mai mult a fost că l-a oprit pe miliţianul cu care se încrucişase pe drum şi după cîte mi-am dat seama a încercat să se facă înţeles de acesta. A reuşit, pentru că miliţianul i-a arătat cu mîna în direcţia Pieţii Naţiunii. L-am oprit la rîndu-mi pe miliţian şi l-am întrebat ce-a vrut străinul, ce-a întrebat. „Cică unde poate el să găsească nişte beţivi... I-am zis că-n piaţă, la «Calul bălan»..." „Bravo, l-am lăudat, mă mir că nu te-au făcut pînă acum ofiţer !"

Deci omul făcea pe ziaristul occidental pus pe rele ! Mai îmi servise el una... Chiar în ziua aceea se anunţase

vizita lui Hrușciov în România, Wojciech aflase știrea din ziarele de dimineață și-mi plasase o ironie cînd venisem să-l iau în oraș. Nu-i răspunsesem, că de... Acum asta cu bețivii... Lasă că te potolesc eu, fratele meu, dacă-i vorba pe așa ! Și a doua zi, comportîndu-mă ca și cînd n-aș fi știut ce făcuse el noaptea după ce ne despărțisem în fața hotelului, am deschis vorba ca printre altele : „Știi la ce m-am gîndit ? Că n-ar fi lipsit de interes pentru noi dac-aș scrie în preajma sosirii lui Nikita Sergheevici o chestie cam cu titlul acesta : «Evenimentele din Polonia văzute de un ziarist polonez». Adică ce mi-ai povestit tu aseară. Cum a venit Hrușciov la voi, neinvitat, la plenară, ce i-a zis Gomulka, ce i-a răspuns Hrușciov... și toată istoria". Wojciech s-a uitat țintă la mine — perplexat de ceea ce-i spusesem, nu se gîndise că nimeni nu mi-ar fi publicat un asemenea articol — și m-a întrebat dacă am înnebunit. „De ce să înnebunesc ? Tu n-ai zis că vrei să scrii despre bețivii noștri ? ! Nu neg că n-ai să întîlnești și niște bețivi... Dar cu asta n-ai să explici alcoolismul din Polonia ! E un fenomen inexistent la noi. În primul rînd pentru că sîntem, se știe, un popor cumpătat, apoi, fiind o țară viticolă, preferăm vinul — și chiar și pe acesta îl bem sub formă de șpriț —, iar vinul produce mult mai rar alcoolism." „Da, ar fi o explicație... Dar cînd ți-am spus eu că vreau să scriu despre bețivi ? Nu-mi amintesc să-ți fi spus asta." „Cum, nu-ți amintești ? Aseară, la restaurant. Mi-ai povestit că te ocupi de problemele sociale (asta îmi spusese într-adevăr) și-ai zis că te-ar interesa să vezi niște bețivi prin cîrciumi." Am plecat apoi prin țară, am fost la Cluj, la Brașov, iar de acolo am venit pe litoral. Într-o după-amiază am vizitat stațiunea viticolă „Murfatlar", întorși la Constanța, am fost invitați la restaurantul „Cazino" de cîțiva confrați din localitate și n-am plecat decît la închidere. Ajunsesem în Piața Ovidiu cînd Wojciech a strigat deodată cît l-a ținut gura : *„Voilà !"* Și a arătat cu mîna spre un grup de bărbați ce veneau dinspre centrul orașului, abia ținîndu-se pe picioare. Ne-a oprit pe toți locului pentru a-i aștepta pe cei ce se bălăbăneau, sprijinindu-se reciproc, și la apropierea acestora, folosind franceza, drept limba străină cea mai cunoscută

românilor, a încercat să intre în vorbă cu ei. „*Prosze, pani ?*“ a sughiţat unul din beţivani. Erau polonezi, sosiţi cu un vas ancorat în port.

Acum, cel care ne acostase, zîmbăreţ nevoie mare, tot cu „*Prosze, pani*“ o făcuse.

La plecare, lăsîndu-l pe Max în maşină, îi promisesem că-i voi aduce o *pizza*, ba chiar îl întrebasem dacă ştie el ce-i aia o *pizza*. Aşadar, văzîndu-mă venind cu mîna goală, precis o să spună că iar i-am pus ghioc la ureche, cică s-audă cum face Pacificul la Miami-beach. I-am explicat că era coadă şi ca să nu-mi dea vreo replică cu privire la cozi — căţeii pot spune orice, lor le dă mîna — m-am grăbit să-l asigur că va mînca la Olimp o *pizza* cu adevărat formidabilă, de la un restaurant de lux, cu specific italienesc, tocmai de aceea i-au dat numele de „Trattoria“.

Localul e frumos decorat, mobilierul de foarte bun-gust, dar din cauza orei şi probabil şi a preţurilor practicate, doar două mese erau ocupate. Şi cu toate acestea chelnerul s-a lăsat îndelung aşteptat, şi n-aş spune că i-a făcut prea mare plăcere cînd i-am cerut să ne aducă o listă. Dintre felurile de *pizza* am ales-o pe cea milaneză şi cum *pizza* se prepara la comandă, ca să nu stăm degeaba i-am zis să ne aducă *timballo*, o mîncare pe bază de orez cu ciuperci şi pe care italienii o servesc la începutul mesei.

Timballo nu conţinuse nici o ciupercuţă măcar, doar orez, roşii şi firişoare de carne. Lipsiseră cu desăvîrşire ciupercile şi din *pizza*, zice-se milaneză, iar jambonul fusese înlocuit cu salam. Făcîndu-mi singur *pizza* acasă — pentru că trebuie să ştiţi, oameni buni, îmi place al naibii de mult să gătesc — înlocuiesc şi eu, din motive cunoscute, jambonul cu salam, dar atunci *pizza* e în gen milanez, şi nu milaneză. La toate acestea se adăuga încărcarea notei de plată (care totaliza frumuşica sumă de 221 de lei) cu o sticlă de vin, căci noi băusem una, nu două ; cealaltă sticlă fusese cu apă minerală.

Nu i-am zis nimic referitor la „greșeala“ făcută și din care realiza aproape 40 de lei, i-am cerut să-mi aducă rețetarele pentru *timballo* și *pizza* milaneză.

Era, cred, ultimul lucru la care se așteptase. Remarcînd că nu purtăm verighete — și pentru un chelner nu-i singurul semn după care să deosebească un cuplu marital de o simplă pereche — își spusese probabil că eu, jenîndu-mă de însoțitoarea mea sau chiar dorind să demonstrez că sînt un om culant și nu un zgîrie-brînză, voi plăti fără să mai mă uit la ce trecuse pe notă.

— De ce vă mirați ? s-a revoltat și, rezemîndu-se cu mîinile de masă, a continuat pe un ton ridicat : Ăsta-i restaurant pentru străini și nu bufet clasa a treia ! Dacă n-aveți bani, nu intrați ! C-ați văzut ce scrie pe firmă !

— Întîi ia mîinile de pe masă ! i-am cerut calm, dar ferm și fără să-l privesc.

Și le-a luat și a continuat pe același ton ridicat :

— Ce, sîntem cîrciumă, s-avem rețetare ? ! Bucătarul nostru s-a specializat în Italia ! A cîștigat și concursuri !

— Cheamă, te rog, responsabilul !

— Nu-i, e dus la direcție ! a zis și a strigat la unul din cei doi chelneri care, alarmați de tonul lui ridicat, își făcuseră apariția și se postaseră, aparent impasibili, la intrarea salonului în care ne aflam.

Cel căruia i se adresase cu apelativul „nea Gică“ s-a apropiat alene de masă și m-a întrebat supărat : „Ce s-a-ntîmplat, tovarășe ?“

Unde și cu ce preț puteam să caut dreptatea ? Am preferat să rămîn umilit și i-am cerut doar să refacă nota de plată.

În comparație cu ce mi se întîmplase în Olimp, Costineștiul era o adevărată stațiune a cinstei. Corectitudinea lucrătorilor din comerț, cum li se spune tuturor prin acest termen, mi-a fost de la început, ca să zic așa, de mirare. Aveam să aflu secretul după vreo două, trei săptămîni. Chiar în ziua sosirii unei noi serii, U.T.C.-ul trecea la organizarea de echipe obștești de control, în care, prin rotație, intrau aproape toți tinerii veniți la odihnă. Era verificată aprovizionarea unităților, ca și starea lor de igienă, gramajul porțiilor de mîncare, dacă prețurile sînt corect afișate, cum sînt ele respectate în unitățile de pe

plajă... Pînă și vînzătorii de legume și fructe erau controlați la cîntar. Oare O.N.T.-ul nu-i în stare să organizeze asemenea echipe și el ? Prea mare-i jaful ! Se îmbogățesc unii — cine nu știe ? ! — prea din cale-afară ! Chelnerii, recepționerii și toată liota pusă pe jecmăneală numai că nu te ia la bătaie cînd le ceri ceva pe românește.

Ca să nu ne întoarcem cu un gust amar din această plimbare, am invitat-o pe Ortansa să mîncăm o înghețată pe terasa ce unește hotelurile „Panoramic", „Amfiteatru" și „Belvedere", cu acea pasarelă — eu îi spun Nevski Prospekt — de un farmec aparte. Înghețata a fost fără reproș, ne-am plimbat apoi prin fața vitrinelor, am intrat în magazine, Ortansa și-a cumpărat o bluză pe care era imprimată o mașină de curse și ne-am hotărît să plecăm.

Băusem un singur pahar de vin roșu, vinul îl neutralizasem apoi cu cîteva pahare de Borsec și totuși cînd ne-am apropiat de mașină am crezut că văd dublu, că am o iluzie optică : în loc de o Lamborghini erau două, una decurgînd din cealaltă, lipite bară la bară, același tip, Espada, aceeași culoare metalizată, sclipind spre auriu. Mă uitam și nu-mi venea să cred ochilor.

În prima a apărut Max la fereastră ; era, deci, a mea. Apropiindu-mă prin învăluire de a doua, am remarcat că placa de înmatriculare din spate era de Roma. Surprins de vederea mașinii, căci la orice se așteptase italianul să găsească în România, dar nu și o Lamborghini cu număr românesc, se gîndise să mă șocheze la rîndu-i.

E un mod de-a fraterniza al proprietarilor de mașini rare și scumpe, ca aparținînd aceleiași categorii sociale, lansat mai întîi de cei cărora le dădea mîna să cumpere o „Bugatti" și preluat apoi de către deținătorii de „Porsche" care, și astăzi, cînd se întîlnesc pe șosea, își semnalizează reciproc cu farurile în chip de salut.

Lipind mașina lui de a mea, tampon în tampon, italianul mă pusese însă în imposibilitate de a ieși, căci distanța dintre Espada și mașina din față, o Dacie—1300, era insuficientă, oricît aș fi manevrat. Îmi convenea, de mult mă pîndea gîndul de-a întîlni o Lamborghini Espada sau mai bine zis pe stăpînul unei asemenea mașini. Filtrul de ulei, ca și cel de aer depășiseră de mai mulți ani termenul de folosire, ruptorului de la delco îi adaptasem con-

tacte de Fiat, cureaua de la ventilator era arsă, crăpată, nici nu știam cum mai ținea, mecanicul mă avertizase în cîteva rînduri c-o să mă lase cînd o să-mi fie lumea mai dragă. Italianul putea fi șansa cea mare, era imposibil să nu aibă el o curea de rezervă ; nu pleacă nimeni la drum, mai ales la un asemenea drum, fără o curea, fără platine... O șansă ca asta n-aveam voie s-o scap. I-am dat drumul lui Max din mașină ca să se miște cu noi cîțiva pași și m-am auzit strigat :

— *Signore ! Signore ! E, che dice ? Eeee ! ?*

Întinzînd pașii și lăsînd în urmă fata care-l însoțea, se apropia un bărbat în jur de 35 de ani, cu o înfățișare plăcută, fața deschisă era toată un zîmbet. Ne-a întins pe rînd mîna, prezentîndu-se : Georgio Sabbatini, a arătat spre fată și a zis „Nelly", aceasta a scuturat din cap ca pentru a-și aranja părul, și el a precizat în franceză „proaspăta mea cunoștință". I-am spus pe italienește că mă descurc destul de bine în această limbă și el a explodat cu un „Eeee !" de bucurie.

— Sînteți, nu-i așa, mulțumit de mașină ? a continuat în genul volubil, comun italienilor.

— Dar ar putea fi cineva nemulțumit de-o Lamborghini ? ! Aș vrea să văd și eu care-i acela !

Georgio Sabbatini a izbucnit în rîs, împingîndu-mă prietenește cu mîna, și ne-a invitat să bem ceva împreună. I-am spus că exact asta am vrut eu să-i propun, dar ce facem cu poliția ?

— Locuiți aici, în Olimp ? l-am întrebat.

— Încă nu locuiesc nicăieri. Am sosit abia de o oră și deocamdată n-am găsit cameră. Dumneavoastră ?

— Într-un sat pe malul mării. Stăm la țărani.

— Aaa, minunat ! s-a entuziasmat.

Nelly a intrat în vorbă, încercînd să-i sugereze într-o italiană deocheată, mai mult o românească stîlcită, că la hotel e mai bine, ai baie, apă caldă... Și a scos din poșetă un pachet de Kent.

Cu rare excepții, marca asta de țigări a ajuns să spună exact invers decît ce doresc să semnifice prin ea tipii care ți-o vîră sub ochi, și eu, văzînd-o pe fată în cu totul altă împrejurare, m-aș fi lăsat indus în eroare de candoarea ce-i lumina fața, de aerul de puritate din privirile ei.

În nici un caz nu părea a fi genul pentru care unica satisfacţie este de a sta cocoţată pe un scaun de bar, cu un pahar într-o mînă şi cu o ţigară în alta. Aveam să mă conving că era exact genul acesta.

Italianul îşi dăduse seama probabil cam ce hram poartă proaspăta lui cunoştinţă şi se vede că nu era pasionat după asemenea cuceriri, căci a continuat cu acelaşi entuziasm, sărind peste spusele ei :

— Dar ar fi extraordinar să stau la ţărani ! Ar fi cu totul minunat ! Apropo însă de poliţie... Mi s-a spus că poliţia dumneavoastră opreşte maşinile străinilor în care văd o pasageră, o romîncă. E chiar adevărat ?

— Asta în spiritul cunoaşterii între popoare... a aruncat veninos fata.

— Cunoaşterea la care v-aţi referit dumneavoastră se realizează pe alte căi... Pe cu totul alte căi. Şi-n orice caz nu în pat ! Acolo se face altceva... Ştiţi dumneavoastră ce !

Georgio a avut un icnet de rîs. Vorbisem rar, în italiană, ca să priceapă Nelly mai bine şi ca să audă şi Sabbatini ce spun şi m-am întors spre el, să-i explic :

— Treaba este că la noi, ca şi în Italia, prostituţia e interzisă, dar, tot ca în Italia, se mai găsesc unele care o practică. Şi în special cu străinii. De aici tot felul de poveşti şi-n special de boli... Nu-i deloc o amintire plăcută să pleci din România cu o asemenea boală... Sau, în cel mai bun caz, fără ceas, cu portofelul golit... Este sensul măsurii la care v-aţi referit. Şi nu pentru că ne-ar fi teamă că litoralul s-ar putea transforma într-un Neapoli... Lucrurile sînt ţinute sub control.

Venisem din nord, de la Roma, chiar la intrarea în atît de cîntatul oraş găsisem un camping cu bungalow-uri şi mă cazasem acolo. În oraş am plecat însă pe jos. Mi se spusese că la Neapoli circulaţia e de-a dreptul infernală, că toţi conduc nebuneşte, este o adevărată minune dacă scapi fără un accident şi, în acelaşi timp, că este total neindicat sà laşi maşina în afara unui loc de parcare cu pază şi plată, căci rişti s-o găseşti spartă de hoţi. Aveam

să constat că lucrurile nu stau tocmai așa. Napolitanii sînt, e adevărat, ceva mai temperamentali, dar conduc excelent și în ultima fracțiune de secundă evită un accident „gata făcut".

Am pornit pe jos în oraș și chiar la ieșirea din camping m-a izbit un fapt curios : pe o parte și cealaltă a șoselei, ce se transforma mai încolo în stradă, în dreptul fiecărui stîlp de lumină și chiar mai des, pe o distanță de cîțiva kilometri, stăteau înșirate tinere fete. N-aveau nici un fel de bagaje, deci nu pentru autostop se găseau ele acolo... Și apoi prea erau multe și pe ambele părți ale șoselei.

Nedumerirea mi s-a risipit în curînd. Din oraș soseau în Fiat-uri, cumpărate la a doua sau a treia mînă, tot felul de lumpen, treceau fetele în revistă, se opreau, după o scurtă tocmeală respectiva se urca în mașină, era dusă afară din oraș, pe șosea, și readusă după puțin timp la vechiul ei loc. Iar dacă se găsea totuși un polițist mai zelos care să le întrebe ceva, răspunsul, invariabil, era : „M-am îndrăgostit". „Bine, dar acum o jumătate de oră ai plecat c-un alt bărbat ! Și mai înainte cu altul !" „Și de ei tot îndrăgostită am fost", ziceau, prevalîndu-se de ceea ce se cheamă „libertatea sentimentelor".

*

— Totuși să bem un păhărel ! a insistat italianul și s-a întors spre Nelly. Spuneai de Belvedere... Să mergem acolo, ne-a invitat.

Intrînd în hotel, fata i-a zis că are un recepționer cunoscut dacă el, Georgio, vrea, ar putea încerca să-i facă rost de o cameră. Georgio a refuzat și i-a comunicat că va merge cu noi să stea la țărani.

— Două Lamborghini Espada, ca niște surori gemene, rulînd în tandem, e într-adevăr un spectacol ! a zis cu un zîmbet amuzat.

După cum repede s-a putut constata, Nelly avea cunoscuți nu numai printre recepționeri, o știa și barmanul de la barul de zi al hotelului. „Un Florio, nu ?" a întrebat-o el avizat. Era, se vede, băutura ei preferată, și ea s-a grăbit să i-o recomande și Ortansei, care ceruse o citronadă.

„E foarte bună, dumneavoastră nu sînteţi cu maşina !..." a argumentat.

Ciocnind paharul cu ea, Sabbatini a zis : *„Grazie per tutto e mille scusi."* Ceea ce însemna un fel de rămas bun şi-am înţeles că invitaţia de-a bea ceva era de fapt o modalitate de a se despărţi de fată, pentru a n-o lăsa pur şi simplu în stradă. Aşa s-a şi întîmplat, mi-a plăcut această, să-i zicem, eleganţă a lui şi în curînd am plecat.

Lucrurile se desfăşuraseră oarecum neaşteptat. Pe de o parte, gîndindu-mă să fac rost pentru Espada de o curea, de un filtru de ulei sau de o pereche de platine, eram bucuros de această hotărîre a italianului de a sta la Costineşti, iar pe de altă parte mă temeam că-mi căzuse pe cap. După-amiaza era oricum ratată, mi-am spus că îi voi căuta o gazdă şi-l voi da apoi în primire cercului de prieteni, arhitecţi şi pictori decoratori, cu care sosise Ortansa la Costineşti.

Ştiam, camere se găseau foarte greu, dar nu-mi imaginasem că „penuria" — cum se exprimase o localnică băţoasă, „N-am, e penurie mare, în fiecare zi sînt rugată" — va fi atît de reală. În cele din urmă tot am găsit, ajutaţi de întîmplare. O doamnă venită cu fetiţa fusese chemată telegrafic acasă, soţul se îmbolnăvise sau suferise un accident, mînca şi ea la Tarsiţa, aşa am aflat că la dom' Păun se eliberase o cameră de o jumătate de oră.

Am vrut să-l las să se instaleze, şi i-am propus să ne vedem mai tîrziu, dar Sabbatini a insistat să rămîn şi a scos o sticlă de „Gold Label" dintr-un cartuş de douăsprezece pe care atunci l-a desigilat ; omul se aprovizionase, nu glumă ! Am băut un păhărel, Sabbatini a cărat între timp bagajele în cameră şi ne-am dus pe terasă la „Doina".

Îmi propusesem să-l las pe italian să deschidă vorba despre maşinile noastre şi el a făcut-o imediat ce ne-am aşezat la o masă, întrebîndu-mă cîţi kilometri am parcurs cu Espada şi dacă o am din Italia. I-am spus că aproape 90 000 şi că am cumpărat-o de ocazie din R. F. Germania.

— A fost o întîmplare, am luat-o cu foarte puţini kilometri la bord.

— Dar cu anvelopele astea nu mai puteţi circula mult timp ! m-a făcut atent.

I-am spus că da, le venise vremea să le schimb, dar „of“-ul meu, adevăratul „of“, este altul : cureaua de ventilator, aştept să mă lase dintr-o clipă în alta.

— Dar filtrul de unde l-aţi luat ?

— N-am luat... Sînt tot cele care au fost la maşină.

— Cum, atîtea zeci de mii de kilometri fără să schimbaţi filtrele ? Dar cum e posibil ? ! a ţipat, revoltîndu-se.

— Am rugat un prieten care a fost în Austria să-mi cumpere filtre, curea... N-a găsit nicăieri.

— E şi normal ! Nici nu văd cum ar fi putut să găsească ! Ce, în Italia găseşti la orice service piese de Lamborghini ? !

Ştiam că e o maşină de serie mică, dar cît de mică, nu aveam idee şi pe faţă mi-a apărut probabil o expresie de contrariere, căci Georgio a reluat :

— Stimate domn, ce-avem noi este o creaţie a unui Michelangelo în materie de maşini ! a zis gesticulînd ca un orator la tribună. Cunoaşteţi istoria, aţi auzit cum a ajuns să le fabrice ? Ferruccio Lamborghini ! Simplu mecanic de maşini agricole ! Un mecanic de maşini agricole care s-a luat de piept cu Enzo Ferrari ! Cu marele Ferrari !

Aici Sabbatini a trebuit să se oprească din pricina chelnerului care apăruse la masă.

Omul mă cunoştea şi cum Georgio îi spusese că ar vrea să mănînce un peşte, a făcut în direcţia mea o grimasă, ca şi cînd ar fi zis că italianul e căzut probabil din lună şi s-a grăbit să-mi explice :

— Avem peşte — neam —, dar nu-i recomand... Fiţi bun şi spuneţi-i c-ar putea fi cam stricat ; s-aleagă şi el altceva...

I-am tradus lui Georgio toate astea, l-am asigurat apoi că vom mînca a doua zi peşte pregătit cum nu mai văzuse, şi chelnerul i-a oferit în italiană o friptură de porc.

— Vara nu mănînc carne de porc ! a refuzat el categoric şi a cerut un biftec, dar fără ou deasupra.

— Muşchi de vacă n-am primit azi, îmbiaţi-l, vă rog, cu mititei. Adică-s aşa şi pe dincolo... Specialitate românească.

Georgio Sabbatini s-a declarat de acord, a cerut vin sec și m-a întrebat foarte serios, ce cred, o să ne ajungă trei sticle ? „Cum naiba să nu ne-ajungă ? !“ m-am mirat. „N-o să ne-ajungă !“ a zis parcă știind el ceva și a comandat patru.

După plecarea chelnerului a revenit la Ferruccio Lamborghini, mi-a povestit cum s-a dus mecanicul de tractoare la Enzo Ferrari pentru a discuta despre mașinile acestuia, și cum celebrul constructor a făcut greșeala de-a nu-l asculta, considerîndu-l un tip prea tumultuos. De aici a pornit totul. Sabbatini mi-a dat amănunte cu privire la primul motor de 12 cilindri conceput de Lamborghini, apoi despre celelalte tipuri de mașini realizate de artizan pînă a ajuns la Espada, cu care a devenit cel mai de temut concurent pentru Ferrari ; în timp ce producția primului a urcat la 40 de mașini pe lună, a celui de-al doilea a scăzut la aproape 30, cum, în cele din urmă, au fost înghițiți de Fiat, care a preluat ambele firme.

Știam, în Italia automobilul reprezintă cu mult mai mult decît ceea ce înseamnă el în ochii unui englez, vest-german sau francez, să zicem. Mașina a rămas pînă și astăzi în Italia „cea mai minunată jucărie inventată pentru adulți“, poate tocmai de aceea a dat țara aceasta stiliști atît de celebri ca Pininfarina, Ghia, Bertone... Cînd pronunță *mia machina*, italianul investește sentimente, poate nimic nu stîrnește mai multă invidie ca mașina, raportul psihologic este mult mai complex ca aiurea. Așadar, nu se putea ca Sabbatini să nu se simtă afectat, afectat la modul direct, să nu-l doară că nu schimbasem încă filtrele la mașină și am fost sigur că el o să revină la ceea ce mă interesa atît de mult.

Pînă una-alta era însă entuziasmat de gustul micilor, așa că am reluat eu discuția :

— Un mecanic pe care l-am descoperit recent, pasionat motorist și mai ales inventiv, a zis c-o să-mi facă o modificare, un fel de reducție, ca să pot folosi filtrul de ulei de Fiat—1800, iar celui de aer o să-i adapteze niște site metalice și astfel o să-l pot spăla în benzină.

— Improvizații ! s-a opus Sabbatini.

— De ce ?

— Cum de ce ? s-a aprins el din nou. Ce baie de ulei poate să aibă un Fiat-1800 ? Se poate ea compara cu cea a unui motor de 12 cilindri ? ! Ce tot vorbiţi ! Şi filtrul de aer ? Cum să satisfacă un filtru improvizat aspiraţia a şase carburatoare deodată ? ! O să vă dau cureaua mea de rezervă... Am platine, un set de bujii... Iar la plecare o să vă dau filtrele mele.

— Ei, cum o să faceţi una ca asta ! am protestat ipocrit. Era o soluţie care îmi venise în minte, dar nu cu privire la filtru, ci la anvelope. I le cumpăram pe ale lui şi ca să ajungă acasă îi dădeam anvelopele mele, cu profilul benzii de rulare şters aproape complet. Erau de dimensiuni cu totul aparte, de maşină sportivă, cauciucuri imposibil de găsit pe la noi. Nici chiar la *shop*-uri.

— O să fac, pentru că altfel distrugeţi motorul ! Să distrugi o Lamborghini din cauza unor filtre, iiih !

— Ştiu, aveţi dreptate, am spus smerit şi am relansat : În toamnă plec în Iugoslavia, ce părere aveţi, aş putea găsi la ei anvelope pentru Espada ?

Începuse să zică ceva despre iugoslavi, dar pe terasă a apărut Svetlana Holţec. Era cea care îmi făcuse cunoştinţă cu membrii grupului şi tot ea îmi şoptise cîteva zile după aceea : „Adrian, vezi că te place Ortansa".

O cunoscusem cu mulţi ani în urmă, cînd era studentă în ultimul an, fata e bine făcută, numai că sînii ei sînt timizi şi neinspiraţi, pe vremea aceea nu dădeam importanţă tuturor amănuntelor şi ea îmi stîrnise interesul. Dar nu şi eu pe al ei. Era îndrăgostită de un asistent, cu el s-a şi măritat. Ca, după vreo trei ani, întîlnind-o în societatea unor prieteni, să-mi spună că divorţase.

A venit la masă şi m-a întrebat dacă nu i-am văzut pe ceilalţi. I-am zis că nu, dar probabil trebuie să apară şi ei dintr-o clipă în alta şi i-am prezentat-o italianului. Auzindu-i numele, acesta a remarcat :

— Ca pe fiica lui Stalin.

— *Si*, a confirmat ea cu arţag, aşezîndu-se. Ca imediat să adauge : Şi din dragoste pentru el.

În acele vremuri de cult fanatic, părinţii Svetlanei, ilegalişti amîndoi, îi dăduseră primului născut numele de Vasili, aşa cum îl chema pe fiul lui Stalin, iar fata, care

venise pe lume ceva mai tîrziu, în 1949, o botezaseră ca pe fiica lui Iosif Vissarionovici.

— Aaa, excelent, vorbiţi italiana ! s-a bucurat Georgio.

— Oarecum. Dar dumneavoastră ce limbi mai vorbiţi ? l-a întrebat ea cu pricină.

— Franceza. Vorbesc şi engleza, dar nu strălucit.

— Atunci ne vom putea înţelege, a spus constatativ şi, adresîndu-mi-se, m-a întrebat : Unde l-ai mai găsit şi pe macaronarul ăsta ?

Georgio a înţeles şi a izbucnit în rîs.

— *Maccheronari !* a repetat, amuzîndu-se.

Svetlana făcuse o gafă şi a dat s-o repare :

— E simpatic gagiul ! a zis, dîndu-se în vînt după expresii argotice.

— Şi dumneavoastră sînteţi foarte simpatică ! Şi dacă prietenul meu — a continuat arătînd spre mine şi numindu-mă prietenul lui — n-are nimic împotrivă, vă invit la un dans.

— Dar poate am *eu* ceva împotrivă ? a remarcat Svetlana în franceză, aşa cum i se adresase Georgio, l-a privit pentru o clipă în ochi şi s-a ridicat de pe scaun. Bine, a mai zis.

În timp ce Svetlana şi Georgio se aflau pe ring, au venit Ortansa cu soţii Preotu, apoi, curînd, şi ceilalţi. Prezentîndu-se tuturor „Macaronarul Georgio Sabbatini", noua mea cunoştinţă s-a integrat imediat grupului, ca şi cînd ar fi fost prieten cu noi de cînd lumea, şi după o oră îşi spuneau cu toţii pe nume.

Dimineaţa, pentru că mă apucasem să-i promit că vom mînca peşte, în loc să mă duc la plajă, am luat-o spre cherhana. Îmi făcusem cunoştinţe printre pescari de pe cînd nu erau încă atîţia solicitanţi, cu ajutorul mai multor sticle de votcă mă împrietenisem cu un şef de echipă, moş Grigore, un bătrîn mucalit şi acum, oricît de asaltat ar fi fost de muşterii, el mă prefera întotdeauna pe mine. „Un moment ! striga. Am pe cineva trimis de bunică-mea a dintîi. Să văd ce-mi rămîne şi după aia..." clempănea cu buza de jos, ca de cămilă.

Era tainul lor, al pescarilor. Cu o lună în urmă îl vindeau cu şase lei kilogramul, cînd cererea crescuse îl făcuseră zece, unii vindeau şi cu doisprezece, dar mie moş

Grigore nu-mi lua decît opt lei pe kilogram. Știa el că la bani se adaugă mai mereu și cîte o sticlă de votcă rusească.

Îl întrebasem o dată ce se întîmplă cu peștele din Marea Neagră, am auzit că înainte se-mpuțea în piața Constanței. „S-a cărat și-a cerut azil politic la turci, îmi răspunsese, rîzîndu-și în barbă. N-avem plase cu care să-l prindem, că pește ar fi." „Și de ce n-aveți plase ?" „Că nu ni le dă." „Și de ce nu vi le dă ?" „Păi asta am vrea să știm și noi."

Cînd am ajuns, în jurul cherhanalei erau destui amatori veniți după pește, dar din pricina unui Aro al miliției, dădeau doar tîrcoale, nici unul nu îndrăznea să intre în curte. Pe milițieni însă tot dorul de pește îi adusese acolo, mai întîlnisem o dată mașina. Or fi avut repartiție de la mai-marii peste peștele prins în județ, căci mașina era trasă la rampa de încărcare.

Două bărci se găseau acostate la țărm, numai că moș Grigore nu se afla printre pescarii ce munceau la descărcat. Era cu echipa încă în larg și cum n-aveam decît să aștept, m-am așezat pe o stinghie de gard ceva mai încolo. În lumina piezișă a soarelui, stavrizii sclipeau ca argintul și eu m-am întrebat oare ce se întîmplă cu peștele prins. La export nu se duce, nu cumpără nimeni stavrizi, guvizi sau calcan, atunci unde dispare de parcă-l înghite pămîntul ? Îl înghit fabricile de conserve ? E mai rentabil pentru economie așa ? Să fi decis planificatorii că în conserve să fie trecut chiar și guvidele sau calcanul, în loc să-l rentabilizeze prin restaurantul aflat la doi pași de cherhana ? Se poate. Nu hotărîseră oare tot ei ca biscuiții craiovenilor să fie mîncați la Constanța, iar la Craiova să fie transportați cei fabricați de constănțeni ? !

Max mi-a întrerupt gîndurile cu un lătrat ademenitor. Avea perfectă dreptate, tot atît de bine puteam aștepta întoarcerea pescarilor și pe plajă, iar el, în acest timp, să se joace cu valurile. Am coborît așadar prin viroaga săpată în mal și după puțin timp înotam amîndoi în apa caldă a mării.

Tot stavrizi scosese și echipa lui moș Grigore și cum ei își puneau deoparte tainul încă din larg, mi-a dat la coborîre săculețul cu pește. De obicei asta însemna în jur de cinci kilograme, cam la atîta îmi făcusem și eu ne-

cesarul — cu Georgio eram douăsprezece guri —, însă moș Grigore a ținut să mă prevină :

— Ai grijă, am un călcănel de vreo două chile, ăla nu mi-l lua, că-l duc la un doctor în Constanța. Îl vezi tu — te vede și el... Că de doctor cine n-are nevoie ? !

— Atunci mai fă-mi dumneata rost de vreo două-trei kilograme !

— Nu știu, să văd ; pe fiecare îl așteaptă clienții.

Se bucura de autoritate printre pescari, nu atît ca șef de echipă și ca mai bătrîn dintre ei, ci prin cîte văzuse în viață, căci moș Grigore lucrase ca marinar pe o mulțime de vase străine, nu era port să nu-l știe. Se întorsese acasă în '59, „că nicăieri nu poate să fie mai bine ca printre ai tăi, străinu-i străin ori unde-ai fi și orice-ai face".

În cîte o seară, cînd mă poticneam la scris, luam o sticlă de „Stolicinaia" din rezerva făcută și mă duceam la moș Grigore acasă. Pornea vorba despre ce nu-i convenea că se întîmplă în comună, că leafa paznicilor ei o plătesc, iar ăștia, în loc să facă noaptea rondul prin sat, stau la sediul primăriei să răspundă la telefon, pe la magazine și dracu' știe pe unde mai stau. Îi plăcea să-l aprobi, după ce-și vărsa focul pe cei care conduceau treburile obștei — de la el am aflat că, de la anul, magazinele din Costinești urmau să treacă de la comerțul de stat la cel cooperatist, deci „îmbunătățirea" de care mă temusem tot avea să se întîmple — și începea să povestească prin cîte trecuse cînd colindase prin lume, ba pe un vas, ba pe altul. Și avea destule de povestit, lucrase moș Grigore și pe „Queen Mary"...

N-a întîrziat prea mult ; aducea o sacoșă cu pește.

— Țipari. Anghile, dulci cum îi gura ibovnicii. Pe ăștia îmi dai treizeci de lei, atît mi-a spus omu' că face, și douăzeci pentru peștele meu.

Am plătit și, cum se făcuse zece, n-am mai urcat dealul ca să ies la șosea, ci am luat-o de-a dreptul pe marginea plajei. Era sectorul nudiștilor, apărat de un mal înalt și abrupt, în spatele căruia terenul era cultivat cu porumb ; aici urma să găsesc o parte din grup : doctorul Preotu, arhitectul Miron cu soțiile, Svetlana, toți amatori de nudism, cărora li se alătura și Ortansa după plecarea mea de pe plajă.

În urmă cu vreo zece zile, cineva dăduse dispoziție să fie interzis nudismul, care, vezi Doamne, ar fi exemplu rău pentru studenți, și o patrulă de milițieni în termen, condusă de un plutonier major, barase accesul înspre partea aceasta a plajei. A doua zi accesul fusese admis cu condiția ca oamenii să nu-și scoată costumul de baie. Apoi, cum milițienii aveau alte rosturi, altele erau treburile lor, fusese lăsat doar unul din ei și oamenii începuseră să se lepede pe furiș de costume. Dar n-a durat nici situația asta prea mult, căci un incident cu o doamnă în vîrstă, soție de academician, a pus capăt măsurii.

Svetlana ieșea tocmai din apă. I-am dat cele două plase cu pește, căci ea era cu distribuirea de sarcini : cine-i în ziua respectivă la rînd după cumpărături, cine la curățat, cine la gătit, cine la așezat masa... O alesese grupul în acest rol și nu crîcnea unul. Apropiindu-mă de ei, l-am văzut pe Georgio întins lîngă arhitectul Miron.

— L-ați înfiat pe broscar ? m-am mirat.

— Am trimis după el dimineața, să mănînce împreună cu noi, și a zis că vrea și el la nudism. Aseară am continuat-o acasă. A venit cu două sticle de *whisky* și ne-am culcat pe la trei.

Am dat bună-dimineața, și, recunoscîndu-mi vocea, Georgio a exclamat plin de exuberanță :

— O, Lamborghini Espada, *mio fratello !*

N-am prea înțeles ce vrusese să spună cu vorbele astea, adică îi sînt frate întru Lamborghini Espada, și am avut impresia că trăsese de-acum la măsea. I-am răspuns printr-un gest amical și el m-a întrebat pe unde naiba umblu, că vin așa de tîrziu.

— Umblu ca să băgați în voi diseară pînă nu mai puteți ! am zis cu reproș și, luînd de la Svetlana plasa cu țipari, i-am desfăcut-o sub ochi.

— *Mamma mia !* s-a entuziasmat și a zis un cuvînt pe care nu l-am înțeles, probabil că așa se cheamă la ei țiparul de mare, anghila. Cu toate că în franceză *anguille* i se spune.

— Eee ? ! am zis cu un zîmbet de satisfacție.

Este interjecția cea mai des folosită, ce poate îmbrăca zeci de nuanțe, mi-a plăcut să le deprind și poate astfel, la

sfîrșitul celei de-a doua vizite în Italia, accentul meu era de multe ori asemuit cu al celor din regiunea Calabria.

— Este nemaipomenit !

Nu l-am contrazis, era și părerea mea, și, ridicînd mîna în semn de salut, mi-am luat rămas bun de la ei.

— Măi habotnicule, a intervenit soția doctorului, fă și tu o baie în mare ! Zău dacă nu mi-e milă de tine : toată lumea se prăjește la soare, tu, pe căldura asta, stai și lucrezi !

— Vine el și timpul meu, nu-mi duce tu grijă !...

Seara au trimis-o pe Ortansa să mă cheme la masă. Totul era pregătit — peștele vîrfuia cîteva farfurii, sos de mărar în străchini de lut, două mămăligi enorme abureau pe funduri de lemn ; sub geamlîc, Georgio se cinstea cu băieții dintr-o sticlă de *whisky*. Au început să țipe văzîndu-mă, dar Svetlana nu m-a lăsat întrei ei și m-a dus să mă spăl cu periuța pe mîini.

De la început Georgio s-a cam codit, cînd a văzut însă cum ne înfigem cu toții ca niște hămesiți, cu o mînă în pește, cu cealaltă în mămăligă, cum treceam peștele prin sosul de mărar, ne-a imitat și nu s-a mai oprit. Exclama mereu „*Divino ! Divino !*“, dar nimeni nu-l băga în seamă. Poate tocmai de aceea, că erau de aceeași părere cu el.

Vinul nu era cine știe ce soi, de lei 12,50 sticla, cunoașteți, dar și el și apa minerală fuseseră băgate de la prînz în fîntînă, cui să-i mai pese c-ar putea fi din surcele ? ! Era destul, fusese adus alt rînd de farfurii cu pește prăjit, în străchini se mai pusese sos de mărar și ritmul mîinilor a scăzut. S-a legat în schimb vorba. Apoi Mihai Mărăcine, un cunoscut scenograf, a scos casetofonul pe rama ferestrei, s-a dansat, doctorul Preotu ne-a cîntat la mandolină și din nou s-a dansat, așa s-a și încheiat seara.

Îmi propusesem să beau cu măsură paharul, ca să nu-mi simt a doua zi capul ca o varză bîhlită, dar pînă la urmă m-am lăsat antrenat, și astfel, cînd Georgio mi-a propus să mergem pe terasă la „Doina“, n-am zis nu, am acceptat. Aș putea spune chiar că nutream și eu un asemenea gînd, pur și simplu mi-a luat-o înainte. Asta e,

oameni buni, de ce să mă dau după deget ? ! Te abţii, te abţii şi-odată scapi boii. Nu-i scăpasem însă prea rău.

Un timp am vorbit despre cei de care ne despărţiserăm. De fapt, mai mult el a vorbit, lăudînd pe fiecare în parte şi revenind tot timpul la Svetlana. Proceda însă în aşa fel încît să afle mereu cîte ceva despre ea. Asta nu mi-a plăcut. Nu mi-a plăcut în special că se pricepea să tragă de limbă. Iar treaba asta o făcea cu o abilitate incontestabilă şi mai ales cu ştiinţă, dobîndită parcă în cadrul unor cursuri anume şi practicată apoi îndelung. Nu era doar o impresie, propunerea lui avea să explodeze în curînd.

— Dar stai să-ţi spun ceva, a zis la un moment dat cu un zîmbet dezinvolt şi în acelaşi timp de natură să mă intrige. Stînd pe plajă, mi-a venit în minte ideea că am putea realiza amîndoi o combinaţie. O combinaţie reciproc avantajoasă. Dar mai ales pentru tine avantajoasă...

Aici a făcut o pauză şi a aşteptat să spun ceva. N-am spus, încercam să-mi limpezesc mintea. Nu pot suferi indivizii vicleni, iar cînd unul din ăştia se arată interesat să-mi creeze vreun avantaj, un avantaj cît de mic, sînt în stare să mă trezesc şi din cea mai cruntă beţie. Georgio tăcea şi atunci m-am mirat :

— Cum asta ?

— Este vorba şi de maşina ta... În sensul că ţi-ai putea procura pentru ea tot ce ai nevoie... De aici a şi pornit ideea mea. Dar în special este vorba de o realizare mult mai substanţială pentru tine.

„Deci iar pentru mine !“ Georgio era exact altruistul care-mi lipsea — să-mi trăiască ! —, mă dau de ceasu' morţii după tipi care să-mi poarte grija intereselor mele !

— Te-ascult, am zis în pauza care iar o făcuse.

— Care-i situaţia... Urmează ca după vreo şapte zile să-mi continui drumul în Grecia... Îţi propun să-l faci tu. În loc să pleci la toamnă în Iugoslavia, du-te acum în Grecia !

Nu înţelegeam ce urmărea, dar că urmărea ceva era neîndoielnic ; propunerea lui avea bătaie lungă, desigur.

— Ce, în Grecia se vînd cauciucuri sau piese pentru Espada pe lei ? am rîs. Este ţara cu preţurile cele mai mari la maşini ! De trei ori mai mari ca în Vest !

— Ai mai fost ?

— Am fost.

— Foarte bine. Nu, soluţia este alta. Facem o listă de ce ai nevoie, telefonez reprezentanţei din Roma ca să trimită piesele cu avionul la Atena pe numele tău.. Eşti obligat însă să le scoţi din Grecia exact cum le primeşti. Altfel îţi pun nişte taxe... Nişte taxe care depăşesc de trei ori valoarea pieselor. Adică cam atît cît s-ar vinde ele în Grecia. Asta ca să nu recurgă ai lor la tot felul de şmecherii.

Auzisem ceva în acest sens. Aprinzînd o ţigară, m-am prefăcut încurcat.

— Mi-ar fi convenit să pun piesele la maşină. Mai ales cauciucurile. Ca să nu plătesc vamă...

— N-ai avea cum, pentru că drumul va trebui să-l faci cu maşina mea. E-o condiţie !

Am dat să vorbesc, dar nu m-a lăsat.

— Ştiu ce vrei să spui. Schimbăm numerele de înmatriculare. Nu-i mare lucru, se potrivesc perfect la găuri ; sînt găurile maşinii. Eu rămîn cu a ta la Costineşti, cu număr de Roma, iar tu pleci cu a mea avînd număr românesc.

— Şi seria motorului ?

— Stă cineva să se uite ? ! Mai ales cînd eşti c-o Lamborghini Espada ? ! Nu mi s-a întîmplat niciodată. Şi cred că nici tie.

— Să zicem. Dar de ce această condiţie ?

— Ai fi dispus să faci drumul ? Şi m-a aţintit cu degetul, ca şi cînd ar fi vrut un răspuns tranşant — da sau nu.

— Ar trebui să aflu mai întîi despre ce este vorba, am spus nedecis.

— Avantajele vor fi foarte mari ! Piesele pentru maşină sînt, ca să spun aşa, printre altele... Numai că la voi sînt probleme cu obţinerea paşaportului...

— Eu n-am probleme din astea, am negat ferm. Am fost plecat nu o dată... Şi o cunoştinţă de-a mea, cu relaţii în acest domeniu, îmi poate rezolva viza în două-trei zile. Nu ştii cum e ? Totu-i să ai cunoştinţe...

Sabbatini și-a mîngîiat cu degetul buza de jos, a spus un „da“ ca pentru sine și și-a aprins pipa.

— Mașina mea, a spus parcă hotărîndu-se, este pregătită să aducă de-acolo ceva. Ce anume nu știu nici eu. Așa cum nu știu în ce mod a fost pregătită. Pot să spun că bănuiesc. Un compartiment secret... sau cam așa ceva. Nu te gîndi la stupefiante... Omul pentru care fac drumul acesta are o poziție socială cu mult prea însemnată ca să riște implicații ! În orice caz, acel ceva care trebuie adus din Grecia este de mare valoare, altfel n-aș putea să-ți ofer pentru acest drum douăzeci de mii de dolari !

— E-o sumă ! am recunoscut cu respect.

— Este.

— Bine, dar acolo ești așteptat tu și nu eu !

— Este așteptată mașina. Amănunte nu pot să-ți dau decît atunci cînd te voi conduce la graniță. Înțelegi...

— Înțeleg, dar...

— Pot să-ți spun doar că te vei duce la una din agențiile de turism dintr-un anumit oraș, unde te vei referi la o comandă sosită din Roma pentru o excursie achitată de Georgio Sabbatini... Și... Și vei mai spune ceva, și privirea i-a alunecat într-o parte.

— Am înțeles.

— Ai înțeles probabil și de ce prefer să pleci tu și nu eu ? Diminuîndu-mi partea mea de cîștig ?

— Nu, asta n-am înțeles. Mi se învîrtesc toate în cap.

Cam bănuiam de ce, însă întotdeauna am fost de părere că omul are două urechi, dar numai o singură gură — eu trebuia să ascult, iar el să vorbească.

A rîs, a ciocnit paharul de-al meu, dînd noroc și îndemnîndu-mă să beau, și a început să-mi explice :

— M-am băgat în chestia asta nu pentru că aș fi presat de nevoi materiale... N-are chiar fitecine o Lamborghini ! Nu știu cît poate fi în Germania Federală o Espada de ocazie... În Italia, însă, una nouă se ridică în jurul a două treimi din prețul unui Rolls. Și tu știi probabil că la noi taxele fiscale sînt raportate la numărul de cilindri. Așa că o chitanță de plată a impozitului pentru o mașină de doisprezece cilindri este ea însăși o carte de vizită ! O carte de vizită dintre cele mai costisitoare ;

cheltuielile trebuie să fie la nivelul mașinii... Trebuie să te lași peste tot despuiat... Îmi dă mîna, n-am de ce să mă vait. Am moștenit de la taică-meu o tipografie și o casă de editură, Casa de editură Sabbatini, fondată încă de bunicul meu. Le-am moștenit împreună c-un frate, el conduce editura, eu mă ocup de tipografie... Trebuie să-ți mărturisesc că produc atît cît să ajungă pentru zece frați, nu pentru doi !

Era o minciună împuțită, pentru că Sabbatini îi declarase aseară Svetlanei, în timp ce dansau, că-i doctor în drept. Dar eu nici atunci nu-l crezusem. „Nu știi cum e în Italia, toți sînt *dottore* la ei ! Și fii sigură că oricît ar fi el de doctor, nu din asta și-a luat el mașina !" spusesem, știind foarte bine că doar un om de afaceri își poate permite să țină o mașină ca Lamborghini Espada. Și, iată, afacerile lui Sabbatini erau contrabanda. Dacă nu chiar spionajul.

— Drumul pe care-l fac, a continuat Georgio, este pentru un unchi ; lucrul e prea delicat să fi avut încredere într-un străin. Ți-am zis că poziția lui socială... Dar *hobby*-urile se plătesc, nu ? Nu putea să-mi ceară să fac drumul degeaba !...

Alt sos de gogoși. Turnîndu-mi-l, se prefăcuse furat, chipurile, de adevăruri care îl abătuseră de la ideea inițială.

— Nu mi-ai spus însă de ce preferi să merg în locul tău, i-am amintit.

— Da, ai dreptate. Voi fi foarte sincer.

— Îmi place cum sună ! am spus fără să vreau.

— Voi fi. O mașină dintr-o țară socialistă nu trezește suspiciuni la vamă. Nu pune probleme. În sensul celor avute în vedere de mine. Iar una din România — vameșilor greci, cu atît mai puțin.

Într-adevăr aici nu mințise, raționamentul lui era corect.

— Te-ai gîndit la asta ?

— Să-ți spun cinstit, nu.

— Am dreptate, deci ?

— Da, așa este. O dată însă, cînd am trecut din Elveția în Italia, pe la Brissago, ca să înconjur lacul Mag-

giore, un vameş mi-a cerut să ies din coloană şi să trag mai încolo, pe dreapta. M-am supus, întrebîndu-mă ce naiba vrea de la mine. Aveam pe atunci un Renault 16 şi, din comoditate, ţineam unele lucruri pe canapeaua din spate. Învelite c-o pătură. M-a pus s-o ridic şi a izbucnit în rîs cînd a văzut ce ascundea ea vederii.

— Pentru că ţigările sînt ieftine în Elveţia, iar în Italia foarte scumpe. Aşa că se face o contrabandă pe rupte. În Italia sper că n-ai mai ţinut bagaje în spate...

— Nu, am băgat totul în portbagaj. Numai că renumele ăsta a început să fie speculat de tot felul de pişicheri. Ştiu pe cineva care a scos nişte bani frumuşei din faptul că fusese furat. Era într-o excursie cu nevastă-sa, la graniţa voastră a făcut o asigurare contra furtului din maşină şi ca să tenteze a adus valizele în habitaclu. Valize arătoase, dar umplute cu tot felul de boarfe. De-ale lui, de-ale nevesti-si... De care nu ştiau cum să scape acasă. I-au spart maşina încă la Padova. Poliţia a constatat furtul, iar societatea de asigurări i-a numărat suma pentru care făcuse asigurarea. Era foarte fericit că vă trăsese pe sfoară. Pentru că în urmă cu doi ani fusese furat la Milano de-a binelea. Cît mai e dolarul acum ?

— În jur de opt sute de lire.

— Înseamnă că preţurile s-au dublat. În comparaţie cu ce ştiam eu... Căci între timp dolarul a scăzut destul de serios.

— Cînd ai fost ultima oară ?

— Acum trei ani.

— Să-ţi spun cît a ajuns kilogramul de carne de vacă ?...

— Nu, că te-ar putea auzi vreun administrator de-al nostru şi cine ştie ce idee ar putea să-i mai vină !

Sabbatini a rîs şi i-am propus să mergem. Divagasem special pentru a dezamorsa situaţia, convenindu-mi ca discuţia să se termine fără ca eu să-i fi dat un răspuns. Voiam să vorbesc mai întîi cu maiorul Pascu la telefon, să vorbesc imediat după despărţirea de Georgio. Am fost un naiv — probabil din cauza alcoolului — pentru că Sabbatini m-a întors cu brutalitate de unde plecasem.

— Cum adică să mergem ? Asta ce glumă mai e ?
— Nu vezi c-am rămas aproape ultimii ? !
— Ți-am făcut o propunere !...
— Trebuie să mă mai gîndesc.
— La ce ?
— La multe. La riscul pe care mi-l asum...
— Nu riști nimic. Totu-i să n-ai un accident cu mașina. Conduci bine, am văzut cum ai întors Espada cînd am plecat din Olimp, dar la acest drum nu te baza, te rog, pe reflexele tale ! Te rog foarte mult ! Un șofard poate fi oricînd cu mult mai periculos decît poleiul sau mîzga !
— N-am spus încă „da"...
— Ce te reține ?
— O să-ți dau mîine răspunsul. Cel puțin o condiție voi avea și eu de pus !... Lasă-mă să mă gîndesc bine la ea, pentru că, iată, acum nu mă pot aduna. Zău nu mă pot aduna.
— Și care ar fi în principiu această condiție ? În principiu. De ce natură ar fi ea, mă rog ?
— Sîntem doi oameni care abia ne-am cunoscut... Nimic nu ne îndreptățește să avem încredere unul în celălalt... Nu ?
— Eu am.
— Asta te privește...
— Am înțeles : te îndoiești că-ți voi da suma promisă.
— Se poate spune și așa.
— Cu alte cuvinte ?
— Cu alte cuvinte vreau garanții. Dar treburile astea se cer rumegate. N-am mintea clară acum. Am băut... Ți le voi formula mîine. Încă dimineața. Pentru a putea pleca imediat la București, în cazul în care vei accepta condiția mea.

Sabbatini s-a jucat cu paharul și după un timp de tăcere a spus că este în regulă.

Casa unde locuia ne era în drum, cînd am ajuns m-a invitat înăuntru să bem cîte o gură de *whisky*. Am acceptat, ca să nu i se pară că mă grăbesc undeva. Așa că am uscat cîteva păhărele. Am stabilit că întîlnirea de a doua zi va avea loc la micul dejun pe terasă la „Doina" și în cele din urmă ne-am urat reciproc noapte bună.

Nimerisem iar într-o chestie deocheată. Lucrul mergea destul de bine, scrisesem aproape două sute de pagini. făceam și o oră, două de plajă, un punct pozitiv era și Ortansa... Numai dracu' mă pusese s-o duc la „Trattoria" din Olimp să mănînce ea *pizza !* Oameni buni, asta-i partea proastă la mine — sînt prea atent cu femeile.

Dornic de noutăţi bucureștene, sunam din cînd în cînd un prieten, așa că rezerva de monede pe care o ţineam într-un pahar îmi prindea acum cît se poate de bine. Am luat-o pe toată, împărţind-o prin buzunare — convorbirea cu Pascu avea să dureze, desigur — și m-am înfiinţat la cabinele cu automate din holul Telefoanelor.

Primul aparat s-a dovedit defect, dar el mi-a declarat asta abia după ce m-a încasat de trei lei. În schimb, cel de-al doilea a fost mai mult decît onest : mi-a servit tonul fără nici o monedă. Ei bine, oricît aș fi eu de *nou* ca om, la nivelul *climatului de curăţenie morală al societăţii pe care o edificăm*, gîndindu-mă la convorbirile adiţionale cu care mă taxează Telefoanele chiar și în lunile cînd nu-i nimeni acasă, n-am putut să nu dau un bobîrnac proceselor de conștiinţă în curs de formare și să nu rămîn la aparat.

Ascultînd soneria, mi-am zis cu teamă că Emil ar putea să fie plecat în provincie. Aura însă trebuia să fie acasă ; voi intra, prin intermediul ei, în legătură cu colonelul Dumitru.

A răspuns Emil, dar cu o voce parcă străină

— Dormeai ? am întrebat prostește.

— Cine-i la telefon ?

— Ce dracu, Emile, nu mă mai recunoşti ? ! Adrian.

— A, noroc. Da cît e ceasu ?

— Cred că-i două.

Mi-a zis o vorbă duioasă și m-a întrebat dacă asta e oră de dat telefon.

— Nu e, te rog să mă scuzi faţă de Aura.

— Aura e la maternitate, trebuie să nască. Sînt de două nopţi nedormit...

— Păi ce, naști tu ?

— Isteţule, n-am dormit pentru c-am avut treabă ! Și-am căzut frînt.

— Iartă-mă. Eu nu te-am sunat însă că m-a apucat dorul de tine ; s-a întîmplat ceva.

— Iar s-a-ntîmplat ? Ţie mereu ţi se-ntîmplă !

— Da, am o baftă teribilă la chestii din astea ! Din cauza maşinii, din cauza Espadei e toată povestea.

— Spune ! a zis cu lehamite.

I-am relatat cum îl cunoscusem pe Sabbatini, i-am dat amănunte asupra propunerii lui şi Pascu m-a întrerupt :

— Şiam că lucrezi la un alt subiect... Ăsta-i un roman nou ?

— Emile, tot ce ţi-am povestit e cît se poate de adevărat ! Dar n-ar fi exclus ca din povestea asta să iasă şi un subiect pentru o carte. Eu mă gîndeam cum să vînez nişte piese de Espada, iar el cum să mă vîneze pe mine !

— Totuşi tu eşti băut ! Sau ai ţinut limba în congelator pînă acum ?

— Am băut cu italianul... Dar sînt totalmente treaz, te rog să mă crezi ! Limba... poate, nu zic... În rest însă, totu-i perfect.

— Dar el, italianul cum e ? Nu ţi-ai format o părere ?

— Face pe omul de viaţă... Pe omul de lume... Pe omul cu bani... Unei prietene din cercul meu de amici i-a zis că-i doctor în drept, mie mi-a turnat c-ar avea o tipografie, de-acolo îi curg banii... Bea de stinge, dar şi asta ţine tot de regie. Şi mai ales ştie să tragă de limbă. E şcolit în de-al de-astea, îţi spun eu ! Aici e vorba de droguri, Emile, dacă mi-a oferit el atîţia bani ca să fac drumul în Grecia ! De-o cantitate mare de droguri ! Şi-ar putea fi şi altceva : vrea să mă compromită. Compromiţi şi-apoi şantajezi. Număr de circulaţie luat de la altă maşină, bani, cauciucuri... Şi cine ştie ce mai are el în vedere !... Cînd mi-a zis de combinaţie, la asta m-am gîndit. Putea s-ajungă în Grecia cu feribotul !... Era mult mai simplu şi mai scurt drumul ! Ce caută prin România în Grecia ? De ce n-a luat-o prin Iugoslavia ?

— Ce condiţie te-ai gîndit să-i pui ?

— Să-mi deschidă un cont la o bancă elveţiană. Telegrafic. Iar cînd mă-ntorc, să-mi dea confirmarea. Voi

o să puteţi controla... Ca şi comanda pentru piese pe care o s-o facă în Italia.

— Atunci vino la Bucureşti, bine ?

— Bine pe dracu ! Iar am dat de bucluc.

— Ce, nu-ţi place ?

— Ţie ţi-ar conveni să faci de două ori scarlatină ?

3

Am adormit greu şi întrebîndu-mă întruna ce naiba caut eu în povestea asta idioată care, iată, mă scotea din albia mea şi mă arunca dracu' ştie în ce întîmplări. În somn mi-am schimbat, se vede, părerea — subconştientul lucrează, el nu beneficiază de pauză — pentru că m-am trezit cu un plan gata făcut şi care mi s-a părut absolut grandios. Îi voi cere lui Sabbatini să-mi împrumute maşina, o voi duce la Bucureşti şi, luînd-o la puricat, specialiştii Securităţii îşi vor putea da seama ce urmează ea să transporte din Grecia, dacă într-adevăr despre asta e vorba.

Bîndu-mi cafeaua, entuziasmul a început să-mi scadă treptat. În primul rînd a trebuit să răspund la întrebarea dacă italianul va fi de acord să mi-o împrumute. Şi mi-am zis că el va respinge fără doar şi poate cererea mea. Ba mai mult, ea îl va pune pe gînduri, trezindu-i bănuieli că vreau să-l trişez. Iar asemenea bănuieli ar putea să se soldeze cît se poate de prost pentru mine — mafioţii ăştia te trimit pe lumea ailaltă aşa cum tu ai duce mîna la gură cînd caşti sau strănuţi.

Într-adevăr, mare lucru e dimineaţa o cafea dulce — mie aşa-mi place prima cafea, dulce să fie, zahărul îţi stimulează gîndirea... Şi spunîndu-mi toate acestea, am

simțit nevoia unei bomboane de mentă, o nevoie acută, inexorabilă. Împlinisem două luni de cînd, cu o voință extremă și ducînd o luptă acerbă cu mine, mă lăsasem de bomboane de mentă și totuși organismul, iată, cerea, creierul tînjea, îmi impunea, hipopotamul, să-l supravoltez c-o bomboană de mentă. Ei, draci bălțați !

Am luat repede o *Star lake*, ați auzit probabil de marca asta de țigări chinezești cu mentol. S-au găsit un timp la Costinești și m-am aprovizionat cu nouă cartușe — porția pe trei luni — ca să-mi ajut voința cu ele. Aprinzînd-o, mi-a venit însă și mai tare dorul după o bomboană de mentă. „Termină !" m-am burzuluit împotrivă-mi.

Era șase și ceva, oră tocmai bună de plecat la un drum ca cel pe care aveam să-l fac în ziua aceea, ca să scap dacă nu de nebunia de pe șosele a vîrfului de sezon, cel puțin de căldură. Știu însă un traseu care evită orașele Slobozia și Urziceni, un traseu complet liber. Și cînd spun liber, înțeleg maximum douăzeci de mașini cu care te-ai putea întîlni.

Nu, nu prin Călărași... Oameni buni, nu vi-l spun, ar însemna să-mi trag singur palme. Poanta mi-a dat-o un prieten, blestemat să le facă pe toate cu har, chiar dacă bate un cui, conduce mașina sau scrie o carte, un prieten de suflet cum n-am prea avut.

Sabbatini dormea probabil neîntors și nu era exclus ca el să apară la micul dejun abia pe la zece. N-aveam încotro, un semn cît de mic, de neînsemnat de grabă sau nerăbdare putea să-i trezească întrebări sau chiar bănuieli. Și cum Max mă privea dojenitor de lîngă ușă, am zis că cel mai bun lucru ar fi să fac o baie în mare. Din pricina vinului, de surcele se vede, capul îmi era încins ca o etuvă. Asta-i cînd te prostești seara cu băutură.

— Ia nu mă mai mustra atîta !... m-am strofolit la cățel. De azi înainte, fiecare vorbă, fiecare gest trebuie gîndite, cumpănite, măsurate, judecate și răsjudecate. Tu nu știi, că n-ai participat la ședința de-aseară cu mafiotul... Îți spun eu : iar am zbîrcit-o ! Abia așteptam clipa asta, am mormăit.

Lui Max, însă, puțin îi păsa, a luat-o țanțoș înainte pe drum, grăbind tot mai mult pașii. La alimentara se descărca dintr-o mașină frigorifică carne, salam, șuncă de Praga, crenvurști, crenvurști adevărați ca și șunca, mirosul răspîndit era cît se poate de îmbietor, ei bine ! foxterierul nu numai că nu s-a oprit, dar nici măcar n-a întors capul.

Nimic nu te înviorează ca o baie în mare. Stînd la soare, am trecut lucrurile din nou în revistă, am plănuit amănunțit cum aveam să fac și să dreg, am hotărît să i-l dau Ortansei pe Max, ca să n-am grija lui la București, și, după o nouă baie, am luat drumul restaurantului „Doina".

Plaja se umpluse de lume, dar amicii nu apăruseră încă ; mîncau în comun și cu tot felul de dichisuri, astfel că treaba dura. În schimb, Georgio era de-acum instalat la o masă și încerca să citească într-un ziar românesc. Să-mi arate probabil cît de intelectual este el ! Și chiar așa și părea ; avea o înfățișare plăcută, fața destinsă, lustruită și netedă, era mereu zîmbitoare... În orice caz, nu arăta a gangster sau contrabandist. Cu înfățișarea asta surîzătoare se strecoară el printre degetele lungi ale vameșilor, fir-ar el de mafiot !

Cînd m-am apropiat, a dat ziarul la o parte și m-a privit încercînd parcă să-mi citească pe față gîndurile cu care veneam.

— Ești gata de luptă... a zis și în colțul buzelor i-a fluturat un zîmbet zeflemitor.

Era bun psiholog.

— Asta de unde-ai mai scos-o ? am încercat să parez.

— Te rog, m-a invitat să iau loc arătînd spre un scaun. Așa mi s-a părut. Ai o expresie mult mai decisă...

— Normal, am avut timp să reflectez.

— Azi-noapte ?

Întrebarea a fost pusă cu un ton de indiferență, însă ea a trezit în mine o alarmă. Știam : nu fusesem urmărit pe drumul spre Telefoane... Dar dacă mă căutase acasă, sub un pretext oarecare, în timp ce discutam cu Pascu la telefon ?

— Vin de pe plajă... Vezi lucrurile mult mai clar după baie în mare.

Chelnerul i-a adus ouă la pahar și o cafea turcească și am făcut la rîndu-mi comanda : pîine prăjită, unt, miere, ceai, apoi omletă cu roșii și cu puțin cașcaval, o cafea și i-am cerut să-i facă și cățelului o omletă, fără roșii și cașcaval, dar cu pîine multă în ea. Cățeii au liber la ouă, lor carnea le dăunează.

— Deci, pleci la București ? a remarcat Georgio deodată.

— Am spus eu asta ? m-am mirat.

— Ai comandat o grămadă de lucruri !...

— Întotdeauna mănînc dimineața mai zdravăn. Nu chiar un *breakfast*... pe aproape.

— Deci, nu pleci ?

— Nici asta n-am spus.

În atitudinea lui Sabbatini intervenise o nuanță de ironie pe care nu mi-o puteam explica. Aseară băuse cît să încapă în trei, oricît ar fi fost de rezistent, alcoolul diminuează controlul... În cazul acesta ce-ar putea să însemne ușoara notă de superioritate și aș zice de dezinteres ce răzbea abia perceptibil din atitudinea lui ?

— Nu, n-ai spus... a zis ca printre altele.

Terminînd de mîncat, și-a adus cafeaua în față, a scos din geanta de plajă o sticluță de „Teachers" și și-a turnat puțin *whisky* în cafea.

— Vrei ? m-a îndemnat.

— Îți mulțumesc, nu beau niciodată alcool dimineața. Și în nici un caz înainte de-a pune ceva în gură.

— Sigur, nu înainte... Dar după aceea bag niște *whisky* în mine. Sec și fără gheață. Așa mă simt cel mai bine.

Zicînd asta, a tras o dușcă zdravănă din sticlă. În timp ce își înfunda tacticos pipa, mi-am aruncat ochii pe ziar și el a remarcat deodată :

— O să fie o treabă curată...

— N-am auzit încă să plătească cineva douăzeci de mii de dolari pentru o treabă curată !

— Vreo douăzeci și trei... m-a corectat neglijent. Cauciucurile, piesele celelalte... Drumul...

— Douăzeci și trei... am acceptat.

A venit chelnerul. Așezînd prima tranșă a comenzii, m-a rugat să-l scuz, a întîrziat ca să se prăjească pîinea

mai bine. Să auzi asemenea vorbe spuse de-o gură de chelner a devenit o rară plăcere. Şi n-ar trebui să fie aşa.

Fără a mai aştepta să-i zic poftă bună, Max se apucase de hăpăit din omletă ; m-am pregătit să-l imit şi am întins unt pe pîinea prăjită.

— Aş zice să vorbeşti, că de asta ne-am întîlnit ! I-am auzit pe Sabbatini îndemnîndu-mă.

Ceva, ca o presimţire, ca un abur nevăzut, îmi spunea că italianul încerca un sentiment de regret pentru că-mi propusese afacerea. Sau poate considera doar că-mi dezvăluise prea multe şi regretul lui de aici provenea ? I-am comunicat condiţia mea, cu senzaţia că mafiotul o va respinge imediat ca să-mi scape din mînă.

— E foarte normal, nu ? am mai spus. E-o garanţie absolut legitimă ; nu putem lucra pe încredere. Pe încredere în materie de bani, mai ales !

— Cînd vrei să telegrafiez ?

— Pentru formarea contului meu ?

— Exact.

— Indiferent. Totu-i să-mi prezinţi confirmarea atunci cînd mă întorc. Îmi dai confirmarea — îţi predau maşina.

— În regulă ! a zis ferm şi fără să ezite. Cînd pleci la Bucureşti ?

— Acum. Scot maşina din curte şi plec. Să-mi împrumuţi însă cureaua ta de rezervă, ca să n-am vreo surpriză pe drum.

— Prin urmare, nu bei ? Şi a dus sticluţa la gură. Prietenilor ce-ai de gînd să le spui ?

— C-am fost chemat la Bucureşti pentru că mi-a ieşit paşaportul. Paşaportul pentru Grecia.

— Deci speri să-l obţii în cîteva zile ?

— Ţi-am zis că pot rezolva...

— Pentru piese telegrafiez după ce văd paşaportul. O.K. ? În ziua plecării.

— Ţi-am cerut eu s-o faci înainte ?

— Te vor aştepta la Pireu cînd ajungi. Îţi voi da amănunte. Toate amănuntele. În toate privinţele.

Aseară îmi spusese că piesele mă vor aştepta la Atena... De ce-o schimbase ? De ce se referise acum la Pireu ?

Aveau să fie trimise cu avionul, nu cu vaporul ! Am lăsat-o baltă, să nu creadă că-l trag de limbă în felul acesta ; n-aveam nevoie să-i creez suspiciuni inutile.

Era sfîrşit de serie probabil, abia scăpam de-o coloană (îmi sînt total antipatice coloanele de maşini, nu poţi să ştii niciodată ce manevră are să-i treacă prin cap celui din faţă sau ce fel de conducător ai în spate, dacă la o frînă mai bruscă de-a ta n-o să-ţi facă zob portbagajul, ca să nu spun că sînt unii care se ţin kilometri întregi după cîte-un camion, tot gîndindu-se şi gîndindu-se dacă să-l depăşească sau nu, astfel că strîng după ei zeci de maşini), aşadar, abia scăpam de-o coloană şi dădeam peste alta. Iar din sens invers curgeau şi mai multe maşini.

Ca să ies din iureşul ăsta n-am mai aşteptat să ajung la Slobozia, iar la indicatorul rutier „Călăraşi" s-o iau pe breteaua de vreo 20 de kilometri care te scoate cam la jumătatea şoselei Feteşti-Lehliu şi, la scurt timp după ce-am trecut peste podul de la Giurgeni, am virat la stînga spre Feteşti. Drumul e ceva mai lung decît prin breteaua de dinainte de Slobozia, dar ce importanţă pot avea zece kilometri în plus faţă de posibilitatea de-a reduce aproape la minimum riscul de accident ? ! Ca să nu mai vorbesc că puteam realiza o medie orară mai bună.

Ca de fiecare dată, şoseaua era incredibil de liberă (din obişnuinţă, dintr-un automatism sau chiar din conservatorism, oamenii o iau, cînd pleacă sau vin de la mare, pe drumul clasic, Urziceni—Slobozia, uitînd că cel mai bun drum e cel care este mai liber), în stînga şi în dreapta se desfăşurau nesfîrşite lanuri cu porumb, ştiuleţii erau tocmai buni de pus în oală... Oameni buni, în „oala minune" se fac cel mai grozav ! De obicei, opresc maşina şi fur cîţiva... O să-mi spuneţi că nu-i frumos, că-i o faptă reprobabilă, mă rog, aşa o fi, dar la cîţi putrezesc iarna pe cîmp... În primăvară morcovii se vindeau la piaţă — şi cînd spun piaţă, înţeleg ţărani, căci la Aprozar nu fuseseră văzuţi de cîteva luni — cu 14 lei kilogramul, ca portocalele, iar într-un C.A.P. fuseseră băgate plugurile în 8 (opt) hectare cu morcovi, rămaşi în pămînt peste iarnă ! Mie însă gîndurile nu-mi erau la porumb, începusem să-mi

fac planul călătoriei în Grecia și ele îmi zburau la cunoscuți și la prieteni, la cadourile pe care urma să le cumpăr, ce cadou aveam să duc fiecărui membru al celor două familii.

Le cunoscusem prin intermediul unor pățanii cu urmări aproape necrezut de similare...

4

Veneam din Italia, eram pe drumul de întoarcere prin Grecia și mai ales eram la fund cu banii. Într-o asemenea situație, prima grijă este benzina, toate celelalte cad pe planul al doilea. Făcusem plinul, asta mă sărăcise complet, căci în Grecia încă de pe atunci, cînd nimănui nu i-ar fi trecut prin cap că s-ar putea ivi „criza", benzina era cît se poate de scumpă — unsprezece drahme litrul, deci, după o anumită paritate, cam toți atîția lei.

Dar eu nu aveam de gînd să mă opresc la Salonic. îl știam, văzusem fosta capitală a Macedoniei lui Filip și Alexandru cel Mare cu doi ani în urmă, și calculasem să ajung pînă la graniță cu cel mult trei sferturi de rezervor. Pentru tranzitarea Bulgariei nu se ridica nici o problemă. aveam asupra mea cecuri bancare în valoare de o mie de lei, rămase intacte, deoarece fusesem nevoit să renunț la o parte din excursie și în loc să trec prin Ungaria (unde aș fi schimbat o parte din ele în forinți) spre Germania Federală, făcusem drumul, prin Iugoslavia, spre Italia.

Mai aveam vreo douăzeci de kilometri pînă la Salonic cînd, brusc, motorul a început să „tușească" și imediat s-a oprit. Întîi am crezut că s-a întîmplat ceva la aprindere sau că o murdărie, un gunoi aflat în benzină a ajuns în jiclorul principal al carburatorului. Folosisem elanul mașinii, o scosesem de pe șosea pe acostament și m-am apucat să văd ce se întîmplase.

După două ore de chin, în care mă făcusem ca dracu pe mîini, am stabilit că nu era vorba nici despre o pană de aprindere, nici de înfundarea vreunui jiclor — rămăsesem pur și simplu fără benzină, limba indicatorului de la bord arăta clar acest lucru. Arăta, numai că eu m-am dus să-l sondez abia după ce epuizasem tot ce știam în materie de aprindere și carburație.

Nu putea fi o „pană a prostului", calculasem corect kilometrii, consumul, deci tot se întîmplase ceva, o defecțiune tot exista. Mi-am pregătit un ness și am început să trec în revistă posibilele defecțiuni. Și, în cele din urmă, mi-am zis că tot la carburator trebuia căutată cauza consumului excesiv, anormal de excesiv, de benzină.

L-am luat, cum spun mecanicii, la întrebări și am descoperit-o. Aveam primul tip de Renault-16 care intrase în țară, carburatorul era cu „șoc" automat, la Renault-10, ca și la alte mașini, acest sistem dăduse bune rezultate, mai ales că, pe atunci, era la modă teoria încălzirii prealabile a motorului, teorie totalmente falsă și mai ales păgubitoare. Dar iată că la Renault-16 acest sistem — mai tîrziu am aflat — avea defecțiuni din construcție. Din pricina asta, probabil, uzina a revenit la cel clasic, cu „șocul" de mînă, treaba ta dacă uiți „șocul" tras. Eu nu avusesem ce să uit, îl „uitase" automatul așa.

Am ieșit pe șosea și am început să fac semne de oprire celor care veneau dintr-o direcție sau cealaltă. N-a oprit nimeni. Nici la noi colegii de volan nu opresc, cu toate că A.C.R.-ul a încercat o acțiune educativă în acest sens. Din păcate insuficient susținută și luată în derîdere de cei care ar fi trebuit primii s-o promoveze.

Ca să fiu mai explicit, am luat bidonul de 2 litri păstrat întotdeauna plin cu apă, în portbagaj, am vărsat conținutul și am reeditat încercările de-a opri o mașină. Ridicam cu o mînă bidonul și cu cealaltă arătam cît se poate de clar ce doresc, că rămăsesem fără benzină.

Am avut noroc, conducătorul unui Volkswagen cu număr grecesc a frînat și a venit în marșarier. I-am alergat în întîmpinare.

„Benzin, am zis cînd a oprit. *Kaput benzin."*

„Benzin“, a repetat în semn că înțelesese și s-a îndreptat spre Renault ca și cînd ar fi vrut să vadă de ce rămăsesem în pană.

Mașina era la doi pași, grecul s-a uitat la numărul de circulație și s-a întors brusc pe călcîie, cu o față radioasă de parcă ar fi avut o revelație fericită.

„Ceaușescu !“ a spus pronunțînd numele cu acea zezeire specifică grecilor cînd folosesc un cuvînt într-o limbă străină și căruia îi dau astfel o grație copilărească.

„Ceaușescu !“ am confirmat, zîmbind din pricina neașteptatei remarci.

Mi-a făcut semn să rămîn locului, se va întoarce îndată. Am vrut să-i dau bidonul, a refuzat să-l ia și a repetat cu și mai multă convingere semnele dinainte.

5

Nu era pentru prima dată cînd mi se întîmpla în străinătate ca în loc de numele țării să fie pronunțat cel al conducătorului ei. La Ventimiglia, punctul de graniță de pe coasta italo-franceză, vameșul a reacționat în același fel la vederea pașaportului meu. M-a invitat apoi ceremonios într-o cameră neoficială a clădirii, în camera lor de repaus, a desfăcut o sticlă cu vin roșu, mi-a spus că este membru al Partidului Comunist Francez și m-a întrebat ce părere am despre evenimentele petrecute cu puțin timp în urmă într-o țară socialistă europeană.

La Monte Carlo, lucrurile s-au petrecut însă în împrejurări ceva mai deosebite. Vrusesem să văd pe dinăuntru faimosul Cazino în jurul căruia au circulat atîtea povești și negăsind unde să-mi las mașina, am parcat-o pe un loc cu inscripția „Privé“. Mai ales că nu era nici o tablă indicatoare acolo care să interzică oprirea și nici măcar staționa-

rea. Mi-am zis că e un fel de tăbliță cu „Rezervat", „Rezervat Gostat", „Rezervat ILMC", „Rezervat P.S.T." și tot cîntecul, pe capre metalice, dacă ai sta să te iei după rezervatele astea, n-ai mai avea unde să-ți parchezi mașina în centru.

Cînd să mă întorc, am văzut lîngă Renault un zdrahon de polițist, ceva în genul polițiștilor americani din fostele seriale de sîmbătă seara. (E un ipocrit desăvîrșit sau snob fără pereche care-mi va spune că n-are nostalgia unui Kojak.) Stătea așa cum au obiceiul să stea polițiștii americani, cu picioarele depărtate (am băgat de seamă că, de la o vreme, s-au molipsit de moda asta și agenții noștri de circulație. Ori poate nu-i vorba de-o modă, ci de un reflex al conștiinței că sînt atotputernici în sectorul acela al lor ?) și mestecînd alene un *chewing-gum*, urmărea impasibil, pe sub cozorocul chipiului, traficul rutier.

Apropiindu-mă, am constatat repede că el cu mine avea întîlnire acolo. Și nu ca să mă felicite sau să-mi ureze la mulți ani fericiți. Și-a săltat cozorocul cu vîrful unui deget și, fără să ceară actele la control sau alte trucuri din astea, m-a anunțat :

„Aveți de plătit o amendă de cinci sute de franci !".

Parcă m-ar fi pălit cu un drug în moalele capului : 500 de franci echivalau cu 100 de dolari. Tot ce mai puteam spera era că el pronunțase amenda în franci vechi.

Tot acolo, pe Coasta de Azur, găsisem într-un refugiu, lîngă cauciucul mașinii, o bancnotă de 5000 de franci, crezusem că fusese pierdută de vreun bogătaș — cu toate că aceștia nu au obiceiul să împăturească bancnotele — și că dăduse norocul peste mine. Fuseseră franci vechi, buni și aceștia. De haram veniseră, de haram aveau să se ducă, mi-am zis.

Văzîndu-mă cît sînt de năucit, a făcut un gest în sens că o să-mi explice îndată. I-am luat-o înainte, cerînd precizări :

„Franci vechi ?"

„Franci noi ! Este un loc privat, mi-a pus tacticos în vedere, cumpărat de la primăria orașului, și, cum e și normal, dreptul de a-l folosi îl are doar proprietarul acestuia. Tocmai de aceea este atît de mare amenda. Fapta dumnea-

veastră intră sub incidența Legii — și mi-a zis numărul ei — și nu a Legii privind circulația !"

„Da, dar...." am încercat să mă scuz.

„Vorbiți franțuzește !... Și chiar dacă n-ați fi vorbit era același lucru !"

„Dar de unde să plătesc eu o amendă atît de mare ?" am întrebat fără să vreau.

„În România există proprietate personală ?"

„Există. Case, mașini... Dar, bineînțeles, nu există locuri de parcare «privé». Așa ceva este de neimaginat ! N-am mai auzit de o treabă ca asta !"

„Sînteți comunist ?" m-a cercetat deodată, trăgîndu-și cozorocul pe ochi.

M-am întrebat fără să vreau dacă nu cumva polițistul încearcă să întoarcă povestea asta într-o treabă politică, mi-am răspuns că n-avea cum s-o facă și, zicîndu-mi că el tot avea să mă ardă, i-am spus cu arțag :

„Da, sînt comunist !"

În condițiile date, cu atît mai neașteptată a fost întrebarea care a urmat ; mai mult o cerere de confirmare decît o întrebare :

„De-ai lui Ceaușescu ! ?"

„De-ai lui !" am afirmat zîmbind.

„Bravo ! Aveți cumva o fotografie a Domniei Sale ?"

„Îmi pare rău, asta n-am. Sînteți comunist ?" l-am întrebat la rîndul meu, cu toate că nu-mi imaginam cum ar putea fi comunist un polițist francez.

„Nu sînt, dar aici, chiar dacă citești numai «L'Aurore», s-a referit el la ziarul francez cu orientare de dreapta, devii fără să vrei comunist ! Săptămîna asta sînt de serviciu ziua, dar dac-aș fi noaptea v-aș arăta niște lucruri ca să înțelegeți mai bine ce înseamnă cu adevărat democrația noastră occidentală !"

„Spuneți-mi, vă rog — așa, din simplă curiozitate vă întreb — al cui este locul acesta ? Cine-i proprietarul lui ?"

„O barosană nevropată și-a dracului... Cu banii pe care i-a plătit pentru bucățica asta de asfalt eu mi-aș fi putut cumpăra o casă la..." și a numit o localitate pe care n-am reținut-o. Dacă ar ști că v-am iertat de amendă, fiți sigur că m-ar zbura din poliție. O-mpuțită plină de bani care-și schimbă peștii cum îmi schimb eu ciorapii.

6

Rămas singur, am fixat, cu ajutorul unui beţigaş, clapeta de „şoc“ a carburatorului în poziţie perfect verticală şi m-am apucat să caut un cadou pentru grec. Tot ce-am găsit a fost un borcan cu miere de albine. Decît nimic, bun şi acesta. „Miere de albine românească !“ mi-am pregătit vorbele. Borcanul ăsta era tot ce-mi rămăsese, singurul care scăpase...

7

Sosisem în Grecia cu feribotul, la Igoumenitsa, un oraş nu prea mare de lîngă graniţa cu Albania, din vas debarcase un adevărat puhoi de oameni şi maşini, trecerea prin vamă era aproape simbolică, se ştampila paşaportul şi atît. Paşaportul meu a fost însă examinat filă cu filă şi omul legii m-a întrebat pe neaşteptate, în italiană :

„Arme sau material explozibil aveţi ?“

Celorlalţi li se adresase englezeşte... De unde ştia că vorbesc italiana ?

„N-am“, am răspuns, crezînd că-i o întrebare de rutină, cu toate că nu auzisem s-o mai fi pus.

„Nici măcar pentru o bombă ?“ m-a întrebat foarte serios şi cu o voce scîrţîitoare.

„Ba da, am rîs, pentru o bombă atomică.“

M-a fixat cu o privire rea, strîngîndu-şi maxilarele proeminente.

„O să vedem îndată... Trageţi maşina în spatele clădirii !“

Mai glumisem odată cam tot în acest gen, dar atunci avusesem de-a face cu prostia, nu cu veninul. Condusesem la Aeroportul Băneasa soția unui prieten — el nu avusese cum să plece de la serviciu — și deoarece avea bagaje multe și grele, am intrat cu ea în clădire. De la punctul de control — măsură bună și necesară, cu condiția să se procedeze prevenitor și cu maximum de politețe, tocmai pentru că este o măsură restrictivă, politețea nevenind în nici un caz în contradicție cu exigența — nu mi s-a permis s-o mai însoțesc.

Am protestat. A fost chemat un locotenent plin de importanța gradului său și care probabil n-a vrut să-și pună subalternul într-o situație proastă.

„Plutonierul are dreptate. Tovarășa trebuie să intre singură, n-aveți voie s-o însoțiți."

„Bine, dar este femeie... Și mai ales e-n imposibilitate să care toate bagajele astea ! Chiar și geamantanul este peste puterile ei !"

„Nu trebuia să-și ia atîtea cu dînsa !"

„Cum să nu-și ia cînd se duce la Felix pentru trei săptămîni ! ?".

„Eu nu știu, n-aveți voie și atît ! Și vă rog să nu faceți atmosferă și să părăsiți imediat clădirea aeroportului !" a zis pe un ton poruncitor.

„Dar este ilogic ! E de-a dreptul absurd ! O măsură a cărei rațiune n-o pot pricepe ! Iar dacă a fost luată din rațiuni care-mi scapă, ar fi trebuit să fi fost însoțită și de alte măsuri ! Să fi fost aduși aici hamali cu cărucioare !"

Gîndirea nu-i subversivă — se știe — de ea se tem numai proștii. A zis că fac *„instigație"*, c-ar trebui să mă amendeze, m-a apucat cu brutalitate de braț și, deschizînd ușa, m-a îmbrîncit afară.

Am reclamat imediat cazul unui căpitan și acesta, însoțindu-mă, a ordonat să mi se dea voie în clădire. Între timp, soția amicului meu cărase, unul cîte unul, bagajele, dar eu eram de-acum înăuntru și am intrat în cabina de control corporal.

În timp ce mă controla cu detectorul de metale, plutonierul m-a întrebat dacă n-am arme asupra mea.

„O mitralieră“, am zis.

S-a întrerupt, m-a poftit afară din cabină şi a cerut unui coleg să-l cheme pe tovarăşul căpitan. Acesta s-a aflat probabil prin apropiere, pentru că n-a întîrziat să apară.

„Vă raportez, a zis plutonierul în poziţie de drepţi, că tovarăşu' a declarat — şi a arătat spre mine — că are o mitralieră.“

M-a pufnit fără să vreau rîsul.

Căpitanul s-a făcut roşu la faţă şi-a izbucnit :

„Măi prostule, unde poate s-o aibă ? ! În sîn ? ! În buzunarul pantalonilor ? ! În pantofi ? ! Tu ştii ce-i aia o mitralieră ?“

*

În scurt timp, la maşină s-a prezentat alt vameş decît cel care îmi reţinuse paşaportul şi, după scaunul pliant din mîna lui, am înţeles că lucrurile aveau să dureze.

„Vă rog să scoateţi toate bagajele din maşină şi să le aşezaţi acolo, lîngă perete ! mi-a cerut într-o italiană cursivă, indicîndu-mi locul cu mîna.

În timp ce mă conformam, s-a aşezat la umbră pe scăunel şi şi-a aprins o ţigară.

„În cutiile de carton ce-aveţi ?“ s-a interesat neutru.

„Conserve.“

„Numai conserve ?“

„Nu numai conserve... Ness, zahăr, biscuiţi... Lucruri din astea.“

„Ca să nu pierdem timp, continuaţi-vă treaba. Demontaţi apoi roata asta din faţă. Şi de ce-aţi luat cu dumneavoastră atîtea conserve ?“

„Pentru că urma să fac un drum foarte lung şi nu ştii niciodată ce se poate întîmpla.“

„Şi-acum veniţi cu ele în Grecia...“

„Nu ştiam că este interzis. Dacă da, atunci le las aici.“

„Deci aveţi bani ?“

„Am. Nu foarte mulţi, dar suficienţi, cred eu, ca să-mi ajungă pentru o şedere de două săptămîni în ţara dum-

neavoastră. Trebuie într-adevăr să demontez roata ?" am întrebat, pentru că golisem de bagaje mașina.

„Bineînțeles !..."

În timp ce scoteam cricul, l-am auzit spunînd :

„Toți turiștii din țările socialiste umblă cu conserve la ei."

„Mă rog... Eu nu știu ce fac turiștii din celelalte țări socialiste, dar noi, românii, umblăm cu conserve. Pentru că facem economii de valută ca să ne construim țara. În orice caz, nimeni nu moare de foame la noi, nici un român nu mătură străzile orașelor vest-germane, elvețiene, nu cară gunoiul din curțile nemților, nu pigulește iarba de pe marginea autostrăzilor..."

Probabil că nu i-a plăcut ce auzise, pentru că a rămas tăcut cîteva clipe. Știa și el că în R. F. Germania prestau tot felul de munci ignobile cîteva zeci de mii de greci.

„Ce profesiune aveți ?" m-a întrebat deodată.

„Sînt scriitor."

„Comunist, bineînțeles !..."

„În cazul meu, «bineînțeles» !"

„Și cînd o să vă întoarceți acasă, o să ponegriți regimul din Grecia !" s-a referit el la „regimul coloneilor".

Eram într-o oarecare măsură la discreția lor și eu adoptasem un ton egal, propunîndu-mi să nu-mi ies din pepeni și să fiu cît mai calm cu putință, dar am socotit că de data aceasta trebuie să pun lucrurile la punct.

„Știe o lume întreagă că unul din principiile de bază ale politicii externe românești este cel de neamestec în treburile interne ale altor țări ! Iar în privința regiunii balcanice — de apropiere și strînsă colaborare cu aceste țări. Și, desigur, și cu Grecia. Și, astfel, chiar presupunînd că cineva ar scrie un asemenea articol... Un asemenea articol este nepublicabil la noi. În timp ce presa occidentală scrie tot felul de lucruri despre cele ce se întîmplă în Grecia... Pe ziariștii occidentali nu sînteți supărat ! Dar mie îmi faceți procese de intenție ! Am venit ca turist, ca turist am fost și în Italia, cum am fost în o mulțime de țări, dar nicăieri n-am fost supus unui asemenea tratament, unui asemenea control înjositor !"

„Turist, dar cu comuniștii greci veți lua legătura !"

Afirmaţia lui m-a făcut să mă întreb cu îngrijorare dacă nu cumva acest control avea cine ştie ce scopuri, că se urmărea, cu alte cuvinte, o provocare, un scandal premeditat, iar eu căzusem la ţanc, cum s-ar spune. Şi am zis să încerc un sondaj, adoptînd o atitudine mai categorică.

„Cred că vă depăşiţi atribuţiile şi, în cazul în care veţi continua să faceţi asemenea afirmaţii provocatoare, voi cere să fiu pus în legătură cu ambasada noastră de la Atena !"

„Ambasada dumneavoastră nu poate protesta împotriva unui control vamal ! Un control vamal e o treabă internă !" s-a menţinut băţos, dar am simţit c-o muiase. Răspunsul întîrziase, primele cuvinte fuseseră mai ezitante, mai moi, fermitatea care venise fusese parcă adăugată.

„Atunci, poftim — am arătat spre maşină — controlaţi!"

„Ajungem imediat şi acolo. Acum daţi drumul aerului din anvelopă, ca să verific dacă n-aţi ascuns ceva înăuntru."

Demontasem roata, operaţiunea nu-i prea dificilă, dar nici plăcută nu e, îmi pusesem mănuşile ca să nu-mi murdăresc mîinile... Crezusem că mă pusese să dau roata afară ca să se poată uita sub aripă, în colţul de lîngă far, nici prin cap nu-mi trecuse c-o să-mi ceară să dezumflu cauciucul. Aveam pompa cu mine, la un asemenea drum nu poţi pleca fără ea, numai că readucerea cauciucului la presiunea normală presupune un efort după care rămîi deşălat.

L-am dezumflat, vameşul s-a urcat cu picioarele pe marginile anvelopei, le-a apăsat cu călcîiul, sondînd-o de jur împrejur, şi mi-a zis că pot să montez roata la loc.

„Nu înţeleg, totuşi, ce căutaţi ?" l-am întrebat simţind cum se ridică în mine o fierbere.

„Arme, gloanţe, explozibil..."

„În anvelope ?" m-am mirat.

„Şi în anvelope. Peste tot unde bănuim că pot fi ascunse !"

N-am mai zis nimic şi, aducînd pompa, am început să umflu cauciucul.

Aceleaşi operaţii le-am executat şi cu roţile celelalte, pe cea de rezervă n-am mai umflat-o pentru că nu-mi mai simţeam nici mijlocul, nici umerii, nici braţele, nici muşchii picioarelor. A doua zi aveam să fac o febră care îmi va

provoca dureri și la simpla mișcare a volanului. De acționarea pedalelor de frînă sau ambreiaj nici nu mai vorbesc ! Abia atunci am realizat cu groază că discopatia mea ar fi putut recidiva. Dar, iată, mulțumesc Domnului sau constituției mele robuste, nu s-a întîmplat așa, nu s-a întîmplat printr-o adevărată minune.

Și operațiunile de control vamal nu s-au oprit aici. Am fost pus să dau afară pernele canapelei din spate, să scot tapițeria ușilor, covorașele și mocheta podelei... Au urmat, la rînd, cele două geamantane, cutiile cu alimente. Vameșul a adus apoi un recipient pentru colectarea gunoiului și m-a pus să deschid pe rînd fiecare conservă.

Am aruncat și grișul, orezul, alimente pe care, din cauza presupusei infecții la vezica biliară, le luasem ca dietetice : n-au scăpat nici plicurile pentru prepararea piureului de cartofi, produse de o firmă suedeză și cumpărate în Iugoslavia. Tot ce mi-a rămas au fost cutiile cu ness, bineînțeles desigilate și ness-ul răscolit cu linguriță, și borcanul cu miere de albine.

„Aici n-aveți nimic", a zis vameșul după ce s-a uitat în zare la borcan. Ca și cînd în celelalte, în cutiile de conserve, aș fi putut avea, vezi Doamne, arme, gloanțe sau explozibil.

S-a dus apoi să-și cheme superiorul. Acesta ne vizitase în cîteva rînduri, de parcă ar fi vrut să constate cu propriii săi ochi că lucrurile se petrec întocmai cum ordonase, și plecase cu mîinile la spate așa cum venise și fără să spună o vorbă. S-au întors amîndoi.

„Sîntem mulțumiți că nu s-a găsit nimic care să vă incrimineze", a zis în timp ce-mi înapoia actele.

„Nici măcar o bombă atomică... Sau una mai mică, cu hidrogen."

„Nici măcar. Așa cum ați spus. Vă dorim ședere plăcută în Grecia."

M-am uitat în tăcere la fiecare pe rînd, apoi le-am spus la ce reflectasem în timpul cît durase controlul.

„În Grecia care a dat omenirii ideile matrice ale civilizației moderne. Care a dat lumii nu numai cuvîntul *democrație*, dar și esența acestui cuvînt !"

N-avusesem de gînd să rămîn la Igoumenitsa. Mă simțeam dărîmat, sfîrșit, lihnit de foame, deshidratat, în aer

erau cel puţin 35 de grade, miroseam a sudoare de cal, sufletul îmi era şi el năclăit... Am aruncat toate de-a valma în maşină, bagaje, tapiţeriile uşilor, şi am zis că primul lucru care se impune este o baie în mare. Am făcut-o, numai că păţaniile se ţineau după mine ca puricii după cîine. Dealtfel, printr-o păţanie şi debutase drumul acela. Fusese de bun augur, cum s-ar spune...

8

Ridicasem paşaportul, de la Automobil Clubul Român valuta cuvenită şi, deoarece urma să plec a doua zi dimineaţa, să plec cît mai de cu noapte, ca să ajung în aceeaşi zi la Oradea, am adus maşina în garaj pentru a o pregăti de drum şi a încărca în ea cutiile. În ideea de a repartiza în mod egal sarcina pe roţile din spate, am ales cutia cea mai grea, în care aveam conserve de tot felul şi în special cele cu şuncă ; „ham“ parcă le spune. Am ridicat-o de jos şi deodată am simţit o durere atroce în partea lombară a coloanei.

Am zis că este ceva de moment, dar nu, îmi simţeam tot mijlocul ca pe o rană profundă, abia am ajuns acasă. Dureri noi şi cumplite s-au instalat de-a lungul întregului muşchi al piciorului drept. N-am putut dormi toată noaptea şi a doua zi, în loc să fac drumul spre graniţă, eram internat în spital. Făcusem o discopatie pe cinste, mi s-a explicat cum vine treaba cu nervul sciatic şi tot tacîmul, dar medicii mi-au dat speranţa că lucrurile se vor aranja foarte curînd. Problema era că drumul urma să-l fac cu un prieten din Suedia, fixasem ca loc de întîlnire Hamburgul, dar el, avînd nişte treburi în Danemarca, şi plecase de acasă. Cu alte cuvinte, făcusem discopatia în momentul cel mai potrivit.

N-a rămas solitară, ghimionul trage la ghimion, ca banul la ban. Seara s-a constatat că am temperatură, 37 cu 6. Asta nu le-a plăcut medicilor, pentru că discopatia nu are darul de-a ridica mercurul la termometru. Mi s-a luat sînge la analiză. Nu știam cum stau lucrurile cu leucocitele și care era baremul pentru o stare normală, dar cînd medicul mi-a comunicat că am 12 000, m-a încercat impresia că n-ar fi cazul să-mi ies din piele de bucurie.

Trebuia depistată sursa infecției și s-a început cu operația cea mai grațioasă — tubajul. Iar după aceea cu tot restul. Începusem să mă dau jos din pat și să umblu încetișor pe picioarele personale, luam drumul coridoarelor pe la cabinetele medicale, la fizioterapie pentru împachetări cu parafină, băi, masaje, diadinamice, ultrasunete... În timpul de cînd mă aflam la spital, Vego, cum îl cheamă pe prietenul meu, o sunase pe maică-mea din Hamburg, din Hanovra, din Amsterdam, din Roterdam, am pierdut, pe rînd, Belgia, Luxemburgul, Valea Rinului... Îmi părea rău mai ales după Olanda, unde nu mai fusesem.

Eu făcusem traseul și îl propusesem lui Vego. Un traseu lung, de aproape toți atîția kilometri cîte leucocite aveam. Mai făcusem un asemenea drum și mă întorsesem cu o adevărată babilonie în cap, băgasem în el claie peste grămadă de toate, nu mai știam unde văzusem una și unde cealaltă, abia peste vreo cîteva luni a început să se facă orînduială acolo. Acționasem din nou — *mea culpa* — după principiul că ce-i în mînă nu-i minciună...

*

La vreo patruzeci de zile de la depunerea cererii pentru o viză turistică în Franța — unde să se ducă un român mai întîi și întîi dacă nu la Paris ? ! — primisem răspuns negativ. Fusesem în Est și ca turist și în interes de serviciu, fusesem și în Iugoslavia și nu m-am lăsat. Am făcut o contestație și la puțin timp m-am trezit cu o carte poștală să mă prezint la „audiențe" în strada și numărul.

În sala în care am fost îndrumat să aștept am găsit vreo șase persoane, altele au venit după mine, am crezut că în ordinea sosirii se va face intrarea, dar mi-am auzit primul numele și am fost condus la etajul clădirii. Mi-a plăcut

asta ; din cîte înțelesesem, ceilalți urmau să fie chemați în biroul sălii de așteptare. Ofițerul care m-a primit era în civil, după eleganța ținutei și după felul cum arăta, în jur de 45 de ani, mi-am zis că este probabil colonel, iar expresia de inteligență a feței m-a făcut să cred c-o nimerisem bine. M-a invitat să iau loc și a intrat în subiect :

„Ați cerut să aflați motivul răspunsului negativ... O să vă pun întîi o întrebare : de ce n-ați completat corect formularul ?"

Mi-am dat imediat seama că folosind cuvîntul „corect", ofițerul se exprimase eufemistic. Am protestat :

„Ba l-am completat foarte corect ! Cît se poate de corect !"

„Și totuși nu este așa ! Aveți un frate stabilit în Statele Unite !"

Nu-mi venea să cred urechilor și ofițerul, interpretînd perplexitatea mea ca provocată de-o lovitură care mă trimisese la podea, a continuat :

„Frate după mamă, frate vitreg mai mare, cu numele de Ștefan".

Îmi fusese teamă de cu totul altceva, de ceva la care mă simțeam într-adevăr descoperit, aș zice vinovat, vinovat dintr-o inadmisibilă neglijență.

*

Cu vreo lună și ceva în urmă, mă întorceam de la Buzău pe șoseaua Urziceni—București și la 15—20 de kilometri de Capitală a trebuit să opresc în spatele unei coloane nu prea mari de mașini. Am crezut întîi că era pusă bariera, căci mă aflam chiar înaintea primei treceri peste calea ferată, dar nu, brațul ei era ridicat, iar din sens invers veneau încontinuu mașini. Am așteptat cîteva minute și cum coloana nici gînd să se pună în mișcare, mi-am lăsat în mașină colegul cu care fusesem la Buzău și m-am dus să văd ce se întîmplă.

M-am edificat repede : avusese loc un accident cu o fetiță care traversase șoseaua cu bicicleta. Fusese transportată imediat la spital, conducătorul angajat în accident, un francez bărbos, cu înfățișare de anahoret, stătea tăcut în mijlocul celor care comentau accidentul. Existau mar-

tori, un bătrîn care își scosese capra la păscut pe marginea șoselei, conducătorul unui Fiat 1300 cu soția, aflați în spatele mașinii francezului, din ce povesteau reieșea că fetița trecuse brusc de pe o parte pe alta a șoselei și, speriindu-se la vederea mașinii, căzuse de pe bicicletă.

Francezul avea un Peugeot 404 și, la întoarcere, cum se întîmplă, i-am aruncat o privire. Pe bancheta din spate stăteau, cu fețe speriate și îmbrățișați disperat, o femeie tînără și un băiețel de vreo opt ani, roșcovan și cu o mutrișoară de irlandez. Impresionat de expresia fețelor lor, de întreaga lor atitudine, ca înaintea unei mari și iminente nenorociri, am băgat capul prin fereastră și, încercînd să-i liniștesc, i-am spus tinerei femei că din cele declarate de martori reiese că soțul ei nu este vinovat de accident.

„Asta este adevărul, vă jur ! Dar poliția îi scoate vinovați pe străini !..." Și a izbucnit în plîns, strîngîndu-și și mai tare fiul la piept.

„Dar nu este așa !..."

„Ba da, ba da ! a spus cu fermă convingere. Așa se întîmplă și-n Germania, așa-i și-n Franța... De ce negați, cînd știți foarte bine ce face poliția dumneavoastră ! a zis deodată cu revoltă și parcă urîndu-mă.

„Ce face poliția noastră ?" m-am mirat, chestionînd-o.

A făcut un gest în sensul că știu eu foarte bine ce face poliția românească, de ce mă mir ipocrit.

„Cine v-a mai băgat și prostiile astea-n cap ! ? O să vedeți că nu sînt decît prostii ! Și lucrurile se vor rezolva în spiritul adevărului !"

„Domnule ! a zis deodată cu rugăminte în glas, vorbiți foarte bine franceza, vă implor, ajutați-l pe soțul meu să explice poliției cum s-a întîmplat cu fetița !"

Am asigurat-o că așa voi face, am rugat-o să se calmeze, disperarea ei este gratuită, fără motiv, și, întorcîndu-mă la grupul în care se afla francezul, i-am spus că-i voi servi ca interpret. Cîteva minute mai tîrziu a sosit un echipaj al miliției județului Ilfov. Un căpitan a măsurat lungimea urmelor de frînare, a făcut rapid o schiță a accidentului, a deblocat circulația și a trecut la cercetări. În timp ce nota în procesul verbal datele de stare civilă ale francezului, am aflat că pe acesta îl chema Claude Renard, iar la cuvîntul „Paris" mi s-a aprins imediat un beculeț în minte —

depusesem cererea pentru pașaport, nu e chiar de colo să ai unde sta la Paris !

Cu gîndul acesta nu m-am limitat doar să-i fiu interpret. Căpitanul îi ascultase pe martori, declarațiile lor îl puneau pe francez în afara vinovăției, mai era de constatat starea în care se afla fetița și i-am însoțit pînă la spitalul „Grigore Alexandrescu", unde fusese internată aceasta. Era în afara oricărui pericol, se alesese, din fericire, doar cu cîteva zgîrieturi și, a doua zi, urma să fie externată. Dar pînă la definitivarea cercetărilor — luarea în scris a declarațiilor și toate celelalte — căpitanul i-a reținut francezului permisul de conducere.

În timpul cît căpitanul fusese plecat să se intereseze de starea sănătății fetiței, aflasem că Renard e inginer la o firmă specializată în depoluarea apelor, în pofida bărbii și a ținutei cam neglijente, se vădea un om sobru și reținut. Prima impresie le era și îmi era favorabilă, le-am propus să locuiască la mine în cele trei, patru zile cît ne spusese căpitanul că vor mai dura cercetările și le-am declarat deschis că am de gînd să vin la Paris în septembrie.

Au acceptat, dar în prima seară s-au comportat cît se poate de circumspect. Poate și din cauza discuției avute la masă, în timpul căreia am aflat că, vizitînd mănăstirile din Nordul Moldovei, cunoscuseră un individ veninos care le împuiase capul cu tot felul de năzbîtii ; de acolo și provenea disperarea lor față de consecințele posibile — de-a dreptul aberante — ale accidentului, sub impresia căruia se mai aflau încă. A doua zi, cînd, cu gîndul de-a le scoate năzbîtiile acelea din cap, le-am dat o cheie de la intrare, spunîndu-le că maică-mea ar putea fi plecată în oraș, cei doi au rămas de-a dreptul stupefiați.

„Cum, dar noi sîntem occidentali !..." a exclamat Susanne în culmea uimirii, în timp ce Claude nu știa ce să facă, să ia cheia sau nu.

Am izbucnit în rîs.

Pentru a fi în deplină siguranță și a nu păți vreo rușine, le băgasem Peugeot-ul în garaj, căci Renard și așa n-avea voie să conducă mașina, le făceam un program al dimineții, spunîndu-le ce au de văzut, iar după-amiezile îi duceam cu Renault-ul pe la diferite obiective turistice. Unul din ele a fost și mănăstirea de la Snagov.

Chiar la ieşirea din şoseaua naţională se află acel restaurant rotondă, responsabilul localului, om cu meseria în sînge, avea nişte băieţi care-i prindeau broaşte şi eu veneam mereu cu prieteni să mîncăm pui de baltă la el. Nu era singura specialitate ; nevastă-sa-i grecoaică — făcea baclavale şi sarailii teribile. Îi telefonasem cu o zi înainte, la ducere m-am oprit la restaurant ca să mă asigur că totul este în regulă, am ales o masă afară, în grădină, şi la întoarcere totul era pregătit.

Aduseseră însă bere, în jurul fiecărei mese se formaseră ciorchine de săteni, gălăgia îţi brutaliza urechile şi Claude şi Susanne se mirau, cu siguranţă, în sinea lor că alesesem acel local, mai ales că în celelalte seri îi dusesem la „Pescăruş", „Lido", „Parc". Cu atît mai mare le-a fost astfel surprinderea, căci la orice s-ar fi putut aştepta să mănînce în acel restaurant, dar în nici un caz pui de baltă, şi cînd responsabilul a pus pe masă un platou enorm vîrfuit cu picioruşe de batraciene pane, nu le-a venit a crede ochilor.

Un singur lucru scăpasem din vedere — să-i trec în cartea de imobil a blocului, singura formalitate prevăzută pe atunci. Eram obligat prin lege s-o fac şi, iată, n-o făcusem. Dintr-o neglijenţă inadmisibilă, deoarece se putea naşte — şi pe bună dreptate — întrebarea dacă omisiunea aceasta nu fusese intenţionată. Şi, de aici, alte întrebări şi tot felul de suspiciuni.

*

Dacă mi s-ar fi reproşat această găzduire, să-i zicem cu un cuvînt sever „clandestină", ar fi trebuit să plec capul, cu toate că nu eram gata s-o fac, aveam de gînd să invoc faptul că ofiţerul de miliţie, căpitanul de la circulaţie care se ocupase de accident, ştiuse că ei stau la mine. Descoperit eram totuşi. Cînd am auzit însă, de acuza — pentru că era o acuză — cu acel aşa-zis frate vitreg, m-a apucat veselia.

„O să vă spun o anecdotă, tovarăşe..." şi am făcut o pauză prin care îl invitasem pe bărbatul care mă primise să-şi spună gradul, şi numele, colonelul cutare sau locotenent-colonelul cutare.

N-a dat curs invitației mele, m-a privit cu un zîmbet interior și a zis, surîzînd cu ironie subțire :

„Povestiți... Spuneți-o !..."

„Goldenberg, am început, este chemat la serviciul de cadre și pus să completeze o fișă din acelea... cînd te-ai născut, de ce te-ai născut și toată povestea. După ce-a completat-o, o ia șeful cadrelor, se uită pe ea și-l întreabă : «Spune-mi, tovarășe Goldenberg, unde se află sora dumitale ?» «Sora mea ?» se miră Goldenberg. «Da, sora dumitale !» «Unde să se afle ? La Paris !» «Dar fratele ?» «Fratele ?» se miră din nou Goldenberg. «Da, fratele !» «Unde să se afle ? în America, la New-Jersey...» «Și părinții ?» «Ei bine, părinții se află într-adevăr în Israel...» «Atunci de ce nu scrii că ai rude în străinătate ?» «Eu am rude-n străinătate ? Ei au rude-n străinătate !»..."

Ofițerul a schițat cu bunăvoință un zîmbet din care am dedus că mai auzise anecdota și l-am întrebat dacă o știa.

„Nu, n-o știam, a negat și m-a întrebat cu răceală : Anecdota asta vi se potrivește și dumneavoastră ?"

„Deloc ! Deținești o informație eronată. Cu totul falsă. Nu am nici un frate vitreg. Nici în străinătate și nici în țară."

„Dar noi sîntem în posesia unei hîrtii..."

„Ea nu poate fi decît mincinoasă ! l-am întrerupt. Părinții mei au un singur copil — pe mine ! Asta se poate verifica !... Să vă spun eu ce s-a întîmplat... Am spus în dreapta și-n stînga, cui vrei și nu vrei, că am de gînd să plec anul ăsta în Vest cu mașina, să plec la Paris, și unul din cei care nu mă iubesc, — și sînt destui din ăștia, e specialitatea mea să irit — mi-a făcut-o. «Ia să-i agăț eu ăstuia o tinichea să nu mai plece el nicăieri !» Și a expediat tinicheaua acolo unde trebuie. O asemenea hîrtie, cum i-ați spus dumneavoastră, nu poate fi decît anonimă, pentru că treaba cu fratele vitreg e controlabilă și nu cred că individul a îndrăznit să-și pună numele sub o bazaconie ca asta !"

„Mama dumneavoastră a mai fost căsătorită vreodată ?"

Întrebarea ofițerului mi-a relevat pe neașteptate argumentul cu care puteam demonstra neadevărul total al acelei „hîrtii", josnica ei falsitate.

„Nu. A fost căsătorită doar cu tatăl meu. Mai mult decît atît : s-a căsătorit la şaisprezece ani, cînd era elevă de liceu, iar la şaptesprezece ani m-a avut pe mine. Actul de căsătorie al părinţilor, ca şi certificatul meu de naştere pot proba acest lucru. Or, ca să am un frate mai mare, mai mare chiar c-un singur an, ar fi însemnat ca maică-mea să fi fost căsătorită prima dată la paisprezece ani ! Ceea ce, să recunoaştem..."

„Mda..." a făcut ofiţerul.

„Vă pot aduce acte... Dacă dosarul meu de partid sau cel de la cadre sînt insuficiente."

„Da, şi mai scrie acolo, în hîrtia aceea, că v-aţi exprimat faţă de un prieten intenţia de... de-a vă stabili la acel frate vitreg. Care... În sfîrşit. Bine, o să... O să primiţi răspunsul acasă", a încheiat ofiţerul şi a dat să se ridice.

„Încă un moment v-aş ruga ! l-am oprit. Am crezut că la baza răspunsului negativ stă un alt motiv. O să vă spun imediat despre ce este vorba. Poate că lucrurile sînt cunoscute... Avînd în vedere că există sectoriști, care de asta iau leafă... Dar eu vreau ca ele să fie aflate şi aici." Şi i-am relatat ofiţerului de-a fir-a-păr cum îi cunoscusem pe Claude şi Susanne.

„Şi intenţionaţi să vă opriţi la ei ?"

„Bineînţeles. Hotelurile sînt foc la Paris şi două săptămîni, cît vreau eu să stau... Dealtfel, aştept de la ei o invitaţie scrisă, un *„d'hébergement"*, cum îi spun francezii acestei formalităţi, ca s-o pot arăta la Ambasada Franţei cînd voi solicita viza. Pentru că am auzit că fac pe nebunii şi te-ntreabă dacă ai bani suficienţi ca să stai o lună în Franţa. Aşa că o să le arăt chitanţa de schimb valutar şi *„d'hébergement"*-ul primit.

După o săptămînă am fost chemat să-mi ridic paşaportul. Dar în anul următor, căci pofta vine mîncînd, cine nu ştie, iar am păţit-o, mi-a venit din nou răspuns negativ. Am făcut contestaţie şi am fost chemat la „audienţe". De data aceasta m-a primit un alt ofiţer, însă tot la etaj, în aceeaşi cameră cred, şi, după datele exterioare, probabil tot colonel sau locotenent-colonel.

Era vorba de aceeaşi poveste cu fratele vitreg din Statele Unite şi toată cîntarea făcută în anonima aceea.

„O să vă spun o anecdotă, tovarăşe... Şi, aşa cum procedasem data trecută, am făcut o pauză prin care îl invitam să se prezinte.

Nu s-a prezentat, nu a avut un zîmbet interior şi nici n-a surîs cu ironie subţire, invitîndu-mă să i-o spun.

„Uitaţi-vă... a zis morocănos, noi nu v-am chemat aici să ne povestiţi anecdote. Vă rog să răspundeţi la ce v-am întrebat !“ mi-a cerut.

Faţa ofiţerului avea un aspect mai rustic, cu trăsături severe ; nu mă perpelesc după fizionomii din astea, ea îmi vorbea despre un om taciturn şi închis, şi totuşi am insistat.

„V-aş ruga, v-aş ruga foarte mult să-mi îngăduiţi să v-o spun. Este în directă legătură cu cazul meu.“

Ofiţerul m-a privit pe sub sprîncene şi, hotărîndu-se, şi-a dat consimţămîntul.

„Bine, dacă-i în legătură directă...“.

„Ajungînd în Israel, am început eu, Goldenberg se întîlneşte pe stradă cu Vaimberg, plecat din România de cîteva luni, şi acesta îi spune : «Te-au frecat niţel, dar pînă la urmă tot ţi-au dat drumul ! Maiorul ăla, Popescu ?...» «Maiorul ăla Popescu. Ba să-i aduc o hîrtie, ba alta... Da' i-o fac eu lui ! O să-i trimit o scrisoare în care o să-i scriu că n-am avut de unde să-i dau şi restul de bani, da' eu sînt om de onoare, o să-i trimit o brăţară de aur printr-un prieten care o să vină în ţară, la rude.» «Şi tu crezi că ei or să te creadă ?» «N-o să mă creadă, da' o să i-o pună la dosar !»“ Şi i-am povestit cele întîmplate anul trecut cu prilejul călătoriei făcute în Franţa, că lucrurile fuseseră clarificate, sperasem definitiv, în legătură cu acea anonimă despre fratele vitreg, că ea va fi distrusă, înlăturată, dar iată că nu, nu s-a întîmplat aşa, ea este bine *merci*, pusă unde trebuie şi continuă să acţioneze în pofida chiar şi a celui mai evident adevăr. Denigratorul nu-şi calculează oare fapta după atît de cunoscutul slogan : „Calomniază, calomniază, ceva tot rămîne !“ ? !

„Bine, o să vedem...“ a zis ofiţerul cu încruntare şi fără urmă de bunăvoinţă. Însă, cu siguranţă, lui îi datorez că de-atunci nu mai am probleme cu „fratele vitreg“. Dar cum „binevoitori“ sînt destui, oricînd poate să apară o altă

poveste de care tu nici nu ştii, pentru că nimeni nu te cheamă să te întrebe dacă e adevărat sau nu, tu, cel în cauză, ce-ai de spus despre ea ?

*

Piciorul mi se restabilise, mai resimţeam unele dureri în regiunea lombară, însă medicii nu le mai acordau atenţie, tot ce-i preocupa era starea subfebrilă, infecţia. Stabiliseră c-ar proveni de la vezica biliară, unde nu ştiau ce se întîmpla, mă puseseră la regim şi-mi dădeau tot felul de medicamente. Cu cele împotriva discopatiei şi a colesterolului — acolo aflasem şi cît colesterol am — luam vreo douăsprezece pastile după fiecare masă a zilei, ba unele, în plus, şi înainte de mese.

Se împliniseră două săptămîni de cînd eram internat, am hotărît să ies din spital şi să plec la drum, fie ce-o fi. „Pe răspunderea dumneavoastră !“ m-a avertizat şeful serviciului medical. „Pe răspunderea mea.“ „Bine, a zis, aşa vom scrie în biletul de externare.“ Şi i-am spus maică-mi să-i transmită lui Vego, cînd va suna din nou, că voi fi marţi la ora 11 în faţa Domului din Milano.

Era un act de nesăbuinţă care putea să se termine cît se poate de prost. Ştiam cît costă în Occident să te vadă un medic, că o internare de cîteva săptămîni se poate ridica la o sumă egală cu preţul unui Renault-16 sau al unui Opel, eu însă nu vedeam în faţa ochilor decît drumul. Îmi promiseseră că îmi vor face joi externarea, n-au făcut-o, miercuri seara temperatura crescuse la 38 şi am ieşit abia sîmbătă la prînz din spital.

E cazul să spun că n-am plecat chiar „de nebun“ — Vego e un om de-o rară calitate, un prieten în stare să mă scoată din orice încurcătură şi cu atît mai mult dintr-o încurcătură prilejuită de o boală. Dealtfel, cam aşa se consolidase amiciţia noastră. Suferise un accident la intrarea în Paris, accident cauzat de ştergătorul meu de parbriz, la cîteva zile începuse să acuze dureri mari de cap, dureri de nesuportat, cu pierderi de echilibru, îl internasem în spital şi zece zile mi le petrecusem stînd mai tot timpul cu el. Iar la o adică aş fi putut apela la un văr stabilit la Hamburg. Dar ar fi fost ultimul lucru pe care aş fi dorit să-l fac.

Era un om larg, generos, mă ajutase cu bani cît timp fusesem student, de cîte ori îi făceam cîte o vizită îmi dădea ba un cartuş de ţigări, ba o sticlă de băutură... Sigur, ca stomatolog, le primea, asta nu însemna însă că trebuia să le împartă cu mine ; fuma şi nici băutura n-o ducea la ureche. Divorţase şi se căsătorise c-o săsoaică din Sibiu, stomatolog şi ea, plecaseră în R. F. Germania, unde se afla un frate al Lizei şi unde, pe vremea aceea, se simţea o mare nevoie de medici ; li se ofereau posturi pînă şi celor sud-coreeni sau sud-vietnamezi.

Ştiam din scrisori cum evoluaseră lucrurile, despre noua lui prosperitate îmi vorbise şi mătuşă-mea care fusese la ei pentru a vedea de copil. Dar tot ea îmi relatase că aflîndu-se în prima zi cu băieţelul la aer în părculeţul din mijlocul blocurilor, cînd o fetiţă a venit să se joace cu el, mămica acesteia s-a repezit imediat după ea. *„Das ist ein Ausländer !“* „E un venetic !“ a apostrofat-o, ameninţînd-o cu severitate din deget şi a luat-o de acolo. Cu toate că şi băieţelul lui Liviu e blond, iar părinţii îi prefăcuseră numele din George în Georg.

Dar asta e o altă poveste. O poveste nu numai despre mămica unei fetiţe, al cărei gest spune şi el cîte ceva, o poveste, într-un fel, ca durerea de dinţi. Degeaba îţi zice cineva că-l doare cumplit o măsea, că-l doare de-i vine să-şi ia cîmpii, durerea, intensitatea ei, nu poate fi transmisă prin cuvinte, ca s-o realizezi trebuie s-o simţi. Femeia pînă nu naşte nu ştie ce sînt durerile facerii.

Venise în ţară cu un Mercedes abia cumpărat, venise doar el, Liza rămăsese la Hamburg, căci închiderea cabinetului însemna pierdere de clientelă, de bani, şi, făcîndu-mi o vizită chiar în prima zi a sosirii, îmi adusese un pix şi nişte bile colorate de *chewing-gum*. Îi port tot respectul, ca unui văr mai mare în ani, că m-a ajutat cît timp fusesem student, şi mai ales pentru modul cum a făcut-o, delicat şi discret, că a intrat în foc pentru mine cînd am avut neplăceri la facultate, punînd în mişcare toţi cunoscuţii, un regiment de cunoscuţi, căci ştiuse să-şi facă relaţii... Nu, n-am reuşit să-mi înghit vorbele şi să tac.

„Ce-s astea, Liviule ? l-am întrebat, arătînd spre cadourile pe care le pusese pe masă. Ai venit în Patagonia ? Sîntem noi papuași ?“

„Ce mă iei așa, văru-miu ?“ s-a supărat.

„Da' cum să te iau, cînd vii cu bile colorate la mine ? ! Mai bine veneai cu mîna-n cur ! Sau cumpărai niște flori pentru maică-mea decît să-i aduci niște papuci de la solduri ! Sau ți-ai pierdut mințile ?“

„Măi, a dat să se scuze, jenat, voi îmi sînteți cei mai apropiați... Știi cum se-ntîmplă... Sigur, am adus și Kent-uri și *whisky*... Din partea prietenilor nu te poți aștepta la înțelegere, nu ?“

Nu venise în țară ca să ne vadă, ci ca să fie văzut, să arate cum o duce de bine, cu Mercedes și celelalte, orgoliul lui se voia măgulit. Dincolo n-avea cine să-i admire mașina, acolo el era cel ros de invidii. Se afla la picioarele unei nesfîrșite scări sociale de băștinași, la care nu avea cum să aibă acces. Pentru pacienți însemna medicul pe care îl plăteau și nimic altceva. Îndatorat le era el și nu invers. Un *Ausländer* care se stabilise la ei, ca și ceilalți *Ausländer*-i, ca să cîștige mai mulți bani decît în propria lui țară. Se împrietenise cu un alt medic român, dintr-un oraș la vreo 200 de kilometri de Hamburg, și cu Vego, de origine română și el.

„Țigări străine am și eu, pot să te tratez c-un *Stuyvesent* dacă vrei, nu trebuie să-mi aduci tu țigări ! Am și-un *whisky*, și-un „Martini“ în casă... Știi bine, nu mă dau în vînt după băuturi din astea — eu-s cu șprițul — dar am !“

„Mă bucur că ai, a zis cu voce nisipoasă, în timp ce scoteam sticla de *whisky* din bărulet și a răbufnit deodată : Tu să nu crezi că eu mă scald chiar în bani ! Mă omoară ratele băncii pentru cabinet, ratele celelalte, fiscul, chiriile... Tu știi ce cotizație plătește Liza trimestrial la comunitatea ei calvinistă ? Mai mult decît plăteam CASCO pentru Volkswagen ! Plătești și te duci duminica la biserică să te vadă, să le faci impresie, uite, ești credincios, de-o lege cu ei... Cu toate că se știu unii pe alții cît sînt de ipocriți ! Trebuie să le-arăți că le ești atașat... că ești neamț, nu român ! Ce, nu eram mulțumit de Volkswagen ? Eram mulțumit. A trebuit să-mi iau însă Mercedes ca să fiu mai

fățos. Altfel zic că ești medic prost... De-aia mergi cu broasca, cu Volkswagenul... Ratele la mașină, la mobilă... ratele pentru cabinet mai ales, ratele băncii, fiscul, chiriile, leafa asistentei și a tehnicianului... Ăștia-s bani care trebuie plătiți ! N-ai plătit o lună, n-ai plătit alta, dai faliment. Nu se-ncurcă acolo cu tine ! Lasă-l că-i băiat bun... Nu există acolo iubire de mamă... Cabinetul e-o afacere ca orice altă afacere. Ziceam că știu limba... Și că Liza, vorba aia, îi nemțoaică... Era la Colțea o O.R.L.-istă, Niveanu... O chema altfel, da' și-a schimbat numele. Aici nu intra în operație fără cinci mii... A rămas în Italia și-a venit în Federală că știa limba. Lasă că-n Italia nici nu-i dădeau dreptul de practică... Nici nemții nu-ți echivalează studiile, ei le recunosc doar. Iar asta înseamnă că-ți dau voie să exerciți o meserie cît au nevoie de tine. Dreptul la lucru — *Arbeits Erlaubnis*. Nu ți l-au prelungit după șase luni — ai feștelit-o. Doctorița Niveanu a zis că știe limba, dar vorbea stricat, folosea cuvinte evreiești, și asistentele, ca să-și bată joc de ea... În operații, în loc să-i dea foarfeca îi dădeau bisturiul, în loc de foarfecă, pense... Au pus-o pe liber și i-au oferit un post de asistentă. A luat somnifere, au internat-o într-un spital de nevrotici... Am auzit că s-a făcut bine. Dar prin cîte a trecut, numai ea știe ! Și stai, mai trebuie pus și-un ban deoparte, că nu știi ce se poate întîmpla mîine. Merge, merge și-odată se-ntoarce, se sucesc lucrurile. Un ban de-o boală, de un accident de mașină, Doamne ferește... N-ai un ban pus deoparte... Că prieteni n-ai cum să-ți faci. Ești străin, ești un rahat. Neamțul nu se-mprietenește cu tine... Și-apoi, așa-i la ei, ei trăiesc mai mult izolați. Au mentalitatea asta de-a se izola. «Orice, numai musafiri nu !» La restaurant, da... În casă însă să nu-i intre nimeni. N-ai un ban pus deoparte, nu se uită nimeni la tine. George crește în mijlocul lor... Așa că nu știu la ce mă pot aștepta de la el. Acolo, dacă ești bătrîn trebuie să mergi la azil. Copiii vor să aibă viața lor... Sînt deranjați de părinții în vîrstă. Astea nu-s cazuri, asta-i o regulă ! Așa-i mentalitatea la ei. «Viața este așa cum este și trebuie privită fără sentimente !» Iar dacă n-ai un ban pus deoparte ca să mergi la azil, te sună din cinci în cinci zile de la Crucea Roșie. Au înființat un serviciu... «Alo, domnu' cutare ?» «Da, eu

sînt...» «Vă mulţumim» şi-nchide. Şi tu ştii că te-au sunat să afle dacă n-ai murit şi nu te-mpuţi în casă. Aparatul tău e cît se poate de bun şi n-ai nici trei ani de cînd l-ai luat cu împrumut de la bancă, dar a apărut un tip nou, cu nişte marafeturi, cu nişte farafastîcuri în plus. Clientul ştie, vede reclame... în reviste, la televizor... Dacă nu-l schimbi... Ca şi cu maşina. N-o schimbi la doi ani, înseamnă că n-ai bani, înseamnă că n-ai clientelă, înseamnă că eşti medic prost...

Lucrurile nu stăteau altfel, dar mai era şi altceva. Din omul generos, cu mînă largă, chiar risipitor, căci banii — şi cîştigase destui ! — i se scurseseră mereu printre degete, ca şi cînd aruncarea lor pe fereastră i-ar fi dat o voluptate anume, devenise un zgîrciob fără pereche, cărpănos şi meschin pînă la dezgust.

La rugămintea lui, izvorîtă din dorinţa lui taică-su, m-am ocupat de amenajarea locului de veci pe care îl au la Ghencea, cu groapă zidită, nişe pentru sicrie, cruce de marmură şi aşa mai departe ; am făcut pe antreprenorul, cum s-ar spune. Am angajat muncitori care lucrau dimineaţa la I.C.R.A.L., iar după-amiezile veneau — cînd veneau — să continue treaba începută, am alergat pe la depozite după materiale... Pentru că lucrarea era executată în regie proprie — ăsta ar fi parcă termenul — am luat bonuri de peste tot, chiar şi de la şoferii de pe furgonete, ca la un control să pot proba că nu se lucrase cu materiale furate, iar ca să evit suspiciuni care m-ar fi pus într-o situaţie umilitoare, am tras la Xerox bonurile şi le-am ataşat la nota de cheltuieli pe care i-am prezentat-o cînd am fost la el, în R. F. Germania.

„Oho !“ a exclamat cînd a văzut suma totală.

„Ce înseamnă «oho» ? Tu ştiai doar !... Nu ţi-a spus unchiul Petre că în jurul acestei sume s-ar putea ridica toată treaba ? ! Că s-a interesat el la administrator ? ! Că i-a spus lui şi-o doamnă ? !...“

„Ei da, dar... Este o sumă !...“

Şi, cu un minicalculator în faţă, s-a apucat să verifice bonurile de la fiecare capitol de cheltuieli, făcînd ici-colo remarci care au fost cît pe-aci să mă scoată din pepeni, numai abţinîndu-mă n-am explodat.

„Nu mi-am imaginat c-ar putea să intre atîta ciment..."

Am vrut să-i spun că ultimii trei saci i-am cărat cu Renault-ul, deșălîndu-l aproape, căci inițiala cantitate se dovedise insuficientă. La cărămidă la fel se întîmplase, mai fusese nevoie de vreo șaizeci de cărămizi, dar nu i-am răspuns, am tăcut.

„Scîndurile folosite la cofraje n-ai fi putut să le valorifici ?"

Era o întrebare, nu o remarcă.

„Acolo scrie «PFL». «Plăci PFL». Care au fost tăiate cu ferăstrăul la dimensiunile fiecărui cofraj. Le-am dat unui gropar și-am fost bucuros că m-a scăpat de ele. Zidarii au zis că nu le trebuie, n-au ce să facă cu ele."

A mormăit un „bine".

„Dac-ai fi angajat un camion și-ai fi dus toate materialele deodată, n-ar mai fi costat atîta transportul."

„Numai că întîi trebuie să găsești materialele și abia după aceea iei un mijloc de transport..."

Nu i-am mai spus cît am alergat pe la depozite, dintr-o margine în alta a orașului, și el a făcut un „Mda".

„N-ar fi fost mai bine să fi săpat acolo o groapă de var ? Așa te-ai chinuit să cari var cu butoiul."

Nu-i era lui că mă chinuisem, lui îi era de butoi.

„Unde să sapi groapă de var, în mormîntul vecin ? Și-așa am blocat aleea cu materiale, cu cărămizi, cu pietriș, cu nisip..."

„Am văzut : pietrișul și nisipul au costat un fleac, în schimb transportul..."

„Pentru că le-am adus de la o carieră din Adunații-Copăceni, de pe malul Argeșului. Le-au basculat în stradă și a trebuit să fie cărate în cimitir cu roaba... Și cum zidarii veneau abia după amiază, am plătit un gropar. Dar asta n-am mai trecut. Cum n-am trecut nici bacșișurile de tot felul, banii dați în fiecare sîmbătă de-o țuică... «E sîmbătă, domnu' Adrian, nu ne dați și nouă de-o țuică ?» Le dădeam, că eram la mîna lor, n-aveam ce face. Și-așa au fost zile nenumărate cînd veneam și-i așteptam pînă seara. Mereu aveau ceva de terminat acolo unde lucrau. A doua zi du-te, caută-i... Două luni și ceva. Dar o să-mi reamintesc drumurile pe care le-am făcut, fiecare drum și dis-

tanţa, o să calculez kilometrii şi-o să-ţi adaug preţul benzinei. E normal, nu ?".

„Bine, da' tu ştii cît e maică-ta de bolnavă !... Dacă, ferească Dumnezeu, s-ar prăpădi..."

Mi s-a făcut greaţă. Taică-su ţinea foarte mult ca numai familia lui să fie înmormîntată acolo, avusese loc o discuţie cu mătuşă-mea şi Liviu, care era cu banii, o încheiase la modul cel mai categoric : „Să rămînă cum a spus tata : să fie doar numele nostru pe cruce şi atît !"

„Încetează !" l-am întrerupt.

„Bine, ai dreptate."

Şi s-a lăsat o tăcere ca un miros unsuros.

„Eu recunosc, a început să vorbească, te-ai ocupat... Ai pierdut o mulţime de timp... Ai cheltuit şi bani de la tine... Dar ai făcut-o şi pentru sora maică-ti !..."

„Bine, n-o să-ţi mai trec preţul benzinei, eşti mulţumit ? Şi n-am mai răbdat : Aşa cum nu ţi-am trecut nici lucrările suplimentare pe care le-a dorit taică-tu pe parcurs. Nu le-am trecut pentru că m-a rugat să nu ţi le trec. Şi-au dat seama şi-ai tăi c-ai început să-ţi mănînci de sub unghie !"

„Nu-mi mănînc de sub unghie, dar aici trebuie să calculez fiecare bănuţ ! Să-l pun, dacă pot, deoparte pentru caz de Doamne fereşte. Ca să nu mă privească de sus fiecare nemţoaică, fiecare cîrnăţăreasă pentru că n-am accentul lor hămăitor ! Tata le ştie pe-ale lui, eu — pe-ale mele !"

Liza a venit din cealaltă cameră, intervenind :

„Hai, Liviule, ce atîtea discuţii ? Trebuie să vină Vego acuş din oraş... Şi apropo, roagă-l tu, spune-i tu să nu mai vorbească româneşte la telefon..."

Liviu a ezitat, considerînd probabil că nu era nimerit să-i adreseze o asemenea rugăminte lui Vego. L-am întrebat intrigat :

„Da' de ce să nu vorbească româneşte la telefon ?"

„Pentru că nu-i bine !" a bufnit Liviu.

„Păi ce poate să vorbească Vego cu copiii lui ?..."

„Nu poate să vorbească nimic, da' nu-i bine să ştie ei că ţii legătură cu românii."

„Vego e suedez... e cetăţean suedez..."

„Totuna, nu-i bine..."

„Scrie pe vocea lui că e suedez ? ! a intervenit Liza iritată. Suedez, dar de origine română !... Hai, Liviule, vezi cît e cazul să-i revină marca.... Te-ai angajat la cheltuieli ? Plătește ! Și nu mai face atîtea discuții !"

„Fac, pentru că și eu l-am ajutat pe el — tu asta nu știi ! — cînd n-avea nici bani de țigări !"

Era ultimul lucru care putea fi spus. Dar n-am dat pe dinafară — cu banii pe care aveam să-i primesc îmi planificasem o lungă călătorie — am rămas tăcut și am început să-mi masez încet fruntea. Apoi am zis, aducîndu-mi aminte :

„O să vă povestesc o chestie formidabilă... Evreii au un cult mai pronunțat pentru morți — și-i bine că-l au, cinste lor — și tot pierzîndu-mi vremea la cimitir în așteptarea zidarilor, am auzit o treabă care nu știu în ce măsură e adevărată... Dar cred că da, pentru că numai unei minți evreiești îi poate trece o asemenea idee. Condițiile social-istorice le-au format mintea asta, au fost obligați s-o aibă așa, altfel piereau ca popor."

„Da' și cînd dai peste unul prost — e prost de-a binelea !"

„Inginerul despre care e vorba... Ducîndu-se mereu la cimitir să îngrijească mormîntul lui taică-su, a dat într-o zi cu ochii de-o piatră funerară pe care erau înscrise numele părinților unui fost coleg de liceu, dacă nu chiar de bancă. Știa că tipu-i plecat în Brazilia și probabil îi cunoștea și adresa. Fapt este că le-a aranjat mormîntul, a sădit flori la capătul pietrei și cînd totul a fost gata a făcut fotografii și le-a expediat colegului său, împreună cu o scrisoare de aduceri aminte. Răspunsul a venit în scurt timp. Colegul îi mulțumea din suflet pentru ceea ce făcuse, considera fapta inginerului drept un gest de adevărat prieten, cum nu mai găsești azi, îi scria că a pus una din fotografii sub cristalul biroului său și la sfîrșitul scrisorii îl anunța că-i expediase două sute de dolari, o să-i expedieze și alții, pentru angajarea unui om care să aibă grijă în mod permanent de mormîntul părinților săi. De aici și ideea. Inginerul a intrat imediat în legătură cu un om de la administrația cimitirului, a copiat opisul cu cei decedați și înmormîntați în cimitir de la război încoace și a început să se intereseze unde sînt copiii acestora. Apoi a procedat cum

procedase cu fostul său coleg de liceu. Își cumpărase cazma, sapă, săpăligă, greblă și devenise cel mai bun client al țăranilor care veneau la piață cu răsaduri de flori. În cele din urmă, n-a mai putut face față și și-a lăsat serviciul. Omul trăia pe picior mare, lua în fiecare zi prînzul la Athénée Palace, seara la bar, femei, își cumpărase Mercedes... Nu-i exclus să fi făcut special toate acestea, pentru că într-o zi a fost chemat și luat la întrebări de unde are atîția bani, Mercedes și toate celelalte. «Din dobînzi», a zis. «Din ce fel de dobînzi ?» «Din dobînzi de la C.E.C.» «Dar la cît se ridică suma pe care o aveți depusă acolo ?» «La trei milioane și ceva. Faceți și dumneavoastră socoteala. Șase ori trei — optsprezece.» Pe atunci atît era dobînda, șase la sută. «O sută optzeci de mii pe an ; atîta am de cheltuit. Dar eu n-am depus nici un ban ; mi i-a depus Banca.» «Păi cum așa ?» Și inginerul le-a explicat cum, dar a ținut să precizeze : «Am lucrat singur, n-am angajat pe nimeni. Exploatarea omului de către om a fost definitiv desființată în România și n-am vrut să se zică că am exploatat muncă străină.» Se pleca mai greu în Israel... Cum-necum, omul a primit un pașaport și a roit-o din țară. A avut el grijă, probabil, să schimbe la un moment dat numele băncii ; în locul celei românești cu una de-aiurea. Asta afacere !... Eu, dacă mai fac o afacere cum am făcut-o cu tine, rămîn dezbrăcat."

„Ei, nu te vait eu pe tine !..."

Față de Vego se purtau, însă, cît se poate de prevenitori, îl duceau la restaurante și în special puneau mese cu mîncăruri românești. În zilele celelalte, cu toate că Liviu nu se putea adapta cu bucătăria germană — nemții au predilecție pentru fad — se hrăneau cu semipreparate, cît se poate de aspectuoase, dar pentru noi, românii, cu un gust de nesuportat. Imediat ce se anunța însă Vego — și el venea cel puțin o dată pe lună — Liza stătea nopțile la gătit.

Cînd l-am cunoscut, am avut impresia că am în față un țapinar din Maramureș ; cam plăvan, bețivan și ursuz. Amestecul de sînge nu avusese nici o influență, trăsăturile feței erau aspre, rudimentare, rurale — un oier îmbrăcat în haine domnești. Sub această înfățișare se ascundea o minte profundă și ascuțită, un mucalit fără pereche și

mai ales un om de pus la rană, cu care să mănînci dintr-o strachină o viață întreagă.

Îmi povestise că bunicii, născuți într-o comună de lîngă Chișinău, emigraseră în Canada imediat după primul război mondial, taică-su se însurase acolo cu o suedeză, emigrantă și ea, se stabilise apoi în țara ei de origine, așa că Vego era născut în Suedia. N-ai fi zis asta, pentru că vorbea o românească curată, tărăgăna doar cuvintele. Așa cum făcuse tatăl lui, așa procedase și el. O învățase pe nevastă-sa limba lui strămoșească, apoi și pe copii și îmi spusese că ei îi vorbesc doar mamei în suedeză, iar cu el exclusiv românește.

A fost singura dată cînd s-a referit la soție. În discuții numele ei nu era pomenit, ca și cînd el n-ar fi fost însurat, și n-a fost greu să-mi dau seama că ceva nu este în regulă. Am aflat de la Liviu că nevasta lui Vego e alcoolică, dar că părinții ei sînt oameni avuți, așa se face că Vego a evoluat de la cabinet dentar la un adevărat sanatoriu, profilat în special pe operații estetice.

Ceea ce n-am aflat este mobilul atitudinii atît de curtenitoare, de îndatoritoare a noului Liviu față de Vego. Cu atît mai mult cu cît această atitudine îl obliga la serioase cheltuieli. Doar faptul că-și găsise printre străini un prieten de suflet ? Sau Vego era pur și simplu o investiție ? Niște bani albi pentru zile negre ?

Seara, Liviu ne-a invitat să ieșim la un local de noapte. Nu mai știam ce să cred. Voia să dreagă busuiocul cu mine ? Sau invitația fusese făcută de dragul lui Vego, care îi chemase să-l însoțească în Spania ? Era, probabil, și una și alta. Acceptasem fără nici un fel de obiecții schimbul marcă-leu pe care mi-l propusese și, judecînd cu noul lui mod de-a judeca, eram convins că el considera banii ce avea să-i cheltuiască la bar ca fiind scoși de la mine.

Am ajuns în scurt timp într-un cartier vesel și Liviu a oprit mașina într-un parking păzit. Peste tot se vedeau firme luminoase de *dancing*-uri sau *night-cluburi* : „Cazino“, „Tabu“, „Monique“, „Moulin-Rouge“, „Karnaval“, „Kolibri“, „White horse“... de pe fotografii colorate priveau prin geamul vitrinelor exemplare feminine cît se poate de reușite, culcate în băi transparente sau stînd în picioare, cu fețe capricios speriate și mîinile întinse spre locul unde ar

fi trebuit să fie frunza de viţă. Textele erau şi ele fără echivoc : „Sex brazilian“, „Variantă franceză“, „Totul deodată sau separat — pleoape, buze, sîni, sex“... O lume pestriţă şi multinaţională, adaptîndu-se imediat locului, se revărsa într-o mişcare alunecoasă, pe străzi, tineri palizi, cu feţe subţiri şi ochi inexpresivi şopteau ceva trecătorilor, blonde cu chip angelic şi priviri candide îşi legănau lasciv şoldurile în timp ce mini-fustele lor, în bătaia unui vînticel prielnic, descopereau chiloţei negri, bărbaţi eleganţi ofereau fotografii pornografice...

Am intrat într-un restaurant fără vitrine, a cărui uşă masivă şi grea, bătută în alămuri, ne-a fost deschisă de un portar supergalonat. Era un local cu anumită ţinută şi cu program, care a început în timp ce mîncam. Partea muzicală era susţinută de două cîntăreţe de o uluitoare inventivitate vestimentară, căci nu-i deloc simplu să te îmbraci în aşa fel încît să arăţi cît mai dezbrăcată cu putinţă. În timpul părţii muzicale se dansa, urmau scene fără cuvinte, ca într-un film mut, un film de mişcări, ce evitau cu greu partea scabroasă a lucrurilor.

La masa de alături, chiar în faţa mea, se afla o tînără pereche — nordici după înfăţişare — şi la puţină vreme după ce s-au aşezat acolo, primei mele priviri ea i-a răspuns cu un zîmbet cochet şi inechivoc. M-am lăsat atras de joc, cu toate că nu putea fi decît gratuit. La un moment dat însă, cînd a început din nou dansul, bărbatul s-a întors spre mine şi m-a îndemnat prin semne să-i invit partenera la dans.

M-am ridicat jenat şi uşor fîstîcit — nu-i chiar plăcut să fii surprins de soţ cochetînd cu nevastă-sa — şi am invitat-o pe ring. Era o melodie ritmată, dar ea s-a lipit de mine cum se lipeşte o bandă adezivă şi m-a sărutat pe gît, lîngă ureche. Nu sînt prea sfielnic şi nici şovăielnic nu sînt, dar mesele noastre se aflau în imediata apropiere a ringului şi toată treaba se petrecuse sub ochii soţului sau ai prietenului cu care venise la restaurant.

Două lucruri puteau fi la mijloc : sau voia să provoace scandal, din Dumnezeu ştie ce scopuri, sau era pur şi simplu o prostituată clandestină — dacă mai puteai şti ce era acolo clandestin şi ce nu — iar tipul de la masă, un însoţitor-paravan ori un pederast ce practica şi el prosti-

tuţia. Nu aveau mai mult de 27—28 de ani şi unul, şi celălalt.

Am zis să lămuresc lucrurile şi am întrebat-o în germană dacă-i nemţoaică. Nu, era suedeză. Am aflat apoi că cel care mă îndemnase s-o invit la dans îi era soţ, aveau doi copii, îi lăsaseră la hotel, se opriseră în Hamburg în drum spre Italia. După aceea a început ea cu întrebările. Odată cu terminarea primului dans n-a mai vrut să rămînă pe ring, am condus-o la masă şi, aşa cum se face la noi, i-am sărutat mîna şi i-am mulţumit şi soţului ei. Din cîte am înţeles din zîmbetul lui, gestul meu l-a amuzat. S-a ridicat şi mi-a răspuns printr-o plecăciune ceremonioasă.

Liza şi Liviu dansau. În timp ce-i spuneam lui Vego ce aflasem despre perechea de vizavi, a venit suedezul şi ne-a invitat să trecem la masa lor. A urmat un schimb de cuvinte între Vego şi suedez şi din gesturile primului am înţeles că aceeaşi invitaţie i-a făcut-o şi el suedezului. Odată acordul stabilit, am alăturat mesele. Reaşezîndu-ne, suedeza a venit lîngă mine, de parcă acolo ar fi fost firesc să stea şi nu alături de soţ.

Auzisem despre aşa-zisele vacanţe ale suedezelor în Italia, în Spania — veneau ele şi la noi, dar ţiganii din Constanţa le lăsau fără haine (ei, nici chiar aşa !) — auzisem şi despre sălile de „repaos sexual“ din unele şcoli suedeze, dar să te comporţi astfel sub ochii aceluia cu care faci casă, era prea din cale afară.

Liza şi Liviu au fost numai zîmbete, dar odată prezentările făcute, Liviu m-a întrebat printre dinţi : „Ce-i cu ăştia, tu i-ai adus ?“ I-am explicat cum se petrecuseră lucrurile. În timp ce vorbeam, suedezul a comandat ceva chelnerului şi Liviu mi-a zis că cei doi or să ne bea, ne-au agăţat prin manevra cu dansul. N-avea să fie aşa.

Apoi picoliţele, îmbrăcate şi mai „exotic“ decît cele două soliste, au adus binocluri micuţe la mese, lumina s-a stins şi două proiectoare au luminat scena, împărţită în două părţi egale printr-o draperie de pînză, cu cîte un palmier de fiecare parte. În timp ce o voce anunţa „Şi-acum, cel mai neobişnuit număr de erotism negru !“, au apărut goi, în jumătatea din stînga un negru, iar în cealaltă o negresă. Erau sculpturali amîndoi, o desăvîrşire

a naturii şi aş putea spune că frumuseţea le acoperea goliciunea. După primul moment de uimire, căci perfecţiunea lor uluia, întreaga sală a izbucnit în aplauze. Şi-au închinat graţios capul de cîteva ori, au aşteptat să înceteze aplauzele, au trecut fiecare lîngă un palmier, au dus mîinile la spate şi au luat o poziţie complet degajată. Treptat însă trupurile au început să fie străbătute ca de un curent abia perceptibil, cu scurgerea timpului curentul a devenit mai intens, încordarea muşchilor mai evidentă, din ce în ce mai evidentă, şi cei doi, fără putinţa de a se vedea unul pe celălalt, atîta doar că se ştiau prezenţi acolo, pe scenă, au început să facă amor mental între ei. Sfîrşitul a produs a doua clipă de uimire, mult mai puternică decît prima, şi un vacarm de aplauze. Aş fi preferat să rămînă în amintirea mea fără această performanţă, să le păstrez în memorie doar trupurile atît de armonioase, atît de perfecte.

Au urmat comentarii şi cum suedeza se comporta de parcă nu i-ar fi fost soţul de faţă, am profitat de o pauză şi l-am întrebat pe Vego ce se întîmplă cu cei doi invitaţi, care ar fi explicaţia unei asemenea comportări. După cum şi-a ferit privirea mi-am dat seama că nu i-a convenit întrebarea, a mormăit ceva şi a schimbat vorba. Abia cînd Liviu m-a prevenit „Vezi să nu spui vreodată ceva rău de Suedia, că lui Vego nu-i place", mi-am dat seama de ce se comportase aşa. Şi într-adevăr, cît timp am fost împreună, cu toate că de nenumărate ori mi-a vorbit critic despre unele stări de lucruri din lumea occidentală, despre carenţele ei, despre inechităţile sociale şi aşa mai departe, la Suedia nu s-a referit nici măcar o singură dată.

Avusesem de gînd să trec în nordul Franţei şi de acolo în Anglia, dar la insistenţele lui Vego mi-am modificat traseul şi-am plecat amîndoi în Spania. O păţanie avea să ne lege prieteni. Vremea fusese tot timpul frumoasă, însă înainte de-a intra în Paris ne-a prins o ploaie năucitoare, o rupere de nori care părea să nu se mai sfîrşească. Ploaia în sine n-ar fi fost o nenorocire prea mare dacă nu ne-am fi trezit pe artera pe care pătrundea traficul greu în oraş. Un trafic demenţial, pe cinci sau şase rînduri, cine mai ştie, ştiu doar că ne găseam prinşi din toate părţile între camioane enorme, ale căror roţi uriaşe năpusteau asupra bietelor noastre maşini uragane de apă.

Mergeam în faţă şi, deodată, un ştergător de parbriz s-a desprins din lăcaş, a zburat peste acoperiş şi s-a izbit de parbrizul maşinii lui Vego. Speriat, acesta a frînat instinctiv şi opt camioane s-au ciocnit în lanţ, unul după altul. Botul înalt al mastodontului din spate a prins dedesubt maşina lui Vego, dar el a scăpat aparent nevătămat. Abia după cîteva zile aveau să se instaureze dureri mari de cap, de nesuportat, şi pierderi de echilibru.

9

Îmi adusesem aminte că în cutia de bord a maşinii am o plachetă de radiator cu emblema Automobil Clubului Român pe care vrusesem s-o montez în spate, lîngă număr, renunţasem şi ea rămăsese în cutie, unde o pusesem după ce-o cumpărasem. Îmi prindea bine, o pregătisem să i-o dau grecului împreună cu borcanul de miere. „Miere românească !“

Refuzînd să ia bidonul, crezusem că se dusese să aducă un furtun cu care să tragă benzină din rezervorul Volkswagen-ului, dar el a scos din portbagajul maşinii o canistră şi după felul cum o ridicase, după felul cum o aducea, mi-am dat seama că era plină. Mă băgase astfel fără să vrea într-o situaţie mai mult decît delicată, de-a dreptul penibilă. Doi litri de benzină ţi-i oferă oricare... Dar nu şi douăzeci ! După înfăţişare, după cum arăta şi Volkswagen-ul, grecul era un om de condiţie modestă, preţul celor douăzeci de litri se ridica la 220 de drahme, iar eu n-aveam în buzunar decît o hîrtie de 25 şi cîteva monede.

Mergînd cu o viteză economicoasă şi folosind cîteodată şi elanul maşinii, aş fi putut ajunge cu doi litri de benzină la Salonic, iar acolo, într-un oraş mare, aş fi găsit ce şi cui să vînd. Cumpărasem de la *free-shop*-ul feribotului

două sticle de *whisky* și trei cartușe de *Dunhill,* căci în magazinele acestea mărfurile se vînd la prețuri modice, sînt scutite de taxe vamale, sau, în caz extrem, transformam în bani aparatul de fotografiat.

Am încercat să ies din situație arătîndu-i prin semne că nu vreau decît doi litri, atît. A făcut un gest să stau locului, a deschis portiera, a scos cheile din contact, ca să descuie bușonul rezervorului de benzină, și mi-a declarat în germană :

„Ceaușescu foarte bine ! România foarte bine !"

Erau exact declarațiile care lipseau în situația dată. Și am hotărît să fac ce-oi face numai să nu-i las o impresie proastă.

„Foarte bine, foarte bine", am confirmat și profitînd că el se exprimase în germană, i-am spus că am nevoie doar de doi litri pentru a ajunge la Salonic, am bani acolo la bancă. N-a înțeles. Am încercat să-i explic folosind pe rînd cuvinte franțuzești, englezești, italienești și în același timp ajutîndu-mă prin semne.

A zis „Gut", a pus pîlnia la rezervor și a început să toarne benzină din canistră.

L-am asistat neputincios, gîndindu-mă la ce va urma. Cînd a terminat treaba, a pus cu o anumită dexteritate bușonul la loc, mi-a înmînat cheile și, după ce m-a invitat să urc la volan, mi-a făcut semn să-l urmez cu mașina. Așa am și făcut. La mai puțin de 5 kilometri am intrat într-o comună, în centrul ei se afla o stație de benzină și grecul a oprit lîngă clădirea cu etaj a acesteia.

Nu știam ce să cred : împrumutase de aici numai canistra sau și benzina o luase cu împrumut. Dată fiind situația, cea de-a doua variantă părea mai plauzibilă, mai probabilă. Îmi convenea de minune, cu benzinarul puteam să mă descurc după criterii negustorești. Mai întîi însă trebuia să scap de omul acesta de suflet. Am pregătit borcanul cu miere și placheta de radiator cu emblema A.C.R.-ului și m-am dus să-l caut în biroul de la parterul clădirii, pentru a-l aduce la mașină.

Am nimerit într-un gen de magazin cu tot felul de piese auto și anvelope de diferite dimensiuni, anvelope mai ales pentru tractoare, dar n-am găsit pe nimeni acolo. Am ieșit

nedumerit şi am fost întîmpinat de un puşti în jur de 10—11 ani care fusese pînă atunci ocupat cu alimentarea unui tractor.

— Vorbiţi englezeşte ? m-a întrebat.

I-am răspuns că nu, îmi pare rău.

Atîta lucru ştiam să spun, şi el m-a poftit înăuntru.

Chiar în stînga intrării se afla un pupitru metalic, puştiul a scos un registru şi, după cîte am înţeles, a trecut în el numele celui cu tractorul şi cantitatea de motorină livrată. Era un fel de vînzare pe datorie ; mă miram că ea fusese încredinţată unui copil.

În clipa următoare a apărut printr-o uşă interioară cel care mă adusese acolo şi, după felul cum i-a zîmbit puştiului şi cum l-a luat de după gît, prezentîndu-mi-l Nikólaos, am înţeles că este tatăl copilului şi mai ales că el este chiar benzinarul.

— Theocharis Spinoulos, a zis apoi, prezentîndu-se.

Mi-am spus numele şi Theocharis m-a invitat să-l urmez în casă. Lăsasem Renault-ul neîncuiat, ba şi cu geamul portierei lăsat, am dat să mă întorc la maşină, dar Spinoulos mi-a făcut semn că nu trebuie, s-o las aşa cum este, iar puştiul mi-a spus în engleză că la ei nu se fură.

Benzinarul m-a condus în casă, m-am spălat, în baie, pe mîini şi, după prosoapele cu dungile de la împăturire intacte, am înţeles că eram aşteptat. Dar mai ales am înţeles asta cînd am intrat în sufragerie — masa era pusă ca pentru musafiri. Se făcuse vremea prînzului, mie însă numai la mîncare nu-mi fusese gîndul.

A apărut imediat şi doamna Spinoulos. Binevoitoare şi veselă. Şi, deodată, salutînd-o, am spus, simplu şi natural, bună ziua în greceşte.

„Kalimera !“

Cuvîntul a răsunat atît de neaşteptat, neaşteptat mai ales pentru mine, încît în vreme ce dam să-i sărut mîna, iar ea, cum se întîmplă pe la noi, mi-o trăgea în jos, adică nu, să nu i-o sărut, mi-am zis că pana aceea, toată păţania cu benzina, îmi luase minţile, pentru că eu ştiam cîteva cuvinte greceşti. Şi am început să le înşir, însoţindu-le prin gesturi.

„*Parakaló !* (vă rog). *Efharistó !* (mulţumesc). *Efharistó pára polí* (mulţumesc foarte mult). *Ne* (da). *Ohi* (nu). *Kalá* (bine). *Strofés* (curbe)."

S-au repezit amîndoi să mă îmbrăţişeze, ca şi cînd le-aş fi prilejuit o mare bucurie, şi domnul Spinoulos a început să-mi declare din nou sentimentele sale :

„*Rumania kalá ! Ceauşescu kalá ! Adrian kalá ! Rumani, eleni kalá !*"

Odată aşezaţi la masă, domnul Spinoulos a turnat în păhărele *úzo*, o băutură alb-lăptoasă, un fel de mastică, dar mai aromată, cu parfum de migdale. I-am făcut semn că nu pot să beau, deoarece voi conduce maşina.

„*Ohi* alcool" am zis, presupunînd că alcoolului tot aşa-i spune şi în elenă.

M-a îndemnat să beau, mi-a arătat prin semne că nu voi conduce maşina şi că voi dormi la ei.

N-aveam ce face, trebuia să mă supun, cu cei douăzeci de litri de benzină mă dăduseem legat. Dealtfel, n-aveam de ce să mă grăbesc, nu întîrziam nicăieri, singurul necaz era că nu puteam comunica decît prin semne cu oamenii aceştia de suflet.

Am început, deci, cu *úzo*, măsline, brînză de capră — cel puţin aşa am înţeles din „explicaţiile" lui Theocharis, căci ce poate să behăie şi să aibă coarne ? — chiftele şi *sikóti*, adică ficat prăjit cu ceapă. Am continuat cu un vin uşor, neurcăreţ la cap — şi care nu era acel *retzína* cu gust de răşină —, cu fripturi de porc şi miel, apoi cu mere, smochine şi struguri — le era tocmai vremea — şi la urmă cafele.

Am lăudat-o, am spus că e *kalá*, e *pára kalá*, aşa cum, spre satisfacţia gazdelor, lăudasem vinul, felurile de mîncare, merele, strugurii, laudele mele fuseseră sincere, deloc exagerate. Aroma intensă a fructelor greceşti îmi era cunoscută, din cauza vameşilor de la Igoumenitsa făcusem o adevărată cură de struguri, dar secretul gustului cafelei din Grecia nu-l aflasem. Întîi, e de cea mai bună calitate, căci grecii — se ştie — sînt mari cafegii, şi mai este rîşnitul foarte fin, ca o pulbere, ca o făină „patru nule".

Apoi doamna Spinoulos a dispărut şi a venit Nikólaos să se aşeze la masă. Întrebasem de el şi mi se arătase că

este jos, vinde benzină. Aveam să aflu mai tîrziu că acest băieţel de 12 ani nu se limita doar la vînzarea benzinei sau motorinei pe datorie. Încasa numerar, avea o listă, decupată din ziar, cu ultimul curs valutar şi un minicalculator cu ajutorul căruia afla imediat cîţi dolari, lire, mărci trebuie să încaseze. Cînd nu se putea descurca sau se ivea vreun client pentru mărfuri mai grele, avea o sonerie prin intermediul căruia o chema pe maică-sa în ajutor, dacă tatăl era plecat după treburi. „Copiii noştri, îmi explicase mai tîrziu un învăţător din comună, trebuie să ştie că banii se cîştigă greu şi prin muncă, creşterea şi învăţătura costă, că părinţii fac pentru ei sacrificii."

Prin intermediul lui Nikólaos, domnul Spinoulos s-a interesat ce sînt şi unde lucrez şi din cîte mi-am dat seama a rămas impresionat de faptul că sînt scriitor. Apoi, după ce băiatul a terminat de mîncat, mi-a zis că se duce la poliţie ca să mă anunţe acolo, aşa este regula, le va spune că sînt un prieten de-al prietenilor lui din România. Şi, arătîndu-mi canapeaua din hol, m-a invitat să mă odihnesc în timp ce el va lipsi.

I-am urmat sfatul, dar nu ca să dorm, şi după vreo douăzeci de minute am coborît la maşină, să văd dacă clapeta de „şoc" a carburatorului rămăsese în poziţia în care o fixasem, deoarece soluţia cu beţigaşul nu-mi inspira prea multă încredere. Şi, cum tot nu aveam ce face, să punctez în carnet cele întîmplate în ziua aceea.

Un asemenea carnet începusem să ţin încă de la prima ieşire, îl completam de obicei seara, îmi cumpărasem tot felul de hărţi, ghiduri „Michelin", „Larousse"-uri din colecţia „Monde et voyages", „Guide bleu"-uri, „istorii", unele le primisem de la Claude, un împătimit ca şi mine al umblatului prin lume — aş fi în stare să mănînc tot anul numai pîine cu apă ca să-mi strîng bani pentru a pleca undeva — pe altele dădusem o grămadă de parale, „pierzînd" cîteva zile pe la anticarii de pe malul Senei, îmi făcusem fişe pentru fiecare ţară şi oraş în parte, adunasem o sumedenie de pliante, de la ambasada Greciei plecasem cu braţele încărcate — singura ambasadă de la noi care îţi înlesneşte astfel să te informezi temeinic înainte de-a porni la drum — tot pregătindu-mă să scriu o carte de călătorie. Aveam s-o amîn de la un an la altul ; este un

gen la care mă simt descoperit. Mai ales cînd mă gîndesc la cei cîţiva confraţi care îl practică cu strălucire.

Nikólaos era la postul său, s-a ridicat respectuos şi mi-a întins cheile Renault-ului. Maşina fusese mutată lîngă zidul clădirii şi băiatul mi-a explicat că taică-su îi pusese benzină şi o parcase apoi la locul cel mai ferit. „Altă benzină !“ am spus fără să vreau. Era prea de tot. Şi m-am întrebat cum m-aş putea revanşa.

Puştiul mă urmase la Renault, placheta de radiator şi borcanul cu miere, care îmi părea acum atît de ridicol, se aflau pe scaunul pasagerului, pregătite acolo pentru taică-su, am luat placheta şi i-am dat-o lui Nikólaos. Nu arată cu nimic mai prejos decît plachetele altor automobil cluburi europene, dar în condiţiile date constituia un cadou prea modest pentru domnul Spinoulos. Decît aşa cadou, mai bine deloc. Lasă că şi Volkswagen-ului, hodorogit cum era şi cu vopseaua arsă de soare, numai plachetă de radiator nu-i lipsea !

Puştiul n-a mai avut timp să se uite la ea, căci o rablă de Opel cu număr grecesc se oprise la una din pompe. S-a scuzat şi a alergat într-acolo. L-am urmărit să văd cum se descurcă. Cum aveam să-mi dau seama mai tîrziu, proprietarul maşinii era un localnic, dar Nikólaos nu l-a lăsat să-şi desfacă singur buşonul la rezervor. S-a înclinat cu condescendenţă, a spus ceva, probabil, „Fiţi, vă rog, amabil şi daţi-mi voie să vă servesc eu“, şi a întins mîna după chei. După ce a pus benzină, a încuiat buşonul, a predat, mulţumind, cheile şi, luînd o găletuşă care se afla acolo, s-a apucat să spele parbrizul şi în tot timpul ăsta zîmbetul nu i-a dispărut nici o clipă, ca şi cînd ceea ce făcea îi prilejuia o reală plăcere. „O, ce plăcere să vă pot servi, ce plăcere să vă spăl eu parbrizul !“ spunea zîmbetul lui. Nu era doar o treabă pe care o executa pentru că aşa i se ceruse, oficia o meserie.

L-am urmat în magazin să văd cum dă restul, cum se descurcă cu banii, cîţi bani are pe mînă şi în dreapta intrării am dat cu ochii de o inscripţie în greacă şi repetată mai jos în trei limbi străine. „Deranjaţi-ne la orice oră din noapte. Apăsaţi aici !“ Şi dedesubt o sonerie. Deci, domnul Spinoulos, sculat noaptea din somn, îşi lua o haină pe el şi cobora să vîndă cîţiva litri de benzină nu ştiu cărui auto-

mobil grec sau străin, și nu se supăra, nu se simțea ofensat, nu venea bufnind și trăsnind, cu fața iritată, cu vorba acră.

Și m-am gîndit că în comerțul nostru ceva nu este în regulă. Nu numai în ce privește atitudinea vînzătorilor sau a biletelor de pe uși „Vin imediat", „Primim marfă", „Gestionarul în concediu" și tot cîntecul. O băcănie solicitată și cu dever de pe Calea Victoriei a fost desființată, lucrările au durat aproape un an, timp în care nu s-a încasat nici un leu de pe urma acelui spațiu comercial, amenajările au costat și ele multe sute de mii și în cele din urmă, în locul băcăniei, a apărut o pescărie. Pește a fost doar cu prilejul inaugurării, pentru ca apoi să nu se găsească decît conserve de pește, pe care le aflai și în cea mai banală alimentară. Și pentru că cei doi vînzători — atît prevedea schema — trebuiau să vîndă totuși ceva, în bazinul destinat peștelui viu dădeai cu ochii ba de lămîi, ba de portocale, ba de sticle cu apă minerală. Numai de cîte ori a fost reprofilat, cu amenajări și reamenajări, modernizări și paramodernizări, înainte de a fi dărîmată clădirea, binecunoscutul magazin ce se chema înainte și se cheamă din nou „Delta Dunării" ! Și în acest timp directorii de trusturi comerciale stau bine-*merci* în fotoliile lor, cu prosperitatea asigurată, asigurată de unii și garantată de alții. Cu vînzători și gestionari ca ai noștri, cu reprofilări de tot felul, orice capitalist ar fi dat de mult faliment.

Domnul Spinoulos nu s-a întors singur, îl însoțea o tînără urîțică, în jur de 26—27 de ani. S-a recomandat singură : „Lilika Gatsios" și mi-a zis în germană că este profesoară de engleză la școala din comună. Au fost aduse din nou fructe, cafele, vin și, după o scurtă prezență, doamna și domnul Spinoulos s-au retras.

Am început s-o întreb despre școală, cum e organizat învățămîntul la ei, pe ce se pune accentul, apoi ba de una, ba de cealaltă, așa cum fac mereu cînd am prilejul, vreau să aflu de toate, pînă la amănunt, dacă este posibil.

Acest obicei al meu i-a dat la un moment dat de gîndit lui Claude cînd am fost la Paris. Spunîndu-și că poate îmi

umblă prin cap gărgăuni să nu mă mai întorc acasă, și-a făcut timp și m-a „scos în oraș". M-a dus mai întîi la cîteva celebre cafenele ale boemei artistice, frecventate cu deosebire de cei veniți în căutarea gloriei sau pentru a obține confirmarea celei cîștigate acasă. Nu-mi scăpaseră, le vizitasem, pitorescul uman îmi adusese în minte cele știute din lecturi, dar Claude m-a invitat de fiecare dată să luăm loc și m-a îndemnat să trag cu urechea la ce se discută în jur. „Ai să vezi, mi-a zis, că nu se vorbește decît despre bani." M-a dus apoi la alte cafenele, populate de data aceasta de o așa-zisă boemă, și am auzit vorbindu-se îndeosebi în limbile unor țări socialiste. A oprit mașina într-un cartier de algerieni, în altul de negri și unde pînă și celor din Soho-ul londonez li s-ar încreți pielea.

Lilika Gatsios mi-a zis că regimul coloneilor a majorat substanțial salariile corpului didactic, că ei au lefuri foarte bune acum, dar asta nu înseamnă că le-a cîștigat și simpatia. Mi-a vorbit apoi cît de ostil este tineretul față de acel regim și dintr-o dată, ca și cum s-ar fi temut c-a spus prea multe, a schimbat vorba și m-a întrebat cum mi-a plăcut Grecia.

Îi povesteam ce văzusem, și povesteam de multe ori cu aprindere, dar ea rămînea impasibilă. Nu era prima oară cînd constatam plin de mirare lipsa sentimentului de mîndrie pentru marile valori spirituale pe care strămoșii grecilor de azi le-au dat omenirii, pentru trecutul lor încărcat cu atîtea glorii, cu atîtea constelații de gînditori, cu atîtea legende și mituri ale căror teme, devenite „etern umane", marea literatură, se știe, nu a făcut nimic altceva decît să le preia.

Seara am fost invitat la restaurant. Pășind pe străzile comunei, am avut impresia că toată lumea aflase că domnul Spinoulos are un musafir din România. Se știa asta și la restaurant, un fel de cîrciumă mai răsărită de țară, evident cu grădină, căci în Grecia cel mai căutat lucru este răcoarea.

La o masă lungă și rudimentară, cu coli de hîrtie albă deasupra și bănci pe delături, se aflau vreo 12 persoane, și tocmai la masa asta m-a condus Theocharis. Prezentările

le-a făcut Lilika. Unul era medic uman, altul veterinarul comunei, restul profesori și învățători și dintre ei, cel de matematică, un bărbat de vreo cincizeci de ani, vorbea perfect italiana. Am fost așezat lîngă el, apoi a început să se aducă mîncare și băutură și, ca la o comandă, a izbucnit vorbăria. Ca și cînd pînă atunci cineva îi ținuse în frîu sau o lege a pămîntului le interzicea să vorbească fără bucate pe masă, or odată acestea sosite, trebuiau imediat descîntate.

Eram singurul care mîncam în tăcere, lucrurile se desfășurau de parcă nu m-aș fi găsit la masă cu ei. Dar după ce stomacurile au fost puse la cale, am fost băgat imediat în seamă. Erau cît se poate de mîndri de ceea ce înseamnă Macedonia pentru Grecia, regiunea cu pămîntul cel mai bogat, iată, numai datorită Macedoniei a reușit Grecia, cea veșnic importatoare de grîu, nu numai să-și satisfacă nevoile proprii, dar chiar să și exporte grîu. Din cîte știam, un rol important l-au avut cîmpiile irigate ale Tesaliei, dar nu i-am contrazis.

„Sigur, exportul e doar simbolic, a precizat unul din profesori, nu-i un export adevărat, dar totuși e un export ! Spuneți-mi, m-a întrebat el deodată prin intermediul vecinului meu, ați auzit de Seferis ?"

„Ei asta ! mi-am zis zîmbind fără să vreau. N-am eu mutră de scriitor sau ce dracu, că mă-ntreabă dacă am auzit de un laureat al Premiului Nobel ? !" Le-am făcut cunoscut că a fost tradus de mult în românește, așa cum a fost tradus și Kavafis, le-am spus cîteva cuvinte despre modernismul de cea mai bună calitate al primului și despre singularitatea, originalitatea celui de-al doilea și i-am adus la autorul lui *Alexis Zorba* și al lui *Hristos răstignit a doua oară,* Nikos Kazantzakis, teren pe care îl simțeam mai solid sub picioare.

Din satisfacția crescîndă cu care mă ascultau mi-am dat seama că au aceleași complexe ca ale oricărui popor ce se exprimă într-o limbă fără circulație internațională, complexe pe care grecii, din ale căror valori spirituale s-au înfruptat pe-ndestulate tocmai popoarele cu asemenea limbi, ar trebui să fie ultimii care să le aibă ! Oare ce i-o fi distanțat în asemenea măsură de un trecut luminos, de un trecut al tuturor artelor, de parcă trecutul acesta n-ar

fi fost al lor, ar fi fost al altui popor ? Oare nu cumva chiar acest trecut, strălucirea lui pe care o simt asupritoare pentru viața spirituală de azi ?

Doamna și domnul Spinoulos stăteau tăcuți, discuția alunecase într-un domeniu străin pentru ei, văzîndu-i jenați oarecum, l-am rugat pe profesorul de matematică să-i întrebe pe comeseni dacă auziseră de grecul pe care îl întîlnise Kazantzakis la Irkutsk, în Siberia, într-una din călătoriile sale în Uniunea Sovietică. Una din doamne își amintea parcă ceva, dar ceilalți au clătinat din cap în sens că nu. Sau știau și voiau să vadă ce-o să le spun eu, pentru că întîmplarea are o anumită culoare ?

„Ajungînd la Irkutsk, am început, Kazantzakis, așa cum a povestit într-o scrisoare adresată unui prieten, a cunoscut un brutar care-i era compatriot, și care se găsea în Siberia prin Dumnezeu știe ce împrejurare. Ținea singur brutăria, muncea cît zece și trăia ca un călugăr, dacă nu chiar mai rău. N-avea nevastă, n-avea copii, viața-l acrise... Din cînd în cînd însă, îl apuca dintr-o dată o poftă nebună de viață. Și atunci închidea brutăria și lipea pe ușă un bilet : «Hazeain piruet». Adică «*Boss*-ul petrece !» Din momentul acela nimeni nu se mai putea înțelege cu el. O ținea într-un chef, cu lăutari, cu femei și cu dansuri grecești. Două săptămîni de-a rîndul, noapte și zi, pînă se potolea focul din el. Și-atunci se întorcea la brutărie și se-apuca să muncească din nou, ca un negru". Și am continuat, adresîndu-mă lui Theocharis : „*Kir* Spinoulos, «*boss*-ul petrece !...» Benzinăria-i închisă, «*boss*-ul petrece !»" După ce a fost tradusă și această ultimă frază, lumea a izbucnit în rîs și l-am strîns prietenește de după umăr pe omul generos pe care îl cunoscusem în ziua aceea.

Veselia era în toi, trecuseră la anecdote, dar cu perdea, așa cum și paharul era băut cu măsură, cînd a apărut polițistul. Era în civil, s-a dus întîi la o masă, la alta, apoi a venit și la noi. I-am fost prezentat. Mi-a întins mîna, cu un zîmbet abia schițat. A strîns mîna pe rînd celorlalți, aruncînd cîte o vorbă în treacăt, și a intrat în clădirea cîrciumii. Vrusese să vadă, probabil, cum arăt la față.

Nu știu dacă din pricina lui sau nu, dar n-a mai durat mult și curînd am plecat, conduși pînă la poartă de temenelele cîrciumarului. Nu-i plătise nimeni nimic și nu

plecase nimeni de la masă ca să achite cu discreție nota de plată, așa cum se obișnuiește cînd ai un invitat. Se consuma, se vede, pe datorie, așa cum și benzina era livrată pe datorie celor din sat.

Cînd m-am sculat a doua zi dimineață știam ce cadou am să le fac soților Spinoulos. Pregătindu-mă de plecare și cum, inițial, urma să mă întîlnesc cu Vego la Hamburg, la vărul meu, mătușă-mea îmi dăduse pentru fii-su o față de masă nu prea mare, împletită de ea din lasetă și ea se afla pe fundul unei valize, așa cum o pusesem în ziua cînd făcusem discopatia. N-aveam idee cît putea valora, dacă era în măsură să compenseze cel puțin benzina pe care el mi-o dăduse, un rezervor întreg de benzină, așa că înmînîndu-le-o am ținut să precizez „România", adică valoarea ei de simbol. N-a fost greu să constat că le luasem piuitul cu fața de masă.

Au protestat, n-au vrut s-o primească și l-au chemat pe băiat. Din cele ce mi-a spus el am înțeles că este un obiect prea scump ca ei să-l accepte drept cadou și în cele din urmă domnul Spinoulos a trimis puștiul după profesoara de engleză. Apoi, scuzîndu-se, a dispărut undeva. Coborîse, probabil, în magazin să discute cu nevastă-sa — fața de masă constituise o adevărată lovitură de teatru, asta era cel puțin impresia mea.

Au reapărut cu Lilika, i-au arătat cadoul meu, acesteia i s-au aprins ochii de admirație și Theocharis a rugat-o să-mi traducă, cuvînt cu cuvînt, spusele lui. A zis că i-a făcut plăcere că m-a cunoscut, că a cunoscut „un prieten de-al prietenilor lui din România", a fost bucuros c-am acceptat invitația lui și-am rămas o noapte la el, am avut astfel ocazia să văd cum sînt ei, macedonenii, românii au fost întotdeauna prietenii macedonenilor, ca și ai grecilor, mă roagă foarte frumos să nu mă supăr, dar el nu poate accepta cadoul meu, un cadou mult prea scump.

„Vă rog să-i traduceți, am rugat-o, că această față de masă a fost lucrată de maică-mea, deci n-am dat nici un ban pe ea și era destinată unei rude din Germania Federală. Am scurtat ruta, n-am mai ajuns în R. F. Germania și oricum mă întorc acasă cu ea. Am așteptat ca Lilika să le traducă și am continuat : „În primul rînd, însă, vă rog să le spuneți că acest cadou nu este altceva decît un mod

de a-mi exprima și eu bucuria de a-i fi cunoscut. Așa cum eu am acceptat invitația, îi rog și eu să accepte această față de masă. Va fi o amintire a trecerii mele pe la ei".

După ce a ascultat-o pe Lilika, Theocharis a schimbat cîteva cuvinte cu soția, a intervenit și profesoara și în cele din urmă aceasta a fost invitată să-mi traducă. „Domnul Spinoulos și soția lui vă mulțumesc foarte mult, dar el a intenționat să vă roage să-i faceți un serviciu. Ar putea să apeleze la dumneavoastră ?"

„Dacă ceea ce vrea să mă roage stă în puterile mele..." ; am spus circumspect, devenind bănuitor dintr-o dată. Adică ce serviciu i-aș putea face eu lui ! ? Nu cumva excesul de ospitalitate a avut un caracter premeditat ? Te gîndești, nu ? La Roma fusesem rugat, dar în alte circumstanțe, să duc o scrisoare în țară și s-o pun într-o cutie poștală.

„Nu, nu, a ripostat Lilika, citindu-mi parcă gîndurile, este un lucru foarte simplu. Domnul Spinoulos are de gînd să vină la anul în România, v-ar da aici o sumă de bani — de două mii de drahme mi-a spus — și dumneavoastră să-i dați lui cînd vine acolo."

Am ezitat, gîndindu-mă mai ales la faptul că nu mai aveam ce face cu o asemenea sumă de bani.

„Vă rog să acceptați !" a zis cu insistență.

„Uitați-vă ce se întîmplă... Salonicul l-am mai văzut și n-am de gînd..."

„Cumpărați-vă ceva !..." mi-a sugerat.

„Asta și voisem să spun... Prețurile în Grecia sînt cu mult mai mari decît cele din Italia, știam asta, și ce-am avut de cumpărat am cumpărat acolo. Practic, ar însemna să arunc banii în vînt. Pentru că eu, în România, n-am voie să dețin valută.

„Vă spun ceva confidențial : ei nici n-au de gînd să vină în România. Au zis așa ca să primiți banii. Să se recompenseze într-un fel pentru fața de masă. Adevărul este că le place foarte mult... Și, într-adevăr, este foarte frumoasă ! a adăugat Lilika cu o ușoară invidie. Acceptați, pentru că nu există altă soluție. În timp ce noi discutăm, soția i-a sugerat să meargă cu dumneavoastră la Salonic și să vă cumpere un cadou de valoare."

„Au așa de mulți bani ?" am întrebat fără să vreau.

„N-au chiar aşa mulţi, dar asta e situaţia. Cîştigă însă, fiţi sigur, mai bine decît un profesor !"

Fapt este că, sculîndu-se cu mult înaintea mea, îmi pregătiseră două coşuri mari, unul cu struguri, celălalt cu mere şi smochine pentru a duce cu mine în România un semn al roditoarei lor Macedonii. Nu le-am dus, ajungînd la Salonic, am hotărît să prelungesc pînă la Istanbul ruta acelei călătorii şi astfel aveam să cunosc alt om de suflet — Sergios Alexis.

10

Cu ani în urmă fusesem într-un schimb de experienţă, ca oaspete al unui ziar dintr-o ţară prietenă. Sosisem seara, a doua zi dimineaţă confratele care mă primise la gară şi care avea să mă însoţească tot timpul vizitei, m-a dus la redacţie, aici a avut loc o scurtă discuţie protocolară, mi s-a spus că voi avea un program bogat, care-mi va permite să cunosc cît mai multe, să adun „material" nu pentru un reportaj sau două, ci pentru o întreagă suită, dacă nu chiar pentru o carte. De la redacţie am plecat să vizitez o uzină, seara a avut loc o masă de bun-venit, în zilele următoare am fost dus la alte uzine şi fabrici, mi s-au arătat noile cartiere, am stat de vorbă cu adjunctul arhitectului şef al oraşului, am văzut un muzeu sau două, o şcoală, o policlinică, creşa şi grădiniţa unei uzine ; partea culturală a constat din spectacole de operă, de revistă, de cîntece şi dansuri populare.

Era într-adevăr un program bogat, organizat exemplar, dar cădeam seara mort de oboseală şi n-aveam puteri măcar să rememorez şi să-mi sistematizez în minte ceea ce văzusem. Singura oră liberă pe care o aveam era cea de

la micul dejun, cînd mîncam singur, neînsoţit, şi în timpul căreia se petrecea o scenă picantă. Remarcasem încă din prima zi că aproape toţi clienţii hotelului, un hotel de prim rang, preferau partea stîngă a sălii şi se aşezau în aşa fel încît să fie orientaţi cu faţa spre intrare. Secretul l-am aflat în scurt timp. În sectorul acela servea o fată nostimă, tot timpul veselă şi zîmbitoare, dar în special bine făcută şi ale cărei picioare puteau stîrni invidia celei mai frumoase femei. Mini-fusta abia venise la modă şi, la plecare, fata scăpa de fiecare dată ba o furculiţă, ba un cuţit, ba o linguriţă, iar de aplecat se apleca în aşa fel încît bucăţica de stofă să se ridice cît mai sus cu putinţă. Odată obiectul ridicat, îşi vedea în continuare de drum şi atunci cei de la mese — şi, bineînţeles, la mese nu se aflau numai bărbaţi — schimbau între ei zîmbete de încîntare.

În curînd am plecat cu o maşină în provincie pe un traseu minuţios alcătuit şi cu un program tot atît de bogat, dar fără număr de *strip-tease* la micul dejun. Dimineaţa eram primiţi de organele de partid sau de stat, apoi vizitam ori o întreprindere industrială, ori una agricolă. Vedeam utilaje, maşini de tot felul, pe cei care le mînuiau, în biroul directorului, căruia numai de noi nu-i ardea, eram trataţi cu cafele, fursecuri, mi se furnizau tot felul de cifre, c-o fi şi c-o păţi. La întreprinderile agricole vizitele erau mai puţin seci, căci se terminau cu cîte un chiolhan organizat într-o casă de om, ca să văd, adică, cum se răsfrînge belşugul asupra celor ce trudesc pe ogoare.

Au fost singurele seri în care am scăpat de meciuri de hochei. Confratele care mă însoţea, un om voluminos, aproape de şaizeci de ani, îmi povestise că fusese hocheist, jucase chiar în prima divizie a ţării, devenise gazetar abia mai tîrziu, nu mai avea mult şi ieşea la pensie. Deopotrivă de pasionat după hochei era şi şoferul maşinii. Peste tot unde ne opream găseam terenuri acoperite — un asemenea teren am găsit pînă şi într-un orăşel de mărimea Găieştiului — şi ei, seară de seară, mă cărau la meciuri.

Ieşeam rebegit, cu picioarele bocnă, însoţitorul meu cumpăra bere — era cea de-a doua pasiune a lui, o cunoştea după gust unde-i produsă, aşa cum cunoaştem noi

din ce regiune sau ce renumită podgorie e un vin natural — şi cîrnaţi, luam totul în hotel, masa o puneau în camera lor, mîncam, ne îmbătam, căci porţia era de cel puţin cinci sticle de bere de persoană, după care mă retrăgeam în camera mea, lăsîndu-i să continue comentariile la meciul văzut.

E drept, omul mă întrebase dacă nu vreau să fac economii din banii primiţi pentru masă, ca să-mi cumpăr cîte ceva. „Sigur că vreau", îi răspunsesem. (Care nu vrea ? !). Chiar îmi cumpărasem un geamantan ce mi se păruse foarte frumos, cu toate că nici al meu nu era prea urît sau ponosit. Apoi, vizitînd o fabrică de produse de marochinărie, văzusem un model mult mai acătării, fabricat pentru export, şi-mi cumpărasem unul şi de-acolo. Nedeprins să circul cu trenul, nu-mi făcusem socoteala cum aveam să mă car cu patru valize după mine, chiar dacă două vor fi goale.

Mi se acrise de atîta bere şi cîrnaţi şi, ajungînd în munţi, unde avea să se desfăşoare partea turistică a „schimbului de experienţă", m-am revoltat. Ne cazasem la un hotel elegant, chiar somptuos, din hol, plin cu lume subţire, se intra în două restaurante, unul din ele micuţ şi intim, cu mese de două persoane, la fiecare masă o lumînare în sfeşnic de argint, văzusem cîteva siluete atrăgătoare şi neînsoţite, şi am încercat să am impresia că ar fi mai plăcut să-mi omor timpul cu una din ele decît să beau bere şi să ascult anecdotele şoferului sau ale confratelui meu, care cam tot în jurul acestui subiect se învîrteau.

Sosisem acasă, la puţin timp avea să aibă loc sărbătoarea naţională a ţării în care fusesem, şi redactorul-şef mi-a cerut să scriu un reportaj cu note de drum. Ştiam calapodul : întîi industria grea, apoi cea prelucrătoare, agricultura, industria uşoară putea să lipsească, ceva despre cultura nouă, cîteva cuvinte la general despre nivelul de trai în continuă creştere... L-am scris şi i l-am dat. Omul l-a citit, a mai făcut o tăietură ici-colo, a zis că-i bun.

11

Sosit în București, l-am sunat pe Emil de la primul telefon public și el mi-a fixat o întîlnire, la care urma să fie prezent și colonelul Dumitru. Mă așteptasem la asta, revederea lui îmi făcea o reală plăcere. M-a primit cu un zîmbet afabil, ne-am strîns mîinile și în timp ce luam loc, m-a întrebat mustăcind :

— Plecați, așadar, în Grecia ? Povestiți... În linii generale, știu despre ce este vorba, dar avînd în vedere... condițiile în care a avut loc convorbirea telefonică cu maiorul Pascu, poate că v-au scăpat unele lucruri.

Le-am relatat în amănunt cum îl cunoscusem pe Georgio Sabbatini, le-am redat aproape cuvînt cu cuvînt discuțiile avute cu el și cînd am trecut la supoziții, colonelul m-a întrerupt :

— Sigur, e posibil să fie vorba și de stupefiante... Ba chiar nu este deloc exclus. Noi am luat legătură cu Biroul românesc al Interpolului, acesta a comunicat la rîndul său cu cel grecesc... Grecia este jefuită în continuare, este jefuită și astăzi de valori de artă, de antichități inestimabile... Și în cazul de față polițiștii greci presupun c-ar fi vorba de scoaterea din țară a unei colecții numismatice furate dintr-un muzeu din Famagusta. Tot ce s-a putut afla este că respectiva colecție a ajuns din Cipru în Grecia și că furtul a fost făcut pentru un colecționar. Un colecționar străin, nu autohton.

— Asta s-ar potrivi cu cele spuse de Sabbatini în legătură cu așa-zisul său unchi !...

— Cea de-a doua presupunere a celor de la Biroul național grecesc al Interpolului, a continuat colonelul, se referă la o icoană pe pînză, un prapure. Știți ce-i un prapure, nu ?

— Un steag bisericesc.

— Exact. Un prapure vechi de aproape o mie de ani, furat dintr-o mănăstire. Motivul picturii ar fi fost inspirat de un mozaic din biserica Sfînta Sofia de la Istanbul. Ne-au transmis o descriere... Emile, citește-o...

— „Iisus Cristos, a început Pascu, este așezat pe tron. Într-o mînă ține *Evanghelia*, cu cealaltă mînă binecuvîntează. La picioarele sale, un împărat în genunchi i se roagă. Cristos are în dreapta și-n stînga un înger și pe Sfînta Fecioară.“ Făcut sul, ar putea să încapă într-o despărțitură discretă a unei mașini...

— Sigur, a reluat colonelul Dumitru, vom lua în considerare și cealaltă ipoteză pe care mi-ați propus-o, ipoteza internă. Dealtfel, noi am și acționat. Am trimis azi-noapte un om din Constanța... După ce v-ați despărțit, Sabbatini s-a dus să se prăjească la soare într-un grup de români.

— Sînt prietenii mei, prin mine i-a cunoscut. Că nu-s urmărit, mi-am dat seama — mi-am controlat tot timpul spatele prin oglinda retrovizoare.

— Din evidențele hoteliere ar reieși că a dormit o noapte la Timișoara, a rămas două zile în București, la „Inter“...

— Înseamnă că omul are într-adevăr bani !...

— Are sau așa e scenariul... Oamenii cu bani nu se pretează la contrabandă...

— Lamborghini Espada...

— Evident, poliția grecească va avea grijă să nu vi se întîmple nimic, vă vor prelua discret încă de la graniță... Ce părere aveți ?

Întrebarea „Ce-mi va aduce hazardul, ce pățanii îmi va scoate oare acesta în cale ?“ mă ispitise tot drumul și eu am zis că am o părere bună. S-a rîs, am trecut apoi la amănunte, cu care ocazie s-a stabilit și modul cum avea să ajungă la ei ceea ce îmi va spune Sabbatini după ce mă voi fi întors la Costinești.

Aș fi dorit să stau de vorbă cu Emil, să despic firu-n patru cu el. Mi-a zis că-i peste cap de ocupat — cînd nu-i el ocupat ? ! — și atunci am rezolvat problema mesei la bufetul expres din Piața Palatului, pentru că acolo găsești mai ușor un loc de parcare. În aceeași după-amiază am completat formele pentru pașaport, le-am depus a doua zi dimineață și am plecat la Govora să stau cîteva ore cu maică-mea, să văd cum se simte, să-i dau niște bani, treburi din astea.

Cînd m-am întors, am aflat că soția lui Emil născuse o fetiță. I-am luat tatălui un cadou, o mușama, și înmînîndu-i-o, i-am spus să nu mai caute cărucior, o să-i aduc unul din Grecia și cînd o să iasă cu fii-sa la plimbare o să-l oprească toate femeile să-l întrebe de unde îl are. În restul timpului am alergat după cumpărături, mi-am revăzut cîțiva prieteni și la cinci zile de la plecare mă întorceam la Costinești cu pașaportul în buzunar.

Odată intrat în sat, am avut senzația că-l voi zări dintr-o clipă în alta pe Sabbatini, căci pașaportul semnifica în primul rînd întîlnirea cu el, o întîlnire care îmi va aduce noi amănunte ale istoriei în care intrasem. Dar în locul mafiotului l-am văzut pe Max care se năpustise înaintea mașinii ; îmi lipsise, derbedeul, pe drum aș mai fi schimbat o vorbă, două cu el. Am apăsat energic pe frînă, ca să nu-l calc și pentru că lătra ca scos din minți și sărea pe lîngă portieră, am oprit să-l iau în mașină. Cînd am deschis ușa, a făcut un salt și m-a sărutat pe obraz, nărodul.

— De ce nu ești cu Ortansa la mare ? l-am certat, să-i potolesc exuberanța, pentru că se apucase să latre de mă asurzise.

Într-adevăr, de ce nu era cu Ortansa, doar îi dădusem și lesa ? M-a lămurit gazda cînd am deschis poarta să bag mașina în curte.

— Bine c-ați venit, că altfel, să știți, se prăpădea cîinele, a zis îngrijorată, ieșindu-mi în întîmpinare. Nimic n-a mîncat de cînd ați plecat. De cinci zile nimic n-a mîncat și, uitați-vă, mîncarea acolo-i, la ușă. Acolo i-am pus-o mereu, că el acolo, în fața ușii, a stat ziua și noaptea și nu s-a mișcat nici doi pași, de nu mai știam ce să facem cu el. Dacă nu veneați azi, soțul a zis să vă dau telegramă. Că nici de dormit nu dormea, scîncea întruna și odată se punea pe urlat, „huuu“ făcea. Și gemea. Ne gîndeam c-ați fi pățit ceva cu mașina, vreun accident... Cîinele simte. Simte cînd se-ntîmplă ceva ! La cutremur au urlat toți cîinii din sat... Și dacă le moare stăpînu' tot așa fac.

— Ce-i, băiețele, ai crezut c-am murit ?

Se culcase peste piciorul meu drept, ca și cînd ar fi vrut să-mi simtă în chip material prezența, și m-a privit de parcă ar fi încercat să înțeleagă ce-i spun.

— A venit și duduia la care l-ați lăsat... Și singură și cu prietenii dumneavoastră... Dar ce, a fost chip să se apropie careva ? ! Mîrîia de ziceai că imediat sare să-i sfîșie. La noi însă nu mîrîia. La nici unul din casă. Vezi, știe...

Am întrebat-o dacă are ceva să-i dau să mănînce și m-a asigurat că ce-i în strachină e pus azi-dimineață, în fiecare zi i-a împrospătat mîncarea. L-am chemat și i-am zis să mănînce. După o clipă, în strachină nu mai rămăsese nimic.

— Ți-ajunge ! i-am zis, pentru că el, terminînd de lins strachina, ridicase capul și mă ruga din priviri să-i mai dau să mănînce. O să-ți dau, dar după o jumătate de oră. Și pe urmă iar după o jumătate de oră. Înțelegi ?

Nu înțelegea. Cum să-nțelegi cînd ți-i foame ? !

Se pusese o căldură de groază, pe drum n-o simțisem, asfaltul nu avusese timp să se încingă, am lăsat lucrurile așa cum erau în mașină, mi-am pus costumul de baie și, împreună cu Max, am luat-o spre plajă. Ne-am oprit amîndoi drept în apă. Am înotat în tandem, după ce ne-am întors, ne-am hîrjonit pe nisip, bucuroși că ne revedeam. Grijile lui se spulberaseră, eram de acord, ale mele, însă, abia începeau.

Am luat-o, așadar, pe plajă în căutarea amicilor. Pe unii i-am găsit ceva mai încolo, la locul știut. Nefiind un adept al nudismului — vreau să întrevăd, nu să văd — acolo veneam și eu dimineața. Ne-am strîns mîinile și după cîteva vorbe schimbate despre plecarea în Grecia, am pornit mai departe spre sectorul nudiștilor.

Sabbatini era în apă cu doctorul Preotu, s-au întors în timp ce fetele îmi povesteau cum se întîmplase cu Max, cum se smulsese din zgardă și dispăruse la nici o jumătate de oră după ce mă despărțisem de ei. Întrebarea „Ei, cînd pleci în Grecia ?“ nu mi-a pus-o însă Georgio, ci doctorul Preotu.

I-am spus, așa cum le spusesem tuturor, că probabil vineri dimineață.

— Deci poimîine ne-ai părăsit ? a spus Sabbatini pe un ton de regret. Îmi pare rău că ne despărțim la așa scurtă vreme.

Îmi propunea un joc, trebuia să-l accept.

— Și mie... — am desfăcut mîinile într-un gest evident. Depinde însă cît timp mai stai în România, pentru că eu mă întorc în zece-unsprezece zile cel mult. Mă-ntorc la Costinești. Camera-i plătită pînă-n septembrie.

— N-aș putea să-ți spun încă... Mai vorbim... Și a adăugat deodată : Stai să mă-mbrac ; mi s-a făcut foame !

— Cum să nu ți se facă foame dacă tragi tot timpul din sticlă ? ! a zis arhitectul Miron, izbucnind în rîs, și s-a adresat doctorului Preotu : Cum poate, Sandule, să bage atîta *whisky* în el pe-o căldură ca asta ? Ia-i într-o zi tensiunea, că dăm cu el de bucluc !

— Nu rîdeți, e singura băutură recomandabilă pe căldură ! a zis foarte serios Georgio și a scos din geanta de plajă o sticluță de „Teachers" pe fundul căreia mai rămăsese puțin *whisky*. Bea cineva ? a întrebat ridicînd sticluța.

— Dă-o încoace ! i-am cerut să mi-o arunce. După un drum mai lung cu mașina, simt întotdeauna nevoie de puțin alcool.

E clar că Sabbatini voia să stea de vorbă cu mine, dar iată că noi pășeam de cîteva minute unul alături de celălalt și el continua să rămînă tăcut, ca și cînd n-am fi avut nimic să ne spunem. Am hotărît să-l las să deschidă el vorba. A făcut-o cînd am ajuns la șosea.

— Părerea mea este să pleci mîine și nu vineri. Este mai bine așa, a zis cu răceală.

— Eu pot pleca și mîine... Am spus „vineri", gîndindu-mă că avem de pus la punct unele lucruri. Și nu pentru că n-aș putea pleca mîine.

— După cîte știu, tot ce am eu de făcut este să dau un telex la Roma pentru piesele de Espada. Iar pentru asta îți propun să mîncăm împreună la „Doina". Facem lista de piese... Și mergem amîndoi să dau telexul. Am văzut că există și la poșta de aici... Sau vrei să dăm dintr-o altă stațiune ?...

— Aș prefera.

— Așa o să facem. Altceva ?

Tonul lui Sabbatini devenise scorțos, distant, voia probabil să-mi arate că prietenia noastră e doar aparentă. Față de lume, da, ne comportăm ca doi buni amici, în rest

însă relațiile sînt cele strict de afaceri, iar în afacerea asta el este cel care plătește.

— Altceva... Altceva tu trebuie să știi !...

A zis după un timp :

— Știu, avem de discutat unele lucruri... Le vom discuta. O să-ți dau și un cec pe care îl vei schimba la o bancă din Grecia, la o bancă din Salonic... Ca să ai pentru orice eventualitate o sumă la tine și bani suplimentari pentru drum. O să discutăm toate acestea la masă sau după ce vom da telexul. Ne întîlnim pe terasă... a încheiat și a ridicat mîna în semn de salut. A spus apoi deodată, ca și cînd și-ar fi amintit de ceva : Nu întîrzia și ia și pașaportul cu tine !

— *O.K. !*

— Încredere limitată !... mi-a amintit și în colțul buzelor i-a apărut un zîmbet maliţios.

— *O.K.*

Pe drum, m-am oprit la alimentara din colț să-i cumpăr lui Max ceva de mîncare și, stînd la rînd, am realizat deodată că va trebui să-l iau cu mine în Grecia. Era un lucru la care nu mă gîndisem, foxterierul îmi ieșise totalmente din cap.

L-am găsit pe Sabbatini la o masă sub o umbrelă de soare. M-am așezat și, fără să scot un cuvînt, i-am întins pașaportul. În timp ce-l deschidea, am remarcat cu mirare că băuse apă minerală — cel puțin așa demonstra paharul din față. M-am ridicat să-mi torn și eu în pahar.

— Scuză-mă, a zis, continuînd să examineze pașaportul pagină după pagină.

Era pașaportul cu care umblasem prin lume, paginile sale erau pline de tot felul de ștampile de la diverse puncte de frontieră, pentru Georgio ele nu constituiau o noutate și faptul că o examina pe fiecare în parte nu se datora curiozității sau dorinței de-a vedea prin ce țări fusesem, altul era, desigur, motivul acestei examinări.

— Aveți nevoie de viză grecească ? s-a mirat după un timp.

— Da, și nu știu de ce. Între noi și turci s-au desființat de mult vizele astea. Iar cu grecii avem aceleași bune relații... De fapt e-o simplă formalitate.

— Așa e, a zis Sabbatini și, înapoindu-mi pașaportul, m-a întrebat dacă am pe ce să notez.

N-aveam, am cerut picoliței să-mi aducă un creion și hîrtie, dar pînă să se întoarcă fata, a venit chelnerul cu biftecul comandat de Georgio și a rezolvat el problema.

— Să mănînc, s-a scuzat Sabbatini, și îți spun ce trebuie să notezi. În rest te bazezi pe memorie. Dealtfel, nici n-ai mare lucru de notat și nici de memorat. Cînd vrei să schimbăm numerele de la mașini ?

— Mîine dimineață cînd plec. Ne sculăm amîndoi pe la patru... Găsim noi undeva un drumeag. În spatele lizierei de pomi a șoselei.

Am vrut să-i spun cum mă gîndisem să procedăm, dar pe terasa restaurantului au apărut Ortansa și Svetlana. Și n-am scăpat pînă seara de ele. Nu ne-am putut eschiva, nici un pretext n-ar fi stat în picioare, a trebuit să le luăm la Neptun. Aici, însă, unei așteptări plicticoase la Telefoane — Sabbatini le spusese că vrea să vorbească cu Roma — i-au preferat o raită prin magazine și așa am rămas singuri.

După ce-am întocmit lista de piese pentru Espada, Georgio mi-a dat o serie de amănunte, să le zic, tehnice ale călătoriei în Grecia, am notat pe hîrtie ceea ce era destinat hîrtiei și ce nu, în memorie. La un moment dat, mi s-a părut că unele lucruri nu sînt în ordine, că spusele lui se cam certau între ele. N-am intervenit, l-am lăsat să continue, gîndindu-mă că sînt nebulozități premeditate, că îmi creează special semne de întrebare pentru a mă pune în derută.

Ascultîndu-l, mi-am dat seama de ce drumul lui Sabbatini în Grecia trecea prin România, cînd el avea unul mult mai scurt și mult mai comod, cel pe mare, cu feribotul. În primul rînd, această călătorie a lui trebuia să pară cît mai autentic turistică, o călătorie prin mai multe țări, printre care și Grecia. În al doilea rînd, în Grecia itinerarul trebuia să înceapă de la Salonic. Sau mai bine zis de la „Mediterranean Palace", un hotel, desigur, de prim rang. Și, bineînțeles, punctul de frontieră de la granița cu Bulgaria nu fusese ales întîmplător pentru intrarea și mai ales pentru ieșirea din Grecia.

Fetele s-au grăbit să se-ntoarcă pentru a mă ruga să le împrumut două sute de lei — găsiseră de cumpărat niște

produse cosmetice. Le-am însoţit, ne-am plimbat apoi prin Neptun, ne-am oprit la café-barul nautic şi, spre seară, ne-am întors la Costineşti.

— Copii, am spus oprind în faţa casei, pe mine vă rog să mă scuzaţi, trebuie să-mi fac bagajele. Am hotărît să plec mîine şi vreau s-o întind cît mai devreme, ca să evit pe cît posibil aglomeraţia de maşini de pe litoralul bulgăresc. Despărţindu-ne, le-am promis că voi veni mai tîrziu pe terasă la „Doina" şi, printr-un semn, i-am dat de înţeles lui Georgio că îl aştept să se întoarcă.

În vreme ce-mi vorbise la Telefoane, furnizîndu-mi amănuntele „tehnice" ale acestei călătorii, avusesem tot timpul senzaţia, poate şi din cauza situaţiei de acolo, a discuţiei „pe picior", că ceva important nu este spus. Mai degrabă neglijat, trecut cu vederea decît omis cu bună-ştiinţă. Sau poate acel ceva important fusese rostit, dar mie îmi scăpase ? Ori nu-i sesizasem valoarea, îl considerasem un amănunt oarecare ? Această impresie se accentuase şi eu îmi propusesem să recapitulez cu Georgio ceea ce aveam de făcut la Salonic.

Este adevărat, însă, intenţia mea ascundea deopotrivă şi gîndul că, punîndu-l să vorbească din nou, s-ar putea ca el să spună şi cîte ceva în plus. Chiar dacă nu la modul direct. În orice caz va folosi alte cuvinte... Sigur, creierul meu nu-i o maşină electronică, dar eu aveam de gînd să-l pun la treabă şi cu ştiutele lui calităţi de selecţie, deducţie, inducţie... — ce bună ar fi fost o bomboană de mentă, fir-ar să fie ! — n-ar fi fost exclus să-mi dea exact acel amănunt important care ori îmi scăpase, ori fusese neglijat de Sabbatini, ori chiar omis cu bună-ştiinţă.

Ceea ce nu-mi plăcea era felul cum ne căzuseră pe cap Ortansa şi Svetlana. Nu erau dintre acelea care să se invite, chiar şi în glumă, la masă. Nu cumva ne căutaseră ele la „Doina" la propunerea lui Sabbatini ? La invitaţia lui ? După ce se îmbrăcase, se apropiase de Svetlana şi-i spusese ceva. Nu dădusem faptului importanţă. Şi de ce i-aş fi dat ? ! Apoi, cînd Svetlana sărise „Mergem şi noi cu voi la Neptun", cel care rămăsese tăcut fusesem eu şi nu Georgio. El spusese „Sigur că da". Aveam astfel tot dreptul să cred că discuţia „pe picior" de la Telefoane

fusese un lucru premeditat, că el crease special condițiile acestei discuții.

Mi-am făcut bagajele alegînd ce aveam să iau cu mine și ce urma să rămînă în cameră, am pus manuscrisul într-un loc ferit din șifonier, am vorbit după aceea cu gazda, explicîndu-i că voi lipsi vreo două săptămîni, și Georgio tot n-a venit. M-am dus să-l caut, să văd ce se întîmplase.

L-am găsit bînd *whisky* cu băieții.

— Tocmai voiam să vin după tine, a zis.

Nu prea era de crezut.

Seara am petrecut-o la „Doina" și, la un moment dat, i-am strecurat că ar trebui să vorbim, dar el mi-a răspuns neglijent : „Vorbim mîine. Cînd ești gata, vii să mă iei". Era limpede așadar că el evita o discuție sub diferite pretexte. O evita pentru că știa că am de gînd să-i cer precizări asupra unor puncte rămase obscure — lăsate obscure ! —, fugea de precizările astea, anume de precizările astea !

Îmi dăduse pe cap cărăușia, pe care ar fi trebuit el s-o facă, și acum mafiotul încerca să se debaraseze de mine. Nu știa că i-o copsesem, vede el cînd mă-ntorc ! Cu acest gînd, am zis că nu mai are rost să rămîn, se făcuse aproape unsprezece, iar eu voiam ca la patru să fiu în picioare. Ortansei îi spusesem ce avusesem de spus, mi-am luat rămas bun de la ceilalți, îmbrățișîndu-i și sărutîndu-i pe toți. Cînd i-a venit rîndul lui Georgio, am dat focul mai tare, să se simtă căldura.

Am adormit greu, numărînd și iar numărînd, somnul a fost iepuresc, așa mi se întîmplă întotdeauna cînd am de plecat la un drum, mereu m-am trezit să mă uit cît e ceasul. Pe la trei și ceva, auzindu-l pe Max cum trage la aghioase, m-am enervat și m-am hotărît să mă îmbrac.

— Scoală, puturosule ! i-am vorbit. N-ai treabă tu cu stările emoționale, le dormi ne-ntors, fir-ar să fie !

După ce s-a întins și a tras un căscat, care părea nesfîrșit, m-a privit nedumerit, adică ce vreau de la el, ce mi-a cășunat așa, deodată ?

— Mă deșteptule, te iau cu mine în Grecia ! Habar n-aveai, nici prin cap nu-ți trecea cînd m-ai agățat la Si-

naia ce stăpîn ţi-ai ales ! De atunci numai într-o plimbare o ţii ! Bucureşti, mare... Acum peste hotare... Trai pe vătrai !

A scos un „ham", bucurîndu-se.

Pînă a fost cafeaua gata, am desfăcut o cutie de crenvurşti chinezeşti — cam mălăieţi crenvurştii ăştia — i-am dat foxterierului să mănînce, mi-am oferit şi mie o porţie bună, ca să mă ţină la drum, şi am trecut la tot restul. Nu-s moşmonit, am terminat repede ce aveam de făcut, m-am uitat încă o dată prin cameră să nu fi uitat ceva — întotdeauna uit cîte ceva — şi la patru fără cîteva minute am scos maşina din curte.

Georgio dormea. Dar n-a făcut nazuri şi a sărit imediat în picioare. Cît timp avea să se îmbrace, mi-am zis, trebuia să-i vorbesc sau, mai bine zis, să-l fac pe el să vorbească.

— În privinţa Salonicului există anumite nebulozităţi... am atacat.

— Nu găsesc, a zis sec. Tot ce-a fost de spus ţi-am spus. Mai multe nu ştiu nici eu. Iar dacă ar fi să adaug ceva, asta s-ar referi la condusul maşinii. Fereşte-te de un accident ca de dracu ! Şi chiar mai rău ca de dracu !

Îmi mai atrăsese o dată atenţia, mi s-a părut suspectă această insistenţă. Evident, încheiasem la Bucureşti o asigurare „Casco", deoarece fără aşa-zisa „carte verde" nu eşti primit cu maşina într-o ţară străină, el, însă, din cîte înţelegeam, avea în vedere ceva mult mai grav, consecinţe mult mai dramatice decît avarierea maşinii.

— Exact ! a spus ca şi cum şi-ar fi adus aminte deodată. Cînd ajungi la Salonic să schimbi uleiul. Şi la înapoiere mai schimbă-l o dată. Dar nu băga decît „Castrol GTX", nimic altceva ! Este singurul ulei pe care-l folosesc la maşină şi nu depăşesc trei mii de kilometri cu el.

N-a fost nevoie să ajungem la autostradă, după un kilometru şi ceva am dat peste un drum de pămînt ce pornea din spatele unui pîlc de salcîmi. Am oprit acolo maşinile şi am început să demontăm simultan plăcile numerelor din spate. S-au potrivit exact. Cea a numărului românesc, de formă pătrată şi ea, era cu vreun centimetru mai lată, ceea ce îmi convenea de minune.

La numerele din față am avut însă probleme. Placa numărului italienesc este mult mai redusă ca dimensiuni și am fost nevoiți să trecem la demontarea suporților de la bară. Șuruburile erau însă ruginite, am scos cu joja ulei de la motor, doar așa am reușit să mișcăm piulițele.

Mai rămăseseră indicativele țărilor. Ca să nu fie jupuit de copii, aveam lipit „R"-ul pe geamul din spate, l-am dat jos cu lama, iar pentru a acoperi „I"-ul de la mașina lui Georgio, luasem din garaj o etichetă autocolantă tipărită de A.C.R. pe hîrtie metalizată. Am șters bine locul și „R"-ul a aderat perfect peste abțibildul cu „I", acoperindu-l în așa fel încît nimeni n-ar fi putut bănui că dedesubt se află un alt indicativ.

Meticulozitatea cu care am executat toate aceste operațiuni, cum le-am dirijat, cerîndu-i mereu lui Georgio să nu se grăbească, grija pe care am manifestat-o pentru fiecare amănunt i-au lăsat, neîndoios, impresia că tratez lucrurile cu maximum de seriozitate, că treaba a încăput pe mîini bune, nu trebuie să-și facă griji în ce mă privește. Am mutat apoi bagajele din Espada mea în cea a lui Georgio, am transferat obiectele personale, ca și hîrtiile și diversele mărunțișuri din cutiile de bord și din buzunarele portierelor, am făcut o ultimă verificare a interiorului fiecărei mașini și, în cele din urmă, cînd am crezut că totul este în ordine, ne-am spus că e timpul să ne luăm rămas bun.

Strîngîndu-mi mîna, Sabbatini a ținut să-mi atragă încă o dată atenția :

— Ai grijă cum mergi !...

Iritat de dădăceala lui, am vrut să-i spun că asta îmi zice și mama cînd plec de acasă, dar ceva din privirea lui, ca o îngrijorare dosită, m-a făcut să-mi opresc vorbele. A continuat :

— Condu ca și cînd ai avea un butoi cu nitroglicerină în habitaclu ! Te-am prevenit ca să știi !... Te salut și să vii cu ce te aștept !

Spunînd acestea, s-a urcat în mașină, a băgat în marșarier și, ieșind energic pe șosea, a luat-o înapoi spre Costinești. Rămăsesem spectator, m-am grăbit să părăsesc locul.

12

Ei bine, oameni buni, ce credeţi că făcea Max cînd am dat să deschid portiera ? Poate n-o să mă credeţi, dar asta făcea : instalat pe scaunul meu, examina întreg bordul Espadei, trăgînd mereu aer pe nări.

— Ia treci pe scaunul tău !

N-a trebuit să parcurg prea mulţi kilometri şi să schimb de multe ori viteza ca să-mi dau seama cît de perfect pus la punct era motorul maşinii. În cutia dintre fotolii se găsea aproape o duzină de casete ; presupunînd că şi în radiocasetofon, un „Autovox", se găseşte una, l-am pus în funcţiune şi din boxele montate în portiere au răsunat stereofonic vocile formaţiei Boney M. Melodia era pe la mijloc, a urmat „Mamma Leone", apoi Olivia Newton şi n-am mai fost atent. Ceva nedefinit, ca o nelinişte confuză, începuse să mă sîcîie şi am oprit casetofonul pentru a mă putea concentra. N-am reuşit. O indispoziţie tainică şi fără motiv se instaura tot mai temeinic în mine, pulverizînd gîndurile, prefăcîndu-le în scame de nori.

Ieşisem din Mangalia, am plănuit să opresc undeva ca să-mi fac un ness şi cu această ocazie să mai controlez o dată tot ce era de controlat la maşină. Era un control gratuit, căci starea aceasta de ilegalitate era cunoscută de către organele noastre de stat, cele greceşti fuseseră informate şi ele... Atunci de unde provenea neliniştea mea ? În loc să caut răspuns, am remarcat că maşina era cam murdară, plină de praf. Ştiam că este aşa, remarcasem asta mai demult, dar starea ei m-a iritat dintr-o dată. Este adevărat că nu-mi place să plec la drum cu maşina murdară, în portbagaj am întotdeauna o găletuşă de plastic, un bidon de doi litri cu apă, cîrpe, o piele de căprioară... Espada lui Sabbatini nu era însă atît de murdară încît s-o facă în ochii mei de nesuportat.

Mi-am amintit astfel că, înainte de „2 Mai", şoseaua trece peste o coadă de lac, aşa că, după ce am traversat podul, am luat-o pe un drum de pămînt şi am oprit maşina pe iarbă, aproape de mal. Era încă foarte devreme, în jur nici ţipenie, puteam să controlez maşina fără teama

de a fi deranjat. Şi, deodată, mi s-a relevat cauza neliniştei mele — repetatele avertizări ale lui Sabbatini cu privire la condusul maşinii. „Nu cumva Espada lui, m-am întrebat, e prevăzută cu un sistem de autodistrugere ?“ Cam fantezistă presupunerea... Atunci de ce-a ţinut să-mi atragă în cîteva rînduri atenţia, de ce-a insistat atîta asupra acestui aspect ? „Vezi cum conduci !“ „Ai grijă cum mergi !“ „Condu ca şi cînd ai avea un butoi cu nitroglicerină în habitaclu ! Te-am prevenit ca să ştii !...“

Eram conştient că un asemenea sistem nu poate fi depistat cu una-cu două, aşa cum nu putea fi descoperit cu una-cu două compartimentul secret destinat acelei *mărfi* cu care urma să mă întorc, şi totuşi am trecut la un control sistematic şi amănunţit al maşinii.

N-am găsit nimic, totul părea în regulă, n-am sesizat nici cea mai mică diferenţă, nici cea mai mică modificare faţă de Espada mea, pe care o ştiu ca pe propriile-mi buzunare, începînd de la faruri şi terminînd cu bara din spate. Era un control „cu mîinile goale“, cît se poate de rudimentar, dar faptul că n-am descoperit nimic care să-mi trezească suspiciuni m-a liniştit întrucîtva.

Am pus bagajele la loc în maşină, am spălat-o şi am dichisit-o cu pielea de căprioară... Curios, operaţia asta mi-a readus buna dispoziţie din zilele precedente. Mi-am făcut un ness şi l-am luat pe Max în răspăr, căci, profitînd că sînt ocupat, umblase după mirosuri, uliţarnicul !

În ajunul plecării din Bucureşti, primisem o drăcie minusculă, ea înregistrase tot ce discutasem cu Sabbatini, şi ajungînd la punctul de frontieră, am vrut să cobor pentru că, aşa cum îmi spusese Pascu, urma să fiu aşteptat acolo de un om al lor care avea să mă depăşească pe parcurs. N-a mai fost nevoie, împreună cu ofiţerul de grăniceri şi cu vameşul venea un bărbat în civil, şi el, sesizînd intenţia mea, mi-a făcut semn să rămîn în maşină.

Mi-a spus că vine din partea „domnului Emil“, i-am dat drăcia, şi după ce mi-a strecurat că italianul s-a dus să se culce, s-a îndepărtat schiţînd un semn de salut. Ofiţerul de grăniceri mi-a preluat apoi paşaportul şi în timp ce se îndrepta spre clădire, l-am auzit pe vameş adresîndu-mi-se :

— Sper că aveţi certificatul de vaccinare pentru căţel ?

— Certificatul de vaccinare ? m-am mirat fără să vreau.

— Da, bineînţeles ! Cum, n-aţi ştiut ? mi-a zis cu imputare. Sînteţi obligat prin lege să-l vaccinaţi o dată pe an... Vă previn : o să întîmpinaţi greutăţi şi la bulgari, şi la greci !

— Iată o treabă la care nu m-am gîndit, am zis mai mult pentru mine şi i-am explicat că Max era primul meu cîine, îl aveam doar de cîteva luni, dar c-ar fi trebuit să-mi dea prin minte că, din punct de vedere sanitar, animalele nu pot fi trecute dintr-o ţară în alta fără anumite formalităţi. Fiţi bun, l-am rugat, învăţaţi-mă ce-i de făcut.

— Păi de făcut nu-i nimic... a zis desfăcînd mîinile a neputinţă. Şi a adăugat deodată : Doar să-l lăsaţi aici, la noi.

— Se prăpădeşte. Refuză să mănînce. Am trecut printr-o asemenea experienţă. Sau mai bine zis el a trecut...

— Atunci n-aveţi altceva de făcut decît să mergeţi la noroc. Băgaţi-l în spate şi aruncaţi aşa... o pătură peste el, m-a sfătuit, după care, salutîndu-mă, mi-a urat călătorie plăcută.

Pătură nu aveam, am adus din portbagaj un halat de mecanic pe care îl îmbrac cînd am ceva de meşterit la maşină. L-am adus şi imediat m-am răzgîndit : dacă vameşii bulgari l-ar descoperi astfel ascuns, n-aş mai avea nici o şansă de a le cîştiga bunăvoinţa — intenţia de fraudă nu numai că era de prezumat, ci de-a binelea demonstrată. Aşa că l-am trimis în spate şi i-am ordonat să stea culcat pe podea.

La vama bulgărească m-a primit un tinerel. S-a uitat la numărul maşinii de parcă nu i-ar fi venit să-şi creadă ochilor şi s-a mirat :

— Român ?

— Român.

— Da' ce maşină !... a zis admirativ, dar şi cu o notă de condescendenţă în voce.

Am desfăcut mîinile în sens că asta e situaţia.

— Aăăă ! a exclamat. Adică cine poate să aibă o asemenea maşină ! ?

A răsfoit paşaportul, a remarcat „tranzit" şi mi-a făcut semn că se întoarce îndată. Aşa s-a şi întîmplat, n-a în-

tîrziat mai mult de un minut, înmînîndu-mi pașaportul m-a salutat și mi-a zîmbit cu simpatie. Era exact de ce aveam nevoie.

Ca să-i dau o satisfacție, i-am arătat cum poate demara o Lamborghini Espada.

N-avea rost să-l pun la încercare pe Max (o făcusem o dată, îi ordonasem culcat și plecasem de acasă pentru ca, la revenire, după aproape patru ore, să-l găsesc pe locul pe care-l lăsasem). Am pronunțat cuvîntul „liber" și în secunda următoare Max a fost lîngă mine...

„Ham", a făcut ca un icnet de rîs.

I-am aruncat o privire. Ei bine, chiar rîdea, pezevenchiul.

— Măi alifie, n-ai vrea acum să te cred c-ai știut cum a fost toată treaba cu vameșii ! ?

După un timp, am tras cu coada ochiului să văd ce face. Luase iar aerul acela de importanță gușată, de parcă cine știe ce personaj ar fi fost. Sesizînd că mă uit la el, și-a întors mutrișoara și m-a privit ca și cînd ar fi cerut înțelegere. „Ei, ce vrei ? îmi dau și eu importanță... E vreo crimă în asta ? !"

*

Într-o zi, după ce am ieșit cu el din apă și îl așteptam să se scuture, s-a apropiat un bărbat în jur de cincizeci de ani, cu o ținută impunătoare și degajată, s-a prezentat doctorul Mancaș (aveam să aflu că era un reputat chirurg timișorean), l-a lăudat pe Max, a zis că este un exemplar foarte reușit de foxterier și m-a întrebat pe neașteptate dacă am cu cine să-l împerechez.

— Nu, n-am, am răspuns după primul moment de surprindere. Nici nu m-am gîndit. La asta nici nu m-am gîndit... am spus rîzînd. Mă și vedeam ducîndu-l pe Max la mirese. „Ei, fir-ar să fie !... Grijile astea ale lui îmi lipseau !..."

Doctorul m-a privit contrariat și am ținut să-i explic :

— Îl am de foarte puțin timp, doar de două luni... Și nici atît... și, drept să spun, nu m-am hotărît încă dacă să-l păstrez sau nu. Cred că da, cu toate că...

— Atunci de ce l-ați luat ? m-a întrerupt cu imputare în glas și chiar cu anumită severitate.

— Nu l-am luat... adică nu l-am preluat de la cineva, l-am găsit pe Cumpătu, la Sinaia, pierdut de stăpîn...

— Un foxterier pierdut de stăpîn ? s-a mirat, nevenindu-i a crede. De neimaginat !

— Da, pentru că era atît de murdar, cu părul atît de năclăit și de negru, de parcă ar fi dormit într-o magazie cu cărbuni. Sau s-ar fi tăvălit prin funingine. Și ceea ce este cu totul ciudat... Dimineața, cînd m-am dus la mașină, l-am găsit în habitaclu. O parcasem în apropierea vilei, noaptea cineva a forțat portiera, mi-a luat radiocasetofonul, casetele și este de presupus că n-a lăsat portiera deschisă. În orice caz, eu așa am găsit-o, închisă. Nu etanș, căci la forțare zăvorul fusese strîmbat... Iar foxterierul înăuntru. Pe fotoliul de la volan. Dormise, s-a ridicat întinzîndu-se în clipa în care m-am apropiat de mașină. Nopțile erau friguroase, căutase probabil un adăpost... Dar cum de-a intrat ? Mașina e cu două uși, deci largi și destul de grele...

— Poate că fostul lui stăpîn e și el proprietar de mașină...

— M-am gîndit și eu... Dar eu mai bănuiesc, am aproape certitudinea, ca să zic așa, că fostul lui stăpîn e dresor și că foxterierul a fost cîine de circ.

Considerînd probabil afirmațiile mele drept fanteziste, doctorul Mancaș a zîmbit cu îngăduință. Am vrut să continui, să-i spun ce-am avut în vedere, să-i aduc argumente, dar el și începuse să vorbească, zicîndu-mi că foxterierul trebuie să aibă în jur de doi ani.

— Fiți amabil, deschideți-i gura și vă spun îndată.

Știam că la cai se procedează așa, dar n-am zis nimic. M-am executat și doctorul i-a examinat dinții dintr-o scurtă privire.

— N-are încă doi ani, a dat verdictul.

— Vă pricepeți ? am întrebat fără să vreau.

— Da, mă pricep. Am și eu... Ați auzit de rasa „Airedale“ ? Este tot un „terrier“.

— Nu. Sînt un neofit, v-am spus...

— Este un cîine de origine britanică... de creație mai recentă, rezultat din împerecherea... Și a numit trei rase englezești de cîini. Am luat două premii cu el. Unul la

Budapesta, celălalt la München... E un *black and tan* superb !

„Black and white" e o marcă de *whisky*... Am dedus că se referise la culoarea părului : negrul cu roşcat arămiu ; de cîine bronzat — căci asta înseamnă *tan* — n-am auzit încă !

— N-am ştiut că şi la cîini... vîrsta poate fi aflată aşa... m-am întors la ce mă interesa.

— Cum, dar sînt nişte semne precise ! La un an, cîinele are dantura formată complet. Incisivii sînt albi, iar conturul lor cu trei lobi, aşa numita „floare de crin", este intact. La cincisprezece luni, lobul central al florii de crin începe să se tocească ; între optsprezece luni şi doi ani, incisivii centrali ai maxilarului inferior se uzează, iar apoi şi incisivii mijlocii. Este exact situaţia la cîinele dumneavoastră. Dar de ce credeţi că a fost cîine de circ ? m-a întrebat deodată şi pe buze i-a fluturat acelaşi zîmbet îngăduitor.

— Pentru că, uneori, face nişte salturi uluitoare. Cu răsuciri în aer... De-a dreptul acrobatice. Îl apucă aşa, din senin, şi începe să le execute. Un întreg repertoriu... Un adevărat repertoriu. Într-o zi, în timp ce mă-ndreptam spre plajă cu el, a început să păşească în cadenţă, ridicînd, săltînd picioarele din faţă, ca după un ritm anumit — poc ! poc ! aşa cum fac, am văzut, caii dresaţi. Şi mai ales ascultă de ordin. Nu ştiu eu ce să-i ordon cîte ştie el să execute !... Să vă spun drept, m-au atras la el ochii inteligenţi şi acest aspect, să zic, de jucărie... Dar priviţi-l cum ne urmăreşte, cum se uită ţintă la mine !

— Da, am remarcat asta...

— ...Ca şi cînd ştie că vorbim despre el, ca şi cînd ar înţelege ce spun. Aşa face mereu cînd sînt în societatea cuiva : vine, se aşază şi ne urmăreşte pe rînd cînd vorbim. Ca un partener la şuetă. Întîi l-am gonit. Se ţinea după mine... L-am gonit de cîteva ori ; v-am spus cît era de murdar... N-am avut niciodată cîini, şi nici maică-mi nu-i plac — lasă păr pe covoare...

— Sigur că lasă dacă nu-l tundeţi, dacă nu-l periaţi !... Se transformă şi într-un depozit de praf...

— Nu s-a lăsat, m-a urmărit şi s-a aşezat pe scara vilei în care locuiam. Femeia de serviciu l-a văzut şi l-a croit

cu un băţ. Arăta într-adevăr îngrozitor... Ca un cîine vagabond. Am crezut că scăpasem de el, pentru că fugise schelălăind, dar noaptea, cînd am ieşit din restaurantul acelui cartier din Sinaia, m-am trezit din nou cu el. Şchiopăta. De la lovitura primită. Mi s-a făcut milă, l-am luat în vilă, şi cum eram şi într-o stare mai euforică, l-am spălat chiar în noaptea aceea. Cu spumă de ras, căci săpunul îl terminasem, am rîs aducîndu-mi aminte. Arăta de nerecunoscut. Şi am rămas cu el. V-am spus, nu ştiu eu ce să-i cer cîte ştie el să execute. Şi sînt sigur că înţelege o mulţime de cuvinte. Altfel nu m-ar urmări cu atîta atenţie cînd îi spun cîte ceva. Un moment şi-o să vedeţi cum o să reacţioneze la vorbele mele ! I-am făcut atent şi m-am adresat foxterierului : Max, mergem acasă, nu ? i-am spus cu voce egală.

A scos un „ham" morocănos, a luat o mină posomorîtă şi a pus capul în pămînt.

— Formidabil !... a exclamat doctorul şi şi-a mîngîiat bărbia, gîndindu-se parcă la ceva.

— Nu-i convine, e tare supărat cînd plec mai devreme de pe plajă. S-ar juca cu valurile la nesfîrşit !

— Da, le place foarte mult mişcarea. Foxterierul este un cîine care pretinde foarte multă mişcare ! Şi extraordinara lui agilitate îl face un hăitaş excelent la vînătoarea de mistreţi.

— De mistreţi ? nu mi-a venit a crede. Să se repeadă la o asemenea namilă ?...

— N-aţi ştiut ? Şi încă ce se repede !... Sare în jurul mistreţului ca o minge de ping-pong, îl scoate din minţi cu lătratul şi sfîrşeşte prin a-l obosi. S-au văzut cazuri cu mistreţi învîrtindu-se ca turbaţi sau alergînd în neştire cu un foxterier agăţat de o ureche. Îl prinde cu dinţii şi nu-i mai dă drumul.

— N-am ştiut asta... Asta-i chiar de minune !

— Da, e un cîine prin excelenţă de vînătoare. Unul din cei mai vechi „terrieri" folosiţi la vînătoarea de vulpi. De-aici îi vine şi numele ; în englezeşte *fox* înseamnă vulpe. Încercaţi să faceţi o groapă în nisip şi veţi vedea că în scurt timp va fi sub pămînt. Este instinctul ancestral de vînător, de „terrier". Sînt într-adevăr foarte inteligenţi, însă în acelaşi timp foarte răzbunători, plini de persona-

litate, cu o fire voluntară... De aceea m-am și mirat cînd ați spus că ar fi cîine de circ. Vreți să-l puneți să execute cîteva salturi ?... Din acelea...

— Dar nu știu cum să-i comand. Care-i cuvîntul... V-am spus, le face din proprie inițiativă ; îl apucă din senin și începe să sară. O să vedeți însă îndată cum reacționează la „hop". Am aflat fără să vreau, în timp ce mă jucam cu el pe plajă.

Max și devenise atent, m-am retras cîțiva pași buni, ca să creez o distanță între mine și el, și i-am strigat : „Hop" ! Mă urmărise cu privirea, și-a luat elan, s-a desprins de pămînt cu o detentă de săritor înnăscut, a zburat prin aer și cînd a fost în preajma mea, s-a rotit ușor în așa fel încît să vină cu spatele și eu să-l plachez, să-l prind la piept ca pe o minge.

— Cine te-a învățat, măi urîtule, figurile astea ! ? l-a lăudat doctorul în timp ce Max alerga pe plajă ca un fotbalist după marcarea unui gol formidabil. E păcat să-l țineți vara cu o asemenea blană pe el ! Ca să nu mai vorbesc... Am toate cele necesare la mine... Poftim, mă ofer să vi-l tund.

I-am mulțumit foarte mult și spre seară, după ce-am cumpărat trei sticle cu vin mai de soi și un carton cu prăjituri, m-am prezentat cu Max la adresa primită. Doctorul era în curte, stătea cu soția în șezlonguri și am văzut-o pe Peggy, un cîine într-adevăr superb, aducînd ca siluetă și conformație a capului cu Max, dar mult mai înalt și excepțional colorat : corpul cu spic negru, capul și picioarele roșcat-arămii. De frică să nu se ia la bătaie, căci foxterierul se încordase și trăgea de lesă, l-am apucat de zgardă.

— Nu vă fie teamă, m-a liniștit doctorul, a mea e femelă, n-o să se încaiere.

A avut dreptate, Peggy l-a mirosit lîngă bot și apoi, ignorîndu-l total, s-a dus să se culce la umbră.

În timp ce ne-ndreptam în direcția soției sale, i-am dat ce adusesem și doctorul i s-a adresat :

— Uite, Ana, ziceai că vrei să mănînci ceva dulce... Domnul Hornea parcă ți-a citit gîndurile. Și în timp ce-i sărutam mîna soției, a continuat pe un ton familiar : Bine,

cu prăjiturile chiar c-ai nimerit-o, dar de ce-ai spînzurat banii pe vin ?

Nu știam ce vrusese să spună și am zîmbit cu mai multe înțelesuri : așa se face, asta am găsit și am schițat și un gest în acest sens.

— Păi da, s-a justificat, pentru că eu am cules via !...

Spunînd asta, a dispărut în casă și s-a întors cu pahare și cu o sticlă de *Johnnie Walker*.

— Vezi, domnule, ce vie am eu !... Între butaci crește și Kent... a adăugat după ce a pus sticla și paharele pe măsuța de camping de lîngă șezlonguri și, scoțînd din buzunar un pachet de țigări, l-a așezat alături. Am văzut că fumezi, e pentru dumneata ; eu m-am lăsat de doi ani.

— Vă mulțumesc, am zis, am țigările mele chinezești, cu care mă împac foarte bine.

— Lasă, domnule, că n-am dat bani pe ele ! Că noi, medicii, luăm ciubucuri, știe o lume întreagă ! s-a aprins doctorul. După ce m-am lăsat de fumat, mă feream ca de dracu cînd vedeam cartușul cu Kent. „Nu, luați-l că nu mai fumez !“ Cînd am văzut însă că, de la un timp, cu un Kent deschizi toate ușile și toate inimile, și că pe unde ai treabă e musai să dai, altfel nu poți răzbi, asta și așteaptă : să-i dai... Mai ales cînd știu sau aud că ești doctor. Doctorii au bani, iau ciubucuri, cîștigă... Cîștigă ? Aseară am vorbit cu soția să mergem și noi la un bar... Nu ca să dansăm sau... Am trecut de vîrsta acestor distracții și drept să spun nu m-a tentat niciodată genul acesta de restaurante. Dar să vedem și noi cum mai e, să nu murim proști, cum s-ar spune. Ne-am dus și ne-am lecuit. Programul infect, de prost gust, același serviciu mizerabil ca peste tot. Altceva... Cine credeți că era vecinul nostru de masă ? Cel care-mi spală mașina la service. Aștept de obicei rîndul la el, că-i un băiat conștiincios, isteț, îndemînatic, spală întîi partea de sus a mașinii și nu cum fac ceilalți — dau cu buretele plin de noroi peste vopseaua mașinii. Că era acolo, la bar, asta e bine. În costum „Lee“, ca al dumneavoastră, geacă și blugi. Cu lanț de aur la gît, ceas, ochelari de soare... Cu toate că în sală era întuneric și n-avea de ce să-i poarte acolo... Dar e bine și asta. Vede, e tînăr, îi place... Dar pe masa lui era o sticlă de Cinzano.

N-a cerut două pahare, unul pentru el, altul pentru fată, a comandat o sticlă. Iar o sticlă din asta costă acolo vreo șase sute de lei. Bineînțeles, avea Kent-ul pe masă. Și mi-am adus aminte ce auzisem într-o zi acolo, la rînd, că un spălător de mașini, meserie care poate fi făcută de orice om de pe stradă... N-ai nevoie de-o calificare ca să fii spălător de mașini ! Ei bine, un asemenea spălător nu pleacă acasă fără cel puțin trei sute de lei. Atunci cît ar trebui să cîștig eu ? Chirurg la cincizeci de ani, conferențiar universitar, doctor în medicină... ? Cum, el fumează Kent și bea Cinzano în baruri de noapte, iar eu să fumez „Carpați" și să beau vin de regiune ? Asta ce fel de echitate mai e ? Găsește nevastă-mea, prin ziar, un covor de vînzare... Se duce, îl vede, un buhara veritabil, o piesă foarte frumoasă, dar douăzeci de mii ! Mă sună, intram într-o operație grea, și stabilește să venim după amiază. Am telefonat la prieteni ca să-mi completez suma, am luat un aconto cu mine, gîndindu-mă că trebuie să-l vadă și un specialist... Starea, pot fi defecte ascunse... — dai atîția bani !... Cîte noduri pe centimetru pătrat... Cînd am sosit, covorul se vînduse. „L-a luat, zice, ăla care-mi aduce butelia de aragaz, distribuitorul. Mi-a dat banii pe loc și i l-am dat. M-a întrebat, zice, dacă nu am și un Gallé de vînzare". Nu-i asta o răsturnare totală de valori ?

— Noi sîntem de vină !

— Nu-i adevărat ! Sîntem *nevoiți* să dăm ! Așa sînt lucrurile așezate. Dacă el, acest, să zicem, spălător de mașini nu-și face treaba ca lumea, dacă tinichigiul trimis de I.C.R.A.L. îmi repară acoperișul și a doua zi plouă și mai tare în casă, dacă chelnerul mă servește prost și eu mă plîng șefului lor, li se întîmplă lor ceva ? Sînt dați ei afară după cîteva plîngeri de astea ? Li-e teamă lor că și-ar putea pierde pîinea și n-ar mai putea găsi alta ? Da' de unde !...

— Considerați în cazul acesta șomajul ca pe un factor...

— Nu, este foarte bine că n-avem șomaj, dar foarte rău că lucrurile sînt așezate așa. Sîntem o societate prea generoasă ! Generoasă cu netrebnicii, cu leneșii, cu chiulangiii... Dar stați ! Mă duc înainte de a pleca la mare să schimb uleiul la motor, la cutie... „Dom' profesor, îmi zice omul, pentru că mă cunoaște, lăsați, zice, nu mai faceți bon... Îmi dați mie." „Cum, mă, să nu fac bon, ție nu ți-e

teamă că te-ar putea controla ?“ „Păi ăla de ce și-ar mai primi atunci darul ? ! Primește, dă mai departe...“ Nu m-am pretat, dar sînt atîția care nu mai fac bon. Asta i-a spus soției și pedichiurista. Să nu facă bon, să-i dea ei banii. Așa face și cizmarul... Au transformat atelierele statului în ateliere particulare. Fără griji, fără impozit, fără nimic. Și mai încasează și leafă ! Ce-i de făcut ? Să pui cîte un controlor după fiecare ? Dar și controlorul e om !...

— Paul, a intervenit soția, tu l-ai invitat pe domnul Hornea pentru cu totul altceva !...

— Da, așa este, ai dreptate.

Și Max nu numai că a fost tuns, dar a avut parte și de-o veritabilă operație de înfrumusețare. Denumită „trimare“ de la englezescul *trimming*, cum mi s-a explicat, adică ajustarea, scurtarea și potrivirea părului. Dar nu oricum, ci după anumite criterii estetice : atîția centimetri trebuie să aibă părul pe spate, mult mai scurt pe părțile laterale și doar cîțiva milimetri pe cap și urechi. Picioarelor din față doctorul le-a accentuat forma de stîlpi, le-a pus în valoare musculatura celor din spate, botului i-a dat o linie mai prelungă și mai ales geometrică... Și în tot acest timp, Max n-a scos nici cel mai neînsemnat sunet de protest, le era de mirare și soților Mancaș comportarea lui atît de supusă ; mi-au zis că Peggy mai mîrîie cîteodată cînd se ajunge cu trimarea la urechi sau la bot. Lucrarea — pentru că fusese o adevărată lucrare — s-a încheiat după aproape două ore, vreme în care dom' profesor, cum începusem să-i spun, mi-a vorbit despre rase de cîini și însușirile lor, despre selecție și împerecheri, ce spune cutuma internațională de la Monaco în această privință, care sînt drepturile și obligațiile proprietarului femelei și care ale mele, ca proprietar de mascul — iată, în afară de mașină, la întrebarea „Ce proprietăți aveți ?“ o să trebuiască să-l trec și pe Max — îmi vorbise despre expoziții și concursuri canine, despre instinctele și sentimentele cîinilor și cîte altele nu-mi spusese, era *hobby*-ul lui, dar nu-mi suflase un singur cuvînt despre obligația vaccinării. Și doar știa că Max era primul meu cîine, un cîine găsit și că-l am de două luni doar ! Pe atunci, două luni. Da, nu-mi spusese, fir-ar să fie !

*

Noua realitate în care intrasem mi-a sugerat că aveam de făcut două lucruri : să cumpăr o hartă pentru a-mi alege traseul prin Bulgaria și să mănînc un iaurt din lapte de oaie. Cumpărarea hărții nu prezenta nici o urgență, căci îmi propusesem să merg de-a lungul litoralului pînă la Burgas. Cel de-al doilea obiectiv voiam să-l îndeplinesc cît mai degrabă.

13

Îi deprinsesem gustul în cursul primei călătorii, făcută cu mulți ani în urmă cu un grup de prieteni, o caravană de patru mașini... Călătoria aceea de trei săptămîni, pe îndelete și într-o veselie continuă, mi-a lăsat și amintiri dintre cele mai frumoase. Au urmat alte călătorii, în tranzit sau „interes de serviciu", dar ele n-au avut decît darul de a-mi releva bucuriile celei dintîi.

La Pleven învățasem trei cuvinte : *molea* (vă rog), *hubovo* (frumos) și *nai hubovo* (cel mai frumos) ; cel de-al patrulea cuvînt a fost *mîgla* (ceață) și l-am aflat pe drum. Greșeala a fost că plecasem din Pleven spre Sofia după amiază, în scurt timp ne-a prins ploaia, iar în regiunea muntoasă am dat peste o ceață cum nu mai văzusem, de un tip specific, se spune, munților din Bulgaria. Venea valuri-valuri, ca niște nori uriași goniți pe un cer de furtună, cînd destrămîndu-se, cînd adunîndu-se într-un întuneric total.

Drumurile nu erau dintre cele mai bune, aveau un acostament deteriorat, plin de gropi, dacă roata călca în afara șoselei riscai să pierzi controlul volanului... De atunci lucrurile s-au îmbunătățit radical, autostrăzile sînt construite temeinic, mi-a plăcut în special, cînd am mai fost cu doi ani în urmă, cum este gîndită să se desfășoare în

viitor circulația în noile cartiere ale Sofiei, unde se construiesc întîi drumurile și apoi blocurile, drumuri ce se întîlnesc în noduri rutiere etajate și cu largi esplanade.

În timpul primei călătorii nu se construia nici pe departe atît de intens, dar se vorbea despre „miracolul bulgăresc", auzisem încă din țară că magazinele sînt pline cu tot felul de mărfuri. Așa a și fost, am găsit stofe englezești, pantofi importați din Italia, cămăși din R.F. Germania, ochelari după ultima modă, fuste plisate... E drept, cumpărăturile au produs mici disensiuni între unii membri ai grupului, generate de invidii feminine... Li s-a pus capăt odată cu plecarea din Sofia.

De atunci, drumurile făcute nu m-au mai dus pe litoral, unde în fiecare dimineață mîncam iaurt din lapte de oaie, presărat cu puțin zahăr sau cu stafide. Nu era singura nostalgie gastronomică. Restaurante cu un anumit exotism, „Satul indian", „Colibite", „Corabia piraților", „La mănăstire"... fuseseră profilate pe anumite mîncăruri pe care nu le puteai găsi altundeva. Grupul nostru își făcuse însă veacul, aproape seară de seară, la „Coșarata", ceea ce în traducere ar însemna „stînă". Restaurantul, pitit în pădure, fusese amenajat chiar ca o stînă enormă. Intrarea se făcea printr-un fel de strungă, în stînga și în dreapta se aflau țarcuri de oi și nelipsiții măgari și cîini ciobănești, iar bucatele erau pregătite în aer liber, chiar sub ochii mesenilor. În cîteva colțuri, în cazane așezate pe pirostrii, erau puse la fiert diferite ciorbe: *Ischiembe ciurba,* ciorbă de burtă, de ardei; în frigărui uriașe se învîrteau batali a căror carne era mereu unsă cu sos de mirodenii, *chebap*-ul, *imambaialdî*-ul, plăcintele călugărești, tot așa în văzul tuturor, anume în văzul tuturor se rumeneau.

Aici am văzut prima oară și un *strip-tease.* Pe ringul de dans din mijlocul restaurantului, un grup de vreo treizeci de fete și flăcăi în costume folclorice încinseseră la un moment dat un fel de sîrbă pe furate, îmbrăcămintea fetelor era „reconstituită" din bucăți abia însăilate, și flăcăii tot furau fetele pînă cînd ele rămîneau într-un *bikini* în formă de frunză de viță de vie. Apoi, la sfîrșitul programului, dansul era reeditat, numai că de data aceasta erau invitați să participe și diferiți bărbați de la mese.

Pe noi nu ne-a scos nimeni, erau preferaţi blonzii, cei mai blonzi dintre blonzi.

În schimb, cînd membrii orchestrei au început să circule printre mese, doi dintre ei, auzindu-ne vorbind româneşte, s-au oferit să ne cînte.

„O «Mărioară de la Gorj», mînca-v-aş gura", ne-a propus vioristul cu ochii sticlind de bucurie.

„Români ?" i-a întrebat unul din noi.

„Bulgari... Da' le ştim... şi «Piatră-piatră de e piatră», a zis melodiind, şi «Rustemul»... Şi «M-a făcut muica oltean»... Ehee, ce le mai cîntam noi la Balcik domnilor ofiţeri, cînd veneau ei cu damele la local !... Bacşişul !... Haaa, ce era !... Bulgarii sînt nişte scîrţani, un chior nu dau! ..."

Nu era vorba de zgîrcenie, ci de o campanie care a durat mulţi ani şi care a format un adevărat front de opinie împotriva bacşişului. Fapt este că, aflîndu-ne la Plovdiv, fetele se duseseră la coafor, iar la plecare încercaseră să strecoare respectivul bacşiş în buzunarul halatului. Spre marea lor surprindere, coafezele au sărit ca arse, ferindu-se de bani ca de foc. Dar asta a fost odată...

Lăutarii nu minţiseră, cunoşteau nu numai melodiile, dar şi cuvintele, acordeonistul ne-a zis apoi cîntece mai deocheate, „cîntece de puşcărie", cum le-a numit el, şi cum era chiar anul în care fusese reabilitată şi repusă în drepturi Hora Unirii, i-am întrebat dacă o ştiu. O ştiau. Dar în timp ce o cîntam cu toţii, ţinîndu-ne de mînă şi legănîndu-ne în ritmul melodiei, a venit responsabilul restaurantului şi le-a cerut muzicanţilor să treacă şi la alte mese, pentru că la noi, a zis el, cîntaseră destul.

14

La Cavarna, de care ştiam mai întîi şi întîi din Anton Holban şi Camil Petrescu, am oprit în centrul oraşului şi întrebînd unde aş putea mînca un iaurt, am fost îndrumat

spre restaurantul din apropiere. Aveau, dar din lapte de vacă. Nu mă interesa și am pornit mai departe spre Balcik. N-am găsit nici acolo ce căutam, însă dînd peste biroul „Balkanturist"-ului, am schimbat bani, am cumpărat o hartă și tot acolo am aflat că prețul benzinei fusese „reașezat" și la bulgari. Reașezat și mai vîrtos ca la noi — ajunsese zece lei litrul, fir-ar să fie. Abia atunci mi-am explicat de ce întîlnisem pe drum atît de puține mașini bulgărești.

N-am putut mînca iaurtul căutat nici la Albena și am ajuns la „Zlatni piasați" sau „Nisipurile de aur", cum i se spune la noi. Se construise mult și frumos, stațiunea se desfășoară într-un larg amfiteatru, pădurea, plină de hoteluri și vile, îi dă răcoarea mult căutată. Am oprit în fața unuia din cele mai elegante hoteluri.

Pasagerii ieșeau grupuri, grupuri pentru a merge la plajă, vorbeau cu toții englezește și mi-am zis că nu se poate să nu găsesc acolo iaurt. Sala restaurantului era aproape debarasată, dar observînd că și pe terasă se servise micul dejun, m-am așezat la una din mese și am desfăcut harta. Chelnerul n-a întîrziat prea mult. Mîndru de cunoștințele mele în limba bulgară, i-am cerut *chiselo mleako*, și am precizat imediat :

— *Ovța !* adică oaie.

A rămas impasibil, de parcă n-ar fi înțeles ce-i spusesem, de parcă nici nu-i vorbisem.

— *Chiselo mleako. Ovța*, i-am zis rar și apăsat.

Nici o schimbare în atitudinea lui, aceeași stană de piatră. După expresia feței nu se putea spune că inteligența îl dădea afară din casă, se uita la mine cu niște ochi cleioși și indiferenți, ca și cînd aș fi nimerit la un hotel rezervat surdo-muților, surdo-mut era și el, iar eu ar fi trebuit să știu asta și, deci, să-i vorbesc prin semne și nu prin viu grai. Așa ceva nu mi se mai întîmplase : „Moacă !" i-am zis în gînd și am repetat :

— *Chiselo mleako. Ovța.* Și am adăugat imediat în franceză : *Yogourt*, căci tot bagajul meu de engleză se compune din cel mult douăzeci sau treizeci de cuvinte. Apoi l-am întrebat dacă vorbește franțuzește, ca și cînd, vezi Doamne, aș fi fost un francez.

A dat din cap în semn că da, dar eu știam că mișcarea asta semnifică la ei „nu“, un fel „sigur că nu“, o afirmare a nu-ului. Reacționase totuși, era un pas cîștigat, trebuia să profit.

— *Chi-se-lo mle-ako. Ov-ța !* i-am zis demarcînd fiecare silabă printr-o mișcare a mîinii, ca și cum l-aș fi învățat bulgărește.

— *E nișto drugo, nișto drugo !...* a bufnit de parcă ar fi strănutat. Adică să-i mai comand și altceva și m-a întrebat : *Poleak ?* După care a început să-mi înșire ce i-aș putea comanda la micul dejun. Asta m-a scos din țîțîni.

— *Davai direktora siuda !* m-am rățoit la el, pe rusește, întrerupîndu-l.

A făcut stînga împrejur și cum știam de la noi în ce mod se poate solda o asemenea cerere, am crezut că n-o să-l mai văd. N-a fost așa, în timp ce examinam harta, hotărît să-mi stabilesc traseul încă de pe acum, pentru că pe terasă era foarte plăcut, plaja începea chiar de acolo, chelnerul mi-a adus un castronaș cu iaurt și un coșuleț cu trei chifle. I-am zis că mai vreau un castronaș și i-am cerut și puțin zahăr. Stafidelor nu știam cum li se spune pe bulgărește.

Iaurtul era într-adevăr din lapte de oaie, dar nu mi s-a părut atît de bun cum îl știusem. Îl țineam minte gras să-l tai cu lama cuțitului. Laptele de oaie fusese amestecat probabil cu cel de vacă. Principalul era că îmi atinsesem obiectivul, întotdeauna am fost de părere că trebuie să fii mereu optimist, de un optimism tonic, robust, să nu te lași niciodată în fața greutăților de tot felul. Așa-i viața, fără greutăți nu se poate, „O luptă-i viața -- deci, te luptă !“

Examinînd harta, mi-am dat foarte ușor seama că și de la Varna și de la Burgas, oricum aș da-o, oricum aș suci-o, trebuia să merg pînă la Sofia, căci numai de-acolo puteam ieși în șoseaua E-20 ce duce la Salonic. Ambele trasee sînt aproximativ la fel de lungi, așa că n-aveam de ce să mă abat de la proiectul inițial de a revedea litoralul bulgăresc, adică să merg Varna—Burgas, iar de la Burgas să mă îndrept, prin Sliven, spre Kazanlîk—Sofia.

Dar la Burgas mă atrăgea mai pe față, mai în secret și o altă idee, o idee cît se poate de ademenitoare : de a

continua drumul spre sud, prin stațiunile acelei părți a litoralului pe care n-o cunoșteam, ca apoi, de la Miciurin, s-o iau spre Malko Tîrnovo, punctul de frontieră de la granița cu Turcia ; în total vreo optzeci de kilometri. Între noi și turci vizele de intrare fuseseră desființate, așa că puteam tranzita prin vestul părții europene a Turciei, ca să ajung, aproape în linie dreaptă, la punctul de frontieră cu Grecia.

Drumul ar fi fost mai scurt cu vreo sută și ceva de kilometri, dar pe mine nu acest lucru mă atrăgea, ci faptul că el trecea prin Kavala, unde mă împrietenisem cu un om de suflet, Sergios Alexis. Aveam pentru el cîteva surprize în geamantan și, inițial, îmi propusesem să-l sun și să-l chem la Salonic îndată ce voi fi sosit în Grecia.

Am trecut prin Drujba, am ocolit Varna, căci nu mă interesa ca oraș, și o săgeată indicatoare a drumului spre Devnia mi-a adus în minte „Pădurea de piatră". O capodoperă a naturii care a aglomerat acolo în neorînduială, pe un vechi fund de mare, blocuri cilindrice de calcar, ca niște trunchiuri uriașe de copaci.

Șoseaua se îndepărta de litoral și era destul de liberă, dar n-am accelerat. Nu aveam de ce să mă grăbesc și, cu gîndul la cele ce-mi spusese Sabbatini, am menținut acul kilometrajului spre cifra nouăzeci. În Obzor, prima stațiune după Varna, n-am oprit, dar am zis că Slîncev Breag merită revăzută. Hoteluri, hoteluri și iar hoteluri. Plaja e splendidă, dar lipsesc pădurile răcoroase de la „Nisipurile de aur".

Ceea ce a meritat într-adevăr revăzut a fost Nesebărul. Oraș peninsulă, legat de uscat printr-un istm foarte îngust, măturat adesea de valuri, fostă cetate întemeiată de dorieni și asaltată nu o singură dată de cuceritorii venețieni. S-au păstrat foarte bine cîteva biserici de artă bizantină. Pe străzile înguste abia te strecori, pășind pe dale de piatră roase, scobite de cîtă lume și-a purtat încălțările peste ele ; casele, mici ca niște cutiuțe, au etajul construit din scînduri, azi înnegrite și mîncate de cari.

Drumul curgea prin livezi nesfîrșite de piersici. Eram aproape de Burgas și nu mă hotărîsem încă ce să fac : s-o iau la dreapta, pentru a străbate întreaga Bulgarie pînă la Sofia, iar de acolo să cobor spre Salonic, sau să continui

drumul spre sud, să intru în Grecia prin partea vestică a Turciei europene, ca să mă opresc la Kavala. Ultima variantă mă atrăgea cel mai mult, dar îmi provoca în același timp și temeri foarte puternice. Normal ar fi fost, îmi spuneam, ca poliția grecească să mă fi anunțat la toate punctele de frontieră din nordul țării și deci și la cel cu Turcia. Dealtfel, sînt numai două puncte de frontieră prin care se poate ajunge din România venind prin Bulgaria. Rămînea însă deschisă întrebarea : dar dacă eram așteptat doar la Kulata — sau Koula, cum îi spun grecii — pe drumul Sofia—Salonic ?

Încă înainte de a ajunge în Burgas, indicatoarele au început să anunțe drumul spre Sofia. Am ieșit din flux și am oprit pe partea destinată staționării. Mi-am aprins o țigară și cum Max, trezindu-se, și-a reluat locul pe fotoliul de alături, nu m-am putut abține să nu i-o spun de la obraz :

— Le dormi !... Ție ce-ți pasă ? ! Te-ai așezat la umbră pe podea și tragi la aghioase !

M-a privit de parcă m-ar fi întrebat ce mi-a cășunat, ce am cu el, doarme pentru că l-am sculat de cu noapte.

Am stat să mă gîndesc și mi-am zis că poliția grecească are tot interesul să repereze mașina. Dar acesta era și interesul meu ! Mai ales al meu ! Pentru că traficanții, mafioții lui Sabbatini, așteptau și ei Espada !... Din cîte înțelesesem de la Georgio, o așteptau la Salonic, unde urma să declanșez semnalul sosirii ei în Grecia. Deci, cel mai bun lucru, cea mai sigură treabă era ca îngerii păzitori ce îmi fuseseră hărăziți să mă ia din timp sub aripă Încă de la primul pas făcut pe teritoriul grecesc. Așa cum dealtfel mă și asigurase colonelul Dumitru. Știind că vin la Salonic, aceștia puteau să aibă în vedere doar șoseaua E-20 — există destulă prostie pentru fiecare deștept ! —, să se instaleze la Koula, iar punctul de frontieră de la granița cu Turcia să-l lase descoperit, să-l neglijeze complet. Asta era, am pornit motorul și am luat-o la dreapta spre Sofia, fir-ar să fie.

De la Sliven, studiind din nou harta, am coborît la Stara-Zagora, ca să ies la Plovdiv, căci la vreo șaizeci de kilometri dincolo de el se desface un drum care duce și el în E-20. Dar mult mai jos, mai spre Salonic, astfel că

puteam să anulez unghiul spre Sofia, de vreo două sute de kilometri, pe care mi se părea că este lipsit de sens să-l parcurg.

Străbătusem mai mult de jumătate de drum. Mi se făcuse de mult foame, răbdasem ca să înghit mai mulți kilometri. Și, deodată, Max a protestat enervat, printr-un „ham" repetat. Se făcuse covrig pe scaun — cînd simți stomacul lipindu-se de șira spinării, lași grandomania deoparte — și la răstimpuri scosese cîte-un oftat lung și plin de dojană. Eu îmi completasem mîncarea de dimineață cu *chi-se-lo mlea-ko. Ov-ța,* el însă nu adăugase nimic la cei doi crenvurști mîncați dimineață.

I-am spus că este O.K. și am oprit în scurtă vreme la un fel de popas turistic. În dreapta clădirii se aflau cîteva tarabe cu artizanat de serie și se vindeau mititei. Sînt mai sfrijiți, mai uscați, mai puțin suculenți ca cei de la noi și mai ales ardeiați. Am comandat doisprezece *kebapceta,* ca să aibă și Max cu ce să se sature. Așa mi-am dat seama, că uitasem la Costinești farfuria din care mînca. Pînă s-au făcut micii, i-am cumpărat în dotare două străchini nu prea mari, una pentru apă, cealaltă pentru mîncare.

Șoseaua secundară cu ajutorul căreia voiam să scurtez drumul era trasată cu roșu, iar asta, conform legendei, însemna că este pietruită sau asfaltată. Numai că ea trece peste versanții vestici ai munților Rodopi, de-a curmezișul masivului Pirin, ai cărui pereți verticali îi știam. Așa că la Belovo, unde trebuia să fac la stînga, am hotărît să cer informații, ca să n-am vreo surpriză și să fiu nevoit să mă-ntorc. Am oprit la stația de benzină de la intrarea în oraș și m-am interesat de starea șoselei. Nu mi-a plăcut ce-am auzit.

— Cum, vreți să băgați mașina asta pe acolo ? Sînt porțiuni în lucru, praf o s-o faceți !

Am ajuns în apropiere de Sofia cînd începuse să amurgească. N-am intrat în oraș și pe un drum ocolitor am ieșit pe șoseaua ce duce la Salonic. Pînă la granița Greciei mai aveam aproximativ două sute de kilometri, urma deci să-mi caut un loc de dormit. Și asta nu pentru că aș fi un șofer „tipic de zi", pur și simplu nu-mi place să conduc noaptea. Informațiile pe care le primești pe cale vizuală — cele mai numeroase — sînt substanțial mai reduse, în afara conului

de lumină a farurilor se pot ascunde atîtea, drumul de noapte cuprinde în sine infinit mai multe primejdii de accident decît ziua. Peisajul dispare, şoseaua devine monotonă şi plicticoasă, intervin factorii subiectivi ce prilejuiesc situaţii din cele mai stranii. O dată, o frunză moartă purtată de vînt am luat-o drept bolovan şi piciorul a apăsat pu ernic pe frînă.

Mai trecusem pe drumul acela, porţiunea care urma era foarte frumoasă, şoseaua se strecoară printr-un nesfîrşit defileu, era păcat să pierd priveliştea unei naturi dure, sălbatice. Şi nici nu aveam de ce să mă grăbesc. Poate doar în iluzia de a-l camufla mai bine pe Max. Contam însă pe bunăvoinţa vameşilor, bunăvoinţă care, în cazul meu, erau obligaţi să o aibă.

Am oprit la un motel de lîngă lacul de acumulare Studena, dar recepţionerul mi-a spus — cum s-ar fi putut altfel ? ! — că nu mai are camere libere. E drept, parcarea era plină de maşini, multe cu număr străin... Dacă mă luam după semne din astea, riscam să dorm în maşină.

Partea proastă era că la recepţie se găseau de vînzare în leva Marlboro şi Kent, nu prea vedeam cum l-aş putea tenta cu un pachet sau două de ţigări chinezeşti. Dar cum n-aveam încotro, am încercat. Vorbisem cu el în franceză — de fapt pe asta contam —, aşa că i-am dat drumul la zisele pregătite.

— Am nişte ţigări cum n-ai mai fumat... Poate te străduieşti.

Mi-a zîmbit dintr-o dată foarte amabil.

— O să încerc... Mai aşteptaţi, vă rog, vreo jumătate de oră... Plimbaţi-vă sau beţi o bere la restaurant...

Asta şi aveam de gînd să fac, să mă răcoresc cu o sticlă cu bere. În timp ce mă aflam pe terasa restaurantului s-a eliberat un loc la parcare. Ca să nu-l pierd, m-am grăbit să duc maşina acolo.

Cînd să cobor de la volan, s-a înfiinţat un bătrînel lîngă mine. Mi-a explicat că parcarea este păzită şi deci se plăteşte. Nu ştiam dacă paza e ca la noi, doar declarativă, dar plata se face aidoma : banii ţi se iau înainte. Cînd ar trebui să fie exact invers, — plăteşti după ce ţi se prestează serviciul. Ca să nu pleci neplătit ? Atunci ce fel de pază

mai e ? ! Barem dacă ar fi singura treabă în care lucrurile n-au nici o logică !

Întorcîndu-mă la restaurant, am trecut pe la recepţie. Omul mi-a spus că totul este în regulă şi mi-a cerut paşaportul. I l-am dat, împreună cu două pachete de ţigări pe care le luasem de la maşină.

— A, român ? i-a scăpat recepţionerului.

— Şi ce, nu e bine ?

— Ba da !... E bine.

— *Rumânska-bulgarska drujbata !* Eh !...

— *Sigurno ! Sigurno !* Dar noi avem plan de încasat valută !... Şi am crezut că sînteţi francez...

— De ghinionul ăsta avem parte amîndoi...

A zis un „da" din rărunchi şi mi-a dat cheia cu un gest care voia să semnifice că am perfectă dreptate.

Cu gîndul la oglinda retrovizoare, şi nu numai la ea, îl lăsasem pe Max să doarmă în maşină şi, ieşind din motel, l-am găsit lătrînd de mama focului la doi băieţandri ce dădeau ocol Espadei, examinînd-o cu priviri admirative. Cînd am deschis portiera se potolise, am crezut că vrea să coboare cu treburi, ca după o noapte petrecută în maşină, dar el s-a năpustit ca din praştie asupra băieţilor ce stăteau liniştiţi într-o parte.

I-am ordonat „culcat" şi l-am chemat înapoi. A venit şi s-a aşezat disciplinat lîngă picioarele mele. Apropiindu-mă de maşină, îi strigasem de două ori „bravo !". De două ori şi atît, deoarece pe căţei nu-i bine să-i lauzi prea mult — odată te trezeşti că li se urcă la cap. Aşa cum nici să-i cerţi prea des nu-i bine : îi descurajezi. Şi nu ştiam ce să-i spun ; n-am stofă de stăpîn, asta-i cert. Am ieşit din încurcătură chemîndu-l să mîncăm pe terasă.

M-am surprins comandînd ouă la pahar, ceai, unt, gem, ba am vrut să cer şi caşcaval pané. Mă aştepta graniţa Greciei, de aici începea aventura, preocupat de ea, acţionasem — iată — instinctual : sătul, înfrunţi mai bine necunoscutul.

Peisajul era de o rară frumuseţe, asemănător cu cele mai sălbatice porţiuni ale văii Oltului. Ca şi acolo, o apă, fluviul Struma, însoţeşte şoseaua tot timpul. Ea a fost desigur aceea care, în scurgerea ei de milenii spre Marea Egee, a săpat drum printre stîncile de granit — ce se ri-

dicau în stînga şi-n dreapta şoselei în pereţi verticali, întunecînd zarea — ea a săpat trecătorile, a sculptat roca într-un „nonfigurativ" cu sugestii de irealitate.

Am condus fără grabă pentru a admira peisajul, am oprit de cîteva ori copleşit de măreţia naturii, dar chiar şi în aceste clipe n-am reuşit să alung neliniştea, ca o presimţire, ce se cuibărise în mine. O nelinişte nedefinită, aceeaşi şi totuşi alta decît cea care mă dominase în dimineaţa plecării din ţară. În zadar îmi spuneam că neliniştea este fără motiv, starea emoţională nu dispărea.

Să fi fost starea asta de vină că vameşii şi grănicerii bulgari s-au arătat cu mult mai circumspecţi acum, la ieşirea din ţară, decît la intrare ? Fapt este că m-au pus să scot valizele din portbagaj, au căutat în habitaclu şi, bineînţeles, au dat peste Max.

Îi ordonasem să treacă în spatele scaunului şi să stea acolo culcat, dar nu-mi imaginasem că este în stare să rămînă nemişcat în momentul în care un om străin ar pătrunde în maşină, şi cînd grănicerul a ridicat scaunul, plîndu-l pe volan, am fost sigur că va sări să-l înşface. Ei bine, oameni buni, nici măcar n-a tresărit ! Făcea pe mortu' în păpuşoi, derbedeul !

— *Ne bulgarski, rumânski* căţel... i-am asigurat pe oamenii legii şi le-am explicat în franceză : Doarme. Nu suportă virajele. În rest, totu-i în regulă, l-am prevenit cum stă treaba cu oasele din vitrinele occidentale, nu sînt probleme ! Şi apoi, stăpîn cu faţă mai umană ca mine nu găseşte el dincolo !

La punctul de frontieră grecesc am fost întîmpinat cu zîmbete de simpatie. Cel care exclamase „Rumania !" a aruncat o scurtă privire asupra interiorului maşinii, mi-a cerut „cartea verde", paşaportul şi a dispărut în clădire.

Auzisem că toate punctele de frontieră sînt dotate cu aparatură fotografică, comandată de fotocelule, în momentul cînd aşază paşaportul sub ghişeu — vezi Doamne acolo poate fi ştampilat mai comod ! — instalaţia s-a şi declanşat. Astfel, întîrzierea vameşului am pus-o pe seama scopului călătoriei mele : suna goarna că cel aşteptat a sosit. S-o sune !... Asta şi voiam.

A revenit cu acelaşi zîmbet de simpatie pe faţă, numai că, de data aceasta, zîmbetul era mai larg, mai cald, mai

deschis. Iar la înmînarea actelor, zîmbetul s-a transformat într-unul de complicitate secretă.

— Aş avea o rugăminte... a început. Dacă este posibil şi nu vă deranjează, să luaţi o pasageră pînă la Salonic. Şi a arătat spre o tînără care rămăsese lîngă clădire.

O văzusem ieşind împreună cu el, dar neştiind că-mi fusese pregătită, nu-i dădusem nici o atenţie.

— Cu cea mai mare plăcere, am zis, cu gîndul că nu mi-o dădeau de florile mărului...

Vameşul mi-a mulţumit şi i-a făcut semn tinerei să se apropie.

Era o *hippy* în toată legea. O nordică, înaltă şi slabă, cu un păr blond, dezlînat şi murdar, cu ochi albicioşi, inexpresivi şi apatici. Coborîsem din maşină într-un gest de elementară politeţe, şi pe faţa ei opărită şi fadă, ca zarzavaturile de la aprozar, a apărut un surîs trudit, ca şi cînd şi-ar fi cerut scuze.

Considerînd că-şi încheiase misiunea, vameşul m-a salutat şi, plecînd la treburile lui, mi-a lăsat-o pe cap. Asta era. I-am luat rucsacul cu schelet metalic, l-am pus în portbagaj şi cum blonda mirosea a necurăţenie de-ţi muta nasul din loc, după ce i-am ordonat lui Max să rămînă culcat, ca să nu sară cumva şi s-o muşte, am pliat spătarul şi am invitat-o pe bancheta din spate. Nu era prea politicos, dar nici s-o suport lîngă mine pînă la Salonic nu-mi convenea. Chiar dacă mă însoţea, să zicem, spre binele meu.

Gîndindu-mă mai apoi, mi-am spus că această ipoteză nu prea stă în picioare : fata era o *hippy* din cele mai autentice. Este adevărat, auzisem tot felul de istorii, cu falşi arabi, cu falşi *hippies*, de fapt agenţi de poliţie, numai că datele ei fizionomice nu-mi sugerau deloc o poliţistă, o agentă a Interpolului. Aprecierile mele erau însă subiective şi poate că tocmai aceste date constituiau arma ei cea mai puternică.

Dar, la urma-urmei, care putea fi misiunea ei ? Vameşul mă rugase s-o duc pînă la Salonic... Se asiguraseră astfel pentru porţiunea asta de drum ? Era ea, pînă la Salonic, îngerul meu păzitor ? Doar nu-şi închipuiseră c-or să reuşească să mi-o bage şi în continuare pe gît ? ! Mi

se apleca numai la gîndul privirii ei de drogată. Ca să nu mai vorbesc de mirosuri și de tot restul !

Întîlnisem în toată Europa *hippies*, solitari sau în cete itinerante, dormind prin parcuri, cerșind în fel și chip, îi văzusem solidarizîndu-se și luîndu-se la bătaie cu polițiștii Parisului, cînd aceștia încercaseră să-i alunge din împrejurimile Notre-Dame-ului unde pictaseră cu creta, pe lungi porțiuni, trotuarele... Nicăieri nu mă oripilaseră însă ca pe feribotul care mă dusese din Italia în Grecia. Mai ales că le purtam pică...

15

Veneam din Sicilia, fusesem la Neapole... Văzusem destule. Pe insula Capri, poșeta unei englezoaice zburase pe deasupra capului meu ca să aterizeze în brațele coechipierului unui motorist care plecase imediat ca din pușcă. Dar eu nu fusesem furat. Scăpasem ca să fiu furat la Brindisi.

Pe drum, oprisem la un moment dat într-un refugiu săpat în stîncă, cu gîndul de a coborî pentru a admira priveliștea coastei amalfitane, ferestruite de apele mării, o priveliște unică poate în lume, cînd un tip s-a apropiat de mașină. Nu mi-a plăcut individul, am vrut să plec, dar el m-a oprit.

„Un moment..." a zis și a schițat o grimasă în sens că vrea să-mi arate ceva.

Am rămas și individul, după ce s-a uitat în stînga și în dreapta, ca pentru a se asigura că nu-l vede nimeni, a scos de la betelia pantalonilor o brățară lată de aur pe care și-a așternut-o pe mînă.

„E ?" Adică ce am de zis.

„Superbă !" am lăudat-o pe românește.

Am întărit apoi lauda prin mimică și gesturi. Brățara era probabil un fals, căci în Italia există o adevărată industrie ce contraface în serie produsele unor mărci reputate, de la blugi americani pînă la cele mai scumpe ceasuri elveţiene. Dealtfel, la Genova, în cartierul comercial din apropierea portului, întîlnisem un neamţ care se văita de mama focului cum fusese el înșelat. Cumpărase un aparat de radio sofisticat și scump, cînd îl desfăcuse la hotel găsise în el o aparatură simplă, rudimentară, cu cîţiva tranzistori și o cărămidă înfășurată în cîrpe.

— „N-am *soldi*...“ am zis, desfăcînd mîinile în semn că n-am bani și arătîndu-i în același timp că nu vorbesc italiana.

„Furat, mi-a explicat și a făcut gestul atît de cunoscut. În noaptea asta furat.“

Era de crezut, dar în același timp se putea presupune că el încerca să-mi creeze atît de practicata tentaţie a chilipirului. Pentru a-mi vinde un fals sau pur și simplu pentru a mă jefui de bani în cazul în care aș fi scos portofelul.

„N-am *soldi*, am repetat, căutînd să fiu cît mai convingător cu putinţă. Și am adăugat tot în acest sens, aproape silabisind cuvintele : *Sono socialista ! Mia paeza — socialista ! Non soldi !*

Mi-a zis și a făcut semne că nu cere prea mulţi bani. Apoi, uitîndu-se iar într-o parte și în cealaltă a drumului, a scos de la betelie un inel bărbătesc de aur și un ceas foarte frumos, aparent din aur și el.

„E ?“

„*Bello !*“ am zis și am desfăcut mîinile a neputinţă : *Ma soldi ?*“...

„Mașina-i frumoasă !... a spus referindu-se la Renault. Mașina-i frumoasă, de ce n-ai și bani ?“

„*Sono socialista*, i-am explicat din nou și l-am întrebat deodată : *Conservi, possibile ? Aveto conservi în portbagaji, e ?*“

A dat furios din mînă și a zis să mă duc dracului cu conservele mele cu tot.

Asta am și făcut, m-am arătat speriat și n-am mai așteptat să mai spună ceva.

Am străbătut Italia din vîrful „cizmei“ pînă la călcîiul ei pentru a mă îmbarca pe un feribot spre Grecia. Pe atlasul de care mă foloseam, un atlas foarte bun, amănunțit și corect, editat de Automobil Clubul Austriac, erau trecute două linii de navigație. Prima de la Brindisi, iar a doua, la vreo sută cincizeci de kilometri mai la sud, de la Otranto, ultimul oraș mai măricel al călcîiului „cizmei“.

Drumul pe mare era astfel mai scurt și, informîndu-mă, am aflat că traversarea se făcea cu un feribot mai mic și deci și prețul traversării era mai redus. Mai redus avînd în vedere și primul considerent : drumul pe mare mai scurt. Ajungînd însă la Otranto, am găsit cheiul pustiu. Nici un om, nici o urmă de viață. Ca și cum peste chei s-ar fi abătut pe neașteptate o molimă. M-am întors în oraș. Mi s-a spus că societatea dăduse faliment, vasul fusese scos la licitație și cumpărat de către societatea maritimă „Adriatica“ de la Brindisi.

N-am avut încotro și am făcut cale întoarsă aproape o sută cincizeci de kilometri. Dar cînd am ajuns la Brindisi, vasul plecase de o jumătate de oră. Cum tot eram în port, am zis să obțin și informațiile necesare. Un bărbat cu mustața „pe oală“ m-a îndrumat spre sediul societății „Adriatica-Hellenic Mediterranean Lines“ și am avut parte de o nouă surpriză : prețul traversării pentru o persoană fusese majorat de la 13 la 21 de dolari — bineînțeles la ultima clasă, clasa „comun“ — iar pentru o mașină de greutatea Renault-ului de la 27 la 43 de dolari.

Îmi planificasem să fac în Grecia o rută mai cuprinzătoare și pentru că feribotul avea să mă coste dublu față de suma pe care o prevăzusem, am hotărît să fac economii la cazare și să dorm într-un camping. Eram pregătit pentru o asemenea eventualitate, aveam cort de o persoană, aragaz de voiaj și toate celelalte, problema se punea doar să existe un camping.

Exista, și motoristul, un băiat de vreo 16—17 ani care îmi dăduse informația, s-a oferit să mă piloteze. Urmîndu-l, am intrat după un timp într-un cartier cu străzi înguste și mai ales insalubre, în care mi-ar fi fost teamă să cobor din mașină, am ajuns apoi pe o șosea dărăpănată de unde începea cîmpul și am pătruns într-un nou cartier mărginaș

și mai dubios decît primul. Încît m-am întrebat deodată unde vrea să mă ducă motoristul și ce are în gînd.

*

O treabă asemănătoare mi se întîmplase în Elveția. Plecam din Zürich la Basel și, la un moment dat, Vego, dîndu-și seama că o luase într-o direcție greșită, a oprit pe dreapta și mi-a făcut semn că trebuie să întoarcem în loc. Numai că, din cauza fluxului de mașini dintr-o direcție și cealaltă, manevra era destul de riscantă. În cele din urmă, Vego a reușit să întoarcă mașina și după un minut sau două am întors și eu.

Impresia cu care rămăsesem era că el, trecînd prin intersecția cu sens giratoriu care urma, menținuse direcția drept înainte. O săgeată ce indica „Basel" mi-a confirmat această impresie și am înfipt piciorul în accelerator.

Ajunsesem la marginea orașului și nici urmă de Vego. Am întrebat și mi s-a spus că da, drumul duce la Basel. Atunci i-am dat și mai tare bătaie. Zadarnic. Parcursesem vreo treizeci de kilometri cu acceleratorul la podea, fără să-l pot ajunge din urmă.

Într-o vară, avînd de mers la Cluj cu un prieten ce venea de la Slatina, am fixat ca punct de întîlnire bariera de la intrarea în orașul Rîmnicu-Vîlcea (nu exista varianta actuală a șoselei naționale). L-am așteptat mai bine de o oră înaintea barierei făcîndu-mi o mie de draci și în acest timp el mă aștepta, cu un număr de draci deloc mai redus, dincolo de barieră. Fusese folosită — de mine sau de el, cine mai știe, — expresia la „barieră", dar nici unul dintre noi nu se gîndise că acolo nu este vorba de o singură linie, ci de o adevărată rețea de triaj. Amicul prinsese bariera deschisă și trecuse dincolo, ca să scape de ea ; eu o găsisem pusă și trăsesem pe dreapta ca să-l aștept.

Am întors și am luat-o înapoi spre Zürich, spunîndu-mi că Vego, după ce și-a dat seama că mă pierdusem de el, a început să mă caute prin oraș. Așa se și explica faptul

că nu l-am putut ajunge ; el nu se afla în față, ci în spatele meu.

Nu l-am întîlnit nici pe drum și nici nu l-am găsit așteptîndu-mă la ieșirea din Zürich. În oraș nu avea sens să intru, mai ales că între timp se întunecase de-a binelea și am zis că cel mai bun lucru era să merg la Basel și să-l caut acolo. Așa că m-am întors din nou.

Judecînd și răsjudecînd lucrurile, mi-am spus că interpretasem greșit săgeata indicatoare, iar cel pe care îl întrebasem mă îndrumase și el eronat. Și am hotărît să mai verific o dată. Ocazia s-a ivit chiar în prima localitate. În dreptul unei porți staționa un Opel pe stînga cu luminile de întîlnire aprinse, ca și cînd stăpînul lui ar fi sosit de la drum cu puțin înainte. Am oprit și m-am dus să întreb.

N-am găsit pe nimeni la mașină, dar în scurt timp a apărut din curte un tip mătăhălos, chel și cu maxilarele proeminente care mi-a spus fără prea multă bunăvoință că nu știe franceza, vorbește germana. I-am explicat cum mă pierdusem la Zürich de prietenul meu cu care trebuia să ajung la Basel și cît de nedumerit eram din pricina asta.

„Veniți cu mașina aici și așteptați-mă un moment", a zis cu acreală și a dispărut în curte.

Din acel loc pornea o stradă a satului — cuvîntul este cam impropriu pentru Elveția — pînă am adus mașina, căci o lăsasem ceva mai încolo și pe cealaltă parte a șoselei, neamțul se și așezase la volan. Mi-a făcut semn să-l urmez.

Am tăiat după el satul în două, am ieșit pe un drum intercomunal ce șerpuia printre ogoare, am trecut printr-un nou sat și am ajuns în altul, tot pe un drum comunal, îngust cît pentru o singură mașină. Trecînd printr-o pădurice, m-am întrebat unde are de gînd să mă ducă namila de neamț. Pe drum, nici țipenie. În lumina farurilor, peisajul, mereu în schimbare, îmi apărea cît se poate de inospitalier, jocul de umbre era aproape dantesc. Asfaltul devenise de la o bucată de timp destul de precar, ceea ce în Elveția este un lucru cu totul neobișnuit. După un semn de circulație care interzicea circulația tractoarelor — pînă și a tractoarelor ! — am intrat într-o pădure bătrînă și deasă, crescută ca de la începutul lumii acolo.

De fapt, a intrat numai el, pentru că drumeagul se prăvălea deodată într-o văgăună ce mi s-a părut fără sfîrşit. Văzînd cum dispare Opel-ul înghiţit de întunericul din adîncuri, nervii au cedat. Am oprit cu hotărîre pe buza văgăunii, am întors rapid în marşarier şi am pornit cît mă ţineau cauciucurile, să ies înapoi la şosea. Nu ştiu în cît timp am făcut drumul, dar cu siguranţă am realizat un record care cu greu ar putea fi doborît.

Cînd am ajuns la Basel trecuse de douăsprezece. Am oprit la primul hotel întîlnit şi am cerut o cameră cu un pat. Aveau. Uitîndu-se însă în paşaport, recepţionerul mi-a comunicat că am fost căutat de un domn care locuia la Hotel Wagner.

„Domnul Vego Arcăşan", a precizat recepţionerul, uitîndu-se pe hîrtia unde îşi notase numele.

L-am rugat să sune la hotelul respectiv şi să le ceară celor de acolo să mă pună în legătură cu Vego. A sunat şi i s-a spus că domnul Arcăşan se găseşte în restaurant — unde s-ar fi putut găsi Vego, altundeva, seara ? ! — trimit îndată să-l cheme. Şi în curînd i-am auzit vocea.

Mi-a zis că m-a căutat prin tot Zürich-ul pînă a aflat că de la Zürich la Basel duc două şosele aproape paralele.

„A, deci asta a fost... A vrut să mă scoată la şoseaua cealaltă şi a tăiat drumul..." am dat glas gîndurilor, dumirindu-mă care fusese intenţia neamţului.

„Ce zici ?" n-a priceput Vego.

„Nimic, îţi povestesc eu... Am crezut că vrea să mă omoare un elveţian. Să mă jefuiască. Cu toate că nu văd ce-ar fi putut lua de la mine..."

„Rămîi unde eşti, vin imediat să te iau. Altfel ai să rătăceşti dracu' ştie pe unde !"

I-am mulţumit recepţionerului şi am dat să plec, dar acesta m-a întrebat deodată :

„Convorbirea cine o plăteşte ?"

„Ciuciu plăteşte", mi-a scăpat fără să vreau pe româneşte. Nu fusese o convorbire interurbană.

„Poftim ? Cum ziceţi că se numeşte domnul ?"

„Domnul Ciuciu", am fost obligat să repet.

„Ciu..." m-a îndemnat să-i spun încă o dată numele în timp ce da să-l noteze într-un registru.

I l-am silabisit.

„Mulţumesc foarte mult !"

Nu-l păcălisem. Cînd am plecat de la Hotel Wagner, nota de plată cuprindea şi costul acelei convorbiri telefonice — 1,25 franci. O convorbire între hoteluri şi, în fond, în cadrul unor servicii reciproc datorate.

Cu prilejul unei alte călătorii în Elveţia alesesem ca să mă cazez peste noapte o casă mai puţin arătoasă şi care avea şi ea un anunţ de genul „Închiriez camere". În timp ce descărcam bagajele din maşină, în dreptul porţii a oprit un autocar Mercedes construit special pentru transportarea vitelor de la păşune, ca ele să nu se balege pe şosea şi, probabil, ca să dea o producţie cît mai mare de lapte. O vacă a coborît tacticos din autocar şi s-a îndreptat fără grabă spre grajd.

Asta m-a făcut s-o întreb pe gazdă, o femeie spre şaptezeci de ani, dacă poate să-mi vîndă un litru de lapte. A zis că da, îmi dă şi unt făcut în casă şi m-a îndemnat să mănînc la bucătărie, de fapt un fel de bucătărie-sufragerie. În timp ce mîncam, a venit şi domnul Vering, cum îl chema pe proprietar. Din una în alta, am aflat că au un băiat însurat, stabilit într-o localitate vecină, că trăiesc din închirierea de camere şi vînzarea laptelui de la vacă, în jur de 35 de litri la două mulsori, pe care îl ridică dimineaţa maşina unei fabrici de brînzeturi... Apoi, simţindu-se probabil singuri, m-au invitat în camera lor, la televizor. Am acceptat, mai mult din dorinţa de a vedea ce programe au. Aveau. M-au tratat cu vin — care nu prea merge după lapte, dar n-am zis nu — şi cu un fel de chec şi am stat de vorbă pînă tîrziu.

A doua zi, la plecare cînd să-i plătesc pentru cameră, femeia mi-a zis că laptele şi untul sînt de la ea, nu-mi ia bani, dar mi-a calculat un franc pentru folosirea tacîmurilor. A tacîmurilor pe care ea mă invitase să le folosesc. Na de mai înţelege ceva !

*

Campingul din Brindisi era ocupat aproape în întregime de *hippies*, cort lîngă cort, de parcă ar fi fost o tabără

amenajată special pentru ei. N-am avut încotro, a trebuit să rămîn. Am găsit un loc lîngă mașina unei familii de turci care-și pregăteau, în fața cortului, mîncarea de seară și m-am dus să fac o baie în mare — campingul era așezat pe malul ei — hotărît să trîndăvesc a doua zi pe plajă cel puțin pînă la prînz, deoarece feribotul pleca abia seara la șase.

Eram în costum de baie și ridicam cortul. Profitînd de un moment de neatenție, cineva s-a apropiat de mașină și mi-a subtilizat blugii în buzunarul cărora aveam o sumă însemnată de bani — toate lirele italienești cu care să plătesc traversarea și să-mi rămînă încă ceva. Schimbîndu-mă, pusesem blugii pe spătarul scaunului de la volan, am observat dispariția lor cînd am vrut să iau *spray*-ul împotriva țînțarilor.

Evident, nu de blugi îmi era. Mai ales că la Neapole, ca să am ce duce la prieteni, cumpărasem în port trei perechi la un preț derizoriu (probabil falsificați sau de contrabandă și nici nu erau ei prea la modă pe vremea aceea). Îmi era de bani și cu toate că nu trăgeam prea mari speranțe că va putea fi descoperit hoțul în șatra aceea enormă de *hippies* — asta presupunînd că se va întreprinde ceva pentru descoperirea lui — m-am dus la recepție să reclam furtul.

„Noi vom anunța poliția... Trebuie să vă spun însă că azi-noapte au fost cîteva zeci de spargeri în oraș. La magazine în special. Și cine credeți că le-au comis dacă nu animalele astea ! Ca să aibă cu ce-și cumpăra droguri !"

„Dar de ce sînt atît de numeroși în oraș ?"

„Vremea a început să se răcească, este perioada cînd pleacă spre Asia."

Am vrut o explicație — o aveam.

A doua zi, la îmbarcare, fiecare *hippy* a fost trecut printr-un filtru al poliției și percheziționat cu de-amănuntul. N-aveam nici o grijă, nu pentru banii mei erau căutați. Recepționerul anunțase poliția, dar de la celălalt capăt al firului i se răspunsese că ei au pe cap destule povești, povestea asta cu banii e-o bagatelă. Pentru ei o fi fost bagatelă...

Feribotul societății „Adriatica" era cît „Transilvania" noastră, dacă nu și mai mare, și pîntecele lui hulpav în-

ghiţea un „TIR“ după altul. Poate o sută, poate mai multe, căci vasul, de la Igoumenitsa, îşi continua drumul pînă în Pelopones, la Patras, unde începe autostrada. Autoturismele şi motocicletele erau lăsate la urmă şi mi se părea că şirul enormelor camioane nu mai are sfîrşit.

Îmbarcarea aceasta era în genul ei un spectacol. Cu marinari şi şoferi, cu ambalări de motoare şi scrîşnete de frînă, cu strigăte de apel şi răspunsuri, un adevărat vacarm, peste care se suprapuneau comenzile date prin portavoce de un ofiţer ce dirija, de la pupa vasului, întreaga îmbarcare. Un spectacol mai ales cu dansul neîntrerupt al punţii de îmbarcare care ba se lăsa, gemînd şi trosnind sub greutatea unui mastodont rutier, ba se ridica, adunîndu-şi parcă forţele, pentru a-l primi pe cel următor.

Cînd am pătruns cu Renault-ul în pîntecele „Egnatiei“, cum se numea vasul, toate maşinile care intraseră pînă atunci erau într-o aliniere perfectă, spaţiul enorm la maximum folosit, doar cîţiva centimetri despărţeau o maşină de alta, şi mi-am zis că un tangaj mai puternic ar putea să prefacă totul într-o grămadă de fiare.

Odată terminate manevrele pentru ocuparea locului ce-mi fusese indicat, am vrut să scot cheia din contact, dar marinarul care mă dirijase mi-a interzis şi mi-a spus că maşina trebuie să rămînă descuiată şi cu cheia în contact. Asta nu mi-a plăcut şi am încercat să protestez. Fără folos. A spus că actele şi valorile le pot depune contra unei taxe foarte mici sus, pe vas, unde există un compartiment cu seifuri.

Aşa am şi procedat. A fost singurul loc unde n-am întîlnit *hippies*. Mişunau peste tot ca şobolanii şi cînd am ieşit din apele teritoriale ale Italiei şi s-a deschis *free-shop*-ul au năvălit cu toţii să cumpere băuturi şi ţigări. Au ocupat apoi culoarele, culcîndu-se în sacii lor de dormit, dar lăsînd destule locuri libere în pavilionul destinat pentru petrecerea nopţii.

Era de mărimea unei săli de cinematograf şi organizat cam tot ca aceasta. Doar că fotoliile erau în genul celor de avion, rabatabile, ca să-ţi poţi alege o poziţie mai comodă pentru dormit. La un asemenea fotoliu aveam şi eu dreptul în contul biletului pentru „persoane“. Şi cum noaptea era răcoroasă şi pe punte trăgea, mi-am căutat

un loc, cu speranţa că voi putea aţipi. *Hippies* se culcaseră mai ales pe jos, foielile dubioase din jur, gemetele de tot felul, cuvintele spuse cu răsuflarea întretăiată şi în cele din urmă o duhoare de nesuportat, care îmi dădea impresia că mă aflu într-o cameră de gazare, m-au alungat afară, în frig.

Tot umblînd, am găsit un şezlong, l-am tras într-un colţ mai ferit şi am îngheţat toată noaptea în el. Am adormit abia spre dimineaţă. Cînd m-am trezit, primul gînd a fost să mănînc ceva fierbinte. Pentru clasa „comun" exista un *self-service*, m-am grăbit într-acolo. Restaurantul nu se deschisese şi un marinar mi-a spus că la intrarea dinspre prora a pavilionului există cîteva automate pentru cafea.

Am găsit repede încăperea, numai că era ocupată în întregime de *hippies*. La început n-am priceput despre ce este vorba şi ce se întîmplă, căci stăteau în cerc, îmbulzindu-se şi ridicîndu-se pe vîrfurile picioarelor, ca şi cînd în mijlocul cercului s-ar fi desfăşurat o luptă de cocoşi. Mi-am făcut loc să văd despre ce este vorba. Doi tineri se împreunau exhibîndu-se cu impudoare animalică pe linoleum ; alţii, goi şi aceştia, se pregăteau să le ia locul.

Nici unul din cele patru automate nu funcţiona. Peste puţin timp aveau să mă încălzească vameşii greci, să mă încălzească mai cu seamă la propriu.

16

Mergeam cu geamul coborît, curentul de aer ar fi trebuit să aerisească perfect habitaclul şi totuşi din spate se simţea venind un miros greu de picioare, încît m-am întrebat dacă îngerul meu păzitor nu-şi va fi scos cumva încălţările. În orice caz, de la o gură de canal ar fi venit un miros mai plăcut.

Așa mi-am adus aminte de Max. Uitasem să anulez ordinul și el, învățat să asculte fără crîcnire, stătea culcat pe podea, acolo, lîngă picioarele blondei, nenorocitul. A folosi un ton voios pentru a anula ordinul atît de tîrziu ar fi însemnat într-un fel să-mi cer scuze. Or — se știe — față de căței nu este indicat să te scuzi. Și atunci am pronunțat cu voce egală, dar puțin severă „liber".

Mă așteptam să sară ca un arc, dar nu, a venit încet și parcă fără nici o poftă, ba mi s-a părut că mersul lui era chiar încontrat. Și s-a culcat indiferent pe fotoliu. Era supărat, se vedea clar. Nu i-am acordat nici o atenție. Asta probabil l-a enervat, pentru că a scos deodată un „ham" plin de protest. Așa-s cățeii, mai protestează ei cîteodată. Ei și ce dacă ? !

Văzînd că tac și nu spun nimic, că nu reacționez în nici un fel, s-a ridicat în poponeț și, gușindu-se, și-a reluat aerul de grandoman. Politica „de pe poziții de forță" nu-i o treabă a zilelor noastre și nici inventată de răposatul John Foster Dulles, așa că l-am luat la refec, în spiritul ei :

— Ascultă, mă, tu cine dracu' te crezi ?

— Poftim ? a zis tînăra în engleză, crezînd că ei mă adresasem.

Am hotărît să iau purceaua de coadă și, pregătindu-mi în minte cuvintele englezești, am zis :

— Lucrați în Grecia, nu ?

— Nu, sînt din Anglia.

— Și nu vorbiți decît engleza ?

— Știu și puțină germană...

Așa mai mergea. Am încercat s-o descos, dar ea îmi răspundea fără poftă, îngălat și monosilabic. Am lăsat-o baltă, nu-mi ardea nici mie să fac conversație cu ea.

Am intrat în Salonic în jurul orei douăsprezece și cum indicatorul de la bordul Espadei îmi arăta că mai am doar cîțiva litri de benzină, am hotărît că primul lucru pe care îl voi face va fi să rezolv problema banilor. Băncile se găseau desigur în jurul „Egnatiei" sau pe bulevardul cheiului și n-am mai stat să întreb.

Cunoșteam drumul și, dealtfel, în Salonic te poți descurca destul de ușor. Platforma binecunoscutului Tîrg internațional împarte orașul în două părți aproape egale,

în cea în care mă aflam se găseau și edificiile cele mai importante, majoritatea obiectivelor turistice, hotelurile de lux, marile magazine...

O stradă dreaptă, ce se continua din șosea, m-a scos în bulevardul Egnatia, după celebra „Via Egnatia", drumul ce lega Roma de Bizanț, o arteră cu trotuare largi, cu magazine elegante și cu o circulație de mașini destul de intensă, pe cîteva rînduri.

Am virat apoi la dreapta spre chei, pe strada Dragoumi Ianos, am întrebat și mi s-a spus că, mergînd drept înainte, voi întîlni „Banca Greciei". Am reperat ușor clădirea și, găsind loc, am parcat chiar peste drum de intrare. Pasagera mea nu dădea nici un semn, nu manifesta nici o intenție de a coborî și atunci m-am întors și i-am adus la cunoștință ce urmează să fac.

— *Bank !* am zis, arătînd în direcția clădirii.

— *Very good !*

N-am înțeles ce vrusese să spună prin acest „foarte bine" ; am coborît și imediat a ieșit și ea din mașină. A ieșit și m-a așteptat să încui portiera. Ceea ce însemna că voia să mă însoțească la bancă. Ei, fir-ar să fie !...

A fost într-adevăr așa. Dar a făcut-o nu pentru a nu mă părăsi nici o clipă, ci pentru că avea și ea treabă acolo. O adusesem, cum s-ar spune, la scară. A intrat și s-a apropiat de ghișeu cu degajarea, cu dezinvoltura cu care eu intru în magazinul din colț, unde cumpăr în fiecare zi pîine. Și a început să caute ceva în traista de pînză a cărei culoare inițială nici măcar un chimist n-ar fi fost în stare s-o stabilească.

Tinerele funcționare, alese pe sprînceană și îmbrăcate într-o uniformă cochetă, cu mănuși albe — semn de eleganță sau mai curînd o măsură de protecție igienică, pentru că mînuiau bani — erau ocupate cu cei veniți înaintea noastră, dar un bărbat mai în vîrstă ce lucra la un birou situat în spatele funcționarilor, probabil șeful acestora, observînd că n-are cine să ne servească, s-a ridicat în grabă și a venit cu un zîmbet îndatoritor să se ocupe de noi. Din contrarierea de o clipă ce i-a apărut deodată pe față mi-am dat seama că ceva nu este în regulă.

Pentru a-şi uşura căutarea în traistă, englezoaica scosese din ea o parte din lucruri, astfel că pe enorma placă de marmură albă a ghişeului se aflau, maculînd-o cu impertinenţă, nu numai nişte ciorapi, un maiou, dar şi cel mai intim atribut al lenjeriei feminine.

— Sînteţi împreună ? mi s-a adresat funcţionarul cu stăpînire de sine, care merita admirată şi în acelaşi timp detestată.

— Nu — nu ! m-am apărat în germană, pentru că el, luînd-o probabil drept nemţoaică pe blondă, în această limbă mi se adresase. Şi i-am întins paşaportul împreună cu cecul pe care-l aveam de la Georgio.

— Am găsit ! am auzit-o pe englezoaică exclamînd pentru a-i atrage atenţia funcţionarului să se ocupe de ea.

Avea în faţă un carnet de cecuri şi, înmînîndu-i funcţionarului paşaportul, i-a cerut un stilou. Eram curios cît va cere să i se schimbe în drahme şi m-am uitat să văd ce sumă va scrie. A caligrafiat, fără să stea pe gînduri, 200 de lire sterline. Şi, desigur, nu erau singurii bani de care dispunea. În acest caz, de ce călătorea ca autostopistă ? Pentru că altfel nu putea fi explicată prezenţa ei la vama grecească.

Eliberîndu-se, o funcţionară m-a invitat să trec în dreptul ei. În timp ce-mi completa un formular cu datele din paşaport şi cu cele de pe cecul lui Sabbatini, blonda a venit să-mi spună că ea a terminat, ar vrea să ia rucsacul din maşină. Asta le pusese capacul la toate, şi cum îmi era şi înainte cît se poate de dragă, i-am zis ceva duios în gînd şi am întrebat-o, zîmbindu-i în spiritul acelei duioşii :

— De ce nu mi-aţi cerut rucsacul cînd aţi coborît din maşină ? Ca să nu vă căraţi aici cu el... Acum aşteptaţi pînă termin şi eu ! Ori poate n-aţi văzut că sînt ocupat ? !

Se uita la mine cu ochii ei blegi şi apoşi, ca un viţel la poarta nouă, în momentul în care a pronunţat „O.K.“ m-am aşteptat să-i curgă bale din gură. S-a aşezat într-un fotoliu. În scurt timp, acelaşi lucru l-am făcut şi eu, căci oamenii băncii ceruseră prin telex confirmarea cecului. Aş fi putut să mă duc la maşină şi să-i dau rucsacul, dar din răutate, dintr-o răutate izvorîtă şi din aversiunea pe

care o am față de speța subumană a *hippies*, am obligat-o să aștepte.

Cînd să ieșim în stradă, ușa a fost deschisă de o brunetă cu ochi mari, negri, codați, tăiați în migdală, stranii prin alungirea lor nefirească ; nu mai văzusem asemenea ochi. Făcîndu-i loc și invitînd-o să treacă, privirile noastre s-au întîlnit pentru o clipă. Și înainte de a închide ușa, am întors fără să vreau capul. Purta o fustă pînă la pămînt, cu volane și falduri bogate, o fustă ca de țigancă, o modă căreia chiar așa îi și spunea : *„gipsy“*. Ca de țigancă îi era și părul : negru, lins pe creștet și căzut mult peste umeri.

Englezoaica mă aștepta, m-am dus la mașină și i-am dat rucsacul.

— *O.K.*, a zis bălos, cînd ar fi trebuit să-mi spună „mulțumesc“, un elementar mulțumesc pentru că o adusesem la Salonic.

— *Thank you !* am spus cu zîmbet ironic și, aplecîndu-mă, i-am făcut o reverență teatrală. După care i-am zis pe românește : Și du-te învîrtindu-te !

— *Yes*, a mai zis și a plecat.

Îmi mutase nasul din loc aproape două ore, fir-ar ea să fie, și în loc de mulțumesc zice *„O.K.“*

Dădusem în foc și văzînd cu ce ifose stătea Max în mașină, nu m-am putut abține să nu-l beștelesc :

— Măi popîndăule, tu în loc să te uiți și să vezi cum e lumea, cum e orașul și să nu te mai încapă locul de bucurie că te-am adus într-o țară străină, stai ca un țap logodit ! i-am zis, cu toate că nu eram prea sigur dacă văzuse sau nu cum stă un țap logodit. Hai coboară ! l-am îndemnat deschizîndu-i portiera. Aici mirosurile or fi mai rafinate !... De !...

Așteptîndu-l pe Max să însemne copacii ce mărgineau trotuarul, m-am surprins trăgînd cu privirea spre ușa monumentală a băncii. Pun capul, stimați cititori, că nu din grijă pentru foxterier îmi pierdeam eu vremea pe lîngă mașină. Mi-am luat repede seama, altele erau treburile mele în Salonic, nu venisem să cunosc tipe cu înfățișare exotică, chiar dacă această înfățișare mă tulburase un pic.

Trebuia să sun adunarea și să văd pe puncte ce aveam de făcut. Și care era ordinea, care erau prioritățile.

Am hotărît că, în primul rînd, era de datoria mea să mănînc. Și asta repede, ca să nu mi se facă milă de mine. Apoi să pun benzină și să schimb uleiul la motor, așa cum mi-o ceruse Georgio, și abia după aceea, tot cum el mi-o ceruse, prezentîndu-mă la „Ente Nazionale Ellenico per il turismo" din Salonic, să-mi bag capul sănătos sub evanghelie.

Prima problemă am rezolvat-o într-o locantă din apropiere și tot aici am căpătat într-o pungă de nailon tot felul de resturi pentru Max. După ce l-am hrănit, ca să nu umblu la întîmplare prin oraș și să întreb mereu, am luat-o pe drumul pe care venisem și pe care întîlnisem o stație de benzină cu steaguri și tot felul de dichisuri.

Ultima oară cînd fusesem cu mașina în Grecia, un litru de benzină costase unsprezece drahme, ceea ce nu era deloc puțin, căci dolarul era cotat pe atunci la 30 de drahme. Moneda americană se devalorizase destul de drastic, dar cursul ei, așa cum văzusem pe o listă la bancă, era de 36 de drahme. Mă așteptam așadar ca prețurile să fie crescute, cînd am văzut însă că un litru de benzină costă 36 de drahme, mi-a venit să-mi fac cruce cu stînga. Unde mai pui că Espada nu consumă ca Renault-ul cel mult opt litri la suta de kilometri, ci aproape de trei ori mai mult. Nu mă plîngeam, aveam bani destui la teșcherea, dar prețul benzinei mi se părea cu totul exagerat.

Odată rezolvate prioritățile, problema care se punea era dacă să-l sun pe Sergios înainte de a mă prezenta la Oficiul de turism din Salonic sau după aceea. Pentru că, din cîte înțelesesem semnalul cu privire la sosirea Espadei în Grecia de la acest oficiu urma să pornească spre mafioții lui Sabbatini. Iar eu, ca să nu-l bag în vreo încurcătură, n-aș fi dorit să fiu văzut cu Sergios. Și din acest motiv, nici poliția grecească nu era bine să mă vadă cu el.

Am stat și am răsucit în minte cum să fac și să dreg, care ar fi avantajele și care dezavantajele și am ajuns la concluzia că ce mi-e baba Rada, ce mi-e Rada baba. Oricum o făceam, oricum o-nvîrteam tot aia era. Și am zis că întîi trebuie să mă cazez la un hotel, chiar dacă asta ar

însemna să fiu imediat reperat de mafioţi, şi apoi să-i telefonez lui Alexis. Altfel n-aveam cum să-i spun unde să mă caute.

Am întrebat şi mi s-a spus că trebuie să ajung din nou pe bulevardul Egnatia, iar de acolo să fac la dreapta spre Piaţa Aristotelous, ce dă în cheiul de promenadă al golfului. Era cît se poate de simplu, cunoşteam piaţa. O formau cele mai frumoase clădiri din Salonic, sub arcadele lor strălucesc magazinele pentru turişti în stare să semneze cecuri de mii de dolari cu dezinvoltura cu care eu aş da un autograf pe o carte.

La Oficiul de turism am fost îndrumat să mă adresez unui bărbat între două vîrste, năsos, chel, exuberant şi poliglot, care se ocupa de „relaţia Italia".

— Aveţi o comandă din Roma pe numele de Georgio Sabbatini... am început.

S-a ridicat imediat de pe scaun şi, frecîndu-şi mîinile ca şi cînd i-ar fi surîs perfectarea unei afaceri, a început să turuie în italiană.

— Bine aţi venit, domnule... Vă rog să luaţi loc, vă rog să luaţi loc... Imediat... Numai un moment... Cred că aţi călătorit foarte bine ; la noi, vă asigur, o să fie totul perfect ! Să vedem ce-aţi comandat... Şi să-mi spuneţi tot ce doriţi... voi avea grijă de toate...

În timp ce vorbise, m-am aşezat pe un scaun în faţa biroului lui, şi-a reluat şi el locul şi a început să caute într-o cartotecă. Am ţinut să precizez, aşa cum îmi ceruse Georgio :

— Domnul Sabbatini n-a putut veni, sînt un prieten care va face în locul lui această călătorie... Am vrut să menţionez „dar tot cu o Lamborghini Espada", însă el m-a întrerupt.

— Da, acum ştiu. Colegul meu de dimineaţă a primit un telex din Roma şi v-a reţinut o cameră la „Mediterranean Palace". Un moment... şi după ce a căutat într-o mapă cu telexuri, a continuat : Sînteţi domnul Adrian Hornea din România... Da, totul este în ordine.

— Şi am venit cu o Lamborghini Espada...

— Aaaa, ce maşină ! Divină ! Cînd îi văd pe scrobiţii ăştia de englezi în coşciugurile lor de Rolls-Royce îmi vine să vărs !

Ironia a făcut ca, exact în acel moment, o băbătie încărcată cu bijuterii ca un pom de crăciun să-l întrebe dacă vorbește engleza.

— Da, bineînțeles ! a zis, zîmbindu-i larg și ridicîndu-se în picioare ca aruncat de un arc. Vă rog să fiți amabilă, colegul de acolo se ocupă de relația Anglia. Și a condus-o pînă la biroul colegului său.

— Vă cer mii de scuze, a zis revenind și a adăugat cu năduf : Cîte figuri ne-au mai făcut și englezii ăștia !... În cap cu umflatul ăla de Churchill !

Resentimentele — resentimente, afacerile — afaceri.

— Dar nici italienii n-au fost mai buni...

— Nu-i adevărat ! a protestat vehement. Italienii n-au avut nimic cu noi ! Mussolini... Hitler le-a forțat mîna ! Dintre toți catolicii, ei sînt cei mai de treabă. Sînt exact ca și noi, grecii. Cum sînt și românii. Cu inima deschisă. Iar cu dumneavoastră, românii, ne-mpăcăm și mai bine, că sînteți ortodocși. Grecii au fost primiți în România ca frații. Întotdeauna au fost primiți ca frații.

Șmecher tipul ! Umbla cu daica și-i era limba fagure de miere, dar eu știam ce știam, nu mă-mbrobodea el cu de-al de-astea pe mine !

A mai zis că-mi stă întru totul la dispoziție și s-a oferit să-mi facă un traseu cu program.

— Doriți să-l facem acum, împreună ? Sau îl fac singur, așa cum l-aș face pentru domnul Sabbatini, și treceți pe aici în jurul orei șase ? Hotelul este pe chei, la doi pași.

Omul — sau poate colegul lui de dimineață ? — își lua dreptul de la mafioți și, desigur, aștepta pentru rîvna lui o atenție și din partea mea. După cîte știu, grecii au un merit incontestabil în introducerea acestui obicei „al pămîntului“ — sau n-am reținut eu bine din cărțile de istorie ? — așa că era cazul să mă conformez. Aveam în portbagaj o sticlă de coniac „Triumf“... Dar asta ar fi ca și cum, venind în România, un grec ți-ar aduce în dar un sac cu mălai.

— Sînt de pe drum, abia am sosit și aș vrea să mă cazez mai întîi. Așa că optez pentru cea de-a doua propunere.

— Foarte bine, foarte bine... O să vă fac un program foarte frumos, o să fiți, vă asigur, cît se poate de mulțumit !

M-am ridicat să plec. În timp ce ne strîngeam mîinile, a ţinut să-mi mai spună ceva :

— Nu vă supăraţi, ştiam că în România n-ai cum să cumperi o Lamborghini Espada...

— Este aşa cum aţi spus. Avem industria noastră de autoturisme... Dacia...

— Ştiu, se vînd şi în Grecia... Şi benzina e mult mai ieftină ?

— Cu mult mai ieftină. Cam de cinci ori mai ieftină.

Omul a oftat, ar fi vrut probabil să mai întrebe cîte ceva, grecul e curios din fire, însă eu nu eram dispus să răspund la întrebările lui — prin ele, tipul voia să ajungă la mine. Şi mi-am luat rămas bun.

Hotelul era de categoria celor de lux, îmi dădusem seama şi după numele lui, şi cînd am oprit la peron, portarul s-a repezit să-mi deschidă portiera, un *groom* să-mi care bagajele. Învăţaseră că mărimea bacşişului e în strînsă legătură cu marca maşinii, numai că de data aceasta aveau să se înşele ; sub aceeaşi pălărie era o altă Mărie. O Mărie neînvăţată să arunce cu banii.

Groom-ul a zis la un moment dat ceva, pronunţînd cuvîntul *dog*. Înţelesesem că se referise la Max, dar restul n-am putut să-l deduc. L-am întrebat în italiană despre ce este vorba şi din gesturile lui am priceput că se referise la lesă. Era clar : căţeii aveau acces în hoteluri de lux, dar duşi numai cu lesa. I-am prins-o de zgardă, aveam o lesă splendidă, cea care i-o făcuse Florina cadou.

În hol, aşternut cu covoare moi, mirosea a colonie scumpă, totul era învăluit în linişte, într-o linişte solemnă, ca şi cînd le-ar fi murit cineva. I-am întins recepţionerului paşaportul şi i-am spus că îmi fusese reţinută o cameră de către Oficiul de turism din Salonic.

Omul s-a uitat în paşaport, mi-a căutat numele într-un registru şi a zis că da, camera îmi stă la dispoziţie.

— Este o *single* ? l-am întrebat.

— Nu, este o cameră cu două paturi.

— Vreau o *single*, am zis sec.

La pretenţii ne pricepem cu toţii.

— Ştiţi, sîntem în plin sezon...

— Bineînţeles că ştiu !...

— Bine, atunci o să vă dau o *single* care a fost reţinută pentru altcineva. Noi îi primim foarte bine pe români, vă rog să povestiţi asta în România. Am auzit că vă industrializaţi foarte tare...

Cînd a pronunţat „noi" a avut în vedere hotelul „Mediterranean Palace"... I-am zis că aşa este, avem unul dintre cele mai înalte ritmuri de dezvoltare din lume. Mi-a pus apoi cîteva întrebări în legătură cu politica noastră externă, iar la despărţire mi-a zis în şoaptă, cu toate că nu se afla nimeni în jur, că mi-a dat o cameră cu vederea spre golf.

Într-adevăr, era o cameră foarte frumoasă, cu mobilă stil, *groom*-ul a dus bagajele înăuntru, s-a repezit să deschidă uşa balconului şi, printr-un gest, m-a invitat să ies şi să admir priveliştea golfului. A tras apoi jaluzelele, după care mi-a prezentat conţinutul frigiderului şi baia. I-am dat un bacşiş, dar *groom*-ul, zicîndu-şi probabil că ceea ce simţea în palmă nu era deloc în concordanţă cu ceea ce sperase să primească de la proprietarul unei Lamborghini Espada, a deschis-o şi s-a uitat la bani.

I-am zîmbit mărinimos şi l-am gratulat cu un „*Thank you*". Nu ştiu dacă m-a luat drept nebun, dar de scîrţan — cu siguranţă. N-aveam nici o grijă, nu eram primul pasager despre care îşi forma el o asemenea părere şi, desigur, nici ultimul.

— Ei, m-am adresat lui Max, acum că sîntem singuri, ce părere ai — da' sincer ! — îţi place unde te-am adus ?

A scos un „ham" plin de bucurie.

— Bine, ştim noi cum e : întîi nu mai poţi de bucurie, iar după o vreme zici că toate astea de fapt ţi se cuvin ! Măi platfus !... Toate astea mi le datorezi *mie !* Două luni la mare... Lamborghini Espada... Acum în Grecia... „Mediterranean Palace"... Oasele-s oase, n-avem treabă... Şi m-am oprit, căci începuse să se uite la mine cum mă uit eu cîteodată la televizor, cruciş.

Trebuia să despachetez, să fac un duş... Am zis să-l sun mai întîi pe Sergios şi i-am spus centralistei ce vreau. De la Kavala la Salonic nu sînt mai mult de o sută şaizeci de kilometri, în trei ore putea să fie la mine...

Cu banii primiţi de la familia Spinoulas hotărîsem să-mi prelungesc drumul pînă la Istanbul. Intenţionasem să ajung pînă seara la graniţa turcă, iar a doua zi dimineaţa, după vreo 40 de kilometri, să mă abat pe o şosea ce duce, prin istmul dintre cele două mări, Egee şi Marmara, spre Dardanele şi în cele din urmă la Troia. Ştiam ce voi găsi din „Cetatea lui Priam", istoria săpăturilor lui Schliemann în Asia Mică şi apoi a celor din Grecia îmi era cunoscută, nu-mi făceam iluzii că aş putea vedea cel puţin un fragment din „Poarta Scee", dar locul unde au stat ancorate corăbiile greceşti, unde s-au înfruntat Aiax şi Hector, unde a fost adus calul-capcană mă atrăgea.

Kavala mi-a dat peste cap planul. De la Salonic gonisem o sută şaizeci de kilometri fără oprire, pe un drum greu ce se strecoară printre munţi, şi am intrat în Kavala pe la trei şi ceva. Aşezat în amfiteatru, oraşul m-a cucerit de la prima privire. Casele, mai toate cu un etaj sau două, orientate spre sud şi aşezate în terase, coboară, în semicercuri concentrice, pînă la apele golfului, unde îi copiază curbura. De aici, dinspre mare, priveliştea este şi mai frumoasă. Sus, ca un fundal, se desfăşoară panoramic zidurile cu turnuri şi creneluri ale vechii cetăţi bizantine, Neapolis, cum se numea pe atunci Kavala. Casele, de un alb imaculat, străluceau în soare ; la cheiul golfului, cu trotuare de promenadă, erau ancorate sute de ambarcaţiuni uşoare... Un oraş deschis soarelui şi luminii, un oraş inconfundabil grecesc.

Patronul locantei, un fel de *bistro* în care intrasem să mănînc, vorbea binişor germana, am profitat de ocazie şi l-am întrebat dacă există un motel sau un camping în oraş. Dacă i-aş fi spus c-a îmbătrînit în meserie degeaba, cred că nu s-ar fi simţit mai jignit. Mi-a zis că, într-adevăr, Kavala este un oraş mult mai mic decît Salonicul, numără doar cincizeci de mii de locuitori, dar are 15 hoteluri, iar campingul lor este considerat cel mai frumos din Grecia. Pe malul mării, cu plajă superbă, în exclusivitate a lui,

așa că mulți străini care opresc la camping în drum spre Turcia renunță la restul călătoriei și rămîn la Kavala.

Mi-am spus că omul, desigur, exagera, tot țiganul își laudă ciocanul, bine că exista un camping unde să rămîn peste noapte. De la Kavala la Istanbul plus abaterea pînă la Troia, drumul însuma vreo șase sute de kilometri, așa că, sculîndu-mă a doua zi mai de dimineață, puteam să-i fac dintr-o bucată. Iar dacă mă prindea înserarea pe drum, n-aveam decît să mă opresc la unul din campingurile dintre Silivri și Istanbul, ca să dau piept pe lumină cu o circulație care se conduce după o singură regulă : ai grijă ce se întîmplă în față și în părți, că de spatele tău au grijă ceilalți.

Și apoi, găsindu-mă la Kavala, unde, cu siguranță, nu voi mai avea prilejul să vin vreodată, era păcat să nu văd pe îndelete orașul, cochet și intim ca un apartament în care te simți bine din primul moment. Planul ar fi fost deci acesta : să mă cazez, să fac o baie în mare și apoi să mă întorc în oraș. Am luat-o pe chei, cum m-a învățat patronul locantei, și după vreo cinci kilometri s-a desfăcut o bretea asfaltată ce m-a scos la camping. Omul avusese dreptate — să tot stai într-un asemenea loc, cu o plajă largă, cu nisip fin și auriu, presărat cu șezlonguri și umbrele de soare.

M-am întors în oraș și, înarmat cu informațiile primite la recepția campingului, am văzut marele apeduct „Kamares", construit de Soliman Magnificul pentru captarea izvoarelor din împrejurimi și aducerea apei pînă în centrul orașului ; casa lui Mohammed Ali, fondatorul dinastiei egiptene, perfect conservată ; „Imaretul", cel mai mare ansamblu arhitectural musulman din Grecia, cu splendide curți interioare și coridoare vitrate, construit de același Mohammed Ali ; am coborît spre cheiul de promenadă și, căscînd ochii la vitrine, am dat peste un magazin de vinuri care expunea butelii ce imitau, în diverse variante, antice vase.

Am intrat cu gîndul de-a cumpăra două sau trei butelii — cadouri cum nu se poate mai nimerite de dat la prieteni. Magazinul se desfășura pe lungime, cu o tejghea-vitrină în față, iar în spate se afla un raft etajat, cît ținea întregul perete, și compartimentat în căsuțe în care se afla cîte o butelie cu vin, majoritatea de doi sau de trei

litri. Buteliile mi se păreau cît se poate de reuşite şi la preţuri suportabile. Am ales un ulcior şi o amforă. Aceasta din urmă se afla într-o căsuţă situată ceva mai sus, vînzătoarea a tras scara care culisa pe o şenilă, s-a ridicat, a luat amfora de-o toartă şi, coborînd, mi-a întins-o s-o apuc de toarta cealaltă. Ori i-a dat ea drumul prea devreme din mînă, ori eu am întîrziat s-o prind, fapt este că butelia a căzut peste cristalul tejghelei-vitrină, de vreo patru metri lungime, şi praful s-a ales şi de cristal, şi de vitrină.

Îngrozită de cele întîmplate, vînzătoarea s-a repezit la uşa ce ducea în spatele magazinului şi eu, uitîndu-mă la spărturile vitrinei, îmi spuneam că o făcusem fiartă. Dracu' mă pusese să mă opresc la Kavala în loc să-mi continui drumul spre Istanbul !

Vînzătoarea a apărut după cîteva clipe. În timp ce alerga să cheme un poliţist, în magazin a intrat, încruntat, un bărbat între două vîrste, cu sprîncene stufoase, grăsuţ şi nu prea înalt. S-a uitat dintr-o privire la vitrină şi, gesticulînd enervat, m-a întrebat ceva în engleză.

„Nu vorbesc englezeşte", i-am spus în aceeaşi limbă, cît se poate de calm, şi i-am oferit să aleagă : franceză, italiană, germană.

„Din ce ţară sînteţi ?" m-a chestionat într-o franceză destul de aproximativă.

„Din România".

Şi-a pus mîinile în şolduri şi a zis, într-o românească cum nu se poate mai neaoşă :

„Atunci te bag în p... mă-ti, idiotule ! Uite, mă, nenorocit de român, ce mi-ai făcut ! Uite ce pagubă ! Vă... muma-n cur, după ce l-aţi lăsat pe taică-miu lefter şi i-aţi luat prăvălia, aţi venit în Grecia să mi-o distrugeţi şi pe-a mea ! ? Uite, p... mi-o distrugeţi !" a făcut cunoscutul semn, îndoind mîna din cot, şi a izbucnit în hohote de rîs.

Am rămas perplex, surprinderea, stupefacţia erau atît de mari, că nu ştiam ce să spun şi de unde să încep. Grecul îmi luase totalmente piuitul. Stăteam ca un prost şi mă uitam la el cum se bucură, zguduit de hohote de rîs.

„Cum aţi ajuns la Kavala ?" m-a întrebat deodată.

„Ascultă, mă, m-ai băgat pîn-acum în mama şi-acu mă iei cu dumneavoastră ! Hai sictir, grec împuţit !" şi-am izbucnit eu de data aceasta în rîs

„Grec împuţit", a repetat, amuzîndu-se, şi s-a asociat rîsului meu.

— Eşti cu maşina ? Unde ţi-i nevasta ?"

„Cu maşina, dar singur. Nu-s însurat." Şi i-am povestit cum mă oprisem la Kavala să mănînc şi cum, plăcîndu-mi oraşul, hotărîsem să întrerup drumul.

„Atunci hai sus, să-mi cunoşti soţia, băiatul... Gata, tragem obloanele, mi-am făcut suma pe ziua de azi !" a zis arătînd spre tejgheaua-vitrină şi s-a dus să încuie uşa.

„Te rog să mă ierţi, am dat să mă scuz, zău dacă ştiu cum s-a întîmplat !"

M-a întrerupt :

„Mortu de la groapă nu se mai întoarce, degeaba îţi mai baţi gura ! a zis şi a făcut un gest de surprindere, ca şi cînd ar fi ascultat ecoul cuvintelor sale. Vezi, a continuat, n-am uitat româneşte ! Sergios Alexis e numele meu. Şi mi-a întins mîna, adăugînd : Sergiu. Aşa-mi spuneau în România".

„Adrian Hornea", m-am prezentat la rîndu-mi.

„N-am uitat româneşte, chiar dacă... De cînd ne-am repatriat, de aproape douăzeci de ani, doar cu taică-miu, Dumnezeu să-l ierte, mai schimbam cîte-o vorbă româneşte. Ce eşti, Adrian, doctor ? Sau inginer ?"

„Nu sînt nici una, nici alta ; sînt scriitor."

Vînzătoarea se întorsese cu un poliţist în uniformă şi Sergios Alexis s-a dus să le deschidă. I-a spus din uşă ceva poliţistului şi în timp ce vînzătoarea se strecura în magazin, a scos nişte bani din buzunar şi i-a dat o hîrtie omului legii, pentru deranj

Locuinţa se afla la etaj, deasupra magazinului, şi urcînd scările, Sergios mi-a spus că bloculeţul este al soţiei, îl primise ca zestre. Doamna Alexis, o iuşcă de femeie, veselă şi plină de temperament, a ascultat zîmbind explicaţiile soţului şi după un schimb de cuvinte convenţionale, s-a dus să facă la bucătărie cafele. Cafeaua şi farfurioara cu dulceaţă, întovărăşite de paharul cu apă, limpede şi gustoasă, sînt în Grecia primele semne de ospitalitate şi de bun-venit. M-am aşezat într-un fotoliu şi Sergios, deschizînd o uşă a bufetului-bar, m-a întrebat ce vreau să beau.

„*Whisky*, Martini, *úzo*, coniac, vin..."

„Vin", am spus cu certitudinea că era abia începutul.

„Spriţ, ha ? Atunci să aduc de la frigider o sticlă de vin şi sifonul. Ai văzut, şi grecii îndoaie vinul cu apă..."

Eram într-un *living* mobilat cu gust, în afară doar de cele cîteva tablouri „naturi moarte" penibile, cam în genul celor ce se vînd pe strada Covaci, la Consignaţia, dacă nu şi mai rău.

„Zi, eşti scriitor... a spus, revenind în cameră. În liceu... Nu ţi-am spus, sînt din Galaţi. Taică-miu... Eşti comunist ?" m-a întrebat deodată.

„Sînt."

„Te-n c... pe mă-ta atunci ! m-a înjurat, amuzîndu-se. Avem şi noi destui... Dar grecii fac mai întîi comerţ şi pe urmă politică ! Şi nici pe asta n-o fac. Ei simpatizează cu cîte un conducător de partid, cu cîte un om politic despre care cred c-o să facă şi-o să dreagă, şi-o să fie mai bine. Ia gustă vinul !" m-a îndemnat, turnîndu-mi în pahar.

L-am gustat, am mai luat o înghiţitură şi am plimbat-o prin gură : era bun, chiar foarte bun vinul.

„Excelent !" am zis.

„Tu cred că ştii că te afli în patria vinului grecesc !?"

„Ştiu din legende. Dionyssos şi toată povestea..."

„Ei dacă ştii din legende, află atunci că ăsta-i vin de Maronia !..."

„Atunci, Ulise, bagă sifon, să nu păţesc ca nărodul ăla de ciclop... am uitat cum îl cheamă..."

În timp ce Sergios făcea şprişurile, doamna Alexis a adus cafele, trei ceşcuţe ca nişte degetare, le-a pus pe măsuţa dintre fotolii şi canapea şi, arătînd în direcţia mea, i-a zis soţului ceva în greceşte.

„Uite, am uitat să te-ntreb dacă ai fost la muzeul din oraş."

La recepţia campingului îmi spuseseră şi despre existenţa unui muzeu la Kavala, dar nu-l căutasem, fusesem în destule, eram sătul de arheologie.

„La muzeu n-am mai ajuns, am zis ca să nu-i jignesc. Dar de ce ?" am adăugat, simţind că întrebarea lor ascunde ceva ; doamna Alexis venise în cameră cu întrebarea pe buze.

„O să ai o surpriză. Lîngă Filipi... Ai auzit de Filipi ?",

„Orașul lui Filip, probabil..."

„Al lui... O să mergem și la Filipi, nu-i prea departe, să vezi ruinele vechiului oraș, teatrul... Lîngă Filipi a fost găsită o piatră de mormînt și pe ea se vorbește despre Decebal. Piatra a fost pe mormîntul romanului... ăla care i-a adus lui Traian capul lui Decebal. Acolo scrie o grămadă de lucruri, dar ăl de le-a scris — îți dai seama, a fost tot un roman ! — mănîncă rahat. Că ei n-au putut să-l prindă pe Decebal. Decebal n-a fost prins viu de romani ! Și-a luat viața... De-aia și-a luat viața, ca să nu cadă viu în mîinile lor ! Eu mă cunosc cu domnul Papaulas, directorul muzeului, și l-am rugat să pună alături și o tăbliță unde să scrie care-i adevărul adevărat. Că Decebal s-a omorît, că n-a fost prins viu. Mi-a zis grecul că n-are voie... Că n-au voie să... Că n-are voie."

Aici, Sergios s-a întrerupt și i s-a adresat soției, ca și cînd și-ar fi adus aminte că trebuie să-i spună ceva. A urmat un scurt dialog și el mi-a explicat :

„I-am zis nevestii că mergem diseară să mîncăm la Clubul nautic — o să vezi, o să-ți placă — și ea a zis că în cazul ăsta ar trebui să se ducă la coafor. Foarte bine, zic, du-te, ne descurcăm noi și singuri aici !"

Doamna Alexis aștepta zîmbind ca eu să aprob cele spuse de soț, și cum n-aveam nici un motiv să fiu împotrivă, am încuviințat printr-un gest.

„*O.K. ! Very good !* am adăugat, aducîndu-mi aminte.

Fusesem oarecum absent, continuînd să mă gîndesc la sensul, aparent contradictoriu, al lucrurilor, la faptul că despre muzeu, mai bine zis despre Decebal, ea, doamna Alexis, ținuse să-mi povestească. Pentru că, judecînd după tablourile din casă, după provenienția și ocupația lor, nu puteam crede că se omorau ei cu vizite la muzee.

„Ești chiar bucureștean ? Născut în București ?" m-a întrebat Sergios cînd am rămas singuri.

„Get-beget."

„Frumos !... A, și voiam să-ți spun... Cînd eram elev, m-am întrebat într-o zi ce fel de oameni or fi scriitorii. Și, nu știu, n-am putut să... Nu mi-am putut închipui. În nici un fel. În mintea mea era că ei..."

„Nici n-ar bea, nici n-ar mînca."

„Da, cam așa ceva. Acuma știuuu !... Avem în Kavala un poet, Christos Lazaris... E cunoscut și la Salonic, și la Atena... toți spun că-i foarte bun, că-i un poet mare... Așa scriu și ziarele... Băiatul meu, Spyridon... L-am botezat ca pe tata, Dumnezeu să-l ierte. Cu toate că socrul meu... Cînd am venit din România, gîndul ne era să emigrăm în Argentina, unde maică-mea avea niște rude bine aranjate. Grecii sînt ca evreii, răspîndiți pe toată fața pămîntului. Numai că evreii sînt uniți, iar grecii se mănîncă între ei ca cîinii !"

„Am auzit. Mi s-a spus despre asta. Aici sîntem frați buni. Semănăm leit unii cu alții. Și chiar m-am gîndit și mi-am spus că de la greci s-au molipsit românii de dihonia asta. Pentru că invers n-ar avea cum să fie. Nu noi am venit la voi, voi ați venit în România. Și-ați adus și obiceiul. Lucrul bun nu se ia..."

„O fi cum spui... Dar grecii așa sînt. Fără să se certe între ei nu pot trăi. Așa făceau și-n România... Așa-i în toate *diasporele,* în toate coloniile de greci din lume. Uuuuu, ce-aș mai mînca niște sarmale cu mămăligă ! Dar nu din cauza asta, din cauza vrajbei dintre greci n-am emigrat în Argentina. Grecul care nu emigrează nu-i grec. N-am emigrat că vărul lui taică-miu s-a ținut de noi că nu și nu, să rămînem în Kavala. Și m-a luat să-l ajut în afacerea lui de export cu vinurile și tutunul. M-am însurat cu fata asociatului lui... Dar vorbeam de Lazaris... Băiatul are două cărți de la el, cu autograf, că eu îi dau mereu vin... Cică pe datorie... Da' socotelile nu le-am făcut niciodată. Altceva voiam să spun. Lazaris stă tot timpul în cîrciumă — artiștii, actorii de la teatru au o *taverna* a lor, o să te duc și acolo — și-i un curvar ce n-a văzut pămîntul. Că-i un bărbat înalt și frumos, și femeile mor după el. Da' poeziile lui nu sînt de dragoste. Ar avea unele din ele, cum mi-a explicat cineva, și niște... așa..."

„Aluzii...", am ales o expresie mai accesibilă.

„Da... N-am cum să-ți traduc expresiile grecești... Lazaris e și pictor. Hai, poeziile au cuvinte... Cuvinte frumoase, mai deosebite... Tot găsești un cuvînt, două, care să-ți placă... Da-n tablouri... E nimica. L-am întrebat într-o zi... Ți-am zis, el trece mereu pe la mine. Eu... îl stimez... Nici... o problemă... «Nu vă supărați, domnu Lazaris, zic,

de ce nu pictaţi şi nişte nuduri ? Aş cumpăra şi eu unele.» «Nudurile, domnule Alexis, zice, nu-s bune decît în pat.» Ţi-am zis, e-un grec frumos şi înalt... Da', ia mai dă-l în p... măsii pe Lazaris ăsta ! Uite ce-am găsit noi să vorbim, în loc să te-ntreb de România !"

M-a tot întrebat, m-a întrebat întîi despre Galaţi, am ieşit apoi toţi trei în oraş şi, în timp ce ne găseam pe bulevardul de promenadă al cheiului, unde ieşise să se plimbe toată lumea bună a oraşului, Sergios mi-a spus deodată şi cu vădită jenă c-ar trebui să mă anunţe la poliţie, la Biroul pentru străini.

„E chiar pe colţ", mi-a arătat printr-un semn al capului. Mergem împreună sau îmi dai paşaportul... Nu durează mai mult de un minut sau două. Pentru că tu ai să dormi la noi, şi aşa-i regula..." Şi a înjurat gros.

„Dar eu am luat o cameră într-un *bungalow* la camping, o cameră foarte bună..."

„Nici nu vreau s-aud ! Şi doar n-o să-ţi dau drumu' să pleci mîine ! Stai trei, patru zile la noi... Dă-l dracului de Istanbul !... Ai spus că l-ai mai văzut !... Ce, ţi-i dor de turci ?..."

Ne-am dus cu toţii la poliţie, dar în clădire a intrat numai Sergios. Cînd a ieşit, i se luase parcă o piatră de pe inimă. Ne-am plimbat apoi pe digul portului, la capătul lui se afla Clubul nautic, un restaurant modern, de unde se vedea întregul oraş coborînd în amfiteatru spre mare, cartierul vechi, biserica Panagia, zidurile şi turnurile fortăreţei, ca un decor de teatru.

A doua zi am plecat cu maşina lui Sergios la anticul Amfipolis, la vreo cincizeci de kilometri de Kavala, în apropierea vărsării în mare a Strimon-ului (a Strumei de pe teritoriul Bulgariei). Aşezarea este socotită cea mai importantă colonie din nord a atenienilor, punct de răscruce între Orient şi Occident, odată aşa s-a şi chemat, „Nouă drumuri". M-a dus nu pentru că ar fi fost ceva mai deosebit de văzut, ci pentru că avea acolo un prieten, proprietar de magazin cu de toate, şi am fost invitaţi la prînz la acesta.

Ne-am întors la Kavala şi, plecînd cu toată familia la Filipi, Sergios a oprit la muzeul Kavalei pentru a-mi arăta piatra funerară despre care îmi vorbise. Era a comandan-

tului roman Tiberius Claudius Maximus, împăunat postmortem cu așa-zisa capturare a marelui rege dac. Dar ceea ce a meritat într-adevăr văzut a fost Filipi : ruinele orașului lui Filip al II-lea compun o admirabilă priveliște arheologică. La teatrul antic îmi pregătiseră o surpriză : se juca „Aiax" de Sofocle, căci o secțiune a Teatrului Național al Greciei de Nord susține la Filipi spectacole în cursul întregului sezon estival. În seara următoare aveam să mă întîlnesc cu Euripide la teatrul antic de pe insula Thassos.

Întorși acasă, am vrut să cobor odată cu Maria și Spyridon, dar Sergios m-a apucat de braț, reținîndu-mă. „Stai liniștit, că mai avem de mers undeva." Am înțeles că era o treabă de bărbați. Ajunși în preajma cheiului, a oprit la o *taverna* — bodegă specific grecească — și mi-a zis cu un aer misterios „Hai să ți-l prezint pe Lazaris...". Mi-a plăcut asta, mă gîndisem să-l rog să-mi facă cunoștință cu poetul, îmi fusese însă teamă ca Sergios să nu se simtă ofensat, să nu-și spună că societatea lui de negustor îmi displace.

L-am aflat în cea de-a doua încăpere a localului, mai mică, mai intimă decît prima, la o masă lungă, într-un grup de prieteni. Se detașa un bărbat cu o față frumoasă, de o rară distincție, brunet, cu trăsături mai curînd slave, cu ochi mari, verzi, ușor molatici și, după cele auzite de la Sergios, am bănuit că el trebuie să fie Lazaris. Mi-a fost prezentat primul, unul din comeseni era pictor, ceilalți actori la teatrul orașului.

Se făcuse zece, dar lucrurile erau abia la început, și *úzo* era băut fără grabă. Patronul tavernei a venit aproape imediat după noi. Sergios mi l-a prezentat și pe el, și din gestul pe care l-a făcut am înțeles că i-a comandat să aducă de toate, cei care se află la masă sînt invitații lui. Christos Lazaris vorbea engleza, dar o rupea și în franceză, pictorul lucrase cîțiva ani în Italia... Alexis a ținut să-i anunțe solemn că ne va servi ca interpret : „Ca să-nțeleagă toată lumea ce se vorbește", mi-a tradus. Și în curînd mi-am dat seama că era foarte mîndru de acest rol și mai ales cît era de legat de țara în care se născuse.

N-am băut bine păhărelul de *úzo*, și chelnerii au deschis focul cu o mulțime de aperitive, *mezedes*. Numai ele

singure puteau constitui o masă. Ceva în genul *zakuski*-lor ruseşti (o pluralitate, şi nu ce se înţelege la noi prin „zacuscă"). Am fost sfătuit să încep cu pescărie pané, *kalamarakia,* care se mănîncă împreună cu *tzadziki,* iaurt amestecat cu castravete verde tocat mărunt şi cu ulei de măsline. Am continuat cu *garides,* creveţi şi langustine, cărora le convine să li se adauge salate cu oţet ; cu *latarmosalata,* un fel de maioneză cu peşte, stropită cu multă lămîie ; *avgotaracho,* peşte afumat şi uscat, şi cu *lacaerdha,* ton ţinut în sare şi a cărui carne crudă are, împreună cu uleiul, o savoare delicioasă. S-a trecut apoi la *mezedes* din carne : *pasturmas,* o pastramă cu fum gros pe ea şi de un gust subtil ; chifteluţe, creier *à la grecque,* ficat prăjit cu ceapă şi tot felul de salate, inclusiv de *fasuli.*

S-a făcut o pauză şi au început întrebările, întrebări de tot felul, de la costul biletelor de autobuuz şi chirii pînă la politica externă a României. Lazaris rămînea tăcut şi oarecum absent, ca şi cînd ar fi dezaprobat curiozitatea prietenilor săi, şi din cînd în cînd mă învăluia cu o privire caldă, prin care ţinea parcă să mă asigure că între mine şi el exista ceva numai de noi ştiut. Era mai mult o detaşare decît o rezervă, deloc orgolioasă, căci îmi devenise repede clar că el constituia personajul principal al obişnuiţilor tavernei, loc de întîlnire al lumii artistice a oraşului — toţi veneau să-l salute, să-i adreseze cîteva vorbe.

Distona Lazaris şi prin ţinuta vestimentară, singurul în blugi şi cu o cămaşă mai fistichie. Moda neglijé-ului, semnat „Yardley", o fi bună în Occident, dar nu şi în Grecia ; ţinuta îngrijită este o stare de spirit la greci, un semn de demnitate, din demnitate se şi trage ea. Cămaşa albă a ţăranului va fi întotdeauna curată, pe orăşean îl întîlneşti cu haine bine călcate, cu pantofii lucind... Un mod de-a sfida sărăcia — orgoliul celor cu mijloace modeste. Şi astfel, peisajul Atenei este de neconceput fără lădiţele ornate cu alamă ale lustruitorilor de pantofi, *loostro,* personaj important al vieţii ateniene. Atît de important, încît cinematografele din împrejurimile pieţei Omonia au afişat la intrare : „Rugăm a lăsa în hol lădiţele dv. de lustruit pantofii !"

„Bea ! m-a îndemnat la un moment dat Lazaris, adresîndu-mi-se direct şi ridicînd paharul. *Retzina* n-a făcut

rău niciodată nimănui ! De aceea este necunoscut alcoolismul la noi ! Ori poate nu-ţi place gustul *retzinei ?*"

„Ba da ! Asta şi-mi place — gustul uşor amărui."

„E răşina de pin, probabil că ştii, ea îi dă gustul ăsta specific. Dacă n-am folosi-o, vinul s-ar oţeţi în condiţiile noastre. Pe căldură şi fără pivniţe. Căci a le săpa în solul stîncos al Greciei este o treabă şi foarte grea, şi foarte costisitoare. Şi atunci a fost găsită răşina de pin, care-l conservă şi-i dă această bărbătească asprime. Sigur, avem şi vinuri nerăşinoase, albe sau roşii, de Santorin, Tegeo, Cefalonia... vinuri de desert... Dar uite-i ! a zis, arătînd spre cei trei muzicanţi care îşi făcuseră apariţia în încăpere.

Sergios i-a chemat, i-a angajat să ne cînte, şi am ştiut că scăpasem definitiv de întrebările convivilor ; fusesem în tavernele din Plaka ateniană, am prevăzut ce avea să urmeze. Mîncarea şi băutura, cheful, nu înseamnă nimic fără muzică, fără dans. Şi curînd după ce muzicanţii au pornit cîntecul, unul din actori s-a ridicat de la masă, a bătut din palme deasupra capului, a strigat „Opa !" şi în clipa următoare s-a încins dansul.

Era un *syrto*, cum mi-a explicat Alexis — doar el şi Lazaris mai rămăseseră cu mine la masă — cel mai vechi şi mai popular dans grecesc. Lent, cu mişcări precise şi studiate, el m-a uimit prin brusca transfigurare, prin alura de meditaţie profundă, aproape de nepătruns, a dansatorilor. Se dansa cu braţele încolăcite, cu paşi mici, aproape pe loc. Feţele erau grave, singuratice, îndepărtate, dansatorii atenţi la nu ştiu ce secret, la nu ştiu ce ameninţare sau ce adevăr.

Au urmat dansuri nervoase, zvîcnite, tumultuoase, pline de bucurie pînă la delir, odată epuizaţi, dansatorii treceau la mesele lor şi cei care fuseseră pînă atunci spectatori le luau imediat locul. Nimeni n-a rămas pe de lături. Neparticiparea este de neconceput, o asemenea faptă ar fi tratată cu milă şi dispreţ.

Năduşisem şi simţeam dureri în picioare, am vrut să ies din joc, dar unul din actori m-a tras înapoi şi, parcă pentru a sublinia bucuria de-a mă vedea dansînd împreună cu ei, a apucat faţa de masă, şi toate cîte se aflau pe ea, farfurii, tacîmuri, pahare, au zburat pe podea. A fost semnalul. Dansul s-a destrămat pentru o clipă şi fiecare

a început să spargă ce-i cădea sub mînă. E un lucru obișnuit și nu se întîmplă numai o singură dată pe seară ; chelnerii apar cu mături și fărașe, curăță locul și dansul se reia pînă la o nouă debordare a bucuriei.

A doua zi, așa cum stabilisem cu Lazaris și cu prietenul său, actorul Panaykis, ne-am îmbarcat pe un vas de pasageri ce asigura legătura cu insula Thassos. Cînd ești în Grecia, o călătorie cu vaporul este aproape o obligație. O întîrziere de o oră n-are nici o importanță, toate plecările și sosirile sînt sărbători. La bord se urcase un amestec uimitor de oameni, animale și obiecte, așa cum numai aici poate fi probabil alcătuit : lăzi, boccele, valize, coșuri, saci, cufere se îngrămădeau în toate colțurile, păsările se agitau zgomotos, caprele behăiau, dar nimeni nu le acorda atenție, un talmeș-balmeș, aș zice, fascinant, un univers simplu, dar în nici un caz vulgar. Țăranul are atitudinea unui mare senior, funcționarul — ceva din ținuta unui gentleman, marinarul — nobleța eroului...

Un asemenea erou, căpitanul vasului, a venit să ne salute îndată ce ne-am așezat la o masă a restaurantului de pe punte. Făcînd prezentările, Lazaris mi-a explicat că erau rude prin alianță, căpitanul ținea o vară de-a poetului, și a adăugat :

„Un cretan pripășit pe la noi. Dealtfel, lucrul ăsta îl poți cunoaște imediat după numele lui de cretan. Vechile nume grecești, a continuat, au căpătat terminații specifice. Ele se termină astăzi în „poulos“ sau „ides“. Fiul lui... Domnul... *akis*, de nouă ori din zece, vine din Creta. Ca acest Merakis, s-a referit el la căpitan. Kazantzakis e cretan... *Akos* este, neîndoios, lacedemonian. Și, în consecință, ranchiunos. *Atos* vine din Cefalonia și-i place să înjure. Epiratul este dolicocefal. Are o scăfîrlie infailibilă. E încăpățînat ca un *arvanitis*, cum li se spune la noi albanezilor. Și ia încearcă să contrazici un puștan din Pelopones că nu-i cel mai isteț, cel mai șmecher băiat din toată țara !... Pelopones-ul a dat Greciei cei mai mulți prim-miniștri... Rumeliatului, cumsecade și vioi, îi place să fluiere. Grecii din Asia Mică, supli și ingenioși, au făcut întotdeauna figuri de pionieri...“

„Dar cei din Macedonia răsăriteană ?“ l-am întrebat zîmbind.

„N-ai întîlnit nici o ghicitoare la Kavala ? Te vei însura cu o miliardară cumsecade, omule ! În trei luni, în trei ani sau în trei secole... Şi toţi vor să se facă funcţionari. Ca să aibă o pensie la bătrîneţe. Şi atunci... Consecvent tradiţiei greceşti, favoritismul, „*rousfeti*"... La voi nu-i ?"

„Ei nu, pe dracu' !... Noi unde ne aflăm, nu în Balcani ? !"

„Aşa că alegătorul se duce la deputat şi sub ameninţarea că-l va «înnegri» la următoarele alegeri, îi cere o slujbuliţă care să nu fie prea obositoare. Diminutivele sînt ceva obişnuit şi curent, ca şi-n germană. «Dar, hai să vedem ce ţi-ar place să faci ?» îl întreabă în cele din urmă deputatul, care îi este adesea şi naş, căci botezurile sînt de multe ori folosite pentru recrutarea de alegători. «Ceva mai uşor şi fără prea multă bătaie de cap.» Timp este suficient. Timpul nu lipseşte niciodată în Grecia. «E departe satul ?» întrebi. «Nu !... Cale de două ţigări.» Şi ciorchine de oameni încă tineri îşi pierd timpul la cafenea, jucînd table sau cărţi. Dar niciodată n-a fost vîndut în Grecia de douăzeci de ori scheletul fratelui Hidalgo, cum se-ntîmplă în Mexic, sau craniul lui Voltaire cînd era copil... Avem şi muncitorime în oraş... Dar nu-i un subiect... În industria tutunului. Unde majoritatea sînt femei. Femeia duce tot greul în Grecia. Oricît de sărac ar fi grecul, cămaşa, hainele trebuie să fie întotdeauna curate ! La noi, curăţenia este un fel de seminobleţe... Ea o întreţine, femeia. Pe un pămînt în care apa şi banul, aşa cum spune o vorbă, sînt mai rare decît lacrimile. Iarna ce mai răsuflă. Fetele brodează trusoul, se spun poveşti, se spun zicători... «Un milion, un miliard de călugări, îmbrăcaţi în sutană, ghici-ghicitoare ce este ? — Rodia.» La ţară, copiii merg şi nu merg la şcoală, căci încep să muncească de mici. Încă de la opt-zece ani. Fetele se plasează ca femei de serviciu şi le poţi angaja la un preţ destul de redus, cu toate intervenţiile sindicatului. Cine spune căsătorie spune dotă. Ascendenţii sînt obligaţi prin lege să constituie o dotă descendenţilor şi adesea fraţii mai mari trudesc toată viaţa lor pentru a căsători una, două, trei sau patru surori. «Cîţi copii ai ?» «Doi copii şi o fiică.» Şi, într-o zi, îşi ia fiica de mînă, se duce la tîrg, o plasează servitoare la un domn avocat şi se întoarce de la tîrg cu un cal. Nu de la

Tîrgul internațional din Salonic, de care poate nici n-a auzit, ci de la un iarmaroc săptămînal cu miros de frigărui și balegă de cal. Soția a văruit casa, se bucură de florile ei, de busuiocul care crește în cutii de tinichea sau «creasta cocoșului»... și-l așteaptă cu mîncare de linte, de fasole, de mazăre... Porcul se taie de Crăciun, iar pentru a mînca din nou carne se așteaptă Paștele. Te-am auzit aseară întrebînd de tradiții... Sigur, cîntecele, dansurile noastre fac parte din tradiții. În cel mai mărunt sat, ele au însoțit evenimentele vieții de toate zilele : nunți, aniversări, înmormîntări... Unele au dispărut total. Altele, din contra, subzistă în toată prospețimea lor. S-au menținut și datorită eforturilor cîtorva fanatici care au reușit să reconstituie cu talent dansuri aproape pierdute, cum este «dansul de luptători» încet și greoi, jucat încă în Epir... Același lucru s-a întîmplat și cu instrumentele muzicale, dintre care unele nu-și mai găsesc astăzi muzicanții care să știe a le folosi. S-a păstrat «rebec»-ul, o vioară cu trei strune, «lyra», pe care ai văzut-o aseară, viola aceea cu trei coarde, mandolina mare, «clarino», prezent în toate dansurile populare, fluierul, preluat de la păstori... «De cînd am învățat să cînt la „santuri", spune Alexis Zorba, am devenit alt om. Cînd sînt prost dispus sau sînt la strîmtoare, cînt la „santuri" și mă simt mai ușor. În timp ce eu cînt, tu poți să-mi vorbești ; nu aud nimic. Și chiar dacă aud, nu pot să vorbesc.» Iar *syrtos* a fost găsit menționat în inscripții datînd dinaintea lui Christos. Sau *zebekiko*, dans individual, interpretat în sunet de *buzuki*. Între alertele *pidikos*, dansuri bărbătești pe care le-ai jucat și tu aseară, și lentul *syrtos* există o gamă foarte întinsă de dansuri, dintre care unele pot să dateze din antichitate. Dansul este la noi ceea ce este corrida în Spania. Sigur, sînt nenumărate feluri în care o tradiție poate supraviețui într-o țară. Ea se poate afirma prin ceremonii spectaculoase, cristalizînd în jurul ei fervoarea populară, cum este corrida. Dar ea poate, de asemenea, într-o manieră mai puțin vizibilă, să îndrume sufletul omenesc, să traducă gesturi și obiceiuri, anodine în aparență, dar pline de sens foarte vechi. Așa sînt și unele tradiții la noi, mai mult secrete decît spectaculoase. Dar păzitoare ale unor moșteniri antice. Nu se dezvăluie, nu se livrează unui străin. Pentru a le sesiza,

trebuie să duci viața grecilor înșiși. Sau să pleci în descoperirea acelor regiuni din Epir, Tracia, Macedonia, Creta... În acele sanctuare supravieţuiesc încă vestigiile unei istorii şi ale unei vieţi pe care mulţi o credeau pierdută. O să revin... Şi-ai să vezi... La 1 martie, tatăl prinde un fir roșu și auriu în jurul mîinii fiicei sale, pentru a o feri astfel, crede el, de insolaţii. Tot cu un asemenea fir înconjoară, înainte de a-l frige, mielul pascal. Să fie primit ca jertfă. Oricine are inima curată trebuie ca în noaptea de Crăciun să-și păstreze ochii îndreptaţi spre cerul înstelat ; precis la miezul nopţii, el îl va vedea deschizîndu-se într-un fulger şi va auzi muzica îngerilor intonînd laude lui Iisus. Dacă el vede şi aude acestea, toate dorinţele lui vor fi împlinite. A doua zi dimineața, copiii din sat vor merge din poartă-n poartă cîntînd *colenda,* cîntece tradiţionale, cu urări de prosperitate, pe care ei le vor intona acompaniate de bătăi în triunghiuri de metal şi tamburine improvizate. Dar înainte de apariţia lor, femeile merg să scoată apă proaspătă din fîntînă, ferindu-se să-și deschidă gura pentru a pronunța vreun cuvînt. Altfel, spune credinţa, o veche credinţă, ar putea «omorî» imediat puterea acestei ape mute care, ca şi muzica îngerilor, le va permite să-şi realizeze toate dorinţele. La 1 ianuarie, de sărbătoarea sfîntului Vasile... Pentru orice grec, ziua sa onomastică este mai importantă decît ziua nașterii. Sfinţii patronează mereu ; fie un oraș, fie o meserie... La ţară, patronul sfînt este onorat prin *paniguiri,* chermeze populare. Disde-dimineață, toată lumea pornește pe jos pînă la capela mănăstirii dedicate lui, cocoţată sus, pe vîrful muntelui, să asiste la slujbă. Apoi, se începe cu «La mulţi ani». «La mulţi ani, *kir* Sotiri ! Tu ne plătești un rînd ?» Așa-i la ţară, toată lumea se tutuiește. Şi începe petrecerea. Dar nimeni nu se îmbată. Mai întîi că nu se bea niciodată sec, simplu, *retzína* se îndoaie cu apă. Tot *retzína* stropește frigăruile sau mielul în frigare... Apoi... oh ! trebuie să-ţi păstrezi picioarele zdravene ca să dansezi ! Sufli greu ? Atunci cîntă ! Treci dansul vecinului tău. «Opa !» Dar spuneam de 1 ianuarie, de sărbătoarea sfîntului Vasile... Copiii cîntă din nou colinde şi gospodinele le dau dulciuri, migdale, nuci... Cine-ar îndrăzni, dealtfel, să refuze protecţia sfîntului Vasile tocmai la mijlocul perioadei de două-

sprezece zile care desparte Crăciunul de Bobotează și cînd demonii, denumiți *kalli*, vin cu duiumul pe pămînt pentru a face rele celor care sînt în viață ? În tot timpul anului, în străfundurile pămîntului, ei rod copacul care susține Universul, dar exact în momentul Nașterii Domnului, puterea Sfîntului Duh redă vigoare arborelui și-l face să renască în întregime. Furioși, demonii cotropesc pămîntul pentru a se răzbuna pe cei vii. Și-atunci, la sate se organizează un fel de mascarade întovărășite de strigăte, de pantomime burlești, de zgomote de tot felul, menite să-i înspăimînte pe demonii cei răufăcători. Sărbătoarea Bobotezei este consacrată mării. Ceea ce-i o treabă specific grecească. Este binecuvîntată marea pentru a fi clementă cu marinarii... La sfîrșitul slujbei, preotul aruncă o cruce în mare pentru a o purifica, și imediat, tinerii prezenți se aruncă în apă pentru a căuta crucea. Marea grecească va fi, așadar, ca și în timpurile străvechi, un element docil, ascultător de voința zeilor sau a sfinților. În zilele noastre, sfîntul Nicolae a înlocuit pe Poseidon în inimile marinarilor și i-a moștenit puterile asupra valurilor... Cu figura plină de spumele mării, el apare cîteodată în timpul furtunilor în mijlocul valurilor în clipa în care pericolul îl amenință pe marinar și marinarul își face atunci semnul crucii, îl invocă, îi promite o icoană, o lumînare... În cazuri foarte grave, o capelă... Sfîntul, cu un singur gest, va liniști valurile sau va aduce la țărm pe naufragiați. Și astfel, în insulele noastre sînt nenumărate capele albe consacrate sfîntului Nicolae. Ca și daruri ce-i sînt adresate, purtînd gravuri de vapoare. Bănuiesc la ce te gîndești... Sigur... Dar în Grecia, religia — poate părea paradoxal... — a asimilat, a încorporat rituri și legende păgîne. Iisus Christos, Fecioara, sfinții trăiesc în mijlocul oamenilor... Așa cum în mijlocul oamenilor trăiau și vechii zei. De maniera vechilor zei. În penumbra primitoare a capelelor, țăranii vin să-și exprime devoțiunea către sfinții lor preferați. Sfinți, rînd pe rînd, prietenoși și amenințători, dar a căror prezență este tot atît de reală pentru unii ca aceea a ființelor umane. Biserica nu este la noi o putere politică. Ea nu este nici de dreapta, nici de stînga. Ea nu formează drept-credincioși, în sensul occidental al cuvîntului. Cre-

dinciosul, contrar înțelepciunii proverbului, se adresează mai bucuros sfinților decît lui Dumnezeu. El spune puține rugăciuni. Aprinde o lumînare și se gîndește... I-ai văzut probabil pe unii mînuind niște mătănii... Gestu lor nu este, nu are întotdeauna un sens religios. Pălărie boantă, părul strîns în coc spre ceafă, barbă lungă de patriarh, sutană neagră, răpănoasă cel mai adesea... E silueta popii. De multe ori mai sărac decît enoriașii săi..."

„Dacă-l întîlnești pe drum, fă-ți repede un nod la batistă, altfel poartă, să știi, ghinion !" m-a prevenit zîmbind Panaykis.

„Dar iată, a continuat Lazaris, preocupat de ceea ce voia să-mi spună, măgărușul pe care preotul îl călărește ca amazoanele, cu nelipsita umbrelă roz-bombon în mînă, măgărușul însuși poartă în jurul gîtului un șirag de perle negre sau roșii, pentru a-l feri de cele rele. Trecutul rămîne viu, credința — familiară, religia a preluat și a păstrat rituri și legende pe care cei vechi nu le-au dezaprobat. La Patras și mai ales la Atena, postul Paștelui este precedat de carnavale și sărbători stranii. În ajunul lui, oamenii se duc la Templul lui Zeus Olimpianul pentru a sărbători, prin cîntece și dansuri, ultima zi de bucurie înaintea lungilor săptămîni de post. În acest timp, pe colinele din vecinătatea Atenei, copiii lansează mari zmeie și rivalizează în îndemînarea de a le ridica cît mai sus și de-a le ține cît mai mult timp. Aceste zmeie, pe care fiecare le fabrică singur și pe care le decorează cu o mulțime de desene, evocă, cu lungile lor cozi, acoperite cu hîrtii multicolore, dragoni imenși, monștri jumătate feerici, jumătate înfricoșători, dînd, în înălțimile cerului, o luptă pe viață și pe moarte împotriva unui inamic invizibil. Și toți copiii celebrează în anumite sate, pe la mijlocul postului mare, procesiunea vrăbiilor. Merg din casă în casă cu o vrabie în mînă și cîntă cîntece cu urări de prosperitate. Sensul acestui obicei a rămas multă vreme misterios... Pînă în ziua cînd s-a găsit în opera unui poet din secolul trei înaintea erei noastre un cîntec exact asemănător, numit «Cîntarea vrabiei». Și astfel, cu toate bulversările istoriei, o umilă tradiție a putut să supraviețuiască atîtea secole, fără vreo schimbare importantă. Și iată că de sărbătorile Paștelui, între Atena și Corint, femeile se îmbracă

în costumele lor tradiţionale pentru a executa «dansul fileului». Şi mişcările lor evocă pe acelea ale pescarilor care-şi scot plasele din mare. În aceeaşi zi, în capul sudic al insulei Eubee, unul din locurile cele mai bîntuite de vînturi, de vînturi teribile, bărbaţii execută «dansul vîntului din nord». Pentru a potoli mînia cerului şi a mării. Ai fost desigur la Delfi... Pe înălţimile Parnasului, într-un sat de lîngă Delfi, se desfăşoară în fiecare an sărbătoarea sfîntului Gheorghe. Unul din cei mai populari sfinţi din Grecia. Nu este el oare acela care în poveştile copilăriei noastre eliberează o prinţesă de oribilul şi înfricoşătorul balaur care este gata s-o sfîşie ? ! Nu este el sfîntul care poate fi văzut pe toate icoanele, călare pe-un cal alb, străpungînd cu lancea monstrul întîlnit în calea sa ? ! Dar sîntem în satul din apropiere de Delfi... Apollo străpungea şi el odinioară un balaur înfricoşător ce păzea apele sfinte ale fîntînii Kastalia. Este oare o simplă întîmplare că sătenii aceia intonează astăzi, în prima zi de Paşti, un cînt tradiţional al cărui refren este «Balaure, eliberează apele, ca să le putem bea» ? Istoria şi legendele trebuie să reînceapă neîncetat ? Un zeu păgîn se ascunde el întotdeauna sub trăsăturile fiecărui sfînt creştin ? Sfîntul Gheorghe a continuat faptele lui Apollo... Sfîntul Nicolae pe cele ale lui Poseidon... În ceea ce-l priveşte pe Zeus. el a luat astăzi trăsăturile sfîntului Ilie. Ca şi Zeus, sfîntul Ilie comandă vînturilor, furtunilor, fulgerelor... trăsnetele îl ascultă cînd el întreprinde, zice-se, în înălţimile cerului, lungi cavalcade în urmărirea demonilor. De ziua lui, ţăranii îi aduc un prinos interesat în micile capele albe din munţi. Aceste obiceiuri s-au păstrat, mai ales în Creta, unde, pînă la începutul secolului, ei îi sacrificau un taur al cărui sînge şi măruntaie le îngropau în pămînt. Sacrificiul era urmat de o chermeză, de-un chiolhan... Şi chiar în zilele noastre încă, multe capele ale sfîntului Ilie au păstrat Marea masă de piatră şi băncile tăiate în rocă pentru agapele religioase. Focul aprins în această zi indica, după forma fumului, ce timp, cum va fi vremea în acel an. Nu ştim oare că cei din vechime determinau voinţa zeilor după fumul care se ridica din sacrificarea victimelor care urcau pe altarele lor ? ! Cum vor evolua oare lucrurile ? A apărut moda *buzuki*. De la folclor s-a trecut la muzica populară... Care

nu este opera unui compozitor anonim și colectiv ; sînt cîntece scrise după un subiect la origine popular... Care, iată, s-au impus... S-au impus ca un climat, ca un registru sonor pentru o anumită Grecie postbelică. Toate *tavernele*, începînd cu cele ale Atenei, sînt pline de muzica asta. A apărut și *syrtaki*... la modă și el astăzi. De fapt, un bastard. Asta și-nseamnă el : «Micul *syrtos*»... Publicitatea strigătoare a devenit odioasă". Și, întrerupîndu-se, l-a oprit pe chelner, un băiat de vreo șaisprezece ani, care tocmai trecea, și i-a cerut să ne aducă încă un rînd de cafele.

Puștiul ne-a întrebat pe fiecare, cum dorim să fie, dulce, neîndulcită tare, potrivită sau slabă. După ce s-a îndepărtat de la masă, Lazaris a ținut să mă lămurească :

„Fii sigur, o prepară în același ibric și apoi botează fiecare ceșcuță."

Insula, de o frumusețe mitică, debordînd de verde-argintiul pădurilor de măslini, se ivise de mult. Vaporul părea că abia înaintează, atît de liniștită și calmă era marea, și în curînd am acostat în port. Cuvintele lui Lazaris înviau parcă trecutul plin de grandoare al Thassos-ului, meterezele de marmură veche, ruinele Acropolei, acoperite de arbori, ale teatrului, vestigiile vechiului port, sanctuarele centrului civic și religios al orașului antic se animau parcă, vechea putere a insulei, ca și frumusețea ei naturală de azi, ai fi zis că sporeau sub cuvintele lui.

18

Dușul m-a reconfortat, am deschis frigiderul plin cu tot felul de băuturi, pînă să mă hotărăsc, am desprins două cuburi din tăviță, le-am pus în pahar și am decis că Cinzano era cea mai potrivită pentru acea după-amiază. Turnînd-o, am ascultat clinchetul cuburilor în pahar ; nu mi-a dis-

plăcut melodia. Am făcut-o să răsune din nou și am ieșit pe balcon.

Era o zi cu un cer fără o scamă de nori, așa cum este mereu cerul de vară al Greciei, la picioare se desfășura întreaga perspectivă a golfului, cu o mare de un albastru catifelat. În stînga se vedea masivul „Turn alb", construit de venețieni, simbol al Salonicului, vechea capitală a glorioasei Macedonii și apoi a Imperiului Latin de Răsărit. Era de fapt „Turnul sîngelui"... În el a fost închisă și masacrată elita Corpului de ieniceri, și cum odată cu denumirea sa se perpetua și amintirea sinistrei fapte, turcii au ordonat să fie vopsit în alb. Și iată, astăzi așa i se spune, „alb". Resentimentele însă au rămas. În spatele turnului începe platforma imensului Tîrg internațional, apoi orașul se continuă de-a lungul golfului, cu noile cartiere.

Căldura m-a alungat în cameră, am lăsat jaluzelele și, culcîndu-mă pe pat în așteptarea telefonului, am adormit. M-a trezit după vreo oră soneria acestuia. Era Sergios, și el a început c-o înjurătură, ca și cînd ar fi vrut să-mi amintească împrejurările în care ne cunoscusem.

— ...ai ajuns ministru culturii ? Sau ai jefuit vreo bancă ? Altfel n-ai sta la „Mediterranean Palace" !

— Sînt în bani și te-aștept la Salonic, am spus, și uitîndu-mă la ceas mi-am dat seama că el nu mai avea cum să sosească în ziua aceea dacă nu voia să-l prindă noaptea pe drum.

— Dar nu înțeleg de ce să nu vii la Kavala ! ? Urcă-te în mașină și hai !

— Sînt c-un coleg, el a plecat spre Atena. M-am oprit la Salonic special să te văd.

Mi-a zis că o să vină, dar n-o să poată sta decît foarte puțin, pentru că soacră-sa și-a fracturat un picior ; cel tîrziu la zece, se urcă în mașină și vine.

— În regulă. Înseamnă că ești la Salonic pe la unu... Te-aștept la hotel. O iei și pe Maria... am spus, știind cum îl ține din scurt.

— Păi dacă s-ar putea fără ea, aș sta eu mai mult... Îl iau și pe Spyridon... Toată familia !...

De băiat, de Spyridon, uitasem, fir-ar să fie !...

Întîrziasem cu aproape o oră la întîlnirea cu funcționarul de la „relația Italia" a Oficiului de turism, m-am

îmbrăcat și am coborît în grabă. Cînd am predat cheia recepționerului, acesta m-a informat că are un plic pentru mine. Primul gînd a fost că mi-l lăsaseră mafioții lui Sabbatini. Nu era așa, mi-l lăsase chiar funcționarul spre care mă grăbeam. Conținea itinerarul și programul promis, și se încheia „Cu mii de mulțumiri, al dumneavoastră, Mihail Kostianos".

Holul mirosea și mai intens a colonie scumpă ; în locul liniștei de la prînz domnea un du-te-vino continuu, fotoliile și canapelele erau ocupate, de părea că toți pasagerii hotelului își dăduseră întîlnire acolo, și în hol se desfășura o sindrofie de nababi. Majoritatea erau oameni în vîrstă, vorbeau nemțește sau englezește. Trecîndu-i în revistă, m-am întrebat ce dracu' căutam printre îmbuibații din jur.

Am ieșit din hotel și, mașinal, i-am aruncat o privire Espadei. Mafioții lui Sabbatini aveau, desigur, un rînd de chei ; ea va dispărea într-o zi cînd nici n-o să mă aștept, va dispărea pentru o jumătate de oră... Atunci vor acționa probabil și polițiștii... Lucrurile nu păreau prea complicate, totul era să nu intre la bănuială contrabandiștii că eu i-am vîndut, și voiam să cred că poliția grecească nu mă va lăsa neprotejat după ce își va fi făcut treaba. Oricum, trebuia să fiu atent și, ducîndu-mă să mă plimb prin oraș, am hotărît să-mi controlez cu discreție spatele.

M-am oprit pe la vitrine, am făcut-o special, dar n-aș putea spune că am simțit că mi se atașase vreo „coadă". Am văzut în schimb că, de la ultima călătorie în Grecia, prețurile se dublaseră, iar la produsele alimentare, la îmbrăcăminte chiar se triplaseră. De la 80 de drahme, gramul de aur ajunsese la 350.

Pe drum, mi-a venit ideea să caut un magazin cu articole pentru copii. Întîlnind unul, am intrat să văd ce fel de cărucioare pot găsi și cît ar putea costa, ca să pun bani deoparte pentru drumul de întoarcere. Aveau destule modele, m-am oprit la unul vest-german, pe arcuri înalte, cu acoperiș de plexi, astfel încît copilul să poată privi în părți și mai ales cerul, cu umbreluță de soare, cu frîne ce blocau roțile și cu tot felul de dichisuri.

Vînzătorul mi-a spus că respectivul model poate fi transformat foarte simplu, prin cîteva operațiuni, într-un cărucior sport sau în sanie, habitaclul poate fi lungit...

Printre anexe se găsea și un schelet din aluminiu, cu tot felul de curele, pentru purtarea copilului în spinare... Abia așteptam să-i probez lui Pascu hamurile astea.

Am rătăcit în continuare pe străzi. Magazinele deveniseră de mîna a doua, de mîna a doua erau și cumpărătorii, adevăratul Salonic aici începea. Aici și merita să fie priviți oamenii, priviți pînă în suflet, dacă vrei să afli cîte ceva despre o țară. Spectacolul străzii poate fi însă înșelător, înșelător mai ales cînd se desfășoară în centrul opulent al cutărui sau cutărui oraș, exteriorul poate părea la un moment dat accesibil, la îndemîna oricui, strălucirea poate aprinde imaginația. Cel mai greu de aflat este restul, acel rest închis în case, în birouri, în oameni.

Din loc în loc apăreau cafenele, din ele răzbea în stradă cunoscuta ciripeală a grecilor, ca un zumzet continuu al unui roi de albine. Am intrat în una din ele. Am trecut de la o masă la alta și m-am convins o dată în plus că tablele nu sînt doar un joc de tîmpiți. Apoi am colindat în continuare pe străzi pînă am ajuns pe chei, în partea unde știam că se găsesc tavernele cu specialități pescărești și cîntăreți la *buzuki*.

La sfîrșitul programului pe care mi-l făcuse, Kostianos mă anunța că îmi rezervase pentru seara o masă la restaurantul hotelului și cum, după o sticlă cu vin, mă întorsesem cu sentimente mai bune, luînd cheia de la recepție, mi-am zis să dau cu ochii prin restaurant și eventual să beau un coniac. Iar, ca să fiu sincer pînă la capăt și să nu se creadă că aș vrea să mă dau după deget și să apar, vezi Doamne, vreun sfînt, voi recunoaște că dinspre restaurant răzbea o melodie de dans care mi-a sugerat un ring și tot restul.

N-am intrat bine și m-a întîmpinat șeful de sală. I-am spus că mi-a fost reținută o masă, i-am spus și numele, omul s-a înclinat și m-a rugat să-l urmez. Era într-adevăr așa, pe cartonașul introdus într-un suport nichelat scria „Rezervat Adrian Hornea". I-am cerut un „Metaxa highball". Nu s-a încruntat și nici nu m-a întrebat de ce nu comand și ceva de mîncare. E adevărat, paharul de Metaxa a costat cît două sticle de coniac cumpărate la magazin.

Optimismul meu fusese gratuit, m-am dezumflat de la prima privire — ringul era plin, orchestra părea foarte bună, dar peste tot aceleași mutre de acționari boșorogiți, ce veniseră să-și cheltuiască dividendele sub cerul anticei Grecii. Și, deodată, am zărit-o în mijlocul dansatorilor pe bruneta cu care mă întîlnisem la bancă. I-am zărit, mai bine zis, părul negru ca tăciunele. Se afla cu spatele, dar am știut că numai ea poate fi.

Odată dansul încheiat, partenerul a dat s-o conducă la masă — la o masă care se afla nu departe de a mea — și am avut senzația că pe ring pășește un chiparos imperial. Avea eleganța staturii, mlădierea, grația lui. Pantalonii albi îi subliniau calitățile corpului, bluza, rubinie, era menită mai mult să dezvăluie decît să acopere... Dar ceea ce impresiona la ea erau ochii mari, stranii, stranii prin format, prin tăietură, prin genele lungi, recurbate, negri, de un negru intens, ca și părul, iris și pupilă totuna. Alungindu-se parcă la nesfîrșit între arcadele bine conturate și pomeții mongoloizi, dominau toată fața. Un oval delicat și strălucitor, măsliniu, cu o gură puternică și buze răsfrînte.

Cînd am văzut unde avea de gînd să se așeze și cum poziția în care mă aflam nu era cea mai bună pentru a-i prinde privirea, am trecut cît mai nebăgat de seamă pe scaunul de alături. Dansatorii se întorseseră de pe ring, mișcarea la mese era aproape generală și mi-am spus că mutarea asta a rămas neobservată, întîmplarea a făcut să mă aflu față în față cu ea.

De parcă ar fi continuat o discuție începută în timpul dansului și întreruptă odată cu el, a pornit să vorbească — mi s-a părut că englezește — de cum a luat loc, însoțind cuvintele cu gesturi mici, rotunde, grațioase. Din cîte puteam să deduc, povestea o întîmplare, o întîmplare de care era detașată, pentru că fața rămînea rece și neutră. Mai curînd părea că explică ceva. Poate chiar acea întîmplare, împrejurările ei.

Bărbatul cu care era la masă o asculta tăcut, dar n-aș putea spune că murea de interes, cu toate că el impresia asta ar fi vrut să i-o lase. Avea în jur de patruzeci de ani, era bine clădit, chel ca o sticlă de lampă — sau poate ras în cap, după moda lansată de Kojak ? —, cu o mustață mare pe care o tot strîmba, sugîndu-și mereu dinții cu

limba. Îi rămăsese între măsele un rest de mîncare, pentru că, la un moment dat, a deschis gura și a încercat să scoată cu unghia și apoi să prindă cu degetele acel rest care îl enerva. N-a reușit și a continuat să-și sugă dinții. Gesturile astea nu erau deloc în concordanță cu ținuta de seară — smoking alb, revere de mătase, papion grena —, dar el, se vede, considera că pe banii lui — și după ceasul, bricheta, porțigaretul, toate de aur, inelul cu briliant, era clar că-i avea — îi era permis orice.

Cu ea se purta însă stîngaci și timid. Am dedus astfel că bruneta nu-i era nici soție, nici amantă și, probabil, nici „damă de consumație", ca să folosesc eufemismul burghez pentru tîrfele mai de lux. Chelnerul reumpluse paharele cu șampanie, întrerupînd-o, zice-se, pentru a o îndemna să bea, bărbatul a încercat să-și așeze mîna peste a ei, dar bruneta și-a retras-o printr-o eschivă abilă. Îl scotea din minți, se vede, priveliștea sînilor ei și ochii îi alunecau mereu cu jind spre decolteul ca o vitrină al bluzei.

Fiind, așadar, la prima întîlnire, ce putea să-i povestească bruneta atîta ? Pentru că ea tot timpul vorbea. Ca și cînd, medic fiind și găsindu-se cu un alt medic, ar fi ținut să-i relateze acestuia, cu lux de amănunte, cîteva cazuri pe care le întîlnise și care prezentau un interes deosebit. Atît de deosebit, încît în clipa aceea nimic altceva n-ar mai fi existat pentru ea. Cum nu existau nici privirile mele. Nu insistente, dar, oricum, niște priviri.

Cu toate că devenise clar că-mi pierdeam vremea degeaba, am mai comandat un „Metaxa highball", decis să văd tot ceea ce se putea vedea, și continuam să mă întreb dacă ei locuiesc la „Mediterranean Palace" și, mai ales, dacă ea locuiește în hotel. Ar fi însemnat încă o șansă de a o cunoaște, cam chioară șansa asta, dar totuși o șansă. Străină — eu de greci trebuia să mă păzesc —, o văzusem singură la bancă, cu individul de la masă, după toate aparențele, n-avea nici în clin, nici în mîneică... Mă jur pe ce vreți, stimați cititori, că aș fi preferat bruneta închipuitului de Max.

N-au întîrziat prea mult. În timp ce bărbatul era ocupat cu nota de plată, ea s-a jucat, absentă, cu paharul, de părea că se gîndește la cele spuse pînă atunci, la cele ce avea încă

de spus. S-au îndreptat apoi spre ieșire, dar nu spre cea care ducea în hotel, ci în stradă. Asta era, nu se întîmpla prima dată cînd îmi puneam pofta-n cui.

Obișnuit cu programul pe care mi-l făcusem la mare, m-am trezit încă înainte de șase. Am încercat să readorm, dar n-am reușit, și cum nu-mi place să tîndălesc în pat — ne petrecem și așa un sfert din viață în el, un sfert din viață sîntem copii și bătrîni, cu ce stăm la cozi, la televizor... — m-am sculat și mi-am făcut un ness.

Problema era că-l uitasem pe Spyridon, lui nu-i adusesem nimic. Auzind că grecii se omoară cînd vin în România după porțelanuri chinezești, luasem pentru familia Spinoulas un serviciu de cafea și cîteva obiecte de artizanat, o maramă și-o iie doamnei Alexis, lui Sergios zece discuri cu muzică populară... Restul îl avusesem în casă. Nu-i pentru cine se pregătește...

19

Claude se dă în vînt după telemeaua noastră, o lasă să se sfoiegească și așa o mănîncă, cu mămăligă, zice, e și mai grozavă și dă orice marcă de *whisky* deoparte pentru o țuică de turț. Și astfel, de cîte ori aflu pe cineva care pleacă la Paris, fac un pachet și-i trimit. Bineînțeles, nu brînză de 23 și nu țuică de MAT. Vinarsul, creangă, sughiți cînd îl guști, mi-l adusese — o damigeană — un prieten din Baia-Mare, mălaiul mi-l dăduse un țăran...

Un prieten mă rugase să-l reped pe taică-su pînă acasă, într-o comună în apropiere de Găiești, căci bătrînul abia ieșise din spital, unde fusese operat, și nu se simțea în puteri să călătorească cu trenul, și la întoarcere m-am oprit, într-un sat, în dreptul unei femei ce ieșise în șosea cu ridichi, ceapă verde și ouă. Mă interesau ouăle, de

cele cu gust de cretă mă săturasem, dar am cumpărat şi ceapă, şi ridichi, şi am întrebat dacă n-are mălai de vînzare. N-avea, şi m-a îndrumat spre casa vecină.

„Cîinele-i legat în fundu' grădinii, n-ai de ce s-te-temi. Acolo trebuie să fie şi omu'. Strigă şi dumneata «Hîrzoi. Dom' Hîrzoi»", m-a învăţat.

Aşa am şi făcut. Din grădină a apărut un bărbat de vreo cincizeci şi ceva de ani ; i-am spus că vreau să cumpăr nişte mălai.

„Da' ce, s-a terminat mălaiu' la oraş ?" s-a mirat.

„Nu s-a terminat, este cît vrei, da' mie-mi place gustul ăstuia de la ţară. Altfel iese mămăliga, alt gust..."

„Am mai auzit asta pe unii..." a zis şi a păşit, ca şi cum m-ar fi îndemnat să vin după el.

Am crezut că mă duce la magazie sau în casă, dar nu, s-a îndreptat spre portiţă. Să vadă, probabil, cum am ajuns eu la el.

„Mata din Bucureşti eşti, ai ?".

„Din Bucureşti".

Ajungînd la portiţă, s-a uitat peste ea, în stînga şi în dreapta şi, întorcîndu-se, m-a întrebat, arătînd printr-o mişcare a capului spre şosea :

„Aia-i maşina ?"

Am făcut un semn că da.

„Da' ce marcă o fi ?".

„Italienească."

„Păi ei au o grămadă de mărci..."

„Lamborghini Espada. Ai auzit ?".

„Scumpă..."

„Scumpă."

„Aşa s-ar vedea... Da... a făcut şi a pornit înapoi. Şi cam cît mălai ai vrea dumneata ?".

„Vreo cinci-zece chile."

„Aşa ? Păi ce să-ţi iau eu dumitale pe cinci chile de mălai ? Coşaru-i plin, podu-i plin... Să căutăm o pungă de nailon, că dumneata, văd, ai venit cu mîinile goale. Ai la maşină vreo pungă ?"

„Nu, îmi pare rău, asta n-am. M-am oprit să cumpăr nişte ouă de la vecina dumitale şi mi-am adus aminte că mi-ar trebui şi nişte mălai...".

„Partea proastă-i că nevastă-mea-i plecată la colectiv, numai ea știe unde le bagă pungile astea..." a zis bodogănind, supărat pe nevastă, și a intrat la bucătărie.

Din cîte se vedea, casa n-avea mai mult de zece-doisprezece ani de cînd fusese făcută, cu gard și porți de fier, partea de lîngă casă era betonată, o cărare de beton ducea la bucătăria de vară... Văzînd că întîrzie, am intrat după el. Căuta prin camere, și dintr-o privire mi-am dat seama că avea acolo tot ce-i trebuie unui om.

„Domnu Hîrzoi, am deschis vorba cînd s-a întors, eu nu-s de la țară, și meseria mea..."

„Da' ce meserie ai dumneata ?"

„Sînt compozitor."

„Aaa, păi atunci mata trebuie să cîștigi bănet, nu glumă ! C-așa am auzit... Fiecare cîntec, orunde-l cîntă, la televizor, la radio, la restaurant... Vă primiți dreptu'. Ori de cîte ori îl cîntă. Mă și miram eu..."

„Cei de muzică ușoară... Eu compun simfonică..."

„Las' că știu eu... De-o dă la televizor duminică dimineața."

„Aș avea o întrebare... Așa, pentru mine... Mata ai apucat și timpurile alelalte, le știi și pe-astea de-acu... Dacă, să zicem, s-ar desființa colectiva și s-ar da pămîntul înapoi, dumneata l-ai lua ?"

„Păi, care-i prostu' ăla să-l ia ? !"

„Da' de ce ?"

„Cum, de ce ? Iei pămîntul, iei și grijile lui. Cum era înainte... Cum le-avea alde-tata. Acu, nu tu grija boilor, nu tu grija cailor, nu grija vacii... Că nici vacă nu se merită să mai ții. Cumperi lapte de la chioșc dacă ai copii și-ți trebuie. Cînd se găsește... Cînd nu — lapte praf. Curăță, rînește... Schimbă boii, cumpără alții... Da' mîncarea ? ! Cît mănîncă un bou ? Caii, la fel. Nu tu grija carului, nu a căruței, nu a hamului, nu plug, nu grapă, nu coasă, nu seceră, nu toate alea... Nu sămînță, nu foncire... Și foncirea era... Și sămînța, da' foncirea era și mai a dracului ! Du-l la batoză, treieră-l... Acu, dac-o fi, iei pîinea de la oraș ! Păi, cîte erau !... Griji și bănet. Că de muncă nu mai vorbim ! Te sculai de cu noapte... Acu, dacă se-adună la opt... Care-i prostu' ăla să vrea ăl pămînt ? ! Înainte dai, acu iei. Ș-apoi, știi dumneata ce-nsemna

aratu' și semănatu'... ! ? De cîte ori măsurai locu' și cu pumnu', și cu mîna, și cu secera ? Și lasă că măsurai locu'... Da-l măsurai îndoit de șale pîn' nu mai puteai, și soarele era ăl mai al dracului, și umbră de unde ? Și cît scoteai ? Patru, cinci sute de kilograme, cum ar veni acu' la pogon. Ăl mult. Nu trei mii și ceva la hectar, ca acu' !"

„Stai, stai, domn Hîrzoi, c-ai început să mă prelucrezi ca la televizor ! Înainte nu erau nici tractoare, nu se ara cum se ară, nu erau soiuri de grîu înalt productive, nu erau antidăunători sau cum le-o spune, nu erau, mai ales, îngrășăminte... Față de ce scot alții, în alte țări — trei mii și ceva e puțin. E încă foarte puțin. Înainte, omul mergea cu căruța, și-acu' zboară în lună !"...

„Asta-i cam așa... Da pămîntu' tot nu l-aș lua înapoi."

„Chiar dacă, să zicem, ai avea tractor, îngrășăminte..."

„Nț, a negat. Astea-s griji. Și bătaie de cap, și muncă... Și nici nu le-ar da ei pe-astea. Astea-s unelte de producție și sînt ale statului. Altfel nu-i cum. Și-atunci, statu' te are la mînă. Da' lasă statu' !... Că hîrtia-i una și omu-i alta. Hîrtia spune ce spune, da' omu'... Uite matale cum e : lucru' ăl mai principal e să fie președintele bun. Să știe el cum să le descurce pe toate. Unde să se ducă el și ce să dea el... Că fără dat nu se poate. Cum dai, așa primești. Și să-i vină lui, și să aibă el toate la timp... Că sînt atîtea ! Și toate să se facă în bună regulă. Să fie și secretaru' de partid, primaru', într-un gînd și într-o vorbă, și-ntr-o faptă cu el, și să aibă ei pe cine trebuie la județ. Că de-acolo vine și pozitivu' și negativu'. Principalu' ăsta ar fi. De, așa-i viața. Că n-o facem noi pe ea, ea ne face pe noi. Și ne-nvață, și ne rostuiește cum s-o rostuim. Și rostu e să fie, și să nu lipsească. Și este : fata-i la casa ei, în Pitești... Am... de ce să zic că n-am, cînd am... Că noi nu sîntem ca la oraș... Nevasta mai aduce și-o roșie, și-un ardei, și-o vînătă, și de toate, nu cheltuim. Așa că, ce să-ți iau eu matale parale... cînd podu-i plin și coșaru-i la fel ?"

„Ai putea să crești porci..."

„Nu se merită."

„Cum așa ?"

„E muncă multă, și putoare, și-s plătiți prost la contract. Cu porumb nu se merită. E unu, Nedelcu... Crește, da' are IMS-eu și cară de la Titu pîine cu sacii. Porumbu' care-l ia de la stat, pe contract, c-un leu — e optzeci de bani, da' se face un leu — îl dă cu patru... Așa se mai merită. Da' tot cu alergătură și bătaie de cap. Și de ce să nu stau eu colea, la televizor, și să nu-mi beau paharu' cu vin, și să nu-mi fumez în pace țigarea ? !"

20

În zadar mi-am chinuit mintea să-i găsesc lui Spyridon un cadou printre lucrurile mele, singura soluție era să-i cumpăr ceva din Salonic după ce mă voi fi inspirat din vitrine. Coborînd însă cu Max, să-l scot la plimbare, am aruncat o privire mașinii și mi-am adus aminte că aveam în portbagaj, într-o mapă de plastic gen servietă, trei exemplare din ultima carte ; o mutasem, odată cu lucrurile celelalte, din Espada mea în cea a lui Georgio. Le purtam după mine, căci meseria de scriitor n-are darul de-a sugera nimănui beneficiul unor contraservicii. La un instalator te gîndești c-ar putea să-ți desfunde chiuveta ; un șofer ți-ar putea meșteri ceva la mașină ; de un medic ai nevoie cînd nici nu te-aștepți ; un director îți poate aranja o rudă în serviciu... Mai sus nici nu îndrăznesc să privesc. Un scriitor poate oferi doar o carte. Iată, îmi era profitabilă această așezare socială a lucrurilor, datorită ei puteam să-mi spăl obrazul cu Spyridon.

După ce mă întorsesem din Grecia auzisem de la un fin cunoscător al culturii grecești că basoreliefurile ce ornamentează Arcul de triumf al împăratului Galerius trebuie privite la primele ore ale dimineții, căci razele soarelui abia ridicat le pun în chip deosebit în valoare. Monumen-

tul nu era prea departe de hotel și mi-am propus să mă plimb pînă acolo cu Max.

Dimineața era plăcut răcoroasă, am luat-o pe „Aristotelous", strada cu cele mai multe magazine din Salonic, aproape pustie la ora aceea, apoi pe Bulevardul Egnatia. Arcul se află la capătul lui, în direcția Tîrgului, înălțat acolo, pe fostul drum ce unea Roma de Bizanț, pentru a glorifica victoria lui Galerius împotriva perșilor.

Hellenistul avusese dreptate : figurile basoreliefurilor erau mai expresive, lumina piezișă dădea scenelor profunzime, le anima parcă. Arcul însuși, cu o impresionantă deschidere, în boltă de cărămidă, părea mai impunător, mai măreț.

Înconjuram unul din masivele sale picioare, cu privirea ridicată spre basoreliefuri și, deodată, dînd colțul, m-am întîlnit cu ultimul om pe care m-aș fi gîndit să-l văd acolo la acea oră a dimineții — bruneta. Nu știu dacă am tresărit sau ce se vedea pe fața mea în momentul acela, știu însă că privirile ei au căpătat un luciu ironic, superior ironic, și m-a întrebat ceva în engleză.

— Poate vorbiți franceza... sau italiana, i-am propus și m-am gîndit cu părere de rău că nu luasem mașina cu mine — arăt irezistibil în Lamborghini Espada.

Era în fusta de țigancă, a băgat mîinile în buzunare și mi s-a adresat într-o franceză impecabilă, mirîndu-se :

— De unde știți că basoreliefurile se cer privite la o asemenea oră ?

— Aceeași întrebare v-aș putea pune și eu !

— Dar eu sînt grecoaică ! a zis, subliniind cuvintele printr-o mișcare grațioasă a umărului.

— Sînteți grecoaică și n-ați văzut pînă acum Salonicul ?

— Sînt grecoaică din Canada. Din părinți greci... V-am întrebat, pentru că foarte puțini știu — chiar printre greci — ora la care trebuie privite basoreliefurile, a mai zis și a pornit mai departe, punînd punct conversației.

Vrusesem tocmai s-o laud cît de frumos vorbește franceza, să-i fac apoi un nou compliment, altul, aș fi găsit eu ceva mai aparte să-i spun, dar ea, necunoscînd bunele mele intenții, a pierdut ocazia asta. O tentativă de-a reînnoda conversația ar fi fost deplasată, cam asta și

vrusese să semnifice modul în care plecase, și am hotărît să mă retrag strategic, pentru eventualitatea unei noi întîlniri.

Am întîrziat, așadar, atît cît ea să nu plece, apoi, ca și cînd aș fi terminat de văzut tot ce era de văzut, l-am strigat pe Max, am grăbit pașii în direcția în care știam că se află, și i-am spus „la revedere" cu un zîmbet care ținea loc de „Mi-a făcut plăcere că v-am cunoscut".

— Măi pișăciosule — am găsit pe cine să dau vina — dacă n-aș fi trebuit să te scot la copaci, aș fi venit cu mașina !

Ar fi putut să-mi răspundă că lîngă ușa lifturilor era un anunț ce glăsuia că hotelul pune la dispoziția pasagerilor posesori de animale, tineri și tinere care să-i scoată la aer, trebuia să fi apelat la serviciile lor ! N-a spus asta, a produs un „ham" scurt, gîndindu-se probabil că mă referisem la micul dejun. Zi cățel, și-ai zis tot. În coate, dar exact în coate îl durea de insuccesele mele.

Am luat-o înapoi pe „Egnatia" și, cu senzația că eșecul se datorase comportării mele cumva inabile, am încercat să reconstitui cum se petrecuseră lucrurile. Întîlnirea fusese atît de neașteptată, surprinderea atît de mare... Dacă n-ar fi intrat imediat în vorbă, dacă ar fi întîrziat cîteva secunde măcar, aș fi avut timp să-mi revin... Așa, m-am holbat probabil la ea... Și cred că am și privit-o tot timpul în ochi cu uimire și admirație. Numai că ea ar fi trebuit să fie obișnuită cu asemenea nedezlipiri de priviri ! Și mai era ceva : în loc să am inițiativa conversației, pe care apoi s-o conduc, la-la, la-la, inițiativa ea a avut-o. Ceea ce a constituit, fir-ar să fie, o nouă surprindere. Mă bucurasem de-o pleașcă și n-a fost deloc.

Azi-noapte, chemînd chelnerul la plată, îi cerusem, pentru că tot aveam să-i dau un bacșiș, să aducă de la bucătărie ceva de mîncare pentru cățel. Mă rugase să-l iert, n-are voie să facă asta, dar îmi poate comanda să i se servească în cameră o mîncare vitaminizată, pregătită după o rețetă a hotelului, cu mult mai gustoasă decît cele din conservele pentru cîini, în care, prin forța lucrurilor, există și substanță conservantă, iar aceasta ar fi, după cum se vorbește, cancerigenă. Ca să nu trec

drept un hain, nu avusesem încotro, acceptasem. Așa că am căutat o locantă unde să ne punem amîndoi stomacul la cale cu niște *suvlachia,* cum li se spune aici la frigărui. Altfel ieșeam cu Max la covrigi.

Odată rezolvată problema, m-am întors la hotel și, oprindu-mă la mașină, unde aparent totul era în bună regulă, am luat din portbagaj un exemplar al romanului, pentru a-i scrie lui Spyridon o dedicație. Curios, ca și cînd ar fi știut că am la mașină o treabă de numai un minut sau două, Max nu m-a urmat, ci s-a proțăpit pe trotuar, lîngă ușa hotelului. „Stau la «Mediterranean Palace», să nu credeți că sînt un cățel oarecare !“ ar fi vrut el parcă să zică.

Cînd m-am apropiat, portarul a deschis larg ușa și Max, călcînd popește, a intrat primul în hol. Nu i-am spus nimic, l-am lăsat să-și facă mendrele ; în fond, nu pricinuia nimănui nici un rău. Nevoia de importanță e veche de cînd lumea, e primejdioasă doar cînd degenerează, cînd devine schizofrenie. Eu de ce țin Lamborghini Espada, al cărei consum mă usucă și-mi mănîncă o grămadă de bani, și nu-mi iau un Trabant sau o Dacie ? ! Aud ?

Mi-am făcut un ness și am ieșit să-l beau pe balcon. Soarele trecea în apă cu miriade de irizări, se anunța o zi călduroasă, aș fi preferat de o mie de ori să stau pe plajă și să fac baie în mare pînă spre prînz decît să umblu pe la biserici și să fac pe turistul, cum îmi ceruse Georgio. Mai ales că le știam, le văzusem cu de-amănuntul.

E drept, meritau revăzute, merita revăzută Marea rotondă Sf. Gheorghe... Și gîndindu-mă la mozaicurile ei, capodopere ale artei bizantine, în ochi mi-a apărut bruneta în fața unui sfînt pictat pe perete. Și am știut ce urmează să fac.

N-am mai așteptat liftul, coborînd în grabă pe scări mi-am spus că, probabil, îmi suflase cineva mintea cu paiul în Grecia, pentru că acasă sînt mult mai perspicace. Urcat însă în mașină, cînd am auzit vocea de diacon a tobei de eșapament a Espadei, m-am simțit pe dată în formă.

Marea rotondă se află în apropierea Arcului de triumf al lui Galerius, bruneta avusese timp s-o viziteze, așa că am luat-o pe strada Aristotelous care mă scotea, în linie dreaptă, la bazilica Sf. Dumitru. Pe drum, în prima piață

după ce am trecut bulevardul Egnatia, am întîlnit o altă biserică, Panagia Halkeon, și am oprit acolo.

Fluxul de turiști începuse, și cum printre ei n-am aflat-o pe brunetă, iar biserica era mai puțin importantă din punct de vedere artistic, am pornit spre primul obiectiv. Parcarea era blocată de autocare și mașini și a trebuit să stau la rînd ca să pot intra în bazilică. Este cea mai mare și una din cele mai vechi din Salonic, ridicată în secolul al V-lea, cu superbe mozaicuri din epoca protobizantină, separate de zeci de coloane de marmură verde.

Din cauza mulțimii de turiști, nici nu se putea pune problema de-a o căuta pe brunetă, doar șansa mi-o putea scoate în cale. Nu mi-a scos-o. Așa cum nu mi-a scos-o în cale nici la Sfînta Sofia, palidă copie a celei din Istanbul, monument religios neegalat nu numai prin proporții, ci mai ales prin spiritualitate, prin sugestia de perenitate pe care o degajă. Am fost apoi la bisericile „Sfînta Fecioară nepictată de mîna omenească", Sf. Ecaterina, „Doisprezece apostoli", și m-am întrebat ce-or spune oare în sinea lor sfinții părinți văzîndu-mă cum alerg prin biserici după o fustă. Dar de ce să spună, am zis, cînd chiar Sfînta Scriptură, cîtu-i ea de sfîntă, spune doar „să nu preacurvești". Să nu *prea !* Mîntuitorul a știut el ce-a știut și, prudent, a folosit un prefix. Și pentru că îmi rămăsese doar Marea rotondă Sf. Gheorghe, m-am dus și acolo. M-am dus mai mult pentru a revedea mozaicul decît a o afla pe cea pe care o căutam.

Ei bine, oameni buni, am găsit-o exact cum îmi apăruse ea în priviri — în fața unui sfînt, în rugăciune. N-am stat să văd care anume, nu de sfinți îmi era, mă aduseseră acolo lucruri mult mai lumești și, pregătindu-mi cuvintele, m-am îndreptat spre brunetă. Ajunsesem foarte aproape, am dat să deschid gura, dar chiar în clipa aceea, ca și cînd m-ar fi văzut într-o oglindă retrovizoare, s-a întors cu un icnet ironic de rîs, cu care ar fi vrut parcă să spună : „Deci, m-ai găsit..."

— Bună ziua. Văd că ne-am întîlnit din nou !"... s-a mirat cu ușoară ironie.

Am renunțat la tot ce pregătisem și am hotărît să iau taurul de coarne.

— V-am căutat... Așa ne-am întîlnit, i-am declarat privind-o în față.

— Așaa, a făcut, ca și cînd s-ar fi dumirit, și a pornit spre ieșire. Ar fi avut mai mult farmec, ar fi fost mai captivant să mă fi lăsat să cred că a fost o nouă întîmplare... Ar fi avut ceva de predestinare, de inexorabil... Ieri, la bancă... Seara, la restaurant... Azi dimineață la Arcul lui Galerius... Iar acum, la Marea rotondă. Era mai interesant să fi fost și de data aceasta jocul unei întîmplări...

— Să-mi pară rău că am fost sincer ?...

— Ha !... a rîs maliţios. Sinceritatea fiind un lucru foarte scump la vedere !... Deci, m-aţi căutat... Și-acum ce urmează ? Vă spun eu... Urmează o declaraţie cam în genul „Mi-ar face plăcere să mîncăm la prînz împreună"...

— V-am căutat pentru că este o bucurie să vă pot privi. Și-n acest sens, da, e-adevărat, m-am gîndit să vă invit pentru diseară, căci la prînz urmează să mă întîlnesc cu un prieten din Kavala care sosește în jurul orei unu la Salonic. Însă la opt, dacă nu aveţi nimic împotrivă, o să vă aștept în faţa hotelului Mediterranean Palace.

M-a privit o clipă cu ochi ușor dilataţi și a vorbit, ca și cînd s-ar fi hotărît brusc :

— O să vin.

— Vă mulțumesc. Numele meu este Adrian Hornea și sînt român.

— Egina Solomos. Știam că sînteţi român.

— De unde știaţi ? m-am mirat.

— Foarte simplu : v-am văzut cînd aţi oprit mașina la bazilica Sf. Dumitru. Dar vă rog să-mi spuneţi de ce-aţi venit la ora aceea matinală la Arcul lui Galerius ? m-a întrebat cu o curiozitate abia stăpînită, de parcă răspunsul meu ar fi avut o anumită importanţă pentru ea.

— Mi-a spus o cunoștință, un bun cunoscător al Greciei antice și, deopotrivă, al celei moderne, că este ora cînd basoreliefurile sînt foarte bine puse în valoare de razele soarelui.

A clătinat ușor din cap în semn că s-a dumirit și a adăugat, după cum mi s-a părut, cu scopul de-a disimula :

— Da, știu puţini asta.

— Am putea bea o cafea... i-am propus, cu senzaţia că bruneta îmi scapă ; pe față îi apăruse o asprime, o răceală,

ca și cînd ea s-ar fi detașat, s-ar fi îndepărtat de mine, nu mai prezentam nici un interes pentru ea.

— Nu, vă mulțumesc, am niște treburi. Am de rezolvat unele lucruri, a spus absentă.

— Să vă duc cu mașina...

N-am mai apucat să termin, s-a întors și a plecat fără nici un cuvînt, fără să-mi spună măcar bună-ziua ; de parcă i-aș fi zis ceva care ar fi supărat-o.

Mi s-a părut curioasă această comportare, această schimbare neașteptată în atitudinea ei. Un capriciu ? Sau ce putea însemna ? Rămăsesem locului, am urmărit-o cu privirea, spunîndu-mi că, probabil, nu va veni la întîlnirea fixată și i-am pronunțat în gînd numele „Egina Solomos". Același nume de familie ca al unui mare poet grec, Dionissos Solomos...

21

Sleit, dărîmat de umflarea celor patru cauciucuri, năclăit de transpirație din cap pînă-n picioare, m-am dus să fac o baie în mare. Apoi să mă schimb, să-mi iau altă cămașă, alți pantaloni... Plaja era a hotelului în fața căruia parcasem, un hotel ocupat în întregime de italieni, i-am dat o marcă vest-germană cerberului care supraveghea ca pasagerii — aveau să-mi umfle capul cu vorbăria lor gălăgioasă — să nu fie deranjați de prezențe străine, și cînd m-am întors, am găsit la mașină un polițist mustăcios. Mereu am parte de asemenea primiri în poziție de drepți și de tot restul.

Vorbea italiana și mi-a pus în vedere că trebuie să plătesc o amendă de 300 de drahme pentru că parcasem acolo.

„Uitați-vă semnul !“ Și a arătat în direcția tablei indicatoare de staționare interzisă, plantată lîngă aleea de pasaj a hotelului.

„Dar eu am oprit aici, la parcare, unde nu-i nici un semn ! Alături de toate aceste mașini !“

„Semnul e pentru toată zona ! Iar parcarea este în exclusivitate pentru pasagerii hotelului ! Ale lor sînt mașinile. Toate sînt din Italia. Aveți scris acolo în trei limbi străine !“

Văzusem anunțul, dar îmi spusesem că el îi privește doar pe automobiliștii localnici, pe automobiliștii greci, așa cum se întîmplă și pe la noi.

„Dar anunțul nu-i un semn internațional ! am protestat. Reproșul putea să vină cel mult din partea unui salariat al hotelului... Al portarului !...“

„El m-a și sesizat. Dacă ați fi fost la recepție, după cameră, n-ar fi fost nici o problemă... Dar dumneavoastră v-ați dus să faceți plajă ! Nu mă interesează ce i-ați dat ăluia ca să vă dea voie... Cum nu-l interesează nici pe el ce fac eu... treburile mele... serviciul meu...“

Am zis că-i un apropo să cădem la pace, polițistul bătea șaua să priceapă iapa, c-aș putea scăpa cu un ciubuc. N-ar fi fost exclus să mă fi dat pe mîna lui chiar cerberul plajei și ca ei să lucreze, inclusiv cu portarul, mînă-n mînă. Gîndindu-mă la cele pățite la vamă, mi-a fost teamă să nu fie cumva o provocare, mai bine plătesc decît să intru în vreo dandana, acuzat de dare de mită. Ar fi fost exact ce lipsea ca tacîmul să fie complet.

„E arbitrar ce faceți ! E-un abuz !...“ Și dîndu-mi seama că-mi bat gura degeaba, am renunțat la proteste. „O să plătesc. Numai că eu abia am sosit din Italia și n-am schimbat încă banii.“

„Ce-aveți ? Lire, dolari ?...“

„Mărci !“

„Puteți plăti și în mărci, a zis, a făcut o socoteală în gînd și mi-a comunicat : Treizeci de mărci. Dacă n-aveți mărunt, schimbați la hotel.“

„Cum ați calculat ?“ am vrut să știu.

„Trei mărci la dolar. Iar dolaru-i treizeci de drahme.“

„Bine, mă duc să schimb la hotel.“

Dolarul era pe atunci trei mărci și ceva, trei douăzeci sau și douăzeci și cinci, comisionul pentru schimb avea să mă aducă cam la paritatea pe care mi-o propusese polițistul... N-am vrut de-al dracului să-i las diferența, și în plus să-l pricopsesc și cu mărci vest-germane. Și apoi, tot trebuia să schimb undeva banii.

Achitasem amenda, cînd m-am trezit cuprins prietenește de umăr de un italian prezentabil și jovial, care m-a luat cu *„Fratelli rumani"*. Fusesem furat de *hyppies* la Brindisi, noaptea tremurasem de frig, dimineața mă luaseră în primire vameșii greci, polițistul mă ușurase de 300 de drahme... Eram plin de năduf, fața italianului, lucioasă și netedă, crăpa de bunăstare ; crezînd că-i unul din pasagerii hotelului, mi-a stat pe buze să-l trimit naibii, dar el îmi zîmbea cu atîta simpatie, încît m-am abținut.

„Un porc !" a zis, făcînd un semn cu capul în direcția în care se îndepărta polițistul. Nu vă faceți sînge rău, că nu merită !"

„Ba mi-l fac... Ia priviți !"

Am deschis portiera Renault-ului, i-am arătat cum arăta pe dinăuntru, cum stăteau tapițeriile de la uși claie peste grămadă pe canapeaua din spate și i-am povestit, ușurîndu-mă, ce pățisem dimineața la vamă.

„Niște porci ! Porci ordinari ! Dar de ce-ați debarcat la Igoumenitsa ? De ce nu v-ați oprit întîi la Corfu ? Igoumenitsa n-are nimic... Abia Corfu merită văzut ! E-o insulă minune ! E însăși ideea de vacanță !..."

Am rămas încurcat. Gîndul meu fusese la Grecia continentală. Și apoi, dacă ar fi fost să mă iau după frumusețea insulelor grecești, nu mi-ar fi ajuns o vară întreagă și mi-ar fi trebuit și-o căruță cu bani !

„Haideți la Corfu ! a continuat, văzînd că nu spun nimic. Îmi dați voie, *dottore avvocato* Alfredo Sauri", s-a prezentat, întinzîndu-mi, cu cordialitate, mîna.

„Mă cheamă Adrian Hornea, am zis, și sînt scriitor."

„Ooo ! dar este o deosebită plăcere pentru mine să cunosc un scriitor român ! Ca scriitor, nici nu mai încape vorbă că trebuie să vizitați Corfu ! Gîndiți-vă doar la Zeus ! La cea mai frumoasă aventură amoroasă din cîte le-a avut ! Homer a făcut din Corfu regatul lui Alcinou... Shakespeare a ales-o drept cadru pentru celula lui Pros-

pero din *Furtuna*... Dar să lăsăm versiunile poetice... Nici unul, nici altul n-au vizitat insula. Şi totuşi, paginile lor au fost acelea care au făcut cunoscută în întreaga lume frumuseţea naturală a Corfului. Ademeniţi de farmecul ei, o mulţime de scriitori şi artişti au venit să stea pe insulă. Asta e de-acum o tradiţie în lumea artistică ! O veche tradiţie ! Elisabeta de Austria şi-a stabilit aici reşedinţa de vară. Îi spunea Corfului „Insula mea de vrajă". Şi-a ridicat un palat la Gastouri, Palatul Achilleion. În stilul Renaşterii florentine. Botezat astfel pentru că Achille era eroul ei preferat şi a pus ca faptele lui de vitejie să fie reprezentate în mari fresce şi numeroase statui, care s-au păstrat foarte bine. Grădina palatului este ceva magnific ! Probabil că nu vă interesează să jucaţi la ruletă... Spun asta pentru că o parte a palatului a fost transformată în Cazino şi se joacă foarte intens. În oraş există o reşedinţă de vară a coroanei greceşti... Oraşul este ceva superb ! Aveţi curse din oră în oră... Dar nu, mergem împreună. Şi eu merg la Corfu. Este oraşul meu de vrajă".

Domnului Sauri îi plăcea să vorbească, îi plăcea să se asculte, dar el pusese atîta căldură în cuvinte încît, fără să vreau, m-am întrebat :

„Adică, să mă îmbarc iar pe un feribot ?"

„Dar nu-i nevoie ! Lăsaţi maşina la parcarea păzită... V-o arăt eu... E-n apropiere de port. Urcaţi-vă la volan şi veniţi după mine !"

Urmărindu-l cu privirea, l-am văzut oprindu-se la un Mercedes alb, de două locuri, decapotat, parcat cu două maşini mai încolo, şi am intrat în maşină. În timp ce-l urmam, am avut o vagă bănuială, datorită probabil şi celor păţite la vamă sau poate unui al zecelea simţ, că în spatele insistenţei sale, a faptului împlinit în faţa căruia mă pusese, se ascunde ceva. Am respins îndată ideea ca pe o prostie. Avocatul nu era numai un tip cu bani — asta se văzuse şi înainte, Mercedesul sport nu făcuse decît să definitiveze imaginea — faţa emana nu numai prosperitate, ci şi distincţie, privirea îi era cordială şi sinceră, zîmbetul care îi flutura tot timpul pe buze degaja bunăvoinţă...

Parcarea la care m-a adus fusese amenajată special pentru cei care voiau să viziteze insula, ea mi-a inspirat imediat siguranță. Condus de paznicul ei, am tras mașina lîngă un Ford Capri cu număr olandez, m-am schimbat între ușile Renault-ului și m-am urcat în Mercedesul domnului Sauri.

„N-o să regretați că mi-ați ascultat sfatul... a ținut să mă asigure, și a adăugat cu un zîmbet interior, ca și cum ar fi știut niște lucruri, ar fi avut ceva în vedere : Vizita asta va avea o notă mai specială, mai inedită, cred, în cadrul călătoriei pe care o faceți... O să rămîneți c-o amintire foarte plăcută."

Portul era la doi pași de locul parcării, Mercedesul a fost preluat imediat de un marinar-șofer care i s-a adresat lui Sauri cu *„signore dottore"*, un altul s-a oferit să-i cumpere bilete. Am scos bani, să-i dau și pentru biletul meu, dar avocatul s-a opus :

„Nu, vă rog foarte mult, eu v-am invitat pe insulă !" și l-a expediat pe marinar printr-un gest.

„Asta nu înseamnă să-mi plătiți și biletul !" am protestat.

„Asta înseamnă că sînteți oaspetele meu !..." mi-a adus la cunoștință cu un zîmbet care cerea înțelegere.

Ne-am îmbarcat în scurt timp pe un feribot de mic tonaj. Avocatul a fost înconjurat și aici cu aceeași atenție, chelnerul grec al restaurantului de pe punte ne-a întîmpinat, aplecîndu-se pînă la pămînt, cu *„Benvenuti, signore dottore !"* și în curînd am înțeles chiar de la avocat unele lucruri.

Mi-a vorbit întîi despre un anumit specific al insulelor ioniene reflectat în obiceiuri, în muzică, în folclor, căci tradiția bizantină a fuzionat aici cu spiritul Renașterii, despre influența veneția nilor, francezilor, englezilor care au ocupat, succesiv, insulele, că datorită mijloacelor de transport limitate pe atunci și în special vremurilor tulburi, ele au evoluat în maniere sensibil diferite una de alta.

„O să vă dau cîteva repere... a continuat. După ce-o să intrați din port în oraș, pe promontoriu veți da peste cartierul vechii nobilimi corfiote. Într-una din casele acelea, o casă roz, cea mai impozantă, s-a născut Capo d'Istria,

primul preşedinte al Republicii Elene. Chiar alături sînt mai multe clădiri în stilul englezesc «Regency»... În acest stil este şi Palatul Regal, aflat tot acolo, în Piaţa Esplanadei. În Piaţa Esplanadei, unde se joacă şi astăzi o variantă locală a *cricket*-ului englezesc şi unde cafenelele servesc *tzintzibira*, care nu-i altceva decît *gingerbeer*. Două moşteniri britanice. O să vedeţi şi altele : cazărmile, «Turnul orgoliului», «Bateria în semilună» a colonelului Whitmore, o capodoperă, biserica garnizoanei... Ooo, dacă aţi fi nimerit cînd au loc procesiunile în cinstea Sfîntului Spiridon, patronul insulei !... După cucerirea Constantinopolului, rămăşiţele lui pămînteşti au fost scoase pe ascuns din oraş... Un periplu pe cît de lung, pe atît de aventuros ! Astăzi, sfîntul este păstrat într-o casetă de argint care este plimbată în procesiuni solemne de patru ori pe an. De Duminica Floriilor, în Duminica Paştelui, la 11 august şi în prima duminică din luna noiembrie. Spectacole minunate, în cea mai curată tradiţie ortodoxă. Iar spre seară, după ce terminaţi cu partea de sus a oraşului, luaţi autobuzul din Piaţa Esplanadei. Vine din zece în zece minute. Şi-o să ajungeţi la cel de-al doilea port al Corfului, portul Alcinou, al cărui chei este un loc minunat de promenadă. Vă continuaţi drumul pe jos, de-a lungul noii staţiuni balneare, pînă la o priveliişte încîntătoare, una din cele mai frumoase din lume. Este «Kanoni». Tunul francez care i-a dat acest nume supraveghează şi astăzi întinderea de ape unduitoare... În mijlocul golfului o să vedeţi insula «Pondikonisi», ceea ce, în traducere, înseamnă «Şoarecele»... Decorul feeric capătă prin ea o tuşă romantică de care o să fiţi încîntat. Aici, băgat în pădure, o să găsiţi hotelul «Nausica». Cu restaurant, bar de noapte, program... Sînt proprietarul acestui hotel. Vă rog să consideraţi asta ca o invitaţie. O să fiu bucuros să vă primesc...

„Vă mulţumesc foarte mult, dar..."

„Doar n-o să vă-ntoarceţi să dormiţi la Igoumenitza ! ?"

„O să vă spun foarte sincer, gîndul meu era să plec cît mai repede din oraş, ca să las cît mai repede în urmă amintirile neplăcute..."

„Dar nu aveţi unde să vă duceţi ! m-a întrerupt. N-aveţi unde să vă opriţi. Poate la Ioannina... Dar nu merită. Partea asta a Greciei este de o sărăcie îngrozitoare !

Oamenii sînt înapoiați, sălbatici... Trăiesc într-o mizerie cruntisimă ! Pînă la Patras, aproape patru sute de kilometri, n-aveți de ce să vă opriți. N-aveți ce vedea ! Stînci golașe, pămînt calcinat... Un peisaj lunar, dezolant. Ici-colo cîte un sat agățat pe cîte-o coastă... Case mici, garduri pitice, aproape simbolice, din pietrele adunate din jur... Sudul Italiei este raiul pe pămînt în comparație cu partea asta a Greciei ! Ce rost ar avea să plecați, cînd eu vă ofer o cameră la hotel ? ! Și vă asigur, că mîine dimineață o să aveți o cu totul altă dispoziție !" a zis cu un zîmbet misterios și promițător.

„Vă mulțumesc, sînteți foarte amabil..."

„Dar nu-i nici o problemă !... În Grecia o să mîncați langustă, stridii, caracatiță, calamari. Dar nicăieri *pastisada* sau *sofrito*. Am uitat să vă spun, fratele meu importă carne din România și pleacă mereu la București. Sînt două specialități specifice insulei. Grecești de origine, dar adaptate la gustul italienilor. Vițel înăbușit, cu multe mirodenii și — iată — servit cu macaroane și sos tomat. Asta-i *pastisada*. Iar *sofrito* e-o friptură făcută în cuptor de cărămidă. Tot cu mirodenii... Se servește cu sos alb de măduvioare. Ar fi o parte din meniul pentru diseară Restul este surpriză. Pentru dumneavoastră, ca român, o mare surpriză."

Lungă și strîmbă, amintind de o seceră, insula s-a impus vederii cu o creastă alungită ce etala în bătaia soarelui întreaga gamă de verde, de la nuanța delicată de argint patinat a măslinilor, răsuciți și centenari, pînă la o luxuriantă și viguroasă nuanță a portocalilor și lămîilor, ce îmbălsămau cu parfum aerul, stropit, ici-colo, de verdele, aspru și sumbru, al chiparoșilor.

„Iată și cele două stînci gemene. «Cele două mamele» fortificate ! — mi le-a arătat domnul Sauri în timp ce ne apropiam de port. Le-au fortificat venețienii, le-au modernizat apoi francezii și englezii, iar astăzi servesc ca arsenal al marinei grecești."

Alfredo Sauri n-a exagerat deloc cînd a lăudat orașul, descriindu-mi-l ca un ghid excelent. Oraș-grădină, profilat în întregime pe turism — un adevărat fief al italienilor —, cu clădiri pline de ifose nobiliare, transformate majoritatea în hoteluri, cu restaurante, cafenele și maga-

zine luxoase la tot pasul. Corfu are însă şi o parte mai puţin făţoasă, e drept, pitorească, unde căsuţele îşi dau aproape mîna peste străduţe înguste, întortocheate, pe care urci şi cobori. Dar şi aici e pretutindeni comerţ. Se vindea de la bijuterii şi obiecte de argint pînă la genţi din pai împletit şi pantofi de casă. Străinii cumpărau în special tot felul de broderii şi dantele lucrate de mînă, într-adevăr, superbe. Am mîncat aici *mandolato* un fel de nuga pe bază de miere de albine şi fructe exotice confiate, o altă specialitate a Corfului.

Cînd am coborît spre seară în portul „Alcinou", promenada, de un farmec cu totul aparte, traversînd grădini dichisite de mîini de artişti, era plină de lume. De o lume parcă fără griji, veselă şi zgomotoasă, impecabil îmbrăcată, ca şi cînd acolo urma să se desfăşoare un bal uriaş şi nu se aştepta decît acordul unei orchestre care să anunţe deschiderea lui. Nu departe, pitită în pădure, am aflat şi sursa prosperităţii lui *signore dottore avvocato* Alfredo Sauri.

Era un hotel în toată puterea cuvîntului, nu prea înalt, cu trei etaje doar, dar cu o arhitectură ultramodernă ce dădea senzaţia unui joc de cuburi formate din sticlă şi aluminiu, ca şi cum pereţii lui ar fi fost deschişi tuturor privirilor. Holul copia jocul de linii frînte, acestea se prelungeau aici şi în adîncime, creînd spaţii intime şi aproape autonome, asimetrice, rafinat organizate, ridicîndu-se sau coborînd, pline de perechi aşezate la măsuţe cochete. În mijloc trona recepţia-bar, ca o orgă imensă adusă în mijlocul unei scene. De aici se şi difuza probabil fondul sonor, discret şi învăluitor, alcătuit de vocile unui cor feminin ce executa o melodie din muzica negro-africană, brodată pe motive religioase creştine, pe psalmi protestanţi, o muzică gen *negro-spirituals*.

Îndreptîndu-mă pe drumul indicat de portar spre biroul domnului Sauri şi uitîndu-mă în stînga şi în dreapta, mi-am spus că ceva nu este în regulă. Prea erau pline de farmec însoţitoarele italienilor, fiecare în genul ei, una mai reuşită decît alta, mai atractivă, mai bine făcută, cu forme exuberante, puse cum scrie la carte, nu văzusem şi nici nu cred că o să mai văd atîtea graţii adunate sub un singur acoperiş. Toate erau în ţinută de seară, în

rochii lungi sau pantaloni de mătase, ca și cînd balul care urma să se desfășoare afară avea în hotel saloane speciale, rezervate „tinerelor fete".

Lucrurile deveniseră cît se poate de interesante și am bătut la ușa pe care scria „*Office private*". Spre surprinderea mea, m-a primit nu o secretară, ci un secretar. Știa că trebuie să vin și m-a introdus imediat într-un birou de businessman, de genul celor văzute prin filme. Domnul Sauri vorbea la telefon, mi-a făcut semn să iau loc și în scurt timp a încheiat convorbirea.

„Mă bucur foarte mult c-ați dat curs invitației mele... Și sper că o să vă simțiți cît se poate de bine aici. Rezolvăm imediat totul. Camera și restul... a spus deschizînd un sertar al biroului și a continuat : Aveți aici două jetoane... Acesta galben este pentru cameră... Vă rog să fiți amabil și să-l dați recepționerului. Cu jetonul albastru puteți consuma la restaurant, la bar... Nu uitați să cereți însă *pastisada* și *sofrito*. În baza lui, tot ce vă rămîne de făcut este să contrasemnați notele. Și atît. Eu trebuie să plec mîine dimineață cu avionul la Roma și n-o să ne mai putem vedea... Am o mulțime de treburi de rezolvat. O să vă dau însă în grijă unei salariate de-a hotelului... Întîi, desigur, vreți să faceți un duș, să vă odihniți puțin... Dacă aveți nevoie de ceva, sunați fata etajului. Laura, salariata de care vă spuneam, o să vă găsească în cameră. Și o să vă ajute să vă simțiți cît mai bine. E o salariată exemplară, o să fiți mulțumit de serviciile ei.

Am schițat un zîmbet, prin care am vrut să-i arăt că pricepusem cam despre ce servicii este vorba, dar domnul Sauri s-a făcut a nu-l remarca și a continuat cu aceeași preocupare binevoitoare cu care îmi descrisese insula și orașul :

„Domnule Adrian, Ulise *aici* a întîlnit-o pe Nausica... Iată, eu fac tot posibilul ca insula să nu dezmintă legenda, ca oaspeții de astăzi ai Corfului să fie primiți cu aceeași veselie... cu aceeași spontaneitate... și dragoste pe care le-a demonstrat fiica marelui rege al feacienilor. Apropo, ați întîlnit probabil casa poetului Dionissos Solomos ?

Am confirmat printr-o mișcare a capului ; îmi luase graiul cu cinismul lui codoșul ăsta cultivat și distins, mai curînd președinte de insulă decît proxenet.

„Solomos i-a chemat primul pe greci să lase la o parte spiritul regionalist și să se unească sub un singur ideal. Sub idealul redobîndirii libertății și independenței Greciei. «Imnul libertății», scris în demotică, a fost pus pe muzică și consacrat ca imn național. Dar cea mai însemnată operă a sa, din păcate neterminată, este «Asediații liberi». Ce titlu superb ! Inspirată din luptele din timpul asedierii Missolonghionului. Unde, după cum știți, a murit Byron. Și iată : «Imn la moartea lordului Byron», alt poem epic al lui Solomos !... Casa în care a murit Byron nu mai există, dar pe locul ei a fost ridicată statuia poetului. O s-o vedeți mîine cînd o să treceți prin Missolonghi. Opriți-vă pentru o clipă... Autorul lui «Childe Harold», «Don Juan», «Manfred» merită acest omagiu !...“

22

Nu găsisem loc în piața din preajma bisericii, parcasem pe o străduță lăturalnică și, apropiindu-mă de Espada, am văzut într-o vitrină modestă a unui magazin tot atît de modest atîrnînd pe sfori o pereche de pantofi de damă și alta de pantofi bărbătești. Nu mai întîlnisem încălțăminte astfel expusă, în acest mod, să-i zicem original, însă partea cea mai interesantă era că același model de pantofi mă entuziasmase în vitrina unui magazin de lux de pe bulevardul Egnatia, numai că prețul de-a dreptul nerușinat îmi interzisese accesul în magazin. Cel din fața mea era aproape la jumătate, și am intrat, decis să-mi cumpăr pantofii.

Era o prăvălie micuță, cu o tejghea și cu un raft nu prea mari, pe care se aflau fel de fel de pantofi în expunere liberă. Totul amintea, chiar și calitatea mărfii, de magazinele noastre cu solduri, gestionate, cu remiză, de vînzători pensionari, și nu înțelegeam cum ajunsese acolo mode-

lul respectiv de pantofi. Niște mocasini autentici, lucrați manual, dintr-o piele gen antilopă, cu păr mic, aspru, spicat.

Negustorul, un om în vîrstă, grăsuț, cu un nas mare, coroiat, cu sprîncene stufoase, vorbea binișor germana și astfel am aflat că pantofii erau din piele de cerb, fabricați în Camerun.

— Vedeți bine, nu sînt de fabrică, a zis cînd am început să-i examinez. Iar talpa e din piele, nu e sintetică ! a mai ținut să-mi atragă atenția.

Întîlnești rar în Occident și doar în magazinele cele mai scumpe pantofi lucrați manual și cu talpă din piele. În R. F. Germania am lăudat într-o anumită împrejurare pantofii unui neamț prosper, ei bine, și-a scos imediat unul din ei și, arătîndu-i talpa, a zis fudul : *„Das ist Leder !“*

După o anumită paritate, mocasinii reveneau cam la vreo șase sute de lei, dar îmi plăceau foarte mult ; aveau o notă de eleganță cît se poate de potrivită unei ținute sportiv-neglijente, și i-am cerut negustorului un scaun ca să-i pot proba.

— Probați-i așa, scaun n-am voie să țin.

— De ce ? Cum să n-aveți voie ? m-am mirat.

— Păi mai erau la prețul ăsta atunci ? În centru, costă de două ori pe atît ! Duceți-vă pe „Egnatia“ și-o să-i vedeți în vitrină !

— Dar ce legătură are un scaun pe care să te poți așeza cînd încalți un pantof... ?

— Are ! m-a întrerupt. Dacă aș avea scaun, aș plăti alt impozit. Mai mare. Oglindă — un impozit și mai mare. Depinde de cartier, dacă ai sau nu vînzători, de numărul lor, de mărimea magazinului, de suprafața vitrinei, dacă marfa este în cutii sau nu...

*

Mă aflam pe platforma Turnului Eiffel și, fiindu-mi sete, m-am oprit la pavilionul unei braserii în aer liber să mă răcoresc cu o bere. Mulți o beau chiar acolo, lîngă tejghea, dar cum nu mai puteam de picioare iar măsuțe libere erau berechet, am luat sonda cu bere și m-am așezat la una din mese.

„Ei, domnu ! Domnu ! m-a strigat cu voce iritată patronul-barman. Ce-i asta ? ! Plătiţi «o bere în picioare» şi-apoi vă duceţi la masă cu ea ? ! Păi se poate ? !...“

*

În timp ce probam pantofii, negustorul m-a întrebat care sînt preţurile la încălţăminte în România, dacă-i tot atît de frumoasă cum a fost pe vremuri, cînd se făcea manual, ce s-a întîmplat cu cizmarii cei buni despre care se vorbea şi în Grecia, s-a mirat foarte tare cînd a auzit că diferenţa de preţ dintre încălţămintea pe comandă şi cea de fabrică nu este prea mare şi, fără să-i fi cerut, mi-a redus cu douăzeci de drahme preţul mocasinilor.

— Vreau să plecaţi mulţumit şi să v-aduceţi aminte de mine.

Am plecat mulţumit şi mi-am adus aminte de el.

Se făcuse douăsprezece, am parcat maşina în faţa hotelului şi, după ce am lăsat vorbă la recepţie unde pot fi găsit în cazul că sînt căutat, am trecut în partea cealaltă a pieţei, la Oficiul de turism. Voiam să le spun că renunţ la program, am de gînd să mă opresc unde-mi place şi să rămîn pe un loc atît timp cît voi crede de cuviinţă. Aşa am călătorit pînă acum, aşa voi face şi de data aceasta. Rămînea de văzut doar dacă ei vor fi de acord.

Sabbatini îmi dăduse cinci „puncte de control“, oraşele respective se regăseau şi în programul întocmit de Kostianos, eu însă n-aveam de unde să ştiu dacă era o simplă coincidenţă sau nu, căci toate cinci se aflau pe un traseu de mare interes turistic. În felul acesta, reacţia celor de la „relaţia Italia“ ar fi fost de natură să-mi dezvăluie un lucru nu lipsit de importanţă : „punctul de control“ îl constituia doar oraşul sau şi un anumit hotel din oraş ?

La acest interes „al jocului“ se adăuga şi unul strict personal. Hotelurile somptuoase nu m-au atras niciodată, sînt ale unei lumi căreia nu-i aparţin şi care nu-mi aparţine, opulenţa o ştiu cum arată, avusesem ocazia s-o cunosc în cîteva rînduri, consideram c-ar fi fost cea mai mare prostie să stau în continuare la tot felul de „Mediterranean Palace“ numai ca să par ce nu sînt şi astfel să arunc banii pe gîrlă. Ca să faci asta trebuie să te naşti

cu ei gata adunaţi, adunaţi fără număr, sau să-i cîştigi cu grămezile. Şi-atunci, de ce să nu transform în drahme serviciile plătite de Sabbatini şi, cu ei la teşcherea, să nu mă simt bine şi în elementul meu, să nu trag seara Espada lîngă un bungalow şi, instalîndu-mi alături măsuţa pliantă, să nu stau la aer pînă tîrziu în tovărăşia unei sticluţe cu vin ? ! Şi dacă o fi să fie — vrabia ce să facă ? ea mălai visează ! — ca şi Egina să-mi ţină tovărăşie...

Aşa cum mă aşteptam, la biroul lui Kostianos se găsea un alt funcţionar ; faţa lui prelungă mi s-a părut cunoscută. Nu-mi aminteam unde-l văzusem, în holul hotelului, într-una din biserici sau pe stradă, fapt este că-l mai întîlnisem undeva.

I-am spus cine sînt şi că n-am de gînd să accept servituţile unui program. În timp ce vorbeam, pe faţă i-a trecut un zîmbet ştiutor şi ironic.

— După cîte înţeleg, aţi dori să vă ramburs ăm în drahme costul serviciilor achitate la Roma ? De către domnul în locul căruia aţi venit ?

— Cu Lamborghini Espada... am pronunţat parola.

— Da, ştiu. Am văzut maşina parcată în faţa hotelului.

— Cred că cererea mea este absolut normală... Există vreun impediment ?

— În principiu, nu există nici unul... Pierdem comisionul, trebuie să vorbesc cu directorul meu.

— Îmi pare rău... dar asta-i situaţia...

— Puteţi reveni în jurul orei două ?

— Aş prefera două fără un sfert, nu mai tîrziu.

— Bine, vă aştept la două fără un sfert.

Individul ar fi putut să mă conducă la directorul oficiului sau să meargă singur la el şi să rezolve imediat situaţia... N-a făcut asta. N-a făcut-o nu cumva pentru faptul că avea nevoie de un răspuns, de-o încuviinţare de altundeva ? De la altcineva ? Era singura explicaţie.

Cînd m-am întors la hotel, întreaga familie Alexis mă aştepta în hol. Sergio a alergat în întîmpinarea mea să mă îmbrăţişeze de parcă i-aş fi fost fratele bogat sosit din America. Ne-am sărutat cu toţii şi am urcat în cameră. Nu sosisem cu mîinile goale, le-am împărţit pe rînd ce adusesem Mariei, lui Spyridon, care era acum un flăcău

în toată puterea cuvîntului, și i-am turnat lui Alexis horincă. A gustat și a cunoscut.

— Asta-i de-aia fină din Ardeal, țucu-te-aș ! și m-a sărutat. Au și grecii *tzikudia*, da' nu-i ca asta a noastră.

Se considera român, se referise astfel, cu acești termeni, și cînd fusesem la el. Întorcîndu-mă acasă, povestisem unui grec întîmplările cu domnul Spinoulos și apoi cu Alexis și el îmi explicase că fenomenul este mai general, grecii care au trăit în *diaspore* se simt foarte legați de țările în care au locuit o mai lungă perioadă de timp.

Dîndu-mi mălaiul, domnu' Hîrzoi mă prevenise să nu-l țin în punga de nailon, că „se încinge, face și gărgărițe", și cum nu găsisem pe moment în ce să-l pun, îl deșertasem într-o față de pernă. Așa rămăsese, așa îl și adusesem, doar c-o băgasem într-o cutie de carton. Și am ținut să mă scuz.

— Ți-am mai adus ceva... am spus arătînd spre cutie. Dar scuză, te rog, ambalajul. Am avut doar cîteva zile la dispoziție ca să mă pregătesc de plecare și le-am făcut pe toate într-o grabă nebună.

— Telemea ? s-a bucurat, uitîndu-se la cutie.

— Nu, nu-i telemea.

— Telemea n-ai adus ?

— Adică, să vin cu telemea în țara telemelei ? Poate ai fi vrut să-ți aduc și măsline din România ? am forțat puțin lucrurile ca să ies din situație. Mălai !... Să-ți faci mămăligă !

— Ei, cu asta chiar m-ai dat gata ! Hai să te pup !

M-a sărutat, s-a uitat la mălai și, ridicîndu-se, a zis :

— Puteai să aduci și-un chil, două de telemea...

— Ți-am mai adus ceva... Da' tu ești cu gîndul tot la crăpelniță, la telemea, așa că nu-ți mai dau nimic !

A început să rîdă ca un copil. Am scos din șifonier discurile și l-am anunțat că toate sînt cu muzică populară.

— Te-n cur pe mă-ta ! s-a bucurat.

După ce mi-a tras înjurătura asta care însemna la el expresia unei înalte afecțiuni, a început să examineze fiecare copertă de disc, ca apoi să le treacă soției, care se înapoiase din baie, unde își îmbrăcase iia.

Îi venea cît se poate de bine. Adusesem pentru Lazaris două albume de artă, unul „Țuculescu", celălalt „Brâncuși", le avusesem în bibliotecă — de ce nu s-or reedita ase-

menea lucrări, nu pot să pricep — i le-am dat lui Sergios, rugîndu-l să-l îmbrățișeze din partea mea pe poet și i-am spus cum am vrut să trec din Bulgaria în Turcia, ca să mă opresc la el în drum spre Salonic.

— Să-ți pun un disc, tu s-aduci niște vin... N-am putut, am venit, ți-am zis, c-un coleg... L-am dus la gară îndată după ce-am sosit la Salonic.

Sergios a propus să mergem la un restaurant al cărui patron îi era prieten. Ajungînd în stradă, le-am explicat că am o treabă de un minut sau două la Oficiul de turism și, scuzîndu-mă, am alergat într-acolo.

În locul funcționarului cu care vorbisem l-am găsit pe Kostianos. Era la curent cu cererea mea, mi-a făcut cunoscut că lucrurile s-au aranjat.

— O să vă reținem un comision de rulaj... Dar care este mult mai mic decît comisionul pentru servicii.

— Bine, am zis, cu toate că nu înțelegeam ce rulaseră ei.

— Veniți după ora șase sau mîine dimineață ca să vă încasați banii. Și veți primi și o notă justificativă. Trebuie să-mi spuneți doar cînd vreți să plecați, ca să putem calcula costul hotelului și celelalte.

Gîndindu-mă la Egina, am stat o clipă pe gînduri.

— Mai dorm noaptea asta.

Restaurantul prietenului lui Sergios era o *drosia* (răcoare), o grădină pe malul mării ; ghiftuindu-ne cu tot felul de bunătăți, am pălăvrăgit ba despre una, ba despre alta pînă aproape de șase. Ne-am întors apoi la hotel. Îmi aduseseră un cartuș cu sticle cu vin și un altul cu coniac Metaxa ; cînd am dat să le transbordăm și au văzut ce mașină am, au rămas de-a dreptul perplecși. Le-am spus că o cumpărasem de ocazie în R.F.G., ne-am luat rămas bun, și cum ei continuau să insiste ca la întoarcere să mă opresc la Kavala, le-am promis că da, o să vin.

Fusese o zi excesiv de călduroasă, am mai făcut un duș și la ora opt am coborît în fața hotelului s-o aștept pe Egina. Capul îmi fusese tot timpul la ea, eram aproape sigur că nu va veni. Cheiul de promenadă începuse să se anime, era ora cînd grecii ies din case. Ziua, cei pe care îi întîlnești pe străzi sînt în majoritate turiști, băștinașii stau ascunși ca în gaură de șarpe, ies odată cu răcoarea

înserării, petrec pînă noaptea tîrziu ; mă și mir cînd au timp să mai doarmă. La Atena, între douăsprezece și unu noaptea, circulația de mașini e atît de intensă încît ai impresia că oamenii se duc sau se întorc de la serviciu.

Și deodată am văzut-o traversînd strada. Era îmbrăcată într-o rochie vaporoasă ; admirîndu-i ținuta, m-am gîndit că orice regină, actuală sau în devenire, ar trebui să ia lecții de mers de la ea. I-am ieșit în întîmpinare. Cînd am fost foarte aproape, s-a oprit în poziție de drepți și a spus cu intimitate și chiar cu o anumită supușenie :

— Am venit.

— Asta-i foarte bine !

— Îți place cum arăt ?

Întrebarea era provocatoare și mai ales semnifica o răsturnare de atitudine. Nu știam ce să mai cred. Îmi propusese persoana a doua, oameni buni, doar nu era să fac pe scorțosul !

— O să fiu foarte sincer : îmi place. Mă crezi ?

— Ha ! a făcut amuzată. M-am referit la rochia mea... N-am mai îmbrăcat-o de un an... Și cu un gest grațios a prins fusta rochiei, privind-o cu încîntare.

Se comporta ca și cînd ne-am fi întîlnit nu o dată, ca și cînd s-ar fi stabilit între noi o anumită intimitate și înclinam să cred că ea cocheta mai curînd în virtutea unui plan decît datorită unei anumite stări sufletești.

— Te dezvăluie...

— Mă așteptam la o banalitate... Dar n-ai spus-o.

— Îți mulțumesc...

— Unde mergem ? m-a întrebat și m-a luat de braț de parcă mi-ar fi spus : „Hai să sărim peste stadiul convențiilor, că doar știm amîndoi că nu-i decît ipocrizie !"

— Asta tu hotărăști ! Dar pentru că m-ai întrebat... Aș prefera undeva la aer.

— Și eu m-am gîndit... Bineînțeles la aer. Și, printr-un gest, mi-a atras atenția asupra etolei de blană pe care o avea pe braț. Probabil că vrei să dansăm ?

Pe gustul meu ar fi fost o tavernă, dar dansul înseamnă apropiere, și cum Egina și imprimase o notă de intimitate...

— Nu-i suficient să vreau numai eu...

— O.K. ! a zis și am pornit.

— Cunoşti bine Salonicul ? am întrebat-o cu gîndul de-a ajunge la ce mă interesa să aflu.

— Aproximativ. Dar mergem aici, pe chei. La vreo doisprezece kilometri de oraş... Ai fost la „Panorama" ?

— Nu, n-am fost. Numele-i promiţător...

— E plin de restaurante şi localuri de noapte... Ar însemna să mergem cu maşina... Ori ţie îţi place să bei !

— Asta ţi-a şoptit cineva ?

— Cioara mea, Rya. Aşa o cheamă.

— Şi ce ţi-a mai şoptit cioara ta, Rya ? Ce ţi-a mai soptit despre mine ?

— Că-ţi plac femeile.

— Te-a minţit cînd ţi-a dat informaţia asta. Ca să-mi placă o femeie trebuie să simt pentru ea un impuls, să întrevăd posibilitatea unei comunicări... Dacă n-ai tresărit, restul nu este nimic. N-are nici un chichirez. E-o „hai să ne aflăm în treabă". Şi altceva ce ţi-a mai şoptit cioara ta, Rya ?

— Că ştii să te pui într-o lumină favorabilă. Mi-a şoptit că atunci cînd îţi place o femeie, te muţi de pe un scaun pe altul şi încerci dacă-ţi merge.

— Am făcut-o pentru bucuria de-a te privi... Dar tu păreai complet absentă... Erai atît de preocupată de tot ce-i spuneai domnului de la masă, de ceea ce voiai să-i spui, încît nimic altceva nu exista pentru tine !

— Ai o privire care insistă... Insistă fără să stăruie.

— Dar privirile noastre nici nu s-au întîlnit...

— Ba da, la Banca Greciei. Insistă prin intensitate.

— Mă refeream la restaurant... Aseară nu s-au întîlnit niciodată.

— Este adevărat. Dar eu ştiam privirea ta. Ştiam că există acolo, vizavi de masa mea. Într-un fel mi-aduci aminte de fostul meu soţ.

— Asta cred că n-are de ce să mă bucure...

— Nu-nu, nu ca privire. M-am referit la siluetă. Şi apoi, n-am stat cu el decît trei luni şi ceva şi-am divorţat.

— Uite, cu treaba asta n-o înţeleg... Atunci de ce te-ai mai măritat ?

— Parcă ştii de ce te măriţi ? ! Eram studentă la Sorbona... Mariajul e-o formă de constrîngere, o constrîngere dură... N-am suportat-o...

— Unde ai stat în Canada ? Ai făcut probabil liceul în limba franceză, pentru că vorbești aproape fără accent !

— Primii trei ani. Ne-am mutat apoi în Egipt, la Alexandria. Liceul a fost pentru mine un adevărat chin. Din Alexandria, părinții m-au trimis la un unchi la Calcuta... Și l-am terminat în Noua Zeelandă, unde-i stabilit un alt unchi. Am fost nevoită să dau mereu diferențe... Dar eram ambițioasă și-mi plăcea să învăț. Stăteam tot timpul cu nasul în carte.

— Grecește nu știi ?

— Cum să nu știu ? !

— Te-am întrebat pentru că vorbești fără acel accent, n-ai acel „ze-ze" pe care îl au toți grecii cînd vorbesc o limbă străină. Ce-ai terminat la Sorbona ?

— N-am terminat. Am abandonat în anul trei... Filozofia. Nu-mi plăcea deloc ce se întîmpla cu mine. Studiul silit, examenele... La examene mi-i imaginam pe profesori stînd pe closet, dar tot mă dominau. Obținerea unei diplome... Mă depersonalizau toate acestea. Îmi era suficient ce acumulasem, de ce să mă supun atunci unei constrîngeri ?

— Am vrut să te-ntreb... Familia ta are ceva comun cu poetul Solomos ?

— Care poet ? s-a mirat.

Era ca și cum un român n-ar fi auzit de Vasile Alecsandri.

— Un mare poet grec...

— Cel care a luat Premiul Nobel ?

— Nu, ăla-i Seferis.

— Cel cu Zorba...

— Cel cu Zorba-i Kazantzakis. Și-i prozator, nu poet.

— Deci a existat un poet Solomos... Nu, așa ceva n-am avut în familie. Cu ce te ocupi, Adrian ? Ce profesie ai ?

— Sînt scriitor.

— Interesant... Dar ce studii ai făcut ?

— Dreptul.

— Atunci de ce nu te-ai făcut avocat ? De ce te-ai făcut scriitor ?

Erau destul de naive întrebările ei, dar nota de interes, de curiozitate din voce, din mimica feței, mi s-au părut sincere.

— Pentru că asta am simțit nevoia să fac.

— Prozator sau poet, ca Solomos ?

— Prozator.

— Poezie nu scrii ? Ar fi și mai interesant !...

— Îmi pare rău, nu.

— Nu-ți place sau de ce ?

— Ba-mi place și sînt un bun cititor de poezie.

— Și vrei să spui că l-ai citit pe Solomos ? L-au tradus românii pe Dionissos Solomos ?

M-am oprit locului. Și a fost nevoită să se oprească și ea.

— Socrate simula ignoranța... Dar asta pentru a descoperi adevărurile latente din el ! Era o metodă, un „instrument al nașterii"... Nu joci corect !

— De ce ? De ce nu joc corect ? s-a aprins. Cine mi-a vorbit despre comunicare, nu tu ? ! Eternul egocentrism masculin. El să simtă un impuls !... El să tresară !... El să întrevadă o posibilitate potențială de comunicare !... Femeia nu trebuie să tresară... Ea nu trebuie să comunice... Ea trebuie doar să se culce !

— Să mergem ! am chemat-o. Se uită lumea la noi.

— Nu mai cunosc de mult constrîngerea asta !

Am reluat mersul, i-am spus că lucrurile au pornit de la insinuarea tendențioasă precum că-i șoptise ei cioara, ca după aceea vorbele mele să se răsfrîngă în ea ca imaginea unui băț într-o apă. Nu mi-a răspuns. M-a rugat apoi să mergem o vreme tăcuți. A fost răstimpul în care am sucit-o pe toate fețele. Și Egina n-avea puține.

Am intrat într-un restaurant cu muzică de dans occidentală, șeful de sală ne-a sosit în întîmpinare, dar Egina i-a spus în engleză că vrem să dansăm mai întîi, o să ne alegem după aceea o masă și, luîndu-mă de braț, ne-am îndreptat spre ring.

Orchestra cînta o cunoscută melodie *rock* a formației Bee-Gees, din mișcarea scurtă, zvîcnită cu care Egina a intrat pe ring am crezut că o să se dezlănțuie, că fiecare o să dansăm „pe cont propriu", dar, nu, a ridicat mîna în binecunoscutul gest, arătînd că vrea să fie condusă.

Întotdeauna am fost de părere că dansul îţi vorbeşte cel mai bine despre cît temperament real are persoana pe care abia ai cunoscut-o, indiferent dacă ritmul este lent, ca de *blues*, sau impetuos, îndrăcit, ca la *hully-gully* sau *twist*, căci exhibarea pe ring e concupiscenţă vulgar afişată, băgată sub ochi, nu nerv. Egina îl avea, dansul era pentru ca nu numai mişcare, ci parcă un mod de a se exprima. Oricine ştie să dea cu piciorul în minge, asta nu înseamnă însă că-i şi fotbalist.

Buna dispoziţie îi revenise — sau poate nici nu şi-o pierduse ? — Engina îngîna melodia cu „tu-ti-ta-tu-ta", ceea ce întărea nota de intimitate în care debutase întîlnirea şi, simţind nevoia să consolidez nota aceasta, să-i dau un caracter, un statut definitiv, am apropiat-o cu tandreţe de mine. Nu s-a împotrivit, ba aş spune că gesturile noastre s-au întîlnit, că s-au produs simultan, ca şi cum asta ar fi fost şi dorinţa, şi intenţia ei. Dar imediat s-a desprins şi, cercetîndu-mă cu o privire calculată şi rece, a spus :

— Am impresia c-ai uitat că dansezi... Să mergem ! Mi s-a făcut foame.

Mese libere erau suficiente. Ne-am ales una de două persoane. În momentul în care ne aşezam, a apărut chelnerul, ne-a zis bună-seara în engleză şi, printr-un semn, ne-a invitat să consultăm lista care se afla pe masă într-o mapă de piele cu numele restaurantului. Ca şi cînd ar fi vrut să mi-o ia înainte, Egina s-a grăbit să-i comande caviar şi şampanie.

— „Taittinger !" a precizat marca şampaniei. Aveţi „Taittinger" ?

Gestul ei m-a surprins, nu mă aşteptam să fie o japiţă. Aşa cum se obişnuieşte, avusesem de gînd să-i ofer lista şi, din acel moment, ea ar fi putut să comande tot ce dorea ; cînd ieşi cu o femeie la restaurant în condiţiile în care o făcusem cu Egina, implicit îţi asumi şi asemenea riscuri. „Lamborghini Espada, «Mediterranean Palace», umblă cu foxul sîrmos după el... ia să-i pap eu ăstuia banii !" şi-a spus ea probabil. Aşa procedase şi cu tipul de aseară, în seara aceea eram eu la rînd...

Întîmplarea mi-a adus în minte o alta, aproape similară. Cunoscusem o proaspătă absolventă a Medicinei, îşi făcea

„internatul“ în spitalul la care lucra soţia unui prieten, îmi fusese prezentată la ei de Constantin şi Elena. Era cît se poate de atrăgătoare, dansasem de cîteva ori şi la sfîrşitul unui dans, amicul mă ia la o parte şi-mi spune : „Măi Adriane, n-ar fi cazul să te-nsori ?“ „Ar cam fi, da'...“ „V-am urmărit, nu v-ar sta rău soţ şi soţie... Şi unde mai pui că taică-su e ştab... După cît se pare, în graţii şi merge-n sus“. Mi-a zis ce fel de ştab e tatăl Doinei şi mi-a atras atenţia că nu mi-ar strica să am şi eu o pilă. „Să ai şi-un spate... nu te-ar mai mușca atîţia.“ „Ce să-mi facă mie o pilă ?... Să scrie în locul meu cărţile ?... Iar la altceva nu sînt bun... Mă mușcă ? Să mă muște, în plop nu dă nimeni cu pietre ! M-aş simţi trist fără dușmani... Partea proastă este josnicia mijloacelor... Imposibilitatea de a răspunde atacului sub centură, căci răspunsul îţi este trunchiat, denaturat... După ce ţi-a fost mai întîi refuzat, amînat... Şi asta în virtutea «dreptului la replică» ! Te-apucă scîrba, pentru că tipii nu pregetă să manipuleze idei cu adevărat scumpe nouă — adevăr, cinste, dreptate —, cu care nu se sfiesc să facă comerţ.“ „Tocmai !... Şi-apoi, uită-te la ea !...“ „Petrică, unei femei frumoase — se ştie — bărbaţii nu-i permit luxul de-a rămîne cinstită !“ Întîlnindu-mă în seara următoare cu Doina, o dusesem la „Pescăruş“. Chelnerul n-apucase să vină bine la masă şi ea s-a repezit să-i comande : „Mie mi-aduci Dubonnet şi icre de Manciuria“. „N-avem de Manciuria, dar avem, dacă doriţi, icre negre.“ „Foarte bine, cincizeci.“ N-am zis nimic, i-am dat lista, ca şi cînd totul ar fi fost în regulă, a ales „Bonfemme“, am comandat şi restul, a fost o seară plăcută, am dansat, dar cînd chelnerul a început să facă nota de plată şi a trecut Dubonnet-ul şi icrele, l-am oprit : „Nu, asta plăteşte domnişoara. Faci o notă separată, dumneaei le-a comandat...“ A înţeles că-i dădusem o lecţie, a plătit. La ieşire am găsit cîteva taxiuri, am poftit-o în unul, i-am dat şoferului cincizeci de lei şi i-am spus s-o ducă pe duduia doctor acasă.

Eram tentat să procedez la fel, mi-a trecut prin gînd să cer *úzo* şi creveţi pentru a-i da peste nas, va pricepe, eram sigur, afrontul, dar n-am făcut-o.

— *O.K.* ! am zis, dîndu-i lista. Dar fii bună și vezi ce mai putem mînca altceva. Eu cu șampania nu prea mă-mpac fie ea cît de renumită, o să beau un pahar la icre... Te-aș ruga să ceri pentru mine *retzína*. E gustul meu. Tu însă comandă-ți ce vrei...

Egina nu se omora după pescărie, a ales biftec la tigaie și, cînd am rămas singuri, mi-a spus că a fost în România.

— Acum doi ani, cînd mă întorceam din Rusia. Fusesem în Suedia, am luat-o prin Finlanda, am făcut Leningrad-Moscova-Kiev-Cernăuți. Mănăstirile voastre din Nord sînt într-adevăr unice ! Și mi-au plăcut stațiunile de pe malul mării.

— Acum de unde vii ?

— Din Turcia. Am fost în India... O să-ți povestesc...

— Dar, de fapt, unde ești stabilită ? Unde lucrezi ?

— Nu lucrez nicăieri. Și nu sînt nicăieri stabilită. O să mă stabilesc, probabil, în Noua Zeelandă...

— Cum așa ? Dar ce faci ?

— Mă descopăr... Mă privesc... Umblu prin lume, mă uit la alții... Ca să mă pot vedea pe mine... Asta fac.

Vorbind, fața i se luminase de o bucurie intensă, de o bucurie ce cred că n-am mai văzut să lumineze o față, ochii mari și stranii priviseră parcă prin mine la ceva știut numai de ea, cu o fixitate care nu mi-a plăcut. Irisul și pupila, totuna de negre, se dilataseră ca sub imperiul unei puternice trăiri, dar care nu era jubilație, ci mai curînd expresia unei voințe de a atinge un scop, poate chiar acea bucurie. Ochiul stîng era puțin șașiu, pupila deviată, aproape neobservabil, spre interior — remarcasem asta cînd ne întîlnisem la Marea rotondă. Acum însă acest „defect“ — dar care nu era deloc un defect, ba chiar aș spune că-i sporea frumusețea ochilor, stranietatea mai ales — se accentuase, pupila alunecase parcă și mai mult spre interior.

— Sună bine... am spus. Dar sună puțin ca din carte. „Cunoaște-te pe tine însuți“, asta...

M-a întrerupt printr-un gest abrupt.

— Dar eu încă nu știu cine sînt ! a spus cu voce excedată. Nu știu cine sînt cu adevărat !...

„Și vrea să afle bînd șampanie, mîncînd icre negre... tapînd azi un bărbat, mîine altul...“

— Nu vezi, a continuat aproape imediat, lumea a innebunit de-a binelea ! A luat-o complet razna !...

— Nu e prima oară... Istoria...

— Da, numai că pe-atunci nu existau armele nucleare !... E debusolată... Înecată în drog și alcool... Cuprinsă de furie sexuală... Agresată de tehnică... Stressată, traumatizată de competiția de-a cumpăra în care-i băgată cu sila... Dar mai ales plină de ură ! De violență ! Uită-te ce-i în Italia !... În Liban !... În Irlanda !... În Spania !... Uită-te ce-i în Orientul Mijlociu !... În Turcia !... În America de Nord !... În America Latină... În Asia de sud-est... Uită-te peste tot în jurul tău ! Cuvîntul de ordine este teroarea ! Teroarea nu numai a teroriștilor, a indivizilor, a tot felul de bande, de organizații, de grupuri... De extremă stîngă, de extremă dreaptă... atacuri și răpiri... E și o teroare a statelor mari împotriva statelor mici. Eu ucid, tu ucizi, el ucide... Iată verbul cel mai conjugat ! Cei care se erijează în conducători sînt incapabili și dezorientați... O reflectare a stării din lume ! Omul a fost dintotdeauna o simplă cifră statistică, dar niciodată ca astăzi ! Omul e mai singur ca niciodată ! Spre ce ne îndreptăm ? Spre neant nuclear ? Neantului sufletesc doar neantul nuclear îi poate urma !

Vorbise cu patimă, cu înverșunare, nu venisem acolo să discut politică, știam foarte bine ce se întîmplă pe „planeta pămînt" și mi-am propus s-o scot pe nebăgate de seamă spre un alt subiect mai favorabil mie.

— Și crezi c-o să scapi în Noua Zeelandă ?

— Nu, dar e o altă lume acolo. Mai bună, mai blîndă... pastorală aproape. Oamenii sînt mai curați, mai cinstiți, mai temeinici, tehnicismul... Nu vezi, omul a devenit victima propriilor descoperiri ! El a încetat să mai fie un subiect al istoriei ! Tehnicismul, civilizația i-a alterat mai puțin pe zeelandezi. O să-mi găsesc un bărbat, un fermier... O să fac copii... Căci asta-i menirea primordială a unei femei ! Prevăd, presimt, dar mă îndoiesc tot timpul c-o să fac asta. C-o să vreau asta în cele din urmă. Probabil că da. Nu, încă nu știu.

Chelnerul a adus șampania, icrele negre, untul, pîinea prăjită, cum îi ceruse Egina ; am profitat de pauza care se

făcuse ca să schimb vorba şi am întrebat-o cît mai rămîne în Salonic.

— Nu mai rămîn, plec mîine.

— Dacă pleci spre Atena, putem călători împreună...

— Plec spre Atena, dar nu putem călători împreună, a spus hotărît. Şi-apoi, şi eu sînt cu maşina.

— Foarte bine, mergem în tandem... Şi cum chelnerul turnase tocmai şampanie, am ridicat paharul, propunîndu-i să bem : Pentru acest tandem, Egina ! Pentru această *călătorie* în tandem ! m-am corectat, nuanţînd.

— Nu, Adrian, ar însemna să mă supun unei constrîngeri — constrîngerii unui program comun. Dacă ne vom întîlni din nou... undeva pe drum... Pentru această reîntîlnire să bem !

În timp ce mîncam, mi-am zis că treaba asta cu constrîngerea e o idee fixă la ea, mariajul constituise o constrîngere dură pe care n-a suportat-o, studiile universitare, examenele, obţinerea unei diplome — alte constrîngeri... Încerca ea să-şi găsească o linie proprie de viaţă ? Avea ea o „filozofie" a ei ? Fugea de constrîngeri, constrîngîndu-se cu şampanie şi caviar, ha-ha !" am rîs în sinea-mi.

— Adrian, aştepţi pe cineva ? m-a întrebat deodată.

— Nu, da' de ce ?

— Te-am văzut uitîndu-te de cîteva ori spre intrare...

— Maşina!...

— Şi-aseară tot aşa ai făcut...

— Asta cine ţi-a spus ? Cioara ta... Cum ai zis c-o cheamă ?

— Rya.

— Pentru că tu nu ţi-ai aruncat nici măcar pentru o clipă privirea în jur !

— Trebuie să ştii să vezi !... A izbucnit apoi în rîs, amuzîndu-se ca de o glumă, şi a adăugat : Am ochi panoramici !...

— Ca format într-adevăr... N-am mai văzut asemenea ochi. Şi nu mă refer doar la format... E-o bucurie să te pot privi...

— Pentru bucuria asta mi-ai propus un program comun ? Mă trimiţi dracului, nu ?

— Eşti deconcertantă.

— Sînt obositoare... Asta-i vrut să spui.

Am rămas tăcut. Nu eram deloc mulţumit de mine, îmi simţeam capul înfundat parcă cu ziare, nu găsisem de la bun început calea spre ea... Şi asta poate şi pentru faptul că Egina îmi plăcea foarte mult. Apoi, privind-o, am avut un moment de luciditate, m-am chemat la ordine şi am hotărît s-o las baltă şi să-mi văd de treburile mele ; seara era oricum un eşec.

Am mîncat spunîndu-ne din cînd în cînd lucruri convenţionale şi la un moment dat am remarcat la una din mese, nu prea departe de-a noastră, un bărbat singur la masă pe care îl mai văzusem şi aseară, şi tot singur, la restaurantul hotelului. Un brunet de tip meridional, cu o mustăcioară subţire ca o aţă pe vîrful buzei de sus, o mustăcioară à la Clark Gable, o mutră de mafiot sadea.

Cînd alergasem pe la biserici după Egina avusesem grijă să-mi controlez mereu spatele, atenţia nu-mi slăbise nici cîtă vreme fusesem prin oraş sau la restaurant cu familia Alexis, dar nu sesizasem nici o „coadă" în spatele meu. Poliţiştii greci, mi-am zis, folosesc probabil metoda „în scară", cu mai multe maşini. Comunicau prin radio, dispuneau, cum era şi normal, de mijloace rafinate de urmărire. Ca nu cumva contrabandiştii să sesizeze că li se pregăteşte o cursă. Dacă nu era o simplă întîmplare, atunci tipul cu mustăcioară era probabil unul din mafioţii lui Sabbatini. Să-i fie de bine, agenţii Interpolului îl reperaseră cu siguranţă !

— Adrian, ce-ai gîndit despre mine cînd m-ai văzut aseară la Mediterranean Palace ?

— Că eşti ca un chiparos în mişcare. Într-un dans grecesc ai fi, cred, ca o flacără !...

— Ha, ha ! eu altceva te-am întrebat !...

— Întîi am zis că eşti soţia acelui tip care-şi băga degetele în gură după un rest de mîncare.

A început să rîdă cu poftă.

— Are un iaht ancorat în port... A venit după pietre. Se poartă, tu probabil nu ştii, e la modă să ai pe marginea piscinei sau în parc o antichitate-două... Chiar dacă n-au nici o valoare artistică sau istorică ; totul e să fie din Grecia. Şi ? Şi cînd ţi-ai dat seama că nu-i sînt soţie, ţi-ai zis, probabil, c-am fost agăţată...

— De ce agăţată ? Sînt „n' moduri de a cunoaşte pe cineva... Arăţi a incoruptibilă...

— Ha-ha Ţi-am spus, am fost în India... M-a chemat Armand, fostul meu soţ. E discipolul unui *guru*, un fost profesor de filozofie pe care l-a finanţat să-şi deschidă un „centru de meditaţie"... Poate ai auzit de Centrul de meditaţie din Ponna... S-a scris despre el. Un oraş cu peste un milion de locuitori, la sud-est de Bombay. Nu-i singurul, pentru că discipolii profesorului au deschis asemenea „centre de meditaţie" în Franţa, în Statele Unite, în Canada... În Elveţia, în Danemarca, în Belgia...

— „Centre de meditaţie" în ce sens ?

— O să-ţi povestesc îndată. Armand... Părinţii săi au murit într-un accident de maşină cînd el avea opt ani şi, la majorat, a intrat în posesia unei averi de mai multe milioane de franci. Plasată în imobile. Veniturile din chirii fuseseră reinvestite... Aşa că a avut de unde să-l finanţeze pe profesor. Pentru că reşedinţa „centrului" e într-un parc superb, cu cascade de apă, vile de locuit, săli enorme de meditaţie, unde mii de prozeliţi urmează în permanenţă un stagiu de purificare... Grădina este feerică !

— Ce sînt ăştia, yoghini ?

— Ca să devii yoghin nu-i deloc simplu ! Un yoghin trece prin lungi exerciţii... De cîţiva ani. Prin ascetism, privaţiuni... Or, stagiul profesorului este foarte rapid. Purificarea în „ashram", cum se cheamă „centrul", începe prin spălarea spiritului de obsesii sexuale în cursul unor şedinţe de defulare, al unor scene de beatitudine şi de delir sexual. Pentru descoperirea personalităţii, zice profesorul.

— Cum vine asta ? A depersonalizării, vrei să spui !... Sînt probabil goi...

— Evident. Despuierea presupunînd dezbrăcarea de prejudecăţi. De prejudecăţi în primul rînd sexuale. Dar fără paturi, totul se petrece pe jos. Învăţătura, noua religie a profesorului, se bazează sau, mai bine zis, răspunde unui principiu foarte simplu : deoarece lumea occidentală are o nevoie devorantă de înţelepciune, pe care n-o poate obţine din cauza spiritului ei practicist, a preocupărilor de fiecare zi, a lipsei de timp, el îi propune eliberarea, des-

cătușarea de ignoranță, de angoasă, de teamă și neliniște fără studii speciale și efort. Și, mai ales, fără întîrziere.

— Am văzut ceva asemănător pe un feribot invadat de *hippies*, dar nu în cadrul unui ritual anume. Se împreunau pe rînd, exhibîndu-se cu impudoare animalică, pe podea...

— Elevii profesorului nu sînt doar *hippies*. În sensul pe care îl ai, probabil, tu în vedere. Nu sînt niște vînturălume. Niște vagabonzi fără căpătîi. Majoritatea sînt tineri, din familii foarte bune, în căutarea unei credințe, a unui ideal. Ce se-ntîmplă azi îi nemulțumește profund. Ipocrizia părinților... Ipocrizia societății, de fapt... Totul este fals, denaturat, sloganurile — mincinoase... Elevii profesorului sînt convinși — așa mi-a vorbit și Armand — că maestrul este legat, că este mandatarul forțelor cosmice și doar simpla lui apropiere de tine te transformă în inițiat. Că n-ai nevoie de ani lungi de ascetism pentru a dobîndi iluminarea...

— Dar asta-i o poveste de mii de ani cu... forțele cosmice. Cu așa-zisul *magnetism animal... „De planetarum influx“*... Și te-a dus și pe tine la el ?

— Pentru asta m-a și chemat. Îi vorbise de mine... Ca să-i devii elev trebuie să plătești o taxă între o sută și două sute de dolari pentru o săptămînă, cît ține cursul. După amiază, elevii îngrijesc parcul, mătură și spală sălile de meditație, bat la mașină cursurile — în douăzeci și ceva de limbi... Îndată ce-ai intrat în „ashram“ trebuie să îmbraci un fel de cămașă de noapte din pînză aspră, oranj, pe care o cumperi de la magazinul acestuia... Este singura ținută admisă. Și mai există o interdicție. Cea mai severă. Maestrul suferă de astm și nimeni n-are voie să se parfumeze sau să-și dea cu deodorant. Controlul este foarte riguros, executat de cîteva discipole acerbe, și cei care nu se supun sînt imediat excluși. Și-n prezența lui n-ai voie să strănuți.

— Asta de ce ? Tot din cauza astmului ?

— Probabil. Dar cred că este vorba și de-a nu perturba atmosfera de transă. După ședințele „de spălare a spiritului de obsesii sexuale“, elevii se adună într-o sală enormă și profesorul le vorbește despre noua sa religie, despre calea de-a ajunge la înțelepciune.

— Calea rapidă...

— Le vorbeşte o oră şi ceva, într-o linişte mormîntală. Cu o voce profundă, dar blîndă...

— Şi-n special persuasivă. Am asistat, printr-o întîmplare, la o asemenea, să-i zic, şedinţă. Şedinţă de hipnotism în masă într-o societate a *high-life*-ului vest-german. Pretext, de fapt, pentru un liberalism erotic de care altfel s-ar fi jenat. Aveau scuza aflării sub transă, a eliberării de voinţă... Da, povesteşte...

— Profesorul citează texte sfinte din toate religiile, din mari filozofi, face apel la Christos, la Buda, la fizica nucleară, la teoria relativităţii a lui Einstein, la Sartre... Dar ceea ce impresionează este sunetul vocii...

— O voce cosmică...

— Ai vrut să povestesc...

— Da, scuză-mă...

— Înainte de apusul soarelui, după aproape o oră de dans, de dans frenetic, elevii se culcă pe mozaicul unei săli enorme şi încearcă să nu se gîndească la nimic. Este momentul „Kundalini". În care ei repetă în minte cuvintele profesorului : „Supunerea este înţelepciune, lupta este prostie". „Rezolvîndu-ţi toate problemele sexuale — le rezolvi pe toate celelalte." „Sexul înseamnă împerechere, împerecherea — rugăciune, rugăciunea — extaz, numai aşa te poţi ilumina."

— Şi te-ai iluminat ?

— Ar fi însemnat să mă supun unei constrîngeri ! Mai ales că Armand îmi ceruse să mă culc cu el după ce mă voi fi culcat cu profesorul... Şi toată povestea cu forţele cosmice care ar trece astfel în mine. Să mă recăsătoresc cu el şi să mă stabilesc în „ashram".

— Să-i faci o droaie de copii, iar el să se simtă nespus de fericit cînd îl vor striga „tăticule !"... I se aprinseseră ochii lui *guru*... Cu toate că el are parte acolo de bucăţelele cele mai bune. Fragede sînt toate, rămîne doar să aleagă...

— Nu, a rămas nemulţumit. Stătea într-un fotoliu — singura mobilă din cameră — îmbrăcat într-o mantie albă, alb-strălucitoare, înconjurat de cei mai apropiaţi discipoli. I-am fost adusă şi aşezată în faţă. Mi-a vorbit aproape o jumătate de oră, blînd şi persuasiv, cum ai spus, despre ceea ce eu ştiam de fapt : că lumea este astăzi un

deșert emoțional. Cu o voce parcă solară... Și la sfîrșit mi-a atins fruntea cu o cutiuță rotundă din fildeș în care, cum mi-a spus Armand, se află un fir din barba lui aproape albă. „Bunul meu fiu, i s-a adresat lui Armand, ia-o și pregătește-o să mă asculte cu sufletul în tăcere".

— Te detașaseși ironic de el...

— Dar multe mai știi ! Și acum, stimate domn, a zis, cu voce schimbată, vă rog să nu uitați pentru ce-ați venit ! Căci, tu, Adrian, m-ai invitat aici nu numai pentru bucuria de-a mă privi !... M-ai invitat ca să dansezi cu mine... Și cum ai să plătești o masă... o masă cu șampanie și caviar, o să mă inviți, desigur, și în camera ta de la hotel !... a adăugat cu un zîmbet malițios.

— Cred c-ar trebui să plecăm. Ar fi cel mai bun lucru.

M-a privit pentru o clipă cu ochi ușor dilatați, pupila ochiului stîng s-a deplasat ușor spre interior, și m-a aprobat printr-o mișcare a capului.

— Da, și eu cred asta. Poți să chemi chelnerul. Dacă ai fi vrut doar să mă privești, dacă m-ai fi invitat doar pentru bucuria de-a mă privi, cum îți place să spui, m-ai fi invitat la Parcul de distracții din Tîrg sau la o *taverna*...

— Dar tu ai venit îmbrăcată în rochia asta... cu etola de blană pe braț...

— Pentru că știam ce-ai să vrei. Și ce dacă am venit îmbrăcată așa ? Puteam merge foarte bine și la o *taverna !*... Dar nu mai are rost să discutăm. Iar în cazul în care stai mai prost cu banii, pot să contribui și eu... nu te jena... M-am gîndit însă că din moment ce locuiești la Mediterranean Palace...

Venise chelnerul, aflînd despre ce este vorba, a vrut să se retragă pentru a reveni cu nota pe o farfurioară, așa cum se obișnuiește în localurile cu pretenții, dar nu l-am lăsat, i-am spus că mă grăbesc și i-am cerut să mi-o facă pe loc.

— Șampania și caviarul, eu le-am comandat, a zis, deschizîndu-și poșeta, așa că lasă-mă, te rog, să contribui cu ceva...

M-am făcut că n-am auzit-o, am plătit și m-am ridicat de la masă, spunîndu-mi că era mai bine că se sfîrșise așa.

Domnul Spinoulos stătea de vorbă cu doi cetăţeni în faţa magazinului, dar eu, aşa cum plănuisem, am oprit la una din pompe şi am rămas în maşină. Grăbindu-se să-şi servească clientul, a aruncat o privire spre număr, apoi spre parbriz, nu m-a recunoscut, căci lăsasem capul în jos, şi a venit la portieră, să-i dau cheia de la buşonul rezervorului de benzină.

— *Ben-zin ka-put !* am zis şi, izbucnind în rîs, m-am întors cu faţa spre el.

S-a holbat de uimire, a făcut un gest caraghios şi a exclamat plin de uimire :

— *Kir* Adriaaaan !

Ne-am îmbrăţişat îndelung şi omului i-au dat lacrimile. M-am urcat la volan, să trag maşina în faţa magazinului, şi el a alergat spre casă, strigîndu-şi soţia de zor. Nikólaos nu se vedea, am luat pachetele pe care le pregătisem pe canapeaua din spate şi m-am îndreptat spre intrarea ştiută.

Întors în ţară, apelasem la un grec stabilit în România, le scrisesem o scrisoare de mulţumire pentru tot ce făcuseră pentru mine, apoi, ca să le arăt că nu i-am uitat — şi cum i-aş fi putut uita ? ! — îi felicitasem în fiecare an de Paşti şi de Crăciun. Ei bine, felicitările — binecuvîntaţi fie cei de la Fondul Plastic, pentru că altfel ne-am face de rîs — se aflau aşezate la loc de cinste în vitrina cu bibelouri ; a fost primul lucru pe care mi l-au arătat după ce-am intrat în casă.

Gestul lor m-a mişcat. N-avea să fie ultima surpriză de acest gen. Doamna Spinoulos s-a precipitat îndată spre camera băiatului şi a revenit de acolo cu un ghid de conversaţie româno-grec, tipărit de Editura Sport-Turism.

— Lilika, a zis, dîndu-mi să înţeleg, prin gesturi, că ea, profesoara de engleză, le făcuse rost de ghidul de conversaţie.

Oamenii îmi săriseră în ajutor, mă omeniseră, ba mă primiseră chiar ca pe o rudă, îmi umpluseră rezervorul

cu benzină, îmi dăduseră două coșuri încărcate cu fructe, să am pentru drum, să am de dus și acasă și, iată, se legaseră sufletește de un om cu care se înțelegeau doar prin semne, un străin de care nu-i apropia nici afinități politice, nici profesionale, de la care nu se așteptau la nici un contraserviciu, pe care nu credeau, desigur, nici măcar să-l mai vadă. Un benzinar, un comerciant, de fapt, dintr-un sat oarecare din Grecia, care pornise să facă toate acestea numai din stimă față de președintele României. Poate nu știu eu bine, dar nu cred să mai fi existat un șef de stat care să fi trezit în afara hotarelor țării sale asemenea sentimente, asemenea porniri față de concetățenii lui.

Stîlceam cuvintele grecești așa cum domnul Spinoulos le stîlcea pe cele românești și atunci, după ce găseam expresiile dorite în ghid, ni le arătam reciproc. Cam în acest fel i-am adus la cunoștință că fac o călătorie mai lungă, din Grecia voi trece în Italia, apoi în Franța și că, din păcate, trebuie să plec în cel mult o oră, deoarece sînt așteptat la Atena, așteptat oficial. A încercat să mă convingă să rămîn o noapte la ei, cînd a văzut că nu-i chip, s-a dus la bucătărie să-și cheme soția.

Făcuse cafea și, ca să-mi arate, probabil, cît de mult se bucură de cadoul adus, a servit-o în ceșcuțele din serviciul chinezesc. I-am întrebat unde-i Nikólaos. Mi-au spus — spus, vorba vine — că are acum un metru șaptezeci înălțime și din cîte am înțeles, era într-o tabără de vacanță unde se perfecționa să vorbească engleza. Am aflat apoi că treburile la benzinărie nu mergeau prea strălucit. Automobiliștii o luau pe autostradă, căci fusese construit și ultimul segment pînă la Salonic, benzina se scumpise din nou și peste toate acestea venise restricția în circulația duminicală. A fost lucrul pe care l-am priceput cel mai greu. Domnul Spinoulos adusese calendarul, scrisese numere de mașini, nu știam ce vrea să-mi explice, abia tîrziu am înțeles că-i vorba de povestea cu „par — impar". Grecii ne-o luaseră înainte. Nu cu mult ; întorcîndu-mă acasă, am aflat c-o introdusesem și noi.

Cu asta a declarat „conversația" încheiată și a zis să mergem la restaurant. Nu plec niciodată la drum pe inima

goală, dar n-am avut încotro, a trebuit să accept. Am făcut-o spunîndu-mi că în insistențele lor exista și dorința de-a arăta satului că scriitorul acela român a venit din nou să-i viziteze. Și după felul cum au lăudat Espada, am înțeles că nu le-ar displace dacă am merge cu mașina la restaurant. Era la cîțiva pași, dar n-au zis nu, s-au urcat bucuroși.

Ca în orice țară meridională, viața în Grecia se desfășoară în stradă. Totul se află imediat, totul se știe. Mai ales în orașele mici sau în sate. Aici, rolul de prim-telegrafiști îl joacă bătrînii. Se așază în fața casei pe un scăunel, își pun pe cap o batistă albă, înnodată la cele patru colțuri — cu o asemenea batistă pe cap circulă și tractoriștii — și, sprijiniți în baston, stau la taifas ore întregi.

Restaurantul, o cîrciumă mai răsărită de țară, tocmai se deschisese. M-au invitat la o masă așezată la umbră în grădină, a apărut imediat nevasta patronului și s-a încins o vorbărie generală. Apoi, cei doi băieți de prăvălie au fost trimiși în grabă undeva și odată lucrurile puse la cale, a început o agitație și o alergătură de parcă le-ar fi venit în vizită primul-ministru al Greciei.

Doamna Spinoulos dădea probabil o mînă de ajutor la bucătărie, pentru că n-a trecut mult timp și a început să miroase a chifteluțe prăjite — *dolmades*, le spun grecii — ceea ce, sincer să fiu, nu mi-a displăcut ; le-am și simțit gustul în gură. N-am fost singurul cu această reacție — Max s-a ridicat îndată de jos și, întinzîndu-se, s-a uitat complice la mine : „Las' că-i bine... Două bătăi strică, dar două mîncări niciodată !". Nu l-am contrazis.

În timp ce mîncam, pe masa alăturată au început să se adune tot felul de pachete. Cînd li s-a adăugat și un „cartuș" cu douăsprezece sticle cu vin, am protestat, făcîndu-le semn că ce înseamnă asta. Mi-a răspuns că-i de la inima lui ; o să-mi prindă bine la drum, seara, după ce opresc undeva, să desfac cîte o sticlă de vin. Nu știa că și un alt amic din Grecia îmi purtase de grijă și că aveam în portbagaj vin și coniac nu numai să-mi ajungă tot drumul, dar să duc și acasă.

24

• Făcusem vreo treizeci de kilometri şi deodată am văzut oprit pe acostamentul şoselei un Citroën Dyane, bej, ca cel al Eginei, o maşină micuţă în care se urcase aseară după ce o condusesem în Piaţa Aristotelous. Mersesem tot drumul tăcuţi, dar la despărţire, în pofida hotărîrii pe care o luasem, îi propusesem să ne revedem la Atena peste trei zile. Nu acceptase, şi iat-o stînd jos, rezemată de un copac şi cîntînd din chitară.

Întîmplarea era cît se poate de curioasă, mai ales prin faptul că ea n-avea ce căuta pe această şosea. Normal ar fi fost ca de la Salonic s-o fi luat pe autostradă, care tăia drumul prin Agathoupolis, de-a lungul golfului, şi nu să facă pe puţin patruzeci de kilometri în plus, prin Gefira-Alexandria. Pentru mine, ruta ocolitoare fusese obligatorie, deoarece atunci cînd îl cunoscusem pe Spinoulos segmentul acesta al autostrăzii nu fusese dat în folosinţă. Taxa care se percepe pentru folosirea autostrăzii nu putea constitui în nici un caz un motiv — drumul fiind mult mai scurt, ar fi consumat mai puţină benzină. Ca să nu mai vorbesc de condiţiile de rulare. Atunci ?

Am oprit în spatele Citroën-ului şi am coborît din maşină. Nu mi-a aruncat nici o privire ; continua să cînte la chitară, îngînînd o melodie de muzică „Pop".

— Ce faci, Egina, aici ? am dat drumul întrebării care nu-mi dădea pace.

— Nu vezi ce fac ? Asta fac : te-aştept ! a zis, cu o uşoară tristeţe pe buze.

— Îmi place ce spui... Dar nu pot să cred. De ce n-ai luat-o pe autostradă ?

— Ce să văd pe autostradă, asfaltul ? Dar ce cauţi tu pe aici ? m-a întrebat ca şi cînd m-ar fi luat la rost.

— Am nişte cunoscuţi în satul Komoni şi am trecut pe la ei. De la Katerini vei fi obligată să mergi pe autostradă !... Atunci de ce n-ai luat-o pe autostradă de la bun început ?

— Am fost cu gîndul la tine... Şi-am urmat vechiul drum.

— Poate mai adaugi ceva... Ceva care să sune mai bine...

— Am fost cu gîndul la tine și am urmat vechiul drum, a repetat, privindu-mă deschis, cu ochi lipsiți de minciună. Și mie mi se pare ciudat... Mi se pare ciudat, pentru că am știut că ne vom întîlni. Uite, am pană la roata din spate. Iar rezerva e și ea în pană. Sigur, aș fi putut opri un automobilist... a continuat ca pentru sine și parcă urmărind niște gînduri. L-aș fi putut ruga să anunțe ELPA... s-a referit la Automobil Clubul din Grecia. N-am făcut asta. Am luat chitara, m-am așezat aici și-mi aruncam privirile spre șosea... Am zis s-o las pe Rya să mai zboare puțin... Și a făcut un semn cu capul spre spate. Rya a fost doar un pretext...

Pe cîmpul semănat cu bumbac, o mulțime de ciori croncăneau dizarmonic, am crezut că-i vorba de-o asociație și că Rya nu-i decît o invenție. Am vrut s-o întreb ce i-a mai spus cioara, dar Egina m-a oprit.

— Vrei să-ți fac cunoștință cu ea ? Hai, dă-mi mîna !...

Așezată acolo, lîngă copac, umerii Eginei mi s-au părut și mai fragili, feminitatea ei și mai provocatoare... Am ajutat-o să se ridice, Egina a dus mîinile la gură și, făcîndu-le pîlnie, a strigat „Ryaaa !" Am crezut că ea continuă jocul. Da' de unde ! O cioară s-a desprins dintre suratele ei de pe cîmp, s-a îndreptat, în zbor liniștit, spre noi și s-a așezat pe mîna pe care Egina i-a întins-o în întîmpinare. Să vezi și să nu crezi !

— Rya ! i s-a adresat Egina și, arătînd spre mine, m-a prezentat : Adrian, *mon ami. O.K.* ?

Cioara, o cioară ca toate ciorile — și mărturisesc că era prima cioară pe care o vedeam de aproape — nu mai mare decît un porumbel, și-a dat peste cap ochii albi, total inexpresivi, n-a manifestat nici un interes pentru mine și, spunîndu-i : *„Allez !"*, Egina i-a dat drumul să zboare.

— Ei ?

— După cum văd, în Franța pînă și ciorile vorbesc franțuzește ! Ba-s chiar poliglote !

— E canadiană, nu franțuzoaică ! a precizat Egina rîzînd. O am de cînd eram de zece ani. Foxterierul tău o să moară într-o zi și-o să-ți pară rău după el... O să suferi !...

Ceea ce n-o să se întîmple la mine cu Rya. O cioară trăiește în jur de o sută cincizeci de ani !

— Și n-ai pierdut-o niciodată ? N-a zburat... ?

— Niciodată. N-ai văzut ? Vine imediat cum o chem ! Adrian, aș zice să iei roțile și să le faci la un *service* din Katerini. Nu cred că sînt mai mult de douăzeci de kilometri pînă-n oraș... Așa ar fi cel mai rapid.

— Bine, dar cum poți să pleci la drum cu rezerva în pană ? ! m-am mirat, nevenindu-mi parcă să cred că toate se brodiseră astfel parcă anume să ne revedem.

— M-am gîndit s-o fac la un service în Salonic și am uitat.

— Și de cînd stai aici ?

— De vreo jumătate de oră.

— Dacă n-aș fi mers la restaurant, deci nu ne-am fi întîlnit ? am gîndit cu glas tare.

— Și nu te-ai fi cărat cu roțile mele la Katerini... Să-ți dau cricul ca să scoți roata.

Oprindu-mă la mașină să iau mănușile pe care le țin în portbagaj special pentru asemenea treburi, mi-am adus aminte de conținutul pachetelor primite de la domnul Spinoulos și i-am strigat Eginei să aștepte puțin, să nu se murdărească pe mîini.

— Ai față de masă, farfurii, tacîmuri... ? Aș vrea mai întîi să mîncăm.

— Asta nu-i o idee chiar rea... Probabil că știi ce vorbești ? !

— O să te-asigur îndată c-ai spus adevărul. Tu pune masa lîngă copac, restul mă privește pe mine. Și-i un rest consistent.

Ca soții Spinoulos să nu dea cu ochii de cartușele cu sticle de vin și coniac primite de la Sergios și astfel să-și facă inimă rea, pachetele pe care mi le dăduseră le pusesem pe canapeaua din spate, apoi oprisem pe drum și reorganizasem portbagajul. Mai ales că pachetele conțineau și sticle de coniac, de Cinzano, Coca-Cola și ele, la o frînă mai puternică, ar fi putut să zboare de pe canapea. Găsisem cartușe cu țigări Rothmans, cafea, alune, ciocolată... mîncare și fructe să-mi ajungă cîteva zile. Puiul, peștele prăjit, chiftelușele erau calde, i le-am dus Eginei

și am constatat că era echipată cu tot felul de farfurioare și tacîmuri de voiaj.

— Ia te rog și mănîncă, pentru că eu, chiar dacă m-ar lua cineva la bătaie, n-aș fi în stare să mai bag ceva în gură pînă diseară !

— Bine, dar atunci de ce-ai adus atîtea ?

— Stai, că asta încă nu-i tot ! Mai am pastramă, jambon, un carton cu prăjituri, struguri, doi pepeni galbeni... Ți le-aduc, să le pui la tine în mașină, pentru că eu îl am pe Max, iar în portbagaj s-ar putea strica.

— S-ar putea strica ?... m-a ironizat și a izbucnit în rîs. Mare șmecher mai ești !... a zis cu tandreţe și a continuat cu voce alintată : Cu alte cuvinte, mergem împreună la drum... Bine, adu ce mai ai de adus și du-te să faci cauciucurile.

În drum spre Katerini, am răsucit lucrurile pe toate feţele și mi-am spus că în reîntîlnirea cu Egina era ceva necurat. De la inaugurarea porţiunii de autostradă prin Agathoupolis, șoseaua pe care ne aflam era folosită doar de localnici, foarte rar de automobiliștii care veneau din Iugoslavia, prin Belgrad-Skopje, și nu voiau să intre în Salonic. Și astfel, prezenţa Eginei pe acea șosea nu era cu nimic justificată și tot ce ea îmi spusese nu putea fi decît poveste.

Înainte de-a pleca de la Salonic, mă dusesem în oraș să mănînc și mai ales să-mi cumpăr o pereche de ochelari de soare ultimul strigăt, cu rame subţiri și lentile polaroid, pe care îi văzusem într-o vitrină în după-amiaza sosirii. Preţul era cît se poate de piperat, nu mă îndurasem să dau atîţia bani, dar inima îmi rămăsese la ei. Odată încasate drahmele de la Oficiul de turism și cum dispăruse și perspectiva de-a călători în societatea Eginei, situaţia se schimbase și eu îmi spusesem că, întors în ţară, în Lamborghini Espada și cu ochelarii aceia pe nas voi fi de-a dreptul „mortal". (Să nu-mi spuneţi, oameni buni, că nu vă gîndiţi și la treburi din astea cînd vă cumpăraţi ceva care vă prinde, că n-o să vă cred !) Deplasîndu-mă, deci, încercasem să depistez un eventual urmăritor, dar nu sesizasem nimic. Așa cum nu sesizasem vreo „coadă" nici pe șosea. Nici pe drumul pînă la Komoni și nici după ce mă despărţisem de soţii Spinoulos. Și mi-am pus întrebarea dacă

Egina nu-mi fusese special destinată. Mai calc eu în strâchini, dar...

La Banca Greciei venise în urma mea. Nu eu o găsisem pe ea, ci ea mă „găsise“ pe mine. La Arcul lui Galerius lucrurile se petrecuseră la fel. Şi pentru a-şi justifica prezenţa acolo, la acea oră a dimineţii, se mirase că de unde ştiu eu cînd trebuie privite basoreliefurile Arcului. Aşa mă şi acroşase. Inteligent construit. Inteligent şi jocul. Adică nu de la prima întîlnire. La restaurantul hotelului îmi fusese rezervată o masă... Şi, deci, se aşteptase că voi veni. Semne de întrebare ridica doar reîntîlnirea la Marea rotondă. Aici, într-adevăr, lucrurile se complicau. Se complicau şi nu prea. Reîntîlnirea aceea semăna într-un fel cu cea de pe şosea. Presupunînd că fusesem urmărit — şi, bineînţeles, fusesem, chiar dacă nu sesizasem —, Egina a putut fi plasată acolo, aşa cum a fost plasată şi pe şosea. Dar de ce atunci toată povestea de-aseară, de la restaurant ? De ce avusese nevoie să mă sondeze cu Solomos, simulînd ignoranţă ? De ce a adus în discuţie o anumită stare a lumii occidentale de azi ? Pentru ce a avut nevoie de povestea cu acel „Centru de meditaţie“ despre care a citit, desigur, în vreo revistă ? Şi de ce, mai ales, trucul cu şampania şi icrele negre ? Un scenariu ? Altceva nu putea fi ! Fuga ei de „constrîngere“ şi tot cîntecul despre părinţi şi fostul ei soţ asta erau — un scenariu. Iar îmbuibatul cu care fusese la masă, Citroën-ul cu număr de Franţa, cu număr de Paris, cioara, numeroasele ei bagaje şi tot restul — recuzita.

Problema care într-adevăr se punea era alta. Era problema de a şti pe cine reprezenta ea ! Mi-o plasase Interpolul drept „înger păzitor“ ? Sau mi-o plasaseră traficanţii ca o măsură de siguranţă ? Să mă descoase... Ori dracu ştie în ce scop ! Pentru că, evident, mafioţii lui Sabbatini nu puteau fi nişte contrabandişti amatori, cum încercase Georgio să-mi lase impresia. Nişte contrabandişti la primul lor caz, ci o reţea ce dispunea, desigur, de tot felul de mijloace tehnice rafinate şi sofisticate. Poate chiar mai rafinate şi mai sofisticate decît ale poliţiştilor greci. Suma oferită de Sabbatini pentru acest drum arăta ca însăşi cît de valoroasă era „marfa“ care urma să fie introdusă în maşină şi pe care urma s-o transport. Iar cei care trafi-

cheazā asemenea mărfuri îşi iau şi mijloace de siguranţă adecvate şi pe măsură.

Ceea ce mă contraria la Egina era că se comportase de parcă ar fi încercat să-mi dezvăluie rolul pe care îl juca. Îmi spusese că ştia că sînt român, că mă văzuse oprind maşina la bazilica Sf. Dumitru şi nu înţelegeam de ce o făcuse. Pentru că normal ar fi fost ca ea să-mi fi ascuns că-mi cunoaşte naţionalitatea ! Şi chiar să se fi prefăcut surprinsă aflînd-o ! Mai ales în cazul în care îmi fusese plasată de contrabandişti. Apoi, ea fusese aceea care evidenţiase întîlnirile noastre „întîmplătoare". Ea îmi şi atrăsese atenţia asupra lor ! De ce ? Ca să-mi ia „cu prăjina înainte" ? Greu de crezut. Dimpotrivă, ar fi avut toate motivele să le treacă sub tăcere. Cu atît mai mult cu cît nimic nu arătase ca ea să mă fi remarcat. Şi pe deasupra mă întrebase de ce mă uit mereu spre intrare. Că aşa făcusem şi la restaurantul hotelului. Şi îmi dăduse de înţeles că are un neobişnuit spirit de observaţie... „Trebuie să ştii să vezi" spusese. Or, dacă juca un asemenea rol... Chiar plasată de poliţişti şi încă nu s-ar fi cuvenit să-mi spună toate acestea !

N-a fost nevoie să bîjbîi prin Katerini, o localitate cam de mărimea Urziceniului, am dat de un *service* chiar la intrarea în oraş. Le-am spus despre ce este vorba, mi-au dat un mecanic şi m-au invitat să beau o Coca-Cola sau o cafea la una din măsuţele cu umbrelă. Am refuzat — voiam să văd cu propriii mei ochi de ce natură erau penele celor două roţi care îmi murdăriseră covoraşele şi canapeaua din spate, pentru că în portbagaj nu avusesem cum să le pun.

Nu se chinuiau cu levierele, aveau aparate de depresare a anvelopei de pe jantă. Treaba s-a desfăşurat rapid. Mecanicul o rupea în germană, i-am spus de ce stau lîngă el şi omul a scos cu un cleşte din primul cauciuc, apoi şi din celălalt cîte un cui. Erau vechi, ruginite, cu capetele tocite... Nu, nu puteau fi pene înadins făcute, simulate. Cu toate că. dracu' mai ştie ce-i astăzi posibil şi ce nu !

Avusesem odată o pană de cauciuc în R.F. Germania, pusesem rezerva şi mă oprisem la primul *service* să fac

pana. Omul la care nimerisem era un tip închis și după ce-a scos camera din cauciuc a aruncat-o cît colo. Am priceput despre ce este vorba abia cînd a venit cu o cameră nouă. „Păi ce faci, domnule ? m-am răţoit la el. Camera mea are doar un singur petec !“ M-a privit mirat. „Da, zic, după ce i-am spus ceva în gînd, de ce nu-mi vulcanizezi camera mea, care-i încă foarte bună, și-mi pui cameră nouă ?“ „Mă iertaţi, eu vă pot vulcaniza camera, dar vă costă cam tot atît cît o cameră nouă... Iar o cameră nouă — e-o cameră nouă ! Un petec ar putea ceda la căldură...“ I-am spus să-mi pună camera nouă, dar nu le-am lăsat camera „veche“, o cameră Michelin, moale ca o mănușă.

Eram curios să văd ce va face grecul cu cele două camere. A început să le pregătească pentru vulcanizat.

Cînd m-am întors, Egina pusese de cafea pe un aragaz de voiaj. Era utilată cu de toate. Cu de toate, ca să-mi arunce praf cu ele în ochi ? Se prea poate. I-am spus că îmi pare rău, sînt nevoit s-o refuz ; dacă mai beau o cafea risc să mă prefac în rachetă. Băusem de dimineaţă un ness dublu, doamna Spinoulos mă tratase cu o cafea de genul dum-dum, băusem și la restaurant una, și încă mare, care nu fusese nici ea mai slabă. Destul mă droghez cu cafele cînd lucrez, era cazul, deci, să mă și abțin.

M-am apucat să-i montez roata și am auzit-o întrebîndu-mă :

— Ce planuri ai ? Ce traseu ți-ai făcut ? Unde ai de gînd să mergi ?

— La Volos.

— Asta de ce ?

Știam eu de ce — așa îmi ceruse Sabbatini... Și nu era exclus să fi știut și ea.

— Cum, de ce ? Să văd Volosul. E la douăzeci de kilometri de la autostradă... Uite ce căldură s-a pus ! Facem o baie în mare... Acum e de stat în apă, nu-i altceva de făcut ! Vedem, spre seară, orașul... Iar mîine dimineață pornim spre Delfi-Eleusis... Elefsis, cum îi spuneți voi. Iar seara dormim la Atena.

— Ai auzit de Meteora ?

— Am auzit, dar n-am mai avut bani să ajung și acolo.

— Adrian, lasă-mă să-ți fac eu traseul... Stai să iau harta.

În timp ce desfăcea harta pe capota Citroën-ului, am adus două sticle de Coca-Cola și Egina mi-a arătat drumul pe care urma să-l facem. Nu era lung, vreo sută de kilometri pe autostradă pînă la orașul Larissa, iar de acolo încă aproape o sută spre interiorul, spre centrul continental al Greciei.

— În regulă. Și avem tot timpul să ne întoarcem și să dormim la Volos.

— Dar e un orășel oarecare !... N-ai ce să vezi...

Am rămas tăcut.

— Dacă ții atît de mult, îl faci la întoarcere. Ai să te-ntorci pe autostradă !...

— Nu ne înapoiem prin Larissa ?

— Nu. N-ar avea sens. Uite — mi-a arătat pe hartă — am face șaptezeci de kilometri în plus. De ce ? Ca să ajungem din nou la autostradă ? Cînd putem merge prin Trikala-Kardisa pînă la Lamia. Ai fost în Pelopones ?

— Am fost, l-am făcut cu de-amănuntul. Dar la Epidaur, la Olimpia, la Corint, la Patras m-aș duce oricînd, i-am răspuns și pentru că cele două orașe îmi fuseseră date de Sabbatini ca etape obligatorii.

Egina mergea în față. Privind cum saltă de spate caroseria Citroën-ului, pe o suspensie tipică acestei mărci de mașini, mi-a venit în minte italianul pletos după care mă luasem să ajung la Milano...

25

Cînd îi transmisesem lui Vego, prin maică-mea, că-l voi aștepta marți la ora 11 în fața Domului din Milano, avusesem o săptămînă în față. Însă în aceeași seară tempe-

ratura crescuse la 38, și medicii n-au vrut să mă externeze, chiar și „pe răspunderea mea", decît vineri la prînz. Știam numele și adresa hotelului în care se oprise Vego și ca să nu mă supun din prima zi unui efort prea mare, am hotărît să fac drumul București—Stamora Moravița în două etape. Pe drum am prins poftă de mers, vlăguirea de după cele aproape patru săptămîni de spital a dispărut ca prin farmec și într-o comună în apropiere de Craiova am încasat o amendă pentru depășirea vitezei legale. N-a avut darul să mă potolească. Și pe la șapte seara am parcat în curtea motelului de la intrarea în Timișoara.

Odată cazat, primul lucru pe care l-am făcut a fost să-mi iau temperatura. Nu mi-a venit să cred ochilor. În spital se menținuse tot timpul între 37,3—37,6, și deodată devenise normală : 36,7. Mi-am zis că n-am ținut suficient termometrul. L-am scuturat și mi l-am pus din nou, cu ochii pe ceas. Coloana de mercur a indicat aceeași cifră : 36,7. Nu mai înțelegeam nimic. Mi se spusese că starea subfebrilă se datora unei infecții la vezica biliară, fapt marcat și de numărul crescut de leucocite în sînge. Atunci ? Jucaseră factorii subiectivi, psihologici un rol atît de mare ? Mi-am propus să continui experiența. Și în loc să mă delectez cu ce-mi pregătise maică-mea pentru drum — același rasol alb din spital și orez cu lapte, după care să iau un pumn de medicamente —, m-am dus la restaurantul motelului, am mîncat un mușchi de vacă și am băut o sticluță de Cabernet.

M-am sculat a doua zi ca nou-născut și cu o poftă și mai mare de drum. La șapte am trecut granița și după o oră și ceva am intrat în Belgrad. Era duminică, pe așa-zisa autostradă Belgrad—Zagreb—Ljubljana, de fapt o șosea ceva mai lată care evită localitățile, dar cu betonul ciuruit, pe vremea aceea, pe largi porțiuni, am dat peste un trafic demențial. De parcă toți automobiliștii iugoslavi și-ar fi dat întîlnire pe șoseaua aceea și fiecare voia să arate cît e el de grozav. Asta m-a mai temperat oarecum. Dar tot am reușit să ajung pînă seara la un camping de lîngă granița cu Italia. Campingul era la marginea unui sat

mai răsărit și cum magazinul acestuia era încă deschis, m-am aprovizionat cu supe „Knor“ și piure de cartofi, tot pudră, produs de-o firmă suedeză.

La Triest, odată cu trecerea frontierei, calitatea de membru al Automobil Clubului Român îți dădea dreptul să cumperi, la preț redus, bonuri de benzină, așa-numita *„Carta carburante e turistica per i buoni di benzina“*. Știam despre acest avantaj, m-am prezentat la ghișeul Automobil Clubului Italian și am declarat că voi sta în Italia o lună încheiată, întrucît cantitatea de benzină la preț redus era în raport direct cu numărul zilelor de ședere.

Dădusem peste un coțcar, cît timp mi-a completat formularul și toate celelalte, nu i-a stat gura o singură clipă. M-a sfătuit să mă opresc doar la stațiile societății AGIP, care au nu numai cea mai bună benzină, dar oferă și cele mai frumoase cadouri, de la douăzeci de litri de benzină în sus primești drept gratificație o sticlă de Coca-Cola și poți face un duș, cei de la SHELL sau de la ESSO îți dau doar un portchei din plastic sau un pix nenorocit ; că pînă la Milano am la dispoziție autostrăzile „Triculore“ și „Serenissima“, și mi-a dat bonuri cu 100 de litri mai puțin decît aveam dreptul.

Am constatat asta după vreo douăzeci de kilometri, la intrarea pe autostradă, cînd am oprit să fac plinul. Îl văzusem folosind minicalculatorul și n-am stat să-l verific. Banii mi-i încasase corect, dar în loc să-mi dea bonuri pentru treizeci de zile, căci eu pentru atîtea semnasem și coperta bonurilor atîta specifica, îmi dăduse doar pentru douăzeci. Reducerea acordată pe vremea aceea turiștilor era destul de substanțială, mai bine de patruzeci la sută față de prețul benzinei cumpărate cu numerar, și omul își făcea un venit.

Am fost nevoit să mă întorc. Accesul la punctul de vînzare a cupoanelor era însă interzis celor care veneau dinspre Italia, mi s-a spus că dacă am ceva de reclamat o pot face doar la sediul Automobil Clubului din Triest. Știam că o să pierd o mulțime de timp coborînd în oraș, dar n-am vrut să mă las înșelat. Mai fusesem în Triest ; am găsit destul de ușor clădirea modernă a A.C.I.-ului și le-am făcut un tărăboi să mă pomenească.

Întîrziasem. De la Triest pînă la Veneția, mai bine zis pînă la Mestre, am mers pe autostradă — sînt o adevărată minune autostrăzile italiene, iar cea de la Milano la Genova o operă de artă în cel mai adevărat sens al cuvîntului — numai că prețul tichetelor se scumpise ; plătisem pentru cei 170 de kilometri aproape 4000 de lire. Pînă la Milano distanța era dublă, am vrut să economisesc banii și de la Mestre am luat-o spre Padova pe *strade statale*, termenul italienesc pentru șoselele naționale.

Păguboasă socoteală. Chiar dacă drumul nu este cu mult mai lung, treci prin o mulțime de orășele unde se pierde o grămadă de timp. Într-un orășel din acestea, m-am pomenit în față cu un Citroën Dyane cu număr de Milano și am hotărît să mă țin după el, ca să nu mai am probleme cu indicatoarele de direcție.

Din pricina pletelor blonde, n-am putut să-mi dau seama dacă la volan e un tînăr sau o tînără, dar am sesizat imediat că respectivul sau respectiva încearcă să scape de mine. Și asta în special cînd intram în vreun orășel. Nu i-a mers. S-a enervat și a oprit pe dreapta după ce-am ieșit din Vicenza. Voisem să cobor, să-i cer scuze, să-i explic situația, dar mi-a luat-o înainte. Era un *hippy* și mai ales era furios.

„Ce vrei ? Ce vrei ?“ m-a luat la rost și, crezînd că nu înțeleg italiana, s-a ajutat prin gesturi.

„Mii de scuze, merg la Milano...“

„Aaa, Milano ! m-a întrerupt luminîndu-se. Foarte bine !“ Și s-a întors la mașină.

M-am ținut în continuare după el. Cînd treceam prin orășele se uita mereu în oglinda retrovizoare ca să se asigure că nu l-am pierdut, numai că se scursese o oră și nu mai intram în Verona. Și, la un moment dat, simțind că ceva nu este în regulă și devenind mai atent, am reperat o săgeată indicatoare din care reieșea că eram pe drumul ce ducea la Modena. Am oprit și, controlînd pe hartă, am constatat că animalul mă pusese să fac, doar ca el să se amuze, vreo șaptezeci de kilometri într-o direcție cu totul greșită.

26

Autostrada se desfășura la poalele Olimpului. Îi zărisem căciula de zăpadă îndată după ce ieșisem din Alexandria, mersesem cu el tot timpul în dreapta, însă abia dinspre porțiunea de șosea pe care rulam putea fi văzut în întregime. Bineînțeles, locul era exploatat și comercial : o tablă cu semnul internațional al restaurantului a anunțat „Panorama Olymp — 500 de metri". Am claxonat-o pe Egina și i-am semnalizat că vreau să ne oprim. A ridicat mîna, arătîndu-mi că a înțeles.

Era o braserie cu măsuțe așezate sub umbrele multicolore. Am tras la parcarea plină de mașini și după cîteva clipe de contemplare a titanicei izbucniri bazaltice al cărei vîrf sprijină parcă cerul, golașă, aridă, dură, fascinantă prin simbol, prin ceea ce reprezintă în istoria culturii. Am făcut remarca cum că nu trebuiau făcute pîrtii de schi pe zăpada Olimpului.

— Nu fi infantil, Adrian ! Muntele sacru nu-i decît un munte de crime, de comploturi, de intrigi... Un munte de incesturi... Al deboșării, concupiscenței... Consiliul zeilor — o familiuță ! Cu nevastă, frați și copii nelegitimi. Familiuța lui Zeus. Un tiran depravat ! Apollo, un combinator veros, făcut cu Lito. Artemis, tot cu ea. Atena — o intrigantă — cu vară-sa Metis. Hercule, un pistolar, un amestec între Al Capone și Beria. Băiat din flori cu Alkimini. Hefaistos, primul nelegitim, un fel de Krupp, de Openheimer. Hermes — informatorul numărul unu... Hera, — o complotistă —, n-a fost nici ea ușă de biserică...

— Jos cu ei din Olimp ! Cain l-a omorît pe frate-su Abel...

— Iar eu o să te-omor pe tine dacă mă mai ții aici !

Autostrada a urcat lin și în curbe largi prin cîmpia fertilă a Tesaliei, grînarul Greciei. Peste tot se vedeau canale de irigație. Apoi șoseaua s-a îndepărtat brusc de țărmul mării și am intrat într-o regiune muntoasă, cu păduri de măslini și chiparoși. Unda de răcoare binefăcătoare a fost și mai accentuată în defileul Tempi, de o frumusețe sălbatică. Munții rămăseseră în urmă, am trecut

printr-o largă depresiune și după vreo treizeci de kilometri am ajuns în Larissa.

Dacă ar fi să dăm crezare legendei, vechea capitală a Tesaliei ar fi fost fondată de regele Acrisios al Argosului, care se refugiase aici pentru a se sustrage destinului prezis de oracol. Zadarnic. Aruncînd discul în timpul unor jocuri sportive, Perseu, fiu nelegitim al lui Zeus, l-a omorît fără să vrea. Orașul n-a tentat-o pe Egina. Mersese pe autostradă cu peste 100 de kilometri pe oră, ținuse probabil tot timpul acceleratorul apăsat la podea, și am virat în scurt timp pe o șosea secundară, dar bine întreținută, ce duce spre centrul Greciei. După trei sferturi de ceas eram la Trikala.

Clădit pe amplasarea homericului Triki, orașul mi s-a dezvăluit cu impozante case senioriale. Ne-am oprit la fortăreața bizantină, distrusă și reconstruită în cîteva rînduri, la ruinele celui mai vechi sanctuar al lui Asclepios, „Cel care alina" durerile, tămăduia și îi readucea la viață pe muribunzi și pe care romanii l-au numit mai tîrziu Esculap. În asemenea sanctuare, ridicate în cinstea lui, aproape douăzeci de generații de medici au pregătit drumul marelui Hipocrate. Am intrat apoi în catedrala orașului, aflată în imediata apropiere. În biserică era lume puțină, mai mult turiști, ca și noi, și doar ici-colo cîte un credincios în reculegere. Admiram pe rînd superbele icoane bizantine cînd am simțit că Egina mă ia cu căldură de braț...

27

Veneam de la Minsk. Făcusem în ziua aceea aproape șase sute de kilometri, iar pînă la Leningrad mai aveam trei sute și ceva. Rulînd, încercasem să-mi imaginez cam ce metodă fusese folosită la asfaltarea șoselei, căci ea arăta

de parcă pe vechiul drum, pe drumul de odinioară, croit de mult acolo și mai tîrziu pietruit, ar fi trecut o basculă gigantică din care a curs la nesfîrșit o lavă bituminoasă, și cînd lava s-a întărit, cum a vrut și unde a vrut, conducătorul acelei bascule ar fi zis : „Iată, am asfaltat și șoseaua !“ Apoi, într-o vară, pe șosea, în loc de criblură a fost așternută spărtură de piatră, bucăți cam de dimensiunea unei cutii de chibrituri, care s-au înfipt în asfalt cum a dat Dumnezeu. Era și o circulație destul de intensă, de autocamioane ai căror șoferi goneau — viteza legală e, ca și la autoturisme, de 90 de kilometri pe oră — de parcă ar fi participat la un perpetuu raliu de anduranță. Trebuia să-mi împrospătez forțele și am oprit spre seară la Pskov.

Știam că este unul din cele mai vechi orașe rusești, numele îmi amintea, dintr-un film celebru, cu Nekrasov, despre înfrîngerea cavalerilor-cruciați de către oștile lui Alexandr Nevski. Lîngă Pskov s-a aflat fosta moșie a celor mai buni prieteni ai lui Pușkin, Osipov-Vulf, la care venea vară de vară marele poet, în apropiere de Pskov se găsește și mănăstirea Sviatogorsk, unde se odihnesc rămășițele lui pămîntești. Despre istoria mai recentă a Pskovului avea să-mi vorbească un monument pe al cărui piedestal se găsește chiar unul din tancurile care au participat la marea bătălie pentru eliberarea orașului de sub ocupația hitleristă.

Ca și Minskul, Harkovul, Kievul, orașul este înecat în verdeață, bulevardele sînt drepte și largi, dar spre deosebire de acestea, Pskovul a păstrat aerul de veche și înfloritoare capitală a unei gubernii rusești. Dealtfel, de numele său este legată dezvoltarea culturii naționale a Rusiei, arhitecții săi, denumiți „maeștri ai ingeniozității în piatră“, erau invitați la Moscova și Kazan ; Pskovul a fost totodată și unul din primele centre de scriere a cărții rusești.

Hotelul „Octombrie“, cu un aer aristocratic, în care mă cazasem, se află în plin centru al orașului și cum geaca mi se descususe sub braț în asemenea hal încît n-o mai puteam îmbrăca, am băgat-o într-o sacoșă de plastic și m-am grăbit să caut un atelier de croitorie. L-am găsit în scurt timp. Oamenii s-au arătat cît se poate de amabili și odată treaba rezolvată, am pornit să mă plimb prin oraș.

N-am făcut mai mult de cîţiva paşi şi o tînără, o blondă cu ochi mari, albaştri, de o frumuseţe simplă, ingenuă, tipic rusească, m-a întrebat pe englezeşte, alăturîndu-mi-se discret, dacă n-am blugi de vînzare. I-am răspuns pe ruseşte că n-am.

„Sînteţi maghiar ?"

„Nu, sînt român".

„Îmi face plăcere, a zis şi s-a prezentat : Pe mine mă cheamă Liuda."

„Iar pe mine — Adrian."

„Nici sacoşa n-o vindeţi ? Sacoşele astea sînt foarte moderne la noi."

„Atunci este a dumneavoastră. Dar, bineînţeles, fără bani. Şi, scoţînd geaca, i-am oferit-o. În maşină mai am una sau două... Vi le dau bucuros."

„O, vă mulţumesc foarte mult. Ştiţi cu cît se vînd ele la noi ? C-o rublă bucata. Polonezii aduc... Iar pentru cele occidentale se plătesc două, chiar trei ruble."

„Am auzit. Am mai fost întrebat. Spuneţi-mi, Liuda, ce-aş putea vedea mai deosebit în oraş ? Mîine dimineaţă vreau să plec mai departe spre Leningrad..."

„Cum, dar n-aţi auzit de Kremlinul din Pskov ?" s-a mirat.

În clipa aceea mi-am amintit că întîlnisem undeva, în literatură, vorbindu-se despre bisericile Pskovului ; dar unde, nu mai ştiam.

„Aveţi dreptate..."

„Mergem exact într-acolo. E la doi paşi."

Un prieten mă rugase să-i aduc din Uniunea Sovietică vitamina „U", despre care îmi spusese că dă bune rezultate în tratamentul ulcerului, medicamentul costă mai nimic, să-i aduc vreo zece cutii, şi întîlnind o farmacie am intrat înăuntru cu Liuda.

„*Niet !*", mi s-a răspuns.

Cu expresia asta mă întîlnisem mai peste tot... Aveam nevoie de un *vaillant*, pe cel de acasă îl reparasem de cîteva ori, mi se spusese că *vaillant*-urile sovietice sînt bine făcute, robuste, dar pe unde întrebasem — era prima grijă — de „*gazo-vodo-nagrevatel*" mi se răspunsese *niet*.

„Dar de ce nu este ?" am făcut pe nebunul — negaţia asta nu-i nici la noi o raritate.

Farmacista a strîns din umeri și, probabil, m-a trimis la dracu' în gînd.

Am ieșit în stradă și după cîteva minute de mers ne-a apărut Kremlinul din Pskov. Biserica, de un alb orbitor, ridicată pe o colină, impune nu atît prin monumentalitatea ei, prin înălțimea turlelor, cu binecunoscutele cupole ale bisericilor rusești, cît prin severitatea liniilor. Arhitecții n-au adăugat clădirii nici un fel de decorațiuni, și tocmai această simplitate îi dă un aer de durată, de vigoare, de cutezanță, de fort inexpugnabil, menit să reziste peste veacuri tuturor încercărilor.

Se înserase, era o zi obișnuită de lucru, dar în biserică se slujea și era plină de lume. Oameni de toate vîrstele, îmbrăcați mai modest, multe femei. Tinerii nu rămîneau prea mult, ascultau slujba cîteva clipe, aprindeau o lumînare sau două, își făceau semnul crucii și plecau.

Fusesem la Sf. Petru din Roma, cu celebra sa cupolă proiectată de Michelangelo, la catedrala Sf. Paul din Londra, la Notre-Dame din Paris, întîlnindu-mă cu domurile din Köln și din Milano mi se tăiase răsuflarea... Interiorul, însă, nu te înalță, el te strivește. Divinitatea catolică e undeva foarte sus. Orgolioasă, trufașă ; se vrea copleșitoare. Pe cînd Dumnezeul ortodox poate fi tras de mustăți. E mai aproape de om, mai iertător, mai dispus să-i asculte rugăciunile. Așa-i în bisericile noastre, în cele din Grecia, în splendida Sf. Sofia din Kiev, Alexandr Nevski din Sofia... Și totuși, în nici una din toate aceste biserici nu m-am simțit mai implicat ca în biserica-ostaș din Pskov. Să fi fost atmosfera de vină ? Faptul că nu fusesem pregătit să mă întîlnesc cu ea ? Cu iconostasul ei de-o impresionantă înălțime și mai ales de-o frumusețe uluitoare, acoperit de sus pînă jos în icoane îmbrăcate în aur ?

Și în timp ce admiram iconostasul, Liuda m-a luat cu o anumită gingășie de braț și mi-a propus în șoaptă :

„Nu vreți să aprindeți o lumînare ?"

„De ce mă întrebați ?"

„Așa își scot preoții salariul."

Într-adevăr, lumînările costau cam cincisprezece lei bucata.

Ne-am plimbat apoi de-a lungul puternicelor ziduri de apărare ce înconjură biserica de jur-împrejur. Ziduri de cv mediu, cu turnuri masive la colţuri, deasupra cărora se înalţă foişoare de observaţie, Liuda mi-a dat explicaţii amănunţite, mi-a spus numele fiecărui turn... „Kutekrom", „Pokrovski". Şi odată cu acesta din urmă am ajuns pe malul larg al rîului Velikaia, ce taie oraşul în două.

Simţeam nevoia să fac ceva pentru omul cald, deschis, prietenos care era Liuda. Căutasem cu mintea prin bagaje, însă nu găsisem nimic potrivit pentru un cadou. Şi, iată, chemată parcă de starea mea sufletească, o bătrînică ne-a ieşit în cale cînd am ajuns pe stradă ; ducea pe braţ un coş plin cu tot felul de flori tăiate, probabil. din grădina casei.

„Mă scuzaţi, vă rog, — am oprit-o — sînt de vînzare ? Le vindeţi ?"

Le ducea la biserică, pentru că a stat să se gîndească, neştiind ce să facă. Privirile i-au trecut de la mine la Liuda şi a zis cu admiraţie şi oftînd :

„Ah, cît de frumoasă eşti, fato ! Şi m-a întrebat : Asta, dumneata pentru ea ?..."

„Dar nu !..." s-a apărat Liuda roşind.

„Uite, cetăţene, a zis bătrînica alegînd nişte trandafiri, o să-ţi dau cîteva flori de la mine."

„Eu aş fi vrut să cumpăr tot coşul..."

„Măiculiţă !... Tot coşul ?... Dar nici nu ştiu cîţi bani să vă cer..."

„Douăzeci de ruble e suficient ?"

„Cum să nu fie ? ! E chiar mult. Douăzeci de ruble e mult. Luaţi şi coşul atunci."

I l-am dat Liudei.

„E-al dumneavoastră."

„Dar nu se poate asta ! Dar nu trebuie !" — a roşit din nou.

„Ei, ăsta da cavaler ! Asta nu mi s-a mai întîmplat s-aud ! Ia-l de soţ, fato ! Bărbatul care dăruieşte atîtea flori unei fete !..."

„Nu-i o regulă, *babuşka !...*"

Chiar aproape peste drum de hotel începe grădina publică a oraşului, şi Liuda mi-a spus că o să mă aştepte acolo, nu-i bine să fie văzută cu mine la maşină, căci s-ar

putea să se creadă că e bișniţară. Mi-a explicat apoi că mă întrebase de blugi pentru ea sau pentru fratele ei. Aduc, de obicei, ungurii ; „Lee“ sau „Lewis“ sînt cei mai căutaţi.

Întorcîndu-mă, am găsit-o pe o bancă. Am condus-o pînă la staţia de autobuz și ne-am luat rămas bun.

28

— Grecul se adresează, știi, mai curînd sfinţilor decît lui Dumnezeu, mi-a explicat Egina în timp ce ieșeam din catedrală ; lor li se roagă. Spune o rugăciune, o rugăciune compusă de el, aprinde o lumînare și, cum ai văzut, stă și se reculege. Se spovedește rar, dar ține toate posturile ; postește multe luni pe an. Iar asta, știi, înseamnă că-și interzice carnea, peștele, ouăle, laptele... Ba chiar și uleiul în Vinerea Mare, iar înainte de-a face inaugurarea casei cheamă preotul pentru sfeștanie. Pentru *hagiasnos*. Din superstiţie...

— Așa se făcea și-n satele noastre... După cîţi preoţi am întîlnit în Grecia...

— Să-ţi faci de fiecare dată cîte un nod la batistă, că poartă ghinion ! m-a avertizat Egina rîzînd.

— Am mai auzit asta... Nici măcar un cearșaf n-ar ajunge.

Și Egina s-a pornit să-mi vorbească despre viața grea a grecului, că paludismul a fost suprimat, antibioticele au vindecat tuberculoza, dar „cu toate tractoarele lor, cu toată irigaţia, cu toate îngrășămintele și așa mai departe, un ţăran cîștigă mult mai puţin decît un muncitor“.

— S-ar duce, a continuat, să se facă muncitori... Dar unde ? Industrie aproape nu există... Și-atunci pleacă, emigrează. Și nu se spune că n-ai altceva de făcut decît să pleci... Nu se spune simplu „să pleci", se spune „să-ți scoți ochii și să pleci". Sau „să arunci o piatră neagră în urma ta". Unii reușesc... Și nu puțini. Căci grecul e modest. face economii, strînge ban pe ban... Spiritul său practic îl ajută să răzbească. Și apoi, grecul are comerțul în sînge... Cei mai mulți însă îi slugăresc o viață întreagă pe alții și se-ntorc la bătrîneţe tot atît de săraci cum au plecat. Și iată o curiozitate : cei care se întorc din *diaspore*... Știi ce-i aia o *diasporă* ?

— Știu. O colonie de greci dintr-o țară străină.

— Exact. Cei care se întorc din *diaspore* se bucură de multă stimă în sat. Au umblat prin lume... Au ce povesti... Știu limbi străine... Au poate și un cont la bancă... Știi, nu toți au curajul să-și lase o casă și să plece în lume doar cu o valiză de scînduri. Să mergem, c-a venit soarele la mașini și se strică mîncarea !

Nu știam ce să mai cred despre ea. Urmînd-o cu mașina prin oraș, am încercat să deslușesc sensul sincerității cu care îmi vorbea despre unele lucruri din Grecia, dar nici una din ipotezele care îmi treceau prin minte nu stătea în picioare.

Înainte de-a ieși din oraș ne-am mai oprit la o uimitoare moschee, construită în secolul al XVI-lea de Sinan Pașa, exemplu tipic de arhitectură orientală, și ne-am continuat drumul spre Meteora. Din șoseaua umbrită de un șir de arbori foarte înalți, cum nu mai văzusem, se desfăceau mereu drumuri ce duceau spre sate de munte, turme de oi pășteau iarba de pe margini sau prin poiene de vis... După vreun sfert de oră am trecut printr-un orășel, Kalambaka, și, deodată, în fața ochilor a apărut un peisaj ciudat, cred unic în lume.

Într-o vale nu prea largă ies din pămînt gigantice coloane de stîncă, o adevărată pădure. Fiecare se ridică solitară, izolată de vecinele ei, cu forme diverse, cu aco-

perişuri plate, ascuţite sau boante, lucrate de mîna timpului, crestate, ferestruite sau netede, cenuşii sau albite de ploi. O viziune uluitoare. Valea era plină de verdeaţă, de flori, Pinios-ul, cu care ne întîlnisem pe autostradă, în drumul său spre mare, făcea un zgomot asurzitor şi, în mijlocul văii — stîncile care ţîşnesc spre cer. O comunitate de asceţi, parcă, în acest ţinut al centaurilor.

Pe stîncile cu pereţii mai drepţi, mai abrupţi, mai inaccesibili, dar cu acoperişurile plate au fost construite mănăstiri ce dau acestor uriaşe stalagmite un aspect şi mai straniu. Mănăstiri aeriene, de unde şi numele de Meteora, nume de o sută de ori meritate... Pînă în secolul al XIV-lea, istoria Meteorei nu este prea bine cunoscută, dar se presupune, aşa cum mi-a spus Egina, că mulţi sihaştri veniseră acolo să-şi găsească refugiul. Unul din anahoreţi a iniţiat apoi o comunitate care a clădit primul schit. Şi încetul cu încetul, printr-o muncă titanică, pe stîncile învecinate au fost ridicate alte construcţii, astfel că în secolul al XIII-lea se ajunsese la 24 de mănăstiri.

Cele mai multe sînt astăzi părăsite. Am vizitat pe cele mai mari, căţărîndu-ne pe scări săpate în roca dură a stîncii, în spirală, întortocheate şi abrupte ; la Mănăstirea Mare am văzut expus vechiul troliu de lemn, aplecat peste o prăpastie de 50 de metri ; la mănăstirea Aghios Stephanos, construită în 1319 de către împăratul Andronic Paleologu, cunoscut la Meteora sub numele de Eremiah Schimnicul, o punte suspendată face posibil accesul, dar pînă mai acum cîţiva ani vizitatorii erau ridicaţi cu o plasă.

Egina intra imediat în vorbă cu călugării, mă prezenta ca şi cînd aş fi fost un oaspete oficial, iar ea însoţitoarea, translatoarea mea. La ultima mănăstire vizitată ne-au invitat pe un balcon de lemn şi ne-au tratat cu dulceaţă de caise şi cu apă de izvor. Privind de la înălţimea stîncii defileul ce se desfăşura dinspre masivul Pindului, puteai înţelege de ce asociau schimnicii frumuseţea naturii cu ideea de Dumnezeu.

Mi se făcuse foame, îndreptîndu-ne spre maşini i-am propus Eginei ca pe drumul de întoarcere să oprim lîngă o poiană unde să aşezăm masa.

— Eu aş zice să ne cazăm mai întîi... Mi s-a spus că la vreo zece kilometri de aici există un hotel mare, aşezat într-un loc pitoresc... Nu eşti de aceeaşi părere ?

— Bine, facem cum spui, am acceptat, cu toate că propunerea ei era cam pe dos şi problema cazării mai putea aştepta. Cei mai mulţi turişti erau aduşi cu autocarele, nu credeam că va fi greu să găsim camere la hotel.

Ne-am continuat drumul spre amontele Pinios-ului care ne-a însoţit aproape tot timpul. Peisajul era într-adevăr încîntător, asemănător întrucîtva cu cel de pe Valea Dîmbovicioarei, însă noi făcuserăm mai bine de zece kilometri şi nici gînd de hotel. Am crezut că Egina nu înţelesese bine sau căpătase o informaţie greşită, pentru că nu întîlnisem decît o singură maşină pe drum, un Fiat-600 cu număr grecesc. Am claxonat-o, dar mi-a făcut semn să vin după ea.

După alţi zece kilometri a oprit într-un sat de munte cu case răzleţe, spoite cu un albastru siniliu cum nu mai văzusem în Grecia şi, coborînd din maşină, s-a îndreptat spre casa de lîngă şosea. Totul se petrecuse ca şi cînd ea îşi pusese în gînd să dormim la ţărani. Nu-mi displăcea perspectiva.

Am aşteptat-o lîngă maşină. S-a întors în scurt timp, grăbindu-se cu două femei după ea, mamă şi fiică probabil. În vreme ce se apropiau, cele două sătence m-au examinat cu vădită curiozitate şi, pentru a-şi sublinia parcă uimirea, şi-au dus pumnii la gură.

— Rumanos... m-a prezentat Egina şi le-a invitat să-mi vorbească.

— Fecioru, noi him-vlahi ! a afirmat cu convingere şi cu faţa luminată de un zîmbet cea mai în vîrstă.

Îi auzisem pe călugări pronunţînd cuvîntul „vlahos", dar îmi spusesem că ei pe mine mă numeau astfel. Avusesem un gînd duios pentru ei, o întrebasem pe Egina de ce-mi zic aşa, ei nu auziseră că există o ţară cu numele de România, şi ea, propunîndu-şi, cum devenise clar, să-mi facă o surpriză, îi scuzase că sînt rupţi de lume.

Era vorba de fapt de acea populaţie românească de cîteva sute de mii de oameni, numiţi mai tîrziu aromâni sau macedo-români, care, cu opt secole în urmă, migrase în Balcani şi se aşezase în Munţii Pindului, majoritatea în Grecia, dar şi în Albania, Iugoslavia, Bulgaria. Îmi ieşise din cap, numai la asta nu mă gîndisem. Cu toate că, ştiind că mă aflu în Tesalia, în Munţii Pindului, ar fi trebuit să-mi treacă prin minte.

— Mă bucur foarte mult, am zis şi i-am întins mîna.

A dat să mi-o sărute.

— Nu se poate, am oprit-o cu blîndeţe. La noi, bărbaţii sînt cei care sărută mîna femeilor.

S-a fîstîcit.

Amuzată de situaţie şi bucuroasă că-mi oferise prilejul de-a mă întîlni cu aceşti oameni de origine românească, Egina a izbucnit în rîs şi m-a sărutat pe obraz.

— Mi-a plăcut, am zis. Mai fă o dată !

— Vă pălăcrăsesc, haideţi în casă ! ne-a poftit femeia, desfăcînd mîinile într-un gest larg, semnificativ. Mîncatu şi dormitu la noi... Bărbatu şi feciorli sînt sus cu oile, că noi him păcurari, şi se-ntorcu iarna în satu. Să băgaţi şi maşinli... Haidi, feată, deschidi poarta ! i s-a adresat celei tinere care stătea respectuoasă, cu un pas mai în urmă, şi ne-a explicat : Neveasta a lui ficiorului ţel mic. Nor-mea.

Prin faţa casei curgea un pîrîu tumultuos, iar podeţul care ducea spre poarta curţii nu mi se părea prea solid. M-am dus să-l examinez dacă era capabil să reziste la greutatea Espadei. Era, şi am băgat maşinile în curte. În spatele ei, pe deal, se vedeau ţarcul oilor, cîteva căpiţe cu fîn, straturi de flori înconjurau casa...

— Cîine aveţi ? am întrebat-o pe gazdă, temîndu-mă că unul ciobănesc ar fi putut să-l facă bucăţele pe Max.

— Cînili sînt cu oili, m-a liniştit şi a arătat spre munţi.

I-am dat drumul lui Max să coboare şi cum îmi crăpa inima să trag o duşcă de coniac, am scos din portbagaj o sticlă de Metaxa. Văzînd-o, Egina a exclamat bucurîndu-se :

— Uite o idee formidabilă !

— Nu face zîmbre, e doar pentru mine. Îmi place să beau, aşa parcă ziceai !...

— Ha-ha ! N-o să-ţi meargă !...

Casa era cu geamlîc, intrînd în prima cameră am crezut că mă aflu undeva în sudul Olteniei, într-un sat de pe lîngă Calafat, Bechet sau Corabia. Aceleași macaturi cu romburi țesute din lînă vopsită în culori vii, așternute pe jos, ca și pe cele două paturi, un fel de divane, aceleași broderii pe ștergare puse pe lîngă ferestre...

— Aicea dormitu, ne-a zis gazda, prezentîndu-ne camera.

Mirosea a curățenie și a busuioc, ferestrele erau pline de mușcate cu flori mari de un roșu aprins, cum numai în Elveția mai văzusem...

— Minunat ! a exclamat Egina.

— Nici nu se putea ceva mai potrivit.

— Eu la altceva m-am gîndit !... m-a avertizat, învăluindu-mă cu un zîmbet complice și m-a sărutat pe obraz.

Oameni buni, aș putea să vă spun că nu mi-a plăcut și că i-am strigat „Încetează o dată !". Nu, îi las pe alții să vă spună treburi din astea, că lor în străinătate nu li-i capul decît la muzee, cumpărături nu-i interesează să facă (adică mărfurile noastre nu-s bune ?) și nu întorc capul după nici o femeie... Ce mai : mătase ! Ei bine, eu nu sînt mătase !

Am lăudat-o pe gazdă că are o casă frumoasă și am rugat-o să ne dea voie să stăm la masa de scînduri pe care o văzusem sub un copac din grădină.

— Acolo, acolo... s-a grăbit să aprobe și s-a precipitat spre casă !

Rămași singuri, i-am zis Eginei că nu înțelesesem la ce făcuse aluzie, adică la ce se gîndise cînd exclamase „Minunat !"

— Că sînt două paturi ?

— Copilării ! N-am mai dormit de zece ani într-un pat...

Altă drăcie.

— Cum asta ? Dar unde dormi, pe jos ? am întrebat-o gîndindu-mă la prietenii mei din Paris, Claude și Susanne.

— Exact. Hai să ne-aducem bagajele ! m-a chemat.

— Ești yoghină ? m-am temut ; occidentalilor le trec tot felul de năzbîtii prin cap.

— Nu sînt yoghină... Dar ce te interesează pe tine ce sînt ? ! Sînt o pupăcioasă, n-ai sesizat ? a zis alintîndu-se.

În timpul cît umblasem pe la mănăstiri se produseseră acele atingeri de-o clipă, imateriale parcă, dar atît de materiale prin fiorul lor tulburător. Nu le evitase. Ba chiar aș spune că, uneori, îi plăcuse să le provoace. O luasem apoi, în cîteva rînduri, cu tandrețe de mînă și ea remarcase la un moment dat : „Mă pregătești pentru diseară ?..." Făcuse o afirmație adevărată, dar nu-i spusesem asta, o lăsasem fără răspuns și mă ținusem rezervat. Apoi luase ea inițiativa „pregătirii pentru diseară". Își pusese un pulover, o întrebasem dacă i s-a făcut rece și ea insinuase nuanțînd : „Nu, dar mă privești și imaginația ta o ia razna. O ia razna în această atmosferă plină de ascetism. Scriitorii au multă imaginație, nu ?" Și, cu timpul, se manifestase tot mai cald, mai calin.

Acum, rămași singuri, ceea ce spusese și mai ales felul cum spusese era provocator, buzele îi fuseseră străbătute de un tremur ușor. Primul gînd a fost s-o sărut, mi-am ordonat „la loc comanda" și am spus :

— Am sesizat. Ai tot ce-ți trebuie ca să fii... Rămîne doar să mă convingi.

— Ești sigur că vrei asta ?

— Dacă nu crezi, facem prinsoare...

A izbucnit în rîs și, luîndu-mă de mînă, m-a tras după ea.

Gazda aranja masa în grădină. Mi-era o foame de lup și i-am propus Eginei să mîncăm mai întîi și abia după aceea să ne ocupăm de bagaje. N-a fost de acord.

— Vreau să mă spăl, să mă schimb... N-ai să mori dacă rabzi puțin !...

— N-o să mor.

La mașină am dat de sticla de Metaxa, am vrut să mai trag o dușcă, dar am zis să i-o duc întîi Eginei. Și am asistat la o scenă aproape incredibilă. Max se repezise la Rya care își dezmorțea aripile pe acoperișul Citroën-ului ; prinzînd de veste, Egina a țipat la el „Hat" sau ceva asemănător, și foxterierul s-a culcat la pămînt de parcă ar fi fost plesnit cu un bici. A început apoi să se retragă în grabă cu spatele și de-a bușilea, ca din fața unui pericol iminent, s-a ridicat cu teamă și s-a furișat la mașină. Portiera nu era închisă, o lăsasem doar sprijinită, cățelul a dislocat-o cu botul, și-a făcut loc și a intrat înăuntru, rele-

vîndu-mi pe neaşteptate cum pătrunsese în Espada în noaptea în care îmi fusese spartă maşina la Sinaia, pe Cumpătu. Dar asta era partea secundară a lucrurilor. Mă impresionase cît se poate de neplăcut felul cum se speriase Max, cum se îngrozise, aş spune, scena mi se păruse a avea în ea ceva nefiresc. Din cîte îmi povestise doctorul Mancaş despre însuşirile foxterierilor şi din cîte ştiam şi eu despre Max, această comportare era cu desăvîrşire anormală. Şi-apoi, el nu asculta de ordin decît dacă venea de la mine ! Or, odată cu acel cuvînt strigat de Egina, foxterierul se transformase într-o javră care toată viaţa ar fi primit numai picioare în spate.

Curioasă treabă, mi-am zis, cu senzaţia că ceva nu este în regulă, şi am deschis portiera. Era făcut covrig pe podea. Mîngîindu-l, am simţit cum e străbătut prin tot corpul de un tremur uşor.

— Ai încurcat-o cu asta !... am spus fără să vreau.

Mi-a lins mîna şi s-a uitat în ochii mei ca şi cînd mi-ar fi cerut ajutor.

— Hai sus ! l-am chemat pe fotoliu.

A venit, dar parcă temîndu-se.

— Bine, măi băieţel — l-am mîngîiat —, cum ciorilor te-ai înfricoşat tu aşa ? Ai făcut pe tine la glasul unei muieri ? !... Păi cum aşa, mă ? Hai, sus steguleţul, că-i venim noi de hac !

Şi am auzit-o pe Egina în spatele meu :

— Aşa, Adrian, laudă-l ! Mîngîie-l ! S-a repezit s-o mănînce pe Rya şi tu-l mîngîi !...

— Dar nu înţeleg cum de s-a speriat aşa ? !...

— De mine. Nu mi-a fost frică niciodată de cîini ; strig la ei şi se sperie. Dă-mi şi mie puţin ochelarii, a divagat inabil. Îţi stă foarte bine cu ei. I-ai cumpărat de la Salonic ?

Gazda adusese o sticlă cu *úzo*, caş afumat, cîrnăciori, ne-a spus că a încins plita să ne frigă nişte pastramă şi ne-a întrebat dacă n-am vrea să ne facă ouă cu jumări... I-am mulţumit, i-am arătat că avem de toate cu noi, trebuiau mîncate, altfel se stricau, ar fi însemnat să le aruncăm... N-a fost chip să ne înţelegem cu ea.

După ce am rămas singuri, Egina a ţinut să-mi explice :

— Ştii, aşa este în Grecia... Femeia ne-a primit atît de bine nu numai pentru că tu eşti român. Sigur, asta a bucurat-o foarte mult... Ai auzit probabil de cuvîntul *xenia*. Ospitalitate. Nume purtat de numeroase hoteluri... E o societate hotelieră... Dar, ştii, nimic nu defineşte mai bine greaca din toate timpurile ca acest termen antic. Perpetuat prin obscura credinţă, prin ancestrala credinţă că un străin este un posibil Dumnezeu. Şi astfel ea deschide toate porţile în faţa unui oaspete.

— Ţi-am povestit despre poetul Christos Lazaris pe care l-am cunoscut la Kavala... Am aflat de la el ceea ce n-aş fi putut afla nici după un an de şedere în Grecia, dar iată mi-a scăpat să-l întreb care este explicaţia acestei formidabile prize la public, o priză totală a muzicii şi dansurilor populare. Nici intelectualii, şi nici tineretul nu strîmbă din nas... Nu cred că există o ţară europeană în care muzica apuseană, s-o numesc cu acest termen, a pătruns mai puţin.

— Pentru că majoritatea grecilor provin de la ţară.

— Acelaşi lucru este şi la noi... Eu, de pildă, sînt a doua generaţie încălţată ; taică-miu a fost fiu de ţăran. Nu se poate, trebuie să fie o cauză !...

— Cauza este că toţi au nostalgia acelor cîntece, acelor dansuri, acelor obiceiuri...

— Sigur, nu mi-am putut da seama de textele cîntecelor voastre... Unele mi-au fost rezumate de prietenul din Kavala... Cred că noi am periat, am „curăţat", am moralizat, am adaptat prea tare unele cîntece. Cu o vîrtoasă şi foarte pudică sîrguinţă.

— Eu nu ştiu cîntece de pahar, dar am învăţat de la taică-miu, de la care am moştenit şi vocea... Grecii au o mulţime de cîntece atribuite partizanilor, haiducilor care în timpul războiului de independenţă, şi chiar mai înainte, populau şi regiunea în care ne aflam... Munţii Pindului, ai Olimpului îi hăituiau pe turci... Cîntece eroice şi naive... Cîntate doar din gură sau acompaniate de *buzuki* sau *lyra*... Şi-n care se vorbeşte despre viaţa liberă a haiducilor, despre munţii lor, drept singurii tovarăşi... Despre vulturi ce se rotesc deasupra... Despre onoare şi eroism în luptele de unul contra o sută... Despre noblete... Şi, ştii, despre o stranie atracţie a morţii. Îţi traduc liber, textual : „Ce-aveţi

voi, tovarăşi ai mei, / De vă simţiţi inima aşa de grea ? / Voi nu mai mîncaţi nimic, / Voi nu mai beţi nimic, / Viaţa voastră-i ca noaptea. / Moartea este aproape, foarte aproape, / Pentru a ne lua şi-a ne duce, / Făcîndu-şi alegerea printre bărbaţi, / Printre cei mai buni dintre noi, / Soldaţi postaţi lîngă ziduri..." Stai să aduc chitara, a zis ridicîndu-se de la masă. Adrian, tu mereu mă trişezi, îţi pui vin numai ţie !

— Nu-mi pun numai mie... Dar nici nu vreau să te-ndemn, să nu zici că aşa şi pe dincolo... Aşa cum ai zis...

— Ha-ha ! a rîs. A dat să plece şi brusc s-a întors şi m-a întrebat pe neaşteptate : Adrian, asta nu-i maşina ta, nu-i aşa ?

— Nu-nţeleg, m-am mirat, care nu-i maşina mea ?

— Asta, Lamborghini Espada...

— Cum aşa ? De ce să nu fie a mea ?

— Aşa. Eu ţi-am spus că ştiu să văd !...

— Şi ce-ai văzut ? am întrebat cu un zîmbet zeflemitor.

— Eşti sigur că vrei să discutăm despre asta ?

— Eşti invitata mea !... am şarjat.

— Îţi spun îndată... Să-mi iau întîi chitara.

Am vrut să-mi aprind o ţigară, ca pentru a-mi ajuta mintea să descifreze sensul pe care putea să-l aibă întrebarea ei. Mi-am retras imediat mîna, căci gestul trădează de obicei o stare de încordare, de tensiune, şi era ultimul lucru de care aş fi dorit să-şi dea seama Egina. Am făcut tot felul de supoziţii, şi Egina s-a întors în curînd cu chitara, şi cu cioara pe umăr.

— Îi place să mă asculte cîntînd la chitară, a zis şi a ridicat-o pe o creangă a copacului.

— Da, am mai cunoscut cîteva ciori melomane... Şi-acum spune ce te-a făcut să crezi că Espada nu-' maşina mea. Mor de nerăbdare să aflu !

— Prostii !...

— Cum „prostii" ? Dai cu piatra...

— Ascultă mai departe cuvintele : „Ascultaţi ce-am vestit, / Bravi soldaţi din Hades ! / Fiecăruia vă trebuie arme, / Vă trebuie plumbi, praf de puşcă, / Pentru a face războiul împotriva lui Charos..." Grecului, grecului îmbibat de tradiţii, moartea îi apare ca fiinţă personalizată. Fiinţa asta este *Charos*. Charos umblă peste tot. În munţii şi pe

cîmpiile unde grecii se bat cu turcii. Și este atît de reală această prezență, încît îi pot vorbi. I se pot opune, îi pot rezista vrăjii sale teribile !

— Asta sună a misticism... am rîs.

— O să-ți povestesc... Dar să continui... „... Pentru a face războiul contra lui *Charos* / Căci nimeni nu vrea să-l mai vadă / Făcîndu-și alegerea printre oameni. / Să ne gîndim la cei mai buni dintre noi, / Soldați postați lîngă ziduri..." Uite, să nu mai trișezi, a spus și a băut vinul din pahar. Și-a acordat apoi chitara și a început să cînte, cu glas scăzut, în grecește.

Avea o voce plăcută, caldă, ușor senzuală, cu un timbru profund ; melodia aducea într-un fel cu doinele noastre. Am ascultat privind-o în voie, tot mai tulburat de ea și cu gîndurile tot în mai mare derută. Mă simțeam atras, aș spune irezistibil (unii ar spune „meduzat"), și în același timp intuiam, presimțeam în ea un pericol.

A cîntat melodie după melodie. În acest timp am întors lucrurile pe toate părțile, am construit ipoteze pornind de la împrejurările în care o cunoscusem, de la cele în care o reîntîlnisem pe șosea, pe șoseaua aceea ocolitoare ; întrebarea sau mai bine zis afirmația că Espada nu este a mea m-a dus la tot felul de gînduri, unele de-a dreptul aberante... Și în cele din urmă am dat totul dracului. Egina era lîngă mine, în fusta ei de țigancă în care se schimbase, cum îmi spusese, pentru că așa fusese îmbrăcată cînd ne întîlniserăm la Bancă, părul îi cădea de-a lungul obrajilor, acoperindu-i aproape în întregime fața ; rostind cuvintele cîntecelor, buzele, ușor recurbate, așa cum erau toate liniile corpului ei, se mișcau ciudat și ademenitor, ochii, de o stranietate fermecătoare, căpătaseră un luciu pe care nu-l cunoscusem, și ea nu rareori îi ridica spre ai mei, pentru a mă învălui cu o privire caldă și tandră. Și-atunci, cum să nu dai totul dracului ? ! Ba aș spune că sentimentul acela nedefinit al unui pericol, ca o presimțire, începuse chiar să mă incite, să mă provoace, ca un ce necunoscut și plin de interes. Eram și așa în plin hazard, vrusesem să văd ce-mi va aduce el și iată, fusesem gata să renunț — m-am blamat — la partea lui cea mai ispititoare, cea mai frumoasă.

Nu știu cît a trecut — poate o jumătate de oră, poate o oră, pînă cînd Egina s-a oprit din cîntat. Cu chitara încă în brațe, mi-a tradus ultimele strofe : „Așa cum plîng norii / Cînd ploaia acoperă cerul, / Așa plîng ochii mei / Cînd îți privesc umbra. / Pe drumul pe care merg / Eu recunosc urmele tale, / Asupra lor mă opresc / Și le umplu cu lacrimi".

— Hai să ne plimbăm puțin ! mi-a propus deodată. O duc pe Rya în casă și mergem să ne plimbăm puțin pe șosea.

Cîtă vreme Egina cîntase, atrase probabil de sunetele chitarei sau chemate de gazdă, se adunaseră în curte, pe nesimțite, vreo treizeci de femei. Se așezaseră turcește (sau grecește) pe cîteva rînduri lîngă poartă și, sprijinindu-și bărbia cu pumnii, se uitau tăcute în direcția noastră. Le-am dat „bună seara" și ele, în cor, tot c-un „bună-seara" românesc ne-au răspuns. Un cor ale cărui voci au răsunat cu nerăbdare și bucurie, ca și cînd pentru acest „bună-seara" al meu se adunaseră ele acolo.

Alungasem toate gîndurile rele, mă ajutase și vinul băut, dar întîmplarea cu Max, înfricoșarea lui nefirească în fața Eginei, stăruia ca reziduul unui miros neplăcut. I-am dat drumul din mașină și l-am chemat să vină cu mine mai mult pentru a-i vedea reacțiile decît pentru a-l duce la plimbare. Ei bine, în loc să se bucure, așa cum făcea întotdeauna, s-a comportat ezitant.

— Măi platfus, ce-i cu aerul ăsta de îngropăciune la tine ? Băiețel, ți-am spus doar că-i venim noi de hac !

Dar a trebuit să-i comand „la picior" ca să mă urmeze.

Am mers un timp tăcuți și parcă străini. Mă abținusem special să deschid vorba, și văzînd că Egina tace, am rămas în continuare tăcut. Nu se putea să nu sesizeze cauza mutismului meu și eram curios dacă se va referi la scena cu Max sau va evita o discuție, ca și cînd scena aceea n-ar fi avut loc. Am auzit-o întrebîndu-mă la ce mă gîndesc.

— La o mulțime de lucruri... am răspuns evaziv. Și am adăugat, parcă împotriva voinței mele și călcîndu-mi hotărîrea : Mă gîndeam că pentru prima noastră seară nici nu se putea ceva mai frumos ! Camera, casa, satul acesta de munte... Cum ai cîntat la chitară...

— Adrian, mi s-a adresat rugător și m-a luat de mînă, nu trebuie să dai importanță episodului cu Max ! Ți-a lăsat un gust amar, nu-i așa ?

— Nu... am negat cu neglijență.

— Mă bucur, a zis cu voioșie și, oprindu-se, m-a atras spre ea.

A fost doar un început de sărut. Își lipise cu senzualitate gura ca după o dorință îndelung reprimată, și imediat m-a respins. De parcă contactul cu buzele mele i-ar fi produs un șoc neplăcut... Și, ca și cînd asta n-ar fi fost de-ajuns, a început să mă lovească dezlănțuit cu pumnii în piept. N-am reacționat în nici un fel ; accesul ei de furie s-a potolit repede. Am spus „Hai" și am pornit mai departe. Avea hachițe, era într-o dungă sau era o mare actriță. Ultima variantă mi se părea mai aproape de adevăr.

— Iartă-mă ! a zis după un timp.

— Iată o expresie în fața căreia îmi scot pălăria...

— Bine, o să-ți pun cununa cu spini !...

— E ultimul lucru care mi s-ar potrivi.

— Nu, Adrian, a spus după un timp de tăcere, n-o să se întîmple nimic între noi.

— Dar de ce trebuie neapărat să vorbești. De ce...

M-a întrerupt :

— Am știut că ești astfel !...

— „Mă pregătești pentru diseară ?" m-ai întrebat la un moment dat. Am vrut ca totul să curgă normal și firesc, ca și cînd...

— Ca și cînd am fi de mult împreună. Asta și simt.

— E doar o altă seară, o seară nouă, o seară foarte frumoasă... Într-o casă de țară, într-o cameră care miroase a busuioc...

— De asta am și spus că e minunat. Tu știi ce semnifică busuiocul ?

— La noi e semn de dragoste...

— În Grecia e semn de curățenie sufletească ; e-o plantă sfîntă !

N-am înțeles ce legătură putea fi între curățenia sufletească și exclamația ei „E minunat", am lăsat baltă povestea și am întrebat-o, ca să schimb vorba, de unde cunoaște atît de bine Grecia.

— Tata-i hellenist. Un foarte bun hellenist. A fost profesor universitar... E stabilit la fratele meu, în Noua Zeelandă, dar mai ţine şi acum prelegeri la cîteva universităţi americane. O anumită Grecie o cunosc de la el. Grecia templelor, a sanctuarelor, a statuilor... Perfecţiunea lor originară mă emoţionează, să ştii, cu mult mai puţin decît mutilările timpului. Perfecţiunea asta nu este a oamenilor. E un frumos rece, canonic. Îl resping, îl detest ! Cealaltă Grecie, pe cea a oamenilor, am cunoscut-o prin mine. Umblînd prin sate şi privindu-mă pe mine însămi. Am fost doar o singură dată la Cap Sunion, iar la Atena n-am stat în total mai mult de zece zile. Am umblat însă vreo şase luni prin sate. Grecia modernă, cea a timpurilor noastre, din sate se trage. De acolo a pornit ea. Acolo şi trebuie căutată.

— Numele de Egina are ceva comun cu insula ?

— Are. Acolo s-au cunoscut părinţii. S-au cunoscut vizitînd insula. Ne-ntoarcem ?

Ne-am întors şi am întrebat-o ce-a avut în vedere, la ce s-a gîndit cînd a spus că Espada nu-i maşina mea.

— Am glumit. Am simţit nevoia să te irit cu ceva. N-am găsit cu ce şi... Şi atunci m-am referit la maşină.

„Asta s-o creadă mutu' !"

— Şi de ce-ai simţit nevoia să mă iriţi ?

— Pentru că-mi eşti nesuferit cîteodată.

Altă minciună. Aria era cunoscută. Voia s-o întreb de ce îi sînt „nesuferit cîteodată". Îmi propunea un joc — aveam tot interesul să-l accept. Şi i-am satisfăcut dorinţa.

— Îmi place cum insişti cu privirea... Ţi-am mai spus : insişti fără să stărui, insişşti prin intensitatea privirii, prin ceea ce spui prin ea. Dar asta mă şi enervează ; uneori mă irită. Bine, a zis, ca şi cînd s-ar fi hotărît dintr-o dată, o să-ţi spun de ce mă irită. Privindu-mă, îmi arăţi cît de mult îţi plac... privirea ta are de multe ori proprietăţi tactile. O simt adesea, material parcă, pe buze, pe umeri, pe gît, pe braţe... Nu, nu mă dezbraci, nu e carnală... Nu ştiu cum să-ţi spun... O simt cum îmi mîngîie pielea, cum o sărută. De multe ori mă săruţi cu privirea. Dorinţa ta e atît de puternică, încît potenţează probabil privirea. Şi, în acelaşi timp, îmi arăţi cu ea, cu această privire, că te poţi detaşa, că-ţi păstrezi independenţa. Ca şi cînd ar fi două priviri.

Două priviri într-una singură. O privire este cea a dorinței — pentru că de iubire nu poate fi vorba —, dar o dorință încărcată de sentimente...

Așa și era, încercam să mă detașez, să-mi „păstrez independența", sesizase perfect și se folosise de asta pentru a mă aduce, prin tot ce spusese, la ce urmărea. I-am zis ca din Pitigrilli :

— Tu în *coup de foudre* nu crezi ?

S-a oprit locului și a zis cu un surîs trist, dar și ușor incitant :

— Adrian, altfel n-aș fi cu tine !...

„Ești tu cu mine... dar din alte motive, degeaba încerci să mă-mbrobodești !..." mi-am zis, și ea a continuat, după un moment de tăcere în care urmărise parcă un gînd :

— Voi aveți o altă psihologie... Lucrurile la voi au un alt mecanism... Și apoi... Legea iubirilor trecătoare e aspră cu noi ! Bărbatul se culcă. Femeia se dăruie... Da, pot să apară situații cînd... Ți-am spus, vin din Turcia... Mi s-a întîmplat acolo un lucru mai straniu... Cînd am fost în Nord, i-am pozat unui mare pictor norvegian, foarte cunoscut la Paris... Mi-a oferit la un moment dat o grămadă de bani ca să mă culc cu el. Era un bărbat interesant și poate aș fi făcut-o dacă nu m-ar fi supus acestei constrîngeri. Dar nu cred c-aș fi făcut-o. Pentru că eu îi pozasem de-acu douăzeci de zile la rînd. Au mai urmat șase ședințe, mi-a plătit și ne-am despărțit. A avut bunul simț de-a nu mai reveni niciodată asupra acelei propuneri. De la el plecam direct în Suedia și, deodată, un sentiment obscur, care m-a luat sub control, m-a făcut să mă întorc din drum. Nu mai trebuie să-ți spun că nu pentru bani am făcut-o — primesc de la Armand o pensie alimentară destul de substanțială, care mă scutește de griji materiale — și el a înțeles ce se întîmplase cu mine. A înțeles sentimentul de generozitate, de omagiu pe care l-am avut la un moment dat pentru el ca artist. Dar vorbeam despre tine, despre privirea ta, despre acea dedublare... Prima, ți-am spus, este a dorinței... sau, bine, a sentimentelor potențate de dorință, iar cea de-a doua e logică. E logică și ironică. Ca și cum ți-ai lua în zeflemea sentimentele și dorința, sau dorința și sentimentele ; tu cunoști mai bine ordinea...

Avea, neîndoios, o minte bine mobilată, crease contextul, divagase abil, spusese exact ce trebuia spus în situația dată. A zis după o pauză :

— Asta mă irită, autoironia asta a ta. Adrian, cred că cel mai bine ar fi să ne vedem fiecare de drum.

Era ultimul lucru pe care mă așteptam să-l propună. Avea un scenariu, și ea improviza ? Să-i fie de bine !

— *O.K.*, am spus sec.

— Nu presupui că azi-dimineață am luat o hotărîre cînd am acceptat să mergem împreună la drum ?

Nu sînt datele mele, nu sînt structurat astfel, „ping-pongul" sentimental nu-i deloc o expresie a personalității mele, dar — iată — ea încerca să-l folosească în chip de instrument. Mi-l propunea — îl va avea ! „Ține-te bine, Egino !"

— Ba da. Și ce-i cu asta ?

— Cum, ce-i cu asta ? Nu spui nimic ? Sau ești sub imperiul celei de-a doua priviri.

— Mai curînd ești tu sub imperiul capriciilor. Uite, o să-ți fac o mărturisire : nu mă omor după situații ridicole. Notează-ți undeva, ca să nu uiți...

— Spune-mi, Adrian, ai fost vreodată la o casă de toleranță ?

— Asta ce întrebare mai e ?

— O întrebare la care te rog să-mi răspunzi.

— Răspunsul este nu, dacă ții neapărat să-l afli.

— Nici măcar din curiozitate ?

— La Hamburg e un cartier întreg, poate-l știi, fetele se expun în vitrine cît mai atrăgător cu putință, a venit un client, a tras perdeaua, prestează ce-i de prestat și apoi dă draperia deoparte în semn că e liberă. Ce poate fi interesant în asta ? Ce să-ți stîrnească curiozitatea ? Ce sînt altceva fetele astea decît niște — iartă-mi expresia — vespasiene ? Dar alta este partea cu adevărat curioasă a lucrurilor — respectivul cartier este asaltat de turiste. N-am înțeles de ce vin acolo și ce vor să vadă.

— Am știut că ești astfel... a zis după un timp.

— Deci, mîine dimineață ne vedem fiecare de drum... am forțat nota.

— De ce ești supărat ?

— Cine ți-a spus că sînt ?

— Atunci ce ești ?

O schimbase, am schimbat-o și eu :

— Dacă vrei un răspuns adevărat, trebuie să-l afli singură.

— Ești sigur că dorești asta ?

Se pare că era întrebarea ei preferată, așa cum „știi" era ticul ei verbal.

— O doresc cu ardoare...

Și am mers tăcuți tot restul drumului.

Ajungînd acasă, am scos din portbagaj o sticlă cu vin și l-am chemat pe Max, să-i dau de mîncare. Egina nu mă așteptase, se dusese în casă, dar a reapărut în scurt timp, informîndu-mă :

— Gazda ne-a făcut paturile și ne-a pus pe masă dulceață și apă.

— Am cîteva obiecte de artizanat pe care le-am luat special pentru asemenea cazuri... O să i le dau mîine, căci bani sînt sigur că n-o să vrea să primească.

— Mie nu-mi dai puțin vin ?... m-a întrebat alintîndu-se.

— Ba cum să nu ! Iartă-mă. N-am crezut c-ai să vrei, m-am scuzat și i-am turnat în pahar.

— Și vreau o țigară.

Pachetul era pe masă, i l-am întins.

O vreme nu ne-am spus nimic. Apoi Egina a început să vorbească :

— Ce-ai gîndit aseară cînd m-am repezit să comand șampanie și caviar ? Ți-ai spus, probabil, că sînt o tapeuză. Asta am și vrut să par. Erau o mulțime de sentimente contradictorii în mine... Încă de cînd ne-am văzut la Arcul lui Galerius. Încă îndreptîndu-mă spre Arc, mi-am zis că s-ar putea să te întîlnesc acolo. Am respins gîndul ca pe o prostie. Eram sigură că n-aveai de unde să știi cînd se cer privite basoreliefurile. Și totuși ne-am întîlnit. Apoi, văzîndu-te oprind mașina la bazilica Sf. Dumitru, mi-am spus că mă cauți pe mine. Și am vrut să mă reîntorc în biserică... N-am făcut-o. Te-am lăsat să pleci, dar mai tîrziu mi-a părut rău. Fusesem la Marea rotondă, imediat după Arc, și mi-am zis că, dacă într-adevăr pe mine mă căutai, ai să te gîndești și tu la asta... Iubirile pasagere sînt aspre, Adrian...

Semiadevărul e cea mai bună minciună și iată ea mi-l servise pentru a se acoperi și mai bine. S-a ridicat și înainte de a pleca mi-a atras atenția :

— Adrian, te rog să nu bei prea mult...

Am urmat-o după vreun sfert de oră și cu toate că mă așteptam s-o găsesc culcată pe jos, căci ea își adusese cearșafuri și pături de la mașină, intrînd în cameră, am rămas locului de uimire. Era ca și cînd ar fi fost găsită fără viață acolo, la picioarele patului în care n-a mai apucat să se culce, și cineva, așa cum se obișnuiește, o învelise cu un cearșaf pentru a-i acoperi fața și goliciunea. Camera aceea țărănească, cu un perete plin de icoane, devenise dintr-o dată bizară. Eram — mă adusese — într-o lume a ei ; dar în care anume ?

29

A doua zi m-a lăsat să dorm pînă tîrziu și cînd a venit să mă trezească era dichisită, parfumată, îmbrăcată într-o nouă rochie de țigancă, cu toarte mari de aur la urechi, la gît cu un șirag splendid de mărgele în cîteva rînduri, lung pînă la talie, și mai ales făcuse o mulțime de treburi. Curățase parbrizele mașinilor, pusese apă de izvor în termose, îmi pregătise ligheanul pentru spălat, iar pe masă — ouă cu jumări, unt, brînză, lapte fierbinte, cafeaua, și în mijloc un pahar cu un buchețel de flori culese din grădină. Chiar dacă făcea parte din rol, gestul ei m-a mișcat.

Am rupt o floare de mușcată și i-am prins-o în păr, lîngă ureche. Îi venea foarte bine la tenul ei de creolă ;

cu floarea aceea era chiar ca o țigancă, negrul de abanos al părului și roșul aprins al florii se potențau reciproc.

— Ar fi fost minunat să fi mers doar c-o mașină, i-am zis după ce i-am prins floarea. Să fii mereu lîngă mine.

— Și eu m-am gîndit. O să facem așa la Atena. Dar n-aș vrea să stăm în oraș. Sînt o puzderie de moteluri spre Cap Sunion, ne stabilim la unul din ele, lăsăm mașina la parcare și circulăm cu a mea. Espada ta consumă !

Mă îndoiam foarte tare că-i păsa ei cu adevărat de consumul Espadei, așa era probabil scenariul, și am zis că este *O.K.*

Seara se adunaseră cîțiva nori destul de amenințători, fulgerase la un moment dat undeva, departe, dar cerul se limpezise din nou și cînd am trecut pe lîngă pădurea giganticelor stalagmite ale Meteorei soarele lumina doar mănăstirile și ele păreau a pluti în aer. Pajiștile cu flori, cîntecul păsărilor, zgomotul formidabil pe care îl face Pinios-ul în drumul său printre stînci, uneori negre, alteori roșii, întretăiate de falii sau crăpături care le dau un aspect straniu, întregesc un peisaj care, fără aglomerația de turiști, pare în afara timpului.

Am mers fără oprire prin Trikala-Kardisa-Lamina, vreo sută și ceva de kilometri pe un drum ce șerpuiește tot timpul prin munți, cu o vegetație tot mai săracă și care a dispărut apoi cu totul. De jur-împrejur era numai piatră, un peisaj aspru de creste și prăpăstii fără fund.

Înainte de-a intra în Lamina — un oraș prăfos, neîngrijit, cu străzi pline de gropi — un panou a anunțat autostrada și pe o săgeată indicatoare scria Thermopile. Dar, așa cum constatasem cu prilejul precedentei călătorii, locul celebrei bătălii cu perșii care, zice-se, întunecau soarele cu numărul săgeților lor, n-are nimic comun cu cel descris de Herodot — nici urmă de trecătoare, nici urmă de defileu. Tot ce se poate vedea este o statuie de bronz a viteazului Leonida, monument cu valoare turistică, un basorelief cu scene de luptă și, săpate în piatră, binecunoscutele cuvinte prin care neînfricatul rege al lacedemonienilor cerea trecătorului să anunțe Sparta că ei au murit cu toții acolo pentru a se supune legilor ei.

Legi ce nu îngăduiau retragerea din fața dușmanului, ci victoria ori moartea.

Șoseaua se îngustase, se strîmtase mai bine zis și urca la nesfîrșit în zigzaguri parcă spre cer. Era o coastă abruptă cum puține văzusem — și văzusem destule, urcasem pînă la 2400 de metri pe Grossglockner, în Austria, pînă la gheţarul Ronului, în Elveţia — mi-am zis că drumul fusese cu siguranţă inclus în celebrul raliu „Acropole", vestit prin duritatea traseului. Virajele în „ac de păr", ce porneau unele din altele într-o înlănţuire aproape continuă, puteau constitui un examen de temut în orice „probă specială". Piatră cît vezi cu ochii, un peisaj terifiant, muntele, cu crestele sale golașe, alb-gălbui, era tot timpul în față, parcă la nesfîrșit.

Pe Max, peisajul acesta îl lăsa indiferent și căsca să-și rupă fălcile, nu alta.

— Măi platfus, n-ai dormit bine azi-noapte ? l-am certat cu bună dispoziţie.

M-a privit dojenitor, ca și cînd ar fi zis : „Ai dat peste tipa asta și nu mai ai timp pentru mine. Tot timpul ţi-i gîndul la ea !"

— Dar fii sincer, îţi place ? Și lasă ce se vede !... Fie ea și mafiotă... Ceea ce nu cred, e mai curînd îngerul meu păzitor, da-le-ar Dumnezeu sănătate celor de la Interpolul grecesc... Măi, tu știi ce-i aia grandioasă ? Ei, asta-i Egina, e grandioasă !

Și-a scos limba de-un cot, dar nu de plăcere, ci într-un căscat nesfîrșit. Vorbind, îmi auzisem vocea estompată și mi-am dat seama că urechile îmi erau înfundate din pricina înălțimii. Așa le simțea probabil și Max ; îl dureau timpanele, de-aia căsca.

Pe drum drept, mersul în tandem cu Egina nu punea nici o problemă, dar la urcușuri, enorma diferenţă de putere dintre cele două mașini își spunea cuvîntul. Motorul de aproape patru sute de cai al Lamborghinei Espada cerea un alt regim de turaţii, veneam mereu peste Citroën, mereu eram nevoit să frînez, să schimb și să merg într-o treaptă inferioară, ceea ce îl solicita inutil. Aș fi putut s-o depășesc, dar îmi era teamă ca ea să nu interpreteze gestul ca pe un afront și atunci am claxonat-o, i-am făcut semn să se ducă înainte și am oprit în-

tr-un fel de refugiu, ca Egina să se distanţeze, iar apoi să mă pot căţăra pe cont propriu. Avînd tot timpul în minte cuvintele lui Sabbatini „Ai grijă cum mergi !".

După aproape treizeci de kilometri de urcuş, în stînga s-a deschis priveliştea nesfîrşită a mării, iar în faţă s-a înălţat o altă izbucnire bazaltică. Nu putea fi decît Parnasul. Muntele Poeziei, al Artelor, al Luminii, ca să ajungi în vîrful său ai nevoie de un cal înaripat, ca Pegasul, cel născut din picăturile de sînge ale Meduzei ucise de Perseu. Cal întrupat din durere, cal de zbor, cal de vis.

Am început să coborîm, a apărut vegetaţia, se vedeau sate răsfirate ici-colo, sate sărace de munte, case micuţe, înconjurate de garduri pitice, din pietrele adunate din jur, sau de garduri din mărăcini, din cînd în cînd întîlneam teleguţe trase de măgăruşi... Intrasem în Beoţia ; bogăţia pămîntului ei aveam s-o întîlnesc mai tîrziu.

Pînă atunci, peisajul rămînea tot auster, drumul spectaculos şi greu, treceam de pe o margine de prăpastie pe alta, am urcat şi coborît pe versantul vestic al Parnasului şi cît sînt eu de amator de viraje, mi se acrise de ele. Mai ales că nu puteam merge „şnur", mereu eram nevoit să opresc pentru a o lăsa pe Egina să se distanţeze. Apoi din nou am început să urcăm, de astă dată însă ţinta era aproape, Delfi trebuia să fie undeva sus.

Legenda spune că Zeus, vrînd să afle unde-i centrul pămîntului, considerat pe vremea aceea plat ca o plăcintă, a dat drumul la doi vulturi uriaşi de la extremităţile Terrei. Ei bine, vulturii s-au întîlnit la Delfi şi acesta a fost decretat „buricul universului". Apoi, cum locul trebuia marcat, căci aşa era şi pe vremea aceea, Zeus a plantat un pietroi denumit *Omphalos* (ombilic), Apollo a luat în stăpînire sanctuarul, omorîndu-l pe fiorosul balaur Python, fiul Geii, zeiţa pămîntului, şi pentru a se purifica s-a scăldat în Pinios, unde s-a transformat în delfin. Fapt este că sanctuarul a fost numit mai întîi Pytho, căci lui Apollo i se mai spunea şi Pythianul, Pythia se chemau şi preotesele sale. Şi abia mai tîrziu, pentru că Apollo era adorat sub forma, evident invizibilă, a unui delfin, „Pytho" a luat numele de Delfi.

Poziţia sa este magnifică şi privind acest colţ de munte, grandios şi aspru, poţi înţelege ceva din spaima divină

care a străbătut Grecia. Într-un circ dominat de pereții uriași ai unor stînci roșietice, Fedriadele „strălucitoare", și, deopotrivă, de peretele gri presărat cu stejari verzi al Kirphis-ului, se oferă privirii un impresionant peisaj de ruine etajate pe terase înguste. Ruinele și natura pămîntească sînt aici un întreg inseparabil, totul pare a păstra amintirea acelor timpuri cînd Pitia, „ascultîndu-l pe Zeus ce vorbea prin glasul lui Apollo", făcea vestitele prorociri.

Locului maiestuos și sălbatic, bîntuit de cutremure, i se adăugau vaporii degajați din solul cretos, din peșteri și crăpături, zgomote subterane însoțeau emanația de gaze, și toate laolaltă confereau acestui colț de munte un caracter misterios și sacru. Așezată pe un trepied, Pitia, care întotdeauna era o țărancă din Delfi, săracă și ignorantă, deci cu atît mai docilă la „inspirația divină", inhala gazele, cădea în transă și începea să facă previziceri sub forma unor sunete nearticulate, traduse de preoți după bunul lor plac. Se realiza prorocirea, adesea sibilică ? Meritul era al lui Apollo. Eșua ? Se pretindea că cei care o consultaseră nu înțeleseseră nimic din redactarea echivocă și ambiguă a oracolului. Se declara război sau se încheia pace potrivit prezicerilor nebuloase ale oracolului, afacerea apollinică prospera, preoții erau mituiți, însuși Apollo a fost cumpărat cu aur persan, cu aur macedonean, cetățile grecești au copleșit templul zeului cu tezaure — mijloace prin care îi corupeau pe preoți. Mai tîrziu, cînd templul a fost distrus de un incendiu, numeroase cetăți grecești, printre care și Atena, au contribuit la reconstrucția sa. Indiferența religioasă a dus apoi la decăderea Delfi-ului, Sylla și Nero l-au jefuit de statui, iar odată cu interzicerea de către Teodosiu a practicilor cultelor păgîne s-a încheiat și istoria glorioasă a sanctuarului. De-a lungul secolelor, cetatea care s-a fălit ca fiind „buricul pămîntului" s-a transformat într-un biet sat, Kastri, ce grupa cîteva sute de locuitori, și unde piereau chiar și ruinele ; sarcofage serveau drept adăpătoare pentru turme de oi, din vechile monumente se vedeau doar cîteva rînduri de zidărie ale unui portic și marele zid poligonal al incintei. Abia la sfîrșitul secolului trecut au început săpăturile. Sătenii care își construiseră

casele deasupra ruinelor au fost expropriaţi şi mutaţi, au fost escavate sute de mii de metri cubi de pămînt şi Delfi a reapărut la lumină.

Am fost la muzeu, la Kastalia, şi mi-a părut rău, căci fîntîna cu ape „purificatoare“ din care bea Pitia înainte de-a începe prorocirile nu-i decît un canal din care s-ar putea adăpa o cireadă de vite ; ne-am căţărat la ruinele uriaşului sanctuar, împresurate de măslini cu frunzele înfiorate de soare ; pe coastele presărate cu căsuţele-tezaur ale cetăţilor greceşti, dar numai celei dedicate atenienilor i-au fost restaurate coloanele ; la Thalosul de Marmaria, dedicat zeiţei Atena, păzitoarea templului lui Apollo, din care au rămas în picioare doar trei coloane în stil doric, susţinînd o arhitravă cu metope... Dar templul lui Apollo reprezintă şi mai puţin : cele şase resturi de coloane reaşezate pentru a forma o faţadă nu ne-au permis cîtuşi de puţin să ne reprezentăm un edificiu pe ale cărui herme era gravată celebra maximă : „Cunoaşte-te pe tine însuţi !“, din care Socrate a făcut un laitmotiv al filozofiei sale.

Pe stînci cîntau scorţarii cu sutele, şopîrle mari şi verzi alergau în zigzaguri pe treptele teatrului antic de vreo cinci mii de spectatori şi cu o acustică uluitoare. Seara au loc spectacole, se joacă în aer liber tragedii antice, şi Egina mi-a povestit că la o reprezentaţie cu „Prometeu“ de Eschil, în momentul în care corifeul striga „Iviţi-vă, vulturi ai lui Zeus !“ fuseseră văzuţi plutind pe înaltul cerului vulturii muntelui Parnas.

Căţăratul pe potecile ce duc la ruine ne scosese sufletul, eram frînţi de mijloc, picioarele nu le mai simţeam de durere şi numai lui Max nu-i păsa, continua să alerge neobosit încolo şi-ncoace, de parcă urcuşul şi coborîşul abia îi stîrniseră pofta de a se mişca. Dar mai presus de toate, ne era foame. Ne-am întors în oraşul Delfi, un produs tipic al industriei turistice şi al spiritului comercial al grecului, şi după ce am trecut prin faţa unor hoteluri cu terase îmbietoare, Egina a oprit lîngă o grădină-restaurant de mîna a doua. Am tras în spatele Citroën-ului şi am întrebat-o ironic, după ce-am coborît :

— Ştii tu că se mănîncă bine aici ?

— Probabil tot atît de bine ca în restaurantele pe lîngă care am trecut și cu siguranță mai ieftin, a zis și a izbucnit : Nu ești ce vrei să pari, Adrian !

— Nici tu ! am ricanat.

— Ha-ha ! a rîs ironic și am trecut strada.

La intrare în Lamina pusesem amîndoi benzină, vrusesem să plătesc întreaga cantitate, dar ea refuzase și o făcuse repezindu-mă : „Nu face, Adrian, pe bancherul !" Apoi, după ce parcasem la ruine, lîngă șirul de autocare și mașini, remarcase, referindu-se la grupul de șoferi care pornise să examineze Espada : „«Ia uite ce barosan a agățat asta cu Citroën-ul !...» își zic ei". „Sau «Ia uite ce tipă a agățat ăsta cu Lamborghini !...» replicasem."

Era o altă Egina decît cea de dimineață. Mă luase de cîteva ori de braț sau de mînă, dar gesturile îmi păruseră formale, lipsite de tandrețea și căldura celor anterioare. Încercase să pară degajată și veselă, dar în spatele acestei stări se simțea parcă o încordare, unele momente de absență pe care nu le putea birui. Comentariile se vruseseră ironice, spirituale, pline de haz, dar fuseseră uneori deplasate. Pe Apollo îl făcuse pungaș, și poate așa o fi fost frumosul zeu iubitor de arte și armonii ; Delfi — ceva între Elveția și Wall-Street-ul new-yorkez, ceea ce nu era departe de adevăr, cu toate că Delfi fusese și un fel de O.N.U. al cetăților grecești ; superbul efeb Antinous, a cărui statuie din marmură albă am găsit-o în muzeu — „Dama favorită a împăratului Hadrian", și, de fapt, lucrurile nu stăteau altfel... Dar acel Auriga din bronz înverzit, ținînd hățurile unei cvadrige fantomă — cea mai frumoasă piesă a muzeului, unică poate în lume — nu putea să fie în nici un caz asemuit cu „vizitiul Marchizei de Pompadour", așa cum dansatoarele din vîrful unei coloane de acante, cîntate de Debussy, nu puteau fi asemuite cu *strip-tease*-esele de la „Lido"-ul parizian. Apoi, în timp ce vizitasem ruinele, ba verbalizase tot ce întîlneam în cale, cuprinsă parcă de furie logoreică, ba păstrase momente lungi de tăcere, ca și cînd ar fi fost acaparată irezistibil de gînduri.

Egina a reluat discuția în timp ce mîncam în grădina-restaurant.

— Ți-am cerut ieri cîteva casete și te-am întrebat dacă îi ai pe Michael Jackson cu „Don't stop" sau pe Status Quo cu „Whatever you want". N-ai știut și te-ai uitat dacă-i găsești pe tipi. Or, tu ar fi trebuit să știi. Pe cine ai... Cine pe ce casetă e... Mai ales că ești la curent !...

— Asta apropo de mașină ?...

— Asta apropo de mașină...

— Nu trebuia să știu. Casetele astea — de-ale mele mă plictisisem — le-am împrumutat de la un prieten. Le-am împrumutat special pentru acest drum și n-am ascultat decît una sau două. Ascultat, vine vorba. Am mers pe litoralul bulgăresc, și acolo e de văzut, nu de ascultat... Iar după Sofia și pînă la Salonic, pe drumul acela dificil, muzica îți trece pe lîngă urechi. Dar tu...

— Stai, stai !... m-a întrerupt. Ți-am spus, m-am eliberat de mult de constrîngerea asta, nu cred nici eu în Dumnezeu, dar cînd intru într-o biserică ortodoxă îmi fac adeseori cruce. Așa cum mi-am făcut la Trikala, la mănăstiri... Te-am întrebat și mi-ai spus că nu crezi. Bun... Atunci de ce porți la mașină o iconiță cu Sfînta Fecioară ? O iconiță catolică ? Pe care o poartă de obicei italienii ?

— Asta-i tot ?

— Nu-i tot !

— Atunci, dă-i drumul, golește sacul ! am atacat. Uite, nu știam de ce ești întoarsă astăzi pe dos !... Ce-o fi în mintea ta cea plină de idei ?

M-a privit fix și, pe neașteptate, m-a plesnit peste față. Palma răsunase destul de puternic, îmi țiuia urechea și eram sigur că toți cei din local se uitau la noi. Am dus capul în farfurie și am întrebat-o calm :

— Asta ce-a fost ? E-un mod de-a te privi pe tine ?

— Iartă-mă !

— Dar nu trebuie să colinzi lumea ca să afli că ești nestăpînită, impulsivă !...

— Și puțin nebună... și a clipit cu candoare din genele lungi, recurbate.

Am rămas tăcut și m-am întrebat dacă nu cumva era rolul pe care îl juca, ipostaza în care voia să-mi apară. Cît îmi permisese drumul, mă gîndisem la cele întîm-

plate și înclinasem tot mai mult să cred că Egina îmi fusese hărăzită mai curînd de Interpol decît de mafioții lui Sabbatini. Că ea știa tot despre mine, știa cum nimerisem ca musca-n lapte în povestea asta cu contrabanda și, plăcîndu-mă, căci nu sînt nici șchiop și nici chior, și-a „completat" atribuțiile. Și-apoi, era o fată citită, cultivată, instruită, la Delfi mă convinsesem o dată în plus, nu mi-o puteam imagina membra unei bande de contrabandiști. Cu toate că nu poți să știi niciodată, s-au văzut cazuri destule... Cînd spui bandă, te gîndești la borfași, or nu este așa, nu mai este deloc așa. Varianta asta mi se părea mai puțin probabilă, unele semne și mai ales ceva ce ținea de inefabil îmi spunea că ea îmi fusese destinată ca „înger păzitor". Dar în acest caz, ce sens aveau referirile ei la mașină ? Unul singur : să se ascundă în spatele lor. Ca și cînd ar fi fost întrebări intuitive, ea nu știe nimic, nu știe nimic despre scopul călătoriei în Grecia, dar, fiind o fată deșteaptă, povestea cu casetele, iconița de la bord au dus-o la gîndul că mașina n-ar fi a mea, că nu sînt ce-aș vrea, zice-se, să par în ochii ei... Ca să aflu și restul, am provocat-o.

— Efortul fizic făcut ți-a deturnat ideile ? Spuneai că iconița nu-i încă totul !...

— Siguranța asta de sine cu care încerci să mă domini... Din cauza ei te-am lovit ! Nu blufa, Adrian ! Și în colțul buzelor au apărut două cute mici care au dat asprime gurii ei nerujate.

— Cum adică, blufez ? Și nu-i adevărat că încerc să te domin ! Te insinuezi în mine ca rugina în tabla mașinii ! am spus fără să vreau ce simțeam.

A rîs mînzește și m-a sărutat pe obraz.

— Mă scoți diseară undeva să dansăm ? s-a alintat tandru.

— De ce nu ?

— Unde vreau eu ? m-a întrebat cu nevinovată strengărie.

— Unde vrei tu.

— Și-ți spun tot ce am de spus...

— Nu înțeleg, de ce nu-mi spui acum...

— Știu eu de ce... și m-a privit cu nevinovăție în ochi.

— Fie şi-aşa. Dar înainte de-a începe discuţia îţi leg mîinile...

Har Domnului. terminasem cu urcuşul. Am coborît spre Levadia, apoi, pe o şosea mult mai bună şi lipsită de serpentine, spre Thive, antica Tebă, printre livezi de măslini şi portocali. Eroica cetate ar fi fost ridicată de Cadmos, după prorocirile Pythiei. Aici ar fi întîlnit el o vacă singuratică, aici ar fi răpus un balaur ai cărui dinţi i-a semănat cum semeni un ogor, din dinţii aceştia — spune legenda — ar fi răsărit neamul cel viteaz al tebanilor ce i-a învins în două rînduri pe spartani.

Din Teba, distrusă de Alexandru cel Mare, n-a mai rămas nimic. Egina îmi spusese că ruinele palatului lui Cadmos nu merită văzute, şi am trecut prin neînsemnatul azi orăşel oprindu-mă la el doar cu gîndul. La Pelopida şi Epaminonda, la Oedip, la Antigona... După vreo treizeci de kilometri, o patrulă militară ne-a blocat drumul pentru a permite trecerea unei coloane de blindate şi tancuri.

30

Plecasem dis-de-dimineaţă din Kavala, hotărît să ajung la Istanbul înainte de căderea întunericului, dar o defecţiune la pompa de apă m-a făcut să pierd vreo zece ore într-un atelier amărît din Xanthi, unde m-a şi prins înserarea. Contrar obiceiului, am plecat mai departe la drum. Am făcut vreo sută douăzeci de kilometri fără probleme şi după Alexandroupolis, în lumina farurilor, mi-a apărut un lung şir de camioane militare. Am crezut că-i o simplă coloană, dar în curînd, depăşind-o, am dat peste tancuri, şi cu cît înaintam cu atît creştea desfăşurarea de forţe.

Întîmplarea mi-a adus în minte o alta, prilejuită de prima mea ieşire în Vest. Eram pe autostradă în R. F.

Germania, mă prinsese înnoptarea, tot ce doream era să mă cazez undeva şi, văzînd la un moment dat o săgeată indicatoare cu inscripţia „CAMP", am ieşit de pe autostradă şi am luat-o pe şoseaua care, aşa cum mi-am zis, trebuia să mă scoată la un camping.

Numai că am făcut vreo zece kilometri, dacă nu chiar mai mult, şi n-am dat peste nici unul. Mă contraria faptul că era atît de departe, dar cum mai apăruseră între timp săgeţi cu inscripţia respectivă, mi-am continuat drumul. După alţi cîţiva kilometri am intrat într-o pădure, aşteptam să dau de camping dintr-o clipă în alta, apoi, brusc, betonul şoselei s-a lăţit şi m-am trezit în mijlocul unei baze militare americane. CAMP asta înseamnă, tabără militară, şi nu „camping", fir-ar să fie.

Primul lucru pe care l-am văzut a fost silueta unei rachete ce se profila ameninţător pe cer şi, simţind cum îmi îngheaţă sîngele în vine, nu m-am mai uitat în jur. Eram dintr-o ţară socialistă şi ei îmi puteau atribui cine ştie ce intenţii... spionaj sau dracu' ştie ce altceva. Îmi erau proaspete în memorie referirile presei occidentale la furtul unei rachete care cică ar fi fost scoasă cu o maşină *station* dintr-o bază americană, demontată şi încărcată apoi în valize ; nu dădusem crezare poveştii, mi se păruse total neverosimilă, un produs al imaginaţiei unor ziarişti dornici de senzaţional. Adică cum să furi ditai racheta ? Şi apoi, într-o bază militară intri aşa, cum pofteşti ? Bazele astea nu-s şi ele păzite ? Cu sîrmă ghimpată şi tot restul ? Ba or fi păzite chiar cu ochi electronici ! Rachetele sînt ele lăsate la îndemîna oricui ? N-or avea montat dispozitivul detonant — sau cum i s-o spune — dar o santinelă tot trebuie să fie lîngă fiecare în parte !

Ei bine, nu se vedea nimeni. În părţi, pe lîngă marginile pădurii, se deslușea conturul a tot felul de maşini şi drăcovenii ce mi se părură a fi tunuri... Am aprins faza lungă şi apăsînd pe manetă am pus claxonul să urle la disperare. Vreo cîteva minute, încît mi se umflase capul de sunetul lui. Nici un semn. M-am gîndit atunci să întorc Renault-ul şi s-o şterg cît mai urgent cu putinţă, şi-mi părea rău că n-o făcusem de la bun început. „Fuge cel care-i vinovat de ceva..." mi-a venit în minte. Nu era încă zece, la ora asta nu doarme nimeni, am pus din nou

claxonul în funcţiune şi am început să schimb fazele — scurtă-lungă, scurtă-lungă... După puţin timp am văzut lumina unor faruri. Cînd s-a apropiat, am coborît din maşină să-i aştept pe tipii care veneau.

Era unul singur într-un jeep decapotat. I-am ieşit în întîmpinare cu braţele desfăcute a nedumerire.

— Camping ? am întrebat şi m-am ajutat şi prin gesturi. Adică, unde-i campingul.

— Camping ? s-a mirat.

— *Yes*, şi i-am explicat în germană că sînt turist român, căutam un camping şi fiind pe autostradă m-am luat după săgeata indicatoare cu inscripţia „CAMP".

M-a privit o clipă pe sub sprîncene, neştiind probabil ce să creadă : sînt idiot sau nebun. Îmi convenea.

— *Come !* a zis deodată cu încrîncenare şi mi-a făcut semn să vin după el.

M-am urcat în Renault, spunîndu-mi că mă duce la superiori, la vreun ofiţer, să-i raporteze cazul ; tipul era cam sfrijit, şi chiar dacă nu mă pricep la gradele lor, nu credeam să aibă vreunul. Înaintam pe un fel de pistă ale cărei margini nu se vedeau, dar după vreo zece minute de mers, în lumina farurilor a apărut un grup de clădiri lungi ca nişte barăci uriaşe şi dispuse cam tot ca acestea. Am oprit lîngă cea cu ferestrele luminate şi, sărind din maşină, m-a chemat printr-un gest să-l urmez.

După zgomotele care veneau din prima încăpere, mi-am dat imediat seama că avea loc o petrecere. Intrînd, am găsit vreo treizeci de bărbaţi aşezaţi la o masă lungă plină cu mîncare şi sticle de băutură, de parcă ar fi sărbătorit ziua unuia dintre ei. S-a făcut imediat linişte, militarul care mă adusese a început să le vorbească cu o mină plină de gravitate. Lucrurile puteau fi explicate în cîteva cuvinte, dar el a folosit cel puţin dublul celor necesare, şi cînd a terminat a izbucnit în hohote de rîs. I s-au asociat imediat toţi cei care se aflau la masă, şi el s-a întors spre mine ca să-mi explice motivul veseliei sale.

— *U.S. Army camping !... Amerikanische camping !...* a zis amuzîndu-se şi m-a invitat să iau loc la masă.

I-am mulţumit şi i-am spus în germană că am făcut în ziua aceea aproape 600 de kilometri, vreau să-mi caut un loc de dormit. În timp ce vorbeam, unul din convivi

mi-a adus un pahar plin cu *whisky*, iar un altul, care stătea în capul mesei, s-a ridicat și mi-a explicat în germană :

— Cîțiva camarazi pleacă mîine acasă, în Statele Unite, așa că vă invităm să beți un păhărel cu noi !

Am dat să-i spun că sînt cu mașina, dar am fost acoperit de strigătele lor „*Yes, yes !*“ După care, mai mulți militari s-au sculat, cu paharele în mînă, și au venit să ciocnească. I-au urmat și ceilalți, strigînd tot timpul „*Yes ! Yes !*“ A fost clipa cînd au început să sclipească blitz-urile aparatelor fotografice. Scăpasem de-o încurcătură și puteam să dau peste alta, peste una care să se țină toată viața ca un scai după mine. Să ajungă unde trebuia o fotografie din asta și încearcă de explică ce căutai tu în mijlocul a vreo treizeci de militari americani cu paharele ridicate sărbătorește, de parcă cine știe ce faptă plină de curaj ai fi făcut și ei, iată, te omagiau ca pe un mare victorios. Și mi-am spus că primul lucru pe care trebuie să-l fac cînd mă voi întoarce acasă e să pun pe hîrtie povestea asta, că altfel nu mai pupam eu străinătate cîte zile aveam. Și parcă-i vorba numai de străinătate !

Am băut paharul, și în timp ce mi-l umpleau am primit pe rînd două fotografii color spre amintire. Erau încă umede, făcute cu aparate de tip polaroid. Ei bine, apăream pe ele ca un *Victory boy* întors de pe lună cu o capsulă Apollo, minus costumul de cosmonaut. M-au întrebat apoi ce meserie am, le-am spus, mi-au mai turnat un pahar pe chestia asta, căci le-a plăcut că sînt scriitor și a venit rîndul meu să-i întreb cum de se intră așa, vraiște, în baza aia a lor. „A, păi nu-i chiar o bază, e mai mult un depozit.“ „Și rachetele ?“ „Sînt învechite, nu mai fac două parale.“

După al patrulea pahar, mi-am luat rămas bun de la ei, cel care mă adusese m-a condus pe un alt drum spre ieșire, acolo aveau într-adevăr o barieră și un militar în post (de ce n-or fi avut și pe drumul dinspre pădure, nu pot pricepe), lîngă prima localitate am tras pe dreapta și m-am culcat în mașină, ca să nu plătesc o amendă care să-mi facă amintirea și mai consistentă.

În R. F. Germania fusese vorba de bază militară, armele se găseau în repaus, în timp ce pe șoseaua pe care

mă îndreptasem spre graniţa cu Turcia se aflau în plin marş. Un marş mutesc, dar cu atît mai ameninţător, şi pe măsură ce înaintam desfăşurarea de forţe creştea. În stînga şi în dreapta şoselei mărşăluiau coloane compacte de trupe. Izbucnise „criza Ciprului", relaţiile între Grecia şi Turcia erau încordate la maximum, temîndu-mă de un război care să mă prindă acolo, mi-am spus că cel mai bun lucru era să renunţ la drum şi s-o şterg repede spre casă. Am întors maşina la primul refugiu, am făcut cale întoarsă pînă la Alexandroupolis şi am luat o cameră la hotel. A doua zi dimineaţa hotelierul m-a lămurit că era vorba de manevre.

•

La Eleusis nu te mai străbate nici un fior. „Misterele eleusiene", celebrate odată în cinstea zeiţei Demeter, zeiţa fertilităţii şi a fiicei sale, au fost interzise de acelaşi împărat Teodosius ; un timp au mai avut loc în secret, iar apoi au pierit. Marile concursuri literare pe scena cărora au strălucit şi Eschil, şi Sofocle, şi Euripide dispăruseră încă mai înainte... Ne-am plimbat printre „Marile propilee" ce amintesc de cele care deschid drumul pe Acropole, printre „Micile propilee", am fost la rămăşiţele templului prin ale cărui grote se intra în Infern... Pietrele sînt legate de numele lui Pisistrate, Cimon, Pericle, dar ele nu-ţi spun nimic, Eleusis nu-i nici măcar o ruină somptuoasă ca Delfi.

31

Este de neînţeles de ce în Grecia, ţară prin excelenţă turistică, indicatoarele rutiere cu denumirea localităţilor nu sînt dublate decît în rare cazuri cu înscrisuri în alfa-

betul latin (cum fac, de pildă, bulgarii), și pînă încerci să descifrezi numele de pe tablă ai și trecut de ea. Și astfel, aflîndu-mă la periferia Pireului — dar eu nu știam asta — am oprit și am întrebat un cetățean care se pregătea să traverseze.

„*Sir !* Atena, *please ?*"

A ridicat din umeri.

„Atena !" am repetat și m-am ajutat printr-un gest, adică, unde-i Atena.

A dat din cap că nu înțelege ce vreau de la el și și-a văzut de drum. Am zis că dădusem peste un tîmpit — cu toate că nu părea — care nu auzise de propria lui capitală, și cum trecuse de unu noaptea și pe stradă nu se vedea nimeni, mi-am continuat drumul. Omul nu era deloc tîmpit ; Atenei grecii îi spun „Afina", îmi ieșise asta din cap. Din pricina oboselii, probabil. Făcusem un drum lung, la Epidaur, unde se află cel mai mare teatru antic din Grecia, era anunțată „Electra" de Sofocle, susținută de actori ai Teatrului Național al Greciei, renumit în lumea întreagă ; cu un asemenea spectacol nu te întîlnești de multe ori în viață, și cum de la Epidaur la Atena sînt vreo 120 de kilometri, hotărîsem să-i parcurg în timpul nopții.

*

Veneam din Pelopones, pămîntul eroilor legendari ai Greciei, despărțit prin canalul tăiat în istmul Corint, dar pămînt atît de legat de Attica prin Olimpia ruinelor și, deopotrivă, a pădurii sacre, învăluită de acea serenitate la care se poate ajunge doar prin alianța între corp și spirit, căci în timpul faimoaselor Jocuri Olimpice nu erau sărbătoriți numai atleții, ci și scriitorii și artiștii, și peste ruine dăinuie uriașele umbre ale lui Platon, Pindar, Herodot... Legat prin Micene, leagănul Elladei...

După ce a căutat „cu Homer în mînă" Troia și a găsit-o, Schliemann a venit la Micene, pe care Homer, Eschil și Sofocle au numit-o „cea bogată în aur", în speranța că va descoperi mormîntul lui Agamemnon. Nu l-a descoperit. S-a stabilit ulterior că mormintele scoase la lumină

aparţin unei perioade anterioare a dinastiei Atrizilor. Dar dezvăluirile prilejuite de săpăturile sale constituie una din marile pagini ale arheologiei. „Tezaurul Atrizilor", expus în sala micenană a Muzeului naţional din Atena — măşti de aur, pumnale şi săbii cu gărzile încrustate cu aur şi pietre preţioase, o cupă din aur pe toartele căreia stau agăţate două porumbiţe care beau apă, două cupe de argint în formă de cap de berbec, dintre care una reprezintă un naufragiu, iar cealaltă asediul unui oraş fortificat, cingătoare, centiroane, podoabe şi bijuterii —, ca şi ruinele de la Micene au dezvăluit o civilizaţie nebănuită încă în urmă cu o sută de ani şi care, pînă nu demult, a apărut ca un fenomen cu totul aparte, considerat a nu avea nici o legătură cu civilizaţia greacă. Descifrarea misterioasei scrieri, denumită „Liniar B", prezentă pe numeroase tăbliţe miceniene, a dus la concluzia indubitabilă că micenienii sînt efectiv greci. Mai mult. Civilizaţia micenană — denumită astfel de Schliemann — este de fapt, cum a fost stabilit de curînd, o prelungire a celei minoice, a celei cretane care s-a extins pînă în Grecia peninsulară şi a înflorit în chip nou, cu forme aparte, în cetăţi ca Argos, Micene, Tirint. O singură şi unică civilizaţie — civilizaţia greacă sau mai bine zis egeeană.

Fiecare vale a Peloponesului, fiecare munte, fiecare colţ are climatul său propriu şi istoria sa. La Micene există un cenuşiu în aer care nu poate fi decît al tragediei turbulentei familii a Atrizilor. Argos-ul, într-un peisaj înverzit, are un aer de grădină de zarzavaturi. Asemeni Corintului, care, printre altele, se bucură de renumele, recunoscut în întreaga lume, de a avea vii care dau struguri fără sîmburi. Din orgolioasa Spartă n-a rămas aproape nimic, dar în aer pluteşte o lumină tare, parcă materială... Şi mereu păduri de măslini, copacul sacru al Greciei, pom ciudat, cu trunchiul scund, răsucit, scorburos, cu ramuri contorsionate, scorburoase şi ele, însă darnic, veşnic darnic — e drept, abia după douăzeci de ani de la plantare — ca nici un altul ; livezi de portocali şi lămîi... Pămîntul, muncit trudnic, se schimbă mereu. Domină pantele stîncoase, domină munţii care se apleacă pentru a se întîlni cu pămîntul cîmpiilor peticite în zeci de culori, printre

care strălucește albul satelor... Și peste tot istorie, și marea este mereu la orizont, și peste tot capre și măgăruși, și mai peste tot o sărăcie cum nu cred că mai poate fi într-o altă țară din Europa.

Mi-am continuat drumul, și de după un viraj mi-a apărut pe neașteptate, scăldată în lumină, minunea de pe Acropole. Am oprit mașina și am coborît fascinat, cutremurat și parcă neputînd crede ochilor. Era o imagine, ai fi zis, nepămînteană, un nimb deasupra pămîntului. Partenonul plutea. Aveam sentimentul că strălucitoarele sale coloane de marmură albă se înalță abia perceptibil, ca într-un zbor fără început și fără sfîrșit, că aerul din jurul poemei din piatră vibrează într-un cînt îngeresc, că muzica celestă chiar se aude. Știam că e o iluzie optică, zveltețea, grația inefabilă, efectul pe care geniul lui Fidias l-a dat coloanelor prin acea ușoară înclinare spre interior îmi erau cunoscute... Dacă frumusețea există, această frumusețe se cheamă Partenon.

Mă întîlnisem cu Grecia înainte de a o cunoaște. O admirasem pe Venus din Milo și nu mai puțin celebra statuie Victoria din Samothrake, pe Apollo din Piombino la Luvru ; pe Afrodita din Cnidos, prima zeiță înfățișată de Praxitele complet goală, la Muzeul Vaticanului ; „Discobolul“ și „Menada adormită“ la muzeele din Roma ; „Doriforul“, un tînăr atlet purtător de lance, la Muzeul din Neapole, a cărui secție greacă poate rivaliza cu Muzeul Național din Atena ; „Cvadriga lui Apollo“ la Muzeul din Palermo ; „Capul Atenei“ la cel din Frankfurt pe Main ; frontoanele templului Aphaia din insula Egina la Gliptoteca din München... Dar cel mai „strîngător“ din toate a fost British Museum. În virtutea unui act oficial al sultanului, de a ridica „pietre cu imagini pe ele“, ambasadorul Angliei pe lîngă Înalta Poartă, Thomas Bruce, lord de Eglin, a despuiat Acropole de cele mai prețioase sculpturi și zeci de statui, plăci din friză, metope și totodată partea cea mai frumoasă a Partenonului — gigantica friză

de 160 de metri lungime pe care marele Fidias a reprodus procesiunea panateneelor...

Atena fusese devastată de perşi. Pericle vrea să-i redea întreaga sa strălucire. Geniul său se întîlneşte cu cel al lui Fidias, îl face prietenul său, şef de lucrări şi arhitect oficial. Şi iată, au fost de ajuns cîţiva ani ca pe Acropole să fie construite „monumente de o măreţie surprinzătoare, de o frumuseţe şi o eleganţă inimitabile", cum nota Plutarh, care se mira pe bună dreptate că un asemenea ansamblu a putut fi realizat într-un timp atît de scurt.

Apoi Fidias a executat la Olimpia o statuie considerată pe vremea aceea drept capodopera sa : colosala statuie criselefantină, adică toată din aur şi fildeş, a atotputernicului Zeus. Statuia măsura nu mai puţin de 12 metri înălţime. De aceeaşi dimensiune şi din aceleaşi materiale scumpe era şi o altă operă a lui Fidias, statuia Atenei Parthenos care, înălţată în interiorul Partenonului, a fost inaugurată în prezenţa lui Pericle. Sînt mărturii ale extraordinarei virtuozităţi atinse de artiştii greci şi se spune că în cella care adăpostea statuia Atenei, aerul era saturat artificial cu umiditate pentru a se evita orice deteriorare a fildeşului.

„Secolul lui Pericle", a spus Voltaire. Expresia este, desigur, cît se poate de potrivită, cu toate că nu-i vorba de un secol, ci de o perioadă foarte scurtă, perioada dintre cele două războaie : al doilea război medic şi războiul Peloponesului. Dar cît de plin şi de strălucit a fost acest timp limitat ! Poeţi ca Sofocle, istorici ca Herodot, arhitecţi şi sculptori se adună în jurul marelui om de stat care a împodobit Atena cu o strălucire niciodată egalată.

Sculptura statuară a apărut în Grecia însă destul de tîrziu, dacă ne gîndim că Egiptul o practica de atîta vreme. Şi se spune că înflorirea sculpturii în Elada ar fi fost favorizată de contactele dezvoltate între Grecia şi Egipt. S-a născut ea oare în Creta, care este o etapă între cele două ţărmuri ale Mediteranei ? Anticii erau de această părere şi paternitatea i-o atribuiau legendarului Dedal, nevoit să se refugieze în Creta, pe lîngă regele Minos. I-a fost sculptor şi arhitect şi i-a construit inextricabilul palat — Labirintul — în care a putut fi închis Minotaurul, acel

monstru cu corp de om și cap de taur. În orice caz, sculpturile cele mai vechi se apreciază a fi ieșite, în mare parte, din ateliere cretane. Ca, de pildă, „Doamna din Auxerre", denumită astfel pentru că a eșuat în capitala departamentului Yonné înainte de-a ajunge la Luvru. S-ar spune chiar că ar fi „capul de serie al sculpturii antice", o strămoașă a *Kore*-lor, acele celebre reprezentări feminine din care o galerie împodobește Muzeul de pe Acropole.

Este o minune cum s-au păstrat. N-au cunoscut pentru multă vreme soarele Atticei : cel mult cincizeci de ani. În cursul celui de-al doilea război medic, Atena a fost devastată de perși și soldații lui Xerxes au spart și profanat statuile de pe Acropole. Atenienii au strîns rămășițele și le-au îngropat în împrejurimile Partenonului. Uitarea le-a apărat aproape două milenii și jumătate, pînă la sfîrșitul secolului trecut, cînd au fost readuse la lumină, păstrînd încă prospețimea culorilor. Și ele oferă astăzi lumii surîsul lor misterios, corpul expresiv, încît fără să vrei vezi în ele portrete. Privindu-le, înțelegi cît de mult se unea în Grecia divinul cu omenescul, exprimîndu-se unul prin celălalt. Era imaginea unor fete frumoase, de o tinerețe năvalnică, împodobite cu toate farmecele. Omagiu pămîntesc — carnal, trupesc — închinat unor zei cărora le sînt oferite frumuseți pieritoare. Un *kouros*, corespondentul lor masculin, un tînăr gol, în picioare, cu brațele lipite, a constituit o revelație recentă. A fost găsit în urmă cu vreo douăzeci de ani, împreună cu alte statui, cu ocazia unor lucrări de canalizare efectuate pe o stradă din Pireu, și se crede că acest depozit făcea parte din prada provenită din jaful lui Sylla. Statuia este nu numai surprinzătoare prin frumusețea sa, dar are și privilegiul de-a fi una din cele mai vechi statui de bronz de mari dimensiuni, căci măsoară peste doi metri înălțime. Numai o sută de ani despart „Doamna din Auxerre" de *kore*-le de pe Acropole și de *kouros*-ul descoperit la Pireu. Ce măiestrie, ce virtuozitate au atins într-un timp atît de scurt artiștii greci ! Ei au făcut din secolul al VI-lea una din cele mai fecunde perioade de artă din cîte se pot imagina. Climatul politic le permitea să se manifeste plenar : Grecia ieșise din ezitările, din migrațiile sale, cetățile și-au așezat regimul, comerțul se dezvolta, potentații și aristocrația lo-

cală rivalizau pentru a-și împodobi cetatea ; este o epocă ce se poate compara cu Renașterea italiană sau cu barocul exaltat de micile curți germane.

Și a venit Praxitele pentru a-l întrece, cum susțin unii, pe Fidias. El a cunoscut o enormă popularitate dacă judecăm numai după abundența copiilor care au fost făcute după operele sale. Maniera sa era aptă să seducă. Rafinat și senzual, el a disprețuit sculptura monumentală, scenele războinice și atletismul, pentru a zăbovi cu plăcere asupra trupurilor delicate ale efebilor și femeilor tinere. A fost primul care a reprezentat o zeiță complet goală — Afrodita din Cnidos, ceea ce a și provocat un scandal. A tratat la fel de bine marmura și bronzul, dîndu-le o delicatețe și un relief voluptuos al formelor, care, așa cum se spune, nu era o simplă complezență sau o căutare de erotism.

Un eminent specialist, François Chameux, este de părere că arta greacă, în epoca arhaică și clasică nu este cîtuși de puțin o artă gratuită, divertisment al rafinaților, vizînd simpla delectare a spiritului și a simțurilor. Opera de artă răspunde unor nevoi și intenții precise și se comite o gravă eroare de optică — afirmă Chameux — crezîndu-se că artistul a intenționat în primul rînd să creeze frumusețe. De fapt, el a vrut să fabrice un obiect care să fie propriu scopului căruia îi este destinat : un templu este lăcașul zeului înainte de a fi un monument de arhitectură ; o statuie este o ofrandă înainte de a fi o operă plastică ; o cupă este mai întîi un vas de băut căruia materialul și decorația îi sporesc numai prețul. „La antici, a spus Stendhal, frumosul nu este decît relieful utilului."

La Jocurile Olimpice, Herodot citește cele nouă cărți ale Istoriei sale, care poartă numele celor nouă Muze. Hipocrat întemeiază medicina pe observația naturii. Anaxagora concepe un „spirit" care, de la atom la stea, inspiră ordinea lumii. Socrate aruncă năvodul său de întrebări subtile. Albinele Himet-ului, dacă e să dăm crezare legendei, zboară pe buzele lui Platon copil. Munca este o artă, cultul o sărbătoare, educația o inițiere ușoară și veselă. Copilul se naște pe genunchiul Muzei ; gîndirea sa se trezește în sunetul marilor lire ; el învață să citească în *Iliada*. Gimnaziul îi fortifică corpul, pe care dansurile de

la ceremonii îl înfrumusețează. El este gata să rostească pe altar jurămîntul efebilor: „Nu voi dezonora aceste arme sacre, nu-l voi părăsi pe cel alături de care voi lupta. Voi lupta pentru zei și pentru patrie, singur și cu o armată. Nu voi lăsa patria mai mică decît am găsit-o, ci mai mare!" O blîndețe liberală pătrunde atmosfera Atenei. Sclavul, familiar cu stăpînul său, conversează și rîde cu acesta. Înseși animalele, dacă e să-i dăm crezare lui Platon, par animale libere. „Ele pășesc mîndre pe străzi, lovind fără jenă pe cel care nu le lasă să treacă." Atticismul se naște de la sine pe acest teren fecund, a cărui floare este. O măsură minunată domnește asupra cetății: ea rezolvă totul, de la proporțiile templelor pînă la figurile de stil ale discursurilor. „Nimic de prisos!", această maximă înscrisă pe hermele templului lui Apollo din Delfi este legea Atenei. „Ne place, spunea Pericle, frumosul lipsit de fast și plăcerea fără slăbiciune."

32

Am intrat în Atena și Egina mă conducea fără să bîjbîie pe străzi, fără să întrebe, fără să ezite. Fără îndoială, orașul îi era familiar, ceea ce infirma spusele ei cum că ar fi stat în total zece zile în Atena. N-a căutat centrul, așa cum se întîmplă cînd nu cunoști prea bine un oraș, ca să se orienteze de-acolo, ci m-a scos, din cîte mi-am dat seama, pe cel mai scurt drum, ce a tăiat partea vestică a Atenei, și am ajuns la magistrala Coastei lui Apollo, în apropiere de Noul Faliro.

Este cea mai veche vilegiatură estivală a atenienilor. Mikrolimano sau Turkolimano, cum i se spunea înainte, și Zea, cele două golfulețe-porturi, cu sute de nave de agrement, erau undeva în spate, nu prea departe. Gîn-

dindu-mă la ele, mi-a venit în minte Pireul, și cum simțeam nevoia unei cafele (or fi bune cafelele la greci, dar ceșcuța e mică, n-ai apucat să tragi mai mult de două fumuri din țigară și cafeaua s-a terminat ; or, plăcerea unei cafele, oameni buni, este, cînd ești fumător, s-o bei pe-ndelete și să tragi din țigară), am claxonat-o scurt pe Egina și i-am făcut semn cu luminile să oprească.

Volos-ul îl scăpasem, era o abatere de la program, e adevărat, nu prea mare, căci puteam să mă opresc și să dorm în acel oraș pe drumul de întoarcere ; Sabbatini mi-l dăduse ca „punct de control", dar fără alte precizări. Spusese Volos și atît. Îmi pusesem în gînd să merg a doua zi la Pireu pentru piesele mașinii, să fac în partea asta a călătoriei Corintul și Patrasul, și voiam să văd ce planuri are Egina.

M-a întîmpinat cu „Ei, ce zici cum te-am adus ?" I-am spus că, într-adevăr, a fost formidabilă, eu nu m-aș fi descurcat, n-am simțul orientării, e o calitate care îmi lipsește, nu știu niciodată dacă am venit din stînga sau din dreapta, din pricina asta fac de multe ori kilometri în plus... Și i-am propus să bem o cafea. A fost de acord. După puțin timp eram instalați pe terasa unui restaurant cu fața spre mare.

— Să căutăm un motel undeva pe aici... i-am propus.

— Nu, mergem la Vouliagmeni. E cea mai frumoasă stațiune din toate !

Din cîte îmi aminteam, era în apropiere de Cap Sunion. Nu-mi convenea : Sabbatini spusese Atena.

— Nu-i cam departe ?

— Nu-i departe deloc ! Și-apoi, mi-ai promis ceva !... a spus cu pornire. Ai uitat ?

— N-am uitat... Ești într-o dispoziție proastă... Am impresia că te-a întors Delfi pe dos... Sau ai început să regreți că facem acest drum împreună ?

La Eleusis începuse să peroreze despre legende, ca și cînd ar fi apucat-o dintr-o dată un gîdilici la limbă, dar fervoarea ei mi se păruse falsă, voioșia nefirească, entuziasmul gratuit, fusese mai curînd o retragere în spatele vorbelor, al veseliei, al gesturilor tandre... O jumătate de oră ar fi fost prea suficient pentru tot ce era de văzut, dar Egina „trăsese de timp". Îmi devenise clar că o preocupau

niște gînduri, aceleași desigur care o acaparaseră și la Delfi, numai că la Eleusis lipsiseră momentele de tăcere. Dar nu și cele de absență. Trecuse de la un subiect la altul fără nici o legătură și fără motiv, blocată parcă de un gînd, privirea i se înstrăinase adesea și atunci și-o ferise, și-o trăsese într-o parte, candorii din ochi i se substituise fugos o asprime, în spatele surîsului de pe buze se citea parcă o sfidare și eu îmi spusesem că era sub imperiul unei intruziuni.

— Da, ai dreptate... Dar nu din cauza Delfiului... Și-i o copilărie ce spui, c-am început să regret... Și și-a pus cu tandrețe mîna peste a mea. Te rog să mă ierți pentru gestul meu de la prînz... Dar pentru că a venit vorba de regret, am impresia că abia tu ai acest sentiment.

— Asta de ce ?

— Nu știu... M-ai privit altfel... Altfel decît pînă acum.

— Egina, ți s-a părut !... Este de vină indispoziția ta... am asigurat-o, punînd cît mai multă căldură în voce.

— Și mergem diseară la acel restaurant, nu ? s-a alintat și privirile i s-au dilatat ușor de bucurie.

— Da, bineînțeles ! Te-aș ruga doar să ne stabilim cît mai aproape de Atena, ca să nu facem în fiecare zi nu știu cîți kilometri...

— Dar, Adrian, barul acela e la Vouliagmeni !... Bine, a zis, parcă hotărîndu-se dintr-o dată, ne stabilim la Glifada, unde-i la fel de frumos. Și-i și foarte aproape de Atena. Iar la Vouliagmeni mergem cu mașina mea, ca să n-ai probleme cu poliția.

— Există și-o altă soluție... am spus cu gîndul la treburile mele de a doua zi. Dormim la Vouliagmeni, iar mîine ne mutăm la Glifada.

— Adrian, ai să faci cum ai să crezi că este mai bine... Tu hotărăști. Hai să plecăm !

Redevenise calină, în drum spre mașini m-a luat cu căldură de mînă și m-a rugat să merg în față, ca să opresc unde o să cred că ar fi bine să ne cazăm.

Am fost o singură dată pe Coasta lui Apollo, cu prilejul primei călătorii, făcută în urmă cu doisprezece sau treisprezece ani, cînd mă dusesem să văd ruinele templu-

lui lui Poseidon. Partea aceea a golfului Saronic, de întinderea litoralului nostru de la Mamaia pînă la Mangalia, anunța de pe atunci mari transformări, dar nu mi-aș fi închipuit că ele vor fi atît de impresionante ; Coasta lui Apollo era de nerecunoscut. Hotelurile sînt ultramoderne, fuseseră amenajate plaje care înainte aproape lipseau ; nu sînt ele nici acum prea numeroase și mai ales nu sînt atît de întinse, de generoase ca ale noastre. Terenuri de sport se vedeau la tot pasul — de golf, de minigolf, de tenis, piste de călărie, de carting, baze de schi nautic, au fost inventate tot felul de distracții, pe apa albastră și liniștită a golfului, cît puteai să vezi cu ochii, pluteau puzderie de ambarcații, de la bărci cu vele și cu motor pînă la iahturi și vase de tonaj mediu, în micile porturi ale cluburilor nautice, decorate fastuos, se aflau ancorate altele, în aer plutea o atmosferă veselă, sărbătorească, de petrecere continuă parcă, ai fi zis anume gîndită, anume organizată așa.

Vouliagmeni le întrece pe toate prin lux ; o stațiune ca pentru cei cu buzunarele doldora de bani. În portul turistic se legănau o mulțime de iahturi sub diverse pavilioane, predominau cele vest-germane... Nu mă mira, plajele cele mai frumoase din Italia, din Spania, din Iugoslavia, din Franța, ei, vest-germanii le ocupă, în hotelurile cele mai somptuoase mai ales limba lor o auzi... (Oare bogăția unei țări e dată de mici întreprinderi ? Căci optzeci la sută din întreprinderile vest-germane numără sub o sută de salariați.)

Pinii coboară pînă aproape de mare și pe acel promontoriu împădurit, care împarte în două plaja dotată cu tot felul de instalații, a fost amenajat un complex turistic de lux, cu imense săli de marmură, grădini-terasă, *roof-garden*, cum li se spune, rafinat aranjate și cluburi peste cluburi. Nici nu m-am încumetat să întreb dacă au vreo cameră liberă. Iar bungalow-urile, și ele de lux, erau toate ocupate. Mai aveam cam o jumătate de drum pînă la Cap Sunion și cum soarele se pregătea să apună, am plecat să vedem templul.

Regiunea pe care o străbăteam era împădurită, panouri plantate din loc în loc ne-au anunțat că este rezervată

vînătorii. Am trecut prin Varkiza, apoi prin Lagonissi, stațiuni mai puțin luxoase, dar cu remarcabile instalații turistice. Marea era tot timpul în dreapta, uimitor de albastră. Un albastru adînc, intens, catifelat, mai albastră și mai catifelată ca nicăieri în Grecia. Și deodată ochii mi-au fost agresați de un alb orbitor. Sînt „salinele" de la Anavissos, „grădini de sare", asemănătoare cu cele de la Burgas, ale bulgarilor. Simțisem în nări un aer usturător, sărat...

„Sunium ! Sunium ! sublim promontoriu !" izbucnește în una din *stanțele* sale grecul Iannis Papadiamantopoulos, care și-a luat pseudonimul de Jean Moréas și a îmbogățit la începutul acestui secol poezia franceză. Sublim ar fi cuvîntul cel mai potrivit și totuși ți se pare că ar trebui găsit altul, cu o mai amplă vibrație, cu acea vibrație pe care o trăiești aflîndu-te pe această extremitate, pe acest colț sacru de stîncă al Atticei.

Acolo, între Marea Egee și golful Saronic, deschis tuturor privirilor, tuturor vînturilor și tuturor legendelor, a fost înălțat, în locul altuia distrus de perși, Templul lui Poseidon, orgoliosul, tiranicul și atotputernicul zeu al mărilor. Este opera aceluiași arhitect necunoscut care a construit templul lui Hefaistos, Theseionul din Atena sau a lui Ares pe vechea Agoră a metropolei. Din sanctuarul zeului au rămas doar coloanele. Coloane ca o metaforă. „Făcliile albe de la Sunion" le-a spus Nicolae Iorga. Cincisprezece la număr. Mușcată de vînturi, spălată de ploi, marmura de Paros abia mai păstrează semnul canelurilor, dar priveliștea este amețitoare. Aerul e aspru, marea se zbuciumă la picioarele stîncii acoperind-o cu stropi, asfințitul soarelui scaldă locul într-o lumină măreață și tragică. E ceasul cel mare al Sunionului. Mi-a venit în minte Sorento, coasta amalfitană, dar la Cap Sunion frumusețea e mult mai grandioasă, mai sobră, mai neliniștitoare, mai plină de mister. Frumusețea la Cap Sunion e „Victoria fără aripi", cum a numit-o Kazantzakis. Am privit-o îndelung cu Egina, înfiorați și strînși unul lîngă celălalt, pînă cînd soarele a dispărut cu totul în mare.

Ne-am întors la Glifada, cosmopolită și ea, dar în același timp mai grecească. și umblînd din hotel în hotel am desco-

perit că stațiunea nu ceda cu nimic Vouliagmeni-ei. Printre eucalipți, fusese construit un complex turistic nu mai puțin luxos, la extremitatea acestuia se aflau risipite într-o dezordine studiată vile ce trădau opulența proprietarilor sau a chiriașilor lor și peste tot inscripția „Private" ; iahturile suple, ancorate în golf, spuneau și ele destule.

N-am reușit să găsesc camere — camere, pentru că Egina m-a rugat s-o înțeleg, vrea să stea singură, așa s-a obișnuit — dar cînd să ne urcăm din nou în mașină a venit la mine, atras desigur de Lamborghini Espada, un băiețel de vreo doisprezece ani și din cuvîntul *room* am înțeles că puștiul îmi oferea exact ce căutam.

Ne-a dus la dracu' în praznic. Iar camera pe care maică-sa ne-a oferit-o a fost inacceptabilă din toate punctele de vedere. Așa că am făcut cale întoarsă, cu gîndul să ne continuăm căutările la Agios Kosmas, la Vechiul și Noul Faliro... Însă la ieșire din Glifada am dat peste un motel și am hotărît să-mi încerc și acolo norocul. Ei bine, l-am avut ; recepționera n-a mai clătinat din cap, a zis *O.K.*, putea să-mi dea două camere.

După ce-am dus bagajele sus, m-am întors la mașină să mai iau cîte ceva și în timp ce-l muștruluiam pe Max că stătea iar plin de fumuri, așteptînd parcă să-l invit să coboare, a venit un puștan care m-a întrebat dacă nu vreau o *attractive girl*. „*Go !*" l-am gonit. Mai atractivă ca Egina nu exista în toată Grecia ! Și exact eu am găsit-o. Nu i-a plăcut îmbuibatul venit cu iahtul să cumpere „pietre" din Grecia, eu i-am plăcut. Și să nu mă cred formidabil ? !

Am stabilit să facem un duș, apoi să ne întîlnim la mine în cameră, să bem un păhărel de coniac și să mergem la masă. Am făcut dușul și întinzîndu-mă pe pat am adormit. Cînd m-am trezit, Egina dormea lîngă mine, buștean. Se făcuse douăsprezece, îmi era foame și voiam să mă țin de cuvînt, s-o duc la barul „Dionyssos" — cum altfel s-ar fi putut chema ? ! — a cărui clădire mi-o arătase la Vouliagmeni. Îmi stîrnise curiozitatea, avea cu siguranță un motiv să prefere localul cu pricina, căci numai de *night-cluburi* nu ducea lipsă Coasta lui Apollo.

— Nu-i nici o problemă, m-a liniştit. Îmi trag rochia şi coborîm să mîncăm.

— Nu mîncăm pe drum, la vreo taverna... ? i-am propus, fiindu-mi dragi localurile acestea specific greceşti.

— Nu, Adrian, căci trebuie să urc să mă schimb. Iar dacă mîncăm la „Dionyssos" ne jupoaie...

Mi-a plăcut grija ei, cum îmi plăcuse şi la prînz. Am mîncat la restaurantul motelului. Întors în cameră, m-am ras, am băut un ness şi, pentru a mai goni gîndurile, şi un păhărel de coniac, şi în cele din urmă a apărut Egina. Îşi strînsese părul la spate într-un conci greu, pieptănătura o schimba într-o oarecare măsură, faţa căpăta şi mai multă distincţie, alungirea nefirească a ochilor era şi mai bine pusă în valoare... Îmbrăcase o rochie de seară, o rochie metalică, dacă mă pot exprima astfel, formată din sute de tot felul de figuri geometrice, aurii, prinse între ele cu ineluşe negre, o rochie frapantă, dar nu indecentă, căci îşi pusese un dress auriu şi purta etola de blană. Abia după ce-a înlăturat-o întrebîndu-mă „Ei, cum ţi se pare rochia mea ?" am văzut că avea sînii descoperiţi.

— Mirifică ! Şi am întrebat fără să vreau : Probabil că aşa se merge acolo...

A afirmat printr-o mişcare a capului.

— Ce, nu ştiai de o asemenea modă ?

— Ba ştiam... Dar una-i să ştii şi alta să vezi !

— E superbă, nu ?

— Superbă e puţin spus !... Şi arăţi nemaipomenit în ea ! Cred că nici o femeie n-ar merita-o ca tine !

Ajungînd la parcare, mi-a propus să mergem cu Lamborghini Espada, o s-o conducă ea la întoarcere, nu-i o rochie cu care să coboare din rabla de Citroën. N-am avut încotro, i-am dat dreptate şi am invitat-o în maşină.

— Fii fără grijă, a ţinut să mă asigure în timp ce porneam, am metoda mea de-a scăpa neamendată şi ea mai întotdeauna a dat rezultate. Totul e să ştii cum să-i iei... Să-i spui înainte de a-ţi spune el, să-i spui imediat cum te-a oprit : „Da, aveţi dreptate, am greşit, n-am nici o scuză, sînt o căscată. Dacă aş fi în locul dumnea-

voastră și-aș avea răspunderea acestui sector, aș fi procedat la fel. Aveți și puterea, și dreptul de-a mă pedepsi". Polițistul nu-i decît un om... Și ca orice om, e plin de importanța lui. A-ți manifesta importanța este o nevoie poruncitoare ! Și, deci, învinovățindu-mă eu însămi, singurul chip de a-și păstra stima este să se arate generos. Orice prost poate încerca să-și justifice greșeala !... Apropo, am spus o grămadă de prostii la Delfi, la Eleusis... La Delfi în special.

— Ei, nu chiar prostii...

— Puteau să mă arunce de pe stîncile Fedriade, ca pe Esop !... a rîs. Ai știut asta ? Că Esop a fost aruncat în prăpastie pentru că-și bătea joc de delfieni ? Da, am vorbit aproape tot timpul... Tu taci, vorbești foarte puțin, și-atunci mă simt obligată să vorbesc eu. Și totuși, nu ești un taciturn, ba chiar aș spune că ești un om de conversație... De ce... Stai într-un fel de expectativă, aș zice. De ce ?

— Nu-i vorba de expectativă... Așa sînt. Cînd am ce asculta, prefer să ascult... Dacă aș vorbi în loc să ascult ar însemna să pierd o mulțime de lucruri ! Iar pe tine, este-o plăcere să te asculte omul !

— Așadar, la bucuria de-a mă privi s-a adăugat și plăcerea de-a mă asculta... Sau poate taci în virtutea faptului că sînt mult mai iubiți ascultătorii decît vorbitorii... Nu ? Cunosc sloganurile astea adevărate. I-am citit pe Carnegie, pe Hilben, pe Overstreet și William James... Deci, dacă vrei să treci drept un vorbitor foarte plăcut, învață să asculți !... Să asculți cu vădit interes. Pentru a fi obiectul interesului altora, arată-ți interesul față de alții !... Ești deștept ? Foarte bine !... Dar fii și mai deștept, fii înțelept și n-o arăta !

— Mi-a plăcut asta !...

— Ha-ha ! Vrei să te faci nesuferit ?... Nesuferit cu orice preț ? Mă urmărești ? Atunci vorbește necontenit !... Uite, așa cum fac eu. Cum am făcut la Delfi... Vorbește necontenit și numai despre tine. Dacă-ți vine o idee în timp ce altul tocmai vorbește, nu aștepta să isprăvească, întrerupe-l ! Scoate-i vorba din gură ! Ceea ce el vorbește nu este atît de interesant, de sclipitor ca ceea ce vrei tu să spui... Te plictisesc ?

— Ba dimpotrivă ! E-o psihologie socială plină de miez.

— Psihologie practică, îi spun americanii. O, dacă am şti să luăm de la Socrate... Dar nu, tac, te las să conduci, nici mie nu-mi place să-mi umple cineva capul cu vorbe cînd sînt la volan şi trebuie să mă concentrez la condus.

Trecuse de unu, dar circulaţia de maşini era deosebit de intensă, magistrala coastei se desena pînă departe ca un nesfîrşit şir de lumini roşii şi albe ce alergau unele după altele, li se adăuga cel al reclamelor şi firmelor, compuse adesea ingenios, de peste tot răzbătea muzică — mi se spusese că vara pe Coasta lui Apollo cîntă aproape zece mii de formaţii. Ceea ce mi se părea enorm şi chiar dacă numărul s-ar referi la muzicanţi şi nu la formaţii, care de obicei cuprind doi-trei oameni, şi tot ar fi mult. Cînd am ieşit din Glifada, în spate au izbucnit focuri de artificii...

Intrasem în Vouliagmeni. Îndreptîndu-mă, îndrumat de Egina, spre localul de noapte, am ajuns în spatele unui Citroën Pallas cu număr olandez şi în curînd am constatat că aveam aceeaşi direcţie. Dealtfel, n-am făcut mai mult de cîteva sute de metri şi ne-am înscris pe aleea ce ducea la modernul templu al petrecăreţului zeu, luminat de zeci de reflectoare. Olandezul a tras maşina la peronul intrării. M-am luat după el, zicîndu-mi că-şi va depune însoţitoarea şi va duce maşina apoi la parcare, dar n-a fost aşa. În timp ce portarul supergalonat îi deschidea doamnei portiera, unul din cei trei oameni îmbrăcaţi în uniforme albe şi pe care îi crezusem ofiţeri de marină în aşteptarea cuiva, s-a repezit în întîmpinarea conducătorului şi s-a aşezat în locul lui la volan.

Numai că eu nu eram dispus să dau Lamborghini pe mîna nimănui ; puteau să mă creadă ţăran sau indiferent ce, mă durea în coate de ei. Am avansat — altă soluţie nici nu exista, în spate se oprise o altă maşină — i-am spus Eginei că voi duce Espada la parcare, a zis *O.K.* şi a coborît. M-am descurcat rapid. Egina mă aştepta statuară, conştientă de valoarea ei. M-a luat cu tandreţe de braţ, ca şi cum ar fi zis : „Îmi eşti drag aşa cum eşti... chiar şi gafele tale îmi sînt dragi“.

Pătrunsesem într-un fel de grădină suspendată, ceva între restaurant și seră de grădină botanică, tot ce văzusem mai luxos, mai elegant și mai rafinat în materie de localuri de noapte. Ne-a întîmpinat șeful — sau unul din șefii de sală — și m-a întrebat dacă avem masă rezervată. I-am spus că nu. Ne-a condus la una de două persoane, așezată lîngă un soi de palmier cu frunze enorme, probabil curmal, și i-a înmînat Eginei o listă cu copertele bătute în alamă.

A comandat șampanie „Taittinger", îi plăcea ei șampania asta, și m-a întrebat, știindu-mi gustul :

— Tu vrei *retzína* probabil ?

— Aș vrea, dar nu cred să aibă *retzína* aici. Și mi-am ridicat privirea spre șeful de sală.

— Vă rog să mă iertați, domnule... a zis ușor ofensat, avem orice vinuri doriți... Vă pot oferi o *retzína* de... și a numit o localitate. V-aș recomanda-o cu multă căldură, are un gust subtil, o să fiți, vă asigur, mulțumit.

I-am spus că este în regulă și i-am dat cele două cupoane pe care le primisem cînd plătisem intrarea și pe baza cărora aveam dreptul la cîte un pahar cu ceva înăuntru, și am făcut un gest că n-am nevoie de ele, sînt ale lui. Le-a luat, cu o demnitate studiată și ne-a zis că le sosise nu știu ce cîntăreață, un nume cu rezonanță probabil. În timp ce ne ura petrecere frumoasă, Egina s-a ridicat de la masă ca să dansăm.

Ținuta de seară a doamnelor era, ca și rochia Eginei, insinuant indiscretă, remarcasem asta cînd șeful de sală ne condusese la masă. În indiscreție excelau mai cu seamă acele femei care începeau să treacă sau chiar trecuseră în a doua tinerețe, și mi-am adus aminte ce bine stătea minifusta unor picioare frumoase, numai că o purtau, chiar mai abitir, acelea care n-aveau ce să arate. Cu un secol în urmă, femeile își ascundeau cu strășnicie picioarele, dar prin decolteuri-vitrină își puneau în evidență formele ațîțătoare ale pieptului.

Orchestra începuse un nou *blues* cînd, spre totala mea surprindere și în același timp totala edificare, l-am zărit trecînd printre mese, ca în căutarea cuiva — a cui altcuiva dacă nu a mea ? ! — pe brunetul cu mustăcioară à la Clark Gable, tipul cu mutră de mafiot care se aflase singur la

masă la restaurantul hotelului „Mediterranean Palace“, apoi și la restaurantul celălalt, unde îmi petrecusem prima seară cu Egina. De astă dată nu mai putea fi o întîmplare ; am condus-o pe Egina în așa fel încît să-l pot urmări cu privirea și l-am văzut așezîndu-se la o masă.

— Am impresia că nu ești încîntat de spectacolul feminin...

— Ai spus un lucru adevărat... Și i-am povestit cum, în anul în care fusese acceptat și la noi *strip-tease*-ul sau, mai bine zis, un fel de *strip-tease*, la un bar de pe litoral (la „Barul romanilor“ de la Eforie-Nord), dansatoarele corpului de balet, rămînînd în cele din urmă cu frunza de viță de vie, se tăvăliseră cu sînii pe mozaicul scenei, care nu putea fi prea curat, dar așa cerea numărul coregrafic, mi se păruse o treabă penibilă, și, în general, să vezi atîția sîni dezgoliți nu numai că nu era incitant, dar pur și simplu dezgustător, și iată, avusesem ocazia să văd la Londra o piesă, „Fiica mamei“, în timpul căreia se petrecea o acuplare pe scenă...

— Tu ai dreptate, Adrian, m-a întrerupt. Acum îmi pare și mie rău c-am venit... N-am îmbrăcat decît o singură dată rochia asta, cînd m-am căsătorit cu Armand, o port după mine... Din cauza ei am ținut să venim la „Dionyssos“... Ce tîmpenie !... Da, hai să plecăm ! și luîndu-mă de mînă, m-a scos de pe ring. Vreau să cînt, să dansez !... a continuat cu aprindere, cu fervoare. Să cînt și să dansez grecește ! De asta ne aflăm în Grecia, nu ? Te rog să mă ierți, a fost o copilărie cu rochia asta a mea ! M-am simțit atrasă s-o îmbrac, atrasă irezistibil...

Aș fi vrut să-i zic că din moment ce am venit și eram acolo, ar fi bine să rămînem să vedem programul, dar nu m-a lăsat să spun un singur cuvînt. A vorbit fără întrerupere, și-a luat etola de la masă, unde ne aștepta, în frapiere de argint, șampania și vinul, și ținîndu-mă tot timpul de mînă, ca pe un copil, am ieșit din local.

Nu i-a stat gura o singură clipă nici în mașină. Verbaliza, ca și la Delfi, tot ce întîlneam în cale, de la mărci de mașini pînă la ce înseamnă turismul pentru economia națională a Greciei, acoperă aproape douăzeci la sută din

venitul ei național, ca apoi, pornind de la un avion care se îndrepta spre aterizare pe aeroporul Ellenikon, aflat chiar în marginea Glifadei, să ajungă la Onassis, care înființase societatea liniilor aeriene ale țării „Olympia Airways", la lupta dintre el și celălalt mare armator grec, Niarchos, pornit tot de jos, ca Onassis... Și tot timpul plasa acel „știi" sau „Mă urmărești ?", „Mă asculți ?".

Ziceam „da, da", dar gîndurile îmi erau tot timpul la brunetul cu mustăcioară, la plecarea noastră de la „Dionyssos", cu impresia că ea, această plecare, se afla în directă legătură cu apariția în local a tipului cu mutră de mafiot. La prima vedere, Egina îmi făcuse pe plac, dorința de-a părăsi barul ar fi fost într-un fel a mea. „Tu ai dreptate, Adrian, acum îmi pare și mie rău c-am venit." Și toată povestea cu rochia. O poveste care ar fi putut fi adevărată. Sau, mai bine zis, perfect motivată psihologic. Numai că Egina — și eu o suspectasem de acest lucru — în întrebările pe care mi le pusese inclusese cu inteligență și răspunsurile la ele. După cunoscuta metodă socratică a întrebărilor la care interlocutorul nu poate să răspundă decît afirmativ. Și astfel, dintr-o întrebare irezistibilă în răspuns afirmativ, interlocutorul este atras la o încheiere pe care ar fi respins-o dacă i-ar fi fost propusă la modul direct.

Oricum, întîlnirea cu brunetul putea fi orice numai coincidență nu ! Cum ajunsese acolo la nici o jumătate de oră de la sosirea noastră dacă nu urmărindu-mă ? Și apoi, ceea ce mă intriga era că el nu încerca în nici un fel să-și ascundă prezența. La restaurantul lui Mediterranean Palace ocupase o masă nu departe de cea la care mă așezasem. La restaurantul la care fusesem în seara următoare procedase la fel. La „Dionyssos" defilase printre mese. Ce trebuia să înțeleg ? Că era polițist ? Atunci pe cine reprezenta Egina ? Că era contrabandist ? Și voia astfel să-mi arate că sînt tot timpul sub controlul lor ?

După aceea, nu-mi puteam imagina că Egina, care știa să observe tot ce se petrece în jur, cum ea însăși o mărturisise, și era, cum mi se părea, cu instinctele tot timpul ascuțite și treze, la pîndă, să nu-l fi remarcat de fiecare

dată. Asta presupunînd că nu făceau amîndoi parte din aceeași echipă — a polițiștilor ori a mafioților. I-a transmis printr-un gest vreun semnal, sau poate chiar simpla lui apariție a fost un semnal, și ea a început să pună cu abilitate acele întrebări care însumau în ele răspunsuri și, din răspuns în răspuns, m-a adus la hotărîrea de-a părăsi localul.

Cînd am ajuns la motel, a urcat, s-a schimbat în pantaloni și a coborît, cu chitara prinsă de umăr. Tavernele se țineau lanț, Egina intra și le prospecta dintr-o privire și în cele din urmă m-a chemat înăuntru. Printr-o coincidență, locanta se chema tot „Dionyssos", dar abia ea își merita numele, căci o fi Dionyssos zeu străin, mai mult trac decît grec, un zeu mai dinspre părțile noastre, cosmopolit însă în nici un caz nu-i !

Veselia era dezlănțuită, comesenii fraternizau, întregul local se transformase într-o singură și unică masă... Mă uitam după locuri, dar părăsindu-mă fără să-mi spună ceva, Egina s-a îndreptat spre cei doi muzicanți și, postîndu-se în fața lor, a lovit energic peste strunele chitarei sale, cerîndu-le astfel, în acest mod, să întrerupă cîntecul. Aceștia au avut un moment de ezitare. Egina a mai lovit o dată strunele chitarei și, întorcîndu-se spre public, a început să cînte.

Abia atunci mi-am dat seama ce voce frumoasă avea, cu timbru profund și în același timp cald și plin de o senzualitate tulburătoare. Obișnuiți probabil cu asemenea întreruperi, uimirea muzicanților n-a durat prea mult, și ei s-au grăbit s-o urmeze. Felul cum intrase Egina în scenă, siguranța de sine, cum mînuise chitara, calitățile vocii au impus-o imediat. Mesenii însă amuțiseră, stăteau cu gurile căscate de surpriză și se întrebau, probabil, cine ar putea fi cîntăreața. Căci în Grecia un asemenea gest venit din partea unei femei este aproape de neconceput, o intruziune inadmisibilă, o inițiativă care aparține doar bărbatului. El pornește cîntecul, el pornește dansul și mai ales el și numai el comandă lăutarilor. Dar Eginei puțin îi păsa. Și-a eliberat umărul de cureaua chitarei, a pus-o pe o masă, s-a îndreptat ca un arc, și-a zvîcnit capul pe spate cu o patimă de dansatoare, a ridicat mîinile ca pe

niște aripi de pasăre ce planează în înaltul cerului și a început dansul. Cu pași mici, mărunți, fibroși, ce adunau parcă puteri pentru izbucniri viitoare. Aceleași mișcări le făceau și brațele. Doar că erau mai subtile, mai grațioase și, iată, cuprinse de un tremur ușor de parcă o neliniște i-ar fi străbătut corpul. De aici încolo, mișcările lui aveau să fie sentimente ; pentru ele adunaseră pașii putere. Neliniștea s-a transformat în durere, apoi în speranță lăuntrică, treptat tot mai vibrantă, în nostalgie și brațele au țîșnit în sus ca într-o dorință devoratoare de evadare. Au coborît apoi încet, ca într-o luminoasă senin ătate, și a venit bucuria, la început gravă, meditativă, a urmat fericirea, înflăcărarea, și trupul ei a început să unduiască plin de grație și de dorințe secrete. Ochii dilatați, hipnotici, nu vedeau decît dansul. S-a întrerupt brusc, s-a întors spre muzicanți, a început un alt cîntec, vijelios de data aceasta, a ridicat o mînă în sus, a strigat „Opa !" și printr-un gest i-a chemat pe meseni să danseze. S-au ridicat ca aruncați de resort și într-o clipă erau încinși cu toții în dans. Pe băncile de la mese nu rămăseseră decît trei tineri blonzi, nemți sau nordici ; m-am strecurat printre dansatori și m-am așezat în apropiere de ei.

Abia la al treilea dans și-a adus aminte de mine. M-a apucat de mînă și m-a scos în arenă, pentru că o arenă era de fapt întregul local. Am jucat pînă mi s-a tăiat răsuflarea. Au făcut schimb la odihnă și alții, numai Egina părea inepuizabilă. Îmi era teamă că s-ar putea prăbuși la un moment dat, că împătimirea să n-o ducă la depășirea limitei pe care o are orice efort, dar ea aduna probabil forțe din însăși forța de trăire a dansului grecesc și abia cînd s-a pornit spargerea generală a veseliei, și podeaua s-a umplut de un strat periculos de cioburi, s-a așezat lîngă mine cu un „Oh !".

În timp ce chelnerii măturau cu nepăsare spărturile, operație de rutină în orice *taverna* — pabuga este recuperată la nota de plată prin întrebarea : cu cît doriți să participați la ce s-a spart ?, iar în localuri de lux, în baruri, pentru acest moment de preaplin al trăirii se vînd farfurii speciale, de ceramică albă, fiecare cumpără după cît are punga de groasă, chelnerii le aduc din timp și le

așează stive pe colțuri de mese —, a venit patronul însoțit de nevastă, i-a oferit Eginei o sticlă cu vin și i-a spus că poate să comande tot ce dorește, o să fie bucuros s-o servească cu ce are mai bun.

33

Noaptea, cînd venisem de la *taverna* domnului Magalopoulos, sub pretextul că uitasem să-mi iau țigări de la mașină, mă întorsesem din drum și cerusem recepționerului să fiu trezit dimineața la ora 6,30, așa că am ajuns la reprezentanța Fiat din Pireu cu cîteva minute după deschiderea birourilor.

Mă grăbisem degeaba, am rămas dezumflat. Șeful reprezentanței, un grec șiret cît o mie de șireți la un loc, m-a primit cu o amabilitate insidioasă și mi-a zis că nu știe nimic despre piesele pe care trebuia să le primesc din Italia. A pus apoi un funcționar să se intereseze la Vamă, iar ca să nu mă plictisesc așteptînd, m-a tratat cu o *kafelaki* și a încercat să mă tragă de limbă despre mașină, despre călătoria în Grecia, despre Sabbatini, sărind de la una la alta și plasînd mereu întrebări cu cîrlig. Nu mi-a plăcut individul. Funcționarul i-a comunicat apoi că nici la vamă nu se știe despre coletul meu, și domnul Lemanidos m-a rugat să fiu amabil și să-l sun după vreo două zile.

Chiar alături de birourile reprezentanței își avea atelierele un *service* impunător — era dealtfel reperul pe care mi-l dăduse Georgio cînd îmi spusese că voi găsi reprezentanța pe artera care leagă Pireul de Atena — și cum nu-mi ieșeau din cap avertismentele lui Sabbatini „Ai grijă cum mergi !“, „Condu ca și cînd ai avea în habitaclu un butoi cu nitroglicerină !“, m-am gîndit să supun Espada unei testări.

Încă din Austria, circulînd prin Viena, sesizasem la Renault un zgomot suspect, care apărea cu intermitenţă, şi oricît mă străduisem nu reuşisem să-l localizez, să-i depistez sursa. Era ca un uruit, ba mi se părea că vine de la motor, ba de la roţi, sperasem că va dispărea şi chiar cîteva zile nu-l auzisem, apoi apăruse din nou ; apărea în special în circulaţia de oraş. La München îmi călcase pe nervi şi începuse să mă îngrijoreze foarte serios. Dar cum să afli cauza unui asemenea zgomot ? La un atelier te duci cu lucruri precise — vreau asta şi asta... Şi cum eram la prima mea experienţă occidentală, iar pe nemţi generozitatea nu-i dă afară din casă, pregetasem să apelez la un *service*.

Eram la Köln, parcasem lîngă celebra sa catedrală şi înapoindu-mă la maşină l-am găsit aşteptîndu-mă lîngă ea pe Sorin, fostul meu mecanic ; plecase cu vreo doi ani în urmă în Vest şi nu se mai înapoiase acasă. Era o treabă pe care o urmărise mai demult. Îl căutasem odată pentru un reglaj de rutină şi mi se spusese că este plecat în Italia. Întîmplarea a făcut să-l întîlnesc trei zile mai tîrziu la Braşov, luînd micul dejun cu o jună la restaurantul hotelului „Carpaţi".

Din cîte se spunea, provenea dintr-o fostă familie bună, amănunte nu cunoşteam, dar nişte semne existau : trăsăturile feţei aveau o anumită distincţie, vorbea franceza, germana, italiana, nu foarte bine, dar suficient ca să se poată înţelege cu automobiliştii străini. Oricum, era un mecanic mai aparte şi i se dusese faima şi de bun meseriaş ; ca să-i ajungi client constituia un adevărat privilegiu. Îşi aduceau la el maşinile tot felul de mărimi — printr-un telefon i se aranjase să stea două săptămîni la „Carpaţi" în plin sezon — veneau apoi medicii, dar nu orice fel de medic... Şi toţi nu ştiau cum să-i mai intre în voie şi cît să-i bage în buzunar ca să fie Sorin mulţumit. Şi-a aranjat mai tîrziu o maşină de raliu şi se pare că aşa a şi ajuns să plece în Occident — cu prilejul unui concurs automobilistic.

„V-am cunoscut mașina... mi-a zis în timp ce ne strîngeam mîinile. Tot la ea ați rămas..."

„Păi, ce să iei altceva ?..."

„Aici nu se pun probleme din astea..." Și a început să mă întrebe dacă mă mai duc la *service*-ul la care a lucrat, de un mecanic, de altul...

I-am spus ce știam și i-am povestit despre zgomotul suspect care îmi apăruse la mașină.

„Domn' Sorin, nu te supăra, fii te rog drăguț, urcă-te puțin să-l asculți și mata... Să nu dau de vreo belea tocmai aici !..."

A rîs cu indulgență.

„Da' ce, sîntem în România !... O băgăm la multitester și în cinci minute am aflat despre ce este vorba ! Haideți, că vă duc la *service*-ul unde lucrez. Săptămîna asta sînt în tura de după-amiază, dar n-are importanță. Vorbesc eu... Să nu fie ciupită o bilă la vreun rulment !..."

Service-ul era într-adevăr unul ultramodern. Sorin m-a rugat să-l aștept și s-a întors cu șeful de tură, sau așa mi s-a părut a fi, pentru că purta un halat galben, în timp ce mecanicii erau îmbrăcați în combinezoane bleu. Omul m-a salutat cu un vădit respect — Sorin i-o fi spus, probabil, c-oi fi vreun scriitor-șef — a dat imediat dispoziție să mi se facă tot ce trebuie la mașină, un tinerel mi-a luat Renault-ul în primire și l-a dus pe rampa multitesterului.

Aparatura electronică nu m-a impresionat niciodată, — căci nu poți fi impresionat de ceva ce nu înțelegi, iar eu n-aș fi în stare să spun nici măcar ce-i un tiristor (așa parcă îi spune) — însă panoul lîngă care fusese trasă mașina avea atîtea indicatoare, încît am făcut ochii mari. Mai mult de mirare decît de uimire. Ei, ce poți testa la o mașină ? Punerea la punct a aprinderii... Valoarea termică (?) a scînteii bujiilor... Conținutul gazelor de eșapament... Cu referire asupra consumului de benzină... Ei și pe urmă ? Dar iată că se putea testa, pentru că mecanicul trăgea un fir după altul, zeci de fire, din multitester și le prindea cu mici „crocodili" de diferite părți componente ale motorului, ale organelor de transmisie și de jur-împrejurul caroseriei. Am fost apoi invitat să mă urc la volan

şi Renault-ul a început să se ridice. Cînd s-a oprit, mecanicul şi-a continuat treaba cu firele.

„Porniţi, vă rog, motorul ! mi-a cerut după ce a încheiat. Şi lăsaţi-l să meargă la ralenti."

Am făcut cum mi-a cerut.

„Vă mulţumesc, a zis după un timp. Acum băgaţi, vă rog, în treapta întîi şi schimbaţi vitezele — a doua, a treia, a patra, ca şi cînd aţi porni la drum pe-o şosea."

Mi-am imaginat că ştie ce spune, pentru că eram la înălţime, iar în faţa mea se afla un perete.

„Acceleraţi, vă rog, şi menţineţi acul la 120."

I-am dat ascultare, dar n-aş putea afirma că mă simţeam prea bine la înălţimea aceea, cu roţile învîrtindu-se cu 120 de kilometri pe oră pe nişte tamburi. Mi-a cerut apoi să apăs acceleratorul la podea. Motorul urla de credeam că o să-i iasă afară pistoanele, şi în cele din urmă mi-a spus să reduc, să scot din viteză şi să frînez. A coborît după aceea maşina, m-a invitat să cobor şi a dispărut din hală.

„A zis ceva ?" l-am întrebat pe Sorin.

„Aici, fiecare e cu treaba lui... Pe sectoare... Şi nemţii nu vorbesc, ca să nu se creadă că nu-şi văd de treabă. Ai venit să lucrezi, adică, nu să vorbeşti... Scîrboasă naţie !"

Tinerelul s-a întors cu omul în halat galben, a ridicat maşina şi i-a arătat ceva sub motor. M-am dus să văd despre ce este vorba. La Renault, cutia de viteză e protejată de o tablă, pierdusem un şurub, un altul se slăbise şi la o anumită turaţie a motorului tabla intra în vibraţie, producînd acel zgomot suspect. Rămăsesem cu gura căscată şi Sorin m-a luat de după umeri, cu un aer protector, ca şi cînd ar fi spus „Vedeţi ce înseamnă aparatură, puteai să înnebuneşti căutînd !".

„Sorin ! a strigat deodată la el şeful de tură, chemîndu-l la ordine, şi a continuat cu indignare : Cum îţi permiţi un asemenea gest ?"

„Dar eu sînt prieten cu domnul..." a dat Sorin să se justifice, umil şi cerîndu-şi parcă iertare.

„Nu aici ! a ţipat revoltat neamţul şi a continuat, făcînd un gest elocvent : Aici domnul este client ! Apoi s-a întors spre mine, încercînd să-şi vină în fire. Vă rog să mă scuzaţi..."

N-am ştiut ce să spun, am vrut să-i iau apărarea lui Sorin, dar şeful de tură a început să vorbească din nou.

„O să vi se pună şurubul pierdut... Şi n-o să vă mai supere zgomotul... Dar, nu vă supăraţi, cine şi-a bătut joc de maşina dumneavoastră ?“

„Cum aşa ?“ m-am mirat.

„Parametrii la care funcţionează motorul sînt minimali ! Şi a dat cu dezaprobare din cap. Vă rugăm să ne dati voie să vă aducem motorul la parametrii normali.“

35

Era exclus ca *service*-ul Fiat să nu fie dotat cu un asemenea multitester şi mă tenta foarte tare ideea de-a supune Espada unei testări sub pretextul că aş auzi un zgomot suspect. Mai ales că Sabbatini îmi spusese că în cazul în care s-ar ivi ceva la maşină, numai la acest *service* s-o duc. Am stat şi am răsucit în minte tot ce era de răsucit şi am hotărît să fac asta, dar cu ştirea Eginei ; să-i vorbesc despre zgomot, ca să nu se creadă cumva că încerc să joc necinstit. Să nu intre la bănuieli în special mafioţii.

Apoi, nu-mi plăcuse deloc grecul, şeful reprezentanţei Fiat, cu ochii lui de viezure, ascunşi sub sprîncene stufoase, cum mă iscodise el cu întrebări plasate cu nevinovăţie în mijlocul conversaţiei. Un al zecelea simţ îmi spunea că el ştie despre piese, poate că ele chiar şi veniseră — trecuseră şapte zile de cînd Sabbatini telexase la Roma ! — dar grecul mă amînase cu un scop ascuns.

Cînd plecasem de la motel, presupunînd că voi întîrzia cîteva ore, îi lăsasem Eginei un bilet la recepţie. Mi-am spus că era cazul să mă întorc cît mai grabnic şi am hotărît să trec sub tăcere drumul făcut la Pireu. Întîi, pentru a o pune la încercare şi poate astfel să aflu cîte

ceva, ceva din care să deduc unele lucruri cu privire la ea, cine e de fapt această Egină, iar apoi și în spiritul jocului. Al jocului în virtutea căruia ținuse să-și ia cameră separată. Vezi, Doamne, se obișnuise să stea singură, doarme pe jos, o are pe Rya, de ce să se supună unei constrîngeri. Motivul era desigur altul : camera separată îi oferea posibilitatea de a comunica, de a stabili legătura cu polițiștii ; fie ei binecuvîntați că-mi dăduseră un asemenea înger păzitor, fie binecuvîntați și mafioții lui Sabbatini dacă ar fi să fie de-a lor. Dar asta refuzasem aproape să cred.

De la Glifada venisem pe o șosea nou construită care leagă atît aeroportul Ellenikon de Atena, cît și partea estică a Coastei lui Apollo, în oraș însă dădusem peste un trafic foarte intens și cum grecii au apetitul vitezei și, aș zice, al riscului, iar din locul în care mă aflam se simțea marea, am întrebat de șoseaua ce copia coasta, presupunînd că pe acolo circulația va fi mai redusă. Mi s-a explicat că strada Elefterias, adică chiar strada pe colțul căreia se găsea *service*-ul, mă va scoate la stadionul „Karaiskakis“ și apoi la mare.

Distanța pînă la Glifada ar fi cea dintre Constanța și Eforie, dar din cauza aglomerației de mașini, drumul mi-a luat o bună jumătate de oră. Parcurgîndu-l, am hotărît să-i propun Eginei să plecăm pe insula Creta, ca să văd Palatul din Cnossos ; lucru pe care în precedentele călătorii nu l-am putut face din lipsă de bani.

La recepție mi s-a spus că sînt cîteva curse aeriene pe zi, există și o cursă regulată pe mare, un feribot care pleacă seara din Pireu și ajunge dimineața la Iraklion, dar cu avionul e mai simplu, în două ore ești pe insulă. Am făcut un duș, am băut un ness și m-am dus să vorbesc cu Egina. A trebuit să bat de cîteva ori la ușă pînă să-mi răspundă. Îi făcusem cunoscută încă pe drumul spre Atena, cînd discutasem programul călătoriei, dorința mea de-a vedea Cnossos-ul și i-am propus să plecăm cu primul avion.

— Nu, Adrian, a zis categoric. Creta trebuie s-o lăsăm la urmă !

— De ce ? am întrebat, intrigat de fermitatea cu care se opusese.

— Uite așa !

— Mi-a plăcut argumentul...

— Parcă-mi spuseseși că vrei să mergi la Corint și la Patras ?

Îi spusesem și mă mirasem că nu făcuse nici o obiecție : sînt așezate nu prea departe de Atena, la o sută și ceva de kilometri unul de celălalt, în mod firesc doar Patrasul putea constitui o etapă. Cînd fusese vorba de Volos, se opusese.

— Pot să le las și la urmă...

— Adrian, înțelege-mă ! nu e bine...a nuanțat și m-a privit parcă rugîndu-mă.

— Ce nu e bine ?

— Să inversezi. Ai să faci Creta după Pelopones.

Spusese „faci" și nu „facem" și am zis că Egina o să mi se livreze.

— Dar nu văd de ce ! am protestat cu încăpățînare.

— Pentru că te rog eu ! Nu-i suficient ?

— Nu mă lua cu așa ceva !... Probabil că ai un motiv...

— Am. Dar nu pot să ți-l spun. Nu acum. Te rog, Adrian, și m-a tras spre ea să mă sărute.

N-am început cu Acropole vizitarea Atenei : „Stînca sfîntă" cere alt ceas, ceas de taină, ceas de sfială, ceas de reculegere, ceas de pioșenie, de evlavie și închinare, altfel Partenonul e doar „colosal", doar „formidabil", doar „minunat". Or el, Partenonul, e mai întîi de toate un monument al spiritului pe care marmura nu face altceva decît a-l întrupa. Am început cu Cartierul Halelor, unde ne-am dus să mîncăm *fasta*, ciorbă de măruntaie.

— „Christooo !"

— „Amesoooos !", „Vineee !" Chelnerul e unul singur și face ce poate.

— „Biraaa !" Cu toate că pe sticle scrie „Zythos".

— „Amesoooos !"

Strada, ticsită de lume, e și ea un val neîntrerupt de strigăte : lustragiii bat asurzitor în lădițele lor, vînzătorii de la tejghelele scoase pe trotuar se agită continuu, te trag de mînecă... Se vinde ce vrei și nu vrei. Băieșandri aleargă strecurîndu-se prin mulțime, cu tăvi pline de *kafelaki* ; ți se oferă gogoși, bureți de baie, rahat cu apă, bilete de loterie înfipte într-un băț — alege-ți biletul pe care îl vrei, cel cu norocul —, castane coapte, sugiuc, hal-

viţă, susan, migdale... Şi toţi îşi ţipă la maximum marfa. La masă venise un puşti cu cornete de seminţe de dovleac, balcanicele „bomboane agricole", şi fistic. „Cu soţ sau fără de soţ ? Cîştigaţi un pachețel dacă ghiciţi !" O fracţiune de secundă el mă lăsase să întrevăd, pe masă, fisticurile ascunse sub palma lui. Configuraţia grămăjoarei te-ar ajuta parcă să ghiceşti... „Ia desfă degetele !" îi ceruse Egina. „Ha, ha !" a rîs şmechereşte şi şi-a strîns „marfa".

Dar halele sînt o adevărată minune. Una de carne — de vită, de porc, de pasăre, de viţel, de miel mai ales, tranşată, aranjată, strigată, tot ce-ţi doreşte inima dacă punga îţi îngăduie (cea mai ieftină carne, cea de miel, costa 200 de drahme kilogramul, în timp ce aurul era 350 de drahme gramul. Era ieftin aurul ? Era carnea scumpă...) ; alta de peşte, unde te apucă pur şi simplu durerea de cap (şi văzusem piaţa de peşte din Paris) ; alta de brînzeturi ; alta de zarzavaturi şi fructe, unde te ia altă durere de cap, căci pămîntul Greciei a fost binecuvîntat de Zeus să-şi urce seva cu precădere în arbori, şi nu se spune pur şi simplu „portocale", „lămîi", „măsline", sînt soiuri aşa cum sînt la noi merele — creţeşti, ionathane, Parmen..., măslinele numără vreo douăzeci de sortimente. Şi în toate halele o curăţenie sclipitoare, apa curge aproape tot timpul, spală, răcoreşte, împrospătează.

Dimineaţa, cînd mă dusesem la reprezentanţa Fiat, văzusem la Pireu gospodine spălînd cu detergent trotuarul din faţa casei ; însă nici municipalitatea nu se lasă mai prejos. N-am avut ocazia să întîlnesc măturători, dar am citit în excelentul „Jurnal hellenic" al lui Pop Simion că cei din Pireu îşi fac munca într-o uniformă albă, de parcă ar fi ofiţeri de marină.

La primul contact, Atena ar putea deconcerta. Aglomeraţie urbană imensă, întinsă pe aproape 20 de kilometri, ea nu pare mai originală decît oricare mare oraş european. Lucrurile se pot explica prin faptul că în secolul trecut, la dobîndirea independenţei, Atena, cea mai veche metropolă a lumii noastre, în care s-a născut „miracolul grec", număra abia cîteva sute de căsuţe şi era un tîrguşor cu totul neînsemnat. A fost declarată capitală din considerente de tradiţie istorică şi construită apoi de arhitecţi

germani, căci grecii primiseră, ca și noi, și cam din aceleași motive, un rege neamț.

Lumina este aceea care alege Atena dintre toate capitalele lumii. O lumină, ca o binecuvîntare, peste un oraș alb, lipsit de orgolii, de trufie sau țîfnă, lipsit de mistere, deloc ceremonios și tocmai asta îți apropie orașul din primul moment, te face să-l simți că este al tău. Iar după ce Atena a început să-și dezvăluie tezaurele, ești prins definitiv. Partenonul, Propileele, Atena Niké, Erehteionul, Odeonul lui Herod Atticus... îți aduc în fața privirii întreaga prospețime a dimineților Lumii. A „dimineților triumfătoare", cum le-a numit Victor Hugo.

Ne-am plimbat pe bulevarde și pe străzile principale, cu magazine scumpe și nesfîrșite șiruri de cafenele, cu măsuțe scoase pe trotuar... Timpul nu mai prisosește aici. Poate doar aparent. Dar e o falsă impresie — cafeneaua e mai ales loc de afaceri, și o mișcare subterană se făcea simțită la mese. Ne-am uitat la vitrine, nu mai puțin elegante decît cele de pe Champs-Élysées, dar *First quality*-ul era de două sau chiar de trei ori mai scump ca la Paris — care nu-i nici el cel mai ieftin oraș ! — prețurile mi s-au părut de-a dreptul scandaloase. Și ne-am dus la Monumentul soldatului necunoscut, să-i vedem pe evzoni.

E un spectacol la care lumea, mai ales turiștii străini, cască mereu gura. Soldații sînt îmbrăcați în costume naționale pe care numai ei le mai poartă : togi albe, plisate, un fel de fustanele, deasupra acestora veste bogat decorate cu dantelă neagră (albul și negrul sînt cele două culori ale grecilor), ciorapi lungi, albi și ei, legați sub genunchi cu o panglicuță, astfel că o pereche de ciucuri roșii cade deasupra pulpei, opinci stilizate și împodobite cu un pompon la vîrf, iar pe cap, fesuri militare cu ciucuri lungi de mătase ce ajung aproape de talie. Dar ceea ce stîrnește mai ales curiozitate este pasul de paradă cu care patrulează prin fața monumentului — își trag încet piciorul, îl saltă brusc, îl întind lent și-l așază ușor din nou pe pămînt.

Eram în Piața Syntagma și Egina a izbucnit deodată : „Ce să mai amînăm, hai Adrian, pe Acropole !" A fost chiar clipa în care am vrut să-i spun același lucru și eu, cu toate că știam foarte bine că era ora cînd invazia hoar-

delor de turiști este maximă, că tăcerea milenară a marmurei n-ai cum s-o asculți, că demna, atotputernica ei frumusețe e agresată de un du-te-vino de bîlci. Dar „Stînca sacră" cheamă irezistibil, aerul e plin de magnetismul ei, lumina e tamisată cu electricitatea imaginii copleșitoare a Partenonului, reverberată de „fruntea încununată cu violete", cum o cîntă Pindar într-unul din *Ditirambii* săi.

Fortăreață aproape inexpugnabilă în timpurile străvechi, ea a devenit odată cu Pericle un minunat piedestal consacrat zeiței Pallas-Atena, protectoarea orașului, al cărei templu, Partenonul, a fost construit de Calicrate, după planurile arhitectului Ictinos, din marmură de Pentelic, marmura sfîntă a atîtor minuni. Sanctuarul adăpostea statuia din aur și fildeș a zeiței Atena Parthenos, operă a marelui Fidias. Tot el a sculptat pe frontonul oriental nașterea Atenei, pe cel occidental cearta dintre Poseidon și Atena, dornici, și unul și celălalt, să dea numele lor orașului, iar pe metope scene mitologice. Neînțelegîndu-i valoarea, otomanii l-au transformat în pulberărie, dogele Francesco Morosini, comandantul navelor venețiene, l-a luat ca atare, un obuz a nimerit ținta și în cîteva clipe augusta operă a lui Pericle, Fidias și Ictinos, cununa de minuni care a dăinuit 2000 de ani pe „Colina sfîntă", s-a transformat în ruine. Acoperișul și pereții interiori au dispărut, frontonul, cu scenele mitologice, s-a prăbușit pe scările de marmură, capitelurile coloanelor s-au transformat în ghiulele. Erehteionul a rămas și el fără acoperiș, chipurile zveltelor, grațioaselor, gingașelor Cariatide au fost ciobite. Propileele, portal de ceremonie și poartă spre sublim, au plătit și ele un tribut greu... Apoi, lordul Elgin a jefuit Partenonul de statui, de basoreliefurile frizei, de metope, pentru a împodobi cu ele British Museum și, ca și cînd toate acestea n-ar fi fost de-ajuns, o altă explozie, provocată de hitleriști, căci și ei au instalat pe Acropole un depozit de muniții, a amplificat distrugerile. Și totuși, așa cum este astăzi, Partenonul rămîne o minune și aproape un miracol al artei. El încîntă ochiul și deopotrivă spiritul. Severitatea, care nu exclude grația, puritatea liniilor și rigoarea proporțiilor, jocurile de umbre și lumini sub soarele Eladei — totul concură la această încîntare.

Maeștrii săi au dat dovadă de surprinzătoare subtilități. Ei au mers pînă la a corecta prin abile artificii anumite iluzii optice care puteau strica elanul liniilor. Ca orizontalele prea lungi să nu dea o aparență de inflexiune, aceasta a fost estompată, la Partenon și Propilee, de o convexitate compensatorie. O îngroșare abia perceptibilă a coloanelor îndepărtează iluzia strangulării și ele se înalță gata parcă să-și ia zborul. Egina mi-a propus însă și o altă viziune, „mai puțin idilică", cum i-a spus ea.

— De ce să ne înșelăm, Adrian ? Ceea ce ne-atrage adeseori la aceste arhitecturi moarte sînt imagini false ! Fapte seducătoare, dar puțin conforme cu realitatea de odinioară ! Cu realitatea de atunci ! Ne complacem în aceste tablouri cu ruine romantice... Ruine printre măslini noduroși. Sau pe acest fundal de cer. Sau la Cap Sunion, în vastul decor al mării. Ne place, ne atrage patima marmurei... Prin tentele ei colorate —, de ocru și galben, a căpătat parcă viață și e adevărat ce spuneai că porii, grăunțele zgrunțuroase, par să vibreze sub această lumină a Greciei... O lumină generoasă. Dar ia gîndește-te, ia imaginează-ți aceste edificii în stare nouă ! Ne-ar da ele oare aceleași satisfacții ? Reliefurile arhitecturale nu ni s-ar părea oare convenționale și monotone ? Și nu uita, te rog, că toate aceste monumente erau acoperite de culori ! Anticii le zugrăveau suprafețele, cred că știi asta ! Subliniau ornamentele, colorau viu reliefurile... Erau culori uniforme și viu contrastante... Preferau albastrul, roșul, galbenul... Imaginează-ți ce oroare ! Imaginează-ți poema asta de marmură, cum i-ar sta ei spoită !"

— Tu, pe undeva ai dreptate... În gustul nostru... în gustul nostru actual pentru arhitectura lipsită de artificii, supus policromiei, Partenonul ar lăsa o impresie, să zic, neplăcută. Dar poate că exista o justificare a acestei policromii... Mă gîndesc la preocuparea pentru armonie... Pentru evitarea unor contraste violente... Între albul pietrelor și culorile cerului... Zic... Ale mării. Și apoi, nu uita că artiștii evului mediu, cu mult mai apropiat de noi, au practicat ei înșiși mari suprafețe pictate ! Au colorat pînă și portalurile catedralelor !... Italia stă mărturie !...

— E adevărat ce spui, dar încă ceva : coloanele prin care se vede acum cerul, aceste coloane cu înclinarea lor

ușoară spre interior, iluzia lor optică de prelungire parcă spre infinit, aceste coloane, după cum știi, împrejmuiau de fapt zidul orb al templului ! Un zid închis și nimic mai mult ! Printre ele nu se vedea pe atunci cerul !... Se vedea zidul ! Zidul templului. Iar acesta, la rîndul său, așa cum îl descrie Pausanias, era ticsit cu ofrande ! Era un fel de depozit, de tezaur. Ochii statuilor, orbitele goale de astăzi, care dau feței acea expresie de detașare, aveau încastrate sticle colorate ! Sau pietre prețioase ! A trebuit oare să fie mutilat Partenonul ca să ne subjuge ? Să ne înfioare pe noi, cei de astăzi, prin frumusețea lui ?

— Și totuși, Plutarh spunea că Partenonul era animat de un suflu viu și incoruptibil, de un suflet inaccesibil bătrîneții !

— Așa l-a văzut el atunci !

— Așa este și-acum !

— De-abia acum este așa : viu și incoruptibil. Inaccesibil bătrîneții...

Ne stîlciserăm picioarele de blocurile de marmură împrăștiate de explozie pe întregul platou și, coborînd coasta pe o potecă ce șerpuia printre tufe și arbuști, ne-am oprit pe o bancă. În urma miilor de turiști rămîne tot ce vrei și nu vrei, pînă și obiecte de lenjerie ; la orice m-aș fi așteptat să găsesc, dar nu și bujii. Întorcîndu-mă după Max, am zărit în iarbă, chiar în spatele băncii, patru bujii Bosch ; și după aspectul electrozilor erau foarte puțin folosite. Ei, cum ajunseseră ele acolo, pentru că pînă la stradă era o bucată de drum ?

„Plaka" se afla la doi pași, unde să te duci altundeva să mănînci, dacă nu în această împărăție a tavernelor ateniene ? ! E cel mai vechi cartier al metropolei, cu străzi înguste, întortocheate, cu case mici, sărăcăcioase, scăpat de demolare din rațiuni ce țin probabil de istorie și tradiție, dar și de *business*-ul turistic, desigur. Tradiționalele locante grecești se țin lanț, cu sutele, multe în subsoluri răcoroase, și în toate cîntă doi-trei muzicanți.

Taverna în care am intrat avea butoaie cu vin suprapuse, ca și cea din Glifada, ca și taverna artiștilor din Kavala, unde îl cunoscusem pe Lazaris, căci una din trăsăturile acestui tip de locante este vinul „casei". Sau mai bine zis „vinurile casei". An de an aceleași, furnizate prin

contracte cu mici viticultori, ele și asigură tavernei clienți permanenți. Fiecare atenian are taverna sa, acolo își va putea bea el vinul preferat, îndoit cu sifon sau cu apă, ca și anumite mîncăruri tradiționale, făcute mai altfel, cu un gust mai aparte decît în alte locante.

Chelnerul ne-a cîntărit dintr-o privire și ne-a oferit vin de Samos recolta '73. Egina a zis „*O.K*", dar eu nu mă omor cu firea după vinurile dulci. Țin cu cele seci, aspre, și i-am cerut *retzina* (oare cum o fi fost cea pe care mi-o recomandase șeful de sală de la barul „Dionyssos" ?). Și am trecut la lista cu mîncăruri. Supele și ciorbele îngrașă. Printre ele nu lipsea, desigur, cea „à la grecque". Lista cuprindea și *mussaka*, în *pastipsso* legumele sînt înlocuite cu paste făinoase, pastele făinoase îngrașă și ele. Am sărit la pescărie, capitol care ocupa partea cea mai însemnată a listei. În locul ciorbei, am ales *marida*, pește fript la grătar și stropit din belșug cu vin rășinos, iar la felul doi *suvlakia* cretană : bucățile de miel sînt mai întîi fierte în lapte și apoi fripte pe cărbuni, în intestine, și ele de miel. Produsele de patiserie erau la urmă, dar deloc neglijabile și, bineînțeles, *baklava*, *kataifi*... Aveam să constat că era o altfel de prăjitură decît cea de la noi — un fel de rulou preparat din tăiței foarte fini, umplut cu nucă și îmbibat cu sirop, și nu pe bază de frișcă, așa cum știm cataiful în cofetăriile noastre.

Stingeam prea-dulcele prăjiturii cu o *kafelaki* amară, *sketo*, cum ne-o recomandase chelnerul, și Egina m-a făcut atent printr-un gest discret.

— Cei doi din stînga ta își strecoară unul altuia ceva pe sub masă...

M-am uitat : unul din indivizi stătea cu un ziar în față, al doilea privea prin fumul țigării de-ai fi zis că se gîndește la ceva. Și, într-adevăr, o mînă a acestuia era sub fața de masă.

— Ai văzut ce ?

— Nu, nu mi-am putut da seama. Au venit pe rînd, ca și cînd nu s-ar cunoaște, și-au schimbat doar cîteva vorbe.

— Dar cum reușești tu să vezi ? Să vezi tot ce se-ntîmplă în jur ? Să remarci cel mai neînsemnat gest ? am

întrebat-o fără să vreau, mirîndu-mă în același timp în sinea mea că ea îmi revela, îmi divulga la urma urmei, spiritul ei neobișnuit de observație ; aș zice, profesional.

— Ți-am spus că trebuie să știi să vezi !... Dar asta nu se învață atît de ușor. Și a adăugat rîzînd : am ochi panoramici !...

— Sînt atît de neobișnuiți ochii tăi, atît de... uite, îmi lipsesc cuvintele. M-ai legat cu ei de mîini și de picioare !

— Chiar așa ?

— Chiar așa.

— Nu ți se albește nasul cînd minți ? Adrian... a dat să mă întrebe ceva, dar gîndurile n-au trecut în cuvinte și pe buze i-a apărut o ușoară tristețe.

— Da ! Spune ! Te-ascult !

— Adrian, chiar n-ai nici un pic de încredere în mine ? m-a întrebat, așternîndu-și pe față o expresie care reclama sinceritate. Numai că expresia asta mi s-a părut a fi falsă și în spatele ei am descifrat un gînd ascuns.

— Asta ce glumă mai e ?

Candoarea tandră din priviri a dispărut, ochii au devenit reci și au sclipit sfidători.

— Nu-i un răspuns la întrebarea mea !

— Să-ți dau altul atunci : sensul unic e bun doar în circulația pe străzi !...

— Ai spus exact ce trebuia ! Asta și aștept : să vii spre mine !

— Egina, ești o fată cu haz !...

— Adrian, ce-i cu iconița de la mașină ?

— Foarte simplu : am cumpărat Espada de la un italian, și iconița a rămas unde era.

M-a fixat o clipă cu privirea, ochii i s-au dilatat, pupila celui sașiu mi s-a părut a se deplasa ușor spre interior, a surîs ironic și a clipit strengărește.

— De ce mă neglijezi, Adrian ? Uite, nu mai am nimic în pahar, a zis alintîndu-se.

M-am scuzat, i-am turnat vin și am spus că nu seamănă a grecoaică.

— Grecoaicele nu mi se par prea reușite... Poate și din cauza părului abundent pe mîini și pe picioare...

— Mama este armeancă... Și eu cu ea semăn.

— Exact ! Așa este : semeni mai mult cu o armeancă...

Și am avut deodată o revelație. Văzusem cîteva reproduceri după frescele descoperite la Cnossos, ochii Eginei erau parcă din fragmentul de frescă reprezentînd un grup de doamne la un spectacol ; de aici și impresia pe care o aveam de ceva „deja văzut". Și i-am spus asta.

— Știu, așa este. Cînd eram mică, tata îmi zicea „Cretana mea dragă" și mă striga de multe ori „Kriti". Tata-i cretan... a zis deodată și vocea ei a vibrat de o neliniște surdă, subterană, abia perceptibilă. A încercat imediat s-o mascheze, și-a lipit voioșie pe față și a adăugat : Mama însă-i armeancă.

— Cretan cu terminația „os" ? m-am mirat. Numele cretanilor se termină de obicei în „akis" !...

— Da' asta de unde mai știi ? Ia spune-mi, de „Karaghioze" ai auzit ? a divagat abil ; pe față i-a fulgurat un zîmbet viclean.

— Nu, asta ce-o mai fi ? Și i-am explicat ce se înțelege la noi prin cuvîntul „caraghios".

— Da, dar la ce m-am referit eu e cu totul altceva. O să vezi, e o surpriză !...

— Și acum ce facem ? Poate mergem pe Lycabette să privim orașul, și la Muzeul Național...

— Nu, iubitule, tu îți plimbi cîinele toată ziua, în timp ce Rya stă închisă în casă ! Mergem frumușel la motel, o scot pe Rya să zboare, facem nani o oră... Ca să putem hoinări prin Atena la noapte. Asta facem, iubitule !

— Asta facem...

Am găsit Citroën-ul încins ca un fier de călcat — vrusesem să venim cu Espada, dar Egina se referise din nou la consum și spusese „Ce, cu mașina mea ți-i rușine ?", și în timp ce așteptam să iasă aerul fierbinte din ea, i-am oferit lui Max resturile pe care mi le dăduse chelnerul într-o pungă. A dat cu nasul prin ele și și-a ridicat privirea ca și cum m-ar fi întrebat dacă n-am și altceva.

— Măi izmenitule !...

Egina ridicase capota și măsura nivelul uleiului din motor — consuma, și ea mereu îi adăuga ulei — a crezut că vorbisem cu ea și m-a întrebat : „Ce-ai spus ?"

— Nimic... Max face nazuri, nu-i place mîncarea.

— Auzi !... a zis revoltată și, venind în partea în care mă găseam, l-a admonestat : Mă !...

Totul s-a petrecut într-o clipă. Max s-a înălţat ca propulsat de un arc şi norocul Eginei a fost că mă aflam lîngă ea şi că am avut ceea ce se cheamă prezenţă de spirit ; cînd foxterierul era gata s-o apuce de piept, am întins fulgerător mîna şi Max a căzut peste motor. M-am uitat la Egina dacă nu păţise ceva ; în loc să întîlnesc o mină speriată, aşa cum ar fi fost normal, am găsit o faţă crispată de răutate şi ciudă, diformă aproape. În momentul următor a încercat să se pună sub control, dar n-a putut să se abţină :

— Mi-a luat înainte !... a zis cu glas sufocat de mînie.

În spatele cuvintelor ei am simţit un pericol potenţial şi, aş zice, iminent pentru Max.

— Lasă-l în pace, Egina ! Dă-l dracului !... am spus jumătate rugînd-o, jumătate protestînd. În definitiv, e un cîine !... Bine că nu te-a muşcat... Şi am vrut s-o sărut.

S-a ferit, supărată.

Max reuşise să sară din compartimentul motorului — să fi fost motorul fierbinte, o păţea răzvrătitul ! — şi cum nu se vedea, m-am dus să-l caut şi să-l cert. L-am găsit culcat în spatele Citroën-ului şi ţinînd ochii, cu vinovăţie, în pămînt.

— Foarte bine ! am ţipat de formă la el, pentru că într-un fel mă bucuram că-şi luase revanşa. Să nu te laşi niciodată călcat pe coadă ! şi mi-am adus aminte de spusele doctorului, că foxterierii au multă personalitate şi sînt răzbunători.

Din spate a răsunat glasul Eginei :

— *Bien ! e ? Bene, benissimo, eee ?* — m-a prins ea cu cioara vopsită. Egina e-o aventură de călătorie, Max — tovarăşul tău nedespărţit !...

Spusese un adevăr. Să fi fost româncă şi, mai ales, să n-o fi cunoscut în circumstanţele date, poate n-ar fi rămas o simplă aventură. Am încercat s-o împac.

Seara, m-a dus la periferia Atenei, la un teatru nu prea mare, care perpetuează, aşa cum mi-a explicat pe drum, spectacole devenite tradiţionale. Este un teatru de umbre şi el a cunoscut momente de glorie mai întîi în Turcia, prin personajul său principal *Karaghioze*, „ochiul negru", iar

apoi și în Grecia, mai ales în Tracia și Epir. Cu timpul, „mînuitorii de umbre“ greci l-au adaptat atît de perfect spiritului, vieții și istoriei țării lor, încît el poate fi considerat drept o creație originală și nouă a grecilor.

Din țara de origine a păstrat un anumit număr de personaje tradiționale, ca și cîteva situații convenționale. Multe din aventurile lui Karaghioze se desfășoară într-o atmosferă de serai, cu femei voalate, cu eunuci, cu bei, cu pași... Dar majoritatea au ca subiect episoade din legendele și istoria Greciei. O tehnică mai veche consta în a decupa siluete din piele de cămilă, piele care era lăsată să se înmoaie în ulei mai multe săptămîni înainte de confecționare. Astăzi, pielea de cămilă a fost înlocuită cu materiale plastice sau carton, dar siluetele sînt adevărate opere de artă de decupaj și pictură.

Au articulații la picioare, la brațe, cap și trunchi și sînt fixate pe bețigașe pe care prezentatorul le mînuiește din spatele ecranului luminat. Lipite de pînză, siluetele apar nete și prezente. Ușor retrase se transformă în vaporoase, în parte sau în totalitate, și simulează de minune mersul, îndepărtarea și toate mișcările dorite. O lume feerică defilează atunci pe ecran. O lume imaginată, creată din nou în mare parte, prin talent și inițiative de prezentare.

În afară de cele cîteva scenarii transmise de tradiție : „Karaghioze la tribunal“, „Karaghioze secretar“ etc., aporturile diferiților karaghiozești au adăugat timp de peste 50 de ani o mulțime de teme, subiecte care sînt o creație din cele mai originale ale spiritului grec. Ele sînt extrase mai ales din legendele milenare, din cele ale luptelor pentru apărarea ființei naționale — căci, la fel ca la noi, existența la greci a fost sinonimă cu rezistența —, din episoadele războiului pentru independență, războiul sfînt, cum îi spun grecii, ca și din viața de toate zilele.

În programul frumos tipărit defilau numele lui Perseu, Ulise, Diogene, Karaiskakis, Athanase Diakos, Konstandonis, mari eroi ai independenței, Barba Iorgos (tatăl Gheorghe), Sion Dionysos, dandy-ul Marphomios, Beli Gekas... În grădina teatrului, copiii și adulții se agitau nerăbdători pe bănci, în spatele marelui ecran, care masca fundul grădinii, se auzeau vocile prezentatorului și ale

ajutoarelor sale pregătind marionetele artistic decupate, pictate, sau decorate cu hîrtii colorate, ca vitraliile.

Perseu o eliberează pe Andromeda, Ulise este fermecat de sirenă, Balaurul apără izvoarele sfinte și devorează frumoase prințese, luptele lui Alexandru cel Mare, scene din viața de astăzi a grecilor... În mijlocul acestei lumi, Karaghioze își plimbă silueta ageră și jovială, umorul său, schimonoselile sale, farsele sale, care-i permit să iasă întotdeauna din orice încurcătură. El este în această lume de umbre imaginare, unde coexistă Ulise și Barba Iorgos, încarnarea vicleniei, a inteligenței, a vieții și spiritului poporului grec, un straniu amestec de Ulise și de Charlot.

Atenienii iau prînzul la 2 și cina la 10 seara. Atunci și începe viața de noapte a Atenei ; trotuarele sînt pline de lume, iar șirul de mașini e aproape fără sfîrșit. Și toți gonesc, se grăbesc nu știu unde, de parcă cine știe ce treburi importante i-ar aștepta. Văzîndu-i cum intră în depășiri, cum fac slalom unii printre alții, aveam toate motivele să fiu bucuros că ne deplasam cu Citroën-ul și eram de-a dreptul uimit de ce era capabilă mașina aceea micuță și cu un interior pauper, iar Egina o solicita la maximum, n-o menaja.

Ne grăbeam să prindem cel de-al doilea spectacol de „sunet și lumină" de la Acropole și am sosit cînd mai rămăseseră puține minute pînă la începere. Locuri n-am mai găsit însă și am rămas în picioare, într-o margine a platoului de lîngă colina Pnyx. Cunoșteam genul de spectacole, le văzusem prima oară cînd fusesem la castelele de pe Valea Loirei, dar n-aș putea spune că ele mă ajutaseră să-mi imaginez cît de cît atmosfera de demult a acelor fastuoase castele.

Simplistă era și reprezentația de aici. Banda stereofonică derula o poveste, cam în stilul rezumatelor practicate la americani după marile opere literare — astea sînt personajele, asta acțiunea, cutare și cutare au făcut cutare și cutare — megafoanele, dispuse stereofonic în diverse puncte, intrau în funcțiune după necesitate, pentru a reda din locul vizat asupra căruia se îndrepta, sincronizată cu banda, și lumina reflectoarelor — ba zgomotul bătăliei cu perșii, ba răsuflarea grea a alergătorului de la Maraton, ba uralele mulțimii care îl aclama pe Pericle...

Pentru un străin, noaptea ateniană are un cod propriu : ea începe lîngă Partenon, sub Partenon sau în fața Partenonului. De aici am început și noi. Am întîlnit discoteci la tot pasul ; cuvîntul este grecesc, dar era scris cu litere latine. Am intrat în somptuoasele hoteluri „King George", „King's Palace", „Great Britain", hoteluri pentru milionari și față de care „Mediterranean Palace" poate să pară un fel de azil pentru bătrîni ceva mai înstăriți, am intrat și în altele, și am văzut ce înseamnă un *roof-garden* — așa îi spun și grecii — instalat pe terasa acoperișului. am colindat apoi prin localuri mai modeste și într-unul am asistat la o „bătaie cu flori", obicei grecesc de-a arunca asupra solistei mai ales gardenii, și ne-am întors de unde plecasem — la Acropole. Era ora cînd Plaka e un vulcan al veseliei. Al muzicii și al dansului grecesc, al stării euforice, al *kefi*-ului fără beție, fără prăbușire în străfundurile uitării ; nimic nu este mai străin grecului ca sentimentul alienării. „Noi, mi se spusese aseară, ziua muncim — dar muncim ! — iar noaptea petrecem. Muncă fără petrecere nu se poate, așa cum nu se poate petrecere fără muncă." Toți cîntă, dansează, fraternizînd, public și muzicanți, vrăjiți de acest *glendi*. N-am rămas — ne aștepta la Glifada domnul Magalopoulos, patronul tavernei „Dionyssos".

Intrigat de faptul că Egina ținuse să circule cu mașina ei la Atena, așezasem o pietricică sub roata din dreptul volanului, iar la chederul de cauciuc al portierei meșterisem dintr-un ac de gămălie un semn foarte discret. Cînd ne întorseserăm la motel, nu avusesem cum să le controlez prezența, dar a doua zi dimineața, ducîndu-mă cu Max să facem o baie în mare, m-am oprit la mașină și am constatat că semnele se aflau la locul lor. Nu știam : era bine ? era rău ?

Am scos din portbagaj un pachețel cu biscuiți ca să-l împart frățește cu Max, dar el a refuzat să mănînce.

— Ce-i, băiețel, ești bolnav ? l-am întrebat îngrijorat pentru că el nu mîncase nimic de 24 de ore.

A scos un „ham“ plin de bună dispoziţie şi a început să alerge nebunește în jur, de parcă dăduse strechia peste el.

— Măi sturlubatecule, ce ţi-a venit ? l-am certat. Ia să fii mai reţinut, că eşti într-o ţară străină !...

S-a potolit şi a pornit, călcînd popeşte în direcţia mării, aşa cum mergea la Costinești cînd plecam dimineaţa să facem două-trei ore de plajă. Ce-o fi în capul lui teşit, numai el ştie !

După vreo oră a venit şi Egina, cu cioara pe umăr. Dar nu să facă baie venise, ci să-mi spună că trebuie să mergem, a vorbit la telefon, are de făcut o vizită la Atena. Intervenise probabil ceva, şi ea inventase povestea cu vizita ca să se elibereze de mine. A adăugat ca şi cînd mi-ar fi citit gîndurile :

— E vorba de-un prieten al tatălui meu şi toată treaba n-o să dureze mai mult de o oră. Stă pe lîngă Muzeul Naţional... Îl ştii, nu ?...

— Ei, cum naiba ? !...

— Oricum ne duceam... Te las acolo şi mă întorc să te iau. Hai, Adrian !

Drumul a fost destul de liber, era o oră cînd pe străzile Atenei circulaţia este ceva mai relaxată, dar Egina a condus tot timpul cu o concentrare preocupată şi de la Glifada şi pînă la muzeu n-am schimbat decît puţine cuvinte. Era o stare ? Era mai curînd o demonstraţie, pentru că Egina ştia să se ţină tot timpul sub control. Dar ce voia să-mi demonstreze prin această tăcere ? Şi apoi, cum se brodise ca prietenul tatălui ei să locuiască exact lîngă Muzeul Naţional ? La naiba cu întrebările !...

Adăpostit într-una din cele mai frumoase clădiri ale Atenei, muzeul constituie o remarcabilă sinteză a civilizaţiei şi artei greceşti. Am revăzut celebrul tezaur micenian din podoabe de aur, de o valoare artistică şi istorică inestimabilă, nu mai puţin celebrele Kore, statuetele de Tanagra — de care nu duce lipsă nici Luvrul — marele Zeus din bronz pe care un trauler l-a prins într-o zi în năvoadele sale în largul insulei Eubeea, „Atena Partenos“ copie, sau mai bine zis, imitaţie romană în marmură după sculptura lui Fidias, stele funerare, sute de statuete de zeităţi, printre care şi cele ale Atenei Nike, descoperite cu prilejul

săpăturilor de la Epidaur, o colecţie inegalabilă de vase miceniene, tanagreze, cretane, tebane, din Attica, din Arcadia... cu care muzeul se poate într-adevăr mîndri. În rest însă... În rest, te gîndeşti cu amărăciune la ce a însemnat elginismul, termenul folosit astăzi, după numele lordului englez, pentru jaful general la care a fost supusă Grecia de-a lungul anilor şi care a îmbogăţit British Museum-ul, Luvrul, muzeele Vaticanului, Vienei, Romei, Neapolelui, Veneţiei, München-ului, Frankfurt-ului pe Main, Berlinului... Şi după cum am auzit, americanii au făcut tot ce le-a stat în putinţă ca să recupereze întîrzierea.

Cînd am ieşit, am găsit-o pe Egina aşteptîndu-mă pe stradă lîngă intrare. Văzîndu-mă, mi-a făcut semne bucuroase cu mîna, de parcă ne-am fi reîntîlnit după nu ştiu cît timp. M-a întîmpinat cu afecţiune în priviri, m-a luat de braţ cu o bună dispoziţie debordantă, m-a sărutat fugitiv pe obraz şi spunîndu-mi „Acum sînt în întregime a ta", mi-a propus să continuăm cu muzeele.

Am fost la cel de artă bizantină, considerat ca cel mai important din Europa, la cel de artă modernă, „Benaki", la muzeul Agorei, rezultat în special din săpăturile întreprinse de americani, şi a urmat Thesceionul, templul din marmură construit de Cimon, vechiul monument funerar al lui Teseu şi care este mai ales un templu al lui Hefaistos, zeu al meşteşugurilor fierului.

Eram lîngă Plaka, am mîncat într-o taverna, de data aceasta la aer, sub o boltă de viţă de vie, şi am luat apoi Acropole de jur-împrejur. Ne-am oprit întîi la Teatrul lui Dionyssos, unde au fost reprezentate pentru prima dată tragediile lui Eschil, Sofocle, Euripide, comediile lui Aristofan. După Platon, ar fi avut o capacitate de aproape 30 000 de spectatori, dar acest lucru este greu de crezut. Alte surse vorbesc despre 14 000 şi 20 000 de locuri. Construit pe timpul lui Pisistrate, îmbogăţit de Pericle, modificat şi reconstruit în cîteva rînduri în epoca romană, mai ales în vremea lui Nero, el nu mai este azi decît o ruină. Doar ruina scenei de altădată.

Ceva mai încolo, însă, se înalţă plin de grandoare milenară Odeonul lui Herod Atticus, marele mecena al antichităţii greceşti, bogătaşul care a înzestrat nu numai Atena, dar şi Delfi, Olimpia Eleusis-ul. Mult mai mic decît ce' de

la Epidaur, cu o capacitate „doar" de cinci mii de locuri, el a constituit templul pe scena căruia au reînviat tragedia, comedia, drama satirică, inventate de Marii greci. Înaintea cărora, teatrul nu era decît recitare lirică și statică, fără acțiune, fără actori. Văzut de la o distanță de 2500 de ani, evenimentul apare ca un moment excepțional al istoriei. Înainte și după el, nimic nu se va mai asemăna acestei perioade nemaiauzite, unde, în răstimp de două generații, spectatorii au putut să asiste la *Agamemnon*, la *Orestia* de Eschil ; la *Antigona* și *Oedip-rege* de Sofocle ; la *Troienii* și *Hecuba* de Euripide. La moartea lui Sofocle, teatrul grec își va pierde creativitatea, se va stinge încetul cu încetul, va cădea în uitare și se poate spune, fără a forța istoria, că pînă la începutul secolului nostru, timp de 2000 de ani, nu s-au mai jucat în Grecia tragediile antice. Iar timidele încercări care au fost întreprinse la Atena la începutul secolului n-au dat rezultatele sperate. Promotorii lor, traducînd textele vechi în *demotică* (limba populară greacă), pentru a le face accesibile publicului, au fost acuzați de sacrilegiu. spectatorii au năvălit pe scenă și i-au oprit pe actori să joace. Era perioada în care în Grecia se dădea o luptă febrilă între cele două limbi, limba pură (Katharevusa) și limba demotică, vorbită de toată lumea, și nu se știa care va deveni limba oficială a țării. Traducerea lui Eschil și a lui Sofocle în demotică a fost picătura de apă care a făcut să debordeze apa din vas, în așa fel încît, după reprezentații, bătăile s-au ținut lanț pînă și pe străzi, trei zile consecutiv. Atmosfera nu era deloc prielnică încercărilor de a reprezenta piese antice. Și abia înspre anii '30 s-a putut juca la Delfi, sub impulsul unui poet de prestigiu, tragedia „Prometeu înlănțuit", fără ca aceasta să dezlănțuie un război civil. Dar chiar și atunci, inițiativa n-a deșteptat ecouri profunde. Tăcerea a învăluit din nou tragediile antice, pînă spre anii '50, cînd Teatrul Național din Atena a organizat primele reprezentații în aer liber, la Odeonul lui Herod Atticus. Meritul îi revine îndeosebi actorului și regizorului Alexis Minotis, care a avut harul de a nu fi încercat să reconstituie într-o manieră arbitrară spectacolele antice, dar de-a fi știut să adapteze operele vechi la condițiile și în spiritul timpului nostru. A fost păstrat indispensabilul cor, personaj liric și dramatic în același timp,

glasul exemplar și martorul viu al fericirii și nenorocirilor omenești, dar a fost refuzată categoric folosirea măștilor, care ar fi pretins de la actorul modern un joc pentru care el nu este format. Să perpetuezi o tradiție este exact a putea sau a ști să o re-creezi — s-o creezi din nou — de așa manieră, de parcă promotorii săi ar fi creat-o chiar astăzi. O credință excesivă ar fi fost o trădare. O îndrăzneală excesivă, de asemenea. Între aceste două căi au fost spectacole pe care le văzusem mai întîi la Epidaur și Atena, apoi la Filipi și Thassos. Spectacole ce mi-au dat nu numai amintirea, dar și emoția timpurilor vechi, într-un decor care nu s-a schimbat deloc de la origine. Peisajul cu pinii profilați pînă la orizont, prezența cerului infinit, parfumurile de rășină, freamătul unui public atent și disponibil, iată condițiile în care este perpetuată astăzi această tradiție într-un mod cît se poate de convingător.

Ne-am dus apoi la cele două coline din apropiere. La Areopag, mai întîi, colina lui Ares, unde legenda vrea să fi fost judecați zeii și eroii vinovați de crimă — Oreste printre alții —, mai tîrziu sediul unei Curți cu juri, cu cele două pietre, „piatra insultei" pentru acuzat și „piatra resentimentului" pentru acuzator, mai apoi la Pnyx, hemiciclul cîndva înconjurat de tribune de lemn, unde se reunea, pe colina Pietrelor, Adunarea poporului, a cărei tribună era tăiată în stîncă.

Ajungînd la mașină, Egina a propus să mergem la cele două porturi turistice ale Pireului, Zea și Mikrolimano, ca să facem o plimbare pe mare, și a adăugat deodată :

— Adrian, tu ai avut perfectă dreptate cînd ai propus să mergem în Creta ! M-am opus prostește... s-a alintat, cerîndu-și parcă iertare. Pur și simplu, prostește. Pentru că nu-mi plac — iată — inițiativele altora. Îmi apar ca niște constrîngeri. Hai, Adrian !... În loc să pierdem vremea plimbîndu-ne, luăm feribotul și ajungem în Creta. Și s-a urcat grăbită la volan.

Spontaneitatea ei mi s-a părut trucată, propunerea avea probabil un dedesubt și nu era exclus ca ea să fi rezultat cu prilejul deplasării făcute în cursul dimineții, cînd mă plantase la Muzeul Național.

— Nu înțeleg... am dat să vorbesc, în timp ce intram în mașină, dar ea m-a întrerupt :

— Acum tu nu vrei ? !... a zis bosumflată. Asta și are farmec — să pleci cînd îți trece prin cap !... Nu după tipic și program !... Hai, Adrian !... s-a rugat.

— Mergem. Asta și vroiam să spun, dar de ce să nu plecăm mîine dimineață cu avionul ? Plecăm dimineața și ne întoarcem seara.

— N-ai deloc gustul aventurii !...

Era ultimul lucru pe care mă așteptam să-l aud și am izbucnit în rîs.

— Ce, nu-i așa ? !

— Și-acum încotro mergem ?

— La motel, să ne luăm odoarele și ce ne trebuie pentru dormit.

— Nu, Egina, acum vorbesc serios : nu-i mai comod cu avionul ?

— Nu, nu este. De la Iraklion la Cnossos cu ce mergem ? Cu autobuzul ? Merci ! Și-apoi, unde-i plăcerea de-a călători printre greci cu vaporul ? Tu habar n-ai ce înseamnă asta !...

— Ba știu, am fost pe insula Thassos...

— Atunci taci din gură ! Și-i și mult mai ieftin... Iar în loc să dormim la hotel, dormim pe vapor. Ziua vizităm Iraklionul și Cnossos-ul... E același lucru ca timp. Și-n plus, plăcerea unei călătorii cu vaporul. Îmi iau chitara, știu cîntece cretane... Ai să vezi ce-o să fie !...

Aveam să văd.

Am urcat împreună, i-am propus să facem mai întîi cîte un duș, pentru că la umbră erau aproape patruzeci de grade, aveam impresia că dacă aș aprinde un chibrit aerul ar începe să ardă. A zis că asta era și intenția ei. Am căutat să nu întîrzii prea mult și am coborît fără s-o strig, ca să controlez încă o dată mașina. În timp ce stăteam de vorbă cu Max și îi ceream să-mi declare dacă ei, cîinii, au rău de mare, a apărut Egina cu Rya pe un umăr și cu chitara prinsă de celălalt.

A luat-o pe șoseaua țărmului. De-a lungul întregului golf erau ancorate sute de nave de toate tonajele, un spectacol pe care nu-l vezi adesea, dar Egina gonea de parcă s-ar fi temut să nu pierdem vaporul. Am întrebat-o unde se grăbește așa, e abia patru. Mi-a zis că nu se gră-

beşte, dar vrea să luăm mai întîi bilete şi apoi să mergem să hoinărim prin Pireu, are de gînd să-şi cumpere o bluză de vînt.

Am intrat în port în sunete de fanfară. Ancorase nu ştiu ce transatlantic, şi Egina mi-a explicat că de cîte ori soseşte un vas care aduce greci în patrie, căci emigraţia a scăzut, grecii au început să se întoarcă, municipalitatea Pireului îi întîmpină cu fanfara. Dar noi n-aveam timp de primiri cu fanfară şi am mers drept la ţintă — gara maritimă. Pentru a o găsi, reperul cel mai sigur ar fi cam acesta : unde-i vînzoleala şi hărmălaia mai mare, acolo-i şi gara.

36

N-aş putea spune cu exactitate ce mă făcuse să prelungesc pînă la Istanbul acel drum de întoarcere acasă. Drahmele care îmi căzuseră ca din cer n-avea rost să le folosesc pentru cumpărături, ar fi însemnat să-mi bat joc de bani, treabă pe care n-am învăţat-o, iar pînă la Istanbul erau doar vreo şapte sute de kilometri. Sigur, mă tentase şi revederea celebrelor moschei şi mai cu seamă a Sfintei Sofii, a Moscheii Albastre, Palatului Topkapî, „Vechiul Serai", cu tezaurul foştilor sultani Mahomed, Baiazid, Soliman, a „Noului Serai" Dolmabache, a Marelui bazar, cu bijuterii stas şi haine de piele de duzină, a şirului nesfîrşit de cabarete de pe malul Bosforului, cu neîntrecute dansatoare în mişcarea pîntecului şi nu numai a lui, mă tentase îndeosebi peisajul uman, lumea pestriţă ce mişună în jurul podului Galata, ca un furnicar pe care cineva l-a răscolit cu un băţ...

*

În prima zi după sosire, speriat de haosul circulației din Istanbul, de viteza cu care conduceau șoferii taxiurilor colective, așa-zisele *dolmuș*, niște hărăbăi americane, de prin anii '50—'55, în care clienții sînt înghesuiți claie peste grămadă, de lipsa de semafoare și agenți de circulație, de aglomerația în debandadă de pe unele străzi, speriat de toate acestea, n-am mișcat Renault-ul de la parcare. Întîmplarea a făcut să cunosc un inginer care mi-a explicat că lucrurile nu sînt chiar așa de complicate cum par la prima vedere.

Regula de bază, m-a instruit, este să-l ferești, să ai grijă de cel din fața ta. Indiferent ce-ar face. Chiar dacă semnalizează stînga și-o ia la dreapta. De obicei, însă, nu semnalizează defel. El știe că cei din spate îl protejează așa cum îi protejează și el pe cei din fața lui. Și să nu-ți faci probleme cu pietonii. Traversează pe unde pot și cum pot, traversarea îi privește, o fac pe riscul lor și ei știu asta.

A doua zi am plecat în oraș cu mașina și mi-am dat seama că inginerul avusese dreptate. M-am putut deplasa astfel mult mai ușor prin oraș, dar tot astfel, pe una din străduțele ce duc la Marele bazar am fost reperat după numărul mașinii de un individ care m-a agățat chiar în clipa în care parcam.

Mi-a dat bună ziua, zîmbindu-mi cu simpatie și insinuîndu-se cu un aer de bunăvoință, m-a întrebat promițător dacă am coniac sau țigări de vînzare. Era în jur de patruzeci și cinci de ani, avea o ținută destul de îngrijită vorbea perfect românește, dar cu accent turcesc ; în sensu intonației, nu al stîlcirii cuvintelor. Nu semăna însă turc și mai mult decît atît, fața lui mi s-a părut cunos cută. Mi-am zis că-l mai văzusem undeva pe omul acest

„Din România ?“ l-am întrebat.

„Din Constanța. Tata turc, mama româncă.“

„Vorbiți bine românește...“

„Dacă am făcut liceul românesc, cum să nu vorbesc ? Pe coniac și țigări să știți că putem lua un ban bun ! C care să vă cumpărați un obiect de aur sau o haină c piele.“

„Chiar așa ?“

„Asta eu garantez ! Și vă spun la ce magazine să mergeți ca să nu fiți înșelat. Mergeți cu mine. Vă duc eu. Și dacă aveți cafea... Cafeaua este foarte cerută... Și ness-ul... Dar în special cafeaua-cafea.“

„Să fi știut, aduceam... Cine să-și închipuie însă că în țara cafelei turcești...“ am zis ca să zic. Aflasem gustul cafelei turcești, avusesem impresia că fusese făcută din zaț, o zeamă neagră și atît.

„Da' țigări sau coniac ?“

„Nici asta n-am. N-am știut...“ am strîns din umeri.

A rîs neîncrezător.

„Atunci cum vă descurcați cu banii ?“

Ceva în întrebarea lui nu mi-a plăcut. Ceva ce nu ținea neapărat de întrebarea în sine. și mai mult de nota de nevinovăție a rîsului care o însoțise. Asta mi-a stîrnit și mai mult interesul. Eram sigur că-l cunoscusem undeva, dar nu reușeam să-mi amintesc unde.

„Mă descurc... Cu ce-am primit.“

„Ha, ha“, n-a vrut să mă creadă.

„De ce ? Dacă stai în camping și ai mîncare în portbagaj, cu optzeci de dolari te descurci binișor. Mai iei cu tine o canistră, două de benzină... Nu te descurci pînă la Paris, dar să vii în Turcia...“

„Ei da, dar fiecare vrea să mai și cumpere cîte ceva... În Turcia aurul e mult mai ieftin ca în România ! Sau poate aveți lei ? Am pe cineva care cumpără, indiferent suma“, m-a informat în șoaptă și aplecîndu-se spre mine în semn de discreție.

„Și cît s-ar putea obține pe o sticlă de coniac, pe o sticlă de un litru ? Sau pe un pachet de Snagov ?“ l-am întrebat și am dat să pornesc.

„Păi, unde vă duceți, nu le-aveți în mașină ?“

„Vreau să văd bazarul întîi“, am zis și mi-am continuat drumul.

A venit după mine și mi-a spus cît se plătește pe coniac, cît pe țigări. Nu era nici o afacere, afacerea era că făceai cost de lire turcești.

„Ei, ce ziceți ? Vă duc la un negustor care să vă preia tot ce aveți ?“

„Ați venit de mult în Turcia ?“

„De multișor."

„Înseamnă că știți unde petrec de obicei turcii... Localuri mai specifice... Unde se duce, de pildă, un contabil, cînd i se face lui de of și inimă albastră, cînd îi vine pofta să tragă un chef ?"

A zis că pe malul Bosforului, la așa-numitele grădini suspendate, și mi-a explicat pe unde și cum să ajung.

Intrasem în bazar și el, conducîndu-mă, a avut grijă să mă scoată cît mai curînd pe străduțele aurarilor. Sau mai bine zis ale nesfîrșitelor magazine cu bijuterii, căci mîna aurarilor a fost înlocuită de mult cu mașina.

„Nu vă tentează un obiect de aur ?" m-a iscodit în timp ce mă uitam la vitrine.

„Ce să fac eu cu el, să mi-l agăț de ureche ?"

„Încă n-am auzit pe cineva care să n-aibă ce face cu aurul !..."

„Da, dac-aș fi femeie, poate m-ar tenta... Un lanț, un inel..."

„Ce meserie aveți ? Nu vă supărați că vă-ntreb."

Învățasem să fiu cît se poate de circumspect, cînd te afli în afara hotarelor țării prudența devine o condiție de prim ordin. I-am spus, referindu-mă la studiile universitare, că sînt avocat.

„Avocat ?" s-a mirat nevenindu-i a crede și privirea i-a alunecat într-o parte.

În momentul următor mi-am amintit de unde îl cunoșteam. Era avocatul Pavel Grumezea căruia îi fusese dat ca stagiar un fost coleg de facultate. Părinții acestuia, oameni destul de sus-puși și cu influență, își dăduseră toată osteneala ca fiul lor să ajungă stagiar la el. În casa lor îl cunoscusem. Fusese unul dintre cei mai buni avocați ai colegiului, se spunea despre el că „învîrte tot tribunalul pe degete", un tip înfipt și cu morgă, condusese discuția cu aerul că spune lucruri definitive. E adevărat, trecuseră destui ani de atunci, dar schimbarea la el nu consta atît în îmbătrînire, cît într-o estompare a trăsăturilor feței, într-o încenușare a ei. Ochii erau mai ștersi, mai inexpresivi, mereu alunecoși. Întreaga lui înfățișare arăta astfel — alunecoasă, nu numai ochii și fața.

„De ce vă mirați ? Ce, avocații au rîie pe ei ?"

„A, nu... Avocații în Turcia cîștigă bani grei..."

„Și la noi sînt unii care cîștigă destul !"

„Și aveți multe procese ?"

Știam ce-l frămînta și am zis să-l ajut :

„Am procesele întreprinderii... Sînt șeful unui oficiu juridic. Știți, probabil, ce înseamnă asta..."

„Da, da, am auzit. Știu, cum să nu știu ! E bine, sigur..."

Nu i-am mai răspuns, am mers un timp tăcuți, am luat-o pe o străduță unde se vindeau haine de piele și la un moment dat, văzînd într-o vitrină o geacă bej, cu o croială mai aparte, am intrat în magazin, căci mă tenta să iau una.

Mi-am dat seama imediat că fostul avocat se cunoștea bine cu stăpînul prăvăliei, îi mai adusese probabil clienți. I-a explicat ce doream și turcul mi-a adus o geacă pe măsura mea. M-am uitat în oglindă — îmi venea ca turnată. E o îmbrăcăminte ideală primăvara și toamna și mai ales comodă la mașină. Știam că trebuie să mă tocmesc, mi se spusese că atunci cînd ți se cere un preț, cel mai bun lucru e să-i oferi jumătate și de aici începe tocmeala. Așa am și făcut.

Dădusem peste un ciufut sau negustorul a zis pur și simplu că îmi bat joc de el, pentru că mi-a smuls cu brutalitate geaca din mînă, s-a repezit la fostul avocat cu ocări și l-a dat afară din prăvălie. Am ieșit în grabă. Îndepărtîndu-mă, l-am auzit pe negustor povestind revoltat celor de peste drum ce i se întîmplase cu mine, ce fel de client îi fusese adus de Pavel, de Grumezea sau cum i-or fi spunînd ei.

L-am găsit așteptîndu-mă după colț.

„E nebun ! Dar și dumneavoastră i-ați dat prea puțin !..."

„Bine, am zis. Acum drumurile noastre se despart. Și fiecare din noi își vede de treburile lui !"

Nu știu dacă a fost o întîmplare sau nu, probabil că o întîmplare a fost, dar în timp ce mă aflam la o masă într-un fel de cabaret de mîna a doua de pe malul Bosforului, l-am zărit la un moment dat pe Grumezea intrînd și trecînd în revistă pe cei din local. Cred că nu m-a recunoscut, la masa mea se „lipiseră" din lipsă de locuri două familii de turci.

Dar deplasările cu mașina îmi permiteau mai ales să vin zilnic la podul Galata cînd viermuiala era mai în toi. Lîngă balustrada cheiului se vindea pește prăjit și acesta era locul meu preferat, căci spectacolul era cu adevărat unic. Un singur om, un turc de vreo patruzeci de ani, înalt și uscat, aproape scheletic, gol pînă la brîu, șiroind de transpirație, făcea totul. Despica și curăța peștele, crap sau avat, îl tăia, dădea bucățile prin făină, le punea la prăjit într-o tigaie enormă, ațîța focul, tăia pîinea felii, așeza deasupra lor peștele rumenit, servea clienții și încasa banii, mîinile îi zburau în toate părțile cu o iuțeală uluitoare, se înălța, se apleca cînd într-o parte, cînd în cealaltă, se torsiona și în același timp, pentru a-și menține echilibrul, picioarele îi dansau fără întrerupere, pentru că totul se desfășura într-o barcă legănată continuu de valuri. Mișcările mîinilor erau în dizarmonie cu cele ale picioarelor, altfel nici nu se putea, fiecare lucrau pe cont propriu, cum s-ar spune, și el îmi părea ca format din două segmente : partea de la brîu în sus ca aparținînd unui om, iar cea de jos, altuia. Adus în arena unui circ, ar fi stîrnit ropote de aplauze, acolo, însă, lîngă podul Galata, el nu reprezenta decît o tarabă cu pește prăjit. În memoria mea, Istanbulul este în primul rînd acest turc și cînd am hotărît să-mi prelungesc drumul, m-am și văzut preluînd din mîna lui, osoasă și transpirată, felia de pîine cu pește prăjit.

37

Feribotul pleca la ora nouă, aveam aproape cinci ceasuri la dispoziție, și Egina mi-a propus să facem o plimbare cu mașina prin port, de-a lungul cheiurilor sale ticsite de vase de toate mărimile și de toate naționalitățile.

Cu prilejul precedentelor călătorii, venisem și în port, mai bine zis oprisem mașina pe marginea unui chei, știam că este unul din marile porturi ale Mediteranei, dar nu-mi imaginasem că poate fi atît de întins. Morfologia specifică a teritoriului, în concordanță, la unison cu poziția strategică, i-au definit destinul și istoria sa agitată încă din timpurile preelenice.

Portul Atenei era Faliro, dar cum acesta nu mai putea face față necesităților, Temistocle a propus întemeierea unui nou port al orașului, la Pireu. Pentru a le uni, s-au construit „zidurile lungi", mari lucrări de fortificații. Opera a fost desăvîrșită sub Pericle, care l-a însărcinat pe geometrul și filozoful Hippodamos din Milet să stabilească planul urbanistic al Pireului, plan considerat ca exemplar pentru antichitatea clasică. Superbe clădiri publice, cu admirabile instalații comerciale, împodobeau orașul care îi impresiona puternic pe vizitatori. La Pireu au fost organizate primele Tîrguri și Expoziții comerciale. Ele aveau loc în mari clădiri numite Porticuri și într-una din ele se ținea Expoziția produselor importate din străinătate. Potrivit mărturisirii lui Demostene, aici avea loc împărțirea făinei locuitorilor orașului și tot aici se găseau numeroase brutării. Zgomotosul Pireu din epoca antică, cu magazinele, cîrciumile, serviciile sale publice, avea tradiții de avangardă : femeilor le era permis să lucreze ca vînzătoare de pîine, de legume și flori, iar alături de sanctuarele rezervate grecilor se găseau altele pentru străinii care făceau escală în port. Declinul Pireului a început odată cu sfîrșitul Războiului peloponesiac, cînd „zidurile lungi" au fost demolate, iar arsenalele distruse. Mai tîrziu, Sylla a incendiat orașul pentru ca acesta să nu devină un centru de rezistență și să nu fie utilizat ca punct de aprovizionare. De atunci, portul, strălucitor altădată, a devenit un tîrg fără importanță.

Pireul de astăzi este contopit cu Atena, dar el are personalitate distinctă. E mai alb decît toate orașele albe ale Greciei, dăruit soarelui și luminii, un oraș cu piețe generoase și largi bulevarde, cu parcuri și biserici superbe, cu teatre și muzee, dar mai ales cu un aer de caldă ospitalitate care te apropie, te cucerește. Atrag cu deosebire cele două golfuri aproape închise, ca două ochiuri uriașe

de apă, folosite altădată ca arsenale și devenite în zilele noastre porturi turistice.

Mai cu seamă Zea, cu intrarea îngustă, este o radă sigură, bine adăpostită de vînturi. Se mai păstrează cîteva vestigii ale „zidurilor lungi", dar cine să le dea atenție, cînd modernul strălucește peste tot în jur ? ! Muzeul Naval expune obiecte datînd de 3000 de ani, legate de istoria navală elenă, dar privirile îți sînt atrase de iahturile ancorate unul lîngă altul în port, de du-te-vino al zveltelor nave. Magazinele se țin lanț, agențiile maritime oferă prin geamul vitrinelor tot felul de croaziere, tavernele din Piața Kamaris, locul preferat al pireuanilor, picoteau din pricina căldurii după-amiezii, dar în aer se simțea atmosfera petrecerilor ce aveau să se dezlănțuie peste cîteva ceasuri.

Celălalt port, Mikrolimano, numit altădată Turkolimano, e mai romantic, mai puțin cosmopolit decît Zea și el produce și cea mai adîncă impresie asupra vizitatorului străin. O adăposti el instalațiile luxoase ale Clubului Nautic al Greciei, unice în felul lor în Europa — clădirea e în gen de vapor, cu etajele în formă de punți, cu cabină de comandă utilată cu toate aparatele necesare navigației —, dar farmecul său îl fac pescarii ce mișună prin golf pentru a livra pește viu și fructe de mare șirului nesfîrșit de taverne ale căror grădini se prelungesc de multe ori deasupra mării.

Ne-am așezat într-una din ele și chelnerul ne-a invitat să mergem cu el ca să ne alegem la fața locului ce anume am dori să mîncăm. Alege dacă poți ! În vase mari de aluminiu, rînduite ca la paradă, peștele era așezat pe sorturi, pe categorii, în alte vase — homari, stridii, pui de sepie, arici de mare, caracatițe care la fiert se fac roșii ca racul... Nu ne-am reașezat bine, și a venit un pescar să ne ofere *kydonia*. Egina mi-a tradus : cuvîntul înseamnă gutuie, dar e și numele unei moluște comestibile. N-a plecat bine pescarul și a venit un pușlan cu bucheţele de flori. Și ofertele s-au ținut lanț — portul e la doi pași și marinarii sînt peste tot marinari, nu se întorc de la drum cu mîinile goale.

Mîncam, cînd în grădină și-a făcut intrarea un grup gălăgios de nemți, vreo opt sau nouă perechi. Privindu-i,

m-am gîndit fără să vreau la noul sens al acelui „über alles“ și i-am văzut pe soții Mautner. A fost aproape clipa cînd Nora m-a recunoscut și ea. În timp ce-și striga soțul, i-am venit în întîmpinare, ne-am îmbrățișat, ne-am spus ce se spune cu ocazia unor asemenea revederi, „Mică-i lumea !“, le-am prezentat-o pe Egina, el, explorînd-o fără jenă, i-a făcut un compliment și s-au așezat la masa noastră.

Mi-au povestit că erau într-o croaziră cu iahtul, acesta se află ancorat în portul Zea, dar nu mai e cel pe care îl știam, îl vînduseră și-și cumpăraseră altul, de aproape o sută de tone, de 29 de metri lungime, un vas rapid ; îl țin în Spania, pentru că tot au o vilă pe coastă, de acolo vin cu prietenii lor...

Prieteni noi, pentru că din vechea lor societate nu mai recunoșteam pe nimeni...

38

Mă aflam în ultima sau penultima zi de ședere la Paris și pentru a beneficia de experiența lui Claude discutam, cu harta în față, viitorul traseu al călătoriei. Ținta mea era Elveția, dar voiam să fac și Valea Rinului ; Claude îmi spunea unde trebuie să mă opresc și ce am de văzut, cînd a intervenit Susanne :

„Bine, castele și toată povestea... dar să vezi cum trăiește un milionar neamț nu vrei ?“

N-am știut ce să răspund și mai ales nu știam ce avea în vedere. A schimbat o privire cu Claude, s-a dus la telefon și a sunat-o pe Nora, cum aș suna eu un prieten din Drumul Taberei, căci automatul interurban nu se introdusese încă la noi. A întrebat-o ce-a mai făcut și i-a vorbit despre mine. Sînt prietenul lor din România,

prietenul acela cu accidentul, plec în Elveţia prin Germania Federală, o să mă opresc la Stuttgart, o să-i trimită prin mine un pacheţel.

„Adrian, mi-a explicat apoi, Nora este sora soţiei fratelui meu, aşa că să nu-ţi faci probleme... Iar Stuttgart-ul trebuie văzut. De la Karlsruhe te abaţi doar vreo cincizeci de kilometri. Ai să scuteşti nişte bani de hotel şi ai să afli la modul direct cum trăieşte un milionar, un milionar neamţ, şi ce se întîmplă în familia lui.

Am intrat în Stuttgart spre seară, special spre seară, pentru că ideea cu scutirea unor bani de hotel nu era rea (hotel, vine vorba, mă opream la campinguri, dar nici ele nu sînt pe gratis) şi aflîndu-mă încă la marginea oraşului, am întrebat — e un obicei de-al meu, mai bine întreb, întreb decît să bîjbîi şi să fac kilometri aiurea — de strada pe care mi-o scrisese Susanne. Mi s-a spus că nu era prea departe şi cel întrebat mi-a dat toate explicaţiile. În scurt timp am dat peste un cartier compus numai din vile, un cartier ceea ce se cheamă rezidenţial. O vilă am găsit şi la adresa familiei Mautner, o vilă suplă, desfăşurată pe orizontală, din piatră de calcar.

Am sunat şi în curînd am auzit răsunînd de undeva, din perete, întrebarea „Cine-i ?" pusă de o voce feminină. Nu eram obişnuit să răspund la ziduri, mi-am dat însă seama că era vorba de un interfon şi am zis ce era de zis. În loc să se deschidă uşa, s-a basculat un perete metalic. Era al garajului, un garaj cît să încapă lejer patru maşini ; de acolo a şi apărut doamna Mautner. Surîzătoare şi afabilă. Avea vreo patruzeci de ani, dar făcea eforturi foarte serioase să arate de treizeci.

„Un moment, să-ţi fac loc" a zis după ce i-am sărutat mîna. Şi s-a urcat la volanul unui Porsche.

Nu era singurul, alte două se aflau alături (trei Porsche-uri în garajul unei case nu-i uşor de văzut), a patra maşină era un „buggy", o maşină trăsnită, fără aripi, de două locuri, pictată strident. A scos Porsche-ul afară şi mi-a făcut semn să bag Renault-ul în garaj. Era o propunere pozitivă, n-am stat să fac mofturi, „Vai, lăsaţi... Dar de ce vă deranjaţi..." (mă apucă greaţa cînd îi aud pe cîte unii cu politeţurile astea) şi tot cotcodacul. În garaj n-am dat deloc peste proverbiala ordine nem-

ţească. se afla ce vrei şi ce nu vrei şi mai ales cartuşe cu sticle de bere, de şampanie, de vin, tot să-ţi fie sete. Îmi era.

Doamna Mautner m-a condus printr-o uşă interioară în casă, am ieşit într-un coridor distribuitor, iar de acolo într-un living în care te puteai juca de-a v-aţi ascunselea. Cam asta şi făceau trei băieţei între şapte şi zece ani: uzi, cu apa şiroind pe ei, se fugăreau printre canapele şi fotolii, nici păsîndu-le că udă parchetul, covoarele... Nu i-a păsat nici doamnei Mautner; le-a zis, mai mult ca să se afle în treabă decît să-i certe, „Ia mai terminaţi cu gălăgia" şi mi-a prezentat-o pe mămica lor, o şatenă cu un nas naiv, destul de nostimă şi mai ales cu forme vorbitoare.

„Gerta, prietena mea, a zis şi mi-a propus: Să nu ne formalizăm!... Din moment ce eşti prietenul Susannei şi-al lui Claude... Îmi spui Nora şi gata... *O.K.* ?" (*Jawohl*-ul, nemţii l-au înlocuit cu O.K.).

„*O.K.*"

„*O.K.* Băuturile sînt acolo, pe bufet, toarnă-ţi ce doreşti, fă un duş, că eşti de pe drum, sau dacă vrei să te relaxezi şi mai bine — o baie în piscină. Iar noi, între timp, pregătim ceva de mîncare. Hai!... m-a grăbit printr-un gest familiar să-i urmez sfaturile. Conversaţia, mai tîrziu."

Holul se deschidea larg spre o piscină. De acolo începea şi un parc de ale cărui dimensiuni nu reuşisem să-mi dau seama. Ideea cu baia nu era rea, şi cum Nora îşi luase prietena şi dispăruse cu ea probabil la bucătărie, m-am dus la maşină să-mi iau costumul de baie. Problema era, unde mă schimb, căci doamna Mautner neglijase să-mi spună care va fi camera mea. N-am avut încotro, am deschis uşi, erau destule, şi mi-am dat seama că în familie există doi copii mari, un băiat şi o fată, şi am dat peste camera de baie. Sau, mai precis, peste una din ele.

Doamnele erau în parc. Mama copiilor aşeza masa, iar Nora îşi făcea de lucru la ceea ce mi s-a părut a fi un grătar. Era chiar un grătar veritabil şi ea a ţinut să mă pună la curent, nu fără o anumită făloşenie:

„Sînt cărbuni din coardă de viţă de vie! Cei mai buni. Cu cea mai mare putere calorică. M-a luat apoi cu intimitate de mînă, cu o intimitate atotvorbitoare şi mi-a dat în

primire cartonul. Fă-le tu vînt, să se aprindă mai repede ! Dacă nu vrei să mi se umple părul de fum și să-ți miroase la noapte... a adăugat privindu-mă în ochi, fiindu-i probabil teamă că gestul dinainte nu spusese destule, sau că nu eram eu pregătit să-l înțeleg. Și o să-ți aduc îndată o bere. Sau vrei altceva ? Poate preferi un *whisky* ?

„Aș prefera un vin..." am spus. Dar adevărul era că aș fi preferat-o pe prietena ei, dacă era de preferat.

„*O.K.*"

Lucrurile s-au lămurit în timpul mesei. Soții celor două doamne erau nu numai prieteni, dar făceau și afaceri împreună, se aflau în Finlanda, unde domnul Mautner exporta produsele fabricii sale de feronerie și de unde celălalt importa mobilă. Nora mi-a spus că bărbații lor urmează să se întoarcă a doua zi după amiază, „dacă nu se vor fi încurcat cu niște finlandeze", și mi-a făcut program :

„Mîine dimineață îți arăt Stuttgart-ul, vine Otto și vineri plecăm cu o mulțime de prieteni la Konstanz, unde avem un iaht. Ne plimbăm pe Bodensee, duminică seara ne întoarcem acasă și pleci mai departe în Elveția."

Nu văzusem încă un iaht, iar de orașul Konstanz și de lacul Boden știam cam tot atîta, dar asta nu însemna să chiui de bucurie, și m-am prefăcut reținut.

„Nu vrei să faci o plimbare cu iahtul ?"

Mi-am zis că mai trebuie să vrea și domnul Mautner și că ar fi cazul ca invitația asta să vină din partea lui.

„Ai să vezi, a insistat, ce bine o să ne distrăm ! Nu-i așa, Gerta ?"

„Daaa... a întărit aceasta cu voluptate. Seara facem ședințe de spiritism... Aducem și un hipnotizator cu noi..."

„Tu te gîndești probabil la Otto ?... Ha-ha..." a rîs în sensul că totul este în regulă, nu-i nici o problemă cu Otto.

„Ce, te afli în Spania ? ! Sau în Italia ? !... Aaaa ! dacă ar fi bărbații noștri ca spaniolii !..." a zis Gerta cu jind.

„Despre români se vorbește tot așa... Și despre bulgari... Că sînteți plini de temperament. Dar geloși sînteți tot ca italienii ? Și a spus deodată, prin nu știu ce asociație de idei : Adrian, să știi că nu toți germanii sînt vinovați de ce-a făcut Hitler. De cele întîmplate în lagărele naziste... Crede-mă ! Te rog să mă crezi ! a zis cu un sentiment de

culpabilitate. Uite, știam că da, e adevărat, așa s-a întîmplat... E monstruos ce s-a întîmplat ! Este o rușine care nu se va șterge curînd !“ Și ca și cum ar fi vrut să se anestezieze, a dat pe gît paharul cu *whisky*.

Am vrut să schimb vorba, s-o întreb de copii, dar a făcut-o ea.

„Dar nici ce se-ntîmplă astăzi nu-i bine. Și asta numai de la americani ne vine. E-adevărat, Planul Marshall ne-a ajutat să ne refacem — a fost și interesul lor să ne refacem !..., dar ne-au adus pe cap și tot ce e rău la ei. Nemții nu mai sînt nemții de altădată. Copiii nu mai ascultă de părinți... Nu vor să-nvețe... O să-ți spun... Am doi copii... Este groaznic ce-ți spun și cît suferim din cauza lor ! Fetița are șaptesprezece ani și-i internată într-o clinică de dezintoxicare... Din cauza L.S.D.-ului... Iar Bruno e-un fanatic de stînga... Cel puțin dacă ar fi un comunist obișnuit !... Dar nu... Mănîncă pîinea noastră... Este... — și a adjectivat un nume sonor împrumutat de o grupare extremistă din Germania Federală. Sînt luni de cînd n-a scos un cuvînt cu noi... Sîntem capitaliști, hienele țării... Trebuie să ni se ia tot și să fim puși la reeducare prin muncă...“

„Dar el ce face, unde lucrează ?“

„Nu lucrează nicăieri. Zice că adună rîndurile împotrivirii...“

„Umblînd cu «buggy» ?...“

„Nu, aia-i mașina fetiței...“

„Cu Porsche... Mai bine !“

„Asta i-a spus și taică-su. «Mănînci pîinea noastră...» Și-a dispărut de-acasă. Și de două luni nu mai știm nimic despre el... !“

De copii mi s-a plîns și domnul Mautner, un tip falstaffian, cu o față de bonom, dar a făcut-o cu reținere și s-a arătat optimist. Tema sa predilectă era politica. Mi-a zis că este social-democrat, îi place Willy Brandt, mi-a dezvăluit o serie de mașinațiuni ale creștin-democraților, recunoscîndu-le însă meritul de-a fi condus Germania Occidentală spre o rapidă refacere, a ținut însă să sublinieze că meritul nu este atît al partidului sau al lui Adenauer, cît al ministrului economiei de atunci, o eminență cenușie ; bo-

găţia de astăzi a Germaniei Federale acelui ministru i se datorează. Am profitat de prilej şi l-am întrebat ce fel de fabrică are. Mi-a zis ceea ce ştiam de la Nora, că de feronerie. A moştenit-o de la taică-su, care locuieşte cu cinci case mai încolo, dar a reutilat-o cu instalaţii moderne de turnătorie şi de prelucrare. „Hrănesc şaptezeci şi doi de salariaţi !“ a adăugat cu mîndrie. De hrănit, îl hrăneau ei pe el, şi încă bine, cu vile şi iaht, dar întrebarea pe care mi-am pus-o a fost cum de reuşesc nemţii să scoată milioane din făbricuţele lor, fără ca muncitorii lor să se îmbrace sau să mănînce mai prost ca ai noştri. A trecut apoi la politica mondială şi m-a surprins prin luciditate, prin nota de realism ; era de fermă părere că timpul lucrează în favoarea Estului şi nu a Vestului, şi a început să-mi expună argumentele sale. L-am ascultat — în asemenea situaţii prefer să ascult, iar domnului Mautner îi plăcea să aibă auditoriu (cui îi displace ? !) — l-am ascultat cu atenţie. „Îi iertăm adesea pe cei care ne plictisesc, dar nu-i iertăm niciodată pe cei plictisiţi de noi“, a spus nu-mi amintesc cine. Se făcuse pulbere de cîtă *vodka* băgase în el (votcă cu suc de roşii, „sucul de roşii e plin de vitamine“, spusese), în cele din urmă i s-au încleştat dinţii şi n-a mai putut să vorbească.

Grija asta, de a se îmbăta, a avut-o şi îndată ce am ajuns pe iaht. Nu doar el — cu toţii. De parcă în timpul drumului făcut n-ar fi văzut altceva decît băutura care avea să vină, ea ar fi fost de fapt ţinta călătoriei. Străbătusem cei peste două sute de kilometri — o asemenea distanţă este pentru vest-germani o chestiune de rutină, ia-le maşinile şi economia lor cred că s-ar prăbuşi (sigur, e o impresie simplistă) — în mai puţin de două ore, acul kilometrajului rar cînd coborîse în stînga lui 120. Şi repede în port, şi repede pe iaht, şi repede la băutură şi la mîncare. Erau destule de văzut şi în oraş şi în port, cel mai mare de pe Bodensee, lac cît Lemanul sau di Garda ; era de asistat la manevrele de ieşire din radă, de vizitat iahtul cu lemnăria bătută în alămuri, dar nu, domnul Mautner m-a ţinut lîngă el, ca şi cînd s-ar fi temut să nu mă plictisesc. Şi pînă cînd masa a fost pusă, toată lumea şi prinsese achiu.

Au început apoi să cînte, vorbele deocheate erau pronunţate cu voluptate... Dar marea şi adevărata plăcere a domnului Mautner — număr curent, din cîte am înţeles, al petrecerilor societăţii lor — era să se urce pe scaun, să-şi lase pantalonii să cadă şi să „ameninţe" femeile că o să le arate el „ceva formidabil". „Hai, arată, doar ştim cu toţii ce ai tu acolo..." Şi vorbele curgeau, şi în cele din urmă domnul Mautner şi-a tradus „ameninţarea" în fapte. Era abia preludiul a ceea ce avea să urmeze.

Oamenii băuseră şi mîncaseră ca nişte sparţi, burţile umflate clocoteau de gaze, a fost suficient ca unul din domni să dea semnalul ca întrecerea de zgomote să înceapă, stîrnind aplauzele doamnelor — entuziasmate în special de cele în rafală — şi un rîs general. Era un fel de „dolce vita" nemţească. Apoi, un alt domn sau poate acelaşi, cine mai ştie, a apărut fluturînd o centură deasupra capului şi întrebîndu-i pe bărbaţi care din ei o pierduse. S-a încins cu ea şi am văzut că era vorba de un aparat, evident electronic, — ce imita organul procreativ al bărbatului, pînă la cele mai mici amănunte anatomice şi chiar funcţionale, să zicem, căci aparatul avea şi proprietatea de-a ejecta un lichid.

Şi toată lumea a început să ţipe „Hipnotism ! Hipnotism !...". Hipnotizatorul asta şi aştepta probabil, căci în salon şi-a făcut imediat apariţia un individ uscat şi deşirat, îmbrăcat preţios şi sofisticat. Lecţia era cunoscută — toată lumea s-a aşezat în semicerc, doamnele pe fotolii şi canapele, bărbaţii în spatele lor, pe scaune. Nu ştiam în ce măsură dispunea *Herr Doktor* — aşa cum mi se spusese, individul era medic, şi se bucura cică de renume în materie de tratamente prin hipnoză — de însuşiri în acest domeniu (asupra mea ele n-au avut nici o influenţă ; poate şi pentru faptul că nici n-am vrut să le aibă), dar aptitudini de actor avea cu prisosinţă : gestică, modularea vocii, mimica feţei şi tot tacîmul.

A început prin a le vorbi despre „cooperare", despre dorinţa pe care trebuie s-o aibă Ei de-a merge „mînă în mînă" cu El (o aveau cu vîrf şi îndesat, era ultimul lucru care li s-ar fi putut reproşa), despre „abandonare" (aban-

donaseră de mult tot ce fusese de abandonat), despre „reflectarea reflectării". Și la-la, la-la, tot cîntecul și descîntecul. „Auziți foarte clar ce vă spun... De lumea înconjurătoare sînteți legați doar prin glasul meu !..." și vocea i-a devenit ușor tremurătoare, persuasiv-dramatică. „Închideți ochii !... E foarte bineee !... Duceți cu toții mîna stîngă pe frunte !... Priviți printre pleoape în sus !... Spre creierul vostru cu care eu comunic atît de perfect !... Vă simțiți pleoapele grele... a deviat vocea sa monotonă. Da, știu, le simțiți tot mai grele... Tot mai grele... Din ce în ce mai grele... Rotiți ușor ochii în spatele acestor grele pleoape... Acum nu vă mai aparțineți... Sînteți eliberați de voință... O singură voință există — a mea ! Și odată treziți nimic nu veți mai ști !" Și „dolce vita" de pînă atunci a luat o nouă înfățișare. Imaginată de acel „hipnotizator" sau preluată de la alți organizatori de „programe", oricum, în acest domeniu *Herr Doktor* era într-adevăr specialist.

39

Feribotul pe care ne îmbarcasem cățărîndu-ne, în frunte cu Max, pe o scară îngustă și abruptă ce ducea parcă spre un vîrf de munte, nu era mai mic decît cel cu care trecusem din Italia în Grecia. Pîntecele său înghițise mai ales camioane pline cu mărfuri, avea patru punți, cabina noastră era la a doua, dar ne urcasem pe ultima pentru a asista de acolo la manevrele de plecare. Sunetul sirenelor era aproape continuu, unele nave soseau la acostare, altele părăseau portul, și fiecare lansa cîte un semnal prelung. Este vocea cea mai familiară a Pireului. Însoțită mereu de cea a ofițerului de serviciu care, de la avanpostul său, primește zi

și noapte navele pentru a indica piloților dana și locul de abordare.

„Rodos"-ului, cum se chema feribotul, i se atașase un remorcher cu totul nesemnificativ, liliputan față de uriașul pe care îl întorcea ca să-i dea independența plecării, spectacolul era de văzut, de văzut era și spectacolul de pe acea punte de „clasa comun" unde harababura nu era mai mică decît pe vaporul care mă dusese la Thassos. Într-o margine se grupaseră, ca și cînd s-ar fi întors de la un sinod, vreo douăzeci de preoți, cu rase cam slinoase și cu mătănii pe care le prefirau printre degete, vorbind între ei cu așezare și mișcînd fără încetare bărbile sure sau albe... Egina însă, în ciuda promisiunii făcute, se arăta indiferentă la toate acestea. De la despărțirea de soții Mautner, rămăsese tăcută, ca și cum i-ar fi plecat din nou boii de-acasă. O lăsasem, ca de obicei, în apele ei, nu-i spusesem nimic, și am auzit-o vorbind :

— Ce trebuie să fac pentru a afla la ce te gîndești ? mi-a luat-o cu prăjina înainte.

— Nu trebuie să faci mare lucru : să-mi zici doar la ce ți-a fost mintea de cînd am plecat de la Mikrolimano.

— La tine.

— Sună bine... Dar ca să sune și adevărat, vreau să aud și cum ți-a fost mintea la mine. Egina, hai să dăm lucrurile pe față !...

— Tu trebuie să le dai, pentru că tu te ascunzi ! Și și-a jucat umerii fragili într-un gest de revoltă.

— Ai haz !... Cum vine asta ?

— Adrian, nu juca tare !... a zis cu febricitate.

Pe Max îl apucaseră pandaliile și, tam-nesam, începuse să facă salturi.

— Mă zurbagiule, tu ești într-o dungă ? Ia termină !... am țipat la el.

—Nu juca tare, Adrian !

Mi-am dat seama că n-o s-o pot scoate la capăt cu ea, voia să obțină fără să dea nimic, ori asta nu era pe gustul meu.

— S-o lăsăm baltă... i-am propus, în semn de împăcare.

A dat să spună ceva, dar s-a oprit ca cenzurată de un gînd. M-a privit, din spatele acelui gînd probabil, pupila ochiului puţin saşiu a alunecat într-o parte, şi a zis :

— Tu ştii mai bine... După care s-a întors cu înstrăinare.

Vasul părea că abia înaintează, în urma sa rămînea o brazdă adîncă în apă, ce se înspuma pe la margini, deasupra Atenei se ridica un halou luminos, o adiere evanescentă a venit dinspre mare, am vrut s-o iau de mînă, dar ea, presimţindu-mi parcă gestul, s-a îndreptat spre un puştan care şedea singur pe un cufăr de lemn.

— Tu ai auzit ? Cică eu joc tare !... Ei, ce zici de asta ?

Max n-a zis nimic, stătea de parcă înghiţise un băţ.

— Ce, şi tu faci pe supăratul ?

A mustăcit, în semn că nu face, stă şi el aşa... Dacă l-am oprit de la salturi — stă. Eu totuşi ţineam să-i aflu părerea.

— Umblă cu şoalda... Tu ce zici, umblă sau nu ?

— Ce puneţi voi la cale ? a întrebat Egina cu voce sprinţară şi a revenit cu o faţă trucată de un zîmbet voios.

— Să te păpăm cu haine cu tot.

Văzînd că-i vorbesc Eginei, Max mi-a întors spatele.

— Eşti sigur că vrei asta ? şi cu un gest graţios şi-a trecut mîna prin păr.

— În privinţa hainelor, nu.

— În rest, însă, da...

— În rest, da.

— Eu n-aş face-o...

— Nu-i nimeni perfect...

— Uite — mi-a arătat — se vede Salamina, mai încolo puţin este Egina... Tu ştii de unde vine numele de Egina ?

— Dacă l-aş purta poate aş şti...

— Mai întîi insula s-a chemat Enona. Dar Fac, primul ei rege, i-a dat numele mamei sale, nimfa Egina.

— Şi ?

— Şi nimic. A cunoscut vremuri de grandoare, o grandoare pe care Salamina, mult mai mare decît ea, n-a cunoscut-o.

— Ai fost ?

— Am fost. Zeus şi-a avut un templu pe o culme de munte... Pe o culme care se prelungeşte pînă în mare, unde

o despică ca o prova. Dacă ar fi ziua, l-ai putea vedea. Au mai rămas cîteva coloane dorice... de-o vîrstă cu Partenonul. Și mai este o Atena cu coif. Și ai cărei ochi sînt tăiați în migdală.

— Ca ai tăi.

— Nu, nu ca ai mei. Ochii ei sînt oblici... Asemenea ochilor mongoloizi. Hai să mergem la noi !

Am coborît. Pe punte erau rînduite șezlonguri, ne-am căutat un loc ferit de zgomotul restaurantului și Egina a reluat discuția :

— Spui că nu te ascunzi... Dar unde-ai fost ieri dimineața ? În timp ce eu mai dormeam încă ?

— Nu știi ?

— Din moment ce te-ntreb !...

— Și tu vrei să te cred ?... Am fost la Pireu. La reprezentanța Fiat din Pireu, unde trebuie să primesc din Italia niște piese pentru mașină. Mi s-a spus că piesele n-au sosit și m-am întors imediat la motel. Dar tu de unde ai aflat c-am fost eu plecat ? Singură ai spus că am plecat în timp ce dormeai !...

— M-am trezit, m-am uitat mașinal pe fereastră și-am văzut că Espada lipsește. Că locul ei era gol. Dar de ce nu mi-ai spus cînd te-ai întors ? De ce-ai trecut sub tăcere acest drum ?

— Dar tu de ce m-ai înconjurat cu vorbe și ai încercat să-i atribui dorinței mele plecarea de la barul din Vouliagmeni ? De metoda socratică a întrebărilor ce includ și răspunsuri în ele am auzit și noi !...

— Pentru că am vrut să previn un răspuns negativ.

— Nu-i răspunsul pe care-l aștept !...

— Poate să ți se pară curios, dar ăsta-i răspunsul. Îmi dădusem seama că făcusem o prostie venind acolo... Dintr-o idioată, dintr-o ineptă slăbiciune feminină. O femeie este totuși o femeie ! Carnegie parcă povestește că bunica lui, care a murit la nouăzeci de ani și ceva... Înainte de asta, întîmplarea a făcut ca el să-i arate o fotografie în care era foarte tînără. Ei bine, ce crezi că l-a întrebat ? L-a întrebat în ce rochie era îmbrăcată... Și tot el spune, sau Overstreet, nu mai știu, că un „nu“ este o barieră greu

de trecut. Cînd cineva a zis „nu", toată mîndria sa îi cere să persiste în refuz. Un „nu" este mai mult decît un cuvînt rostit. Intregul sistem, glande și nervi, este în defensivă.

— Ce spui tu este adevărat... Dar în cazul nostru — exagerat.

— Deloc ! „Cui vroiam eu să mă arăt ? Să-mi arăt rochia, să-mi arăt sînii ?" m-am întrebat în timp ce dansam. Și de ce ? Pentru asta venisem în Grecia ? Să-mi arăt rochia într-un bar ? Mă supusesem de fapt unei constrîngeri. Vanitatea ta bărbătească era măgulită... Să nu spui nu, că n-o să te cred ! Erai c-o femeie după care toată lumea întorcea privirile... „Bucuria ta de a mă privi", cum îți place să spui...

— Nu doar să-ți spun !...

— Da, Adrian, dar eu sînt obișnuită cu asemenea bucurii !... Bucuria la care rîvnesc este aceea a unei comuniuni spirituale... Bucuria, cum spuseseși tu, de-a comunica... E ceea ce m-a atras la tine, a zis cu afecțiune.

Iar umbla cu daica ! „Ping-pong ?... Ping-pong !..."

— Mă bucur că spui asta !

— Mi-a plăcut privirea ta deschisă, lipsită de minciună și ipocrizie... Și am venit și eu spre tine cu inima în palmă. Dar spuneam... Bucuria ta de a mă privi... „Bucuriile" astea, a nuanțat, mă agresează !... Vreau să fiu admirată ca om... Nu doar pentru formele mele. Bucuriile de-a mă privi duc imediat cu gîndul la bucuriile patului. „Ah, ce-aș face cu asta în pat !..."

— Am o întrebare de pus : de ce te îmbraci atunci provocator ? Cu bluze atît de patetice ? Cu pantaloni atît de fideli ?... Am o poftă teribilă să mă mir !

— Pentru că așa e modern.

— Se poate spune și așa...

— Care femeie, avînd liniile mele, le-ar ascunde ? ! Și-ai văzut că port fuste lungi, sau pantaloni, nu-mi dezvălui picioarele.

— E subtil ce faci... Dar spune !...

A rămas tăcută cîteva clipe și și-a așezat o tristețe ușoară pe buze.

— Înțeleg ce simți... Dacă simți într-adevăr asta... Și-a făcut un gest ca și cînd s-ar fi scuturat, ar fi îndepărtat niște gînduri. Bucuria ta, spuneam, era dublată... Bucuria ta de-a mă privi era dublată de bucuria că sînt privită, că sînt admirată de alții. Toate... conștiința, deodată evidentă, a acelui gest, a acelei porniri, a acelei cochetării feminine, stupidă și inutilă...

— Se cam ceartă, ce spui !...

— Nu se ceartă deloc ! Dar motivată... A creat în mine o stare nouă. Potrivnică. Plăcerea pe care o doream s-a transformat în contrariul ei, în neplăcere. Și în primul rînd mă agresau toate cele în legătură cu tine.

— Anume ce ? am întrebat-o, gîndindu-mă că este gata să se dea pe față.

— Și am simțit nevoia să cînt, să dansez... A rămîne acolo ar fi însemnat o constrîngere.

— Aud mereu expresia asta. De ce nu umbli goală ?... De ce te încalți ?... De ce nu faci pipi pe stradă și te constrîngi pînă la un prim W.C. ?...

— Adrian, cunosc teoria asta a libertăților limitate !... Pui problema simplist !...

— Evident. Asta...

— Nu, te rog... Știu ce vrei să spui și unde vrei să ajungi... Dar eu am păreri proprii... Să revin... Mereu ne îndepărtăm de subiect. Pentru că e un subiect !... Un subiect la care vreau să ajung.

— Ard de aceeași dorință...

— Așa ai procedat tot timpul : m-ai persiflat.

— Pentru că e de tot hazul ce spui.

— Adică unde-ar fi hazul ?

— Las-o încurcată... Știi tu și singură...

— Nu-nu, eu vreau să-mi spui... Nu face pe șmecherul, Adrian ! Nu merit să te porți astfel cu mine.

Cu asta chiar că mi-a turtit fesul.

— Eu fac pe șmecherul ? Dar cine încearcă pe cine să ducă cu belciugul de nas ?

— Concret ! mi-a cerut. Cum încerc eu să te duc cu belciugul de nas ?

Am vrut să mă refer sub o formă voalată la tipul cu mustăcioară vicleană, dar mi-am zis că poate ea asta și aștepta. Desigur, toată discuția nu avea alt scop decît să afle ce știu, ce bănuiesc, ce zace în mine și mă îmbrobodea cu așa-zisele ei sentimente ca să ajungă la ce urmărea. Și mi-am spus că Egina, dîndu-mi cu discreție să înțeleg că ar fi agentă a Interpolului, a poliției grecești — știința de-a privi, modul cum ne cunoscusem la Salonic, cum ne reîntîlnisem pe șosea, discuțiile despre Grecia și despre toate celelalte, prin care mi se „dezvăluise" drept un om instruit, cultivat — era de fapt o antenă, un „palpator" al mafioților, care intraseră la bănuieli că această călătorie a mea e o cursă. Era ipoteza cea mai probabilă, căci dacă ar fi fost polițistă, după toate cele întîmplate între noi, ea mi-ar fi mărturisit asta cu prilejul acestei discuții. Nefiind, nu putea spune că este, căci nu voia să mă sperie — mafioții nu aveau certitudine, intraseră doar la bănuieli. Și, iată, încercau să afle în ce măsură au sau nu temei bănuielile lor. Oameni buni, cînd sînt în formă, e suficient să-mi storc puțin creierii și-ajung imediat la o concluzie.

— Cu o știință nemaipomenită, dă-mi voie să-mi ridic în fața ta pălăria ! Și-am întors-o ca la Ploiești : „Tu ai avut dreptate, Adrian, am făcut o mare prostie că am venit aici"...

— Aaa, asta ?... a zis, ca și cînd ar fi scăpat de o îngrijorare ascunsă.

— Da, asta...

— Ca să previn un refuz. Spune-i unui om că are dreptate... Asta și vor toți oamenii, să aibă dreptate. Un om e înainte de toate o făptură emotivă, emoțională. Și nicidecum una logică. Amorul ei propriu... vanitățile ei... Eu umblu prin lume nu doar să văd orașe și pietrele unor civilizații apuse... Pietrele astea mă implică doar ca fapt de cultură... Vreau să spun, în măsura în care știu să-mi transmită fiorul artei...

— Sau în măsura în care ești tu pregătită să-l receptezi...

— Sînt pregătită !... a zis cu voce strepezită. Și tu știi asta !...

— În sensul stării sufleteşti... M-am exprimat eu greşit. *Sorry !*

— Adrian... Bun, casetele le-ai împrumutat... Maşina ai cumpărat-o la mîna a doua din Italia... Şi-ai păstrat iconiţa la bord, aşa... pur şi simplu... Se afla acolo şi ai lăsat-o acolo... Cum mi-ai spus. Bine, nu eşti înregimentat în partid (mă întrebase şi-i spusesem că nu sînt membru de partid, pentru că nu trebuia să le ştie pe toate), dar trăieşti într-o ţară comunistă !...

— Na-ţi-o bună că ţi-am frînt-o ! Şi ce dacă-i comunistă ? Fiecare om are libertatea de-a crede sau nu în Dumnezeu... O libertate reală !...

— Bun, bun, dar tu mi-ai spus că eşti ateu...

— Şi-i adevărat ! Tocmai de asta n-am dat nici o importanţă iconiţei. Dacă m-aş fi simţit cu musca pe căciulă — asta în cazul în care tu vrei să crezi c-ar exista o asemenea „muscă" la noi — aş fi înlăturat-o pe dată.

— Să fie aşa cum zici tu... Dar maşina ta e ca şi nouă !... Cine vinde o Lamborghini Espada la atît de puţini kilometri ? Scade kilometrii pe care i-ai făcut... Pentru că într-un an, cel puţin zece mii de kilometri — o cifră modică — tot i-ai făcut ! Numai drumul de la Roma pînă la Bucureşti... Acum, în Grecia... Deci o maşină la mai puţin de cincisprezece mii... O maşină lucrată artizanal... Cu unul din cele mai ireproşabile motoare... Pus pe o caroserie băgată, înainte de-a fi vopsită, într-o baie de cositor — ştim şi noi unele lucruri !... Deci, pe o caroserie care nu va fi atacată niciodată de rugină... Cine vinde, Adrian, o asemenea maşină ? ! Şi de unde ai tu bani, Adrian ? Cresc la voi dolarii în copaci ? Poţi să-mi spui că da, cresc. Tu poţi să-mi spui asta, dar oricît ţi s-ar părea de ciudat, eu n-o să te cred ! Pot să te iau şi eu în zeflemea !... De fapt te ascunzi... Practici sarcasmele ca să te-ascunzi în spatele lor ! Sarcastică pot fi şi eu !...

Nu ca să mă ascund „practicam sarcasmele", ci s-o alung din mine, să mă detaşez prin ele, şi o făceam cu răutate, cu o voluptate a răutăţii, căci ea, această răutate era îndreptată în primul rînd, era mai ales împotriva mea îndreptată.

— Te rog, ești invitata mea !... am spus cu un exces de amabilitate și am răsucit încă o dată în minte răspunsul pe care îl pregătisem pentru varianta că Egina ar fi trimisa mafioților. Dacă ar fi fost agentă a Interpolului, nu mi-ar fi pus această întrebare — poliția grecească știa doar toată povestea cu Sabbatini ! Și astfel ipoteza mea a primit o nouă confirmare.

— Cîștigi timp ?

— Recunosc, m-ai dat în vileag. Asta și făceam — cîștigam timp. Și acum ascultă : am venit în Grecia în locul unui prieten, un amic din Italia, un confrate (gura păcătosului !...) care s-a oprit la mine, am fost împreună la mare și ghinionul a făcut ca el să-și fractureze clavicula. Excursia din Grecia era comandă, plătită... Așa se face, că am stat la „Mediterranean Palace". Pentru că omul e un tip cu bani. Nu mă omor după hoteluri și restaurante luxoase, nu sînt nici eu de ele și nici ele de mine, și am cerut Agenției de turism din Salonic să-mi transforme serviciile în bani ; o să mă opresc unde vreau și cîte zile vreau. Și, bineînțeles, am avut în vedere să fac și niște cumpărături... Și martor mi-e Dumnezeu, m-am gîndit și la tine. Cu o speranță absurdă, nebunească aproape, că o să facem drumul împreună.

— Ai nota maximă pentru acest răspuns !

— E un răspuns adevărat.

— Adrian, vrei să-ți spun cum ești tu ?

— Mor de nerăbdare să aflu.

— Ai o minte ascuțită...

— *Thanks !*

— Dar nu-mi mulțumi, căci altceva vroiam să-ți spun. Totul ar fi în regulă... faci însă o greșeală capitală : ieși prea în față, atragi atenția asupra ta. În felul acesta vei avea — și probabil că-i și ai — foarte mulți dușmani, dar foarte puțini prieteni adevărați.

— Îmi place ce-ai spus. Așa chiar și stau lucrurile. Te rog să continui, nu te jena !

— Cine ți-a spus că mă jenez ? Apoi, din cîte intuiesc... Pentru că e greu să cunoști pe cineva în cîteva zile... Dar eu voi afla, a adăugat deodată ca pentru sine și

aproape în șoaptă. Din cîte intuiesc, ții să ai mereu *tu* dreptate. E oare cel mai bun, cel mai fericit mijloc de a-ți manifesta personalitatea ? Și m-a întrebat pe neașteptate : Adrian, ai putea să fii cu cineva, ai putea să fii cu mine dacă aș avea un ochi de sticlă ? Uite, așa cum sînt, dar aș avea un ochi de sticlă ? N-a așteptat să-i răspund, a făcut „Ha-ha", a adăugat : Dar eu n-am un ochi de sticlă. Și a zis că ar vrea să bea ceva. Tu nu vrei ?

— Ei, cum să nu vreau ? !

Oameni buni, din cîte mă știu, în domeniul ăsta nu manifest nici un fel de idiosincrazie.

40

Dominată de munți stîncoși, sumbri, gri-cenușii, Creta este departe de a-ți oferi o imagine ospitalieră, Iraklionul nu te întîmpină cu terase așezate în semicerc, și am pus graba Eginei pe seama acestei austerități. Ieșind din port pe lîngă ziduri de cetate, mi-a spus că aparțin fostei fortărețe venețiene Candia, cum s-a chemat înainte Iraklion-ul, într-unul din bastioanele ei este înmormîntat Kazantzakis, n-are rost să mergem însă acolo, îl cinsteşti înțelegîndu-i opera ; cretan a fost și El Greco... Și Eginei nu i-a mai stat gura o clipă.

Ne-am oprit în centrul orașului să vedem fîntîna dogelui venețian Francesco Morosini, care îi poartă și numele. Auzisem că este tot atît de frumoasă ca „Fontana di Trevi", ceva de genul fîntînii, executată de Mestrovici, din fața Operei din Zagreb... Da' de unde ! O fîntînă cu bazinele dispuse ca petalele unei flori, ornată într-o manieră mai curînd arabă, dar pînă la „Fontana di Trevi" e cale lungă.

Am crezut că o să mergem direct la Cnossos, dar ea m-a dus la Muzeul de arheologie. Acesta era de vizitat abia la urmă, pentru a putea situa piesele într-un cadru concret, deja văzut... Mi-a zis că vom găsi la Cnossos copii fidele, executate de mari artiști, după frescele descoperite acolo și transportate la muzeu pentru o mai bună păstrare, tronul lui Minos e și el în dublu exemplar, e mai bine să începem cu muzeul.

Chiar dacă Elada este ținutul zeilor, iar Creta al regilor misterioși, legenda vrea ca Zeus să se fi născut în Creta. Aici, într-o peșteră a muntelui Ida, s-ar fi refugiat Rhea cînd au apucat-o durerile facerii, pentru a-și salva fiul de Cronos care își înghițise pînă atunci toți copiii. L-a crescut Amalteea — după unii, nimfă, după alții, capră — și Zeus și-a detronat tatăl, așa cum și sunase prezicerea. Minos, primul rege al insulei, ar fi fost și el os zeesc, fiu al lui Zeus și al Europei, și pe care Poseidon l-a înzestrat cu un taur scos din apele mării pentru a-i supune mai ușor pe insulari. Așa s-a și întîmplat, numai că Pasifae, soția înțeleptului rege, neștiind ce să mai facă de atîta preabine — de la zei, oameni buni, ni se trag toate — s-a îndrăgostit de vigurosul animal, s-a băgat într-o vacă de lemn, construită special, și s-a împreunat cu taurul. De aici Minotaurul, monstrul jumătate om, jumătate taur ; de aici labirintul în care a fost închis ; închis nu doar el, dar și Icar împreună cu al său părinte, celebrul arhitect Dedal care i-a construit regelui toate palatele cretane, inclusiv Cnossos-ul și Labirintul, dar și vaca de lemn în care Pasifae i-a pus coarne cu taurul ; de aici zborul cu aripi de ceară, prima înălțare a omului în văzduh ; de aici legenda lui Teseu, fiul lui Egeu, regele Atenei, care și-a eliberat patria de sub jugul cretan prin uciderea Minotaurului ; de aici „firul Ariadnei", după numele fiicei lui Minos, care îndrăgostindu-se de Teseu l-a ajutat să iasă din Labirint ; de aici și numele Mării Egee, căci, ancorînd în Pireu, fiul a uitat să arboreze pe corabia sa semnalul stabilit în caz de victorie, o pînză albă, și, disperat de pierderea lui, Egeu s-a aruncat în mare. După spusele lui Homer, insula care îi îngenunchease pe ate-

nieni era „mîndră și roditoare“, cu „nouăzeci de orașe“, printre care „e unul mare, Cnossos“, unde a fost „rege Minos, apropiat de Zeus“. Schliemann visase de copil să demonstreze adevărul legendelor și credința sa, rămasă neștirbită pe tot parcursul vieții, că totul nu este doar imaginație, doar povești, și că eroii homerici au existat în realitate, a dus la descoperirea Troiei. Resturile „Palatului lui Priam“ l-au dezamăgit, dar uriașul tezaur găsit cu prileul săpăturilor i-a permis să înceapă lucrările la Micene „cea bogată în aur“, unde domnise Agamemnon, „Rege între Regi“. Rezultatul este cunoscut, celebrele măști mortuare din aur provin și ele din aceste săpături. A dat la iveală apoi Tirintul și l-a atras Cnossos-ul legendarului Minos. Locul unde se bănuia că ar fi existat bătrîna cetate era un deal, botezat de turci „Capul boierului“, dar proprietarul pămîntului i-a cerut o sumă care i s-a părut arheologului neamț exorbitantă. Spiritul mercantil a fost mai puternic ; nu l-a plătit. Și i-a lăsat astfel savantului englez Arthur Evans meritul de a fi descoperit în 1900 uimitoarea civilizație minoică. Însă abia acum treizeci de ani a putut fi descifrat alfabetul cretan cel mai recent, denumit „Linear B“ și folosit cu vreo 1500 de ani înaintea erei noastre, de o greacă arhaică. Or, pe insulă a existat o civilizație cu mult mai veche, înfățișată de „Linear A“. Descifrarea și a acestui alfabet ar putea constitui o nouă „piatră de la Rosette“ și ar putea proiecta lumini asupra unui necunoscut plin de cele mai neașteptate surprize. Măsura lor e dată în parte și de sălile muzeului arheologic din Iraklion.

Ceea ce m-a uimit cu deosebire a fost realismul artei cretane, o comuniune, nemaiîntîlnită pentru acele timpuri, a omului cu natura. Pe care o domină cu detașare și noblețe, venind parcă să infirme acel mit crud al Minotaurului devorator de tineri atenieni. Vorbesc despre acestea frescele sau fragmentele de fresce, de rară prospețime și modernitate a culorilor, cum ar fi cea a „Prințului cu diademă“ culegător de crini, al cărui corp, de o *nouă* și expresivă armonie, e plin de maiestate și fast... Sau acei tineri purtînd pe cap vase în formă de corn, destinate

libaţiilor. Sau „Frumoasa pariziană“, o pictură parcă în stilul Montparnasse al anilor '30 — Baudelaire ar fi atribuit-o cu siguranţă artei „modernismului“ —, un profil feminin cu nasul în vînt, cu buze cărnoase şi roşii, cu un cîrlionţ ce coboară graţios pe frunte, aşa cum graţios este adus părul negru pe după ureche, spre ceafă, şi legat cu o panglicuţă. Apoi acea „Zeiţă cu şerpi“, statueta unei femei ce ţine ridicat în fiecare mînă cîte un şarpe, cu ochii ei hipnotic miraţi, cu o talie fragilă, subţiată, mult înălţată, ce îţi aminteşte de El Greco, cu o jupă conică, în volane, foarte aproape de rochiile zilelor noastre. Ca să nu mai spun că ea se înfăţişează în această toaletă a ei (aşa era moda, şi „nimic nu e nou sub soare“), cu sînii descoperiţi, sîni excesivi, simbolic excesivi, desigur. Celebrul „Vas cu caracatiţe“, nelipsit din albumele de istorie a artei, vasele de Camares, cu motive zoomorfe, sau cele în care apare imaginea dublei securi, statuetele de fildeş, printre care cea a unei scene de tauromahie, reprezentînd un tînăr înălţîndu-se acrobatic peste coarnele taurului, armele, bijuteriile, sigiliile, micro-gravurile de o rară fineţe — toate vorbesc neîndoios despre gustul rafinat al cretanilor, despre prosperitatea lor trecută, despre o artă anume de a trăi.

Ziua se anunţase toridă încă din zori, marea fusese încremenită în nemişcare, briza dispăruse odată cu noaptea, o căldură uscată, deshidratantă, se făcuse simţită şi în sălile muzeului, dar cînd am ieşit afară am avut impresia că în loc de aer înghit flăcări. O cofetărie era chiar alături şi Egina m-a tras într-acolo. I-am propus să mergem la hotelul pe care îl văzusem în apropiere şi i-am spus şi motivul : „Vreau să sun la Pireu şi să mă interesez dacă n-or fi sosit piesele din Italia“.

Nu era o treabă de neglijat, Cnossos-ul putea să mai aştepte. Mă gîndisem să telefonez de cum debarcasem, dar îmi spusesem că o voi face spre prînz, ca să nu las impresia că mă grăbesc foarte tare să intru în posesia pieselor. La hotel mi s-a spus că voi avea de aşteptat vreo jumătate de oră, cablul este foarte aglomerat. Cu atît mai bine : în hotel exista aer condiţionat, şi tot ce voiam era să fac un duş. Şi am rugat-o pe Egina să vorbească în acest sens cu tînăra de la recepţie.

— Pe-o căldură ca asta, o asemenea cerere e perfect îndreptățită. Explică-i c-am sosit cu vaporul... Să ne dea o cameră pentru o oră. Te jenezi ? am întrebat-o cu impresia că ezită. Spune-i că nu mergem sus amîndoi, că facem dușul pe rînd...

Recepționera a fost de acord, a urcat întîi Egina, iar eu am rămas în hol să aștept legătura. N-am primit-o. Mi-au dat-o în cameră, cînd mă aflam sub duș. Răspunsese secretara. Știam că vorbește italienește, i-am zis cine sînt și ce vreau. Mi-a comunicat că domnul Lemanidos este plecat și că va lipsi toată ziua. Am întrebat-o de piese. Nu, nu știa nimic despre ele. Nu-mi plăcea toată povestea : Georgio trimisese telexul în fața mea, trecuseră atîtea zile, și eu cunoscusem promptitudinea italienilor în afaceri.

Știind că voi ajunge în Italia, o cunoștință față de care aveam unele obligații mă rugase să-i cumpăr un litru de vopsea de rezervă în culoarea mașinii. Avea un Fiat-1500, tip care se vînduse pe bază de aprobări, iar mașina în cauză era chiar specială, vopsită într-un gri deschis, metalizat, o culoare mai rară pe atunci și folosită numai la mașinile de comandă. Din pricina asta, pe unde am întrebat, au clătinat din cap că n-au. Îmi era de mirare, dar asta era. Cine să te creadă însă că n-ai reușit să găsești, în chiar țara în care a fost fabricată mașina, vopseaua respectivă ? Fie ea și o vopsea mai puțin obișnuită, mai specială. Și, temîndu-mă că omul o să creadă că n-am vrut să-l servesc („Ei, cum, în Vest să nu găsești ce cauți ? ! Să i-o spui asta lui mutu' !...“), colindasem prin magazine. Ajunsesem la Genova, a doua zi urma să trec în Franța, dar vopsea tot nu găsisem. Am luat și aici la rînd magazinele. Într-unul dintre cele mai mari am dat peste un patron mai în vîrstă care, văzînd probabil privirea mea disperată, pentru că nu mai știam unde să mă mai duc și să întreb, mi-a explicat că e o vopsea a uzinei „Fiat“, produsă la cererea ei, posibil chiar de o fabrică vest-ger-

mană. „Dar pentru că vreau să vă servesc — Vă dați seama ce pot cîștiga eu la o cutie de vopsea ? ! — și să nu plecați nemulțumit de la mine, — o să vă dau cărțile mele de vizită să le împărțiți la prieteni — o să telefonez la Torino.“ A telefonat, a dictat celui de la uzină toate datele — tipul mașinii, anul de fabricație, seria motorului și a șasiului, numărul culorii, înscris pe hîrtiuța, un fel de pașaport minuscul, cu care venise mașina din fabrică, și de la celălalt capăt al firului i s-a cerut să revină peste un sfert de oră. Nu aveam ce să fac în acest interval de timp, negustorul m-a invitat să iau loc acolo, la el în birou, m-a tratat cu Pepsi-Cola, mi-a dat vreo douăzeci de cărți de vizită cu adresa magazinului „Colori“ — toate se cheamă așa, mi se acrise de numele ăsta — și a telefonat din nou la uzină. I s-a spus să-mi comunice că voi primi a doua zi dimineața vopseaua respectivă, care va fi expediată cu avionul pe adresa magazinului.

Promptitudinea manifestată pentru o cutie de vopsea făcea astfel cît se poate de suspectă amînarea la care mă supunea șeful reprezentanței Fiat din Pireu. Șiretul, preașiretul domn Lemanidos. Pentru că el se aflase desigur în birou, dar nu vrusese să vorbească cu mine și îi spusese secretarei să mă paseze pe mîine.

Am coborît în hol, dar n-am găsit-o pe Egina. Crezînd că este la barul de zi al hotelului, m-am îndreptat într-acolo s-o caut și să beau o cafea. Am văzut-o încă din prag și imediat m-am retras : stătea la o măsuță, nas în nas cu brunetul cu mustăcioară vicleană. Pe feribot nu-l văzusem, în atîta lume ar fi fost și greu să-l fi zărit. Și apoi, nu era exclus să fi sosit cu avionul. La barul din Vouliagmeni mă dusese Egina... Dar la hotelul acela, eu îi propusesem să mergem ! Inițiativa fusese a mea, nu a ei. Ea vrusese să meargă la cofetărie...

Ce mai tura-vura, eram urmărit pas cu pas ! Dar de ce aveau ei nevoie — mafioții, desigur — de doi oameni în preajma mea ? Unul — Egina foarte aproape (mai aproape nici nu se putea) iar celălalt — individul cu

mustăcioară, ca o umbră, în spate ? Constatarea asta n-a fost de natură să mă încînte, oameni buni, v-o spun cu toată sinceritatea ! Ce era de făcut ? Păi de făcut nu era nimic. Singurii care erau în măsură să facă ceva — aveau datoria să facă ! — erau polițiștii greci. Și voiam să cred că ei nu dormeau în pantofi. Chiar dacă afară erau cel puțin patruzeci de grade la umbră. Treaba mea era să conduc mașina și să fac pe turistul, iar a lor — să mă păzească și să aibă grijă să nu mi se întîmple nimic.

Egina n-a întîrziat mult, cînd am văzut-o ieșind, am apărut și eu, ca și cînd atunci aș fi coborît. N-am observat nici o schimbare în atitudinea ei și a început să meliţe din primul moment, să verbalizeze tot ce întîlnea în cale, pînă și ușa turnantă de la intrare a constituit un subiect. Că te încurci întotdeauna în aripile ei, mai ales cînd ai și bagaje, sistemul e depășit, într-adevăr, nu permite aerului de afară să pătrundă în hol, dar pentru asta au fost inventate uși cu celule fotoelectrice, și a continuat povestindu-mi ce sisteme de uși întîlnise pe unde fusese.

Soarele era năucitor, aerul frigea de parcă întregul oraș ar fi luat foc și ar fi fost o imensă pălălaie. Am găsit caroseria Citroën-ului atît de încinsă, încît puteai pune la fiert o cafea. Am lăsat ușile deschise ca să iasă aerul fierbinte și duhos dinăuntru. Rya stătea pe umărul Eginei, ținînd pliscul deschis, Max lăsase grandomania deoparte și scosese limba de-un cot, pentru că ei, cîinii, așa se răcoresc ; au puține glande sudorifice și își reglează temperatura corpului prin modificarea ritmului respirator. Mai că-mi venea să-l imit.

Pînă la Cnossos n-am făcut mai mult de opt kilometri. Pe drum întîlnisem un autobuz-cursă și o mulțime de taxiuri colective, să fi venit cu avionul, n-ar fi fost nevoie să rămînem pînă seara pe insulă, în căldura ei de iad. Sufocat, brutalizat de ea, de transpirația care mă năclăia, n-am răbdat și i-am spus asta Eginei.

— Iar vrei să ai tu dreptate !...

— Am pus o întrebare... N-am făcut o afirmație !... Nu m-ai învățat tu aseară așa ? !

— Ei, află că n-ai dreptate !...

— N-am dreptate... „Dacă vrei să cîștigi o controversă, evit-o !“ îmi spusese.

— Ha-ha ! N-ai dreptate, pentru că mai mergem undeva.

— Unde ? La Mallia ?

— Ai să vezi...

Ruinele Palatului lui Minos nu-ți spun de la început mare lucru ; te uimesc doar prin întindere, prin suprafața pe care se desfășoară — ceva mai mare de două hectare, și refăcînd mental palatul, el nu apare mai mic decît Versailles-ul sau Buckingham-ul. Dar ceea ce impresionează nu sînt atît dimensiunile — cu toate că spun și ele destule —, cît gradul de civilizație al unui popor preistoric — minoienii, o civilizație reflectată asupra sinelui, în bucuria de a trăi. Cnossos-ul a fost un templu al oamenilor și nicidecum al zeilor. Dedal — arhitect, sculptor și pictor în același timp — n-a avut la dispoziție marmură ; pentru zidurile exterioare a folosit piatra acoperită cu stuc, iar rezistența construcției de 5 etaje și cu peste 500 de camere a fost asigurată prin bîrne de lemn. Poate tocmai de aceea majoritatea materialelor sînt ușoare, în special ipsos. Dar decorațiile murale suplineau cu prisosință luciul de multe ori dulceag al marmurii, valoroasă, după gustul nostru de astăzi, abia prin patină, prin porii vremurilor de demult. Coloanele sînt și ele aparte : subțiate la bază și îngroșate spre vîrf. Și au doar un rol decorator, de împărțire și mobilare a spațiului. Totul vorbește despre o viață plină de confort : saloane de recepție rezervate ceremoniilor publice, scări grațioase, terase suprapuse, curți interioare, camere de primire, de oaspeți, teatru în aer liber, o platformă de dans — concepută de marele arhitect pentru „Ariadna — cea cu cosițe de aur“, care l-a ajutat pe Teseu să iasă din Labirint, dar pe care a abandonat-o repede pe o insulă —, o sală pentru „jocul de șah“, arene pentru sport și tauromahie, camere de baie (!) care uimesc prin instalațiile lor : apă curentă, cadă de ceramică, closete cu „sifon“, canalizare ; cămări,

uriașe magazii de alimente (rezervele de ulei păstrate aici au fost estimate la aproape 70 000 de litri). Dar bucuria de a trăi a minoienilor este cel mai bine ilustrată de frescele palatului. Ca, de pildă, cea a „bijuteriei" în care un bărbat, stînd în spatele unei femei, îi prinde un colier în jurul gîtului ; fresca grupului de tinere doamne ; cea a mulțimii care aplaudă goana taurului... Frumos coafate, femeile au cîrlionți pe frunte și pe lîngă urechi, părul le este împodobit cu diademe, buzele rujate și unghiile acoperite cu ojă sidefie, poartă fuste despicate, bluze scurte sau jachete care lasă pieptul descoperit. Este ținuta în care participă la viața publică fără restricții și fără sentimentul inferiorității față de bărbat. Și cu toate că Minos ar fi ajuns, cum vrea legenda, datorită înțelepciunii sale, unul din cei trei judecători din Infern, nu se vede de nicăieri că pe minoieni i-ar fi preocupat „viața de apoi". Paleta cromatică nu este prea bogată — mult ocru, galben, negru, albastru deschis, ca în fresca cu delfini, albastru marin, dar culorile, vegetale desigur, sînt pastelate, de o prospețime uluitoare, și mai ales mînuite de artiști de un mare rafinament. Un decor fastuos în care contrastează doar tronul legendarului Minos. E un scaun obișnuit, foarte modest în comparație cu fotoliile din birourile noastre cu anticameră și secretară.

Mi se umflase capul de turuiala Eginei, spunea vrute și nevrute, cu noimă și fără noimă, sărea, fără nici o legătură, de la un subiect la altul, de parcă i se băteau dracii la gură. Îmi zicea cît de nociv este fumatul, cum se transformă în factori de risc, s-a referit la diferite maladii, am rămas surprins de cunoștințele ei de medicină, în orice caz, terminologia îi era la îndemînă și de la tromboză a sărit, hodoronc-tronc, la grijile materiale ale vieții, care îl absorb pe om, astfel că nu-i mai rămîne timp pentru meditație. Și a început să-mi înșire, plasînd mereu „Mă urmărești ?", „Ești atent ?", „Mă asculți ?", tot ceea ce este constrîns să facă zi de zi omul modern, de cînd se scoală

şi pînă se culcă. Şi a spus deodată : „Ştii, numai o viaţă spirituală intensă te poate purifica. Renunţînd la toate plăcerile trupului, te pregăteşti pentru cele ale spiritului". Mi-a stat pe limbă să-i spun : „Hei ! Ce-i cu praful ăsta de strănutat ? !", dar n-am reuşit să pronunţ cuvintele. „Nu-i bine să mă întrerupi, Adrian. Aşteaptă să vezi întîi ce vreau să spun !" Dar eu n-o întrerupsesem !... Avusesem doar intenţia. Mi-a povestit apoi despre nişte yoghini pe care îi cunoscuse în India şi la care fusese în vizită cu taică-su, despre viaţa lor plină de ascetism şi privaţiuni, despre însuşirile căpătate prin acest mod de viaţă, închinat minţii şi spiritului. Am vrut să-i spun că mie îmi place viaţa mea de păcătos, carnea, vinul, muzica şi tot restul, dar cuvintele au rămas blocate de neputinţa vorbirii. „Da, a zis, dar ştii, trupul distruge spiritul, te frustrează de bucuriile spirituale şi ce poate fi mai frumos decît să te simţi scăldat de lumină ? !" Eram sătul pînă peste cap de lumină, soarele dispăruse în spatele munţilor, umbra însă nu venise ; erau nişte munţi cărora le lipsea pînă şi umbra : stînci golaşe, alb-roşietice, fără pic de vegetaţie. Pereţii se ridicau verticali, şi pe ei — două-trei capre, ca într-un desen infantil ; nu puteam pricepe cum ajunseseră şi cum se ţineau ele acolo. Legea gravitaţiei nu acţiona asupra lor ? Şi ce mîncau ? Pentru că nici mărăcini nu creşteau în piatra arsă, vorace, nesăţioasă de soare. Drumul, îngust cît pentru o singură maşină sau, mai bine zis, cît pentru o teleguţă trasă de un măgar, şerpuia tot timpul pe buză de prăpastie, era un drum parcă săpat treptat-treptat şi puţin cîte puţin, cu tîrnăcopul, generaţii de-a rîndul. Ca, în cele din urmă, o procesiune să poată ajunge în vîrf, unde să aducă o jertfă, şi al cărei fum să se înalţe nestingherit spre acel Dumnezeu ce nu putea fi decît Soarele. Maşina dansa pe grohotişul drumului ; proiectate de roţi, pietrele loveau tot timpul podeaua, poc-poc, poc-poc, colţurile lor ascuţite puteau sparge în orice clipă un cauciuc, altele se rostogoleau în urma noastră, ca şi cînd ar fi fost puse în mişcare de zgomotul produs de maşină. În loc să se con-

centreze asupra condusului, Egina pilota cu gesturi reflexe şi nu vedea decît cuvintele pe care avea să mi le spună, într-o logoree fără sfîrşit. Îmi vorbea, aşa cum îmi vorbise şi pînă atunci, cu o voce egală, armonioasă şi caldă, despre fratele ei din Noua Zeelandă, despre ferma sa, unde se stabiliseră şi părinţii, despre soţia lui şi despre copii, şi mi-a spus deodată : „Eu ştiu înainte de-a cunoaşte, eu ştiam că aveam să te întîlnesc şi aşteptam asta. Ştii, dragul meu, moartea nu este decît un mod de existenţă". Şi a continuat la fel de arbitrar : „Tu cred că ştii că ceea ce a păstrat unitatea grecilor, în pofida vrajbei lor regionaliste dintotdeauna — transmisă de la antici şi ea —, a radicalizării conştiinţelor, a atîtor furtuni ale istoriei prin care Grecia a trecut, ca nici o altă ţară, ceea ce a păstrat unitatea lor a fost limba. S-a perpetuat, vie şi nealterată... Dă-mi tu, te rog, un alt exemplu, spune-mi tu ce altă limbă s-a continuat astfel ! Nici una. Limba lui Homer este aproape şi limba poeţilor neoeleni. Aşa cum temperamentul grecilor de astăzi este acelaşi cu temperamentul vechilor greci. Şi a început să gloseze pe această temă, luînd la rînd perioadele istorice, pentru ca pe la mijlocul acestei „disertaţii" să-mi spună că „Doar întorcîndu-ţi gîndurile asupra-ţi poţi afla răspunsuri la întrebările lumii" şi că „Întîi trebuie să înveţi să umbli şi pe urmă abia să alergi". Am intrat într-un sat micuţ, format din vreo douăzeci de case, înghesuite unele în altele, mai multe nici n-ar fi încăput în acel degajament, săpat probabil anume ca să adăpostească aşezarea. Deasupra ei se ridica ameninţătoare, ancestral ameninţătoare, stînca muntelui, din care se desfăceau pereţi zimţuiţi. Un grup de femei, îmbrăcate în negru, brodau în tăcere, aşezate în cerc. În rest, drumul era pustiu. În uşa unei case, chiar peste drum de grup, am văzut o femeie care aştepta parcă sosirea cuiva. Egina a oprit maşina în dreptul ei şi mi-a zis „Hai să mîncăm". Am coborît, cu picioarele amorţite. Din cauza căldurii, simţeam cum îmi fierbe măduva în oase, aveam în ele anticiparea unui pericol ; o veche, o foarte veche anticipare. Egina s-a aplecat, i-a sărutat

mîna femeii și a pătruns cu ea în casă. Am urmat-o ; ușa dădea direct într-o cameră. Un perete întreg era acoperit cu tot felul de icoane, în dreptul fiecăreia ardea cîte o candelă. Ele și luminau încăperea. Pereții erau orbi, fără ferestre, doar o ușă în fund prin care dispăruseră Egina cu gazda, probabil la bucătărie. Mai multe încăperi nici nu cred să fi avut casa. Mobila — dacă i se poate spune așa — era mai mult decît sărăcăcioasă : un pat din scînduri, trei scaune rudimentare lîngă o masă tot atît de rudimentară și ea. Pereții erau însă împodobiți cu ștergare, unul sub altul, ca într-un muzeu etnografic, o sumedenie de ștergare. M-am așezat pe un scaun și după un timp, care nu știu cît a durat, poate un minut, două sau poate o oră, Egina a reapărut aducînd farfurii cu mîncare : brînză afumată și bucăți de carne de capră prăjite pe tuciul plitei, probabil. Gazda a pus masa și a venit cu o sticlă de rachiu, din al cărui gust n-am putut să-mi dau seama din ce fusese făcut. Totul s-a desfășurat în tăcere, pe mutește, fără să fie spusă o singură vorbă ; ultimele cuvinte pronunțate de Egina fuseseră „Hai să mîncăm". Apoi, de afară a răzbit un murmur de glasuri ce îngînau parcă un cîntec, și gazda ne-a făcut semn să ieșim. Femeile nu mai erau așezate în cerc, ci se înșiraseră stînd turcește (grecește) pe o parte și alta a drumului, așternut cu cărbuni aprinși, deasupra cărora mișcau un fel de evantai pentru a însufleți arderea. „Vino", m-a chemat Egina cu voce șoptită și tainică, și a pornit, chemată parcă irezistibil spre acel covor de jăratic. Cîntul femeilor s-a întețit, glasurile au crescut, dar tot ca un murmur. Am pornit în urma Eginei. Înaintînd, și-a scos din mers întîi un pantof, apoi celălalt. La fel am făcut și eu. Dar jăraticul răcorea, nu ardea. La capătul lui ne așteptau două femei ținînd cîte un măgăruș. Ne-am urcat pe spinările lor și am luat-o în prelungirea drumului pe care venisem și care de la marginea acelui cătun se transforma într-o potecuță spînzurată pe obrazul stîncii. Pe asemenea potecuțe se aflaseră probabil și acele capre întîlnite pe drum și care mi se păruseră lipite sau prinse în cuie de peretele

muntelui. Tot astfel am fi apărut desigur și noi călare pe măgăruși, dacă ar fi avut cine să se uite la noi de undeva mai de jos. Dar acest „undeva mai jos" nu exista. Exista doar un hău, la al cărui sfîrșit n-ar fi ajuns întreg nici măcar un oscior ; pe coasta zimțuită a muntelui aschiile ar fi sărit din oase ca de sub barda unui topor. Soarele parcă pierise. Sau poate din pricina văpăii lui orbitoare nu-l mai vedeam, căci stînca reflecta o lumină ce mă plesnea peste ochi așa cum te plesnește sclipirea zăpezii în mijlocul unei poiene. Țineam privirea drept în ceafa asinului, și astfel o fream și de abisul ce începea de sub noi. Am crezut că vom trece prin tunelul a cărui gură neagră apăruse deodată în față, dar nu s-a întîmplat așa și ne-am oprit într-un degajament, un fel de platformă micuță. Coborînd, primul lucru pe care l-am văzut au fost gratiile unei cuști săpate în stîncă, și în care se afla un scorpion monstruos, de mărimea unei oi aproape, venit parcă din preistorie, o dihanie apocaliptică. Mi se înfiorase carnea, am crezut că halucinez, dar nu, își mișca încet cleștii ca și cum s-ar fi pregătit să-și ridice coada pentru atac. O coadă enormă, solzită cu platoșe de culoarea nisipului. Egina nu i-a dat nici o atenție, m-a luat de mînă și ne-am îndreptat spre ceea ce crezusem că era un tunel. Abia apropiindu-mă, am remarcat lîngă gura intrării o făptură micuță, o bătrînică puțină la trup, ce s-a ridicat cu sprinteneală de jos, într-o cămeșoaie albă, ca și bucata de piatră pe care stătuse. „Sărută-i mîna, mi-a zis Egina. E bunica tatălui meu". Fața îi era ca o prună uscată, dar avea distincție și păstra încă urme ale unei frumuseți trecute. Mi-a întins mîna să i-o sărut, anume așa mi-a întins-o, și am auzit-o pronunțînd „Adrian" și spunînd apoi ceva în grecește. „Bunica ți-a zis că te-a așteptat, a știut c-o să vii", mi-a tradus Egina și s-a îmbrățișat cu bătrîna. Am pătruns imediat într-un fel de peșteră-tunel, biserică și în același timp cameră de locuit, și am văzut într-un colț, așezate în semicerc, femeile îmbrăcate în negru din satul din care plecasem. Lumina ce venea de la candele și sfeșnicele pline cu

lumînări, feţele lor mi le-a relevat, dar era imposibil ca ele să fi ajuns înaintea noastră, căci alt drum nu putea să existe. În partea opusă se găsea mobila — un pat înalt de fier, un pat elegant pe vremuri, un pat „*belle époque*", cu ornamente de alamă, o masă, fotolii din piele, canapea, scaune tapisate, ca un colţ dintr-o hală cu vechituri. Bunica Eginei ne-a invitat să luăm loc pe fotolii şi s-a aşezat în faţa noastră pe pat. A fost momentul cînd am observat ivindu-se de sub poalele cămeşoaiei două copite de capră şi gîndul m-a dus imediat la acel bocănit straniu produs de paşii bătrînei. Eram ca într-o vizită, doar că nimeni nu scotea nici o vorbă, nici musafirii, nici gazda, şi aceasta în loc să-şi plimbe privirea de la unul la celălalt, o ţinea în pămînt. Şi tăcerea se prelungea, liniştea devenea tot mai intensă. Una cîte una, lumînările au început să se stingă, făcînd să se audă agonia ultimelor pîlpîieli. Undeva deasupra s-a rostogolit o piatră. Un murmur confuz a venit dinspre grupul de femei aşezate pe jos, dar imediat a pierit. Din cînd în cînd pereţii transmiteau tot felul de sunete enigmatice. O candelă a sfîrîit lung în dreptul unei icoane. Un fîlfîit de aripi mi-a trecut pe lîngă ureche. A scîrţîit o uşă şi din spatele iconostasului a răzbit o lumină ca venită de afară. Intrase cineva. Dar lumina a persistat şi un bocănit mărunt şi ferit m-a dus la gîndul unui cor care începuse să se adune în spaţiul strîmt al altarului. O şopîrlă s-a oprit pe cuvertura patului, a înălţat capul pentru o clipă şi a dispărut în cealaltă. A scîrţîit o altă uşă, de data aceasta în spatele meu, şi o altă lumină, şi mai intensă, a răzbit de afară. Odată cu ea, aerul s-a umplut de foşnete surde, de şoapte tainice, de vaiete parcă înăbuşite şi mi-am simţit umerii apăsaţi ca de o povară. Ca şi cînd ar fi vrut să-mi distragă atenţia, bătrîna s-a foit neliniştită, şi îndată răsuflarea ei a devenit horcăitoare, întretăiată. Dar răsuflarea asta era parcă a mea, şi am avut senzaţia că cineva mă strînge de gît. Am vrut să-mi ridic mîna într-un gest de apărare şi am constatat că ea nu mă asculta. Un lung fior de teamă mi-a trecut prin şira spinării, o sudoare rece mi-a spuzit fruntea. Era teroarea din neputinţa mişcării. Un ţînţar a bîzîit lîngă

ureche. Timpul gonea surd. Sau înțepenise într-o nemișcare totală ? Apoi, o moleșeală caldă și învăluitoare a pus stăpînire pe mine și cînd am crezut că o să-mi pierd cunoștința, bătrîna s-a ridicat de pe pat. „Fluidul tău mi-a vorbit îndeajuns, vino și vei fi răsplătit", a zis și mi-a întins mîna în semn că să mergem. M-a dus în altar, de acolo pe un coridor ca un tunel ferestruit, în care răspundeau intrările unui lung șir de încăperi, probabil chilii. În fața fiecăreia se aflau tinere fete îmbrăcate în cămeșoaie. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să mă uit dacă au copite de capră. Aveau.

41

Am încercat să mă dezmeticesc și să-mi dau seama unde mă aflu. Patul nu era al unei cabine de vapor și nu era nici patul meu de la motelul din Glifada... Și apoi, de ce mă culcasem în cămașă și blugi ? De ce nu mă schimbasem în pijama ? Și, aducîndu-mi aminte de Max, l-am strigat. În clipa următoare l-am auzit scoțînd un „ham", plin de voioșie.

— Unde sîntem, băieţel ? am întrebat fără să vreau.

N-avea cum să-mi spună. Pe lîngă stor se strecura o lumină, am sărit din pat și am ridicat jaluzelele. Nu mi-a plăcut ce-am văzut : clădirile de peste drum nu puteau fi decît ale Iraklion-ului. Îmi simțeam capul greu, gîndeam oblu, ca prin ceață... Am încercat să-mi limpezesc mintea. Mi s-a părut un efort prea greu. Aveam un creier ca făcut din deșeuri. Gîndirea nu mergea în profunzime, plutea la suprafață. Reflecțiile erau ca niște umbre ce veneau din stradă, să se plimbe pe albul peretelui. O senzație de eșec și tristețe încerca să mă domine.

— Băieţe!, nu-i e bine vacii noastre...

Era o poveste urîtă, cu consecinţe probabil şi mai urîte şi mi-am zis că trebuie să fac tot posibilul să ies cu faţa curată din ea. Mintea îmi era însă tot atît de inteligentă ca şi geamul prin care priveam. Mi-am luat ochii şi i-am trimis să-mi spună cît e ceasul. Răspunsul a fost : opt şi un sfert. Următorul lucru pe care l-am sesizat a fost telefonul. Am ridicat receptorul şi i-am cerut centralistei să-mi facă legătura cu recepţia. A răspuns o voce feminină. Am întrebat-o dacă vorbeşte franceza, a zis că da şi am rugat-o să-mi spună la ce cameră locuieşte domnişoara Egina Solomos. „Solomos, am auzit repetînd numele, în timp ce căuta în registru. N-avem o asemenea pasageră", a sunat răspunsul ei.

— Fiţi amabilă, ce hotel este ăsta ?

— Cum ce hotel ? s-a mirat. Hotel „Minotaurus". Cum, dumneavoastră nu ştiţi la ce hotel locuiţi ?

— Domnişoară, nu vă supăraţi, căutaţi, vă rog, şi la litera E.

N-am terminat bine de vorbit şi am dus mîna la buzunarul din spate. Paşaportul se afla la locul lui, iar geanta de voiaj am văzut-o pe un scaun.

— Domnule, dar...

— Domnişoară, vă rog să-mi faceţi această mare favoare... Registrul se află în faţa dumneavoastră !...

— Da, sigur, nu-mi este greu, dar... Şi am auzit în receptor zgomotul produs de mişcarea filelor. Nu, nici la litera E.

— Vă mulţumesc. Şi mai am o rugăminte : uitaţi-vă, fiţi amabilă, şi la litera H. Numele este Hornea. Hor-nea, l-am silabisit. Hornea Adrian.

— Da, a zis la scurt timp, avem un asemenea pasager. La camera 306. Mai doriţi ceva ?

— Aş dori să-mi spuneţi şi cînd a sosit.

A urmat un moment de tăcere, i s-a părut probabil curioasă întrebarea mea. Cu toate că nu credeam să ştie de la ce cameră vorbesc.

— Vă pot da o asemenea informaţie. Ieri a sosit.

— N-aţi fost cumva de serviciu ?

— Nu, e scrisul colegei mele de după-amiază.

Înainte de orice, trebuie să fac un duş, să las apa rece să-mi curgă în voie pe faţă şi apoi să-mi chem mintea la ordin şi, în linişte şi pace, să încerc să mă dumiresc ce se întîmplase. Cînd mă trezisem şi-mi dădusem seama că sînt într-o cameră de oameni normali, prima senzaţie a fost că avusesem un coşmar, că toate cîte îmi stăruiau în minte se petrecuseră în vis. Bine, bine, în vis, dar cum ajunsesem la hotel ? De ce nu visasem asta pe vas ? Şi unde-i Egina ? Şi încă : memoria mea nu era deloc scurt-circuitată, ea îmi servea toate amănuntele întîmplării.

Intrînd la baie, am aruncat o privire în oglindă şi am văzut că am un lanţ de aur la gît. Era lanţul Eginei. Cu zale duble, ca lucrate de mînă, după modelul vechilor lanţuri. I-l admirasem şi ea mă întrebase de ce nu-mi cumpăr şi eu un lanţ, e modern la bărbaţi. „Nu dau eu banii pe aşa ceva", spusesem. Îl purtase pînă în ziua în care dormisem în satul de munte, dimineaţa îşi pusese şiragul acela splendid de mărgele, în vreo opt rînduri şi lung pînă aproape de talie, şi n-o mai văzusem cu lanţul de aur. Dar de ce se afla la gîtul meu ? De ce mi-l pusese la gît ? Pentru că numai ea o făcuse !...

Sub apa rece a duşului mi-am zis că trebuie să acţionez şi nu să stau să pritocesc lucrurile. Asta puteam să fac şi mai tîrziu. Prima grijă era să ajung cît mai repede la motel sau mai bine zis la maşină. Dacă poliţia grecească păzise şi maşina cum mă păzise pe mine... Nu mi-am mai terminat gîndul ; poliţia grecească era interesată de ceea ce se petrece în jurul Lamborghinei Espada şi nu în jurul sau cu Adrian Hornea ! În coate îi durea pe poliţiştii greci de mine !

Am ridicat receptorul şi i-am spus centralistei că vreau să plec cu primul avion la Atena, mă interesează să ştiu ora decolării şi dacă sînt bilete. Îmi ieşise din cap s-o întreb dacă ştie franţuzeşte, şi ea mi-a făcut legătura cu recepţia. Am vorbit din nou cu tînăra aceea. Mi-a comunicat că am o cursă la nouă şi jumătate, iar alta la unsprezece. O să se intereseze de locuri, există o agenţie

chiar în hotel, și o să-mi rețină unul, să-i spun pe ce nume. N-aveam ce face și i l-am spus.

— Cum ?... Dumneavoastră ați întrebat de dumneavoastră ?... Dacă locuiți la noi ? ! Și cînd ați sosit ?... N-ați știut...

— Domnișoară, am întrerupt-o, nimeni nu-i perfect... Și pe lume se întîmplă tot felul de chestii... Bine, vă mulțumesc, domnișoară, am încheiat, știind că nu pot să-i dau nici o explicație. De explicații aveam nevoie întîi eu. Și încă urgentă !

N-am așteptat să-mi dea răspunsul prin telefon, m-am aruncat în haine, am coborît pe scări, ca să nu aștept liftul, și m-am prezentat la recepție. Era o fată nostimă, i-am spus că eu sînt Adrian Hornea și ea mi-a comunicat că mai sînt locuri pentru cursa de nouă și jumătate, tocmai voia să mă sune. Dacă mă grăbesc, pot ajunge la timp.

— Asta și fac, domnișoară : mă grăbesc. Vă rog să-mi faceți nota și să-mi spuneți de unde pot să iau biletul.

— Vizavi, a zis și a arătat printr-o mișcare a capului înspre partea opusă a holului.

Am trecut întîi pe la portar și i-am cerut să cheme un taxi. Ceea ce omul s-a și repezit să facă. Am cumpărat biletul și, uitîndu-mă la ceas, mi-am zis că într-o jumătate de oră să tot ajungi la aeroport. Eram la Iraklion, nu la Paris.

De un singur lucru uitasem să mă interesez : dacă au voie sau nu cățeii în avion. Răspunsul era mai curînd nu, pentru că de cîte ori călătorisem cu avionul nu văzusem pe nimeni ducînd un cîine de lesă. Era însă prea tîrziu să mai pot întreprinde ceva — și ce-aș fi putut întreprinde ? — întrebarea-mi venise pe buze în timp ce-l pofteam pe Max în taxi. I-am pus-o șoferului, cu vorbe englezești și prin semne. A dat din mînă și a zis *yes*, și s-a grăbit cu întrebările lui. Grecul care nu-i curios nu-i grec get-beget.

— Nu vorbesc engleza.

— Da, nemțește ? nu s-a lăsat.

— Nemțește, da. Nu știți, cățeii au voie în avion ?

— De ce să nu aibă voie ? ! Da' din ce țară sînteți ?

— Din România.

— Aaa, din România !... și a făcut un semn din mînă, adică, știe el, cunoaște el... Cît costă benzina în România ?

Și nu m-a slăbit cu întrebările. Voiam să mă gîndesc la ale mele, și aveam destule, nu mă puteam plînge, dar el mă pisa ba despre una, ba despre alta.

La biroul de informații mi s-a spus că un cîine poate fi transportat cu avionul doar într-o cușcă prevăzută cu aerisire. O pusesem de mămăligă, căci asta însemna să pierd o zi întreagă la Iraklion, să iau feribotul și să ajung abia a doua zi dimineața la Atena. Cînd am sesizat privirea ceva mai insistentă a unui hamal. Ca să aranjezi o asemenea treabă nu trebuie să vorbești vreo limbă străină, semnele sînt suficiente.

Avionul făcea două ore pînă la Atena, și odată instalat într-un fotoliu, primul lucru pe care l-am făcut a fost să cer două cafele. Mi-am supravoltat creierul cu ele și am încercat să iau lucrurile sistematic. Nu mi-a reușit. Eram prea dominat de împrejurările terifiante ale călătoriei în munți pentru a mă întoarce și a porni de la acea hotărîre-„capriciu" a Eginei de-a pleca, de-a pleca imediat cu vaporul la Iraklion. Și deodată am revăzut scena cu Max, cînd ea, printr-un strigăt straniu, monosilabic, „Hot" sau „Hat", îl trimisese la pămînt. Cum se tîrîse cu spatele, ca din fața unui mare și iminent pericol, cum se strecurase în mașină ca o javră deprinsă cu lovituri de picioare în spate, cum tremurase acolo, făcut covrig.

Dar și fără această scenă era clar pentru mine că mă aflasem sub o influență nefastă, că Egina începuse să-și subordoneze voința mea încă de la coborîrea de pe vapor, apoi la muzeu și mai ales în timpul vizitării Cnossos-ului. Mă năucise cu verbozitatea ei și treptat-treptat îmi diminuase spiritul critic. Căldura contribuise probabil și ea, moleșindu-mă. Sau căldura aceea fusese mai degrabă o stare interioară ? La Cnossos simțisem la un moment dat că pur și simplu îmi fierbe măduva în oase, senzație produsă, desigur, de lupta ce se dădea în mine, căci

începusem să realizez pierderea treptată de voință... N la început spiritul critic existase, gîndeam astfel, d reacționam, mă comportam în neconcordanță și contra acestui spirit. Împotriva propriei mele voințe Cînd văzuse pe ce drum îngust o apucase Egina, intuind neobișnuitu situației, încercasem cu un efort de-a ieși din raza influen ței Eginei, dar efortul meu n-a făcut altceva, probab decît să potențeze această influență...

Dar dacă fusesem drogat ? m-am întrebat deodat Înainte de vizitarea Cnossos-ului îmi dăduse să beau di termosul ei... Cînd pusese Coca-Cola în el ? La motel nu-văzusem la ea. Drogat sau nu, era neîndoios că fusesen programat, manipulat... M-adusese probabil noaptea l hotel, îi spusese recepționerului că nu mă simt bine sa ceva în genul acesta, mă urcase în cameră și nu-și ma pierduse vremea cu mine. Sau drogat fusesem mai apoi ?.. Căci realizam situațiile, situații reale... Văzusem, auzisem... Nu fuseseră imagini albe. Zgomote albe... Și iată nu aveam senzații amnezice : totul mi se desfășura ir fața ochilor cît se poate de clar. Să-mi fi fost sugerate situațiile și eu le-am trăit ca reale ? În ce scop ? Doar pentru a mă face să mă livrez ? Și mi-a venit în minte cum, la sfîrșitul discuției de pe vapor, adăugase în șoaptă, ca pentru sine : „Dar eu voi afla". Dar dacă Egina avea asemenea însușiri, de ce n-o făcuse înainte ? De ce n-o făcuse de la bun început ? A doua sau a treia zi după ce ne-am cunoscut ? Lucrurile se rezolvau mult mai ușor și fără acel drum, unde puteam să ne rupem capul oricînd ! Și nu numai eu. Odată cu mine îi rămîneau — dacă mai rămîneau — și oasele ei tot acolo ! Nu fusese în stare s-o facă singură și avusese nevoie de ajutorul acelei bătrîne ? Și mi-am adus aminte că ea însăși îmi povestise despre anumite practici mai vechi ale călugărilor în mănăstirile de pe muntele Athos, care cădeau în transă și se foloseau de procedee sugestive pentru anumite „spovedanii".

Lanțul de la gît dădea totul peste cap.

Și mi-a venit din nou în minte cum mă antrenase în joc, cum mă acaparase, cum îmi subordonase voința... Acele

modificări de percepere a corpului, acea teroare născută din neputința mișcării, cum voiam să vorbesc, dar buzele nu se mișcau, cuvintele rămîneau nerostite... Copitele de capră îmi erau tot timpul sub ochi. Și apoi, acel scorpion monstruos, acea dihanie antediluviană...

42

Eram pe coasta Dalmației, mă stabilisem pentru cîteva zile la Dubrovnik, coborîsem pe coastă spre granița cu Albania, să văd Kotor-ul și orășelul medieval Sv. Stefan, transformat într-un enorm hotel de lux și închiriat unei agenții americane de turism... Întîmplarea a făcut să pierd acolo o jumătate de zi și cum termenul de închiriere a camerei expira, iar gazda și angajase un client, am plecat seara la drum. Făcusem partea sudică a țării, ținta era nordul, și mi-am zis că-mi voi căuta o gazdă ceva mai încolo ; închirierea de camere, adesea cu pensiune, e o afacere rentabilă, inclusiv pentru statul lor iugoslav.

N-am ieșit însă bine din Dubrovnik, cînd cerul s-a acoperit cu nori negri care au năvălit nu știu de unde, transformînd înserarea în noapte deplină. Și natura s-a dezlănțuit în scurt timp. Ploaia cădea în trombe, în rafale, ca într-un început de diluviu, fulgerele, unul după altul, trăsneau apa mării, urmate de bubuituri asurzitoare, de pe coasta muntelui începuseră să coboare năvalnic șuvoaie de apă ce antrenau cu ele bolovani și pietre ; unele, după un pocnet surd pe asfaltul șoselei, își prelungeau drumul pînă jos, în mare, altele rămîneau pe șosea.

Farurile erau neputincioase, lumina lor pierea înghițită de perdeaua nesfîrșită a ploii, ștergătoarele de parbriz nu reușeau defel să înlăture valul de apă, vizibilitatea

se redusese la un metru sau doi. Mă gîndisem să opresc — lucrul cel mai înţelept în asemenea cazuri —, dar pietrele cădeau întruna. Le auzeam cînd în spatele meu, cînd le vedeam rostogolindu-se de-a dreptul sub roţi, şi mă aşteptam din clipă în clipă ca una din ele să nimerească în caroseria Renault-ului. Nu mă dau în vînt după asemenea palpitaţii, v-o spun cu toată sinceritatea. Ochii, şi mai ales gîndul, îmi erau după un refugiu, dar el nu se ivea.

În întunericul acela, chiar dacă ieşeai din maşină, era imposibil să deslușești ceva, unde este bine să oprești și unde nu ; mi-am continuat drumul, blestemînd Sv. Stefan şi mai ales întîmplarea aceea care mă făcuse să-mi pierd timpul (barem să fi fost cu folos !), şi tot rugîndu-mă la Dumnezeu să pună o vorbă bună pe lîngă sfîntul Ilie. Eram cu frica în oase, cu frica în sîn, cu frica-n spate, nu sînt slab de oţele, dar atunci o sfeclisem, eram pierit.

Am mai făcut cîţiva kilometri, i-am făcut la pas, ca să pot repera la timp un bolovan oprit pe şosea, şi am dat peste o coloană de maşini oprite. Se întîmplase desigur ceva — n-aveam decît să aştept. Şi în curînd alte maşini s-au aşezat în spatele meu. Afară nu era de ieşit, în cîteva secunde aş fi fost ciuciulete. Şi apoi, aşa cum nu cunoşteam eu pricina acestei aşteptări sub grindina de pietre, nu cunoşteau nici cei din faţa mea.

Am stat vreo două ore acolo şi în cele din urmă au apărut luminile unor faruri venind din sens invers. După ce s-a scurs coloana lor, ne-am pus şi noi în mişcare. La vreun kilometru am găsit o echipă care încerca să degajeze întreaga porţiune a şoselei de un bolovan cît toate zilele. Ploaia se domolise, am oprit în prima localitate, un fel de tîrguşor, am parcat într-o piaţetă şi-am pornit să-mi caut o gazdă.

Se făcuse aproape unsprezece, majoritatea caselor aveau ferestrele întunecate, am bătut la uşa celor cu lumină, dar n-am găsit cameră. Mai apoi am căpătat o adresă şi explicaţiile cum s-o găsesc. Localitatea era pe un povîrniş de munte, străzi se aflau doar la poalele ei, iar în

partea de sus se ajungea numai pe scări. N-aveam de ales. Am tras maşina în apropierea unui felinar, mi-am luat ce era de luat şi am pornit să caut adresa.

Mi-a deschis un bărbat între două vîrste şi, răspîndind efluvii de băutură, mi-a zis că da, are o cameră bună. Nu era nici bună, nici rea, dar cînd am desfăcut aşternutul am găsit pe cearşaf urme de murdărie de şoareci. Nu mi-a plăcut asta. M-am uitat de jur-împrejur cu senzaţia că voi vedea un şoarece dintr-o clipă în alta, parcă aşteptînd să adorm ca el să danseze apoi tontoroiul pe mine, şi am zărit, în colţul de lîngă masă al peretelui, un scorpion. Era cît un muc de ţigară cu filtru, dar era scorpion ; cunoşteam lighioana, cu ac şi venin în coadă, stîncile din regiunea Herculanelor sînt pline de ei. Apoi am descoperit doi scorpioni pitiţi lîngă fereastră.

M-am dus după gazdă, l-am adus în cameră şi i-am arătat scorpionii. „Neee..." a făcut şi a dat din mînă a nepăsare. „Ce «neee» ? !" mi-am ieşit din pepeni şi i-am zis în gînd o vorbă duioasă. Mi-am strîns apoi repede lucrurile şi în noaptea aceea am dormit în maşină.

43

De la Aeroportul liniilor interne pînă la motel n-aveam de făcut mai mult de un kilometru, şi am pornit-o pe jos. Spre bucuria lui Max. Nu eram sigur că realizase cum de ajunsese atît de repede de pe insula Creta la Atena ; i-am spus, nu atît ca să ştie, cît să-i scot ochii :

— Golane ! Maşină, vapor... Acu fusăşi şi cu avionul... Ha ? Tot să trăieşti !... Tu ce făceai, mă, în timp ce baba mă băga în probă ? Tu ce făceai ? În timp ce pe mine

mă treceau năduşelile ? Şi-mi auzeam carnea cum scîrţîie ? Le dormeai în maşină, n-aveai tu treabă !... Şi mi-am adus aminte că îi dădusem să mănînce în casa aceea din sat. Îi dădusem o bucată de friptură de capră făcută, probabil, pe plită. La hotel, eşti primul la uşă, da' pe jăratic n-ai venit după mine, cumetre ? ! Eu eram pierit, iar tu umblai prin sat după mirosuri ! După alte-alea !... Uliţarnicule !... S-a întors cu o mutrişoară mirată, parcă nevenindu-i să creadă că eu fusesem acela care pronunţasem cuvîntul. Ei, gata, ai scăpat de Egina... Tot îţi stătea ca un ghimpe în ochi ! De fapt, tu n-ai avut-o la stomac de la bun început... Uite, îţi promit, cînd o fi să mă-nsor, întîi îţi cer ţie părerea. *O.K.* ?

Glumeam, dar în faţa ochilor aveam tot timpul un dreptunghi alb pe locul unde ar trebui să fie maşina. N-a fost aşa, mi-a venit inima la loc. Apoi am văzut pietricica sub roată şi, deschizînd portiera, am găsit şi celălalt semn aşa cum îl lăsasem. Îmi era foame de nu mai puteam, îmi simţeam stomacul lipit de şira spinării, dar trecusem eu prin încercări şi mai grele ; voiam să plec imediat la Pireu. Am derulat geamurile ca să aerisesc habitaclul, l-am poftit pe Max în maşină şi m-am dus la recepţie.

De serviciu era doamna care ne dăduse camerele la sosire ; a luat cheia din panou de cum m-a văzut. I-am spus că îi mulţumesc, n-o să urc, şi am întrebat-o dacă domnişoara Egina Solomos s-a întors la motel.

— Nu, domnule, dar a trimis un domn... A venit un domn cu un bileţel de la ea ca să achite nota şi să ia din cameră ce mai avea acolo...

— Cînd asta ?

— Cu vreo două ore în urmă. Ştiţi dumneavoastră altceva ? s-a îngrijorat deodată şi a adăugat ca pentru a se justifica : Am bileţelul !... A venit cu un Mercedes bej... L-a oprit în faţa intrării... Mi-a spus Iannis — s-a referit la băiatul care ajută la bagaje — că avea număr turcesc. Şi în cameră nu se aflau decît nişte lucruşoare... Îl trimisesem sus pe Iannis cu el...

— Un brunet cu o mustăcioară subţire ?

— Da-da ! s-a grăbit să confirme.

— À la Clark Gable ?

— Da, exact !... Şi a zîmbit ca şi cînd şi-ar fi adus aminte de celebrul actor. Deci îl cunoaşteţi ?...

În Grecia, Egina venise din Turcia... „Bărbatul se culcă. Femeia se dăruieşte. Sigur, pot să apară şi situaţii cînd... Ţi-am zis, vin din Turcia... Mi s-a întîmplat acolo un lucru straniu..." mi-au răsunat în minte cuvintele ei spuse în seara în care ne plimbasem pe şoseaua acelui sat de munte. Şi ea îmi povestise, ca în urma unei asociaţii de idei, despre pictorul norvegian căruia îi pozase şi la care se întorsese dominată, „luată sub control" de un sentiment obscur de generozitate şi omagiu. Se întîmplase ceva asemănător şi cu acest turc ? Care — iată ! — după ea se ţinuse ca un scai şi nu după mine. Ca o umbră credincioasă, în pofida faptului că ea îi demonstra, întîi, prin acel proprietar de iaht, apoi devenindu-mi parteneră de drum, zădărnicia insistenţei lui. Perseverenţa, perseverenţa încăpăţînată a unui bărbat dă însă de cele mai multe ori rezultate... Şi eu, alungînd-o tot timpul din mine cu impresia că mă acaparează cu abilitate, nu făcusem altceva decît s-o îndrept, s-o trimit la el. Suspiciunile mele... Abia suspiciunile ei cu temei... Dar atunci... ?

Mi-am văzut ochii căzuţi pe asfalt, într-o scursoare alburie şi gelatinoasă şi am simţit parfumul Eginei venind din spatele meu. În aceeaşi clipă, mîinile ei cu degete prelungi mi-au prins faţa ca în jocul „Ghici, cine-i ?". Mintea începuse s-o ia razna, m-am ridicat repede de pe bancă şi m-am îndreptat în fugă spre maşină ca spre o salvare, ca spre singura salvare.

Soarele nu era mai puţin năucitor decît ieri, aerul se reverbera, dar peisajul era tonic, dinspre mare venea o undă răcoritoare, şi odată aşezat la volanul Espadei, am prins parcă puteri. Dar imaginile zilei de ieri — unele persistente, altele fugoase — mi-au revenit mereu dinaintea ochilor. Mereu mă vedeam călare pe măgăruş, agăţat pe crestele acelor munţi virginali, în urechi îmi răsuna cînd tăcerea plină de zgomote enigmatice, cînd un murmur tainic de voci, cînd bocănit ferit de copite... Spaima aceea

născută din neputinţa mişcării era încă prezentă în oase, senzaţia de primejdie nu dispăruse... Şi gîndurile, gîndurile fugeau mereu la Egina ; mi se părea tot timpul că-i zăresc Citroën-ul în circulaţia de maşini. În zadar îmi spuneam tot felul de vorbe, nu mă puteam desprinde de imaginea ei.

Secretara mi-a comunicat că domnul Lemanidos este în birou, m-a anunţat apoi, şi el m-a întîmpinat cu braţele desfăcute, de parcă secretara i l-ar fi anunţat pe frate-su.

— Totul este în regulă, mult stimate domn, mi-a făcut cunoscut cu un zîmbet de satisfacţie şi mi-a strîns mîna cu căldură. Chiar cu prea multă căldură. Aveţi în vamă patru anvelope şi un colet cu piese. Iar noi am şi întreprins diligenţele necesare pentru a vi le da în primire.

Mi s-a părut cam deocheată exuberanţa lui.

— Şi cînd o să le pot ridica ?

— Ah ! să nu fie birocraţia asta în Grecia !... s-a văitat şi şi-a pus mîinile în cap. Ne sufocă !

— Şi pe dumneavoastră vă sufocă ?

— Domnule !... Domnule !... a continuat să se vaite. Dar luaţi loc ! Să vă servesc cu ceva rece. Cu ceva răcoritor.., Ceva răcoritor şi-o cafeluţă. (La greci, diminutivele sînt şi mai des folosite ca la noi.)

Am luat loc să văd ce urmăreşte preaşiretul domn Lemanidos, cu ochi ca de viezure şi cu limba fagure de miere, şi după ce a terminat de vorbit cu secretara, l-am întrebat cînd au sosit piesele.

— Au sosit acum trei zile, dar noi am fost anunţaţi abia ieri dimineaţa.

— V-am sunat, nu v-a spus secretara ? Mi-a zis că nu ştie nimic despre piese.

— Ba da, mi-a comunicat. Şi-am fost sigur c-o să-mi telefonaţi astăzi din nou. Dar iată c-aţi venit în persoană. Să revenim însă la piese... Vă spuneam despre birocraţia noastră... Trebuie să vă comunic formal că n-aveţi voie să desfaceţi coletul cu piese şi nici banderola anvelopelor. Grecia servind doar ca ţară de tranzit. Şi mi-a vorbit despre ceea ce ştiam : diferenţa enormă dintre preţurile

practicate în Grecia la automobile și cele din țările vest-europene, politica vamală a țării, măsurile luate pentru a nu fi eludată, și m-a întrebat dacă știu că în Grecia de nord a fost descoperit petrol cu ajutorul specialiștilor români și al instalațiilor de foraj românești.

— Am auzit. E normal să existe o asemenea cooperare, am mai zis și m-am întors la oile mele. Spuneți-mi, dar dacă mi s-ar fi defectat ceva la motor... Să zicem, pompa de ulei... Sau pompa de apă... Nu mai pot mișca mașina din loc...

— Da, și asemenea cazuri se ivesc. Montăm piesa nouă, încheiem acte... V-am spus doar că birocrația din Grecia... Și, ca justificare, predăm piesa defectă în locul celei noi. E-o întreagă poveste. Dar dumneavoastră mi-ați zis că duceți piesele în România ?... m-a întrebat și mi s-a părut a desluși în vocea lui o neliniște subterană.

— Da, bineînțeles, asta și vreau să fac, l-am asigurat.

— Și, de asemenea, anvelopele...

— Și de asemenea anvelopele !

— O să aveți în curînd și o uzină, în colaborare cu Citroën-ul... Am auzit, am citit... Și s-a pornit să ne laude că ne industrializăm foarte tare, și trage-i cu laude și dă-i cu întrebări...

Lipsa unei industrii cît de cît dezvoltate, faptul că sînt o sursă de brațe de muncă ieftine pentru Europa este of-ul cel mare al grecilor, știam asta, dar laudele lui mi s-au părut a avea un caracter ascuns, ca o încercare de apropiere, de captare a încrederii, a simpatiei. M-a asigurat în cele din urmă că funcționarul lui o să facă tot ce-i va sta în putință ca a doua zi la prînz să ridic piesele.

— Am o cunoștință la vamă — fără asta nici nu se poate, sînt legături normale de afaceri... dacă n-ai asemenea legături înseamnă că... — și-o să vorbesc pentru ca lucrurile să aibă un curs rapid. Știți, ei n-au de ce să se grăbească... Au timp suficient...

— Vă mulțumesc foarte mult ! Ați fost de la bun început atît de amabil, atît de... și m-am oprit, ca și cînd

n-aş fi găsit superlativul cel mai potrivit, în măsură să ilustreze cît mai bine recunoştinţa pe care i-o purtam. Îmi solicita încredere — i-o serveam.

— Şi eu vă mărturisesc că mi-a făcut o reală bucurie să vă pot fi de folos. Mă iertaţi că vă spun, dar sînteţi un om deosebit de agreabil, este o plăcere că v-am cunoscut şi ţin să vă mulţumesc pentru faptul că aţi venit la noi ca un prieten şi nu ca un client.

— Dar asta şi sînt — de prietenie, relaţiile dintre români şi greci, nu ? Relaţii foarte vechi... Ne şi asemănăm întrucîtva. Sîntem la fel de optimişti şi de veseli, de comunicativi... De ospitalieri... A da, voiam să vă întreb : cam la ce sumă s-ar putea ridica serviciile pe care mi le prestează reprezentanţa dumneavoastră ? Ca să-mi rezerv suma respectivă de bani...

— Vă înţeleg foarte bine... Fiţi sigur că n-o să vă luăm pielea !... mi-a acordat un zîmbet larg.

Nu era răspunsul pe care îl doream. Dar nici să insist nu puteam, ca să nu par meschin.

Ajungînd în stradă, am hotărît să înlătur de îndată senzaţia ignobilă de foame care îmi amintea tot timpul de o datorie neonorată şi am intrat în prima locantă. În timp ce-mi puneam stomacul la cale, m-am gîndit la ce urma să fac şi cu ocazia asta mi-am amintit şi de Egina. Îi comandasem şi lui Max o friptură, am luat pachetul şi m-am întors să-l hrănesc şi să-i spun ce plănuisem.

Am procedat invers : întîi i-am vorbit — dar el a fost atent mai mult la mîna mea — şi abia după aceea i-am dat să mănînce. După felul cum începuse să hăpăiască bucăţelele de friptură, a devenit neîndoios că fusese şi el încercat de aceeaşi senzaţie ignobilă pe care o încercasem şi eu. N-am stat să mă uit în gura lui, am controlat sticlele din cutii, cele de vin mai ales, temîndu-mă că s-a stricat de cît stătuse în soare. Sticlele erau fierbinţi, dar dopurile nu săriseră şi vinul se păstrase limpede. Iată marea calitate a vinului răşinos !

Pe drumul spre Glifada m-am surprins conducînd cu peste 120 de kilometri pe oră. Acţionasem instinctiv, căci

numai o concentrare maximă îmi putea alunga gîndurile. Mi-am adus aminte de avertismentul lui Sabbatini și de hotărîrea mea de-a supune Espada unei testări la reprezentanța Fiat din Pireu. O pregătisem pe Egina, îi spusesem că aud un zgomot suspect la mașină, un zgomot ce vine dinspre compartimentul motorului, apoi, ca și cînd aș fi uitat că-i vorbisem, îi mai spusesem o dată, vezi Doamne mă obseda zgomotul, și-i vorbisem și despre intenția mea. „Vezi-ți de treabă, o fi ceva pasager !... De ce să-ți pierzi timpul ? Cîte zgomote aud eu la mașină !... Dacă ar fi să mă iau după ele, aș sta numai prin *service*-uri !“ N-o făcusem — n-o făcusem și am zis să mă las păgubaș.

Trecuse de ora unu, afișul de la recepție glăsuia răspicat că predarea camerelor trebuie făcută pînă la ora 12, și doamna mi-a reproșat că n-o anunțasem despre intenția de-a pleca cînd vorbisem mai devreme cu ea.

— Doar n-o să-mi socotiți o zi de ședere pentru că am întîrziat c-o oră ! i-am cerut înțelegere.

— Așa ar trebui să fac... Dar pentru că ați stat mai multe zile... Și în timpul ăsta ați fost și plecat... Bine, pînă coborîți vă fac nota.

Pînă la Corint aveam vreo nouăzeci de kilometri și imediat ce m-am văzut pe autostradă, am înfipt piciorul în accelerator. Plătisem taxa — care nu-i deloc simbolică —, în mai puțin de trei sferturi de oră am ajuns la canalul tăiat în istmul Corint. Tăiat acum aproape nouăzeci de ani de ingineri francezi, și după mai bine de două milenii de la primul proiect.

Pe cînd canalul nu exista, navele trebuiau să facă un larg ocol pe la sud de Pelopones sau să fie trase, cale de șase kilometri, cu ajutorul unui sistem de rulaj ce funcționa deasupra unui șanț, pînă ajungeau la cealaltă mare. Periandru, unul din cei șapte înțelepți ai Greciei, a fost cel care a conceput întîiul proiect de străpungere a istmului. Apoi s-a ocupat de el Caligula. Nero a inaugurat lucrările cu o lopată de aur, dar ele au fost curînd suspendate. De la înălțimea podului, canalul pare un uriaș tranșeu, cu pereți

verticali, apa e departe, jos, la vreo sută de metri, vapoarele par niște jucării care fumegă.

Preabogatul și preafrivolul Corint de odinioară, întemeiat de Sisif și distrus de cutremur, este astăzi un oraș nou. Am urmat indicatoarele rutiere și după cîțiva kilometri drumul m-a scos la ruinele templului lui Apollo, unul din cele mai mari din Grecia. Mă uitam la cele cîteva coloane rămase în picioare și mă întrebam de ce venisem acolo. Sînt monolite, fiecare dintr-un singur bloc de piatră... Au peste șapte metri înălțime. Ei și ce-i cu asta ? Coloane și atît. Coloane la marginea unui vast cîmp presărat cu tot felul de pietre. Este tot ce-a mai rămas din vechiul Corint. Se văd urmele unor case care au fost cu siguranță somptuoase, o fostă stradă, probabil principală, e pavată cu dale de marmură, resturi din opere de artă... A fost, dar nu mai este. Sus, pe colină, e Acrocorintul. Merci, nu mai servesc. La templul Afroditei, nouă sute de femei își ofereau farmecele în cinstea zeiței... Mă transformasem în propriul meu ghid, un ghid plictisit ; de fapt nu mai vedeam nimic, doar îmi aminteam ce citisem sau ce văzusem cu ani în urmă.

Max se învîrtea într-un călcîi printre ruine și mereu stropea cîte o piatră. Cam tot atîta îmi păsa și mie de ele.

— Ce faci, mă netrebnicule, acolo ? l-am luat în răspăr, ca să mai schimb o vorbă cu cineva. Vocea s-a vrut veselă, dar a sunat deprimată. Asta și simțeam : o deprimare neagră ca o țeavă de eșapament.

A început să se gudure și să latre cu voioșie.

— Mai tacă-ți gura, afurisitule !

Pînă la Micene aveam vreo cincizeci de kilometri... Insuficienți pentru pofta mea de-a conduce. Am ieșit pe autostradă și am luat direcția Patras, cu gîndul de-a mă duce la Olimpia. În total, vreo două sute cincizeci de kilometri. O sută treizeci și ceva pe autostradă pînă la Patras, iar restul pe o șosea foarte bună. Știută de data trecută.

În stînga se desfășura un relief muntos, cu o vegetație bogată, dar nu mă interesa. Mergeam tot timpul pe banda

a doua a autostrăzii, semnalizam cu farurile, claxonam, ceream drum liber și mereu împingeam acul kilometrajului spre 180. Pentru cei aproape 400 de cai ai Espadei, hrăniți din șase carburatoare orizontale cu injecție, viteza asta era ca un zburdat după o ședere prelungită în grajd. Goneam și-mi imaginam privirile admirative adresate mașinii, gîndurile invidioase ale celor pe lîngă care treceam — vanitate stupidă, chiar imbecilă (Ooo ! dacă am fi mereu înțelepți !) — goneam și-i trimiteam la toți dracii și pe polițiștii greci, și pe mafioții lui Sabbatini. Eram perfect conștient că era un infantilism ceea ce făceam, dar spiritul critic rămînea la suprafață, se estompa, ceda imediat în fața sentimentelor care mă dominau.

Mă potolisem, o luasem spre Olimpia și făcusem vreo cincisprezece-douăzeci de kilometri, cînd mi-am spus că cel mai bun lucru ar fi fost să fi rămas la Corint, iar seara să mă fi dus la Teatrul din Epidaur. Mi-a surîs ideea. Mi-a surîs ideea nu atît de a vedea un spectacol, cît de a-mi ocupa seara. Am oprit, am întors mașina în plină șosea și am luat-o înapoi spre Patras și înapoi spre Corint.

— Noi nu trebuia să dormim la Patras ? am auzit, în timp ce treceam prin oraș. Patras-ul e „punct de control“ !... Parcă așa ți-a cerut Sabbatini !...

— Eh...

— Da' vocea datoriei ce-ți spune ?

— Vocea datoriei ?... Vocea datoriei mele ?... Da' vocea datoriei lor ?... Lor vocea datoriei ce le spune ? Și ce mă iei cu chestii din astea ? Ia. plimbă ursul !... Dormim la Corint, luăm piesele și cauciucurile, Volos și roiu acasă ! Să punem osu' la treabă... Să punem osu' la scris. Că tu habar n-ai ce le-a dat ăstora mai nou prin cap !... Nu se mai poate cu reporturi. N-ai reușit să termini cartea — ai pierdut planul. Nu le mai dă voie să ți-o reporteze pe anul viitor. Și aștepți cu ea doi ani ca popa ! Că planurile-s făcute de-acu' pe următorii doi ani ! Tu ai vrea s-o termini... Și care n-ar vrea ? ! Da' nu merge. A mers și-a stat. Nu mai e materie primă. Un gol. Te uiți la pereți... Cioc-cioc... Scoți foaia, bagi alta... Iar te uiți la pereți...

Și-ncerci cu creionul. Cum ai învățat la școală. Poate-o merge așa. Și iar moșmondești. A trecut ziua, ai băut șase cafele, țigările cine le mai știe, și abia ai umplut două pagini. Pe care a doua zi le mototolești în pumn și le-arunci dracului. Mă urmărești, nu ? Și nu merge... O lună, două, trei... Degeaba te dai cu capul de pereți... Îmi plătești tu imprumuturile la Fond ? Îmi aprobi tu altele ? Ai tu o pilă acolo ?

Max a scos un „ham" care mi s-a părut cam colțos.

— Aaa, aici erai ? Și mi-am aruncat privirea spre el. Cîrnea din nas.

La patru intram din nou în Corint. Am angajat o cameră la un hotel și cum mai aveam aproape cinci ore la dispoziție, am luat-o spre Epidaur, pe un drum ocolitor, cu vreo șaizeci de kilometri în plus față de cel direct, ca să revăd Micene și Argos. Data trecută venisem din sudul Pelopones-ului. De la Olimpia o luasem la Tripolis — („Et in Arcadia ego"), o rută a pămîntului sterp și a sărăciei, o sărăcie imensă cum nu cred să mai existe în vreo altă parte a Europei — apoi Argos — Micene — Corint — Epidaur. Iar noaptea, după spectacol, plecasem la Atena.

Străbăteam un relief cînd muntos, cînd deluros, peisajul era ademenitor, viile se succedau cu plantații de lămîi și portocoli, și un semn rutier a indicat drumul spre Meneea. Spre acea Menee de care este legată una din cele „douăsprezece munci ale lui Hercule", omorîrea temutului leu și toată istoria. Dintr-un sătuc s-a desfăcut apoi un drum secundar, străjuit de plopi, și în curînd am ajuns la Micene. Loc sinistru al legendei, „tragic cuib de vulturi" al „insulei lui Pelops", mit din care Eschil, Sofocle și Euripide au scos capodopere nemuritoare.

Acropole din Micene, care data trecută m-a impresionat și m-a tulburat, nu mi-a mai spus mare lucru de data aceasta. Nicăieri nu pot fi evocați mai bine eroii marilor clasici greci — descoperirile lui Schliemann n-au confirmat legendele, însă un sîmbure de adevăr tot le-a dat ! — dar

nu i-au putut „alătura“ nici pe Agamemnon, nici pe soția sa Clitemnestra „Zidului ciclopilor“ sau „Porții leilor“ și poate doar „Mormîntul lui Agamemnon“ sau „Tezaurul lui Atreu“, cum i se spune acelui mormînt, regal desigur, mi-a dat un fior. Prin dimensiunile intrării, prin plafonul imens, format dintr-o singură piatră...

Căldura mă strîngea în chingi unsuroase de transpirație, nu mi-era gîndul decît la o baie în mare. Știam că voi trece prin Nafplion, am consultat harta, și cum cu puțin înainte de „Epidavros“, linia roșie care indica drumul se subția și harta vorbea în acel loc despre un relief muntos, m-am adresat unui șofer de la șirul de autocare parcate alături. Omul vorbea bine nemțește, i-am spus pe unde vreau să ajung la Epidaur.

— Argosul trebuie să-l vedeți... Și a început să-mi înșire metodic și pe degete, ca un veritabil ghid, toate atracțiile turistice ale vechiului Tirint. De la Argos însă e mai cuminte să vă întoarceți la Corint. Cu vreo zece kilometri înainte de oraș și înainte de-a ajunge la autostradă, faceți la dreapta pe o șosea care o să vă scoată în cea care duce la Epidaur. Și mi-a arătat-o pe hartă.

Ajunsesem la o adevărată saturație „arheologică“. Mă simțeam singur, tot ce vedeam în jur mă apăsa, glumeam cu Max, dar eram terorizat de tristețe, mă îmbiam cu apă rece și cînd o beam se dovedea clocită. Luminișurile pădurii sacre a Epidaurului, în loc să mă încînte, m-au făcut să fiu atent la foșnetul de șopîrle ce alergau nevăzute, printre copaci se strecura o adiere ușoară ce aducea șoapte stranii și tainice, de peste tot veneau zgomote surde, enigmatice, aveam tot timpul senzația unui ochi care mă privește din spate, din părți... Am dat dracului sanctuarul lui Asclepios.

M-am dus și m-am așezat pe una din băncile de piatră din rîndurile de sus ale celui de-al doilea nivel al teatrului. Cel mai mare și cel mai bine păstrat dintre toate teatrele antice ale lumii, numit de Pausanias „Minunea de la Epidavros“. Restaurările se mai cunosc, piatra nouă n-a căpătat încă patina necesară, dar amfiteatrul, care putea primi 17 000 de spectatori, oferă una din imaginile cele mai impresionante ale lumii antice.

Acustica sa este o adevărată minune — un cuvînt spus în șoaptă pe scenă se aude perfect pînă la ultimul rînd, al 55-lea, la o diferență de nivel de 25 de metri față de platforma scenei. Policlet din Argos, marele sculptor și arhitect, s-a folosit de un versant al muntelui Kinoriton pentru a săpa în stînca sa gardenele, dar a ales astfel versantul încît soarele să apună pe scenă.

Autocarele huruiau continuu, aducînd spectatori, greci și străini — Festivalul de la Epidaur, „Epidavria", susținut de Teatrul Național al Greciei, se desfășoară în tot cursul verii — programul anunța „Agamemnon" de Eschil, după Micene nici nu se putea altă piesă mai potrivită și am coborît să-mi ocup un loc cît mai în față. Cînd este vorba de tragediile antice, nici o trupă din lume nu poate să-i întreacă pe greci. Nimeni nu declamă ca ei, limba lor melodioasă îi servește perfect pe actori, pasul pe scenă este autentic elen, dramatismul mîinilor ridicate spre cer dă fior... Și totul în acea atmosferă sacră și magnificentă a Epidaurului.

44

La naiba, devenisem insomniac. Mă culcasem tîrziu, după spectacol fusesem la o *taverna,* băusem o sticluță cu vin, după o asemenea ingurgitare dorm de obicei fără probleme — somnifere iau doar în perioadele cînd lucrez cel mai bine ; altfel nu mă pot deconecta, iar de odihnit trebuie să te odihnești, fizic, pentru că rotițele din cap continuă să lucreze și mai abitir decît ziua, mereu mă trezesc cu idei sau soluții îndelung și în zadar căutate. Dar nu, aproape toată noaptea mă zvîrcolisem în pat, mi se păruse

insuportabil de cald și mă sculasem obosit și cu o durere apăsătoare de cap.

O baie în mare mă remontează mai întotdeauna, dar coastele Peloponesului sînt stîncoase, plajele rare. A fost unul din argumentele care m-au determinat să plec la Pireu. Sigur, aș fi putut căuta o plajă pe drum, dar asta ar fi însemnat să fi renunțat la autostradă și s-o fi luat pe vechea șosea ce se desfășoară chiar în vecinătatea țărmului. Dar să ai în vîrful piciorului aproape 400 de cai și să nu mergi pe autostradă ?... Cine ar face-o ? ! Și apoi, voiam să fiu cît mai aproape de coletul cu piese...

Eu nu dormisem, iar Max dădea fălci.

— Ce-i, băiețel ? Nu ți-s boii nici ție acasă ?

A întors o privire tristă spre mine.

— Ei, asta-i ! Adică ce vrei să-mi spui ? Că-ți pare rău după Egina. Să nu-mi spui asta, că n-o să te cred !... Ori vrei să-mi spui că te-ai săturat de atîtea plimbări cu mașina ? Ar fi o altă minciună ! Ia să fii vesel, te rog ! Să iasă Oltcitul, și vindem Espada, că nu se mai poate cu noul preț al benzinei ! O vindem — avem piese, cauciucuri, se găsesc destui fanfaroni...

Am oprit lîngă plaja dintre Zea și Mikrolimano. Colț paradisiac al Pireului, unde magazinele, barurile de noapte, grădinile prelungite pînă deasupra apei, tavernele cu pește se țin de mînă cale de cîțiva kilometri, unde iahturile stau înșirate în port ca mărgelele pe o ață și unde nimănui nu-i pasă nici de sărăcia țării lui Pelops și nici de monumentele anticei Grecii. Măgărușii sînt în definitiv exotici, ruinele templelor — un decor căruia îi stă bine să fie privit de la o masă de restaurant.

Am făcut baie și parcă mi-am revenit. M-am zbenguit cu Max în apă și pe plajă, l-am pus să mi se arunce în brațe ca eu să-l plachez la piept, și lumea, mirată de săriturile lui, s-a strîns roată în jur. Cînd s-a făcut douăsprezece, n-am mai răbdat, am ținut o ședință cu Max, o scurtă ședință de lucru, și am hotărît în unanimitate de voturi să ne îndreptăm spre reprezentanța Fiat.

Nu doar mă zbenguisem. Sucisem și răsucisem în minte treaba cu Sabbatini și începusem să cred foarte serios

că lucrurile fuseseră puse la cale cu mult mai multă dibăcie decît îmi imaginasem eu. Și aici, meritul era în întregime al lui Georgio. Mafiot școlit, așa cum îmi dădusem seama de la bun început. Îmi dezvăluise că Espada lui are un compartiment secret... N-avea cu siguranță nici unul. Îmi dăduse cinci orașe ca etape obligatorii ale călătoriei... Probabil alt truc. Oficiului de turism din Salonic, parola „Am sosit cu Lamborghini Espada", hotelul „Mediterranean Palace"... — fără îndoială alte minciuni. Totul pentru a mă induce în eroare, pentru a mă pune pe o falsă orbită. Și în caz de ceva — și pe polițiștii greci. Care și-au rupt pingelele urmărindu-mă — în scară sau în altfel de scări — au ars benzină cu nemiluita și tot transmițînd prin radio fiecare mișcare de-a mea au făcut cu siguranță bătături la buze, săracii. Or, din cîte îmi dădeam seama, treaba era mult mai simplă și astfel cît se poate de ingenioasă — „marfa" se va afla neîndoios în coletul cu piese. De asta „întîrziase". Introdusă acolo în complicitate cu un vameș grec. Se petrec atîtea pe lume, că nu te mai miră nimic. În Canada parcă, șeful principalei bande de traficanți de narcotice era chiar șeful brigăzii antidrog, socotit ca unul dintre cei mai mari specialiști în prinderea bandelor de traficanți. Ce să te mai miri atunci că un biet lefegiu grec s-a lăsat cumpărat de un tip uns cu toate unsorile ca Lemanidos ? !

Secretara mi-a adus la cunoștință că șeful reprezentanței este plecat și că, din cîte știa ea, n-o să se mai întoarcă la birou. Exact ca la noi. Dar nu asta mă durea, mă durea interesul :

— Și nu v-a lăsat nici o vorbă pentru mine ? Trebuie să ridic niște piese de Lamborghini sosite din Italia. Să le ridic astăzi ! Așa mi-a promis !...

— Să-l sun pe domnul... și a pronunțat un nume grecesc. El se ocupă de vamă. Numai să fi venit... a zis și s-a uitat la ceas în timp ce forma un număr de telefon.

Funcționarul era în birou și în scurt timp a apărut pe ușă. Vorbea și el italiana, mi-a zis că a ridicat totul de la vamă și m-a luat cu el să facem formele și să-mi dea piesele în primire. Formele erau gata, doar să le sem-

nez. Le-am semnat, am primit cîte două copii din fiecare act și funcționarul mi-a spus că am de plătit drept comision 160 de drahme.

— Îmi dați mie banii și-o să-i depun eu la casierie, ca să nu vă mai deranjați...

Era valoarea a patru litri de benzină. Mă așteptasem la o sumă mult mai mare — în jur de 1000 de drahme. I-am dat banii, treaba lui ce face cu ei. Cu toate că mi s-a părut un om corect și cred că era în prag de pensionare. Am coborît împreună la magazie și, intrînd acolo, mi-a adus la cunoștință cu o voce ușor solemnă :

— Domnule, am avut cinstea să primesc de la domnul Lemanidos misiunea de-a vă înmîna din partea domniei sale o mică atenție. Ca semn de stimă și gratitudine că v-ați adresat firmei noastre. Este cutia aceasta — mi-a arătat-o. E ceva specific grecesc. Vă mulțumesc !

— Eu vă mulțumesc !...

— Și aici aveți piesele... Cauciucurile.

Erau toate așezate pe tejgheaua magaziei, am zis să nu mai pierd timp și am luat în brațe cutia cu piese s-o duc la mașină.

— Dar ce faceți ? s-a mirat funcționarul, întinzînd mîinile spre mine ca și cînd aș fi luat din greșeală o altă cutie.

Am rămas încurcat. Și el a adăugat de parcă i-ar fi venit să plîngă :

— Dar cum se poate asta ? ! Să le duceți dumneavoastră ! ? Dar ce-o să spună lumea de pe stradă ! ?...

Nu mă interesa ce-o să spună lumea de pe stradă, mă interesa că nu știam eu ce să spun. În timpul cît funcționarul vorbise, magazionerul îmi luase pachetul din brațe, ca și cum și-ar fi cerut iertare, ca și cînd el ar fi fost vinovatul de acea situație, o situație care putea deveni umilitoare pentru ei, trebuia să fi acționat, să se fi pus la treabă și nu să stea și să se uite în gura funcționarului. A adus repede un transportor electric, a încărcat anvelopele și cele două cutii de carton, mi le-a dus la mașină și le-a așezat cum i-am cerut — cele două cutii în portbagaj, iar anvelopele, două cîte două, pe canapeaua din spate.

I-am dat 100 de drahme, mai mult pentru vina lui imaginară decît pentru serviciul făcut.

— Băieţel, sîntem mari !... Sîntem mari, băieţel ! Avem acum şi curea... Şi filtre... Avem şi cu ce-ncălţa maşina... Şi am stat o clipă pe gînduri ce să fac. Nu-mi era încă foame şi am pronunţat : Băieţel, direcţia casă, înainte, marş ! Scrie şi-n Constituţie asta !

Din cîte ştiam, pînă la Volos aveam de făcut cam jumătate din drumul Atena—Salonic, o distanţă în jur de trei sute de kilometri, şi n-am stat să mă mai uit pe hartă. Cînd eşti pe autostradă, cincizeci de kilometri în plus sau în minus nu mai contează. Iar cînd ţi s-a înfipt în minte ideea întoarcerii acasă, e ca şi cînd ai spune că treci strada.

Odată însă ieşit din Atena, curiozitatea a învins şi am oprit să văd ce conţine cutia de carton, mare cît cea cu piesele pentru maşină, cadoul domnului Lemanidos. Natura ambalajului nu mă dusese la gîndul că s-ar putea afla fructe în ea, dar desfăcînd-o, am constatat că era etajată cu rînduri de smochine plesnind de vitalitate, de-ai fi zis că zeama este gata să explodeze prin pori. Catifelat-maronii, emanînd parcă sunete, parcă chicotind ruşinat între ele... Am vrut să iau una şi în aceeaşi clipă mi-a venit ideea să i le ofer colonelului Dumitru. O atenţie, mi-am zis, cum nu se poate mai potrivită, de cu totul altă nuanţă decît o sticlă de Metaxa.

Dar găsindu-mă la portbagaj, revăzusem şi sigiliul — o bandă metalică în cruce — aplicat de vama grecească cutiei cu piesele maşinii, şi am pus ac compas gîndurilor spre ipoteza care mi se părea acum şi mai probabilă : un asemenea sigiliu e un act de autoritate. Şi încă vamală ! Anvelopele erau banderolate din fabrică pe întreaga lor circumferinţă, cu o hîrtie specială, adezivă — pentru o mai bună conservare sau pentru a nu te murdări pe mîini, cine mai putea şti. Vama le aplicase şi lor un sigiliu, ca o cătuşe.

Am ajuns la Volos cînd stomacul meu trecuse la vociferări de-a dreptul huliganice. Se comportase destul de înţelegător pînă în momentul în care am trecut pe lîngă un restaurant aşezat într-un loc pitoresc al coastei, dar

văzînd că-l depășesc, a scos un sunet de protest. Inițial, vrusesem să opresc, deoarece semnele care anunțaseră restaurantul mă duseseră la gîndul de-a-mi continua drumul pînă la Salonic. Ideea decurgea și din faptul că pentru a ajunge la Volos trebuia să mă abat de la autostradă vreo douăzeci și ceva de kilometri. Îmi spusesem însă că, indiferent de presupuneri, Volosul constituia o etapă, regula jocului îmi cerea s-o respect. Mai ales că sărisem peste cea de la Patras. Și hotărîsem să nu pierd vremea la restaurantul din șosea, o să mănînc la Volos, unde trebuia să ajung mai devreme ca să fac și unele cumpărături.

La intrarea în oraș am dat peste un hotel nou, mirosea încă a vopsea, se afla abia în rodaj, cum s-ar spune, dar era așezat cu fața spre mare și avea camere libere. Am angajat una. Chiar alături am găsit un fel de *bistro,* am mîncat o *suvlakia,* i-am dat una și lui Max și m-am grăbit să ajung în centru.

N-am fost nevoit să fac un drum prea lung. Orașul e măricel, un oraș alb, deschis mării, soarelui și luminii, ca mai toate orașele grecești. O faleză de promenadă, și apoi magazinele. Vînzătorii te examinează psihologic, te cîntăresc dintr-o singură privire și nu mai poți scăpa de ei. Sînt în stare să scoată pe tejghea tot magazinul, numai să vîndă ceva. Pentru greci, comerțul nu e doar o meserie pe care o fac — se știe — cu o artă neîntrecută, el este patimă și, aș zice, în primul rînd bucurie.

Văzusem la Atena cămăși din pînză topită și altele dintr-o etamină mai plină, un model frumos, cu buzunare și epoleți, dar, iată, la Volos nici urmă de ele. Și peste toate, pe Max îl apucase zbînțuiala, hîț încolo, hîț încoace, parcă intraseră dracii în el. Îl chemasem de cîteva ori la ordin, asculta și apoi iar se pornea. Ce mai încolo-încoace, devenise cam liberal. De, străinătatea...

— Ia treci la picior ! Ce-i asta ? Una vorbim și basca ne-nțelegem ! Să știi că stricăm cumetria ! Cum te văd și cum mă vezi !

A început să sară, mai să-mi ajungă la bărbie.

— Mă, tu ești tare de glavă ?

Ca să se potolească a trebuit să-l prind în brațe, pentru că el asta voia.

Am luat apoi străzile la rînd. N-am găsit cămășile căutate, și după ce s-au închis magazinele, am luat-o pe cheiul de promenadă să mă plimb, pe drum, să mai schimb o vorbă-două cu Max despre Egina, apoi să-mi caut o *taverna* unde să ascult muzică grecească și să mănînc pește pe săturate. Și să beau — de ce să nu recunosc — și o sticluță de *retzína*.

M-am culcat pe la două, de data asta am adormit destul de rapid, însă cu grija de-a pleca mai devreme la drum, la șase am fost în picioare. Nu-s mocăit, am terminat repede ce aveam de făcut, am băut un ness și am coborît la mașină.

Primul lucru pe care l-am văzut a fost că lipsesc anvelopele din habitaclu. Cu gîndul la Max, mi s-a tăiat respirația. Nu era înăuntru. Am găsit portiera forțată, iar jos, pe asfalt, o baltă de sînge închegat și cîteva smocuri din părul foxterierului.

Eram vidat, golit pînă și de gînduri. Mă uitam la pata de sînge, la portieră, mă uitam în mașină și refuzam să cred că Max nu mai este. Am stat așa minute în șir, cu mîinile pe ușa deschisă, incapabil să acționez și venindu-mi să-mi car pumni pentru faptul că-l lăsasem pe Max în mașină. Ca să păzească anvelopele îl lăsasem. Fiind mari și înfășurate în hîrtia aceea bej, se evidențiau de cum te apropiai de mașină, și-mi fusese teamă din pricina locului mai izolat, nu numai al parcării, dar și al hotelului, ca ele să nu tenteze. Sau ele fuseseră doar pretextul ?

Punîndu-mi întrebarea, am vrut să deschid portbagajul. Nu se vedea să se fi umblat la el și am plecat să mă uit prin jur, cu speranța deodată aprinsă că Max, atacat cu un cuțit, e poate doar rănit și zace pe undeva, prin apropiere. Spațiul nu era încă organizat, abia fusese turnat betonul piscinei, am crezut că-l aruncaseră în ea... L-am găsit fără viață într-un pîlc de tufe sălbatice.

Stăpînit de o furie neputincioasă, m-am dus la recepție și m-am descărcat acolo. Era o furie împotriva mea însumi, dar asupra ta cum s-o descarci ?

Tînărul de la recepție a sunat la poliție și mi-a comunicat că va veni imediat o mașină.

— Domnule, a continuat, eu înțeleg ce simțiți...

— Puțin mă interesează ce înțelegi dumneata ! l-am întrerupt cu înverșunare. Pe mine mă interesează că mi-a fost omorît cîinele ! Că mi s-au furat cauciucurile ! Asta mă interesează pe mine ! Și mă interesează cum s-a putut întîmpla ! Cîinele a lătrat ! A lătrat tot timpul cît s-a operat la broască !... Cum de n-ați auzit lătratul lui ?

— N-am auzit pentru că am adormit. Sînt și eu om. Dar dumneavoastră, dacă știați că aveți cauciucuri noi în mașină, ar fi trebuit să mergeți la un hotel cu parcare păzită ! Noi sîntem de categoria „I A", dar pentru că nu putem încă pune la dispoziția clienților toate serviciile, practicăm un tarif de-a II-a. Un asemenea tarif ați plătit și dumneavoastră ! Așa că n-aveți de ce să ne reproșați că locul de parcare este improvizat și nepăzit !

Avea dreptate. Eu fusesem acela care îl riscasem pe Max. Mă gîndisem că, lăsîndu-l în mașină, nimeni nu se va atinge de ea. Or, tocmai faptul că era un păzitor foarte bun îi adusese pieirea. Nu se folosise de mobilitatea, de agilitatea sa așa cum îmi imaginasem de la început, cum îmi imaginasem gîndindu-mă că în zadar încearcă mistrețul să doboare un foxterier cu o lovitură de colț, acesta sare în jurul lui ca o minge de ping-pong. Max nu se apărase, el atacase ! Atacase cu neînfricarea proprie rasei. Deschiderea portierei nu însemnase altceva pentru el decît posibilitatea unui atac eficient. Îngrădit mai înainte de ea. Și nimerise în cuțitul pregătit să-l lovească. Așa și fusese lovit — în piept.

Așteptîndu-i pe polițiști, m-am uitat la broasca portierei și mi-am dat seama dintr-o privire că operația fusese făcută de specialiști, de oameni care știu ce înseamnă o broască de portieră : se acționase doar asupra zăvorului, probabil cu o sculă anume, și dacă vopseaua n-ar fi fost sărită la muchia ușii, dacă zăvorul n-ar fi prezentat zgîrieturi, aș fi crezut că se lucrase cu chei potrivite. Am băgat cheia în broască, dar n-am putut s-o răsucesc — broasca se defectase.

Curios era faptul că hoții nu se atinseseră de casetofon și nici de casete, se mulțumiseră doar cu anvelopele. Și

m-am întrebat dacă nu cumva povestea asta este o treabă a poliţiştilor. Vruseseră să ia maşina pentru a o duce la puricat, Max le stătuse în cale, îl înlăturaseră — un cîine şi atît — şi înscenaseră furtul, pentru a arunca vina morţii lui Max asupra unor hoţi. Îl înlăturaseră tot cu ajutorul unui cuţit, cu un şiş, căci rana din regiunea pieptului era aproape invizibilă. Un glonte i-ar fi străpuns corpul micuţ şi ar fi lovit apoi tapiseria maşinii sau geamul portierei de vizavi.

Am aşteptat aproape o oră pînă a venit poliţistul anchetator. Îl văzusem parcîndu-şi Opel-ul, era în civil, mi-am dat seama că el trebuie să fie cînd a ieşit cu recepţionerul după el. Vorbea englezeşte, dar o rupea binişor şi nemţeşte ; m-a ascultat şi mi-a spus că, într-adevăr, au în oraş o bandă care operează de vreo zece zile la maşinile străinilor.

— Am instalat pînde, dar n-am reuşit încă să-i prindem. Aţi făcut rău că n-aţi dus maşina la o parcare păzită şi v-aţi bazat pe cîinele dumneavoastră. Doriţi, desigur, un act justificativ pentru vamă ?

— Doresc şi asta !...

— La dumneavoastră nu se fură ? m-a întrebat, iritat probabil de tonul meu. Nu se fură din maşinile străinilor ?

— Ba se fură... Dar am fost asigurat, mi s-a spus de atîtea ori — grecii mi-au spus ! — să n-am nici o grijă în privinţa maşinii.

— Raportat la Italia... Dar de furat se mai fură. Ca dovadă... Şi ne cerem scuze pentru ce-aţi păţit. Şi vă asigur că banda asta va cădea în curînd. Aţi umblat la portiera maşinii ?

— Am umblat, am recunoscut cu părere de rău. Cînd am constatat că lipseşte căţelul, n-am mai fost în stare să judec, să gîndesc...

— Nu-i atît de grav, pentru că operează cu mănuşi... Şi cred că ei sînt aceia care v-au spart maşina. Hainele unuia dintre ei trebuie să fie pătate de sînge. Cu sînge de cîine !... a subliniat. Şi-apoi, anvelope ca ale dumneavoastră nu se vînd prea uşor... Şi chiar dacă vor reuşi să le vîndă, le vom recupera de la cumpărător. Trebuie să

punem noi mîna pe ei ! Și-atunci veţi intra în posesia anvelopelor.

S-a uitat apoi la zăvor, a zis c-o să-mi dea adresa unui atelier unde să-mi pot repara broasca și mi-a cerut pașaportul. Și-a notat datele din el, mi-a scris pe un bileţel adresa atelierului, ceva mai jos pe cea a poliţiei, și m-a asigurat că pînă îmi repar broasca va fi gata și adeverinţa, o s-o găsesc la camera ofiţerului de serviciu.

După ce am rămas singur, am apelat la un muncitor mai în vîrstă, care lucra la piscină, și făcîndu-mă înţeles de acesta, l-am îngropat pe Max chiar acolo, între tufele de arbuști ; nu vă spun ce era în sufletul meu. Am legat apoi portiera cu o sfoară de spătarul fotoliului și am luat drumul atelierului.

Tot ce știam era că voiam să ajung cît mai repede acasă. Voiam și înainte, dar acum dorinţa se transformase într-o nevoie imperioasă — doar reluînd lucrul la carte, îmi spuneam, îl voi putea alunga din minte pe Max, ai cărui ochi îmi arătau mereu cîţi prieteni adevăraţi am.

M-am oprit la Salonic și am cumpărat de la magazinul știut căruciorul pe care îl vizasem pentru fetiţa lui Pascu, am făcut și alte cumpărături pentru mine, pentru maicămea ; pentru prieteni aveam sticle în portbagaj berechet (speram să n-am probleme la vamă) și pe la ora patru am ieșit din oraș, hotărît să fac dintr-o bucată drumul pînă la Costinești.

Hotărîsem asta de fapt de la Volos. Drum dificil era doar pînă la Sofia, un drum ce se strecoară tot timpul prin munţi, dar aveam în faţă și cinci ore de lumină pentru o porţiune de trei sute și ceva de kilometri. În asemenea cazuri, totul e să ai mîncare și apă la mașină, ca să nu pierzi timpul pe la restaurante, iar din două în două sute de kilometri să oprești, să te dai jos și să alergi vreo zece minute. Venisem dintr-o bucată de la Viena la București, și cu Renault-ul, nu cu o Lamborghini Espada !

Tot să văd și aia și ailaltă, depășisem cu vreo cinci zile termenul vizei și cu vreo trei zile concediul de odihnă la care se adăugase și cel acordat „fără plată“ și îi și vedeam

pe unii scornind tot felul de vorbe. Așa s-a și întîmplat. Eram la prima ieșire în Vest și se răspîndise că rămăsesem pe-acolo. Cu tot felul de amănunte. Aveam să-i dezamăgesc pe cîțiva. Cînd m-au văzut apărînd, și încă așa cum eram de la drum, tot ei au fost cei care mi-au spus ce mi se pusese pe seamă de către „unii". Și imediat m-a chemat șeful de cadre la el în birou. Fusese tipograf, lucrase în Ministerul de Interne și apoi ajunsese șef de cadre la noi. Intra prin birouri, se apropia de cîte unul și îi spunea cu discreție : „Vreți să veniți puțin pînă la mine ?" Te duceai, te invita să iei loc și te întreba în șoaptă și aplecîndu-se peste masă : „N-aveți cumva o țigară ?". Altfel era un om cumsecade, la locul lui, mînca și el o pîine, dar iată că avea acest obicei de a cere țigări, băgînd oamenii în sperieți. „Ați auzit ce se vorbea pe-aici ?..." „Am auzit. E greșeala mea c-am întîrziat, dacă aș fi venit la timp, nu s-ar fi vorbit." „Nu, că vorbele au pornit încă mai de mult !... Da' eu, pe cuvîntu' meu dac-am crezut ! Că vorbeau tot ăia de vorbesc mereu. Ei, cum a fost ?" „Bine. Cum să nu fie bine cînd vezi și te plimbi ? !" „Da' de putrezit putrezesc ?" a rîs. „Nu putrezesc deloc, în sensul pe care-l știm noi, dar nici cîinii nu umblă cu covrigi în coadă", am folosit expresia obișnuită, însă cum nu se poate mai potrivită, și am început să-i povestesc la modul cel mai deschis și mai sincer „diferite aspecte". M-a ascultat și a izbucnit deodată indignat : „Ce dracu', tovarășe Hornea, mă iei cu chestii din astea ? ! Eu te-am întrebat ca pe-un om serios, iar dumneata îmi vorbești ca unui șef de cadre ! Ca unui MAI-st !" „Stai, dom'le !..." „Lasă-mă, tovarășe Hornea, ce, sîntem copii ? !" Na de mai spune ceva !

Am intrat în punctul de frontieră grecesc și cu senzația că mașina va fi verificată centimetru cu centimetru pătrat și cu aceea că, dimpotrivă, controlul va fi doar unul de rutină, deoarece Espada fusese puricată la Volos. Nu reușisem să-mi dau seama dacă se umblase sau nu în portbagaj, dar înclinam tot mai mult să cred că la mașină operaseră polițiștii. Întîmplare sau nu, cînd mi-a venit rîndul, m-a luat în primire chiar vameșul care îmi

dăduse ca pasageră pe indolenta, pe bàloasa aceea de englezoaică. M-a întrebat dacă m-am simțit bine în Grecia și a trecut la controlul actelor și al mașinii, al bagajelor, pronunțînd doar cuvintele necesare, vă rog aia, vă rog ailaltă.

— Cam mult coniac !... s-a strîmbat.

— Cadouri... Cartușul e de la un prieten care are un magazin de băuturi.

A făcut un semn că treacă de la el și a zis „O.K.".

La bulgari, lucrurile s-au petrecut și mai simplu ; eram în tranzit, formalitățile n-au durat mai mult de cîteva minute. Încă demarînd din punctul de frontieră grecesc mă și văzusem acasă, am început să conduc mai calm, mai moderat, mai relaxat, gîndurile au început să umble la cartea la care lucram și care, odată cu plecarea din Costinești, îmi ieșise totalmente din cap. Max era și el un personaj, îl aveam tot timpul în fața ochilor, și așteptam ca din clipă în clipă să aud de pe fotoliul de alături un „ham", ca și cum m-ar fi întrebat „Tu nu mai spui nimic ? Hai, ia-te de mine !... Că sînt grandoman...". Și astfel gîndurile mi se întorseseră la Volos și la toată povestea deocheată în care mă băgasem.

Îmi stăruia în minte cu cîtă atenție se uitase vameșul la sigiliul coletului cu piese, și eram aproape sigur că duceam plocon statului un kilogram-două de heroină ; ceea ce nu-i chiar o bagatelă. Mi-am zis apoi că îndată ce voi ieși de pe șoseaua ce ocolește Sofia și voi ajunge la autostradă, să opresc undeva ca să-mi iau grija mîncării și am avut deodată o revelație : toată șmecheria era lădița cu smochine. Delicata și nevinovata atenție a preașiretului Lemanidos ! Transmisă prin atît de inocentul bătrînel în prag de pensionare !...

Trucul nu e nou, văzusem la Biblioteca Americană, în cadrul unor proiecții organizate pentru scriitori, un film în care auzisem cam tot atîtea împușcături cîte se trăseseră în primul război mondial, și nici morți nu fuseseră mai puțini. „Contrabandiștii din Hong-Kong" sau așa ceva. În orice caz, acțiunea se desfășura în acest oraș, la sfîrșitul ei, eroul principal, un detectiv american, a demolat în vreun sfert de oră, urcat pe un buldozer, cîteva

hectare cu sere din cele mai moderne, din spatele cărora contrabandiștii trăgeau cu arme automate. În serele acelea se ascundea și tot secretul : pe întreaga lor suprafață erau cultivate flori destinate exportului și printre ele o specie, cu o cupă mare, generoasă. Ei bine, în cupă erau introduse cîteva grame de heroină pură, și apoi superbele flori erau exportate cu avionul undeva în Europa Occidentală. La Amsterdam, după cîte îmi amintesc. Dar cum orice naș își are nașul... Oameni buni, lui Lemanidos eu îi voi fi nașul ! Lui Lemanidos și, bineînțeles, lui Sabbatini !

Pe la nouă și ceva dimineața am fost la punctul românesc de frontieră, și nu mă îndoiam că odată cu ștampilarea pașaportului va pleca și vestea despre sosirea mea în țară. Era tot ce voiam, abia așteptam scena cu Georgio. Prima întrebare a vameșului a fost : „Ați cumpărat ceva obiecte de aur ?“

— Am cumpărat de toate, în afară de aur. Nu mă pasionează, nu mă dau în vînt după obiectele astea.

— Da' de ce ? s-a mirat.

— Pentru că nu iei nimic cu tine în groapă !... Așa că banii prefer să-i distrez.

— Și asta-i adevărat... A vrut să mai spună ceva, dar a renunțat și a rămas o clipă tăcut, contemplîndu-și parcă gîndul pe care hotărîse să nu-l dea la iveală. Apoi, în timp ce-mi controla port-bagajul, a remarcat : Băutură aveți să vă deschideți un bar !

— Cadouri... Nu-mi prăpădeam eu bănișorii pe ea...

— Se vede...

În ușă a apărut un alt vameș, probabil mai mare în grad, l-a chemat la el pe cel care se ocupa de mine, și ofițerul de grăniceri mi-a adus pașaportul.

Dornic să dau ochii cu Georgio cît mai repede cu putință, am înfipt piciorul în accelerator, dar imediat m-am răzgîndit : celor din Constanța le trebuia o bună jumătate de oră ca să ajungă la Costinești. Cu toate că, probabil, eram de-acum așteptat. Și, desigur, nici Sabbatini nu fusese lăsat fără o umbră sau două. Oricum, graba nu avea nici un sens, ea putea doar strica ; principalul era că ajunsesem acasă. Și intrînd în „2 Mai“, am hotărît să mănînc ceva

fierbinte şi să fac o baie în mare, ca să fiu cît mai în formă la întîlnirea cu Sabbatini şi la tot ce avea să se întîmple.

Oprisem în cîteva rînduri pe drum, alergasem pe marginea şoselei, acestor înviorări le adăugasem de fiecare dată cîte un ness şi totuşi, spre dimineaţă, simţisem că lucrurile nu sînt în regulă, capul îmi devenea tot mai greu. Îmi fusese de mirare, mă ştiam rezistent, făcusem faţă unor drumuri mult mai grele. Monotonia autostrăzii, care dă de obicei noaptea ceea ce se cheamă parahipnoza şoselei, încercasem s-o anihilez prin viteză, îndreptasem asupra-mi jeturile de aer ale sistemului de climatizare, pusesem difuzoarele să urle... Hotărîsem să nu risc — chiar şi o fracţiune de secundă de absenţă poate duce la o ieşire în decor, iar acolo ai toate şansele să te aştepte doamna cu coasa. Nu mă dau în stambă după un asemenea *rendez-vous,* trăsesem pe dreapta şi mă înfruptasem din vreo două ore de somn. Mă treziseră razele soarelui, dar mie mi se păruse să-l fi auzit pe Max lătrînd, un „ham — ham" repetat, ca atunci cînd îl cuprindea nerăbdarea de-a porni la plajă. Unui ness îi preferasem o baie în mare, la care ajunsesem după vreo 60 de kilometri. Ca la ieşirea din apă să dau cu ochii, în pustietatea plajei, de un blond masiv, un zdrahon la vreo patruzeci de ani, ce păşea, în costum de baie, decis şi energic, chiar cu o anumită încrîncenare, de-ai fi zis că venea de departe şi e pus, e hotărît să străbată încă o bună bucată de drum, trăgînd după el prin nisip, legată cu o sfoară destul de lungă, din bucăţi înnodate, o sticlă nedesfăcută de coniac Pliska. „Hei, ce-i asta ?" îi strigasem din urmă nemţeşte, neputîndu-mi ascunde mirarea. Ridicase mîna liberă şi-mi făcuse semn că ştie el ce-i, să-i dau pace, sau ceva în acest sens. De orice duce lipsă lumea, numai de trăsniţi, nu !

Cunoscutul restaurant din „2 Mai" deschisese, în parcarea din faţa intrării se aflau cîteva maşini lăsate peste noapte acolo, şi am tras la umbra clădirii. Ca şi la Costineşti, sezoniştii de la „2 Mai" au un ritm propriu, iau drumul plajei abia pe la 10, şi cum acest drum trece în principal chiar pe uliţa ce porneşte pe lîngă restaurant, în timp ce încuiam portiera m-am uitat poate zăresc vreo cunoştinţă. Curios lucru, n-am zărit nici una.

În local, un chelner făcea ultimele retuşuri la mese, m-am aşezat la una din ele, dar el şi-a văzut de treabă ca şi cum nu mi-ar fi remarcat prezenţa. Şi doar eram singurul client, şi probabil şi primul, clientul de saftea, cum s-ar spune. „Fii, te rog, amabil !“ l-am chemat, pentru că a continuat să mă ignore.

— Aurel ! a strigat în direcţia bucătăriei, vezi că ţi-a venit unu' în raion ! Apoi a bufnit supărat : N-am deschis bine şi gata !...

Am trecut peste grosolănia exprimării şi am intrat în vorbă cu el.

— Dar asta ar trebui să vă bucure !... Nu vă pare bine să vindeţi ?

Mi-a aruncat o privire de parcă aş fi spus o enormitate sau cine ştie ce inepţie.

— Cum vă faceţi altfel planul ? l-am luat în spiritul legităţilor care acţionează la noi.

A mormăit ceva pentru sine.

— Uite, eu nu înţeleg de ce aşteptaţi rugăminţi. Dumneata, după ce pleci de aici, devii la rîndul dumitale client !... Şi vrei să fii servit bine, nu ? E normal ! E normal să doreşti asta !

— Dacă te cunoaşte — te serveşte. Da' ia să nu te cunoască !... Am fost ieri la Mangalia să-mi fac roata, că luasem un cui, şi nu s-a uitat ăla la mine pînă nu i-am dat pachetul de „Kojak“, s-a referit la genul de ţigări botezat cu acest nume. I-am dat, că eu aveam nevoie de el şi nu el de mine !... Altfel mă mai ţinea două ore acolo, lîngă el, în picioare, fără să se apuce de roată. Sau îmi zicea ca la ceilalţi să vin peste două zile. Ei, cum să umbli două zile fără rezervă ? ! Spuneţi-mi mie ce doriţi, că băiatul care-i aici are treabă se vede.

— Sînt de pe drum şi-aş vrea să mănînc.

— Numai ce se vede în galantar, salam sau crenvurşti.

— Bun, crenvurşti. Două perechi. Şi-o cafea. Dar nu făcută din zaţul de-aseară.

— Nu vă pot da decît o cutie. Sînt crenvurşti chinezeşti la cutie şi n-o pot desface decît dacă luaţi toată cutia.

— Dar cine-i în stare să mănînce o cutie întreagă de crenvurşti ? !

A strîns din umeri.

— Dacă aţi fi, a zis, cu alte două persoane... Sau cînd sînt şi alţi clienţi care vor... Cum n-avem însă foc la bucătărie, că bucătarului i-a venit băiatul din armată şi l-a-nvoit responsabilul...

La ieşirea din „2 Mai", intenţionînd să fac o dublare, mi-am aruncat privirea în oglinda retrovizoare şi am văzut la o distanţă apreciabilă maşina unui echipaj de circulaţie. Nu mă perpelesc după o asemenea companie pe şosea, am redus viteza, dar n-am fost depăşit şi nici distanţa iniţială nu s-a redus. Mi-a devenit astfel clar că maşina îmi era destinată, ocupanţii ei, disimulaţi în miliţieni de circulaţie, mă aşteptau probabil de cîteva zile să intru în ţară. Toate erau deci în regulă, forţele se aflau distribuite pe teren, în dispozitiv, cum s-ar zice, se comunica desigur prin radio, numărătoarea inversă începuse, nu-i dădeam lui Sabbatini mai mult de două ore de libertate şi abia aşteptam să văd ce mutră va face mafiotul ăsta şcolit la apariţia organelor noastre de stat.

N-am intrat bine în Mangalia şi am auzit glasul poruncitor al sirenei de la maşina miliţiei, care păstrase tot timpul aceeaşi distanţă în spatele meu. S-a apropiat cu viteză, cînd am fost depăşit, singurul ei ocupant mi-a făcut semn să opresc. M-am supus, întrebîndu-mă ce putea însemna această intervenţie neaşteptată. Şi mi-am zis că i se ceruse prin radio să-mi transmită anumite instrucţiuni, că voi afla astfel ce se întîmplase în lipsa mea, cum se comportase Sabbatini, ce făcuse cît timp fusesem în Grecia.

A coborît un ofiţer tinerel ; nu m-a încîntat încetineala degajată cu care s-a îndreptat spre mine Şi apoi, de ce mă oprise la intrarea în Mangalia şi nu pe parcursul celor 16 kilometri, undeva în plin cîmp ? Pentru orice eventualitate, am ieşit din maşină. Ofiţerul avea o faţă simpatică, de băiat isteţ, iar pe buze un zîmbet ştiutor şi în acelaşi timp uşor intrigat.

Întîi a zis „Să trăiţi", asta a sunat bine, dar restul a fost dezolant, pentru că mi-a cerut actele la control. O

clipă, gîndul mi-a zburat la Egina, la ce-mi spusese despre metoda ei de-a scăpa nesancționată de agenții de circulație. Căci, dacă locotenentul nu era ce bănuisem, și după toate aparențele nu era, însemna că urmează să încasez o amendă ; nu ca să facă cunoștință cu mine și să-mi spună „Să trăiți !“ — salut de care n-am avut parte nici măcar în armată — îmi ceruse el actele la control !

— Aveți dreptate, am greșit, sînt un căscat, i-am vorbit cu vorbele Eginei, în timp ce scoteam actele din buzunarul portierei.

— Adrian Hornea, scriitorul ? m-a întrebat, examinîndu-mi pașaportul.

Mi s-a părut pozitiv ce spusese, i-am zis că eu sînt acela.

Ei bine, oameni buni, a afirmat că m-a citit și că-i place cum scriu ! Chiar așa a zis : „Îmi place cum scrieți“.

— Îmi place ce mașină aveți... a continuat. Îmi place cum o duceți, cum o țineți pe viraje... Dar de ce nu respectați legea ? În primul rînd, duminica asta n-aveți voie să circulați ; au liber doar mașinile cu număr fără soț. Bun, veniți din străinătate și n-ați aflat c-a apărut un decret...

— Ce decret ?

— Decretul 277. O duminică au voie să circule mașinile cu număr par, în cealaltă, cele cu număr impar. Pentru economia de carburanți. Și înc-o bucurie : benzina s-a făcut șapte cincizeci.

Am fluierat fără să vreau și m-am gîndit că madam Valerica, gazda mea, avusese dreptate cînd spusese că va veni o nouă scumpire. Bine că n-o făcuseră zece lei, ca la bulgari.

— Ați prins la timp plecarea afară, pentru că, tot prin decret, nu se mai acordă nici un fel de valută pentru benzină, așa că am pus-o de mămăligă la plecările cu mașina. Și-or să plece doar ăia care au neamuri afară și le bagă valută în cont. Așa c-o să vedeți cum o să le apară cîte un neam la ăi de-au zis pînă acum că n-au. N-au ei nici unul afară... Dar de ce-ați declarat că am dreptate, ați greșit, sînteți un... căscat ?

Am încercat să ies din situația în care singur mă băgasem.

— Pentru că dumneavoastră aveţi întotdeauna dreptate. Şi, dacă o aveţi, eu de ce să nu v-o dau ? !

— Ha-ha ! a rîs. Vreţi să spuneţi că n-am dreptate c-aţi mers prin localităţi în jur de optzeci ? Iar afară c-o sută — o sută zece ?

— Ba aveţi.

— Atunci vă rog să-mi spuneţi de ce. Mai ales că m-aţi văzut în oglindă că vin tot timpul în spate. „Măi, de ce-a ieşit omul ăsta cînd ştie el că n-are voie să circule azi ? Pe ce se bazează ?“ Şi-am fost sigur că n-o să respectaţi nici limitele de viteză... Puteam să pun chiar prinsoare ! Şi de ce nu le-aţi respectat ? Uitaţi-vă, nu vă amendez... Dar de ce nu le-aţi respectat ?

Nu puteam să-i spun adevărul, ar fi fost prea lungă povestea.

— Pentru că am mers toată noaptea şi abia aştept să ajung la Costineşti, să mă culc. Am acolo pe cineva.

— Ştiţi că nu-i un răspuns !...

— Ştiu. Şi dacă am inversa rolurile, eu v-aş amenda...

Mi-a înapoiat actele şi m-a invitat să urc la volan.

— Veniţi în plasa mea, pentru că altfel, din pricina numărului cu soţ, o să vă oprească tot timpul pe drum ; sîntem cu toţii pe teren pentru aplicarea decretului.

Cu gîndul că sînt aşteptat — şi nu era singurul motiv —, am oprit acasă. Cînd vii din străinătate, toţi aşteaptă să le aduci cîte ceva, aşa că am scos din portbagaj o sticlă cu vin să i-o dau gazdei. Era la bucătărie, s-a bucurat cînd m-a văzut, mi-a mulţumit pentru sticlă şi m-a întrebat dacă nu mi-a trecut prin cap să aduc din Bulgaria cîteva cutii de chibrituri.

— Da' ce, nu se găsesc chibrituri ? m-am mirat.

— Aşa-i, că dumneavoastră aveţi brichetă... Nu se găsesc, dracu' ştie ce se-ntîmplă că nu se găsesc, şi trebuie să ţin un ochi aprins la aragaz, ca să am de la ce să le-aprind pe celelalte. Şi, lasă, că şi-atunci cînd se găsesc, strici o cutie pîn' se-aprinde un băţ. Economie... Da' cum s-o faci dacă ei nu te lasă ? ! Şi la lemn, şi la gaze... Da' Max unde-i ? şi-a adus deodată aminte.

I-am spus că mi l-au furat în Grecia şi am cercetat-o dacă m-a căutat cineva.

— V-a căutat o duduie... Nu bruneta... s-a referit ea la Ortansa. Șatena. Care era tot cu prietenii ăia ai dumneavoastră. Frumușică și cu ochi albaștri... A venit c-un străin. Vorbea franțuzește, da' el cred că era italian. A italian semăna.

— Cînd asta ?

— Nu ieri, alaltăieri. Sau să zic c-a fost joi ?... a încercat să-și amintească.

— Și altcineva n-a întrebat ? Nu m-a căutat ?

— Nu, altcineva nu.

Am scos de pe canapeaua din spate cutiile în care era împachetat căruciorul cumpărat pentru fetița lui Emil, ca Georgio să nu dea cu ochii de ele, și, din același motiv, am dus în casă și cartușele cu vin și coniac, fiind convins că fiecare mișcare de-a mea este supravegheată din diferite puncte. Apoi, ca toate cele să se petreacă la Sabbatini, m-am urcat la volan și m-am îndreptat spre casa în care locuia.

În timpul drumului de noapte, întorcînd lucrurile pe toate fețele, începusem să mă îndoiesc foarte serios că smochinele ar putea fi depozitarele heroinei, deoarece exista riscul ca eu, tentat de aspectul lor atît de apetisant, să fi mîncat cîteva. Și atunci ce s-ar fi întîmplat ? Așadar, majoritatea supozițiilor duceau spre cutia cu piese și eram sigur că primul lucru pe care îl va face Sabbatini va fi să mă întrebe de ea.

Espada mea se afla în curte și după praful care se așezase pe mașină se vedea bine că nu fusese de multă vreme mișcată din loc. Or, asta demonstra că Georgio se temuse să circule cu o mașină măsluită și preferase să stea locului, ca peștele care se dă la fund. Se dăduse la fund așteptînd să-i aduc „marfa" plocon ! Vede el !...

Ușa camerei sale era încuiată, înainte de a lua drumul plajei, am strigat gazda cu gîndul de-a afla cîte ceva, de-a o trage, cum s-ar spune, de limbă. A răspuns din grădina din spatele curții. M-am dus acolo și am întrebat-o de italian.

— Nu-i. E plecat. S-a întors acu' vreo două zile...

— Cum s-a-ntors ? De unde s-a-ntors ? Ce, a fost plecat ?

— Da, cică a fost la mînăstirile din Nordul Moldovei A-ntrebat de dumneavoastră...

— Dar mașina văd că-i plină de praf ! ?...

— Păi n-a fost cu ea. Mașina a rămas aicea în curte. A fost cu prietenii ăia ai dumneavoastră, de stăteau cu toții la Fricea.

— Și-acuma unde-i plecat ?

— Parcă... în Deltă... Așa am înțeles, că în Deltă. S-a-ntors cu duduia aia care-i arhitectă sau... pictoriță...

— Svetlana...

— Cu ea. Da' el îi zice Lena... Au dormit o noapte aici și-a doua zi au plecat. Așa i-am auzit vorbind, că în Deltă.

Pe drumul de întoarcere, am avut cele mai duioase gînduri la adresa lui Sabbatini, care, iată, făcea pe turistul, fir-ar el de mafiot, și mi-am zis că Svetlana își agățase o tinichea cu Georgio, căzuse ca musca-n lapte ; chiar dacă-i ea fiică de ilegaliști, povestea asta cu traficantul n-o să-i șadă prea bine. S-o fi gîndit că italianul ar putea fi o partidă... N-ar fi prima, o grămadă de asemenea progenituri și-au luat în fel și chip tălpășița din țară, lăsîndu-și părinții să-și ducă singurătatea în cîte o hărăbaie de vilă, ca apoi, cu dorul în suflet și cont valutar la bancă, să plece în vizită an de an, că, de, e uman, sînt principii pentru care au luptat, nu se poate să nu li se dea voie să-și vadă copiii.

Ajuns acasă, am descărcat bagajele din mașină, dar n-am avut răbdare să despachetez, le-am lăsat cum se aflau și m-am dus la Telefoane să-l sun pe Emil, pentru că nu înțelegeam de ce nu se lua legătură cu mine. Nu putea fi lipsit de interes ce aveam să le spun ! Chiar dacă primiseră comunicări de la Biroul grecesc al Interpolului, eu știam o mulțime de lucruri în plus ! Le puteam oferi supozițiile mele !...

Presupunînd că Emil are să-mi zică destule și convorbirea avea să dureze, i-am cerut telefonistei de serviciu să-mi facă o comandă. N-a vrut, a zis să sun prin automat, de aia sînt cabine cu automate.

— Bine, schimbați-mi treizeci de lei. Și i-am întins banii.

— Îmi pare rău, nu mai am fise. Dacă veneați mai devreme, aveam.

— Şi-atunci eu ce fac ? Comanda nu vreţi să mi-o luaţi, pentru că sînt automate... Dar fise pentru automate n-aveţi !

— Am avut... Dacă n-aţi venit mai devreme... Încercaţi la debit. Sau la braserie.

— Cine credeţi c-o să-mi dea mie atîtea monede de un leu sau de trei ? ! De obicei, duc şi ei lipsă de mărunţiş. Iar eu am de vorbit mai mult... Vă rog frumos, luaţi-mi comanda.

— Nu insistaţi, n-am voie să iau comenzi pentru localităţile care sînt legate prin automat !

Debitul închisese, la braserie aduseseră bere şi chelnerii n-au vrut să mă ia în seamă. Mi-a surîs norocul în minuscula piaţă. O ţigăncuşă care vindea piatră *ponce — ponce,* vorba vine — mi-a schimbat 10 lei iar un vînzător de mărgele alţi 5 lei. Înarmat astfel, m-am întors la Telefoane. Nu-mi dăduse prin cap să ocup la plecare un rînd şi a trebuit să aştept vreo douăzeci de minute, căci din cele şapte automate, trei erau blocate cu fise.

Îmi mergeau toate pe dos, mai rămînea să nu-l găsesc pe Emil acasă. Ceea ce nu era exclus, pentru că la ei nu prea există duminici. Şi iată că telefonul suna în gol, nu se prezenta nimeni la aparat. Zicîndu-mi că am format greşit numărul sau că s-a produs o „atingere", cum de atîtea ori se întîmplă, am făcut o nouă încercare. De data aceasta cu folos şi i-am auzit vocea lui Pascu.

— A, bine-ai venit ! Tu ai sunat înainte ? Eram la bucătărie, urcat pe scară, şi am ajuns prea tîrziu.

— Da, eu am sunat. Dar ce făceai la bucătărie, pe scară ?

— Dau cu ulei. Două săptămîni am căutat un zugrav şi cînd l-am găsit, mi-a cerut o mie două sute de lei. Fir-ar el de pungaş !... Am cumpărat vopsea, pensulă... Vineri noaptea am dat o mînă, iar acu' o dau pe a doua, bec iese ! Dacă vrei, ţi-o fac şi pe-a ta ; dai o mie de lei şi ţi-o fac şi pe-a ta. O mie de lei cu materiale cu tot !...

— Atunci eu pentru cărucior cît trebuie să-ţi cer ? Pentru ultimul răcnet de cărucior ? C-o mulţime de dichisuri ?

— I-ai adus Ioanei cărucior ? a întrebat neîncrezător.

— I-am adus. Cînd o să ieşi cu ea la plimbare, să vezi ce succes ai să ai la mămici ! Şi-am adus, sînt sigur, şi „marfa“, dar nimeni n-a luat legătură cu mine. Şi-am sosit de aproape un ceas ! Italianul e plecat în Deltă, face în continuare pe turistul, mi-a spus gazda lui c-a fost şi pe la mănăstirile din Nordul Moldovei...

— Nu ştiu ce să-ţi spun... Ştiu doar că tovarăşii de la Biroul nostru al Interpolului au cerut, pe linia lor, relaţii în Italia... Ai avut un nas nemaipomenit ! L-ai mirosit perfect, tipul e-o figură, lucrează-n stil mare. Ai să te crucești, ai să vezi !... Tu stai pe aşteptare... Şi dacă nu ţi-o plăcea, să-mi zici mie cuţu' !... Mafiot şcolit, cum ai spus. Şi chiar ai adus căruciorul ?

— L-am adus. Am vrut să continui pentru a reveni la ce mă interesa, îmi plăcuseră aprecierile pe care le făcuse la adresa nasului meu, a intuiţiei pe care o avusesem cu Sabbatini, dar s-a întrerupt legătura, convorbirea îmi consumase toate fisele.

Am dormit ne-ntors pînă seara. Ca să nu fac o noapte albă şi să ajung mai repede la dimineaţă, am luat un somnifer. Sperasem în secret că voi fi trezit de Sabbatini, dar n-a fost aşa şi m-am dus să-l caut acasă. Nu venise. Nu l-am găsit nici după ce m-am întors de pe plajă. Eram mai singur ca niciodată, resimţeam, cîteodată cu dureroasă acuitate, lipsa lui Max... După-amiază m-am aşezat la masa de scris. N-am reuşit să mă concentrez nici măcar pentru o clipă, gîndurile îmi fugeau mereu la Egina, la tot ce se petrecuse de cînd o cunoscusem.

Abandonasem masa de lucru, mă întinsesem pe pat, cu mîinile sub cap, cînd mi s-a părut a desluşi, venind din curte, vocea Svetlanei. Am sărit în picioare şi în clipa următoare am fost la fereastră. Georgio dădea ocol Espadei, ca şi cum ar fi vrut să vadă dacă nu i-am adus-o zgîriată. Mi s-a părut caraghioasă grija asta a lui pentru vopseaua maşinii şi i-am ieşit înainte.

— Oooo ! Amicoooo ! s-a bucurat văzîndu-mă. M-a îmbrăţişat şi m-a luat la rost : Ce dracu' ai stat atîta ? Ce-ai făcut acolo, te-ai însurat ?...

— Nu ești departe de adevăr...

— Eeee !...

Am dat mîna cu Svetlana, gîndindu-mă cum s-o expediez ca să rămîn doar cu Georgio, și l-am auzit vorbind :

— Atunci ne vedem peste o oră la „Doina". Sîntem de pe drum... Am fost cu doctorul Preotu în Deltă. Dar el doar ne-a adus și-a plecat în continuare la București, pentru că mîine trebuie să fie la lucru. Ah, a fost ceva formidabil ! Delta voastră este de-a dreptul mirifică ! Pacea acvatică, lumea păsărilor, coloniile de pelicani, lipovenii, cum gătesc peștele... Doamne, cît pierdeam dacă nu vedeam Delta ! Ca și mănăstirile din Nord. Pentru că trebuie să știi că am fost și la mănăstiri. Unice ! Unice ! Mergem, ne schimbăm, facem o baie în mare... Așa că vino peste o oră la „Doina". Hai, Lena — i-a făcut semn să se grăbească — totul se lipește de mine.

— Georgio, l-am oprit, dar noi avem împreună o treabă !...

— A, da... a zis parcă aducîndu-și aminte. Ai schimbat uleiul la Salonic ?

— L-am schimbat. Asta-i tot ce te interesează să știi ? am spus fără să vreau și mi-am dat seama că întrebarea lui despre schimbarea uleiului era într-un fel o indiscreție făcută în fața Svetlanei.

— Dacă ai venit înseamnă că totul este *O.K.* !...

— Tocmai de aia !...

— Lena, ce vrea omul ăsta de la mine ? a făcut pe prostul, adresîndu-se Svetlanei.

Încercam să-i descifrez jocul și el a continuat :

— Ce vrei tu acum ? Vrei banii ? Banii pentru drumul făcut ? a dat totul pe față. Asta vrei, nu ? Scrie cartea și-ai să iei banii !...

— Ce carte ? Care carte ?

— Cred că ți-ai făcut destule gînduri pe drum !... Ești scriitor — pune-le pe hîrtie ! Și-o să-ți editez cartea la mine... Trebuie să-mi scot și eu banii, nu ?... Măi fețule !... Măi găgăuță, eu sînt Georgio Sabbatini !... — s-a împuns cu degetul în piept. Cunoscutul Georgio Sabbatini !... Cînd zici Sabbatini în Europa, zici roman polițist ! Cu douăzeci și trei de romane !... Traduse în unsprezece limbi !...

Svetlana rîdea pe înfundate. Mi-am prins fața în palme ca pentru a mă ajuta să realizez mai bine sensul celor spuse de el și l-am auzit izbucnind în rîs.

— Bineînțeles că ți-ai făcut o mie de gînduri !... Și-ai fost cu ochii-n patru !... Cînd am dansat cu Lena, am aflat că ești scriitor... Or, tu îmi spuseseși la Olimp că ești avocat... Ahaaa !... Iar după ce te-ai cărat de pe plajă, am auzit că lucrezi la un roman polițist. Fir-ai să fii, scrii romane polițiste și n-ai auzit de Georgio Sabbatini !... Și ți-am copt-o. Seara ți-am copt-o. La restaurant. După un păhărel îți merge mintea, nu glumă ! Grecia nu mă mai interesa, o cunoscusem pe Lena... Recunoaște ! orbita pe care te-am plasat, povestea care ți-am montat-o cu „marfa", cu buzunarul secret la mașină... Dimineața, însă, m-a bătut gîndul să dau înapoi. „Să nu-mi lovească, ăsta, Espada cumva..."

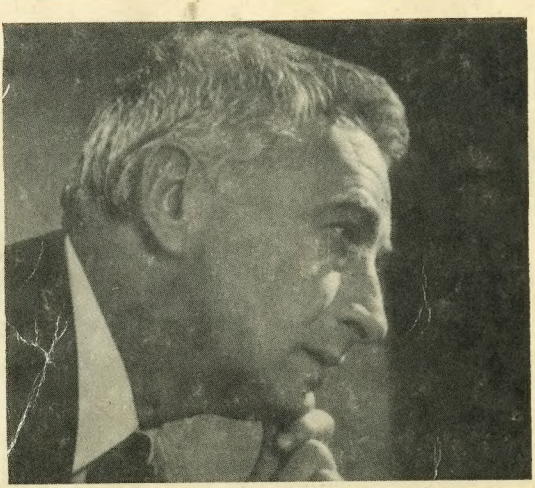

CALIMERA

...tăcerea se prelungea, liniștea devenea tot mai intensă. Una cîte una, lumînările au început să se stingă, făcînd să se audă agonia ultimelor pîlpîieli. Undeva deasupra s-a rostogolit o piatră. Un murmur confuz a venit dinspre grupul de femei așezate pe jos, dar imediat a pierit. Din cînd în cînd, pereții transmiteau tot felul de sunete enigmatice. O candelă a sfîrîit lung în dreptul unei icoane. Un fîlfîit de aripi mi-a trecut pe lîngă ureche. Aerul s-a umplut de foșnete surde, de șoapte tainice, de vaiete parcă înăbușite și mi-am simțit umerii apăsați ca de o povară...

Lei 14